PŘEHLED HNÍZDÍCÍCH DRUHŮ

PRZEGLĄD GATUNKÓW LĘGOWYCH

Husa velká
Gęgawa
Anser anser

Graugans
Greylag Goose

CZ: –, ČS: EN, PL: –, ERL: LC, BDir IIA, Bern III, Bonn II, AEWA

CHARAKTERISTIKA VÝSKYTU

Nově hnízdící druh, který osídlil pouze rybníky u Podgórzynu (340 m n. m.). Mimo hnízdní období pravidelně přeletuje přes hřebeny Krkonoš mezi začátkem října a koncem března.

PROSTŘEDÍ

Rybníky s lemovými porosty především rákosu obecného *Phragmites australis*, orobinců *Typha* sp. a ostřic *Carex* sp.

ODHAD POČETNOSTI

2012–14 (E-I): 1 pár

VÝVOJ POPULACE

Při minulém mapování v letech 1991–94 nebyla husa velká zjištěna, na úpatí polských Krkonoš poprvé zahnízdila v roce 2012.

PROBLÉMY A OHROŽENÍ

Potenciální riziko likvidace vhodných hnízdních biotopů v příbřežních porostech rybníků, rušení na hnízdišti, lov.

CHARAKTERYSTYKA WYSTĘPOWANIA

Nowy gatunek lęgowy, gnieżdżący się wyłącznie na stawach w okolicach Podgórzyna (340 m n.p.m.). Poza okresem lęgowym regularnie przelotny nad grzbietami Karkonoszy, od początku października do końca marca.

ŚRODOWISKO

Stawy rybne z roślinnością szuwarową, przede wszystkim trzciną pospolitą *Phragmites australis*, pałką *Typha* sp. i turzycą *Carex* sp.

OCENA LICZEBNOŚCI

2012-14 (E-I): 1 para

ZMIANY POPULACJI

Podczas poprzedniego mapowania z lat 1991–94 nie stwierdzono lęgów gęgawy, u podnóża polskich Karkonoszy po raz pierwszy zagnieździła się w roku 2012.

PROBLEMY I ZAGROŻENIA

Potencjalne ryzyko likwidacji optymalnych siedlisk lęgowych w nadbrzeżnej roślinności stawów, niepokojenie w ostojach lęgowych, polowania.

Počet obsazených kvadrátů / Liczba zajętych kwadratów

Kategorie hnízdění Kategoria lęgowości	1991–94 (115 kv/kw)		2012–14 (115 kv/kw)		2012–14 (471 kv/kw)	
	n	%	n	%	n	%
A	0	0	0	0	0	0
B + C	0	0	1	100	2	100
Celkem / Suma	**0**	**0**	**1**	**< 1**	**2**	**< 1**

Počet obsazených kvadrátů
Liczba zajętych kwadratów

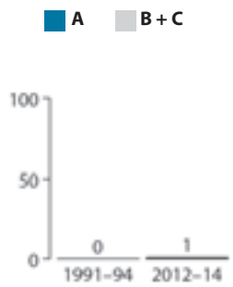

Porovnání výskytu v letech 1991–94 a 2012–14
Porównanie występowania w latach 1991–94 i 2012–14

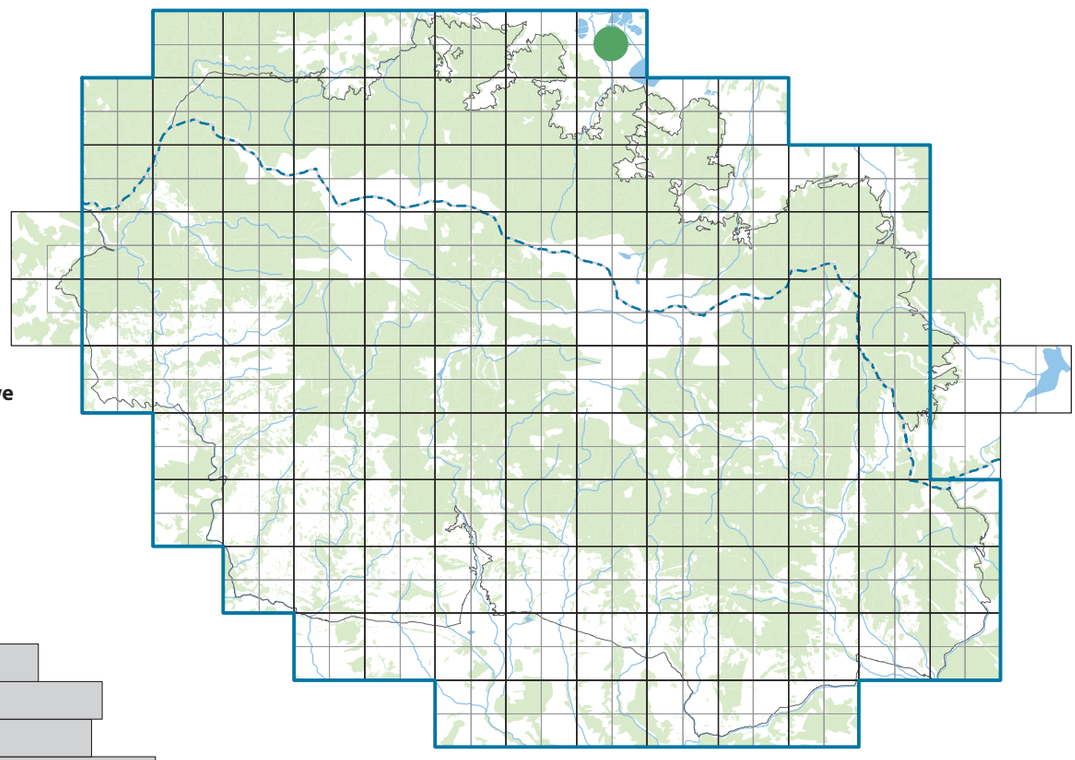

Výškové rozšíření
Rozmieszczenie wysokościowe

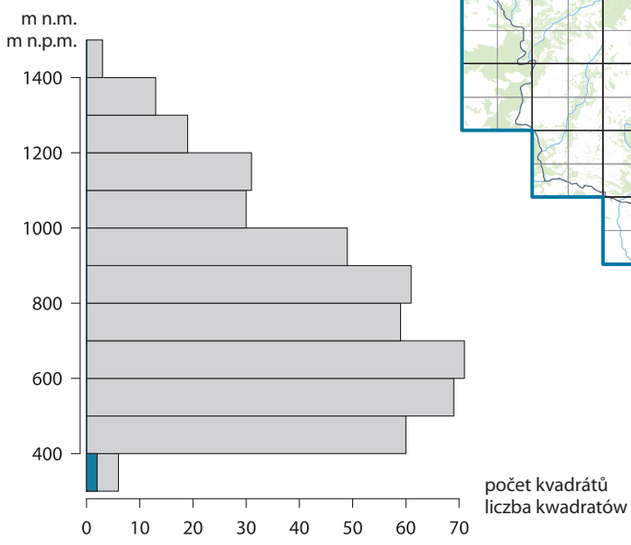

Hnízdní rozšíření v letech 2012–14
Rozmieszczenie ptaków lęgowych w latach 2012–14

Zjištěný výskyt (dle kategorií hnízdění A-C)
Stwierdzone występowanie (dla kategorii lęgowości A-C)

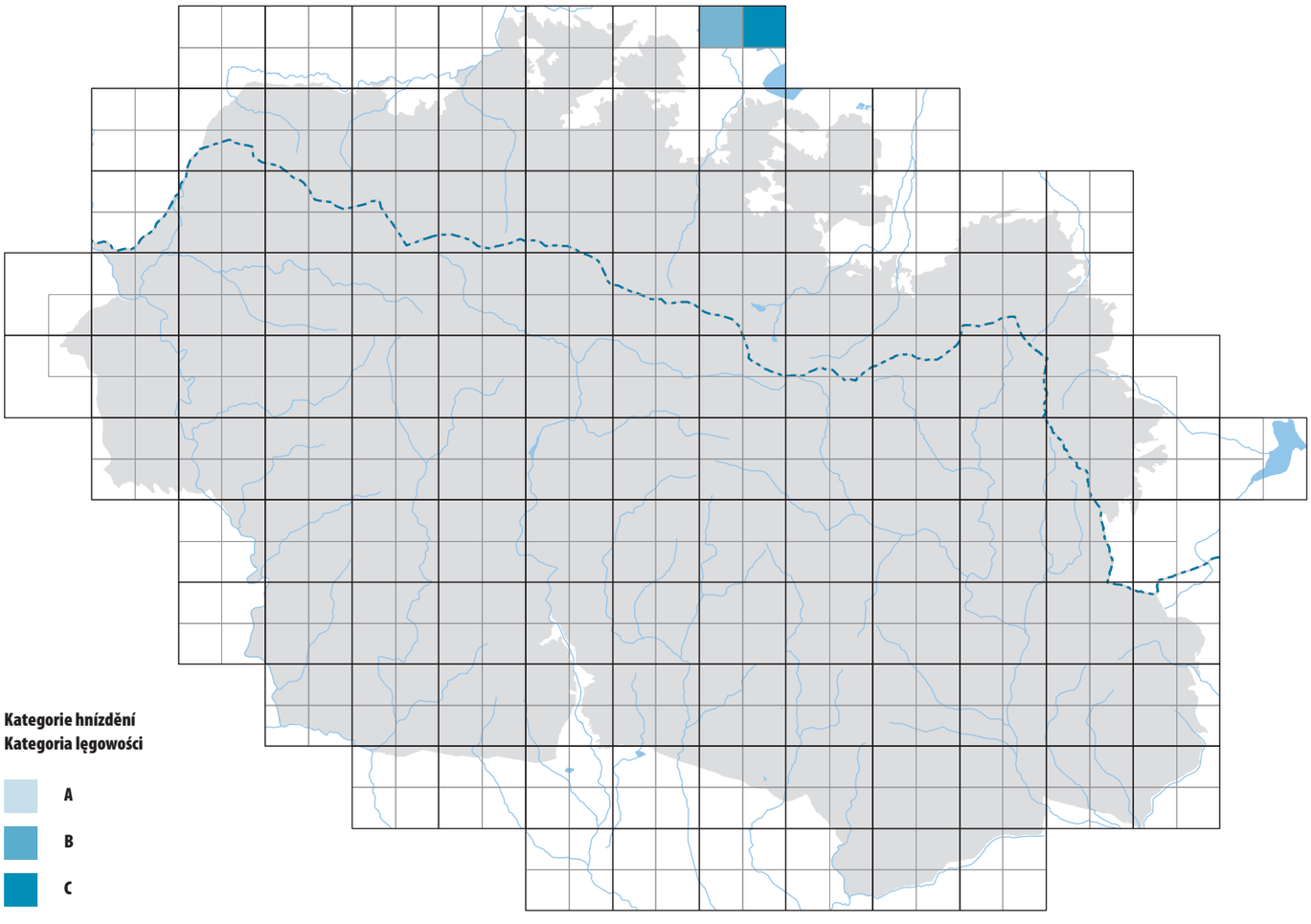

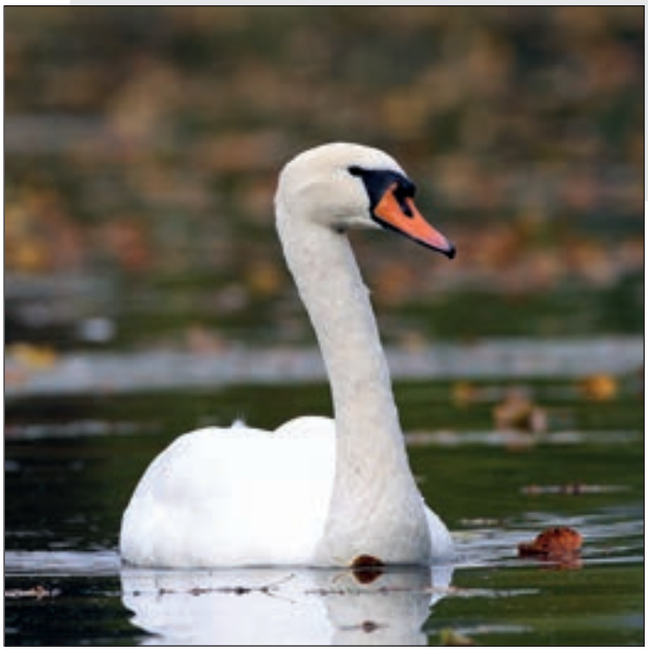

Labuť velká
Łabędź niemy
Cygnus olor

Höckerschwan
Mute Swan

CZ: –, ČS: VU, PL: CH, ERL: LC, BDir IIB, Bern III, Bonn II, AEWA

CHARAKTERISTIKA VÝSKYTU

Vzácný, ale pravidelně se vyskytující druh. Hnízdí jen na rybnících a nádržích na úpatí polských Krkonoš (do 535 m n. m.: vodní nádrž Bukówka), v českém podhůří se objevuje pouze při přeletech.

PROSTŘEDÍ

Rybníky a vodní nádrže s lemovými porosty především rákosu obecného *Phragmites australis*, orobinců *Typha* sp. a ostřic *Carex* sp.

ODHAD POČETNOSTI

2012–14 (E-I): 13–15 párů
[1991–94 (E): 5–6 p, 2012–14 (E): 12–13 p]

VÝVOJ POPULACE

Ve srovnání s minulým mapováním v letech 1991–94 stoupla hnízdní početnost labutě velké na úpatí polských Krkonoš zhruba na dvojnásobek, mimo jiné i v souvislosti se vznikem nových vodních nádrží. Naopak v českém podhůří naposledy hnízdila v roce 2001 (Vrchlabí: rybník Vejsplachy, 470 m n. m.). Její početnost v ČR stoupá, v Polsku je populace stabilní (ČSO 2014, PMŚ 2014).

PROBLÉMY A OHROŽENÍ

Bez významných problémů na hnízdních lokalitách.

CHARAKTERYSTYKA WYSTĘPOWANIA

Rzadki, ale regularnie występujący gatunek. Gniazduje wyłącznie na stawach i zbiornikach wodnych u podnóża polskich Karkonoszy (do 535 m n.p.m.: Zbiornik Bukówka), po czeskiej stronie gór występuje tylko podczas przelotów.

ŚRODOWISKO

Stawy rybne z roślinnością szuwarową, przede wszystkim trzciną pospolitą *Phragmites australis*, pałką *Typha* sp. i turzycą *Carex* sp.

OCENA LICZEBNOŚCI

2012–14 (E-I): 13–15 par
[1991–94 (E): 5–6 p, 2012–14 (E): 12–13 p]

ZMIANY POPULACJI

W porównaniu z poprzednim mapowaniem w latach 1991–94 liczebność łabędzi niemych gniazdujących u podnóża polskich Karkonoszy wzrosła około dwukrotnie, między innymi w związku z powstaniem nowych zbiorników wodnych. Z kolei u podnóża czeskich Karkonoszy łabędzie nieme gniazdowały ostatnio w 2001 roku (Vrchlabí: staw Vejsplachy, 470 m n.p.m.). Liczebność gatunku w Republice Czeskiej aktualnie wzrasta, w Polsce zaś populacja jest stabilna (ČSO 2014, PMŚ 2014).

PROBLEMY I ZAGROŻENIA

Bez znaczących problemów na stanowiskach lęgowych.

Počet obsazených kvadrátů / Liczba zajętych kwadratów

Kategorie hnízdění Kategoria lęgowości	1991–94 (115 kv/kw)		2012–14 (115 kv/kw)		2012–14 (471 kv/kw)	
	n	%	n	%	n	%
A	0	0	1	20	1	11
B + C	4	100	4	80	8	89
Celkem / Suma	**4**	**3**	**5**	**4**	**9**	**2**

Počet obsazených kvadrátů
Liczba zajętych kwadratów

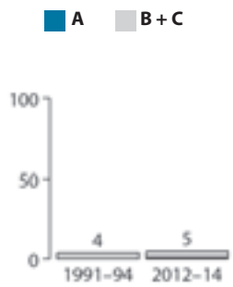

Porovnání výskytu v letech 1991–94 a 2012–14
Porównanie występowania w latach 1991–94 i 2012–14

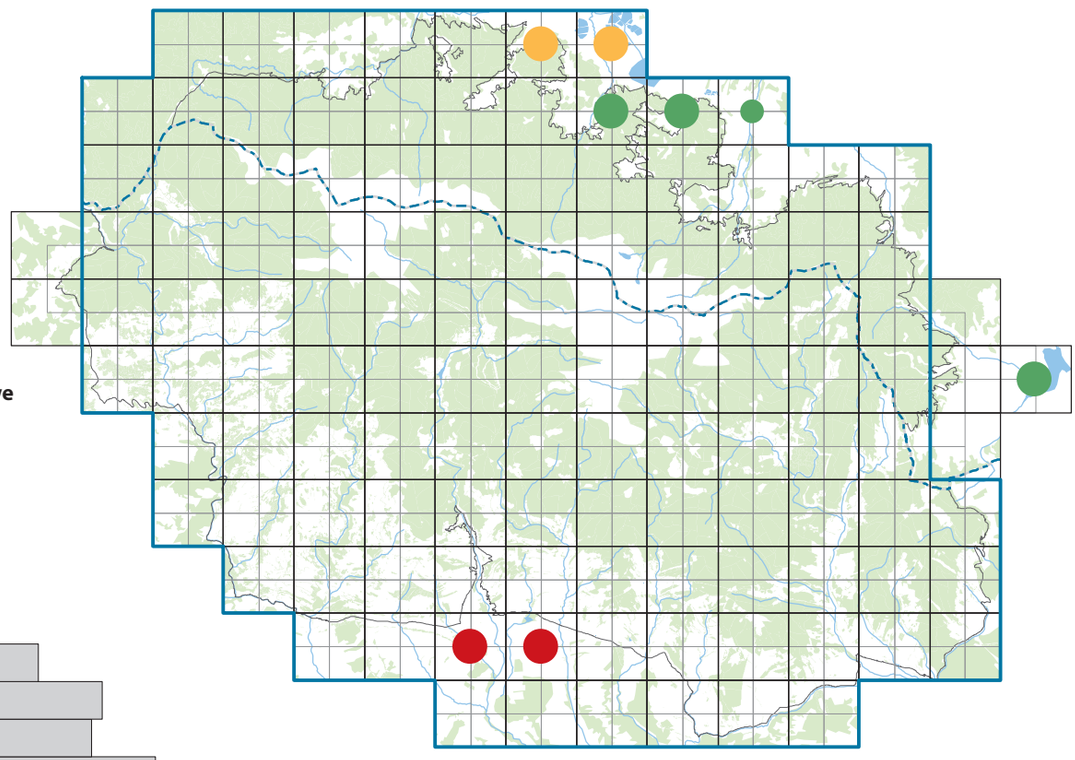

Výškové rozšíření
Rozmieszczenie wysokościowe

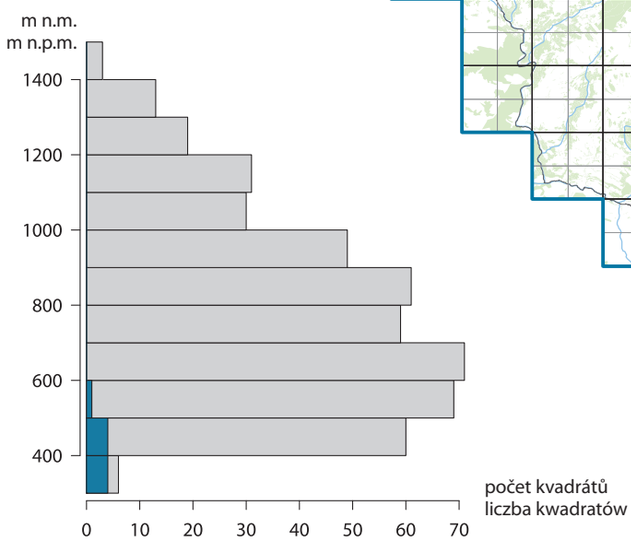

Hnízdní rozšíření v letech 2012–14
Rozmieszczenie ptaków lęgowych w latach 2012–14

Zjištěný výskyt (dle kategorií hnízdění A-C)
Stwierdzone występowanie (dla kategorii lęgowości A-C)

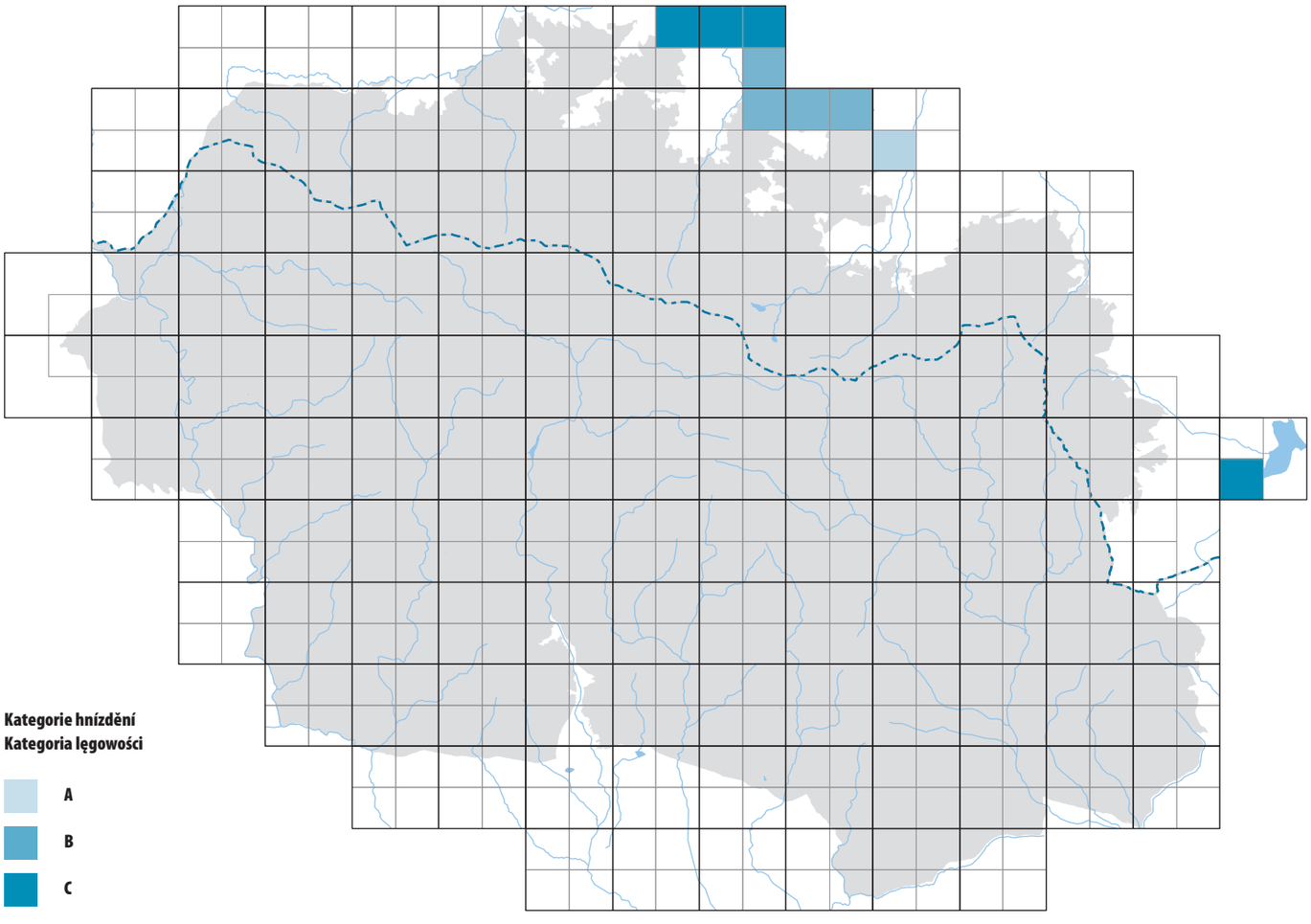

Husice nilská
Gęsiówka egipska
Alopochen aegyptiaca

Nilgans
Egyptian Goose

CZ: –, PL: –, Bern III, Bonn II, AEWA

CHARAKTERISTIKA VÝSKYTU

Nově hnízdící druh. Velmi vzácně se vyskytuje pouze na rybnících u Podgórzynu (340 m n. m.).

PROSTŘEDÍ

Rybníky s lemovými porosty především rákosu obecného *Phragmites australis*, orobinců *Typha* sp. a ostřic *Carex* sp.

ODHAD POČETNOSTI

2012–14 (E-I): 1–2 páry

VÝVOJ POPULACE

Druh nebyl při minulém mapování zjištěn, na úpatí polských Krkonoš se trvale vyskytuje od roku 2012. První hnízdění bylo prokázáno v roce 2013 (1 pár), v následujícím roce přibyl další pár (Gramsz 2014a).
Těžiště původního areálu husice nilské se nachází v Africe, v 17. století byla vysazena ve Velké Británii, od 70. let 20. století postupně osídluje i kontinentální Evropu. V Polsku poprvé hnízdila v roce 2007 (Kampe-Persson 2010), o rok později bylo prokázáno hnízdění také v ČR (Schröpfer et al. 2011). Od té doby hnízdní populace v obou státech rychle narůstá.

PROBLÉMY A OHROŽENÍ

Bez významného ohrožení.

CHARAKTERYSTYKA WYSTĘPOWANIA

Nowy gatunek lęgowy. Bardzo rzadki i występujący wyłącznie na stawach w okolicach Podgórzyna (340 m n.p.m.).

ŚRODOWISKO

Stawy rybne z roślinnością szuwarową, przede wszystkim trzciną pospolitą *Phragmites australis*, pałką *Typha* sp. i turzycą *Carex* sp.

OCENA LICZEBNOŚCI

2012–14 (E-I): 1–2 par

ZMIANY POPULACJI

Podczas poprzednich badań atlasowych gatunku nie stwierdzono, u podnóża polskich Karkonoszy występuje on od roku 2012. Pierwsze gniazdowanie zostało udokumentowane w 2013 r. (1 para), w następnym roku przybyła kolejna para (Gramsz 2014a).
Pierwotne stanowiska lęgowe gęsiówki egipskiej znajdują się w Afryce, w XVII w. gatunek został sprowadzony również do Wielkiej Brytanii, natomiast od lat 70 XX w. stopniowo zasiedla również Europę kontynentalną. W Polsce po raz pierwszy gniazdowała w 2007 roku (Kampe-Persson 2010), rok później udokumentowano jej gniazdowanie również w Republice Czeskiej (Schröpfer et al. 2011). Od tego czasu populacja lęgowa w obu krajach systematycznie wzrasta.

PROBLEMY I ZAGROŻENIA

Bez znaczących zagrożeń.

Počet obsazených kvadrátů / Liczba zajętych kwadratów

Kategorie hnízdění Kategoria lęgowości	1991–94 (115 kv/kw)		2012–14 (115 kv/kw)		2012–14 (471 kv/kw)	
	n	%	n	%	n	%
A	0	0	0	0	0	0
B + C	0	0	1	100	2	100
Celkem / Suma	**0**	**0**	**1**	**< 1**	**2**	**< 1**

Počet obsazených kvadrátů
Liczba zajętych kwadratów

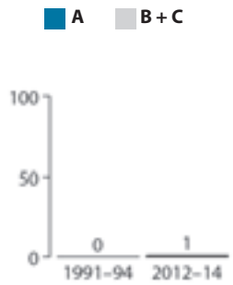

Porovnání výskytu v letech 1991–94 a 2012–14
Porównanie występowania w latach 1991–94 i 2012–14

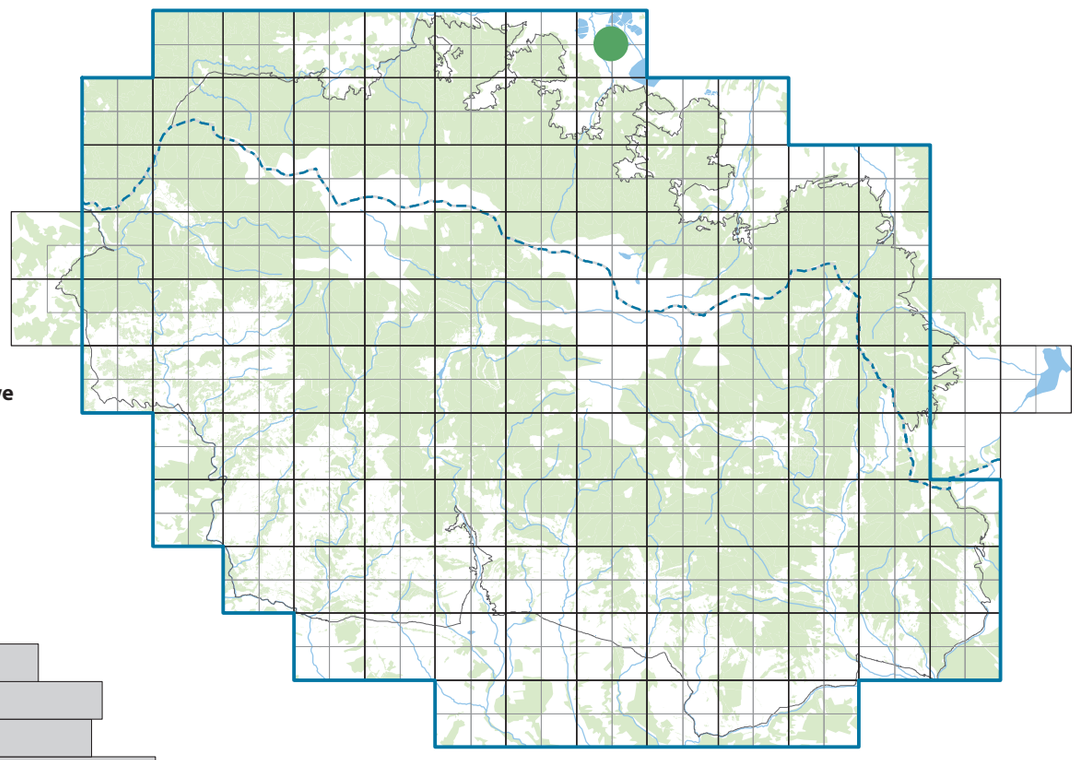

Výškové rozšíření
Rozmieszczenie wysokościowe

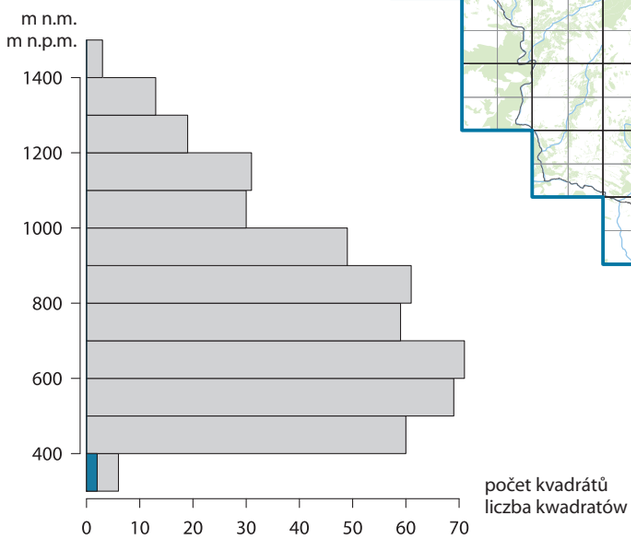

Hnízdní rozšíření v letech 2012–14
Rozmieszczenie ptaków lęgowych w latach 2012–14

Zjištěný výskyt (dle kategorií hnízdění A-C)
Stwierdzone występowanie (dla kategorii lęgowości A-C)

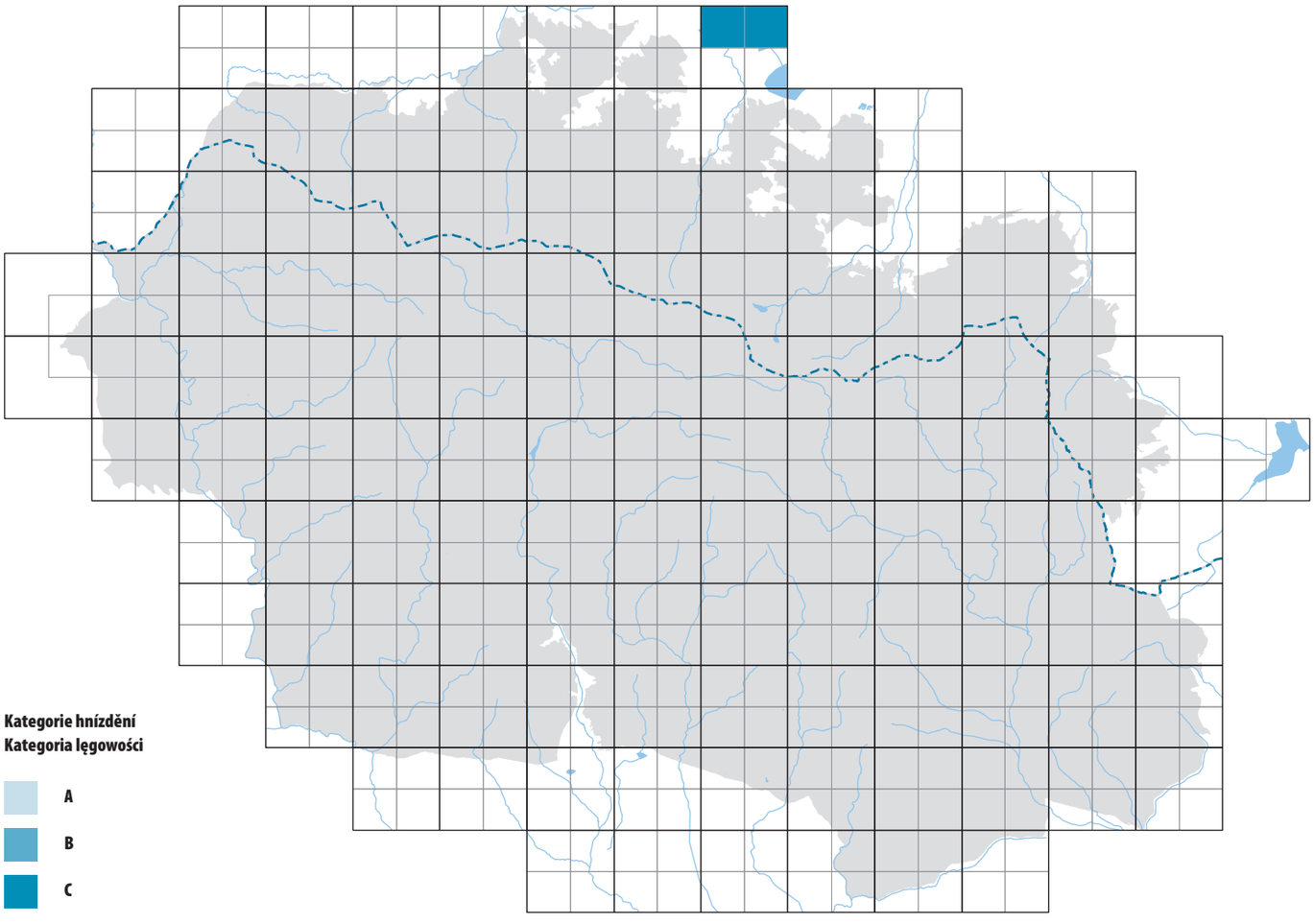

Kopřivka obecná
Krakwa

Anas strepera

Schnatterente
Gadwall

CZ: O, ČS: VU, PL: CH[1], ERL: LC, BDir IIA, SPEC 3, Bern III, Bonn II, AEWA

CHARAKTERISTIKA VÝSKYTU

Velmi vzácně se vyskytující druh, který hnízdí pouze na vodní nádrži Bukówka a nedalekých rybnících (535 m n. m.). Mimo hnízdní období je pravidelně pozorován zejména při jarním tahu v českém i polském podhůří.

PROSTŘEDÍ

Rozsáhlé porosty chrastice rákosovité *Phalaris arundinacea* a vrb *Salix* sp. v ústí říčky Bobru do vodní nádrže; mělké, rybářsky nevyužívané rybníky s porosty orobince širokolistého *Typha latifolia*, ostřic *Carex* sp. a vrb *Salix* sp.

ODHAD POČETNOSTI

2012–14 (E-I): 3–5 párů

VÝVOJ POPULACE

Na území sledovaném v letech 1991–94 nehnízdila kopřivka obecná ani tehdy, ani v současnosti. Její hnízdění bylo zjištěno jen v nově mapovaných kvadrátech.

PROBLÉMY A OHROŽENÍ

Úbytek vhodných hnízdních biotopů (vysychání a zarůstání rybníků).

CHARAKTERYSTYKA WYSTĘPOWANIA

Gatunek bardzo rzadki i występujący wyłącznie w okolicach Zbiornika Bukówka (535 m n.p.m.). Poza okresem lęgowym regularnie obserwowany podczas wiosennych migracji zarówno po czeskiej jak i polskiej stronie gór.

ŚRODOWISKO

Zwarte szuwary mozgi trzcinowatej *Phalaris arundinacea* i rozległe łozowiska wierzbowe w ujściu Bobru do zbiornika zaporowego oraz nieużytkowane rybacko płytkie stawy, zarośnięte pałką szerokolistną *Typha latifolia*, turzycą *Carex* sp. i wierzbą *Salix* sp.

OCENA LICZEBNOŚCI

2012–14 (E-I): 3–5 par

ZMIANY POPULACJI

Na obszarze badań z lat 1991–94 krakwa nie gnieździła się, ani podczas poprzedniego mapowania, ani obecnie. Jej gniazdowanie zostało stwierdzone w nowych mapowanych kwadratach, włączonych do terenu badań dodatkowo podczas aktualnego atlasu.

PROBLEMY I ZAGROŻENIA

Zanik optymalnych siedlisk lęgowych (wysychanie i zarastanie stawów).

Počet obsazených kvadrátů / Liczba zajętych kwadratów

Kategorie hnízdění Kategoria lęgowości	1991–94 (115 kv/kw)		2012–14 (115 kv/kw)		2012–14 (471 kv/kw)	
	n	%	n	%	n	%
A	0	0	0	0	0	0
B + C	0	0	0	0	1	100
Celkem / Suma	**0**	**0**	**0**	**0**	**1**	**< 1**

Počet obsazených kvadrátů
Liczba zajętych kwadratów

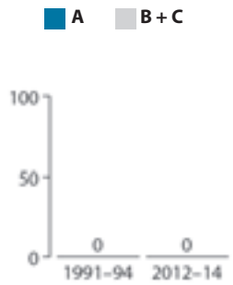

Porovnání výskytu v letech 1991–94 a 2012–14
Porównanie występowania w latach 1991–94 i 2012–14

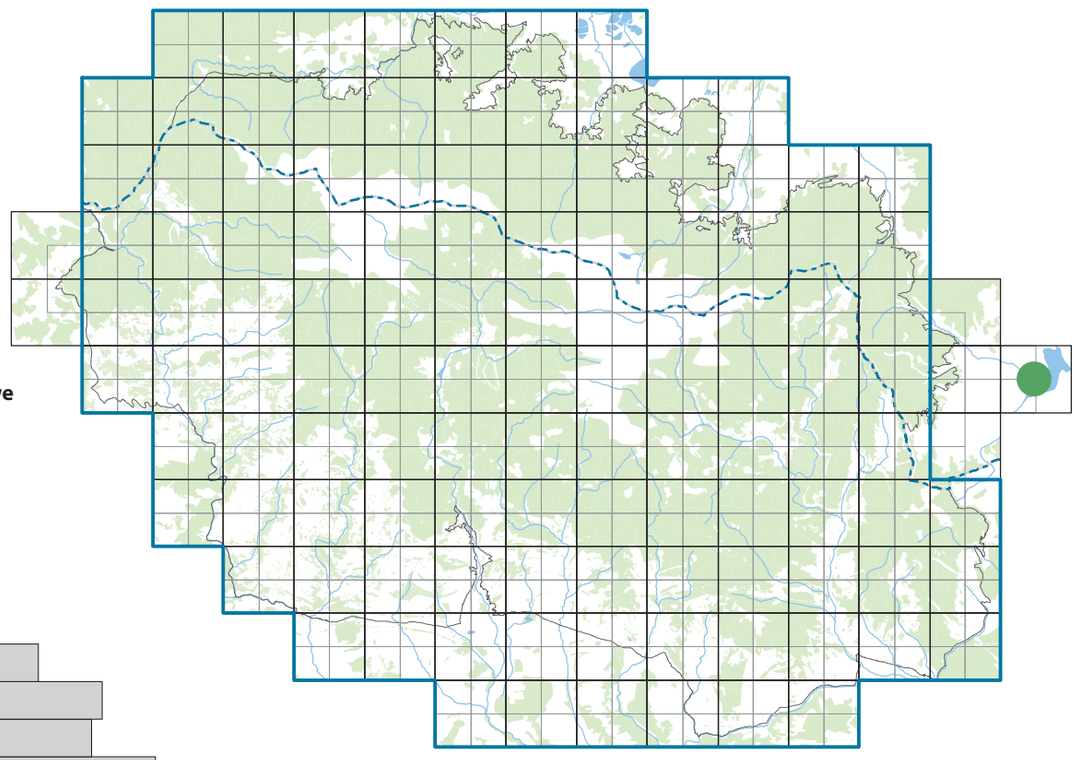

Výškové rozšíření
Rozmieszczenie wysokościowe

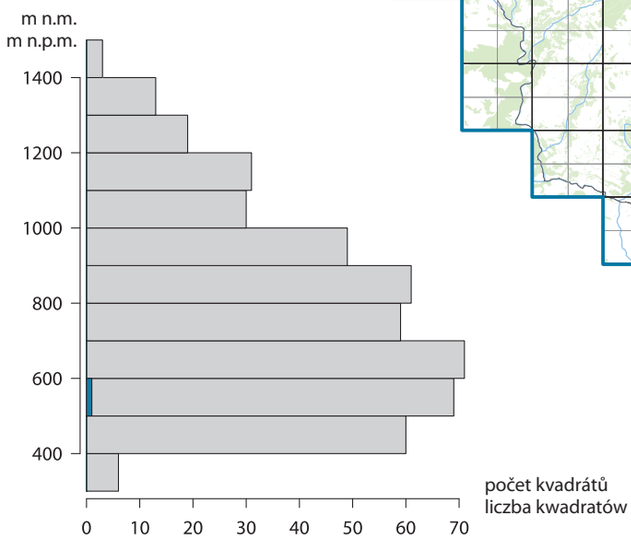

Hnízdní rozšíření v letech 2012–14
Rozmieszczenie ptaków lęgowych w latach 2012–14

Zjištěný výskyt (dle kategorií hnízdění A-C)
Stwierdzone występowanie (dla kategorii lęgowości A-C)

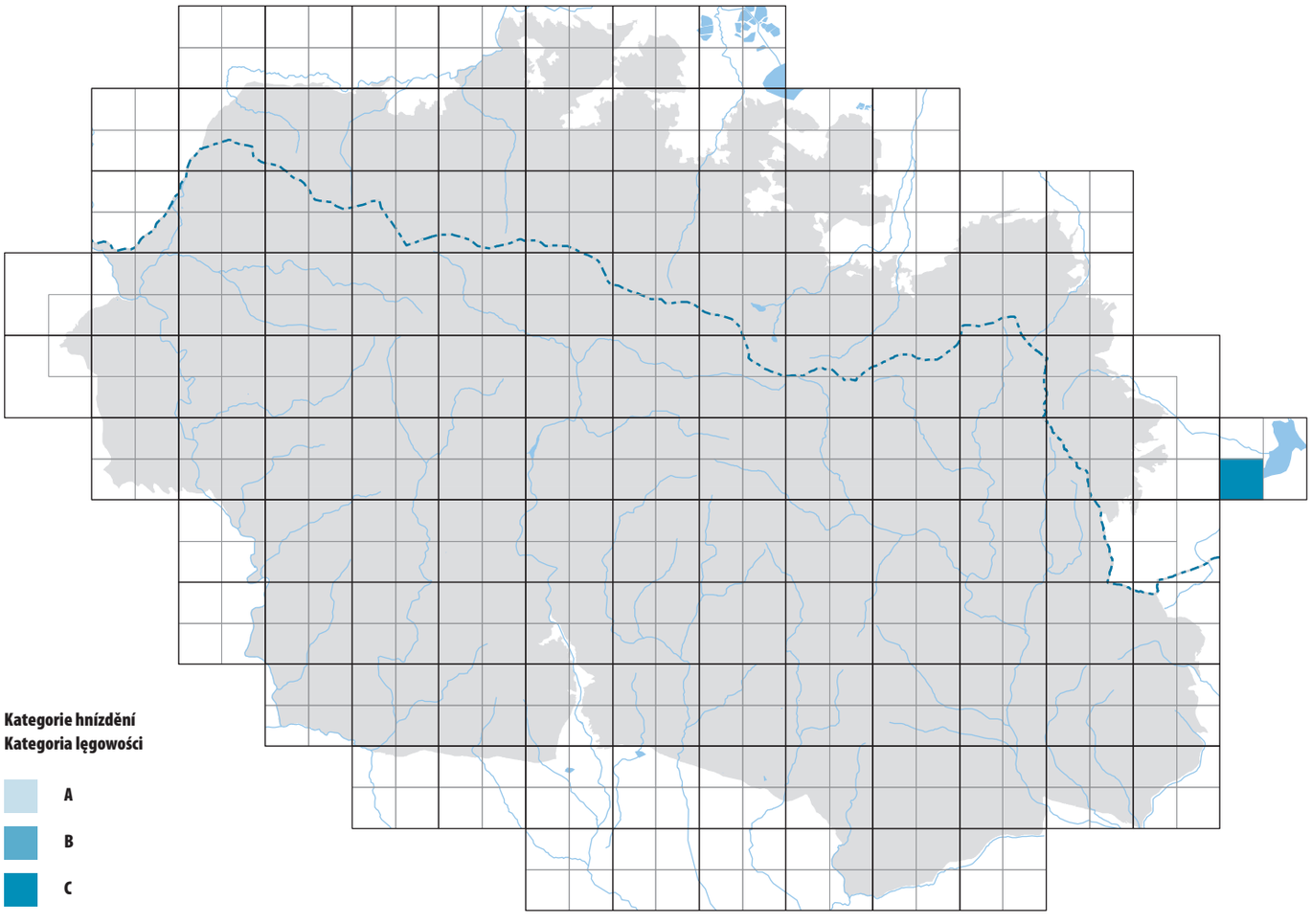

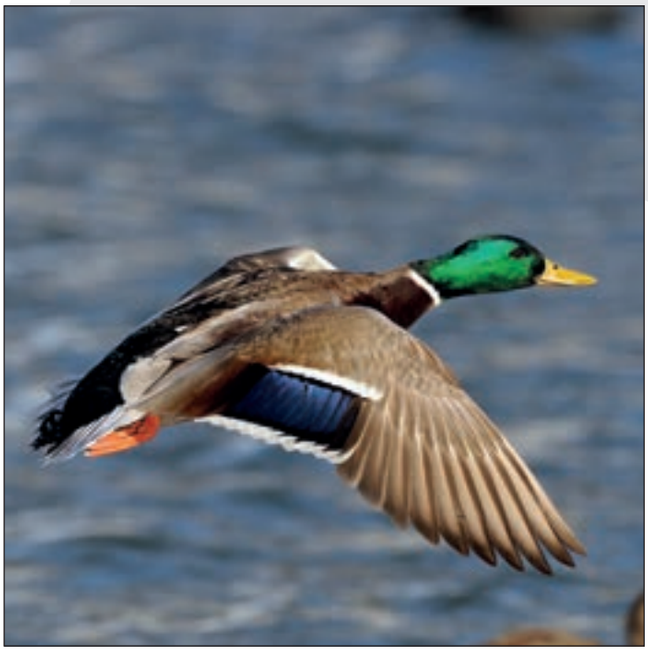

Kachna divoká
Krzyżówka
Anas platyrhynchos

Stockente
Mallard

CZ: –, PL: –, ERL: LC, BDir IIA, Bern III, Bonn II, AEWA

CHARAKTERISTIKA VÝSKYTU

Početný druh, hnízdící od podhůří až po hřebeny Krkonoš (Wielki Staw: 1230 m, Úpské rašeliniště: 1430 m n. m.); nejčastěji v polohách do 600 m n. m.

PROSTŘEDÍ

Především rybníky v polském i českém podhůří a okolí vodních toků ve městech, v zemědělské krajině či v různých typech lesních porostů. Nepočetně, ale pravidelně hnízdí také nad horní hranicí lesa – v porostech kleče a brusnicovitých rostlin u ledovcových jezer a jezírek subarktických rašelinišť.

ODHAD POČETNOSTI

2012–14 (E-III): 430–770 párů
[1991–94 (E): 410–740 p, 2012–14 (E): 400–700 p]

VÝVOJ POPULACE

Počet obsazených kvadrátů se ve srovnání s minulým mapováním v letech 1991–94 mírně snížil (téměř o 10 %) a zdá se, že druh ustoupil především z vyšších poloh. Podklady k dlouhodobým změnám početnosti však nejsou k diposzici. Na rybnících v okolí Podgórzynu je populace od 80. let 20. století stabilní se 70–90 hnízdícími páry (Gramsz 1991 a 2013a). Početnost v ČR i v Polsku mírně stoupá (ČSO 2014, PMŚ 2014).

PROBLÉMY A OHROŽENÍ

Bez zjevných problémů na hnízdních lokalitách (rizikem pro původní populaci je křížení s kachnami, vypouštěnými z umělých chovů); důvod možného ústupu z vyšších poloh není znám.

CHARAKTERYSTYKA WYSTĘPOWANIA

Gatunek liczny, lęgowy od podnóża po grzbiety Karkonoszy (Wielki Staw: 1230 m, torfowisko Úpské rašeliniště: 1430 m); najczęściej do wysokości 600 m n.p.m.

ŚRODOWISKO

Przede wszystkim stawy u podnóża polskiej i czeskiej części gór oraz okolice cieków wodnych w miejscowościach, krajobrazie rolniczym oraz różnych typach lasów. Nielicznie, ale regularnie gniazduje również ponad górną granicą lasu – w zaroślach kosodrzewiny i borówczyskach przy jeziorach polodowcowych i jeziorkach na torfowiskach subarktycznych.

OCENA LICZEBNOŚCI

2012–14 (E-III): 430–770 par
[1991–94 (E): 410–740 p, 2012–14 (E): 400–700 p]

ZMIANY POPULACJI

W porównaniu z poprzednim mapowaniem w latach 1991–94, liczba kwadratów, w których wykazano gatunek uległa niewielkiemu obniżeniu (prawie o 10%) i wydaje się, że opuścił on przede wszystkim wyżej położone stanowiska. Brak jednak całościowych danych dotyczących zmian liczebności gatunku w Karkonoszach. Na polskich stawach w okolicach Podgórzyna populacja jest stabilna od lat 80-tych XX w. i kształtuje się na poziomie 70–90 par (Gramsz 1991 i 2013a). Populacja w Republice Czeskiej i w Polsce wykazuje nieznaczny trend wzrostowy (ČSO 2014, PMŚ 2014).

PROBLEMY I ZAGROŻENIA

Brak istotnych zagrożeń stanowisk lęgowych (ryzyko dla dzikiej populacji może stanowić krzyżowanie się ptaków z domowym ptactwem pochodzącym z hodowli); przyczyna ewentualnego spadku liczebności w wyższych położeniach górskich – nie jest znana.

Počet obsazených kvadrátů / Liczba zajętych kwadratów

Kategorie hnízdění Kategoria lęgowości	1991–94 (115 kv/kw)		2012–14 (115 kv/kw)		2012–14 (471 kv/kw)	
	n	%	n	%	n	%
A	3	4	19	27	53	32
B + C	76	96	52	73	111	68
Celkem / Suma	**79**	**69**	**71**	**62**	**164**	**35**

Počet obsazených kvadrátů
Liczba zajętych kwadratów

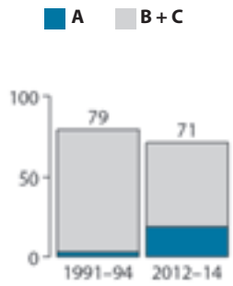

Porovnání výskytu v letech 1991–94 a 2012–14
Porównanie występowania w latach 1991–94 i 2012–14

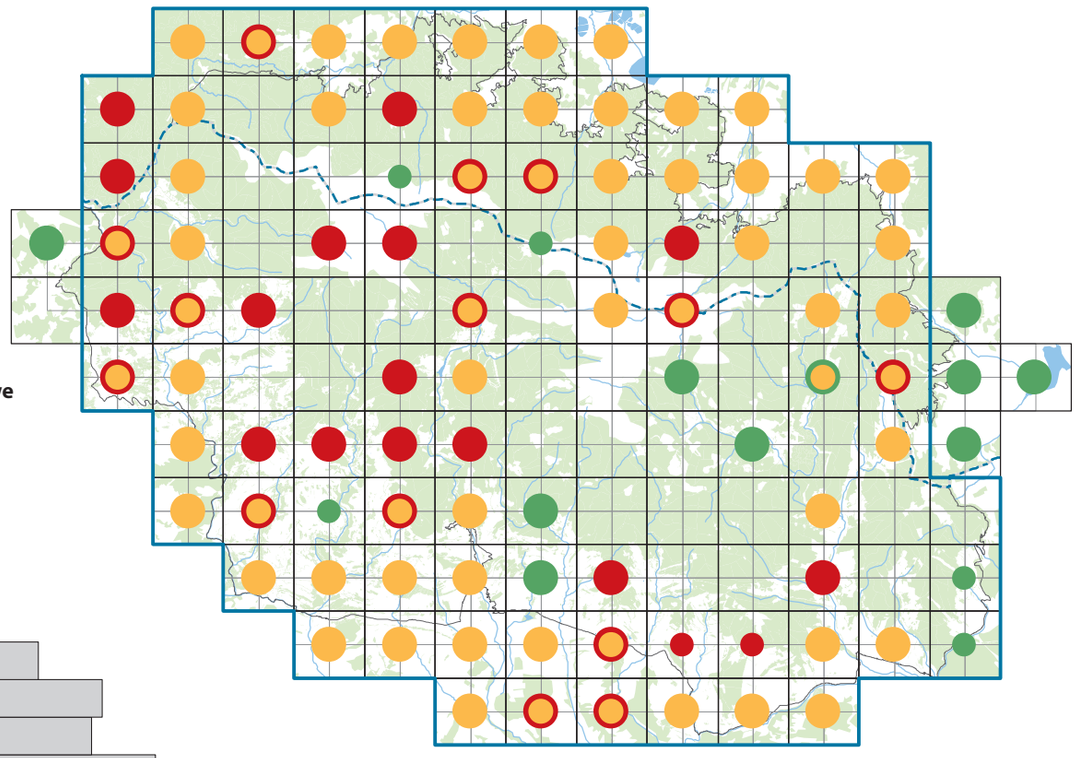

Výškové rozšíření
Rozmieszczenie wysokościowe

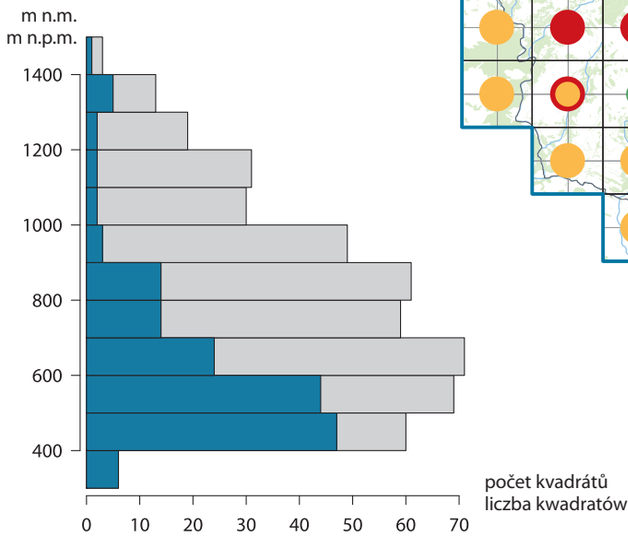

Hnízdní rozšíření v letech 2012–14
Rozmieszczenie ptaków lęgowych w latach 2012–14

Pravděpodobnost zastižení (během 1 hodiny mapování)
Prawdopodobieństwo stwierdzenia
(w ciągu 1 godziny mapowania)

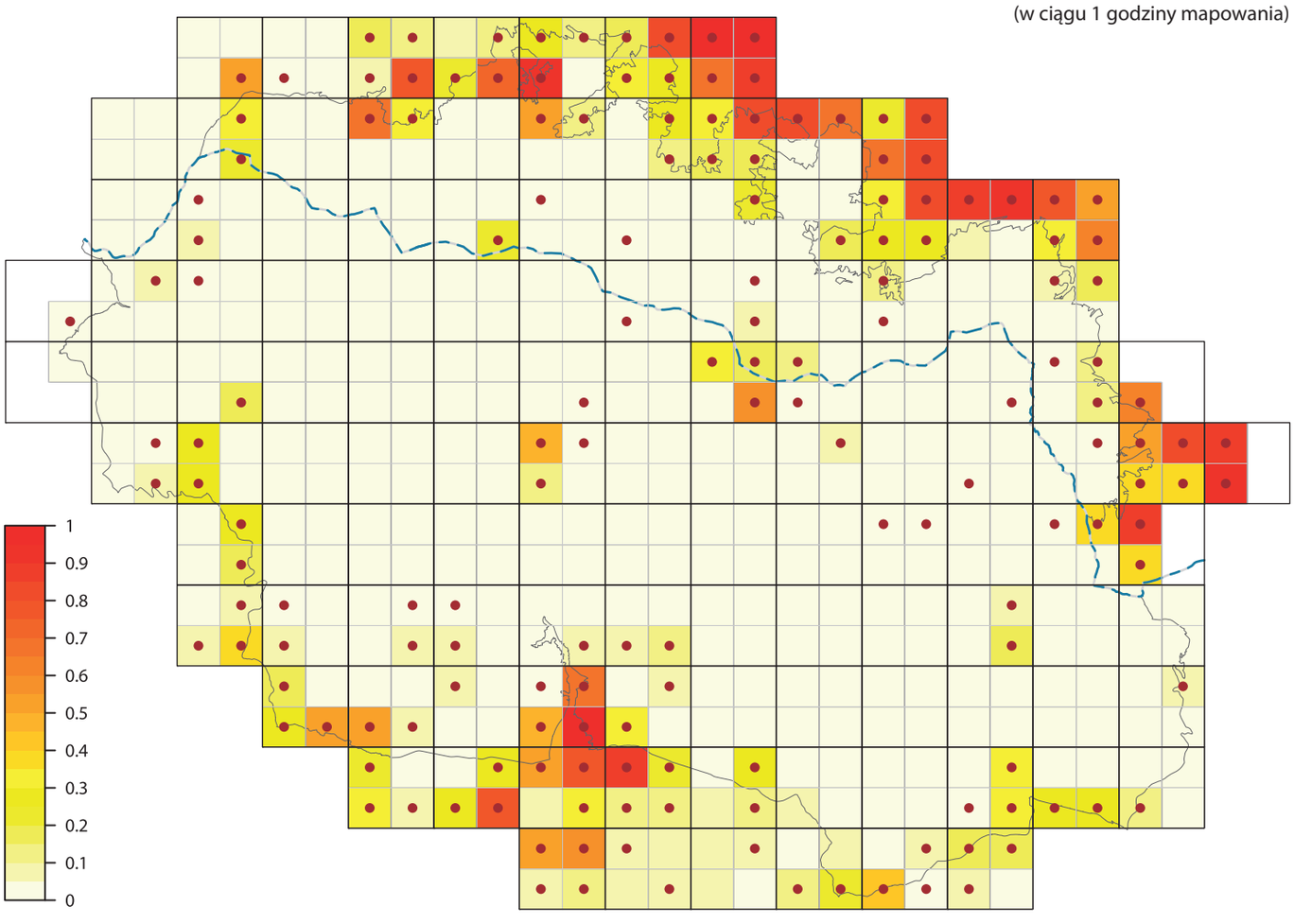

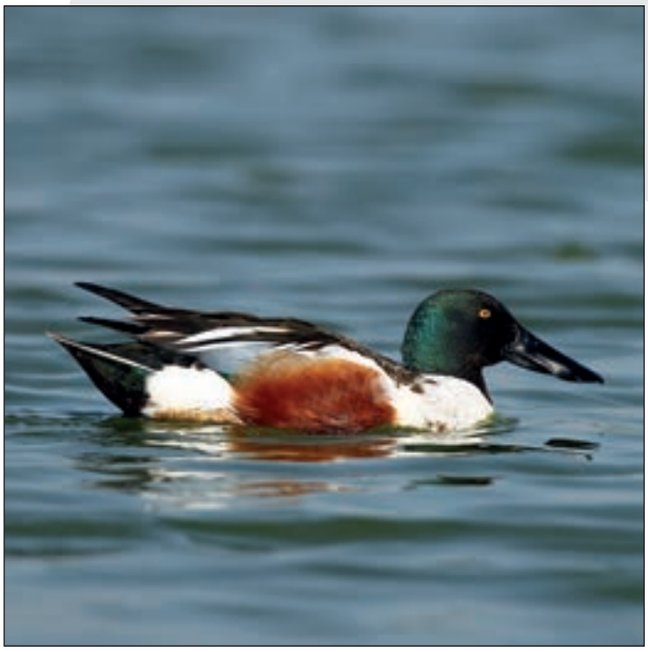

Lžičák pestrý
Płaskonos

Anas clypeata

Löffelente
Northern Shoveler

CZ: SO, ČS: CR, PL: CH[1], ERL: LC, BDir IIA, SPEC 3, Bern III, Bonn II, AEWA

CHARAKTERISTIKA VÝSKYTU

Velmi vzácně hnízdící druh, který se vyskytuje pouze na vodní nádrži Bukówka a nedalekých rybnících (535 m n. m.). Mimo hnízdní období je pravidelně pozorován při jarním tahu v českém i polském podhůří.

PROSTŘEDÍ

Rozsáhlé porosty chrastice rákosovité *Phalaris arundinacea* a vrb *Salix* sp. v ústí říčky Bobru do vodní nádrže; mělké, rybářsky nevyužívané rybníky s porosty orobince širokolistého *Typha latifolia*, ostřic *Carex* sp. a vrb *Salix* sp.

ODHAD POČETNOSTI

2012–14 (E-I): 1–2 páry
[1991–94 (E): 0–1 p, 2012–14: nezjištěn]

VÝVOJ POPULACE

V letech 1991–94 byl lžičák pestrý zjištěn jako pravděpodobně hnízdící pouze na rybnících u Podgórzynu (max. 1 pár), po 20 letech zde nebyl jeho hnízdní výskyt zaznamenán. Hnízdění tak bylo potvrzeno jen v nově mapovaných kvadrátech.

PROBLÉMY A OHROŽENÍ

Intenzivní rybářské obhospodařování a rozsáhlé úpravy rybníků, vedoucí k likvidaci vhodných hnízdních biotopů; vypalování břehových porostů; vysychání a zarůstání rybníků.

CHARAKTERYSTYKA WYSTĘPOWANIA

Bardzo rzadki gatunek lęgowy, występujący wyłącznie w okolicach Zbiornika Bukówka (535 m n.p.m.). Poza okresem lęgowym regularnie obserwowany podczas wiosennych migracji zarówno po czeskiej jak i polskiej stronie gór.

ŚRODOWISKO

Zwarte szuwary mozgi trzcinowatej *Phalaris arundinacea* i rozległe łozowiska wierzbowe w ujściu Bobru do zbiornika zaporowego oraz nieużytkowane rybacko płytkie stawy zarośnięte pałką szerokolistną *Typha latifolia*, turzycą *Carex* sp. i wierzbą *Salix* sp.

OCENA LICZEBNOŚCI

2012–14 (E-I): 1–2 pary
[1991–94 (E): 0–1 p, 2012–14: nie stwierdzono]

ZMIANY POPULACJI

W latach 1991–94 stwierdzono prawdopodobne gniazdowanie płaskonosa tylko na stawach w okolicach Podgórzyna (0–1 p), natomiast po 20 latach nie odnotowano tam już jego występowania. Aktualnie gniazdowanie gatunku wykazano tylko w nowych mapowanych kwadratach.

PROBLEMY I ZAGROŻENIA

Intensywne zagospodarowywanie i remontowanie stawów, skutkujące likwidacją optymalnych siedlisk w nadbrzeżnej roślinności szuwarowej, wypalanie roślinności stawowej, intensywna gospodarka hodowlana ryb oraz wysychanie i zarastanie stawów.

Počet obsazených kvadrátů / Liczba zajętych kwadratów

Kategorie hnízdění Kategoria lęgowości	1991–94 (115 kv/kw)		2012–14 (115 kv/kw)		2012–14 (471 kv/kw)	
	n	%	n	%	n	%
A	0	0	0	0	0	0
B + C	1	100	0	0	1	100
Celkem / Suma	**1**	**< 1**	**0**	**0**	**1**	**< 1**

Počet obsazených kvadrátů
Liczba zajętych kwadratów

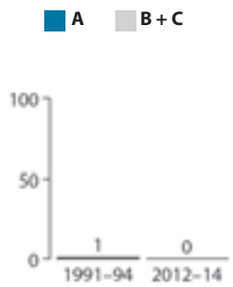

Porovnání výskytu v letech 1991–94 a 2012–14
Porównanie występowania w latach 1991–94 i 2012–14

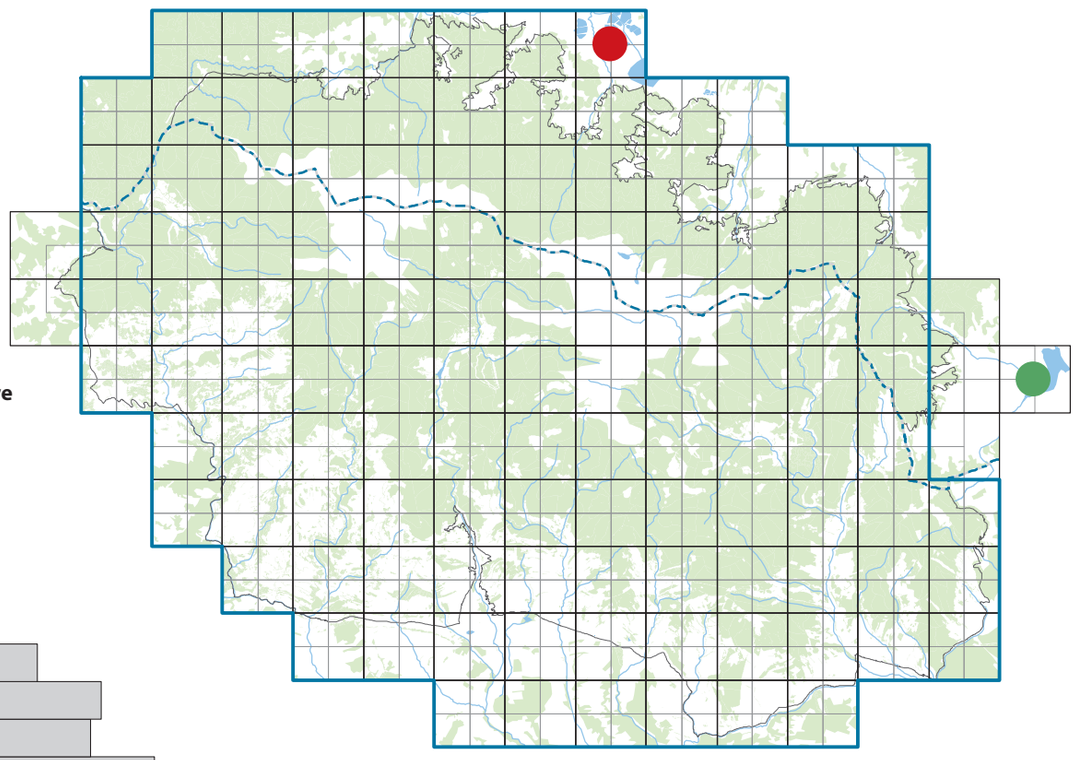

Výškové rozšíření
Rozmieszczenie wysokościowe

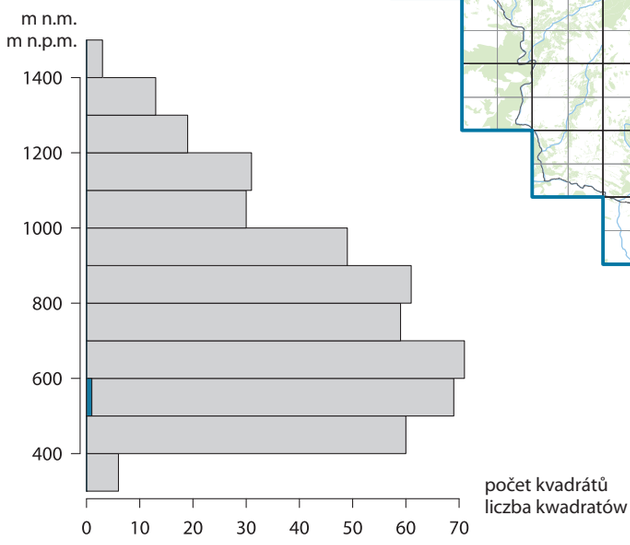

Hnízdní rozšíření v letech 2012–14
Rozmieszczenie ptaków lęgowych w latach 2012–14

Zjištěný výskyt (dle kategorií hnízdění A-C)
Stwierdzone występowanie (dla kategorii lęgowości A-C)

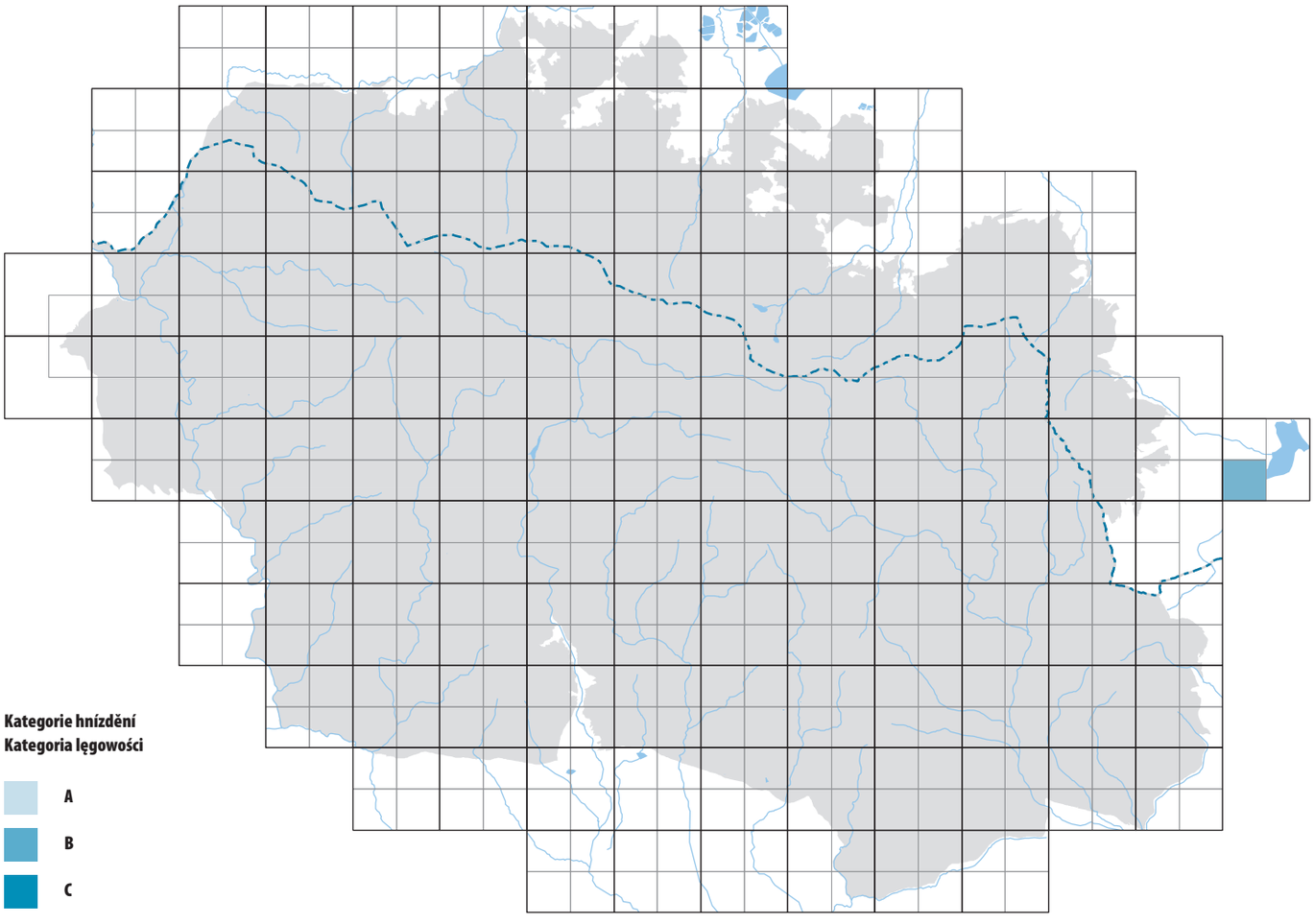

Čírka modrá
Cyranka
Anas querquedula

Knäkente
Garganey

CZ: SO, ČS: CR, PL: CH[1], ERL: LC, BDir IIA, SPEC 3, Bern III, Bonn II, AEWA

CHARAKTERISTIKA VÝSKYTU

Velmi vzácně se vyskytující druh, který hnízdí pouze na vodní nádrži Bukówka a nedalekých rybnících (535 m n. m.). Mimo hnízdní období je však každoročně pozorován při jarním tahu v českém i polském podhůří.

PROSTŘEDÍ

Rozsáhlé porosty chrastice rákosovité *Phalaris arundinacea* a vrb *Salix* sp. v ústí říčky Bobru do vodní nádrže; mělké, rybářsky nevyužívané rybníky s porosty orobince širokolistého *Typha latifolia*, ostřic *Carex* sp. a vrb *Salix* sp.

ODHAD POČETNOSTI

2012–14 (E-I): 1–2 páry
[1991–94 (E): 2–4 p, 2012–14: nezjištěna]

VÝVOJ POPULACE

Čírka modrá hnízdila na rybnících u Podgórzynu nepočetně, ale pravidelně ještě v 80. letech 20. století (Gramsz 1991), v období 1991–94 se však vyskytovala již nepravidelně a její hnízdění nebylo prokázáno (výskyt v kat. B). Při aktuálním mapování tu nebyla v hnízdním období zjištěna vůbec; v současnosti hnízdí pouze v nově mapovaných kvadrátech. Populace v ČR silně ubývá, v Polsku naopak vzrůstá (Šťastný et al. 2006, PMŚ 2014).

PROBLÉMY A OHROŽENÍ

Intenzivní rybářské obhospodařování a rozsáhlé úpravy rybníků, vedoucí k likvidaci vhodných hnízdních biotopů; vypalování břehových porostů; vysychání a zarůstání rybníků.

CHARAKTERYSTYKA WYSTĘPOWANIA

Bardzo rzadki gatunek lęgowy, gnieżdżący się wyłącznie w okolicach Zbiornika Bukówka (535 m n.p.m.). Poza okresem lęgowym regularnie obserwowany podczas wiosennych migracji zarówno po czeskiej jak i polskiej stronie gór.

ŚRODOWISKO

Zwarte szuwary mozgi trzcinowatej *Phalaris arundinacea* i rozległe łozowiska wierzbowe w ujściu Bobru do zbiornika zaporowego oraz nieużytkowane rybacko płytkie stawy zarośnięte pałką szerokolistną *Typha latifolia*, turzycą *Carex* sp. i wierzbą *Salix* sp.

OCENA LICZEBNOŚCI

2012–14 (E-I): 1–2 pary
[1991–94 (E): 2–4 p, 2012–14: nie stwierdzono]

ZMIANY POPULACJI

Cyranka nielicznie choć regularnie gniazdowała na stawach w okolicach Podgórzyna jeszcze w latach 80 XX w. (Gramsz 1991), jednak w okresie 1991–94 występowała już nieregularnie, nie udowodniono również jej lęgów (występowanie w kat. B). Podczas aktualnych badań atlasowych w sezonie lęgowym w ogóle nie odnotowano jej występowania na tym stanowisku. Aktualnie gniazdowanie gatunku wykazano tylko w nowych mapowanych kwadratach. W Republice Czeskiej ma miejsce znaczny spadek a w Polsce wzrost populacji (Šťastný et al. 2006, PMŚ 2014).

PROBLEMY I ZAGROŻENIA

Intensywne zagospodarowywanie i remontowanie stawów, skutkujące likwidacją optymalnych siedlisk w nadbrzeżnej roślinności szuwarowej, wypalanie roślinności stawowej, intensywna gospodarka hodowlana ryb oraz wysychanie i zarastanie stawów.

Počet obsazených kvadrátů / Liczba zajętych kwadratów

Kategorie hnízdění Kategoria lęgowości	1991–94 (115 kv/kw)		2012–14 (115 kv/kw)		2012–14 (471 kv/kw)	
	n	%	n	%	n	%
A	0	0	0	0	0	0
B + C	2	100	0	0	1	100
Celkem / Suma	**2**	**2**	**0**	**0**	**1**	**< 1**

Počet obsazených kvadrátů
Liczba zajętych kwadratów

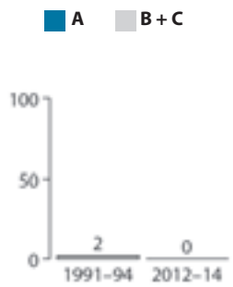

Porovnání výskytu v letech 1991–94 a 2012–14
Porównanie występowania w latach 1991–94 i 2012–14

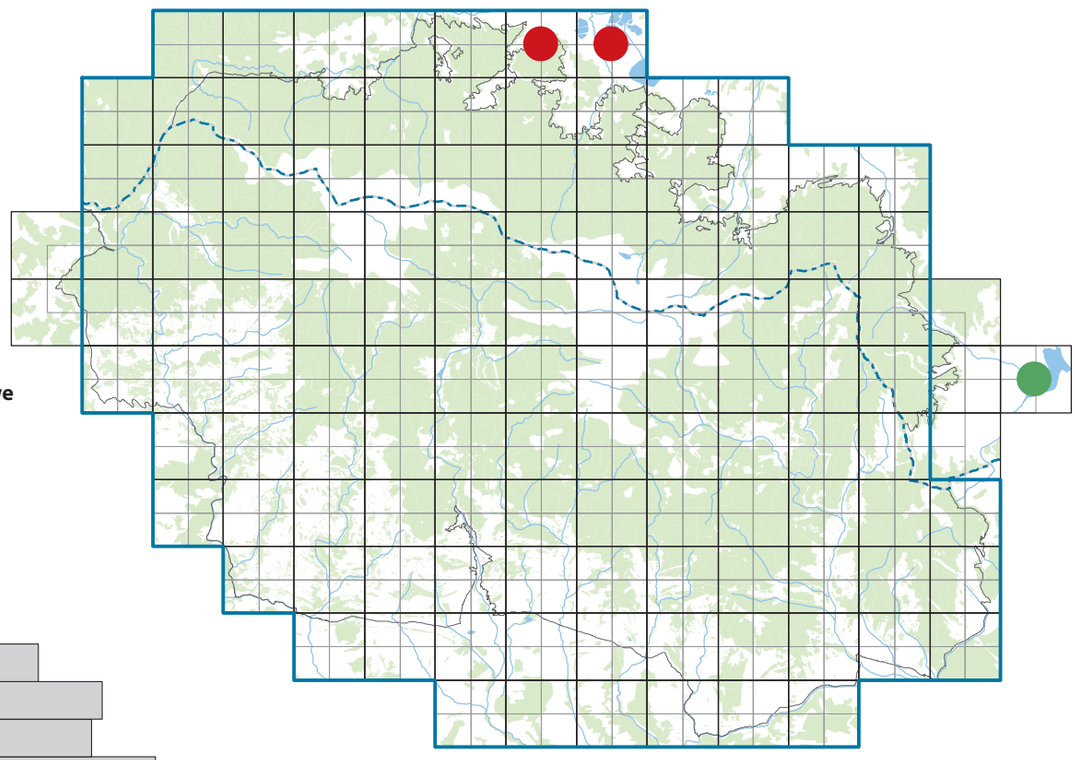

Výškové rozšíření
Rozmieszczenie wysokościowe

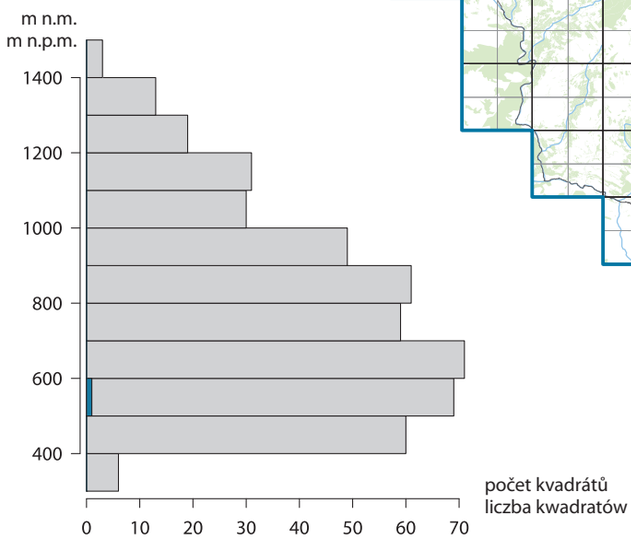

Hnízdní rozšíření v letech 2012–14
Rozmieszczenie ptaków lęgowych w latach 2012–14

Zjištěný výskyt (dle kategorií hnízdění A-C)
Stwierdzone występowanie (dla kategorii lęgowości A-C)

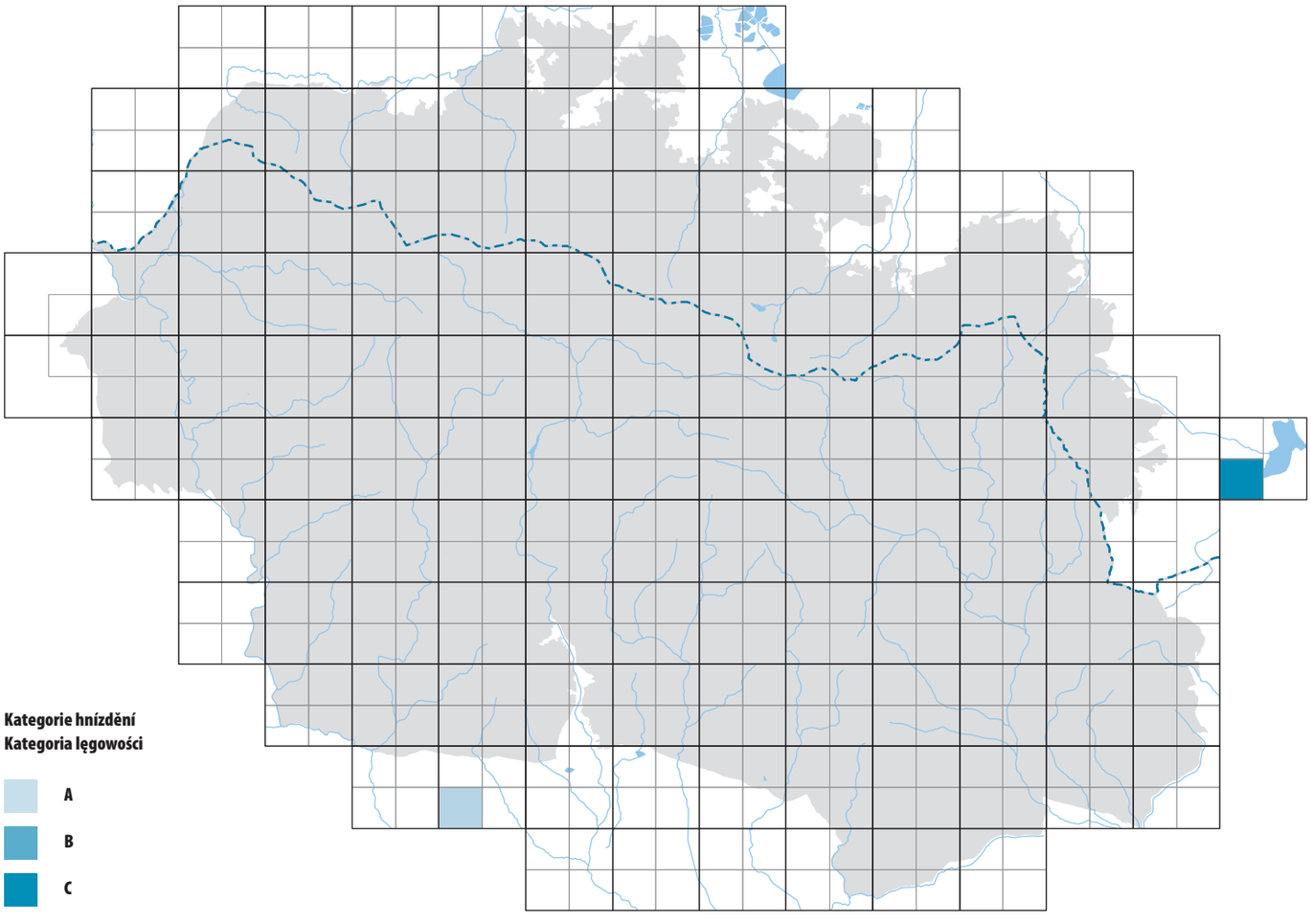

Čírka obecná
Cyraneczka
Anas crecca

Krickente
Common Teal

CZ: O, ČS: CR, PL: –, ERL: LC, BDir IIA, Bern III, Bonn II, AEWA

CHARAKTERISTIKA VÝSKYTU

Velmi vzácný druh, který hnízdí pouze na vodní nádrži Bukówka a nedalekých rybnících (535 m n. m.). Ojedinělý výskyt v hnízdním období byl zaznamenán i na českém úpatí hor (A1: 18. 6. 2014, 1 samice, lesní rybníček Bohdaneč u Horní Branné, 510 m n. m. – L. Petrilák). Mimo hnízdní období je čírka obecná každoročně pozorována při jarním tahu v českém i polském podhůří.

PROSTŘEDÍ

Rozsáhlé porosty chrastice rákosovité *Phalaris arundinacea* a vrb *Salix* sp. v ústí říčky Bobru do vodní nádrže; mělké, rybářsky nevyužívané rybníky s porosty orobince širokolistého *Typha latifolia*, ostřic *Carex* sp. a vrb *Salix* sp.

ODHAD POČETNOSTI

2012–14 (E-I): 1–3 páry
[1991–94 (E): 0–2 p, 2012–14 (E): 0–1 p]

VÝVOJ POPULACE

V letech 1991–94 byla čírka obecná zjištěna jako pravděpodobně hnízdící pouze na rybnících u Podgórzynu (max. 2 páry), po 20 letech tu však už nebyl její hnízdní výskyt potvrzen. Hnízdění tak bylo zaznamenáno jen v nově mapovaných kvadrátech. Populace v ČR má silně klesající trend (Šťastný et al. 2006).

PROBLÉMY A OHROŽENÍ

Intenzivní rybářské obhospodařování a rozsáhlé úpravy rybníků, vedoucí k likvidaci vhodných hnízdních biotopů; vypalování břehových porostů; vysychání a zarůstání rybníků.

CHARAKTERYSTYKA WYSTĘPOWANIA

Bardzo rzadki gatunek lęgowy, występujący wyłącznie w okolicach Zbiornika Bukówka (535 m n.p.m.). W sezonie lęgowym sporadyczne występowanie gatunku zanotowano również po czeskiej stronie gór (A1: 18.6.2014, samica, leśne jeziorko Bohdaneč przy Horní Branné, 510 m n.p.m. – L. Petrilák). Poza okresem lęgowym regularnie obserwowana podczas wiosennych migracji zarówno po czeskiej jak i polskiej stronie Karkonoszy.

ŚRODOWISKO

Zwarte szuwary mozgi trzcinowatej *Phalaris arundinacea* i rozległe łozowiska wierzbowe w ujściu Bobru do zbiornika zaporowego oraz nieużytkowane rybacko płytkie stawy zarośnięte pałką szerokolistną *Typha latifolia*, turzycą *Carex* sp. i wierzbą *Salix* sp.

OCENA LICZEBNOŚCI

2012–14 (E-I): 1–3 par
[1991–94 (E): 0–2 p, 2012–14 (E): 0–1 p]

ZMIANY POPULACJI

W latach 1991–94 prawdopodobnie lęgowe cyraneczki obserwowano tylko na stawach w okolicach Podgórzyna (0–2 p), natomiast po 20 latach nie potwierdzono już tego stanowiska. Aktualnie gniazdowanie gatunku wykazano wyłącznie w nowych mapowanych kwadratach. Populacja w Republice Czeskiej wykazuje silny trend spadkowy (Šťastný et al. 2006).

PROBLEMY I ZAGROŻENIA

Intensywne zagospodarowywanie i remontowanie stawów, skutkujące likwidacją optymalnych siedlisk w nadbrzeżnej roślinności szuwarowej, wypalanie roślinności stawowej, intensywna gospodarka hodowlana ryb oraz wysychanie i zarastanie stawów.

Počet obsazených kvadrátů / Liczba zajętych kwadratów

Kategorie hnízdění Kategoria lęgowości	1991–94 (115 kv/kw)		2012–14 (115 kv/kw)		2012–14 (471 kv/kw)	
	n	%	n	%	n	%
A	0	0	1	100	1	50
B + C	2	100	0	0	1	50
Celkem / Suma	**2**	**2**	**1**	**< 1**	**2**	**< 1**

Počet obsazených kvadrátů
Liczba zajętych kwadratów

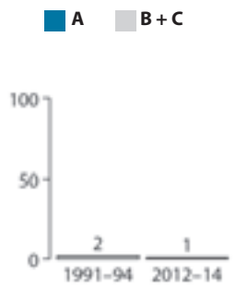

Porovnání výskytu v letech 1991–94 a 2012–14
Porównanie występowania w latach 1991–94 i 2012–14

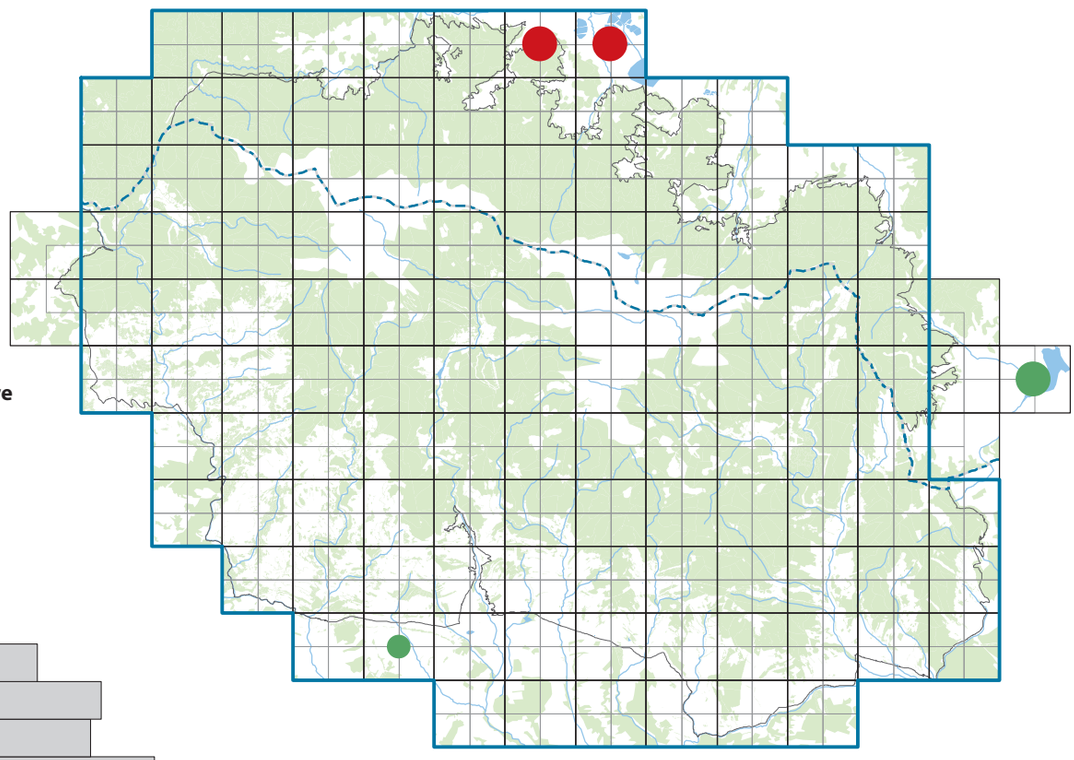

Výškové rozšíření
Rozmieszczenie wysokościowe

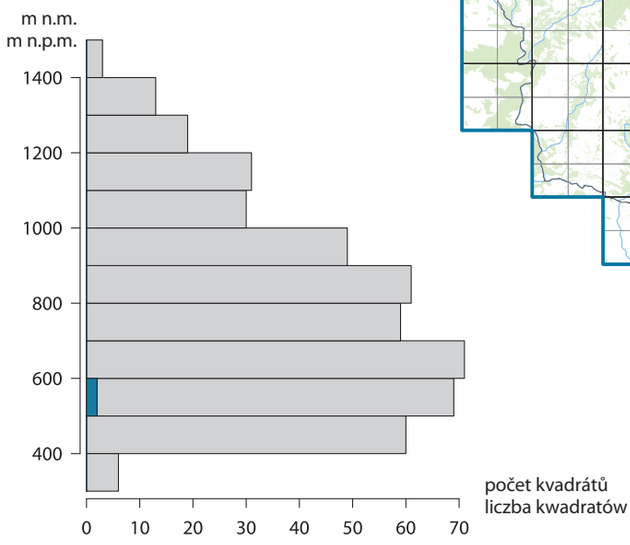

Hnízdní rozšíření v letech 2012–14
Rozmieszczenie ptaków lęgowych w latach 2012–14

Zjištěný výskyt (dle kategorií hnízdění A-C)
Stwierdzone występowanie (dla kategorii lęgowości A-C)

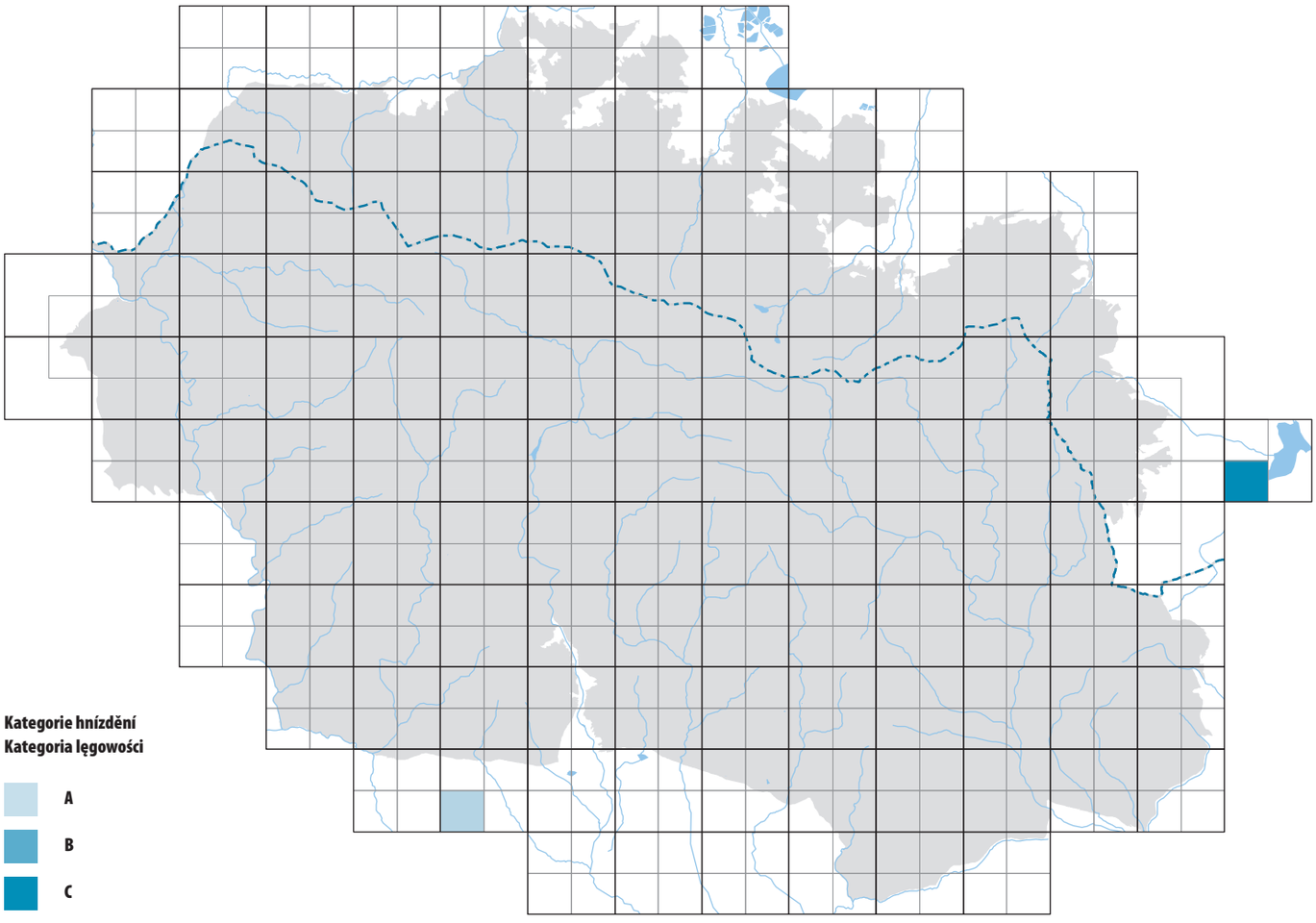

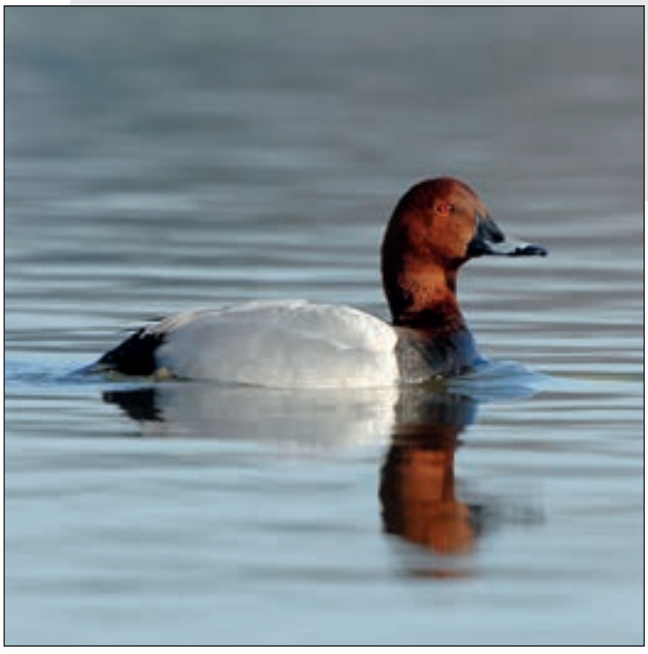

Polák velký
Głowienka
Aythya ferina

Tafelente
Common Pochard

CZ: –, PL: –, ERL: VU, BDir IIA, SPEC 2, Bern III, Bonn II, AEWA

CHARAKTERISTIKA VÝSKYTU

Vzácný druh, pravidelně hnízdící jen na rybnících u Podgórzynu (340 m n. m.) a u vodní nádrže Bukówka (535 m n. m.). V podhůří Krkonoš se však pravidelně vyskytuje během jarního tahu.

PROSTŘEDÍ

Rybníky s ostrůvky a lemovými porosty především rákosu obecného *Phragmites australis*, orobinců *Typha* sp. a ostřic *Carex* sp.

ODHAD POČETNOSTI

2012–14 (E-I): 20–30 párů
[1991–94 (E): 5–10 p, 2012–14 (E): 20–30 p]

VÝVOJ POPULACE

V letech 1991–94 byl ve srovnání s obdobím 1981–83 zaznamenán výrazný pokles početnosti poláka velkého na rybnících u Podgórzynu z 26–31 na 5–10 párů (Gramsz 1991). Během posledních 20 let se tu však hnízdní populace zvýšila zhruba na trojnásobek (v ČR mírně stoupá, v Polsku mírně klesá – ČSO 2014, PMŚ 2014).

PROBLÉMY A OHROŽENÍ

Intenzivní rybářské obhospodařování a rozsáhlé úpravy rybníků, vedoucí k likvidaci vhodných hnízdních biotopů; vypalování břehových porostů; vysychání a zarůstání rybníků.

CHARAKTERYSTYKA WYSTĘPOWANIA

Rzadki gatunek, regularnie gniazdujący na stawach w okolicach Podgórzyna (340 m) i Zbiornika Bukówka (535 m n.p.m.). U podnóża gór regularnie spotykany podczas wiosennej migracji.

ŚRODOWISKO

Stawy rybne z pryzmami i wyspami oraz roślinnością szuwarową, przede wszystkim trzciną pospolitą *Phragmites australis*, pałką *Typha* sp. i turzycą *Carex* sp.

OCENA LICZEBNOŚCI

2012–14 (E-I): 20–30 par
[1991–94 (E): 5–10 p, 2012–14 (E): 20–30 p]

ZMIANY POPULACJI

W latach 1991–94, w porównaniu z okresem 1981–83 (Gramsz 1991), zaobserwowano wyraźne obniżenie liczebności populacji głowienki na stawach w okolicach Podgórzyna (z 26–31 do 5–10 p). Niemniej jednak w okresie ostatnich 20 lat populacja lęgowa ponownie wzrosła około trzykrotnie osiągając aktualny poziom (w Republice Czeskiej populacja nieznacznie wzrasta, w Polsce zaś umiarkowanie spada – ČSO 2014, PMŚ 2014).

PROBLEMY I ZAGROŻENIA

Intensywne zagospodarowywanie i remontowanie stawów, skutkujące likwidacją optymalnych siedlisk w nadbrzeżnej roślinności szuwarowej, wypalanie roślinności stawowej, prowadzona intensywna gospodarka hodowlana ryb oraz wysychanie i zarastanie stawów.

Počet obsazených kvadrátů / Liczba zajętych kwadratów

Kategorie hnízdění Kategoria lęgowości	1991–94 (115 kv/kw)		2012–14 (115 kv/kw)		2012–14 (471 kv/kw)	
	n	%	n	%	n	%
A	0	0	0	0	0	0
B + C	2	100	1	100	3	100
Celkem / Suma	**2**	**2**	**1**	**< 1**	**3**	**< 1**

Počet obsazených kvadrátů
Liczba zajętych kwadratów

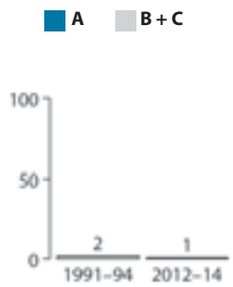

Porovnání výskytu v letech 1991–94 a 2012–14
Porównanie występowania w latach 1991–94 i 2012–14

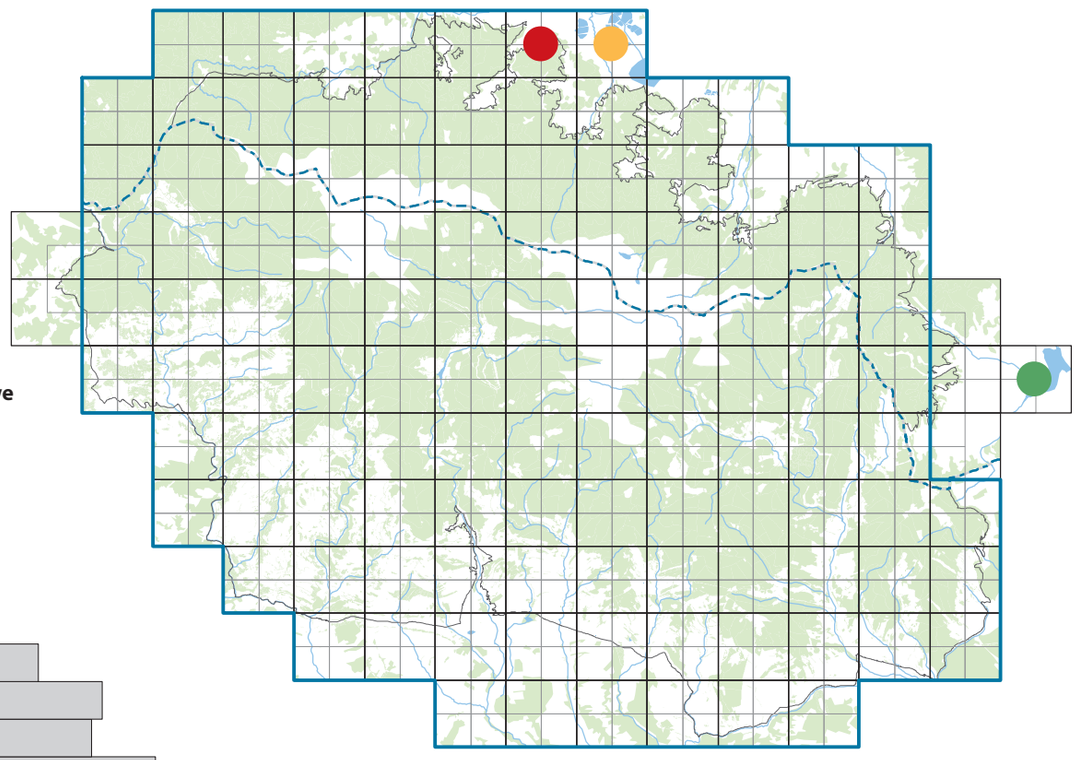

Výškové rozšíření
Rozmieszczenie wysokościowe

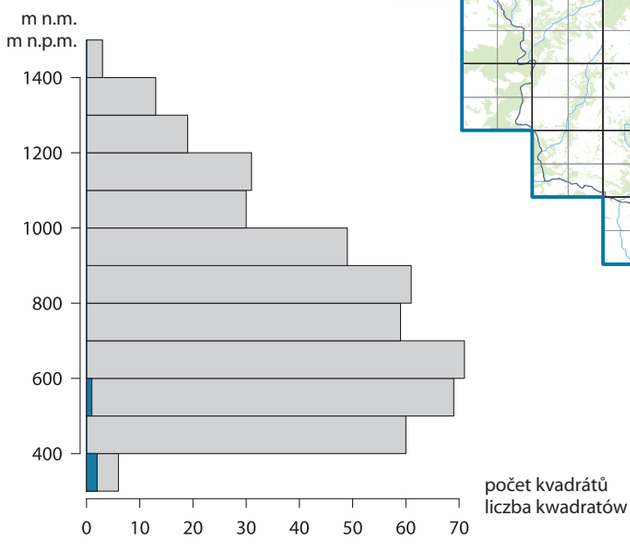

Hnízdní rozšíření v letech 2012–14
Rozmieszczenie ptaków lęgowych w latach 2012–14

Zjištěný výskyt (dle kategorií hnízdění A-C)
Stwierdzone występowanie (dla kategorii lęgowości A-C)

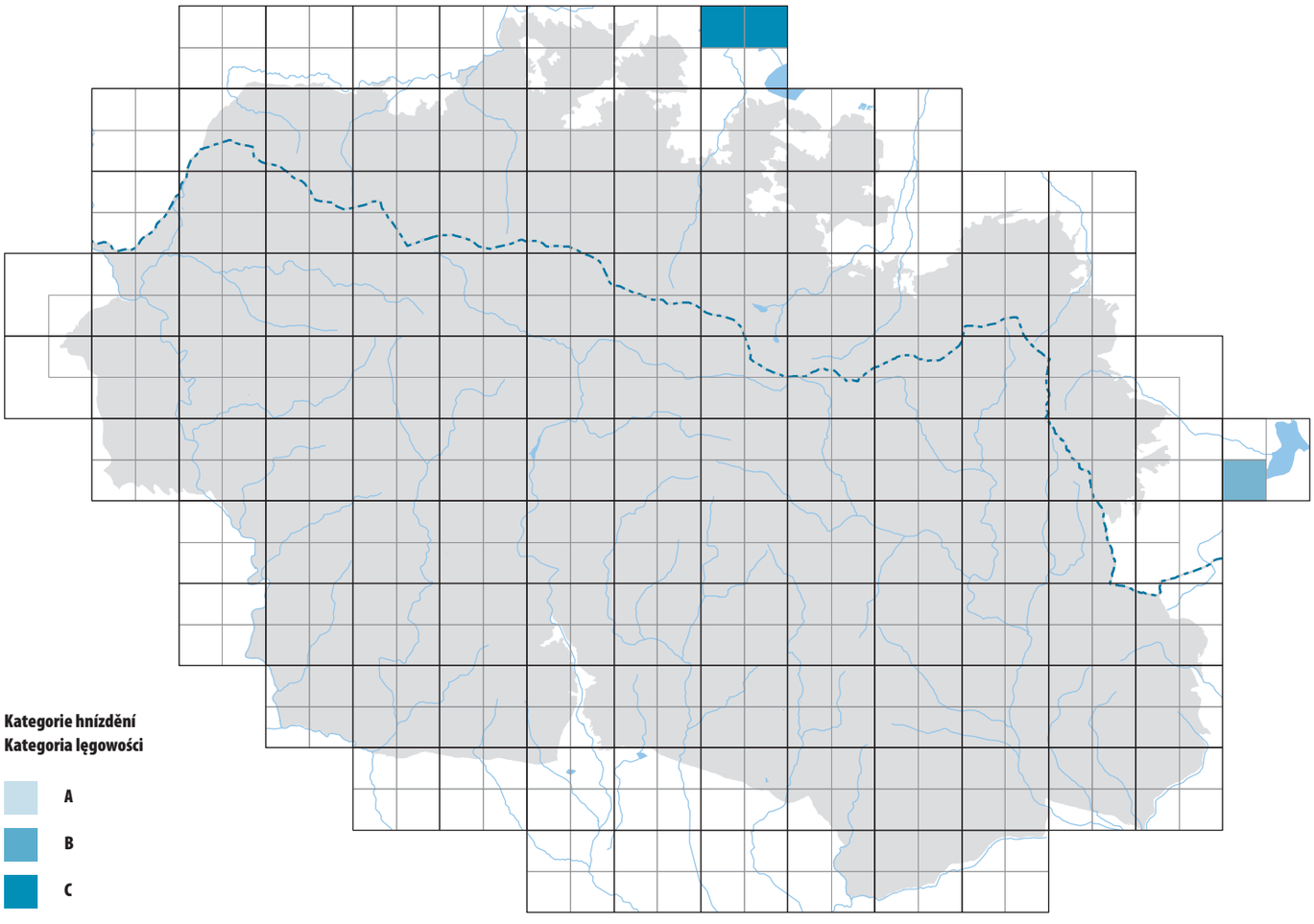

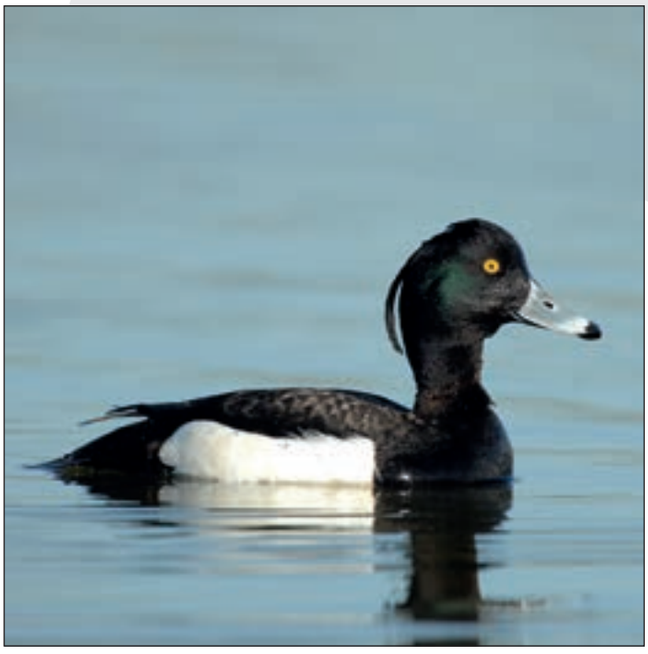

Polák chocholačka
Czernica
Aythya fuligula

Reiherente
Tufted Duck

CZ: –, PL: –, ERL: LC, BDir IIA, SPEC 3, Bern III, Bonn II, AEWA

CHARAKTERISTIKA VÝSKYTU

Nepočetný druh, hnízdící pouze na rybnících a nádržích na úpatí polských Krkonoš (do 535 m n. m.: vodní nádrž Bukówka). V českém i polském podhůří je pravidelně pozorován při jarním tahu.

PROSTŘEDÍ

Rybníky s ostrůvky a lemovými porosty především rákosu obecného *Phragmites australis*, orobinců *Typha* sp. a ostřic *Carex* sp.

ODHAD POČETNOSTI

2012–14 (E-I): 55–75 párů
[1991–94 (E): 40–50 p, 2012–14 (E): 50–70 p]

VÝVOJ POPULACE

V 80. letech 20. století byl počet hnízdících poláků chocholaček na rybnících u Podgórzynu stabilní a dosahoval 40–60 párů (Gramsz 1991), v dalších letech do minulého mapování však početnost mírně klesla. Nově zjištěný mírný vzestup na současný stav pravděpodobně souvisí se zlepšením hnízdních stanovišť na rybnících a se vznikem nových vodních nádrží v polském podhůří. Na české straně pohoří byl hnízdní výskyt poláka chocholačky zjištěn naposledy při minulém mapování (Vrchlabí: 470 m n. m.). Jeho početnost v ČR mírně vzrůstá (ČSO 2014).

PROBLÉMY A OHROŽENÍ

Intenzivní rybářské obhospodařování a rozsáhlé úpravy rybníků, vedoucí k likvidaci vhodných hnízdních biotopů; vypalování břehových porostů; vysychání a zarůstání rybníků.

CHARAKTERYSTYKA WYSTĘPOWANIA

Nieliczny gatunek, gniazdujący wyłącznie na stawach i zbiornikach wodnych u podnóża polskich Karkonoszy (do 535 m n.p.m.: Zbiornik Bukówka). U podnóża czeskiej i polskiej części gór występuje regularnie podczas wiosennej migracji.

ŚRODOWISKO

Stawy rybne z pryzmami i wyspami oraz roślinnością szuwarową, przede wszystkim trzciną pospolitą *Phragmites australis*, pałką *Typha* sp. i turzycą *Carex* sp.

OCENA LICZEBNOŚCI

2012–14 (E-I): 55–75 par
[1991–94 (E): 40–50 p, 2012–14 (E): 50–70 p]

ZMIANY POPULACJI

W latach 80 XX w. liczba czernic na stawach w okolicach Podgórzyna była stabilna i kształtowała się na poziomie 40–60 par (Gramsz 1991), jednak w kolejnych latach aż do poprzednich badań atlasowych nieznacznie się obniżyła. Lekki wzrost liczebności w aktualnych badaniach ma prawdopodobnie związek z powstaniem nowych zbiorników wodnych lub polepszeniem warunków siedliskowych na istniejących. Po czeskiej stronie gór gniazdowanie gatunku stwierdzono ostatnio podczas poprzedniego mapowania w latach 1991–94 (Vrchlabí: 470 m n.p.m.). W Republice Czeskiej populacja gatunku nieznacznie wzrasta (ČSO 2014).

PROBLEMY I ZAGROŻENIA

Intensywne zagospodarowywanie i remontowanie stawów, skutkujące likwidacją optymalnych siedlisk w nadbrzeżnej roślinności szuwarowej, wypalanie roślinności stawowej, intensywna gospodarka hodowlana ryb oraz wysychanie i zarastanie stawów.

Počet obsazených kvadrátů / Liczba zajętych kwadratów

Kategorie hnízdění Kategoria lęgowości	1991–94 (115 kv/kw)		2012–14 (115 kv/kw)		2012–14 (471 kv/kw)	
	n	%	n	%	n	%
A	0	0	2	40	2	25
B + C	3	100	3	60	6	75
Celkem / Suma	**3**	**3**	**5**	**4**	**8**	**2**

Počet obsazených kvadrátů
Liczba zajętych kwadratów

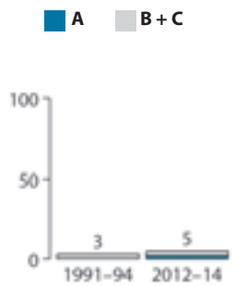

Porovnání výskytu v letech 1991–94 a 2012–14
Porównanie występowania w latach 1991–94 i 2012–14

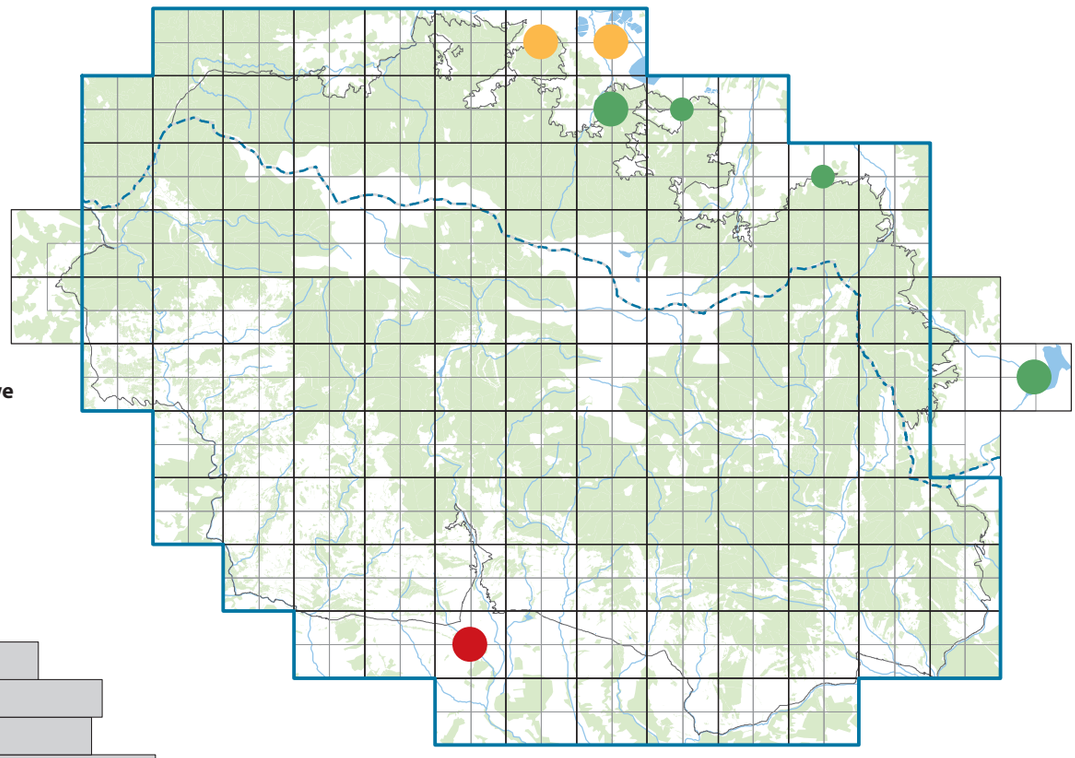

Výškové rozšíření
Rozmieszczenie wysokościowe

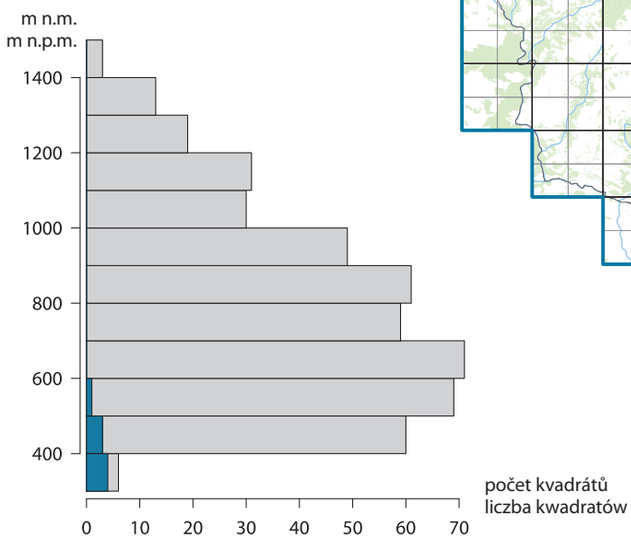

Hnízdní rozšíření v letech 2012–14
Rozmieszczenie ptaków lęgowych w latach 2012–14

Zjištěný výskyt (dle kategorií hnízdění A-C)
Stwierdzone występowanie (dla kategorii lęgowości A-C)

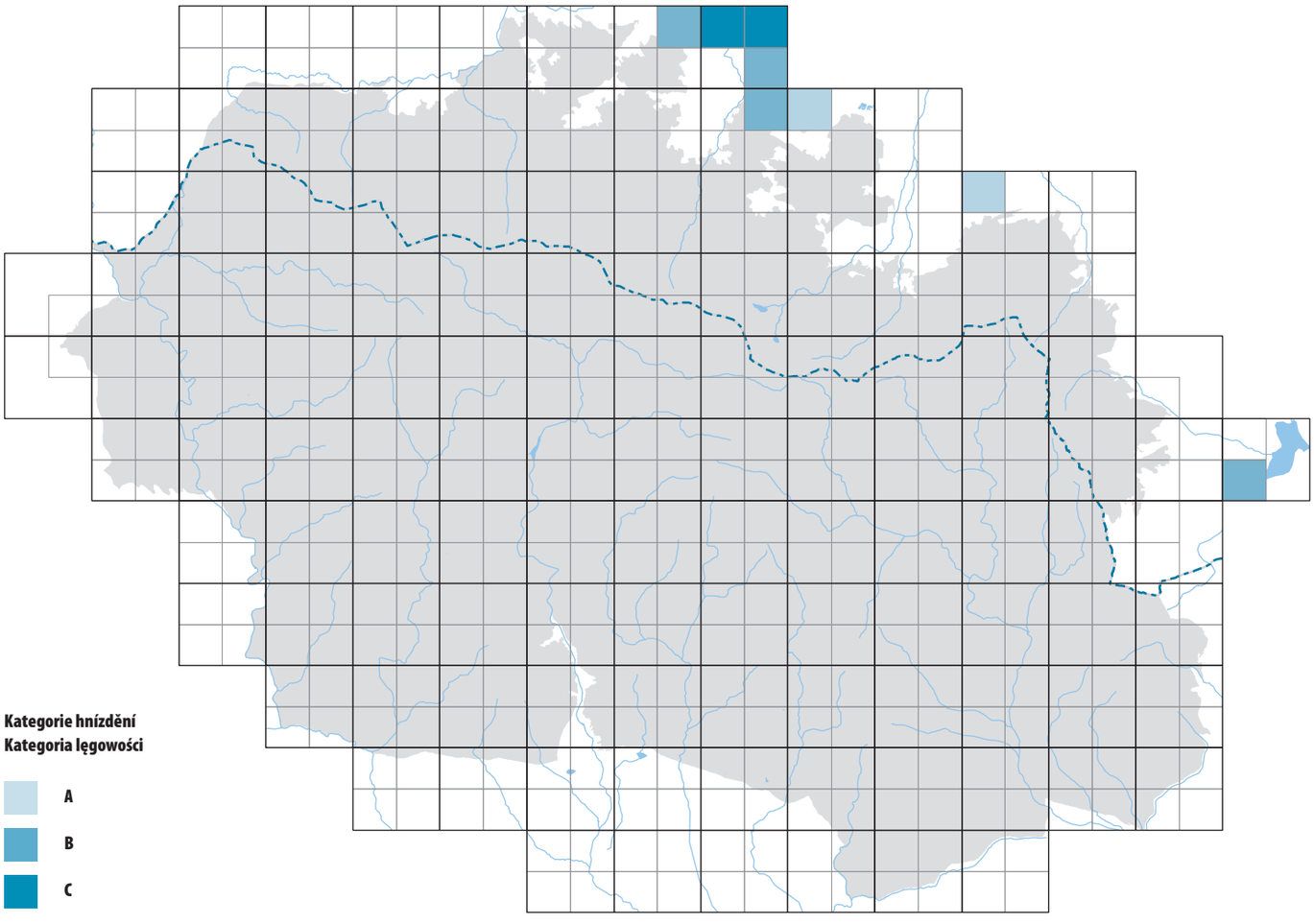

Morčák velký
Nurogęś
Mergus merganser

Gänsesäger
Common Merganser

CZ: KO, ČS: CR, PL: CH[1], ERL: LC, BDir IIB, Bern III, Bonn II, AEWA

CHARAKTERISTIKA VÝSKYTU

Sporadický druh, zaznamenaný pouze v kategorii možného hnízdění (A1: 25. 4. 2013, samec; A1: 9. 7. 2014, samec – vše B. Gramsz). Vhodné hnízdní biotopy na rybnících u Podgórzynu (340 m n. m.) a velmi obtížné dohledávání samice v nepřehledném prostředí nás vedlo k zařazení morčáka velkého mezi druhy pravděpodobně hnízdící na sledovaném území. Mimo hnízdní období je v posledních letech pravidelně pozorován při jarním tahu v českém i polském podhůří.

PROSTŘEDÍ

Vodní toky a rybníky lemované břehovými porosty s přítomností stromů s vhodnými hnízdními dutinami (olše *Alnus* sp., vrby *Salix* sp., dub letní *Quercus robur*).

ODHAD POČETNOSTI

2012–14 (E-I): 0–1 pár

VÝVOJ POPULACE

Druh nově zjištěný v hnízdním období, při minulém mapování v letech 1991–94 nebyl zaznamenán. Stále četnější jarní pozorování v podhůří Krkonoš zvyšují šanci na jeho zahnízdění na některé z podhorských řek (např. na Jizeře*).

PROBLÉMY A OHROŽENÍ

Regulace říčních toků, likvidace vhodných doupných stromů v břehových porostech.

CHARAKTERYSTYKA WYSTĘPOWANIA

Gatunek sporadyczny, który został odnotowany wyłącznie w kategorii gniazdowania możliwego (A1: 25.4.2013, samiec; A1: 9.7.2014, samiec – B. Gramsz). Jednak optymalny biotop w okolicach stawów koło Podgórzyna (340 m n.p.m.) oraz skryty behawior gatunku skłoniły nas do jego zaklasyfikowania jako prawdopodobnie lęgowego na badanym terenie. Poza okresem lęgowym u podnóża gór, po czeskiej i polskiej stronie Karkonoszy, nurogęś jest regularnie obserwowany podczas wiosennej migracji.

ŚRODOWISKO

Rzeki i potoki o brzegach porośniętych fragmentami lasów łęgowych z obecnością dziuplastych drzew (olsza *Alnus* sp., wierzba *Salix* sp., dąb szypułkowy *Quercus robur*).

OCENA LICZEBNOŚCI

2012–14 (E-I): 0–1 para

ZMIANY POPULACJI

Nowy gatunek lęgowy, który nie został zaobserwowany podczas poprzedniego mapowania z lat 1991–94. Coraz częstsze wiosenne obserwacje u podnóża Karkonoszy zwiększają szansę na możliwość jego lęgów na podgórskich rzekach (np. Izerze*).

PROBLEMY I ZAGROŻENIA

Regulacje koryt rzecznych wraz z wycinką drzew wzdłuż cieku.

Počet obsazených kvadrátů / Liczba zajętych kwadratów

Kategorie hnízdění Kategoria lęgowości	1991–94 (115 kv/kw)		2012–14 (115 kv/kw)		2012–14 (471 kv/kw)	
	n	%	n	%	n	%
A	0	0	1	100	2	100
B + C	0	0	0	0	0	0
Celkem / Suma	**0**	**0**	**1**	**< 1**	**2**	**< 1**

* Hnízdní výskyt na české straně Krkonoš byl prokázán 5. 5. 2015 – pár ve vhodném hnízdním prostředí na řece Jizeře u Poniklé (kat. B4, kv. 317 a 318).

* Występowanie lęgowe po czeskiej stronie Karkonoszy wykazano 5.5.2015 – para w odpowiednim siedlisku lęgowym na rzece Izerze w okolicach Ponikle (kat. B4, kw. 317 i 318).

Počet obsazených kvadrátů
Liczba zajętych kwadratów

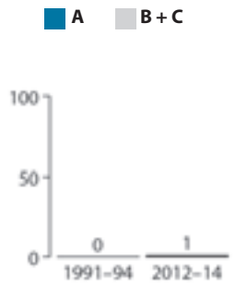

Porovnání výskytu v letech 1991–94 a 2012–14
Porównanie występowania w latach 1991–94 i 2012–14

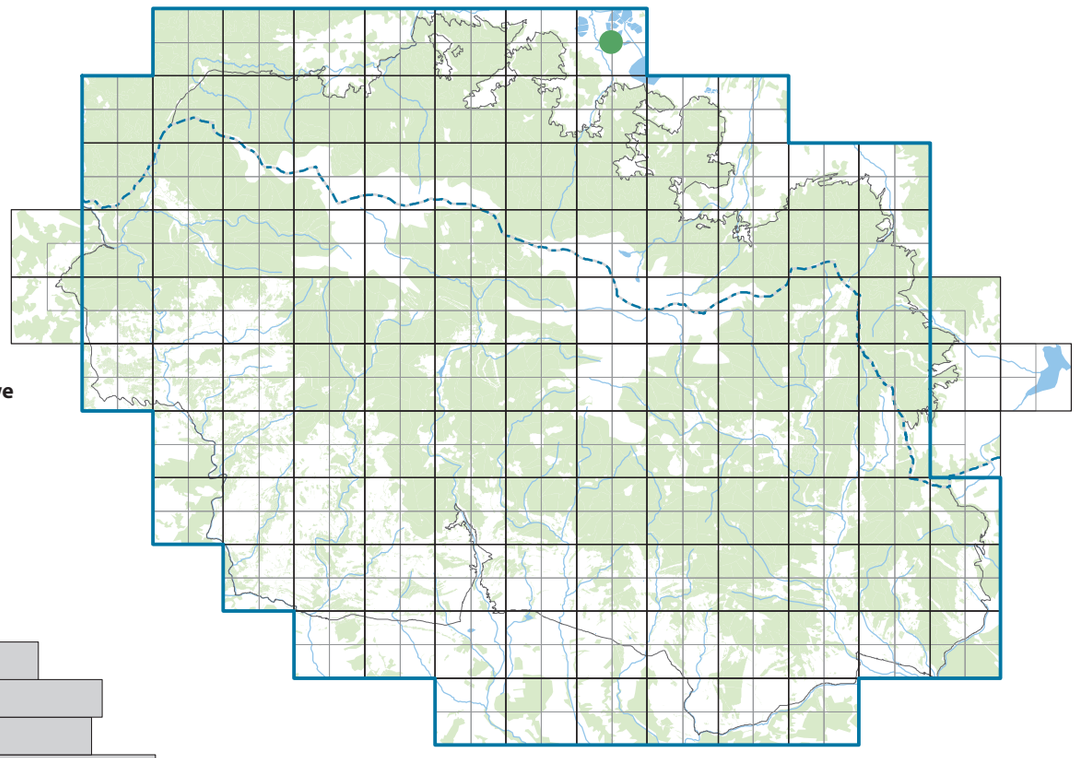

Výškové rozšíření
Rozmieszczenie wysokościowe

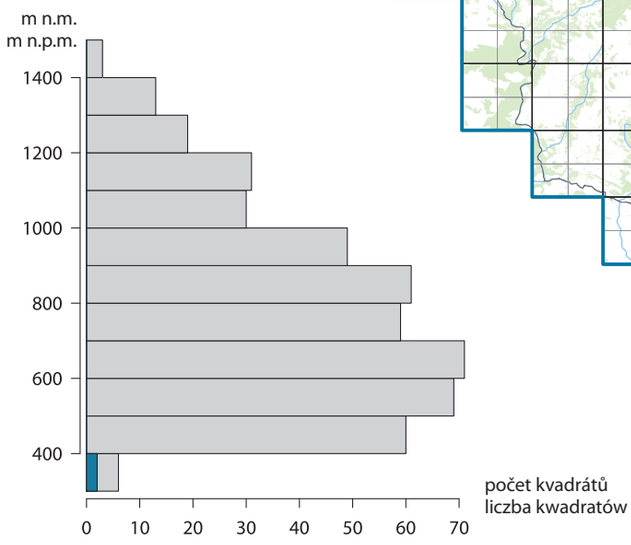

Hnízdní rozšíření v letech 2012–14
Rozmieszczenie ptaków lęgowych w latach 2012–14

Zjištěný výskyt (dle kategorií hnízdění A-C)
Stwierdzone występowanie (dla kategorii lęgowości A-C)

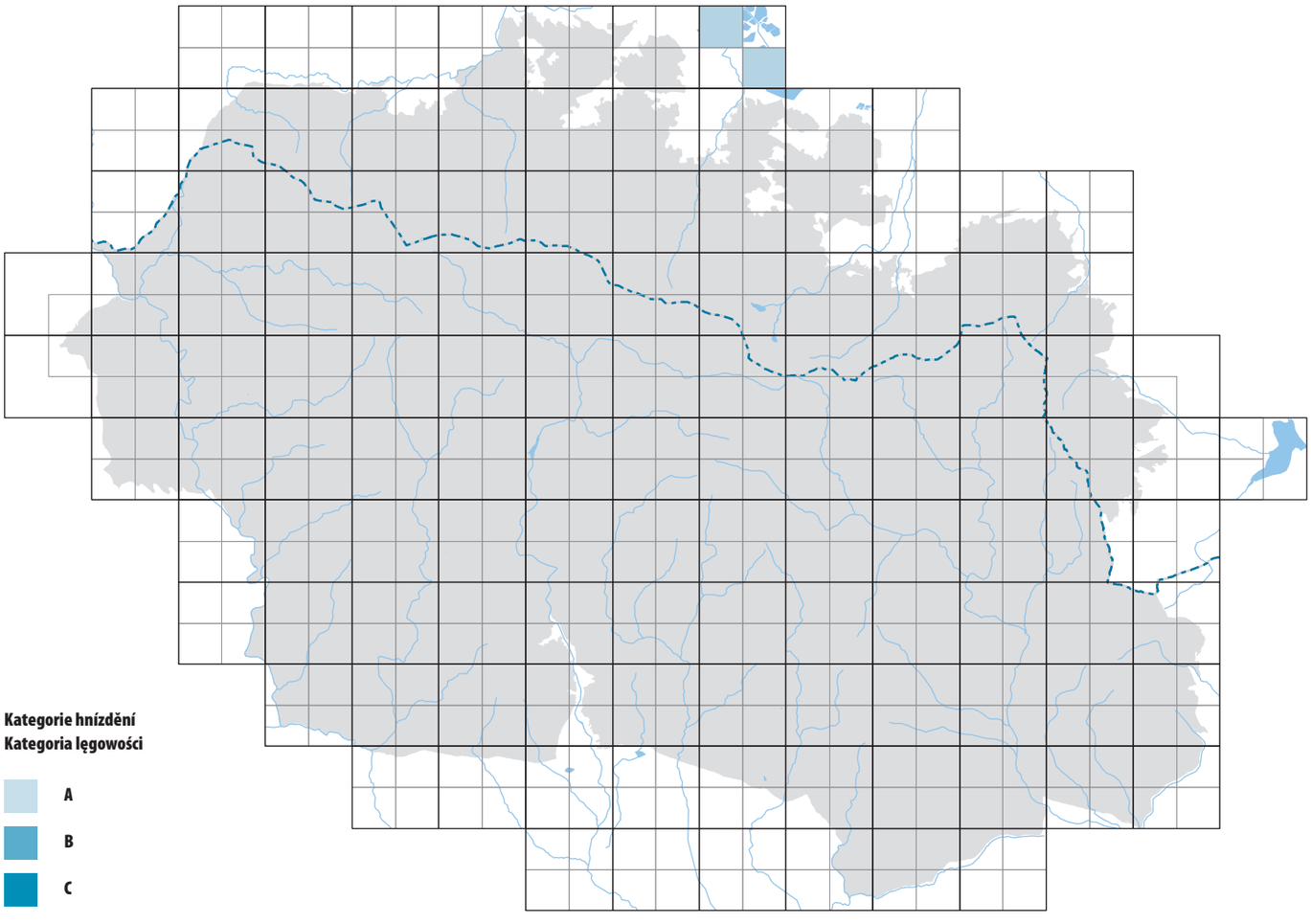

Jeřábek lesní
Jarząbek
Tetrastes bonasia

Haselhuhn
Hazel Grouse

CZ: SO, ČS: VU, PL: –, PCL: DD, ERL: LC, BDir I a IIB, Bern III

CHARAKTERISTIKA VÝSKYTU

Velmi vzácně se vyskytující druh, zjištěný jen v oblasti Lubochu (1100 m n. m., 20. 9. 2014, 1 ex. – V. a V. Horákovi) a opakovaně na Grzbiete Lasockim u Jarkowic (830 m, 4. 7. 2012, 1 ex.) a Niedamirówa (850 m, 14. 11. 2014, trus – vše P. Wasiak). V období mezi mapováními však byl nalezen i na dalších lokalitách (2001: JZ svahy Sněžky – Janiga 2002; 2008: Krásná Pláň a Dvorský les – Pavel et al. 2009, resp. Materna 2009).

PROSTŘEDÍ

Smíšené (smrk, buk) a smrkové lesy ve středních a vyšších polohách s přítomností pasek a lučních enkláv.

ODHAD POČETNOSTI

2012–14 (E-I): 2–4 páry (CZ 1–2, PL 1–2)
[1991–94 (E): 2–4 p, 2012–14 (E): 2–4 p]

VÝVOJ POPULACE

Historické podklady zmiňují kdysi hojný výskyt, ale již v 19. století je považován za nepříliš početný druh (Hendrych 1940, Vrbka 1946); ve 2. polovině 19. století bylo v celém pohoří uloveno průměrně jen 11 jeřábků ročně (Lokvenc 1978). Podklady z panství Schaffgotschů udávají z Krkonoš a Jizerských hor asi 30 párů v roce 1900 a kolem 10 párů v roce 1923 (Pax 1925). *„Podle pozorování lesníků v různých revírech Krkonoš stav jeřábků stále klesá a hnízdící párky žádné mladé nevyvádějí, nebo jen málo“* (Trdlica 1956). Kokeš (1963) zmiňuje pouhé 3 páry ze západních Krkonoš, Dyrcz (1973) ho z let 1960–70 uvádí jako *„gatunek bardzo nieliczny“*, v 70. a 80. letech 20. století byl na české straně považován za vymizelý (Miles 1986). Pro polskou část hor byly v letech 2004–09 odhadnuty 1–3 páry (Gramsz & Rąpała 2010). Současná populace přežívá asi jen díky ptákům zaletujícím ze sousedních Vraních a Jizerských hor (Žďárek 1998, Šťastný et al. 2006).

PROBLÉMY A OHROŽENÍ

Důvody dlouhodobě nízké početnosti nejsou známé; nabídka vhodných biotopů se však zdá být dostatečná.

Počet obsazených kvadrátů / Liczba zajętych kwadratów

Kategorie hnízdění Kategoria lęgowości	1991–94 (115 kv/kw)		2012–14 (115 kv/kw)		2012–14 (471 kv/kw)	
	n	%	n	%	n	%
A	3	75	2	100	2	100
B + C	1	25	0	0	0	0
Celkem / Suma	**4**	**3**	**2**	**2**	**2**	**< 1**

CHARAKTERYSTYKA WYSTĘPOWANIA

Bardzo rzadki gatunek lęgowy, zaobserwowany tylko w okolicach Lubochu (1100 m, 20.9.2014, 1 os. – V. & V. Horákovi) i parokrotnie na Grzbiecie Lasockim w okolicach Jarkowic (830 m, 4.7.2012, 1 os.) i Niedamirowa (850 m n.p.m., 14.11.2014, odchody – wszystko P. Wasiak). W okresie pomiędzy badaniami atlasowymi notowano jego obecność również w innych miejscach (2001: SW stoki Śnieżki – Janiga 2002; 2008: Krásná Pláň i Dvorský les – Pavel et al. 2009, Materna 2009).

ŚRODOWISKO

Lasy mieszane (świerk *Picea abies*, buk *Fagus sylvatica*) i świerkowe, w średnich i wyższych partiach gór, z obecnością polan i enklaw łąkowych.

OCENA LICZEBNOŚCI

2012–14 (E-I): 2–4 pary (CZ 1–2, PL 1–2)
[1991–94 (E): 2–4 p, 2012–14 (E): 2–4 p]

ZMIANY POPULACJI

Dane historyczne wskazują na dawniej powszechne występowanie tego gatunku w Karkonoszach, jednak już w XIX w. uznawany był on za niezbyt liczny (Hendrych 1940, Vrbka 1946). W 2 połowie XIX w. w całych górach średnia liczba upolowanych jarząbków wynosiła jedynie 11 sztuk w ciągu roku (Lokvenc 1978). Według materiałów z posiadłości Schaffgotschów w Karkonoszach i Górach Izerskich w 1900 r. występowało ok. 30 par, zaś w 1923 już tylko 10 p. (Pax 1925). Trdlica (1956) podawał w latach 50-tych, że *„Zgodnie z obserwacjami leśników w różnych oddziałach leśnych Karkonoszy stan jarząbków stale się obniża, zaś gniazdujące pary nie wychowują młodych, lub tylko nieliczne“*. Kokeš (1963) z kolei wymienił tylko 3 pary w zachodnich Karkonoszach. W latach 1960–70 Dyrcz (1973) określił jarząbka jako *„gatunek bardzo nieliczny“*, natomiast w 70 i 80 latach XX w. po czeskiej stronie gór uznano go za gatunek wymarły (Miles 1986). W okresie 2004–09 populację po polskiej stronie gór oceniono na 1–3 pary (Gramsz & Rąpała 2010). Obecna populacja istnieje więc chyba wyłącznie dzięki ptakom przylatującym z sąsiadujących z Karkonoszami – Vraních i Izerskich Gór (Žďárek 1998, Šťastný et al. 2006).

PROBLEMY I ZAGROŻENIA

Przyczyny utrzymujących się długotrwałych niskich liczebności nie są znane. Dostępność optymalnych dla gatunku siedlisk jest prawdopodobnie wystarczająca.

Počet obsazených kvadrátů
Liczba zajętych kwadratów

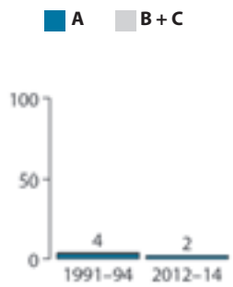

Porovnání výskytu v letech 1991–94 a 2012–14
Porównanie występowania w latach 1991–94 i 2012–14

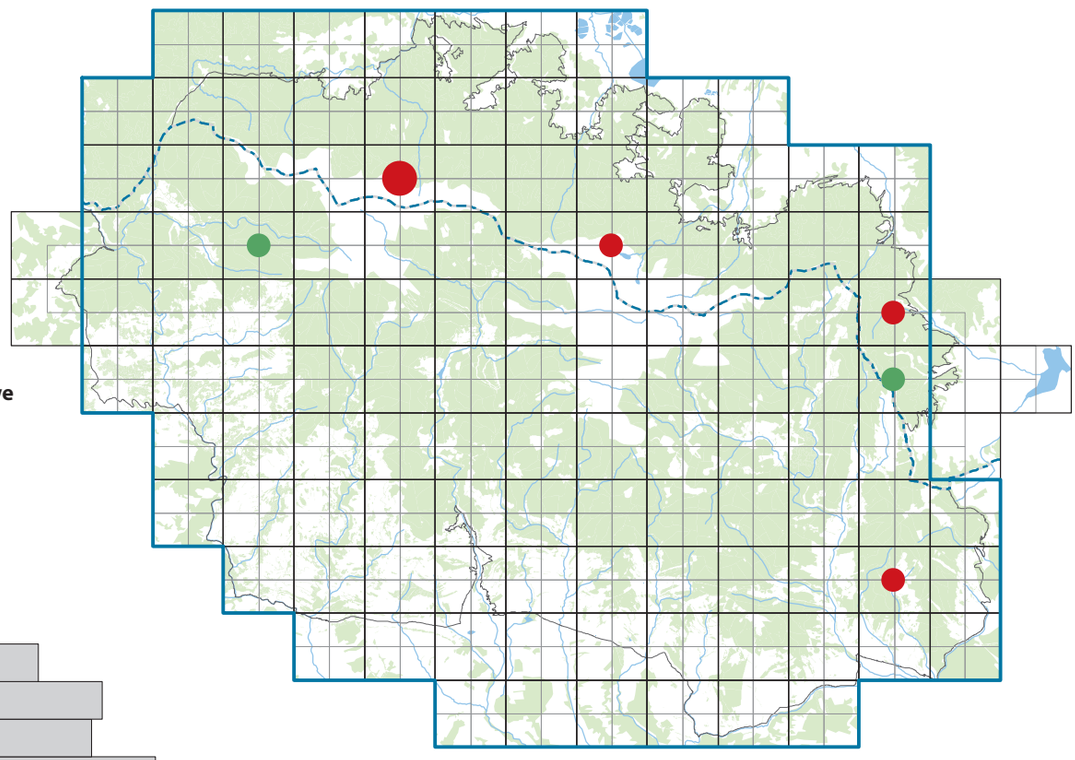

Výškové rozšíření
Rozmieszczenie wysokościowe

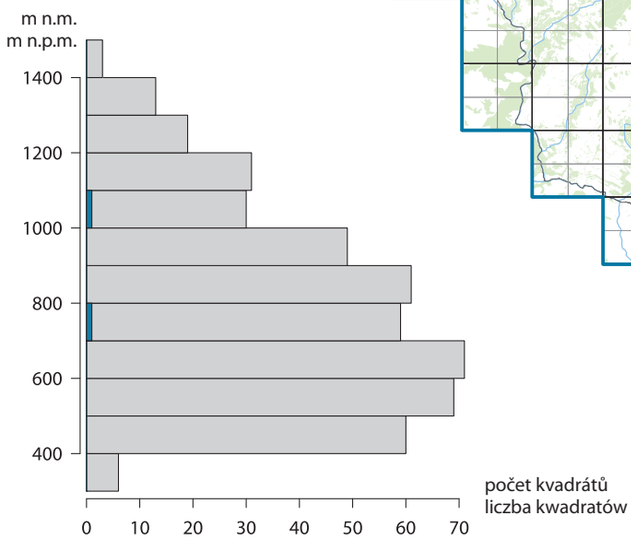

Hnízdní rozšíření v letech 2012–14
Rozmieszczenie ptaków lęgowych w latach 2012–14

Zjištěný výskyt (dle kategorií hnízdění A-C)
Stwierdzone występowanie (dla kategorii lęgowości A-C)

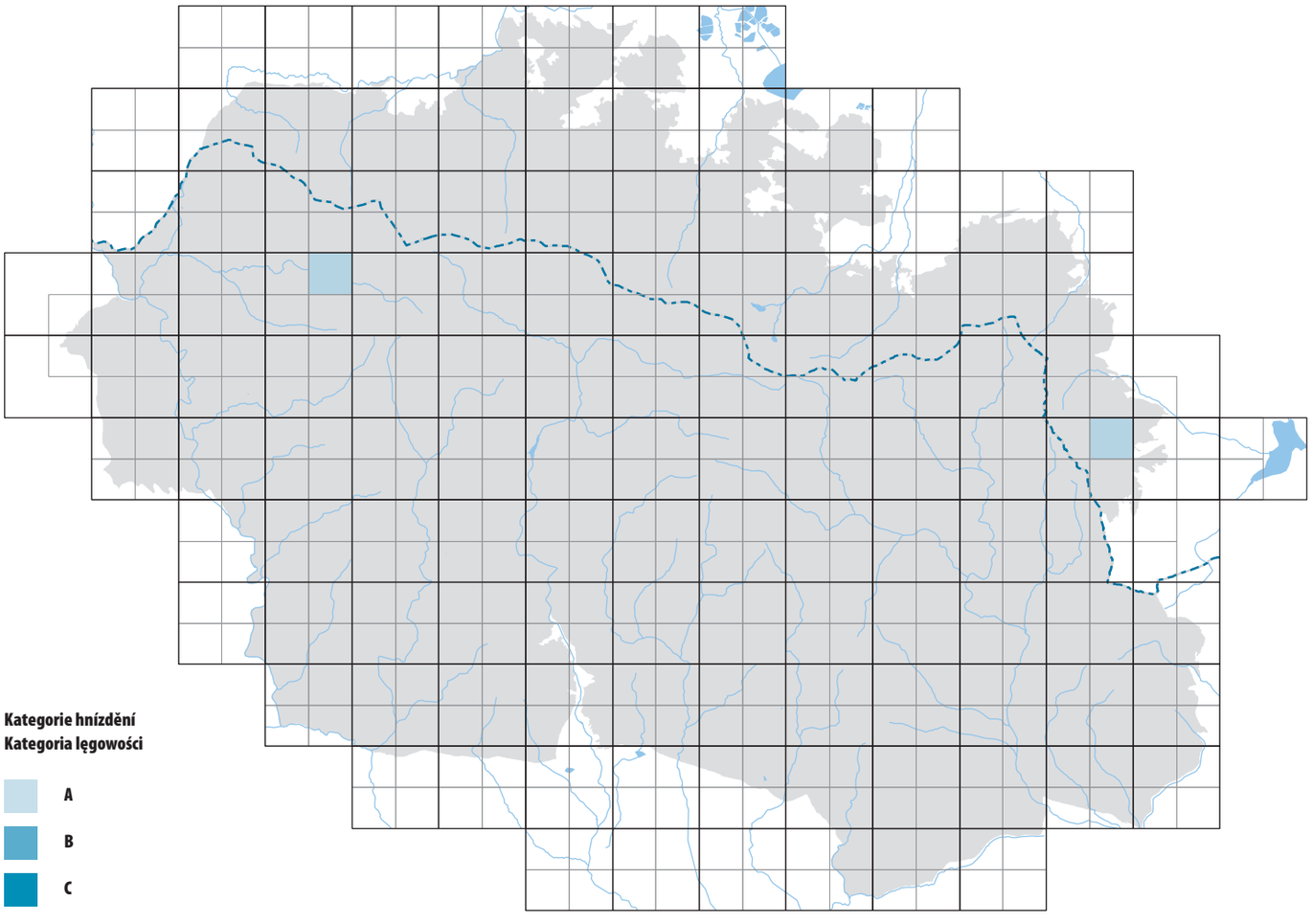

Tetřívek obecný
Cietrzew
Tetrao tetrix

Birkhuhn
Black Grouse

CZ: SO, ČS: EN, PL: CH[1], PCL: EN, ERL: LC, BDir I a IIB, SPEC 3, Bern III

CHARAKTERISTIKA VÝSKYTU

Nepočetný, ale dosud běžně hnízdící druh, vyskytující se od 850 (Jakuszyce) do 1500 m n. m. (Luční a Studniční hora), výjimečně i níže (Jarkowice, 620 m n. m.).

PROSTŘEDÍ

Luční enklávy a holiny uprostřed horských smrčin, otevřené plochy ledovcových karů, subalpínské trávníky s roztroušenými porosty kleče.

ODHAD POČETNOSTI

2012–14 (E-I): 130–145 samců (CZ 100–110, PL 30–35)
[1991–94 (E): 140–150 s, 2012–14 (E): 130–145 s]

VÝVOJ POPULACE

Z polských Krkonoš zmiňuje Dyrcz (1973) tetřívka jako *„gatunek dość liczny"*; z období 1991– 94 je tu uváděno 40 samců na 30 tokaništích (Gramsz & Flousek 1998), v letech 2006–09 odhadováno 36–44 samců (Gramsz & Rąpała 2010). Na území KRNAP bylo v letech 1963–65 zjištěno 113 samců (Kostroň & Hromas 1969), jarní kmenové stavy se v období 1991–96 pohybovaly mezi 92–167 ex. (Navrátil & Jón in litt.). Při srovnání s minulým mapováním se zdá být populace stabilní, početnost na české straně však kulminovala v roce 2001 a od té doby klesá (do roku 2014 asi o 20 %). Dlouhodobě mizí tokaniště z nižších poloh (v 70. letech 20. století známa ještě u Dolních Štěpanic, 550–600 m n. m. – Novotný 1977) a z okrajových partií krkonošského areálu (Kapradník, Kozelský hřeben, Žalý, Rýchory, okolí Kowar).

PROBLÉMY A OHROŽENÍ

Úbytek vhodných biotopů (zarůstání imisních holin, výstavba na horských enklávách); plošné zatížení pohoří rekreačními aktivitami, zejména rušení ptáků na tokaništích a zimních útočištích (Flousek & Volf 2012). Výsledkem je rostoucí izolace dílčích subpopulací v různých částech pohoří, omezená výměna ptáků mezi nimi a klesající genetická diverzita v populaci (Svobodová et al. 2011). Rizikem mohou být i zvyšující se stavy lišek a divokých prasat.

Počet obsazených kvadrátů / Liczba zajętych kwadratów

Kategorie hnízdění Kategoria lęgowości	1991–94 (115 kv/kw)		2012–14 (115 kv/kw)		2012–14 (471 kv/kw)	
	n	%	n	%	n	%
A	0	0	3	7	12	11
B + C	41	100	38	93	93	89
Celkem / Suma	**41**	**36**	**41**	**36**	**105**	**22**

CHARAKTERYSTYKA WYSTĘPOWANIA

Nieliczny, choć nadal powszechny gatunek lęgowy, występujący na wysokości od 850 (Jakuszyce) do 1500 m (Luční i Studniční hora), wyjątkowo również w niższych partiach gór (Jarkowice, 620 m n.p.m.).

ŚRODOWISKO

Enklawy łąkowe i polany wśród górskich lasów świerkowych, różnorodne zbiorowiska roślinne w kotłach polodowcowych, subalpejskie łąki z rozproszonymi zaroślami kosodrzewiny.

OCENA LICZEBNOŚCI

2012–14 (E-I): 130–145 samców (CZ 100–110, PL 30–35)
[1991–94 (E): 140–150 s, 2012–14 (E): 130–145 s]

ZMIANY POPULACJI

Dyrcz (1973) uznał cietrzewia za *„gatunek dość liczny"* w polskich Karkonoszach, zaś w latach 1991–94 stwierdzono tutaj 40 samców na 30 tokowiskach (Gramsz & Flousek 1998). W okresie 2006–09 oceniono polską populację na 36–44 samców (Gramsz & Rąpała 2010). Na terenie KRNAP w latach 1963–65 stwierdzono 113 samców (Kostroň & Hromas 1969), w okresie 1991–96 – od 92 do 167 samców (Navrátil & Jón in litt.). W porównaniu z poprzednim mapowaniem gatunek wydaje się być stabilny, jednak kulminacja osiągnięta po czeskiej stronie w 2001 r., od tamtej pory maleje (do 2014 r. o około 20%). W skali długookresowej zanikają tokowiska znajdujące się w najniższych położeniach górskich (np. istniejące jeszcze w latach 70. w okolicach Dolních Štěpanic, 550–600 m n.p.m., Novotný 1977) oraz w krańcowych partiach badanego terenu (Kapradník, Kozelský hřeben, Žalý, Rýchory, okolice Kowar).

PROBLEMY I ZAGROŻENIA

Zanik optymalnych biotopów (zarastanie poimisyjnych halizn, rozwój zabudowy na górskich enklawach łąkowych); rozwój infrastruktury turystycznej i związane z tym niepokojenie ptaków na tokowiskach i zimowiskach (Flousek & Volf 2012). Rezultatem w/w zmian jest podział populacji cietrzewia na wiele oddzielonych od siebie, izolowanych subpopulacji, występujących w różnych częściach gór, między którymi migracja ptaków jest utrudniona, a co za tym idzie, spada w ich obrębie różnorodność genetyczna (Svobodová et al. 2011). Ryzyko stanowi również wzrastające zagęszczenie lisów i dzików.

Změny početnosti / Zmiany liczebności

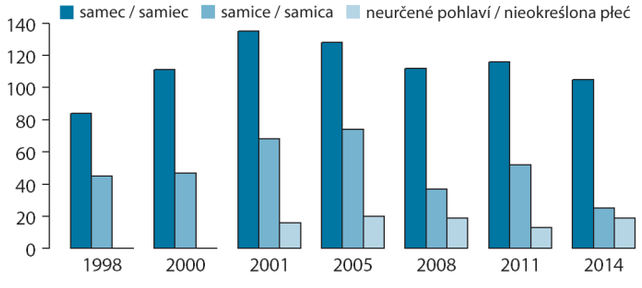

Počet obsazených kvadrátů
Liczba zajętych kwadratów

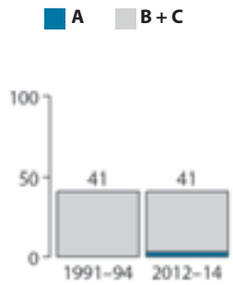

Porovnání výskytu v letech 1991–94 a 2012–14
Porównanie występowania w latach 1991–94 i 2012–14

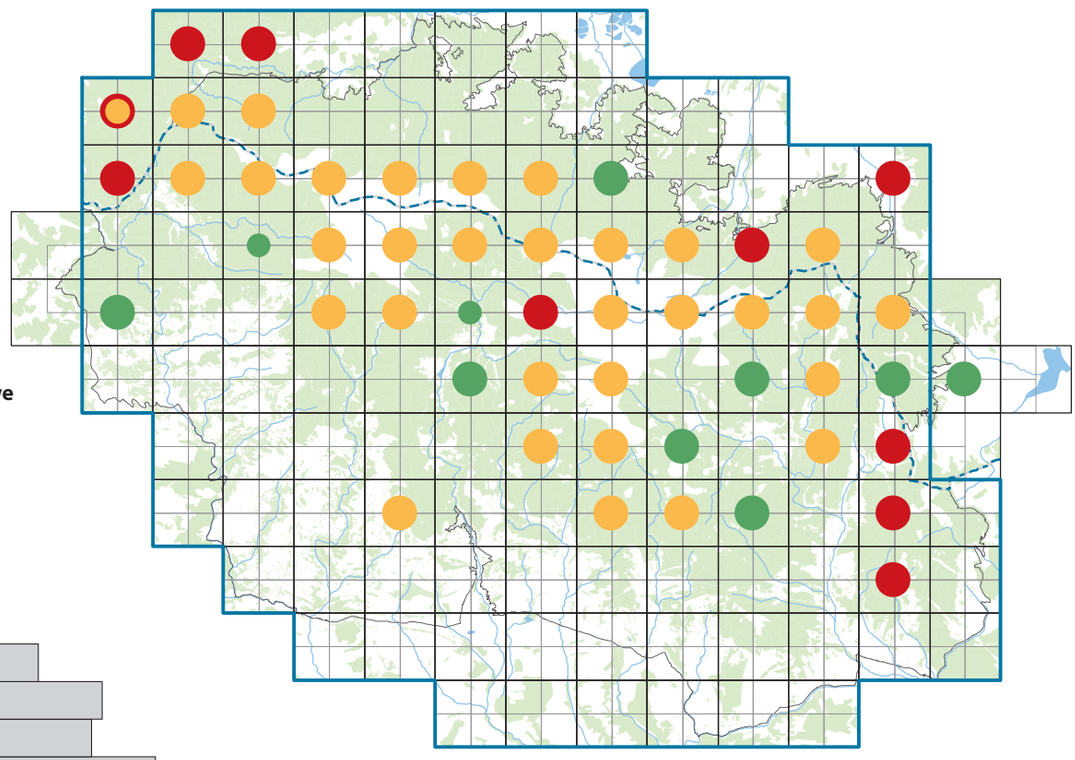

Výškové rozšíření
Rozmieszczenie wysokościowe

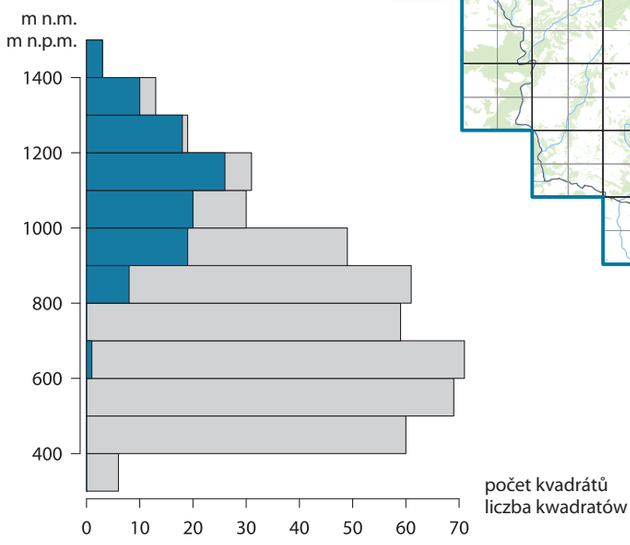

Hnízdní rozšíření v letech 2012–14
Rozmieszczenie ptaków lęgowych w latach 2012–14

Pravděpodobnost zastižení (během 1 hodiny mapování)
Prawdopodobieństwo stwierdzenia
(w ciągu 1 godziny mapowania)

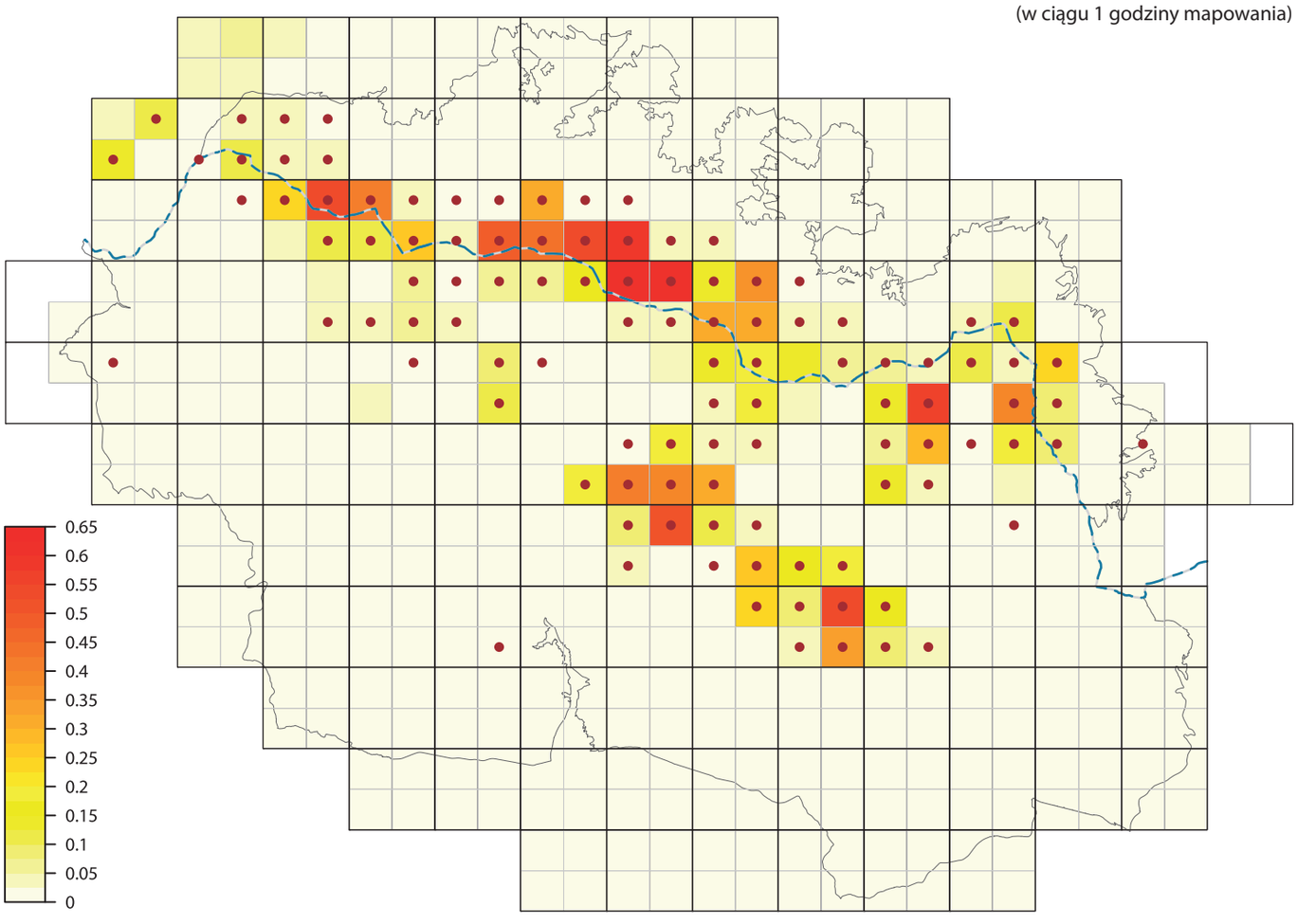

Tetřev hlušec
Głuszec
Tetrao urogallus

Auerhuhn
Western Capercaillie

CZ: KO, ČS: CR, PL: CH[1], PCL: CR, ERL: LC, BDir I a IIB, Bern III

CHARAKTERISTIKA VÝSKYTU

Vymizelý druh.

PROSTŘEDÍ

Horské smrkové porosty v nižších stupních poškození, s přítomností pasek nebo lučních enkláv a s relativně vysokou pokryvností borůvčí.

ODHAD POČETNOSTI

2012–14: vymizel
[1991–94 (E): 13–17 exemplářů]

VÝVOJ POPULACE

Původně běžný druh v celém pohoří začal ubývat ve 2. polovině 19. století. Podklady panství Schaffgotschů dokumentují pro oblast Krkonoš a Jizerských hor pokles z 200 tokajících samců v roce 1875 na 100 roku 1900 a 45–50 v roce 1923 (Pax 1925). V období 1958–65 klesl počet tetřevů na území lesního závodu Horní Maršov ze 113 ex. (46 samců) na 48 ex. (Fábera 1960, Veselý 1965). V letech 1964–65 se v celém pohoří vyskytovalo 83 samců (CZ 53, PL 30 – Kostroń & Hromas 1966 a 1968). I přes záchranný chov (Flousek & Hofmann 1986), při kterém bylo vypuštěno do volné přírody přes 120 jedinců, se místní populaci nepodařilo zachránit (jarní kmenové stavy v okrese Trutnov klesly v letech 1990–95 z 10 na 1 ex. – Navrátil & Jón in litt.). Nepomohlo ani vysazení téměř 100 ptáků dovezených ze švédských chovů v letech 1999–2004 (Flousek 1999 a 2000, Ertnerová 2003, Pecina 2004, Hřebačka 2004 a 2005). Poslední publikované pozorování pochází ze 4. 11. 2005 (samice) z oblasti Malé Mumlavy (Novák 2006).

PROBLÉMY A OHROŽENÍ

Za vymizení tetřevů odpovídá celá řada faktorů – v 19. století intenzívní lov, v uplynulých desítkách let mizení vhodných biotopů (odumírání horských smrčin pod vlivem imisí) a vysoká návštěvnost území (časté rušení ptáků); významně patrně přispěla i predace narůstající populací lišek.

Počet obsazených kvadrátů / Liczba zajętych kwadratów

Kategorie hnízdění Kategoria lęgowości	1991–94 (115 kv/kw)		2012–14 (115 kv/kw)		2012–14 (471 kv/kw)	
	n	%	n	%	n	%
A	1	11	0	0	0	0
B + C	8	89	0	0	0	0
Celkem / Suma	**9**	**8**	**0**	**0**	**0**	**0**

CHARAKTERYSTYKA WYSTĘPOWANIA

Gatunek wymarły.

ŚRODOWISKO

Górskie lasy świerkowe o mniejszym stopniu uszkodzenia, z obecnością poręb lub łąkowych enklaw i ze stosunkowo dużym udziałem roślin borówkowatych.

OCENA LICZEBNOŚCI

2012–14: wymarły
[1991–94 (E): 13–17 osobników]

ZMIANY POPULACJI

Liczebność tego pierwotnie powszechnego w całych górach gatunku, zaczęła się obniżać w 2 połowie XIX wieku. Materiały pochodzące z posiadłości Schaffgotschów dokumentują spadek liczebności tokujących samców w Karkonoszach i Górach Izerskich z 200 w 1875 r. do 100 w 1900, oraz do 45–50 w 1923 r. (Pax 1925). W latach 1958–65 miał miejsce spadek liczebności głuszca po czeskiej stronie, w obwodzie Horní Maršov ze 113 (w tym 46 samców) do jedynie 48 osobników (Fábera 1960, Veselý 1965). W latach 1964–65 w całych Karkonoszach występowały tylko 83 samce (CZ 53, PL 30 – Kostroń & Hromas 1966, 1968). Pomimo hodowli ptaków (Flousek & Hofmann 1986), w wyniku której introdukowano ponad 120 osobników, nie udało się uratować lokalnej populacji (wiosenne stany populacji w powiecie Trutnov w latach 1990–95 obniżyły się z 10 do 1 osobnika – Navrátil & Jón in litt.). Nie pomogło nawet wypuszczenie na tym obszarze w latach 1999–2004 niemal 100 ptaków pochodzących ze szwedzkich hodowli (Flousek 1999, 2000, Ertnerová 2003, Pecina 2004, Hřebačka 2004, 2005). Ostatnia obserwacja gatunku na badanym terenie pochodzi z 4.11.2005 (samica) z okolic Malé Mumlavy (Novák 2006).

PROBLEMY I ZAGROŻENIA

Za wymarcie głuszca odpowiada wiele czynników – w XIX w. intensywne polowania, w ostatnich dziesięcioleciach zanik optymalnych siedlisk (obumieranie górskich lasów świerkowych pod wpływem zanieczyszczeń powietrza), masowy ruch turystyczny (częste niepokojenie ptaków), prawdopodobnie również wzrost populacji lisa – naturalnego drapieżnika polującego na te ptaki.

Počet obsazených kvadrátů
Liczba zajętych kwadratów

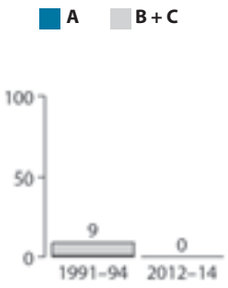

Porovnání výskytu v letech 1991–94 a 2012–14
Porównanie występowania w latach 1991–94 i 2012–14

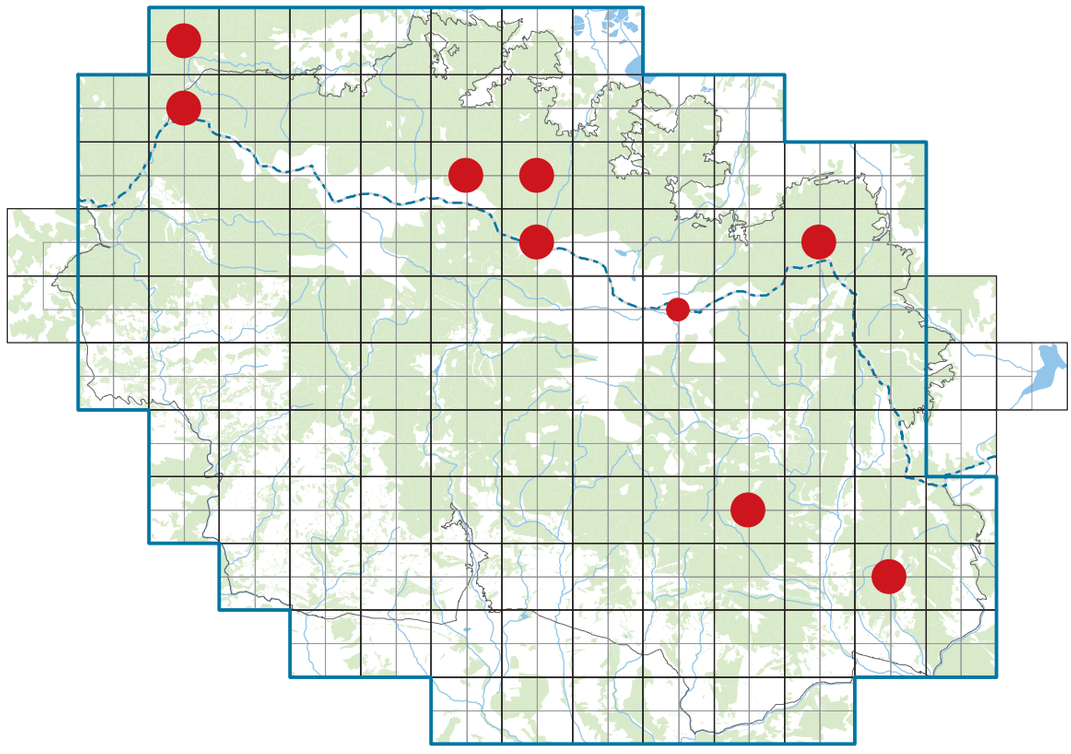

Koroptev polní
Kuropatwa
Perdix perdix

Rebhuhn
Grey Partridge

CZ: O, ČS: NT, PL: –, ERL: LC, BDir IIA, SPEC 3, Bern III

CHARAKTERISTIKA VÝSKYTU

Vzácný a rychle mizející druh, hnízdící v polohách do 630 m n. m. (Horní Maršov, Opawa).

PROSTŘEDÍ

Pole, louky a pastviny především v obhospodařované krajině krkonošského podhůří.

ODHAD POČETNOSTI

2012–14 (E-II): 30–48 párů (CZ 5–8, PL 25–40)
[1991–94 (E): 40–65 p, 2012–14 (E): 18–28 p]

VÝVOJ POPULACE

V roce 1955 byla početnost v českém podhůří (okresy Jilemnice, Vrchlabí a Trutnov) odhadnuta na 5000 ex. (Sekera 1960). Ještě na přelomu 60. a 70. let 20. století uvádí Miles (1986) počty srovnatelné s 50. léty, ale dramatický pokles, registrovaný v celém Československu (např. Hromas 1995), zasáhl v následujících letech i Krkonoše (pokles zhruba o 95 % za 40 let). Uvedený trend pokračuje do současnosti – počet obsazených kvadrátů v českém i polském podhůří klesl o celou třetinu, horní hranice výškového rozšíření se posunula z 850 na 630 m n. m., odhadovaná početnost se snížila zhruba na polovinu stavu z období 1991–94, což odpovídá negativnímu vývoji populace v ČR i v Polsku (ČSO 2014, PMŚ 2014).

PROBLÉMY A OHROŽENÍ

Rozsáhlé změny v podhorské zemědělské krajině, zejména na české straně – úbytek vhodných hnízdních a potravních stanovišť, související s velkoplošným zemědělským hospodařením, jeho mechanizací a chemizací, s likvidací rozptýlené zeleně i s šířící se plošnou zástavbou ve volné krajině.

Počet obsazených kvadrátů / Liczba zajętych kwadratów

Kategorie hnízdění Kategoria lęgowości	1991–94 (115 kv/kw)		2012–14 (115 kv/kw)		2012–14 (471 kv/kw)	
	n	%	n	%	n	%
A	0	0	3	27	7	32
B + C	16	100	8	73	15	68
Celkem / Suma	**16**	**14**	**11**	**10**	**22**	**5**

CHARAKTERYSTYKA WYSTĘPOWANIA

Rzadki i szybko zanikający gatunek lęgowy, występujący na stanowiskach położonych na wysokości do 630 m n.p.m. (Horní Maršov, Opawa).

ŚRODOWISKO

Pola, łąki i pastwiska, przede wszystkim w zagospodarowanym krajobrazie u podnóża gór.

OCENA LICZEBNOŚCI

2012–14 (E-II): 30–48 par (CZ 5–8, PL 25–40)
[1991–94 (E): 40–65 p, 2012–14 (E): 18–28 p]

ZMIANY POPULACJI

W 1955 r. liczebność kuropatwy u czeskiego podnóża Karkonoszy (powiaty: Jilemnice, Vrchlabí i Trutnov) szacowana była na 5000 osobników (Sekera 1960). Jeszcze na przełomie 60. i 70. lat XX w. Miles (1986) podawał liczebność porównywalną z latami 50-tymi, jednak dramatyczny spadek populacji, który nastąpił później na terenach dawnej Czechosłowacji (np. Hromas 1995), był w kolejnych latach odczuwalny również w Karkonoszach (obniżenie liczebności populacji o około 95% w ciągu 40 lat). Ten trend trwa również współcześnie – liczba kwadratów, w których występuje gatunek zarówno po czeskiej jak i polskiej stronie gór obniżyła się o jedną trzecią, natomiast pod względem wysokości górna granica występowania gatunku przesunęła się z 850 na 630 m n.p.m. Doszło też do obniżenia liczebności populacji, która obecnie stanowi około połowę stanu z okresu 1991–94. Jest to zgodne z obserwowaną tendencją spadkową w Republice Czeskiej i Polsce (ČSO 2014, PMŚ 2014).

PROBLEMY I ZAGROŻENIA

Rozległe zmiany w krajobrazie rolniczym u podnóża gór, szczególnie po czeskiej stronie – związane z rozwojem rolnictwa wielkoobszarowego oraz jego mechanizacją i chemizacją, również po polskiej stronie likwidacja rozproszonej zieleni jak też zabudowywanie dotychczas otwartych terenów.

Počet obsazených kvadrátů
Liczba zajętych kwadratów

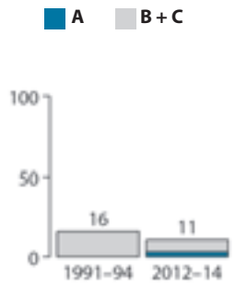

Porovnání výskytu v letech 1991–94 a 2012–14
Porównanie występowania w latach 1991–94 i 2012–14

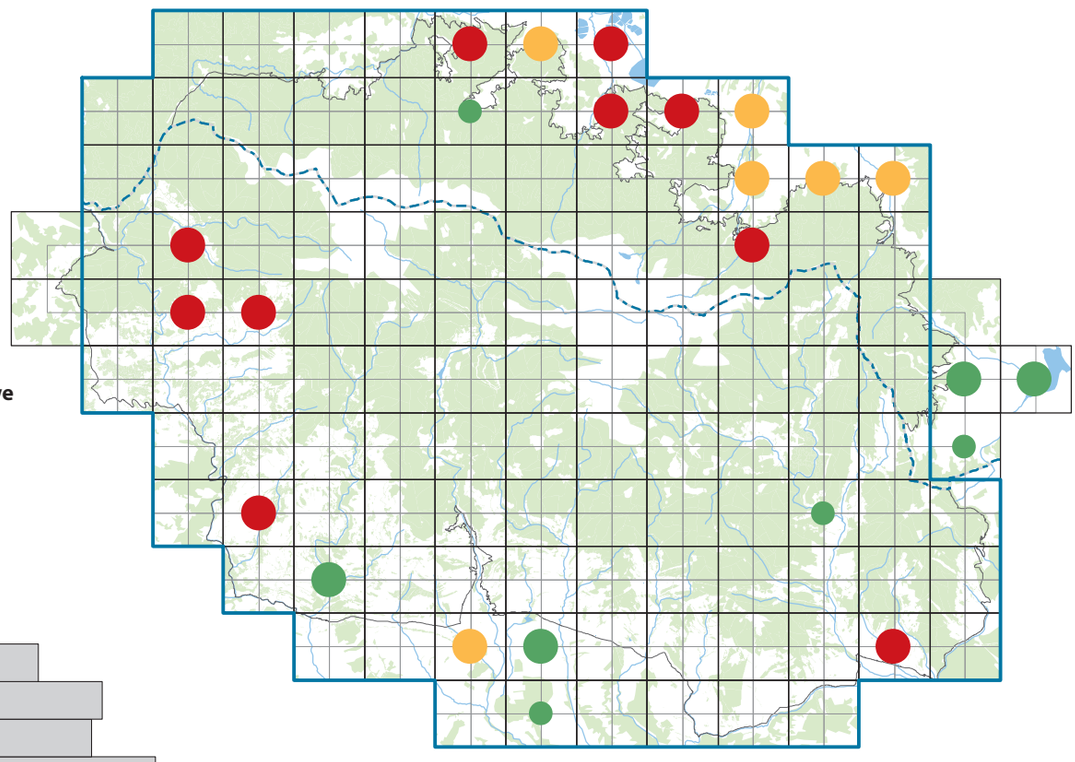

Výškové rozšíření
Rozmieszczenie wysokościowe

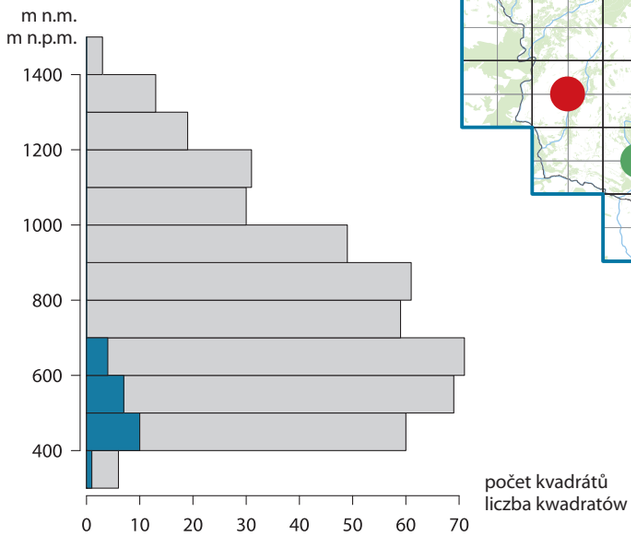

Hnízdní rozšíření v letech 2012–14
Rozmieszczenie ptaków lęgowych w latach 2012–14

Pravděpodobnost zastižení (během 1 hodiny mapování)
Prawdopodobieństwo stwierdzenia
(w ciągu 1 godziny mapowania)

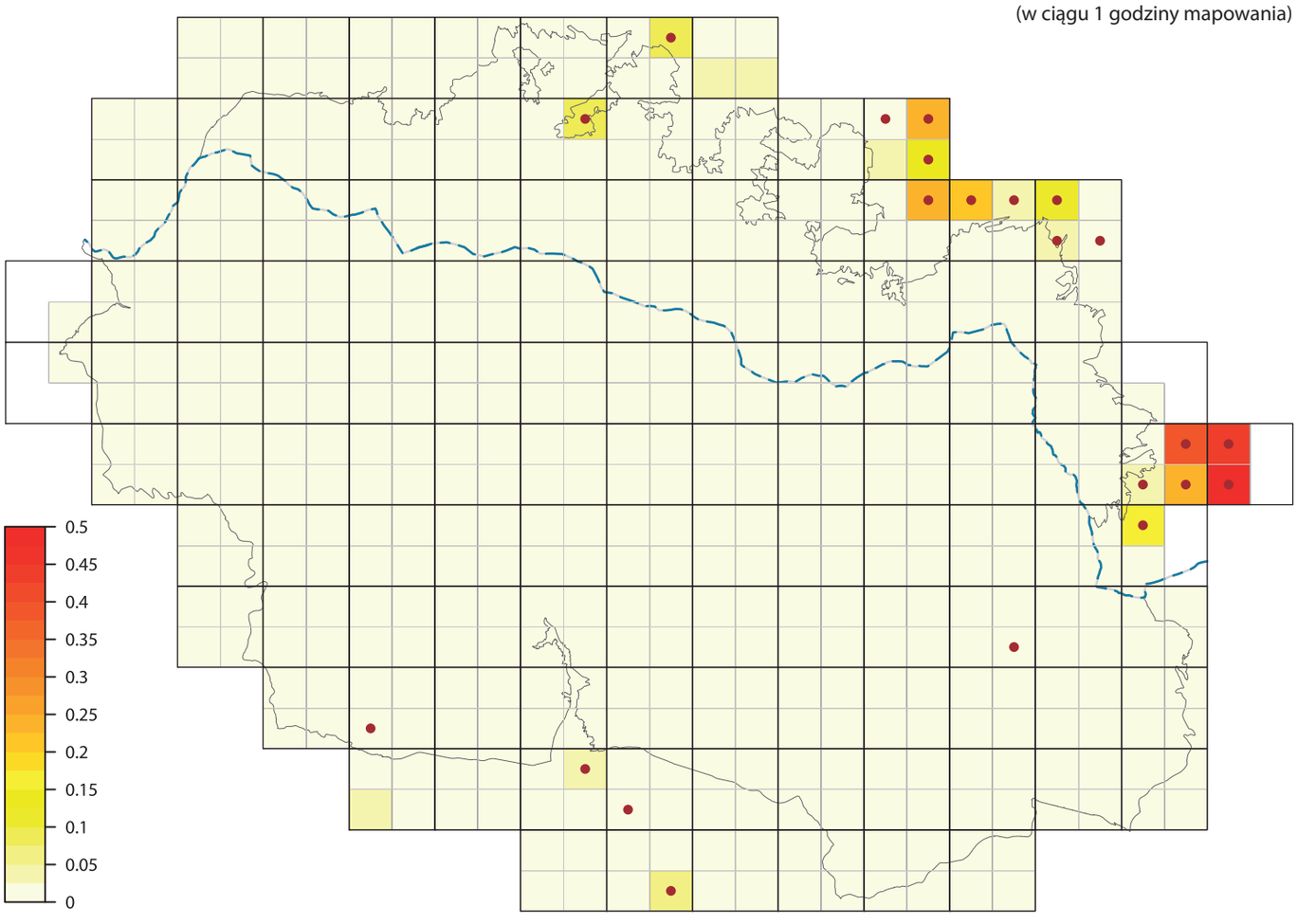

Křepelka polní
Przepiórka
Coturnix coturnix

Wachtel
Common Quail

CZ: SO, ČS: NT, PL: CH, PCL: DD, ERL: LC, BDir IIB, SPEC 3, Bern III, Bonn II

CHARAKTERISTIKA VÝSKYTU

Běžně se vyskytující a početně narůstající druh, který hnízdí v podhůří celých Krkonoš; běžně do 600 m n. m., místy vystupuje až do 1000 m n. m. (Pec pod Sněžkou), výjimečně bývá v hnízdním období zastižen i na nejvyšších hřebenech (Úpské rašeliniště: 1430 m n. m).

PROSTŘEDÍ

Pole, louky a pastviny především v podhorské zemědělské krajině.

ODHAD POČETNOSTI

2012–14 (E-II): 140–220 párů
[1991–94 (E): 35–55 p, 2012–14 (E): 110–175 p]

VÝVOJ POPULACE

Již při minulém mapování v letech 1991–94 byl zaznamenán vzrůstající trend početnosti ve srovnání se 70. léty 20. století (zřetelný zejména od roku 1990). Nárůst hnízdní populace pokračoval i v následujících 20 letech, zejména v polském podhůří, kde druh nebyl začátkem 90. let minulého století zaznamenán. Počet obsazených kvadrátů vzrostl o 60 %, odhadovaná početnost hnízdní populace se zhruba ztrojnásobila. Za uvedený vzestup počtů odpovídají zejména polská hnízdiště, i když také v českém podhůří je křepelka polní poměrně početná (denzita v zemědělské krajině kolem Vrchlabí dosahovala 1,36 páru na 100 ha – Šimurda 2009). Zachycený trend odpovídá silnému vzestupu populace v celé ČR (ČSO 2014); v Polsku je naopak registrován mírný pokles (PMŚ 2014).

PROBLÉMY A OHROŽENÍ

Bez významných problémů. Změny v zemědělské krajině krkonošského podhůří, které negativně ovlivňují populace koroptve polní *Perdix perdix* a bažanta obecného *Phasianus colchicus*, se u křepelky polní zjevně neprojevují.

Počet obsazených kvadrátů / Liczba zajętych kwadratów

Kategorie hnízdění Kategoria lęgowości	1991–94 (115 kv/kw)		2012–14 (115 kv/kw)		2012–14 (471 kv/kw)	
	n	%	n	%	n	%
A	0	0	28	76	53	69
B + C	23	100	9	24	24	31
Celkem / Suma	**23**	**20**	**37**	**32**	**77**	**16**

CHARAKTERYSTYKA WYSTĘPOWANIA

Liczny i powszechnie występujący gatunek o wzrastającej liczebności, gniazdujący u podnóża całych Karkonoszy zwykle do 600 m, a miejscami pojawiający się wyżej do 1000 m n.p.m. (Pec pod Sněžkou). Wyjątkowo w okresie lęgowym stwierdzany na najwyższych grzbietach (Úpské rašeliniště: 1430 m).

ŚRODOWISKO

Pola, łąki i pastwiska przede wszystkim w krajobrazie rolniczym u podnóża gór.

OCENA LICZEBNOŚCI

2012–14 (E-II): 140–220 par
[1991–94 (E): 35–55 p, 2012–14 (E): 110–175 p]

ZMIANY POPULACJI

Już podczas poprzednich badań atlasowych w latach 1991–94 stwierdzono trend wzrostowy tego gatunku w porównaniu z latami 70 XX w. (szczególnie widoczny od 1990 r.). Wzrost populacji lęgowej postępował podczas kolejnych 20 lat, zwłaszcza w polskiej części gór, gdzie jeszcze na początku lat 90 ubiegłego stulecia w ogóle nie stwierdzono jego obecności. Liczba kwadratów, w których występuje gatunek wzrosła obecnie o 60%, natomiast liczebność populacji lęgowej uległa nawet potrojeniu. Na wzrost liczebności wpłynęły głównie stwierdzenia po polskiej stronie, choć również i w czeskiej części przepiórka jest liczna (zagęszczenie w krajobrazie rolniczym otaczającym miejscowość Vrchlabí osiągnęło 1,36 par na 100 ha – Šimurda 2009). Zaobserwowana tendencja jest zgodna z silnym trendem wzrostowym odnotowanym w całej Republice Czeskiej (ČSO 2014). W Polsce gatunek wykazuje umiarkowany spadek (PMŚ 2014).

PROBLEMY I ZAGROŻENIA

Brak istotnych zagrożeń. Zmiany zachodzące w krajobrazie rolniczym u podnóża Karkonoszy, mające negatywny wpływ na liczebność populacji kuropatwy *Perdix perdix* i bażanta *Phasianus colchicus* nie mają widocznego wpływu na gatunek.

Počet obsazených kvadrátů
Liczba zajętych kwadratów

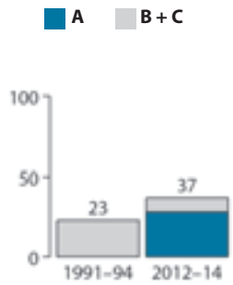

Porovnání výskytu v letech 1991–94 a 2012–14
Porównanie występowania w latach 1991–94 i 2012–14

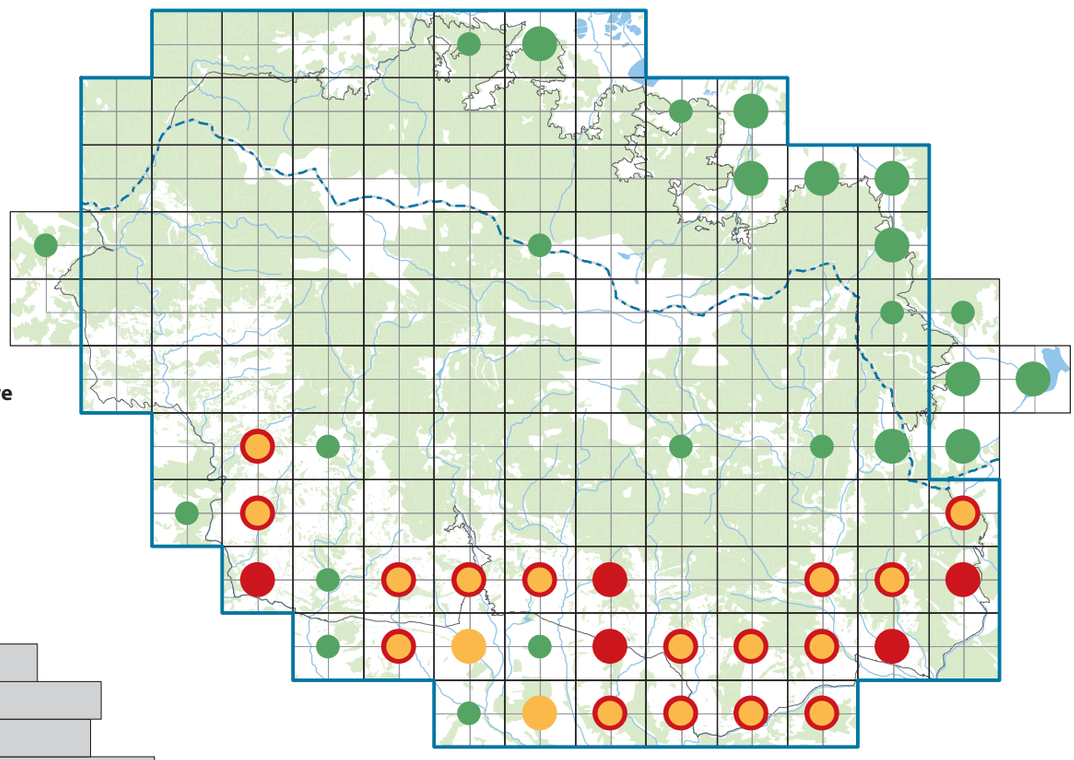

Výškové rozšíření
Rozmieszczenie wysokościowe

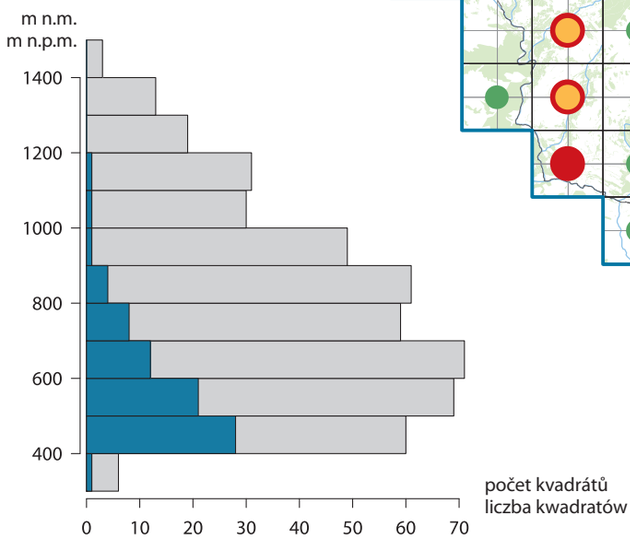

Hnízdní rozšíření v letech 2012–14
Rozmieszczenie ptaków lęgowych w latach 2012–14

Pravděpodobnost zastižení (během 1 hodiny mapování)
Prawdopodobieństwo stwierdzenia
(w ciągu 1 godziny mapowania)

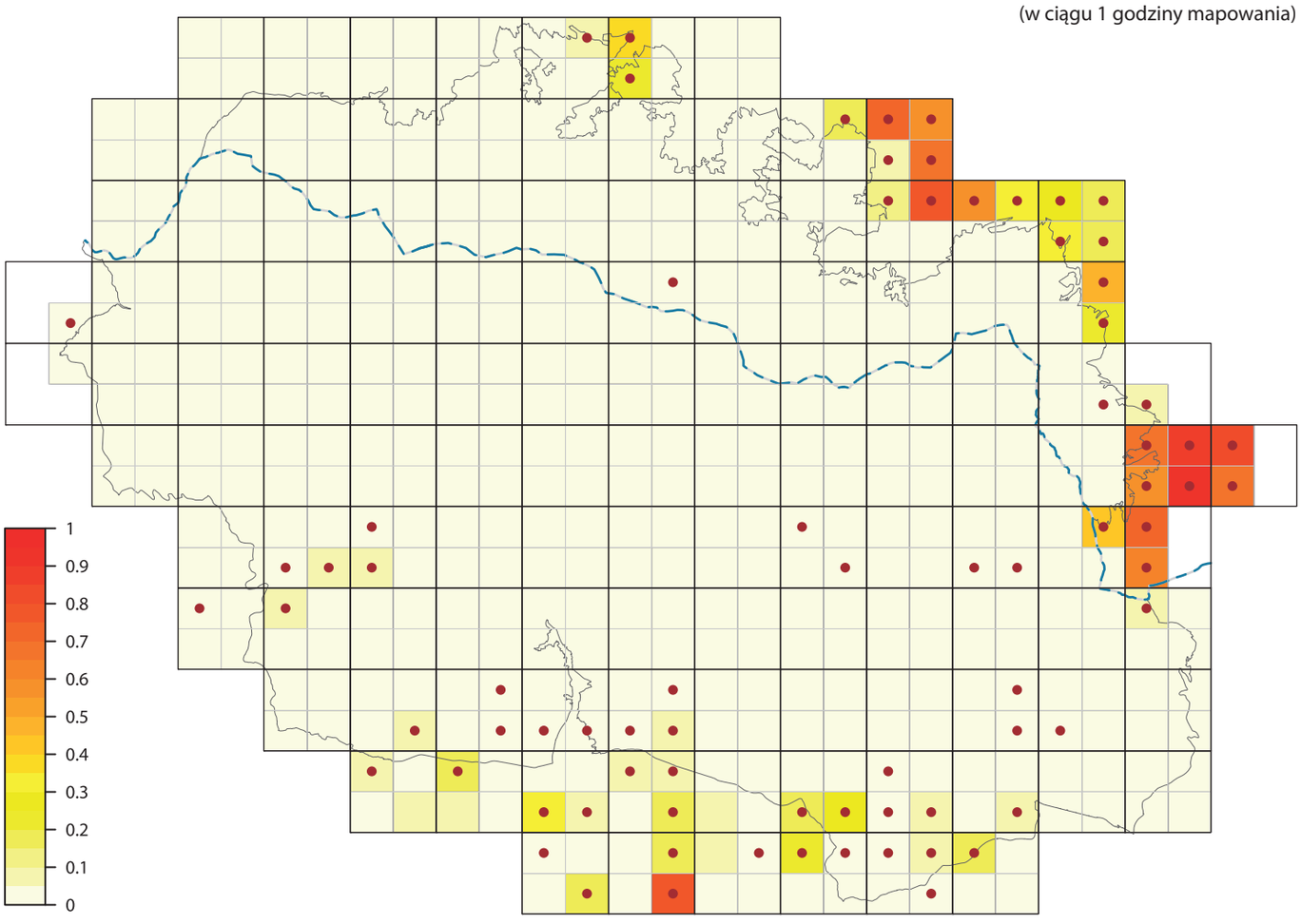

Bažant obecný
Bažant
Phasianus colchicus

Fasan
Common Pheasant

CZ: –, PL: –, ERL: LC, BDir IIA, Bern III

CHARAKTERISTIKA VÝSKYTU

Vzácně hnízdící druh, vyskytující se pouze v podhůří do výšky zhruba 620 m n. m. (Dolní Rokytnice, Víchovská Lhota, Bobr).

PROSTŘEDÍ

Pole, louky a pastviny především v podhorské zemědělské krajině.

ODHAD POČETNOSTI

2012–14 (E-III): 15–30 exemplářů
[1991–94 (E): 80–130 ex, 2012–14 (E): 10–20 ex]

VÝVOJ POPULACE

Druh je většinou uměle odchováván mysliveckými sdruženími a jeho početnost závisí na množství ptáků vypuštěných do volné přírody. Miles (1986) uvádí z let 1968–81 celoroční výskyt 20–40 ex. v Hořejším Vrchlabí a ještě začátkem 90. let 20. století zůstávala početnost ve Vrchlabí zhruba srovnatelná. Během 20 let uplynulých od minulého mapování však došlo ke značnému úbytku hnízdní populace v českém podhůří – počet obsazených kvadrátů tu klesl na jednu pětinu a početnost se snížila asi na 15 % původní velikosti. V polském podhůří nebyl druh při minulém mapování zjištěn, současná početnost je tu odhadována na 10–20 ptáků. V průběhu posledních 20 let se o více než 100 metrů snížila průměrná hranice jeho výškového výskytu (z 621 na 497 m n. m.). Populace v ČR mírně klesá, v Polsku naopak mírně stoupá (ČSO 2014, PMŚ 2014).

PROBLÉMY A OHROŽENÍ

Rozsáhlé změny v zemědělské krajině krkonošského podhůří, zejména na české straně – úbytek vhodných hnízdních a potravních stanovišť, související s velkoplošným zemědělským hospodařením, s jeho mechanizací a chemizací a s likvidací rozptýlené zeleně. Prudký pokles početnosti na české straně hor zřejmě souvisí i s výrazným útlumem projektů na vypouštění bažantů ze strany mysliveckých sdružení.

Počet obsazených kvadrátů / Liczba zajętych kwadratów

Kategorie hnízdění Kategoria lęgowości	1991–94 (115 kv/kw)		2012–14 (115 kv/kw)		2012–14 (471 kv/kw)	
	n	%	n	%	n	%
A	0	0	9	100	11	85
B + C	22	100	0	0	2	15
Celkem / Suma	**22**	**19**	**9**	**8**	**13**	**3**

CHARAKTERYSTYKA WYSTĘPOWANIA

Rzadki gatunek lęgowy, występujący wyłącznie u podnóża gór, do wysokości ok. 620 m n.p.m. (Dolní Rokytnice, Víchovská Lhota, Bobr).

ŚRODOWISKO

Pola, łąki i pastwiska, przede wszystkim w krajobrazie rolniczym u podnóża gór.

OCENA LICZEBNOŚCI

2012–14 (E-III): 15–30 osobników
[1991–94 (E): 80–130 os., 2012–14 (E): 10–20 os.]

ZMIANY POPULACJI

Gatunek jest głównie sztucznie hodowany przez koła łowieckie a jego liczebność zależy od ilości ptaków wypuszczonych na wolność. Miles (1986) podaje informację o całorocznym występowaniu 20–40 os. w latach 1968–81 w Hořejším Vrchlabí. Jeszcze na początku lat 90 XX w. liczebność tego gatunku we Vrchlabí była porównywalna. W ciągu 20 lat, które minęły od poprzedniego mapowania nastąpiło jednak gwałtowne zmniejszenie populacji na czeskiej stronie – liczba kwadratów, w których gatunek został wykazany spadła tu do jednej piątej a liczebność do około 15% stanu pierwotnego. Podczas poprzedniego mapowania nie stwierdzono w ogóle tego gatunku w polskiej części gór, natomiast obecna populacja na tym terenie jest szacowana na 10–20 ptaków. W ciągu 20 lat o ponad 100 metrów obniżyła się również średnia wysokość nad poziomem morza, na której występują bażanty (z 621 do 497 m n.p.m.). W Republice Czeskiej populacja gatunku również maleje, zaś w Polsce wykazuje umiarkowany wzrost (ČSO 2014, PMŚ 2014).

PROBLEMY I ZAGROŻENIA

Rozległe zmiany w krajobrazie rolniczym u podnóża gór, szczególnie po czeskiej stronie – związane z rozwojem rolnictwa wielkoobszarowego oraz jego mechanizacją i chemizacją, a także likwidacją rozproszonej zieleni. Znaczny spadek liczebności po czeskiej stronie ma prawdopodobnie związek z wyraźnym ograniczeniem introdukcji ptaków przez koła łowieckie.

Počet obsazených kvadrátů
Liczba zajętych kwadratów

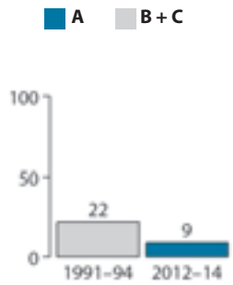

Porovnání výskytu v letech 1991–94 a 2012–14
Porównanie występowania w latach 1991–94 i 2012–14

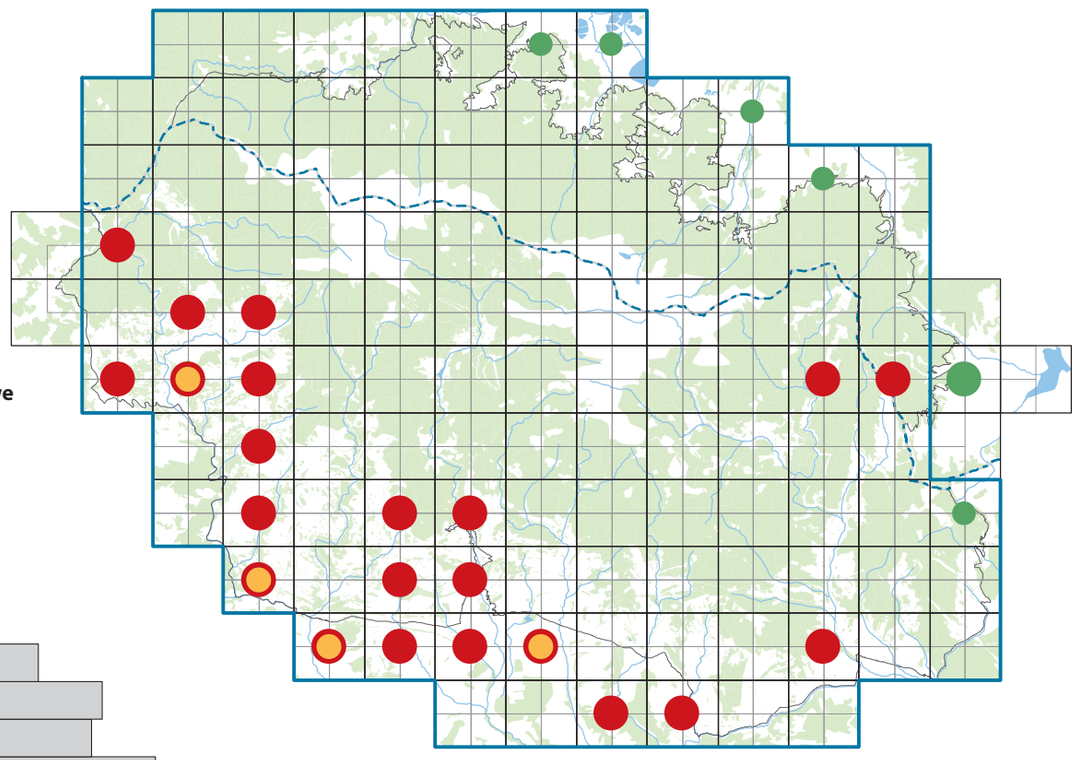

Výškové rozšíření
Rozmieszczenie wysokościowe

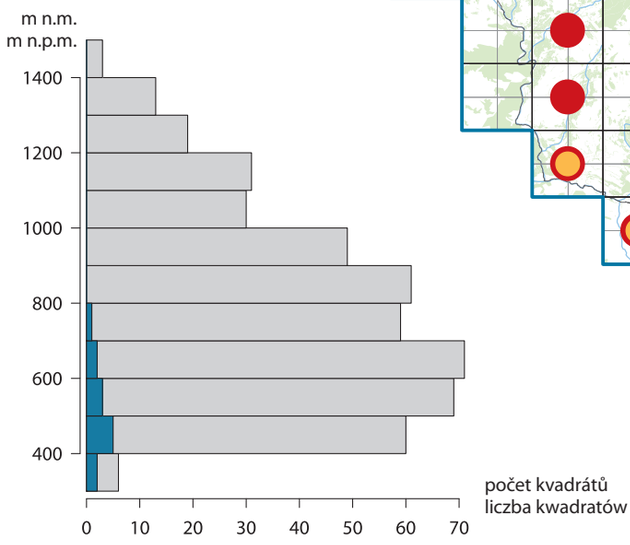

Hnízdní rozšíření v letech 2012–14
Rozmieszczenie ptaków lęgowych w latach 2012–14

Pravděpodobnost zastižení (během 1 hodiny mapování)
Prawdopodobieństwo stwierdzenia
(w ciągu 1 godziny mapowania)

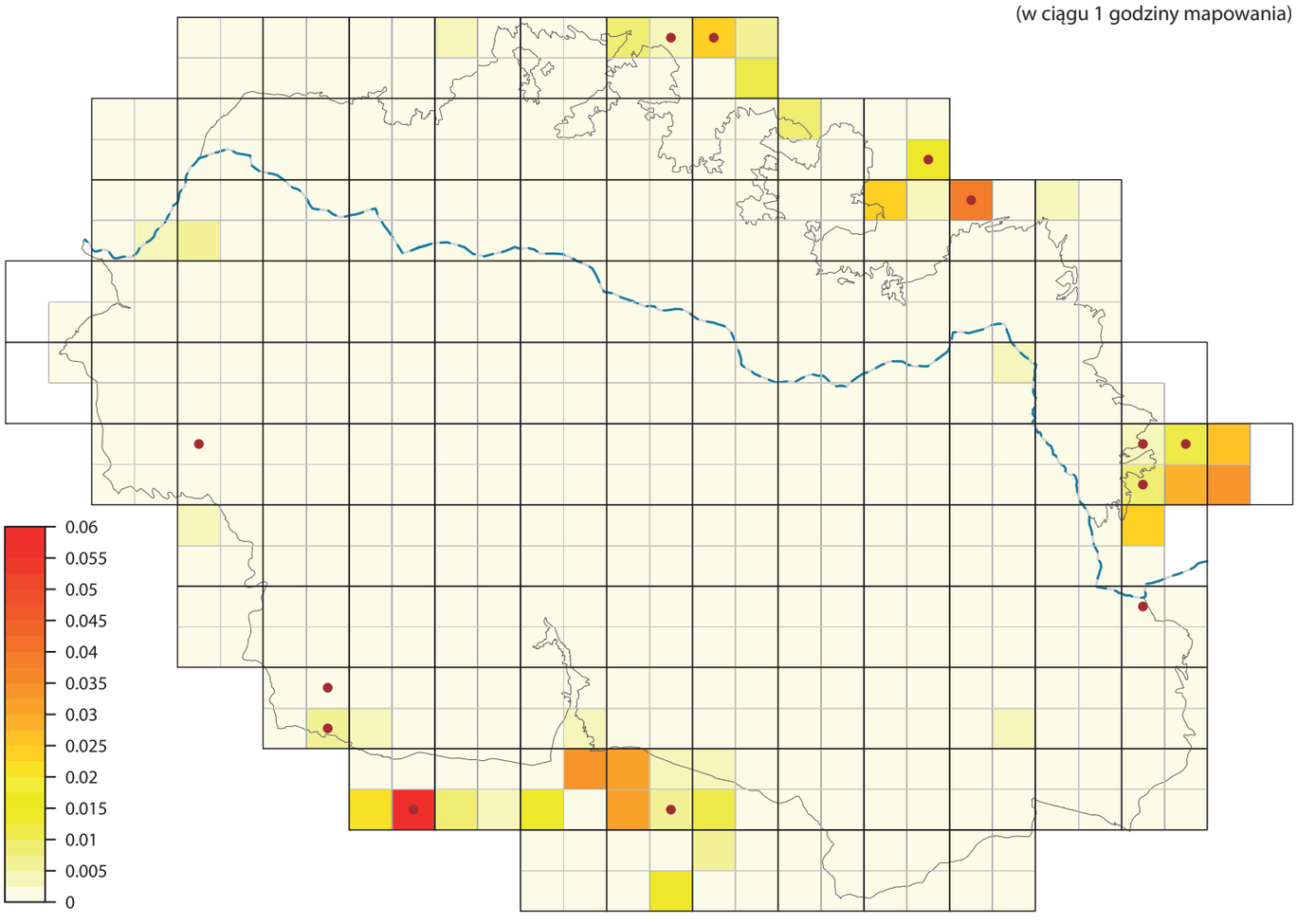

Potápka malá
Perkozek
Tachybaptus ruficollis

Zwergtaucher
Little Grebe

CZ: O, ČS: VU, PL: CH, ERL: LC, Bern II, AEWA

CHARAKTERISTIKA VÝSKYTU

Vzácný druh, ale s rostoucí početností, který hnízdí na rybnících a nádržích pouze na úpatí polských Krkonoš (do 535 m n. m.: vodní nádrž Bukówka). V českém podhůří se nepravidelně objevuje při jarním tahu.

PROSTŘEDÍ

Rybníky a vodní nádrže s lemovými porosty především rákosu obecného *Phragmites australis*, orobinců *Typha* sp. a ostřic *Carex* sp.

ODHAD POČETNOSTI

2012–14 (E-I): 40–50 párů
[1991–94 (E): 15–25 p, 2012–14 (E): 37–45 p]

VÝVOJ POPULACE

V období od minulého mapování v letech 1991–94 se hnízdní populace potápky malé zhruba zdvojnásobila, zejména v souvislosti s růstem její početnosti na rybnících u Podgórzynu a s vybudováním nových vodních nádrží v polském podhůří. Na české straně pohoří byl hnízdní výskyt zjištěn naposledy v roce 2003 (Dolní Lánov: rybník Kábrt, 420 m n. m.). Populace v ČR mírně vzrůstá (ČSO 2014).

PROBLÉMY A OHROŽENÍ

Intenzivní rybářské obhospodařování a rozsáhlé úpravy rybníků, vedoucí k likvidaci vhodných hnízdních biotopů; vypalování břehových porostů; vysychání a zarůstání rybníků.

CHARAKTERYSTYKA WYSTĘPOWANIA

Rzadki gatunek o wzrastającej liczebności, gniazdujący na stawach i zbiornikach wodnych wyłącznie u podnóża polskich Karkonoszy (do 535 m n.p.m.: Zbiornik Bukówka). Po czeskiej i polskiej stronie gór występuje nieregularnie podczas wiosennej migracji.

ŚRODOWISKO

Stawy rybne i zbiorniki wodne z roślinnością szuwarową, przede wszystkim trzciną pospolitą *Phragmites australis*, pałką *Typha* sp. i turzycą *Carex* sp.

OCENA LICZEBNOŚCI

2012–14 (E-I): 40–50 par
[1991–94 (E): 15–25 p, 2012–14 (E): 37–45 p]

ZMIANY POPULACJI

Populacja lęgowa perkozka w okresie od ostatniego mapowania w latach 1991–94 do dzisiaj wzrosła dwukrotnie, w wyniku zwiększenia się jego liczebności na stawach w okolicach Podgórzyna, ale również na skutek powstania u polskiego podnóża nowych zbiorników wodnych. Gniazdowanie gatunku po czeskiej stronie gór zostało po raz ostatni stwierdzone w roku 2003 (Dolní Lánov: staw Kábrt, 420 m n.p.m.). W Republice Czeskiej populacja wykazuje niewielki wzrost (ČSO 2014).

PROBLEMY I ZAGROŻENIA

Intensywne zagospodarowywanie i remontowanie stawów, likwidacja optymalnych siedlisk w nadbrzeżnej roślinności szuwarowej, wypalanie roślinności stawowej, intensywna gospodarka hodowlana ryb, wysychanie i zarastanie stawów.

Počet obsazených kvadrátů / Liczba zajętych kwadratów

Kategorie hnízdění Kategoria lęgowości	1991–94 (115 kv/kw)		2012–14 (115 kv/kw)		2012–14 (471 kv/kw)	
	n	%	n	%	n	%
A	0	0	2	67	2	33
B + C	4	100	1	33	4	67
Celkem / Suma	**4**	**3**	**3**	**3**	**6**	**1**

Počet obsazených kvadrátů
Liczba zajętych kwadratów

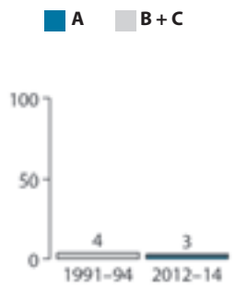

Porovnání výskytu v letech 1991–94 a 2012–14
Porównanie występowania w latach 1991–94 i 2012–14

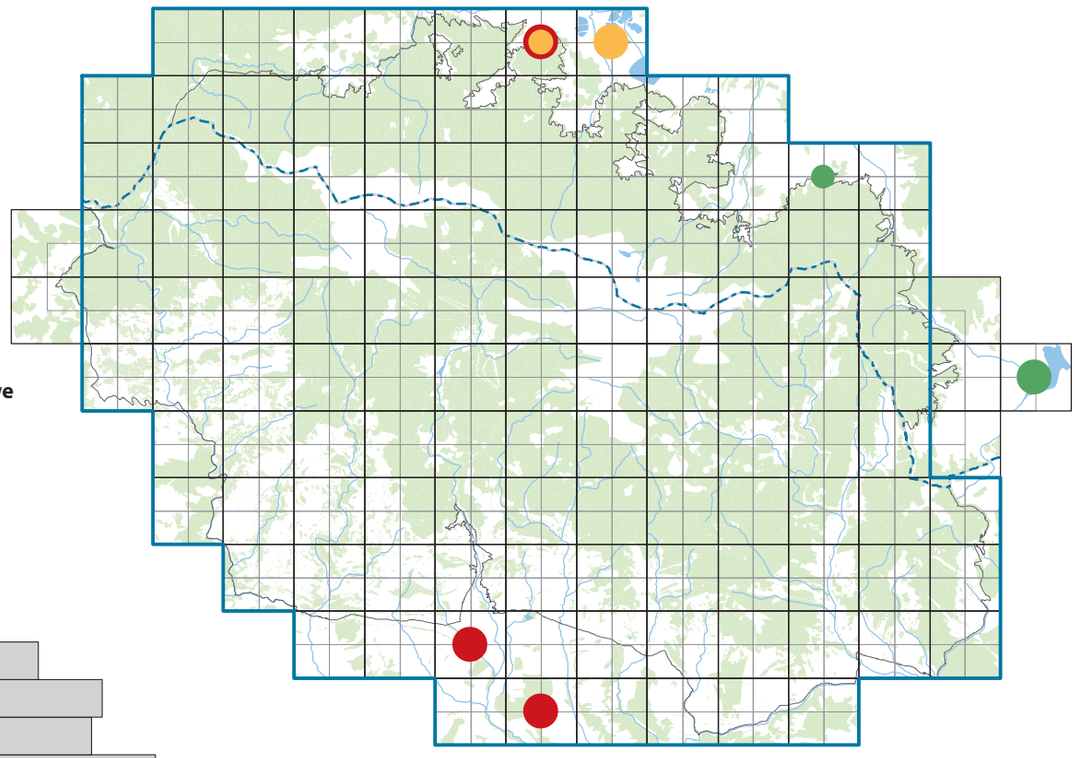

Výškové rozšíření
Rozmieszczenie wysokościowe

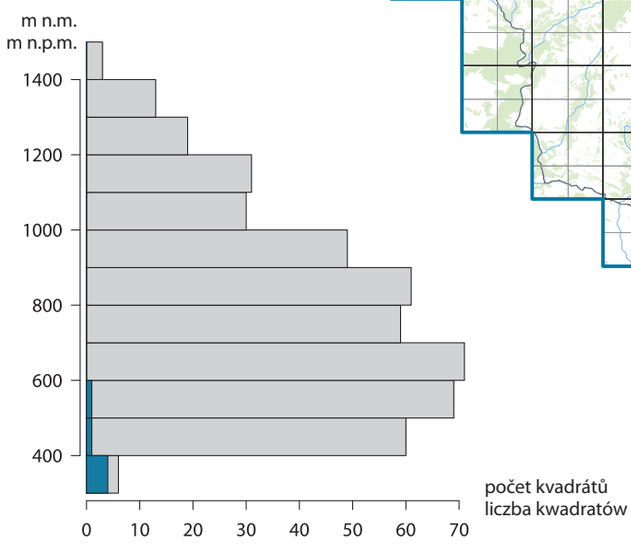

Hnízdní rozšíření v letech 2012–14
Rozmieszczenie ptaków lęgowych w latach 2012–14

Zjištěný výskyt (dle kategorií hnízdění A-C)
Stwierdzone występowanie (dla kategorii lęgowości A-C)

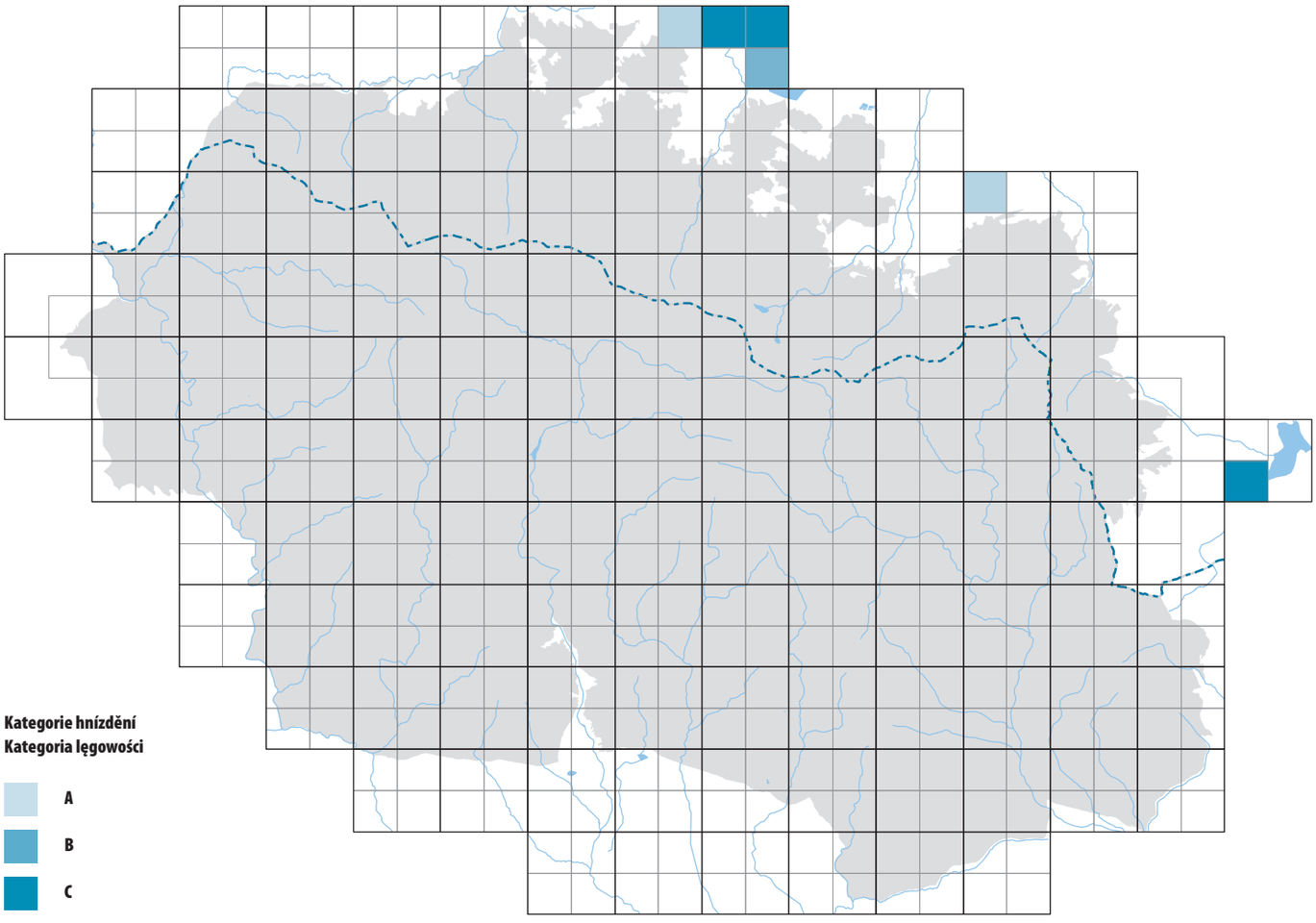

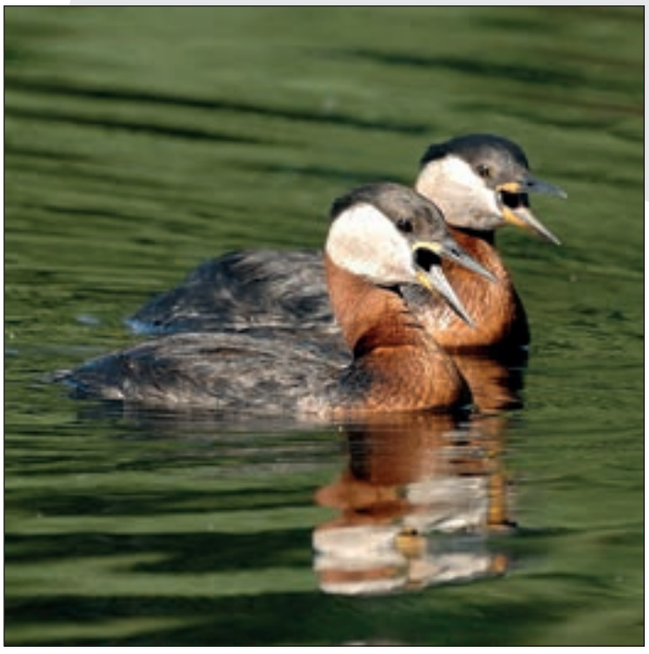

Potápka rudokrká
Perkoz rdzawoszyi
Podiceps grisegena

Rothalstaucher
Red-necked Grebe

CZ: SO, ČS: CR, PL: CH, ERL: LC, Bern II, Bonn II, AEWA

CHARAKTERISTIKA VÝSKYTU

Vymizelý druh.

PROSTŘEDÍ

Rybníky s lemovými porosty především rákosu obecného *Phragmites australis*, orobinců *Typha* sp. a ostřic *Carex* sp.

ODHAD POČETNOSTI

2012–14: vymizela
[1991–94 (E): 0–2 páry]

VÝVOJ POPULACE

Druh, který sporadicky a nepravidelně hnízdil na rybnících u Podgórzynu (340 m n. m.) ještě před 20 lety, vymizel v období od minulého mapování.

PROBLÉMY A OHROŽENÍ

Intenzivní rybářské obhospodařování a rozsáhlé úpravy rybníků, vedoucí k likvidaci vhodných hnízdních biotopů; vypalování břehových porostů; vysychání a zarůstání rybníků.

CHARAKTERYSTYKA WYSTĘPOWANIA

Gatunek zanikły.

ŚRODOWISKO

Stawy rybne z roślinnością szuwarową, przede wszystkim trzciną pospolitą *Phragmites australis*, pałką *Typha* sp. i turzycą *Carex* sp.

OCENA LICZEBNOŚCI

2012–14: zanikły
[1991–94 (E): 0–2 pary]

ZMIANY POPULACJI

Gatunek sporadycznie i nieregularnie gniazdował na stawach w okolicach Podgórzyna (340 m n.p.m.) przed 20 laty, w okresie który upłynął od poprzedniego mapowania nie został stwierdzony.

PROBLEMY I ZAGROŻENIA

Intensywne zagospodarowywanie i remontowanie stawów, likwidacja optymalnych siedlisk w nadbrzeżnej roślinności szuwarowej, wypalanie roślinności stawowej, intensywna gospodarka hodowlana ryb, wysychanie i zarastanie stawów.

Počet obsazených kvadrátů / Liczba zajętych kwadratów

Kategorie hnízdění Kategoria lęgowości	1991–94 (115 kv/kw)		2012–14 (115 kv/kw)		2012–14 (471 kv/kw)	
	n	%	n	%	n	%
A	0	0	0	0	0	0
B + C	2	100	0	0	0	0
Celkem / Suma	**2**	**2**	**0**	**0**	**0**	**0**

Počet obsazených kvadrátů
Liczba zajętych kwadratów

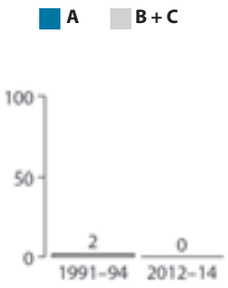

Porovnání výskytu v letech 1991–94 a 2012–14
Porównanie występowania w latach 1991–94 i 2012–14

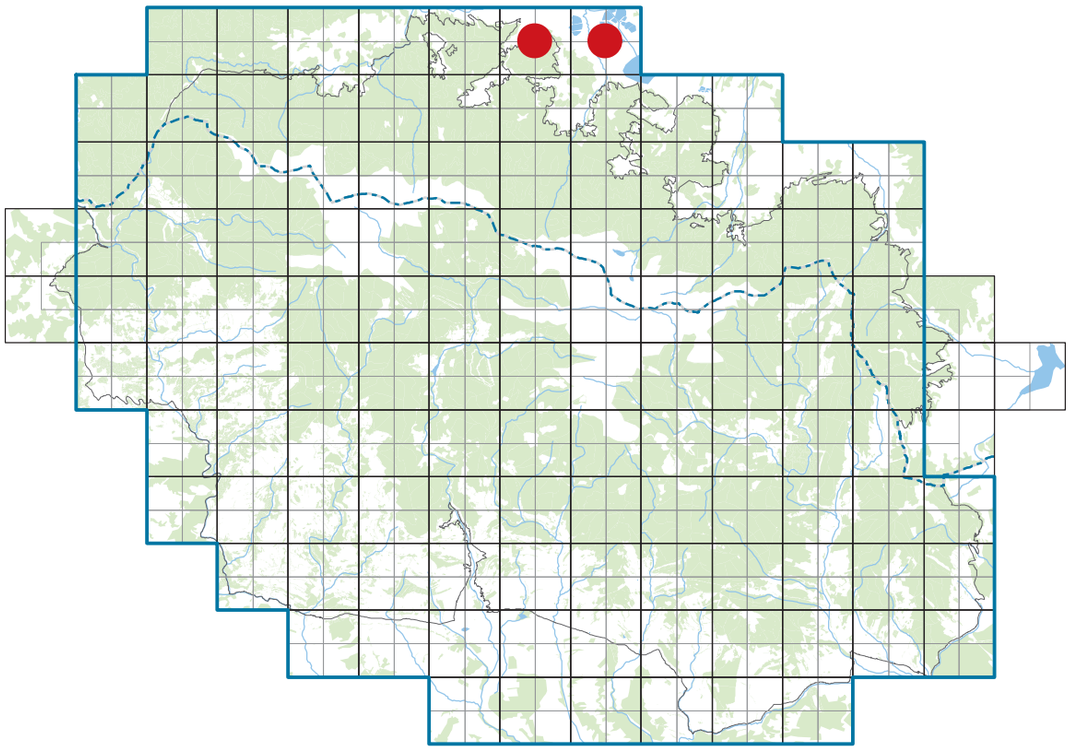

Potápka roháč
Perkoz dwuczuby
Podiceps cristatus

Haubentaucher
Great Crested Grebe

CZ: O, ČS: VU, PL: CH, ERL: LC, Bern III, AEWA

CHARAKTERISTIKA VÝSKYTU

Vzácný druh, ale s rostoucí početností, který hnízdí na rybnících a nádržích pouze na úpatí polských Krkonoš (do 535 m n. m.: vodní nádrž Bukówka). V českém i polském podhůří se nepravidelně objevuje během jarního tahu.

PROSTŘEDÍ

Rybníky a vodní nádrže s lemovými porosty především rákosu obecného *Phragmites australis*, orobinců *Typha* sp. a ostřic *Carex* sp.

ODHAD POČETNOSTI

2012–14 (E-I): 32–45 párů
[1991–94 (E): 10–20 p, 2012–14 (E): 26–37 p]

VÝVOJ POPULACE

V období od minulého mapování v letech 1991–94 se velikost hnízdní populace zvýšila zhruba na dvojnásobek. Nárůst souvisel se zvýšením početnosti na nejvýznamnějším hnízdišti ve sledovaném území – na rybnících u Podgórzynu, a se zvýšenou nabídkou vhodných biotopů v polském podhůří (výstavba nových vodních nádrží). Na české straně pohoří bylo hnízdění prokázáno naposledy v roce 1986 (Vrchlabí: 470 m n. m.). Populace v ČR mírně vzrůstá (ČSO 2014).

PROBLÉMY A OHROŽENÍ

Intenzivní rybářské obhospodařování a rozsáhlé úpravy rybníků, vedoucí k likvidaci vhodných hnízdních biotopů; vypalování břehových porostů; vysychání a zarůstání rybníků.

CHARAKTERYSTYKA WYSTĘPOWANIA

Rzadki gatunek o wzrastającej liczebności, gniazdujący na stawach i zbiornikach wodnych wyłącznie u podnóża polskich Karkonoszy (do 535 m n.p.m.: Zbiornik Bukówka). Po czeskiej i polskiej stronie gór występuje nieregularnie podczas wiosennej migracji.

ŚRODOWISKO

Stawy rybne i zbiorniki wodne z roślinnością szuwarową, przede wszystkim trzciną pospolitą *Phragmites australis*, pałką *Typha* sp. i turzycą *Carex* sp.

OCENA LICZEBNOŚCI

2012–14 (E-I): 32–45 par
[1991–94 (E): 10–20 p, 2012–14 (E): 26–37 p]

ZMIANY POPULACJI

Populacja lęgowa perkoza dwuczubego w okresie ostatnich 20 lat, od poprzednich badań atlasowych (1991–94) do dzisiaj, wzrosła prawie dwukrotnie. Wzrost był spowodowany zarówno zwiększeniem liczebności gatunku na największym w obszarze lęgowisku – stawach w okolicach Podgórzyna, jak również ogólnym zwiększeniem powierzchni optymalnych dla niego biotopów u polskiego podnóża Karkonoszy, które również zostały zasiedlone (budowa nowych zbiorników wodnych). Gniazdowanie perkoza dwuczubego po czeskiej stronie u podnóża gór zostało po raz ostatni stwierdzone w roku 1986 (Vrchlabí: 470 m n.p.m.). Populacja w Republice Czeskiej nieznacznie wzrasta (ČSO 2014).

PROBLEMY I ZAGROŻENIA

Intensywne zagospodarowywanie i remontowanie stawów, likwidacja optymalnych siedlisk w nadbrzeżnej roślinności szuwarowej, wypalanie roślinności stawowej, intensywna gospodarka hodowlana ryb, wysychanie i zarastanie stawów.

Počet obsazených kvadrátů / Liczba zajętych kwadratów

Kategorie hnízdění Kategoria lęgowości	1991–94 (115 kv/kw)		2012–14 (115 kv/kw)		2012–14 (471 kv/kw)	
	n	%	n	%	n	%
A	0	0	0	0	1	17
B + C	2	100	3	100	5	83
Celkem / Suma	**2**	**2**	**3**	**3**	**6**	**1**

Počet obsazených kvadrátů
Liczba zajętych kwadratów

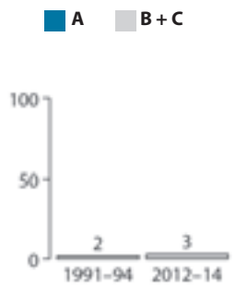

Porovnání výskytu v letech 1991–94 a 2012–14
Porównanie występowania w latach 1991–94 i 2012–14

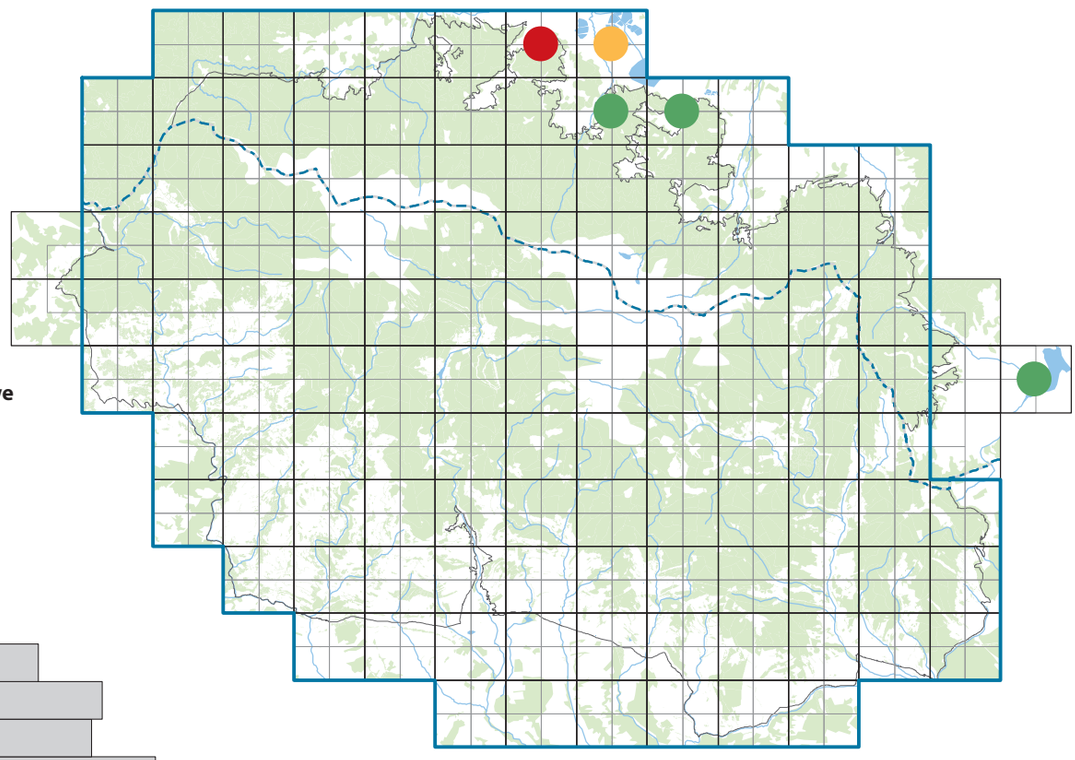

Výškové rozšíření
Rozmieszczenie wysokościowe

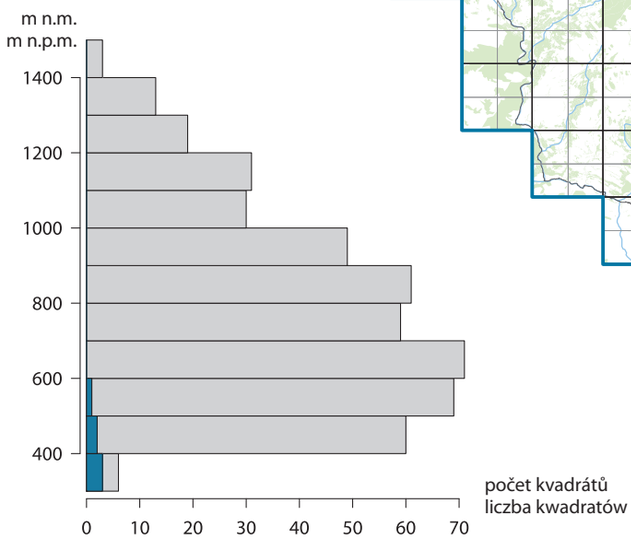

Hnízdní rozšíření v letech 2012–14
Rozmieszczenie ptaków lęgowych w latach 2012–14

Zjištěný výskyt (dle kategorií hnízdění A-C)
Stwierdzone występowanie (dla kategorii lęgowości A-C)

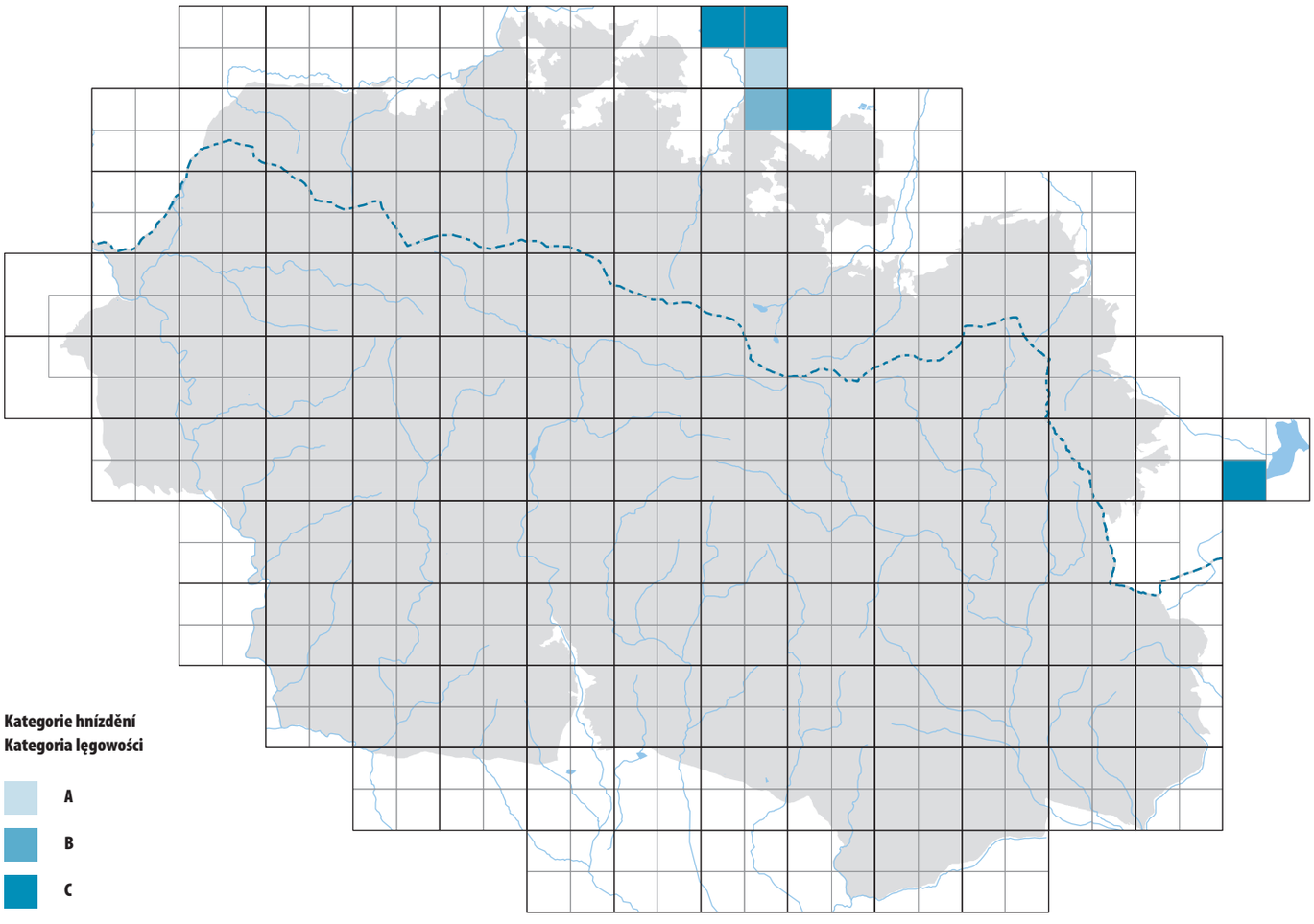

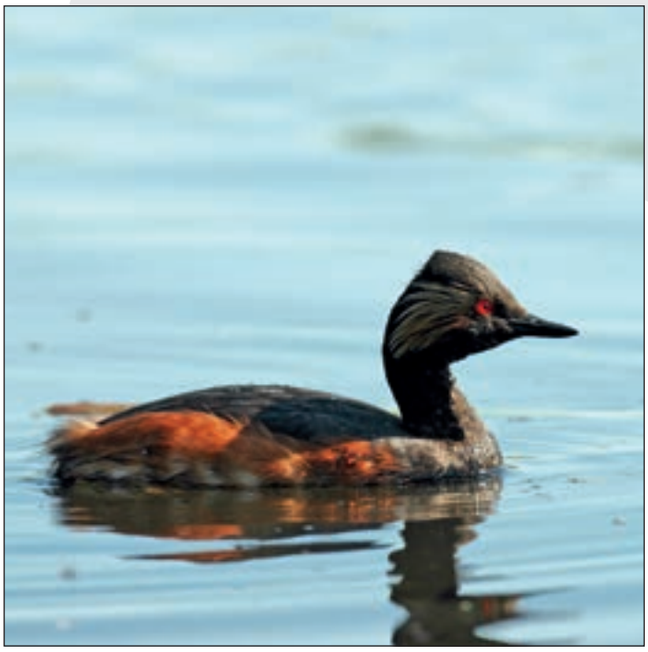

Potápka černokrká
Zausznik

Podiceps nigricollis

Schwarzhalstaucher
Black-necked Grebe

CZ: O, ČS: EN, PL: CH, ERL: LC, Bern II, AEWA

CHARAKTERISTIKA VÝSKYTU

Vymizelý druh.

PROSTŘEDÍ

Rybníky s lemovými porosty především rákosu obecného *Phragmites australis*, orobinců *Typha* sp. a ostřic *Carex* sp.

ODHAD POČETNOSTI

2012–14: vymizela
[1991–94 (E): 1–3 páry]

VÝVOJ POPULACE

Početnost hnízdní populace na rybnících u Podgórzynu začala prudce klesat od roku 1986. Ještě v období 1981–83 tu hnízdilo 8–17 párů, o 10 let později už pouhé 1–3 páry a v následujících letech do aktuálního mapování druh vymizel úplně. Početnost potápky černokrké v ČR dramaticky klesá, v Polsku naopak mírně vzrůstá (PMŚ 2014, Cepák 2015).

PROBLÉMY A OHROŽENÍ

Hlavním důvodem vymizení je pravděpodobně intenzivní rybářské obhospodařování a rozsáhlé úpravy rybníků, vedoucí k likvidaci vhodných hnízdních biotopů.

CHARAKTERYSTYKA WYSTĘPOWANIA

Gatunek zanikły.

ŚRODOWISKO

Stawy rybne z roślinnością szuwarową, przede wszystkim trzciną pospolitą *Phragmites australis*, pałką *Typha* sp. i turzycą *Carex* sp.

OCENA LICZEBNOŚCI

2012–14: zanikły
[1991–94 (E): 1–3 pary]

ZMIANY POPULACJI

Liczebność populacji lęgowej zausznika na stawach w okolicach Podgórzyna zaczęła gwałtownie spadać od 1986 r. Jeszcze w okresie 1981–83 gnieździło się tu 8–17 par (Gramsz 1991), a 10 lat później już tylko 1–3 pary, zaś w kolejnych latach aż do obecnego mapowania gatunek wycofał się całkowicie. Liczebność zausznika w Republice Czeskiej dramatycznie spada, a w Polsce wykazuje nawet umiarkowany wzrost (PMŚ 2014, Cepák 2015).

PROBLEMY I ZAGROŻENIA

Powodem zaniknięcia gatunku prawdopodobnie było intensywne zagospodarowywanie i remontowanie stawów, likwidacja optymalnych siedlisk w nadbrzeżnej roślinności szuwarowej oraz intensywna gospodarka hodowlana ryb.

Počet obsazených kvadrátů / Liczba zajętych kwadratów

Kategorie hnízdění Kategoria lęgowości	1991–94 (115 kv/kw)		2012–14 (115 kv/kw)		2012–14 (471 kv/kw)	
	n	%	n	%	n	%
A	0	0	0	0	0	0
B + C	2	100	0	0	0	0
Celkem / Suma	**2**	**2**	**0**	**0**	**0**	**0**

Počet obsazených kvadrátů
Liczba zajętych kwadratów

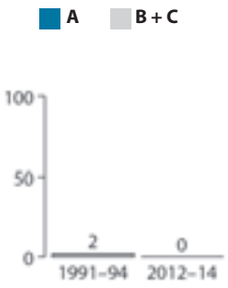

Porovnání výskytu v letech 1991–94 a 2012–14
Porównanie występowania w latach 1991–94 i 2012–14

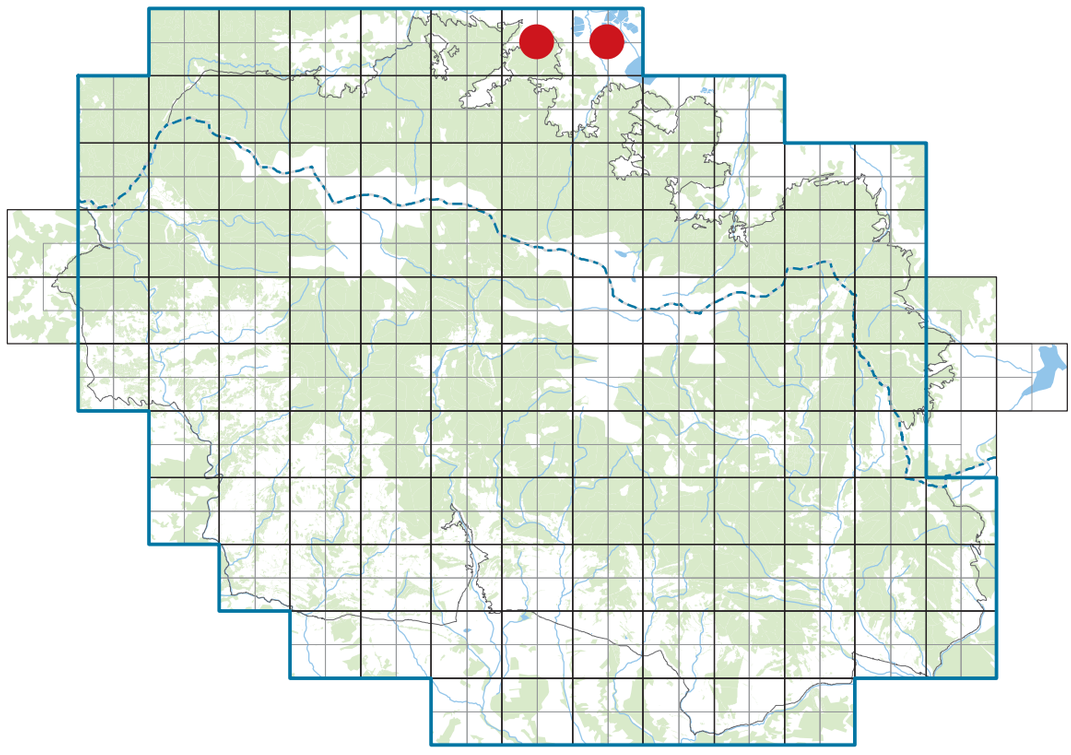

Čáp černý
Bocian czarny
Ciconia nigra

Schwarzstorch
Black Stork

CZ: SO, ČS: VU, PL: CH[1], ERL: LC, BDir I, SPEC 2, Bern II, Bonn II, AEWA, CITES II

CHARAKTERISTIKA VÝSKYTU

Vzácně se vyskytující druh, který hnízdí v nižších a středních polohách pohoří do 940 m n. m. (Rýchory). Při záletech za potravou ho však lze zastihnout na celém sledovaném území, s výjimkou hřebenových partií.

PROSTŘEDÍ

Především smíšené lesy s přítomností starších buků a modřínů nebo skalních výchozů, často v blízkosti vodních toků; převážná většina hnízd je umístěna na buku.

ODHAD POČETNOSTI

2012–14 (E-I): 16–21 párů (CZ 12–15, PL 4–6)
[1991–94 (E): 12–16 p, 2012–14 (E): 15–19 p]

VÝVOJ POPULACE

Druh s trvale rostoucí hnízdní populací (Grúz 2012). Začátkem 20. století v Krkonoších ještě nehnízdil (Pax 1925), první hnízdění bylo prokázáno v roce 1952 na české straně (Jirsík 1952). Od konce 70. let 20. století (Miles 1986) do minulého mapování v letech 1991–94 se jeho početnost zhruba ztrojnásobila. V následujících 20 letech se počet hnízdících párů dále zvyšoval, i když již mírnějším tempem (zhruba o 20 %). Nárůst početnosti se týkal polské strany hor, kde v letech 1991–94 patrně hnízdil jen jeden pár a hnízdění jediného páru je uváděno ještě z období 2004–09 (Gramsz & Rąpała 2010). V současnosti je známé rovněž jen jediné hnízdo, u ostatních párů je hnízdění pravděpodobné. V české části pohoří se počet párů od minulého mapování nezměnil.

PROBLÉMY A OHROŽENÍ

Bez významného ohrožení. Řada hnízdících ptáků je však citlivá k jakémukoliv vyrušování, zejména lesními pracemi nebo častými návštěvami hnízdiště. Rizikem je znečištění vodních toků, spojené s nedostatkem potravy.

Počet obsazených kvadrátů / Liczba zajętych kwadratów

Kategorie hnízdění Kategoria lęgowości	1991–94 (115 kv/kw)		2012–14 (115 kv/kw)		2012–14 (471 kv/kw)	
	n	%	n	%	n	%
A	18	42	36	67	80	78
B + C	25	58	18	33	22	22
Celkem / Suma	**43**	**37**	**54**	**47**	**102**	**22**

CHARAKTERYSTYKA WYSTĘPOWANIA

Rzadki gatunek, gniazdujący w niższych i średnich partiach gór, na wysokości do 940 m n.p.m. (Rýchory). Podczas żerowania można go jednak zaobserwować na całym badanym obszarze, z wyjątkiem partii grzbietowych.

ŚRODOWISKO

Zwłaszcza lasy mieszane z obecnością starych drzew – buków *Fagus sylvatica* i modrzewi *Larix decidua*, albo wychodnie skalne; często w pobliżu cieków wodnych; większość gniazd usytuowana na bukach.

OCENA LICZEBNOŚCI

2012–14 (E-I): 16–21 par (CZ 12–15, PL 4–6)
[1991–94 (E): 12–16 p, 2012–14 (E): 15–19 p]

ZMIANY POPULACJI

Gatunek którego populacja lęgowa systematycznie wzrasta (Grúz 2012). Na początku XX w. nie gniazdował jeszcze w Karkonoszach (Pax 1925), pierwsze lęgi stwierdzono tam dopiero w roku 1952 (Jirsík 1952). Od końca lat 70. ubiegłego wieku (Miles 1986) aż do poprzednich badań atlasowych (1991–94) jego populacja w Karkonoszach wzrosła niemal trzykrotnie. W ciągu kolejnych 20 lat liczba par lęgowych nadal się zwiększała, chociaż już nie w tak szybkim tempie (mniej więcej o 20%). Wzrost liczebności gatunku miał miejsce po polskiej stronie, gdzie w latach 1991–94 gniazdowała prawdopodobnie tylko jedna para. W okresie 2004–09 również wykazano tam jedną parę lęgową (Gramsz & Rąpała 2010). W wyniku aktualnych badań wykryto tutaj także tylko jedną pewną parę lęgową (gniazdo) a pozostałe wykazane stanowiska to pary prawdopodobnie lęgowe. Po czeskiej stronie gór liczba par od tamtego czasu nie uległa zmianie.

PROBLEMY I ZAGROŻENIA

Brak wyraźnych zagrożeń. Większość ptaków lęgowych jest jednak czuła na jakiekolwiek przejawy niepokojenia, co w szczególności dotyczy prac leśnych czy częstego odwiedzania stanowisk lęgowych. Ponadto zagrożeniem jest także zanieczyszczenie cieków wodnych, co może wiązać się z uszczupleniem bazy pokarmowej ptaków.

Počet obsazených kvadrátů
Liczba zajętych kwadratów

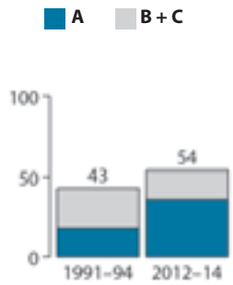

Porovnání výskytu v letech 1991–94 a 2012–14
Porównanie występowania w latach 1991–94 i 2012–14

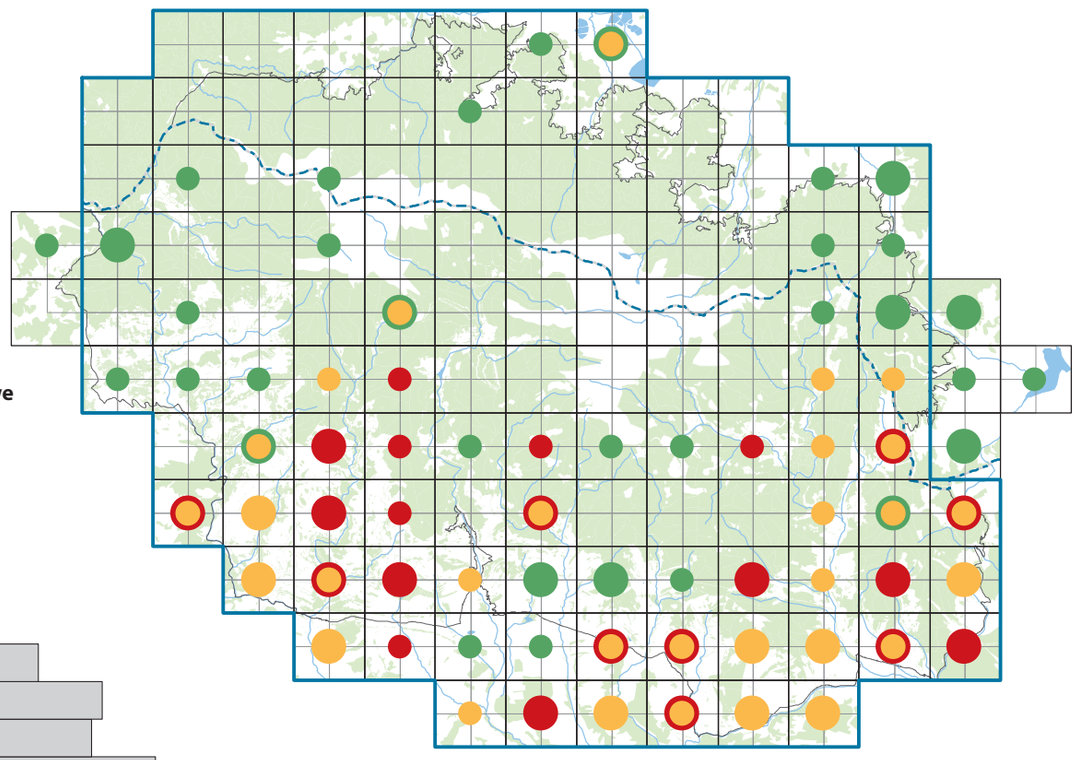

Výškové rozšíření
Rozmieszczenie wysokościowe

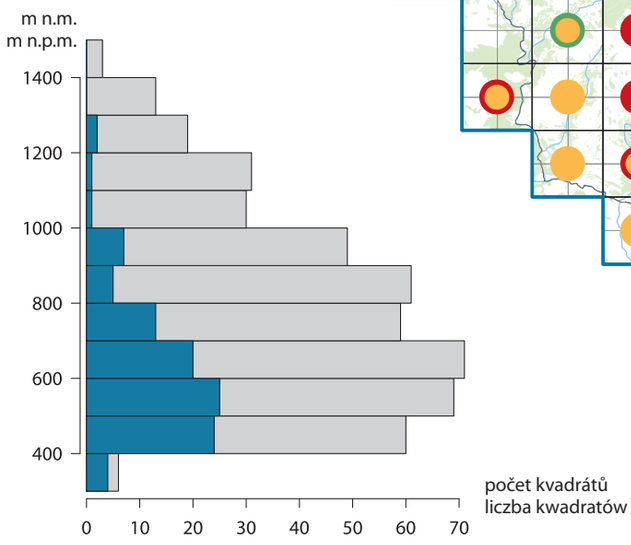

Hnízdní rozšíření v letech 2012–14
Rozmieszczenie ptaków lęgowych w latach 2012–14

Pravděpodobnost zastižení (během 1 hodiny mapování)
Prawdopodobieństwo stwierdzenia
(w ciągu 1 godziny mapowania)

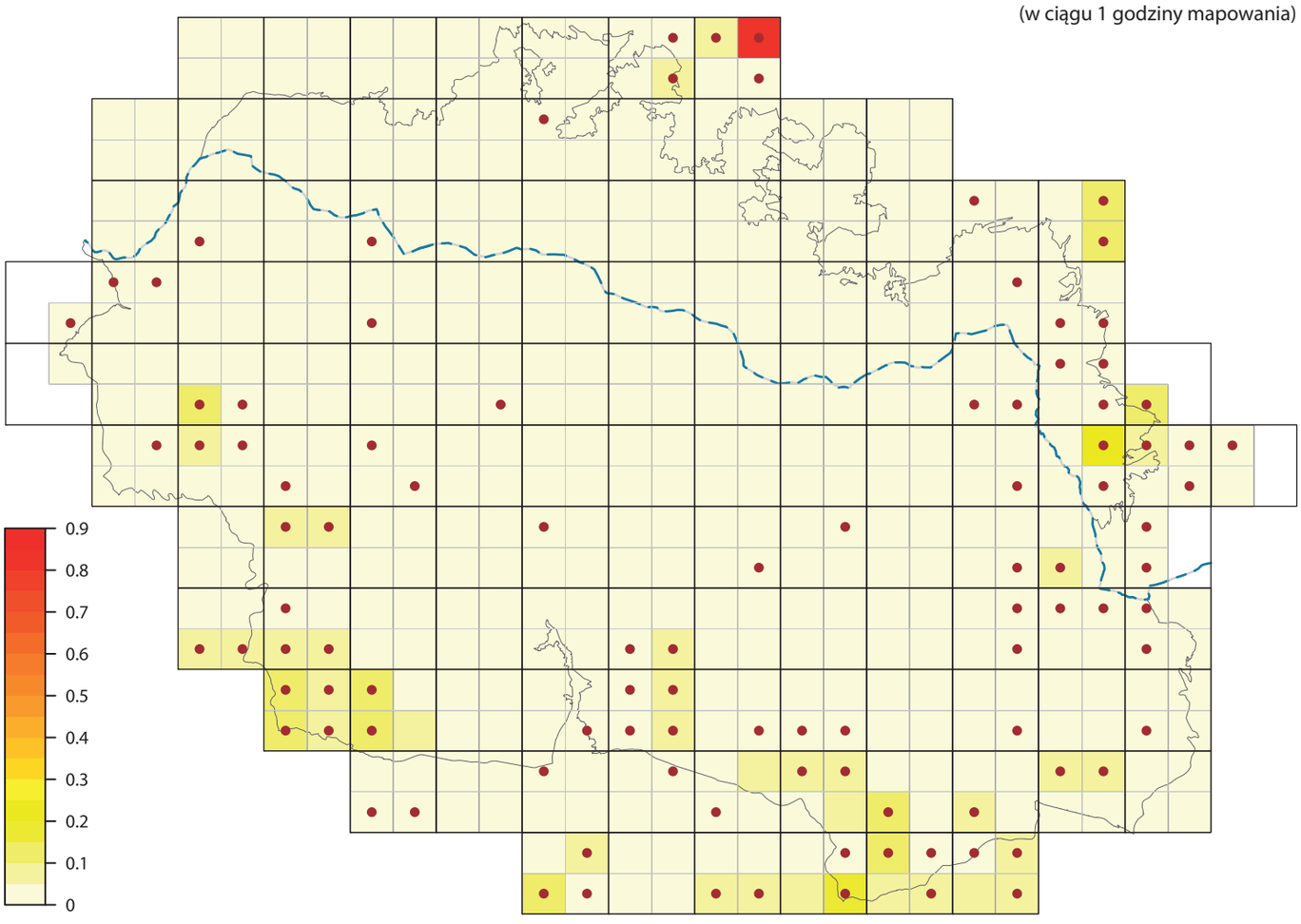

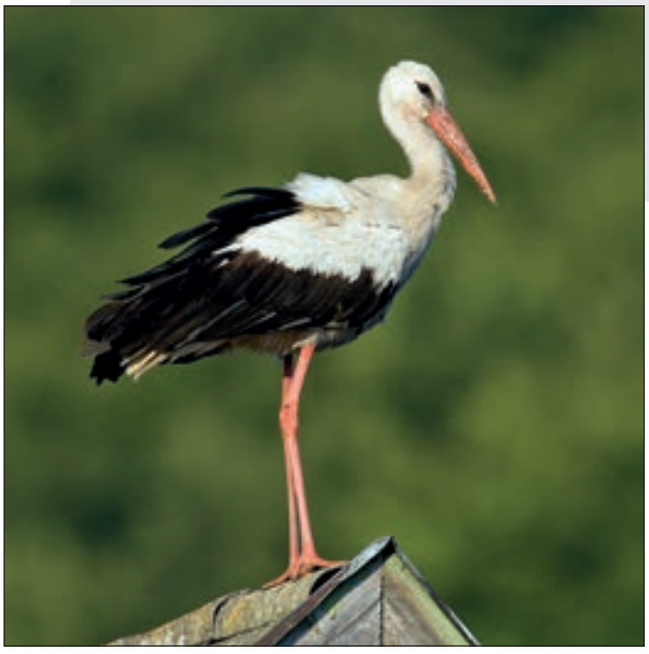

Čáp bílý
Bocian biały
Ciconia ciconia

Weißstorch
White Stork

CZ: O, ČS: NT, PL: CH1, ERL: LC, BDir I, SPEC 2, Bern II, Bonn II, AEWA

CHARAKTERISTIKA VÝSKYTU

Velmi vzácný druh, hnízdící pouze na pěti lokalitách, převážně v polském podhůří – Podgórzyn Dolny (360 m), Sosnówka Dolna (390 m), Miszkowice (540 a 560 m) a Vrchlabí (Podhůří: 425 m n. m.).

PROSTŘEDÍ

Lidská sídla (vesnice i města) v krkonošském podhůří s mozaikou luk, pastvin a polí v blízkém okolí.

ODHAD POČETNOSTI

2012–14 (E-I): 5 párů (CZ 1, PL 4)
[1991–94 (E): 2–4 p, 2012–14 (E): 3 p]

VÝVOJ POPULACE

Krkonoše jsou pouze okrajovou oblastí výskytu čápa bílého v Polsku a České republice. Na polské straně pohoří (v Podgórzynu) poprvé zahnízdil už v 19. století, později v roce 1907 (Pax 1925) a pravidelně tu hnízdí od roku 1934 do současnosti (Brinkmann 1935, Dyrcz et al. 1991, Gramsz 2013a). Na české straně hnízdí až od roku 1997 (Grúz et al. 2004). Jeho početnost se od minulého mapování nezměnila.

PROBLÉMY A OHROŽENÍ

Bez významného ohrožení.

CHARAKTERYSTYKA WYSTĘPOWANIA

Bardzo rzadki gatunek, gniazdujący tylko na pięciu stanowiskach, położonych w większości u podnóża polskich Karkonoszy – Podgórzyn Dolny (360 m), Sosnówka Dolna (390 m), Miszkowice (540 i 560 m) i Vrchlabí (Podhůří: 425 m n.p.m.).

ŚRODOWISKO

Osiedla ludzkie (wsie i miasta), z mozaiką łąk, pastwisk i pól w najbliższym sąsiedztwie.

OCENA LICZEBNOŚCI

2012–14 (E-I): 5 par (CZ 1, PL 4)
[1991–94 (E): 2–4 p, 2012–14 (E): 3 p]

ZMIANY POPULACJI

Karkonosze są wyłącznie peryferyjnym obszarem występowania bociana białego w Polsce i w Republice Czeskiej. U podnóża polskiej części gór, w Podgórzynie bocian biały po raz pierwszy gniazdował już w XIX w., i w 1907 r. (Pax 1925), a regularnie od 1934 r. do dzisiaj (Brinkmann 1935, Dyrcz et al. 1991, Gramsz 2013a), po czeskiej stronie regularne gniazdowanie notowano od 1997 roku (Grúz et al. 2004). Od poprzedniego mapowania jego liczebność nie uległa zmianie.

PROBLEMY I ZAGROŻENIA

Brak znaczących zagrożeń.

Počet obsazených kvadrátů / Liczba zajętych kwadratów

Kategorie hnízdění Kategoria lęgowości	1991–94 (115 kv/kw)		2012–14 (115 kv/kw)		2012–14 (471 kv/kw)	
	n	%	n	%	n	%
A	4	50	7	58	11	55
B + C	4	50	5	42	9	45
Celkem / Suma	**8**	**7**	**12**	**10**	**20**	**4**

Počet obsazených kvadrátů
Liczba zajętych kwadratów

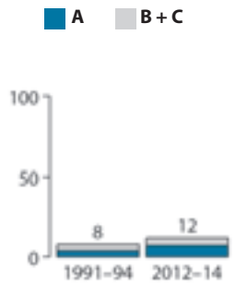

Porovnání výskytu v letech 1991–94 a 2012–14
Porównanie występowania w latach 1991–94 i 2012–14

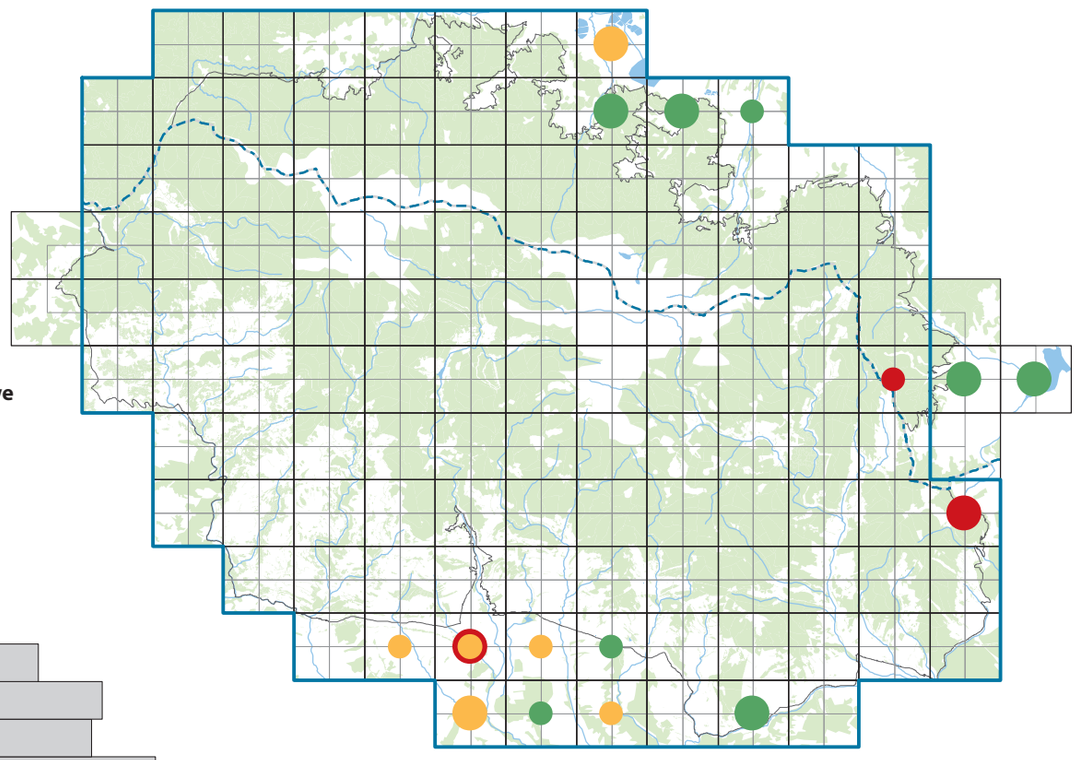

Výškové rozšíření
Rozmieszczenie wysokościowe

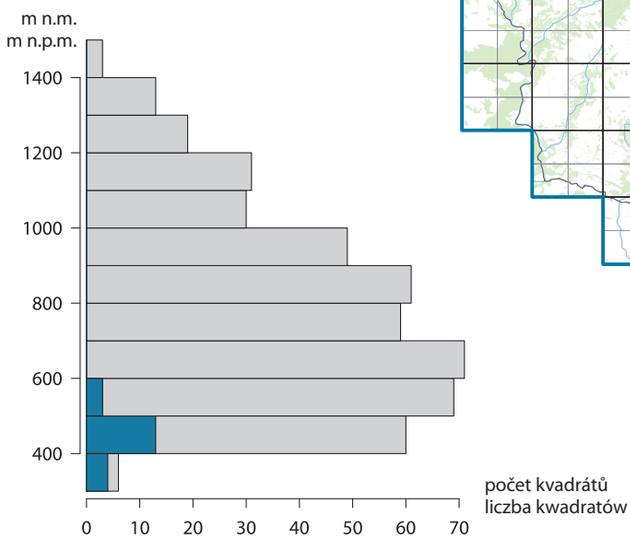

Hnízdní rozšíření v letech 2012–14
Rozmieszczenie ptaków lęgowych w latach 2012–14

Pravděpodobnost zastižení (během 1 hodiny mapování)
Prawdopodobieństwo stwierdzenia
(w ciągu 1 godziny mapowania)

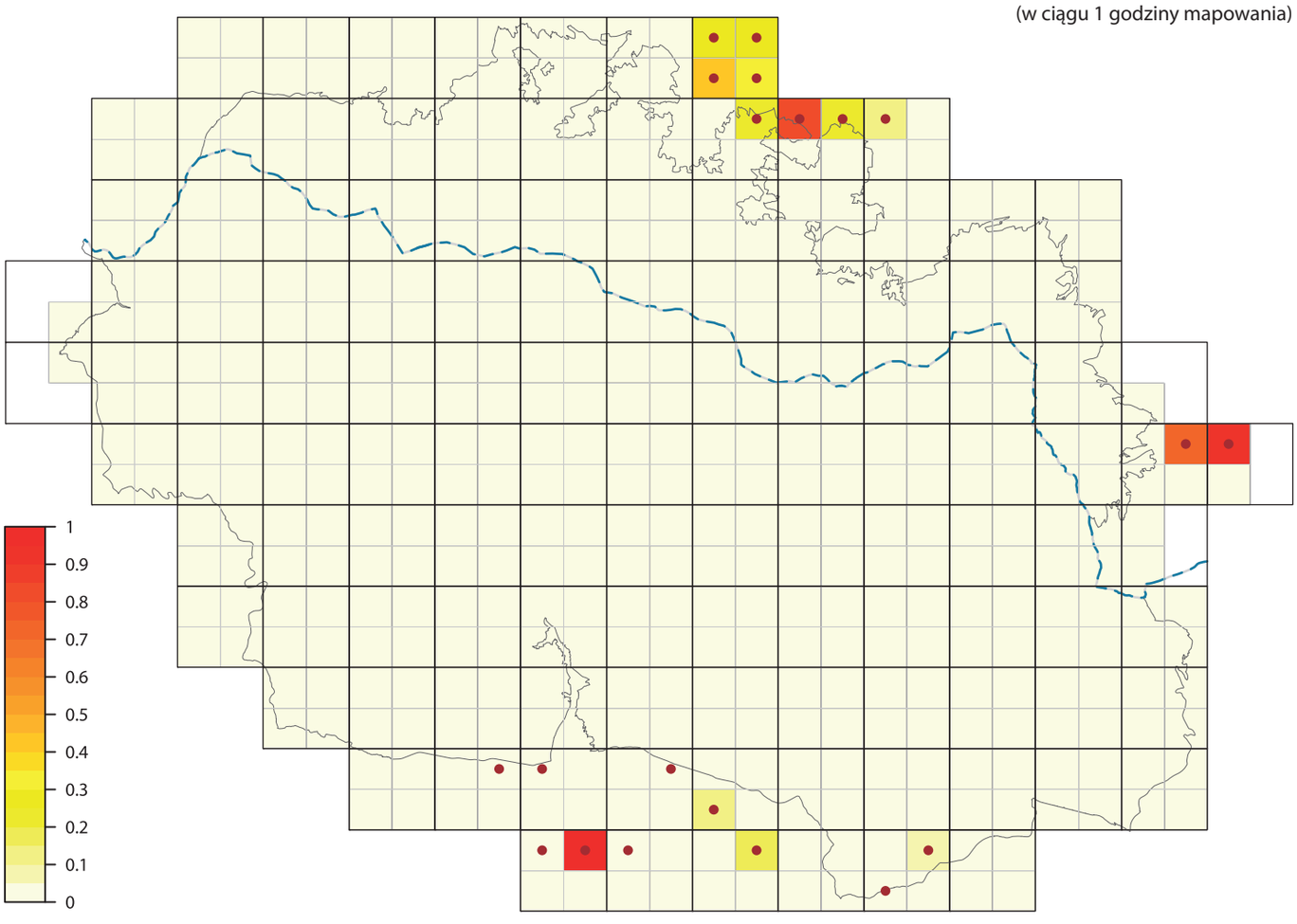

Bukač velký
Bąk
Botaurus stellaris

Rohrdommel
Great Bittern

CZ: KO, ČS: CR, PL: CH, PCL: LC, ERL: LC, BDir I, SPEC 3, Bern II, Bonn II, AEWA

CHARAKTERISTIKA VÝSKYTU

Nově hnízdící druh, který osídlil pouze rybníky u Podgórzynu (340 m n. m.).

PROSTŘEDÍ

Rybníky s lemovými porosty především rákosu obecného *Phragmites australis*, orobinců *Typha* sp. a ostřic *Carex* sp.

ODHAD POČETNOSTI

2012–14 (E-I): 3 páry

VÝVOJ POPULACE

Při minulém mapování v letech 1991–94 nebyl zjištěn, na úpatí polských Krkonoš poprvé zahnízdil v roce 2002.

PROBLÉMY A OHROŽENÍ

Intenzivní rybářské obhospodařování a rozsáhlé úpravy rybníků, vedoucí k likvidaci vhodných hnízdních biotopů; vypalování břehových porostů.

CHARAKTERYSTYKA WYSTĘPOWANIA

Nowy gatunek lęgowy, który osiedlił się wyłącznie na stawach w okolicach Podgórzyna (340 m n.p.m.).

ŚRODOWISKO

Stawy rybne i zbiorniki wodne z roślinnością szuwarową, przede wszystkim trzciną pospolitą *Phragmites australis*, pałką *Typha* sp. i turzycą *Carex* sp.

OCENA LICZEBNOŚCI

2012–14 (E-I): 3 pary

ZMIANY POPULACJI

Podczas poprzedniego mapowania z lat 1991–94 nie stwierdzono obecności gatunku, u podnóża polskich Karkonoszy po raz pierwszy gniazdował w roku 2002.

PROBLEMY I ZAGROŻENIA

Intensywne zagospodarowywanie i remontowanie stawów, likwidacja optymalnych siedlisk w nadbrzeżnej roślinności szuwarowej, wypalanie roślinności stawowej, intensywna gospodarka hodowlana ryb.

Počet obsazených kvadrátů / Liczba zajętych kwadratów

Kategorie hnízdění Kategoria lęgowości	1991–94 (115 kv/kw)		2012–14 (115 kv/kw)		2012–14 (471 kv/kw)	
	n	%	n	%	n	%
A	0	0	0	0	1	20
B + C	0	0	2	100	4	80
Celkem / Suma	**0**	**0**	**2**	**2**	**5**	**1**

Počet obsazených kvadrátů
Liczba zajętych kwadratów

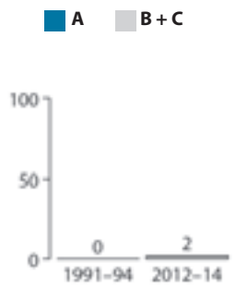

Porovnání výskytu v letech 1991–94 a 2012–14
Porównanie występowania w latach 1991–94 i 2012–14

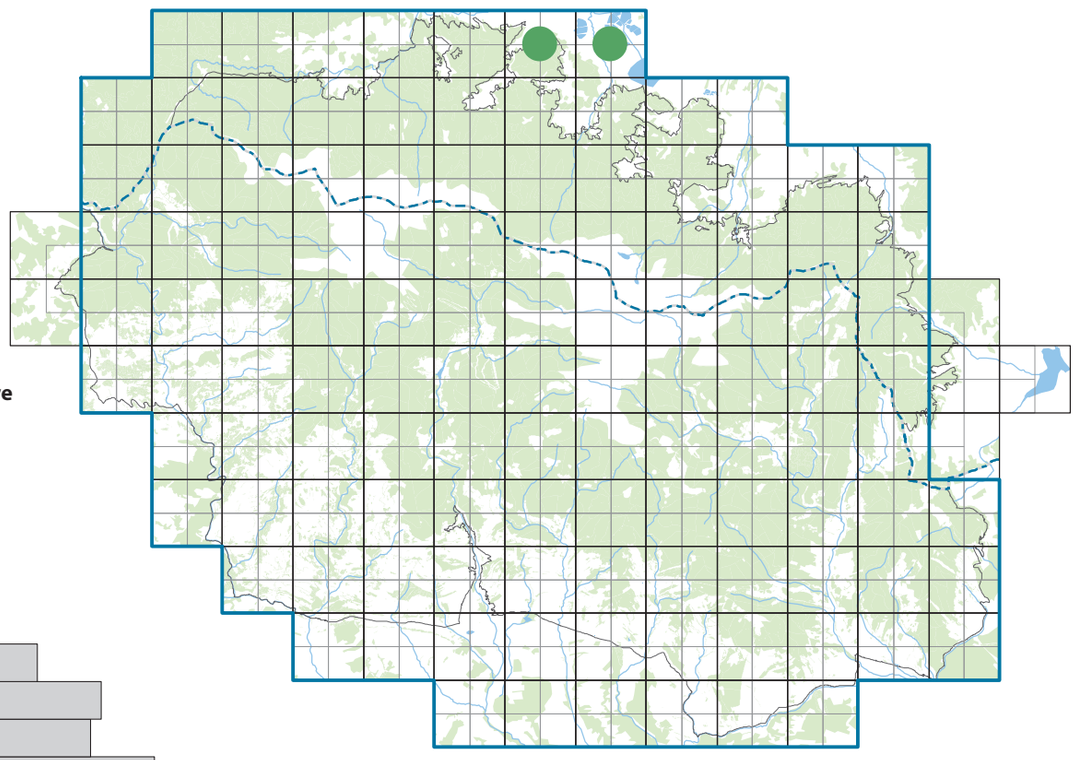

Výškové rozšíření
Rozmieszczenie wysokościowe

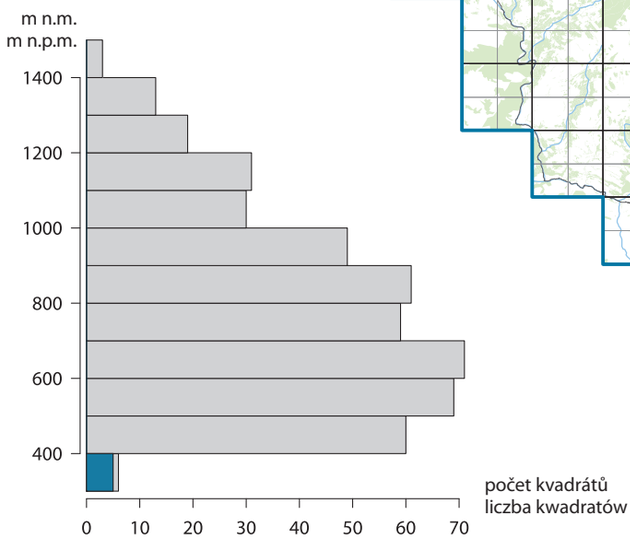

Hnízdní rozšíření v letech 2012–14
Rozmieszczenie ptaków lęgowych w latach 2012–14

Zjištěný výskyt (dle kategorií hnízdění A-C)
Stwierdzone występowanie (dla kategorii lęgowości A-C)

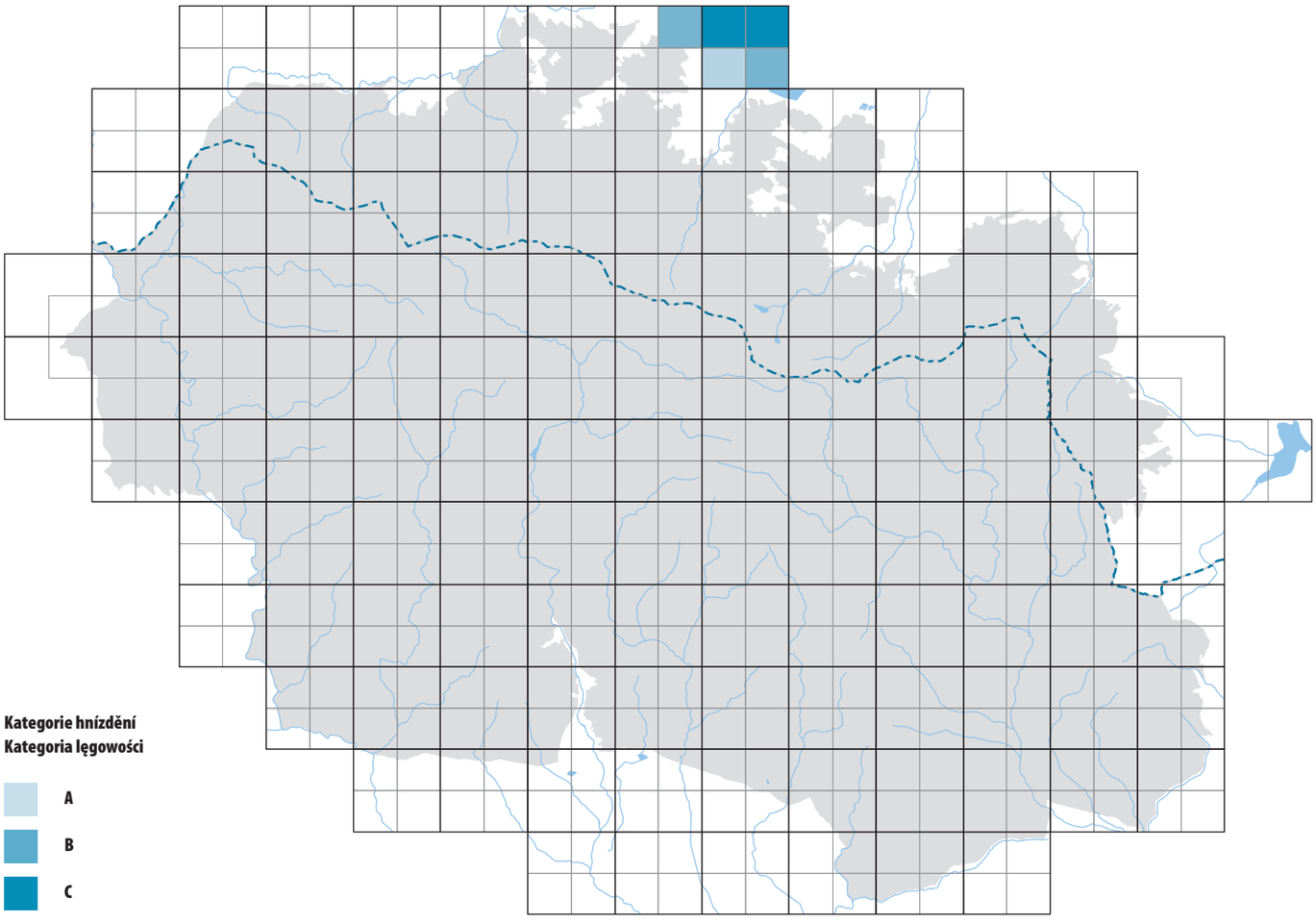

Volavka popelavá
Czapla siwa
Ardea cinerea

Graureiher
Grey Heron

CZ: –, ČS: NT, PL: –, ERL: LC, Bern III, AEWA

CHARAKTERISTIKA VÝSKYTU

Velmi vzácně hnízdící druh, vyskytující se u rybníků a vodních nádrží v polském a českém podhůří (do 535 m n. m.: vodní nádrž Bukówka) a zaletující za potravou podél většiny větších vodních toků v Krkonoších.

PROSTŘEDÍ

Rybníky a vodní nádrže s břehovými porosty vzrostlých topolů a vrb, případně s vtroušeným smrkem; lemové porosty s rákosem obecným *Phragmites australis*, orobinci *Typha* sp. a ostřicemi *Carex* sp.

ODHAD POČETNOSTI

2012–14 (E-I): 4–7 párů (CZ: 1–2, PL 3–5)
[1991–94 (E): 2–4 p, 2012–14 (E): 4–7 p]

VÝVOJ POPULACE

Miles (1986) ještě udává pozorování volavky popelavé pouze z období tahu. Hnízdní výskyt v podhůří Krkonoš patrně souvisí s nárůstem její početnosti a šířením z tradičních lokalit v nížinných oblastech ČR a Polska na nová hnízdiště (Šťastný et al. 2006, Sikora et al. 2007). Počet kvadrátů s jejím výskytem se od minulého mapování ztrojnásobil, ale ve většině z nich s velkou pravděpodobností nehnízdí; početnost hnízdní populace vzrostla na dvojnásobek.

PROBLÉMY A OHROŽENÍ

Bez zjevných problémů. Potenciálním rizikem je ilegální lov v rybářských revírech na rybnících, nádržích i vodních tocích.

CHARAKTERYSTYKA WYSTĘPOWANIA

Bardzo rzadki gatunek, występujący w pobliżu stawów i zbiorników wodnych u podnóża gór po czeskiej i polskiej stronie (do 535 m n.p.m.: Zbiornik Bukówka), który w poszukiwaniu pokarmu zapuszcza się na tereny położone wzdłuż prawie wszystkich większych cieków wodnych przepływających przez Karkonosze.

ŚRODOWISKO

Wysokie zarośla przybrzeżne w okolicach stawów i zbiorników wodnych, z topolami *Populus* sp., wierzbami *Salix* sp. i pojedynczymi świerkami pospolitymi *Picea abies*; nadbrzeżne zarośla złożone przede wszystkim z trzciny *Phragmites australis*, pałki *Typha* sp. i turzyc *Carex* sp.

OCENA LICZEBNOŚCI

2012–14 (E-I): 4–7 par (CZ: 1–2, PL 3–5)
[1991–94 (E): 2–4 p, 2012–14 (E): 4–7 p]

ZMIANY POPULACJI

Jeszcze Miles (1986) odnotowuje występowanie czapli siwej wyłącznie w okresie migracji. Bardziej powszechna obecność tego gatunku u podnóża Karkonoszy jest prawdopodobnie związana ze wzrostem jego liczebności oraz rozprzestrzenianiem się na nowe tereny lęgowe z tradycyjnych stanowisk położonych na nizinnych obszarach Republiki Czeskiej i Polski (Šťastný et al. 2006, Sikora et al. 2007). Liczba kwadratów, w których występuje czapla siwa, od czasu poprzednich badań atlasowych, potroiła się, jednak w większości z nich z dużym prawdopodobieństwem gatunek nie gniazduje; liczebność populacji lęgowej wzrosła dwukrotnie.

PROBLEMY I ZAGROŻENIA

Bez oczywistych problemów. Potencjalnym zagrożeniem są nielegalne polowania na terenach stawów rybnych, zbiornikach i ciekach wodnych.

Počet obsazených kvadrátů / Liczba zajętych kwadratów

Kategorie hnízdění Kategoria lęgowości	1991–94 (115 kv/kw)		2012–14 (115 kv/kw)		2012–14 (471 kv/kw)	
	n	%	n	%	n	%
A	3	60	13	81	22	81
B + C	2	40	3	19	5	19
Celkem / Suma	**5**	**4**	**16**	**14**	**27**	**6**

Počet obsazených kvadrátů
Liczba zajętych kwadratów

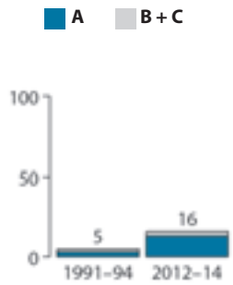

Porovnání výskytu v letech 1991–94 a 2012–14
Porównanie występowania w latach 1991–94 i 2012–14

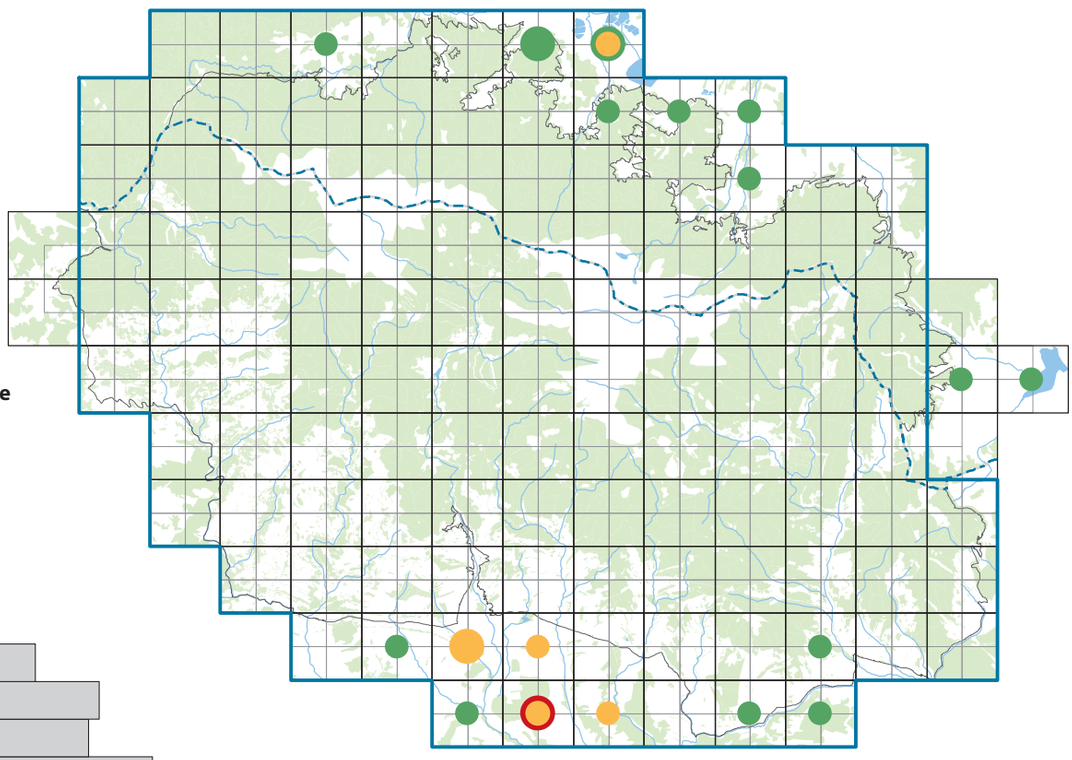

Výškové rozšíření
Rozmieszczenie wysokościowe

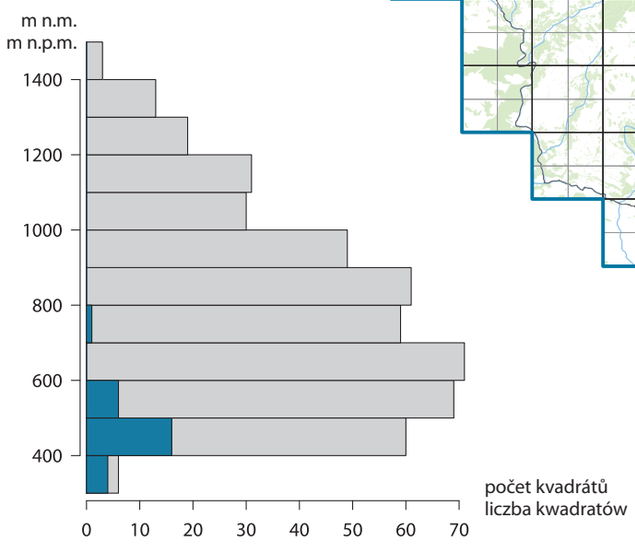

Hnízdní rozšíření v letech 2012–14
Rozmieszczenie ptaków lęgowych w latach 2012–14

Pravděpodobnost zastižení (během 1 hodiny mapování)
Prawdopodobieństwo stwierdzenia
(w ciągu 1 godziny mapowania)

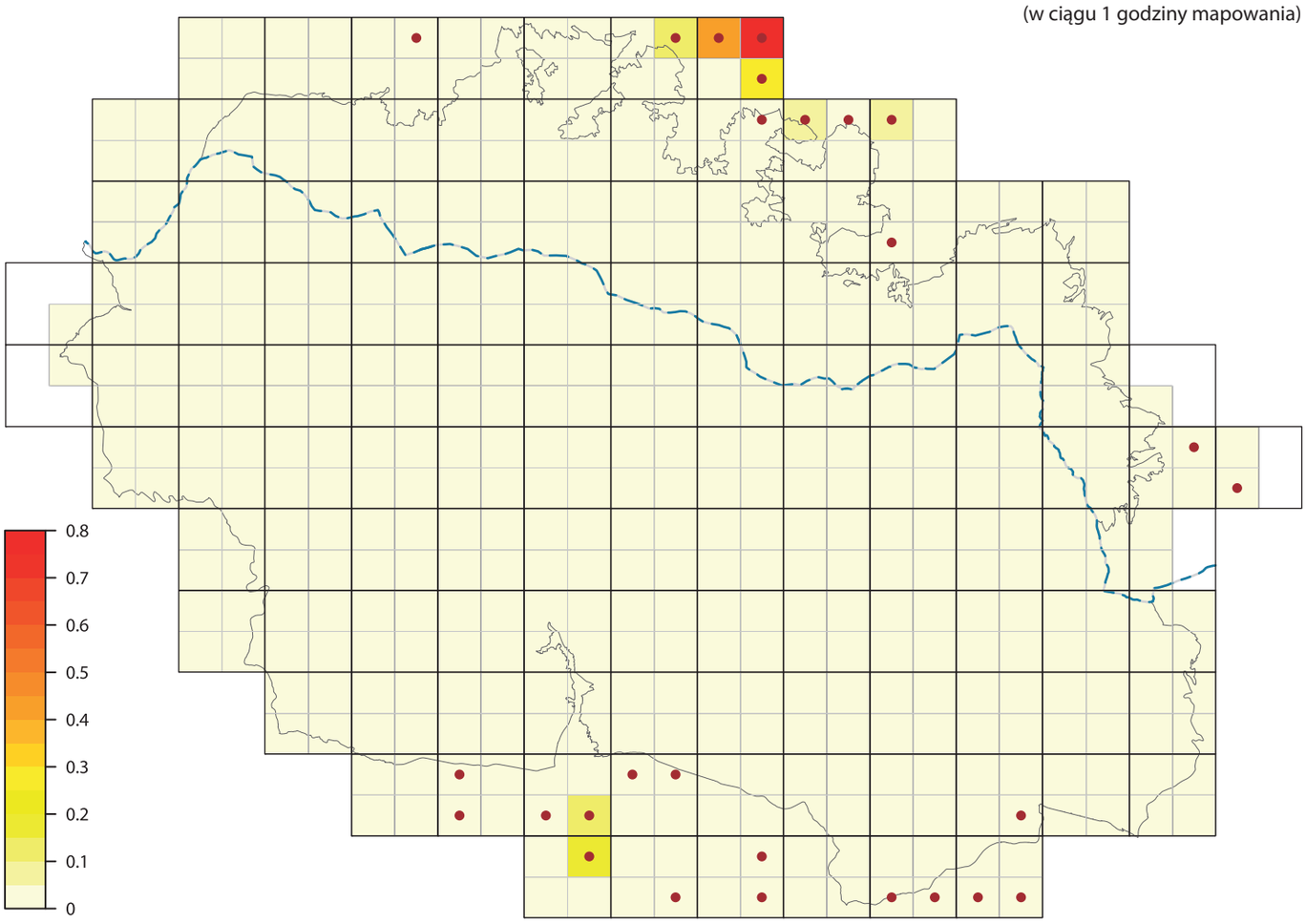

Včelojed lesní
Trzmielojad
Pernis apivorus

Wespenbussard
European Honey-buzzard

CZ: SO, ČS: EN, PL: CH, ERL: LC, BDir I, Bern II, Bonn II, RAPT, CITES II

CHARAKTERISTIKA VÝSKYTU

Vzácně hnízdící druh, který se vyskytuje zejména v nižších a středních polohách pohoří (nejčastěji do 800 m n. m.). V hnízdním období však bývá zastižen i při horní hranici lesa (opakovaná pozorování v oblasti Modrého dolu a Richterových Bud: 1200 m) nebo při potulkách nad krkonošskými hřebeny (Luční a Studniční hora: 1500 m n. m.).

PROSTŘEDÍ

Především smíšené lesy (buk, smrk) a smrkové porosty se zastoupením buku a modřínu.

ODHAD POČETNOSTI

2012–14 (E-III): 19–26 párů (CZ 11–16, PL 8–10)
[1991–94 (E): 4–6 p, 2012–14 (E): 17–23 p]

VÝVOJ POPULACE

Ve srovnání s minulým mapováním výrazně vzrostl počet kvadrátů (z 11 na 40) s potvrzeným výskytem včelojeda lesního. Nové lokality byly zjištěny v polském podhůří a zejména v jihozápadní a západní části pohoří. Výkyvy početnosti jsou u tohoto druhu známy (Mrlík et al. 2013), ale nárůst odhadované početnosti zhruba na čtyřnásobek je přece jen extrémní. Interpretace získaných dat je velmi obtížná. Hnízdní populace patrně vzrostla, ale nárůst nebude ve skutečnosti tak velký. S ohledem na problematickou determinaci druhu nelze vyloučit ani podhodnocení výskytu a odhadu početnosti před 20 lety.

PROBLÉMY A OHROŽENÍ

Patrně nejvíce je ohrožen nezákonným odstřelem, kdy může doplácet na záměnu s káním lesní *Buteo buteo* nebo jestřábem lesním *Accipiter gentilis*.

CHARAKTERYSTYKA WYSTĘPOWANIA

Rzadki gatunek lęgowy, występujący w szczególności w niższych i średnich położeniach górskich, najczęściej do 800 m n.p.m. Podczas sezonu lęgowego bywa również obserwowany przy górnej granicy lasu (wielokrotne obserwacje w okolicach Modrého dolu i Richterových Bud: 1200 m) lub nad karkonoskimi grzbietami (Luční i Studniční hora: 1500 m n.p.m.).

ŚRODOWISKO

Przede wszystkim lasy mieszane (buk *Fagus sylvatica*, świerk *Picea abies*) oraz lasy świerkowe z domieszką buka i modrzewia *Larix decidua*.

OCENA LICZEBNOŚCI

2012–14 (E-III): 19–26 par (CZ 11–16, PL 8–10)
[1991–94 (E): 4–6 p, 2012–14 (E): 17–23 p]

ZMIANY POPULACJI

W porównaniu z poprzednimi badaniami atlasowymi wyraźnie wzrosła liczba kwadratów (z 11 do 40), w których wykazano występowanie trzmielojada. Nowe stanowiska znaleziono zarówno u podnóża polskiej części gór jak też przede wszystkim w południowo-zachodnich i zachodnich Karkonoszach. Znane są wahania populacji tego gatunku (Mrlík et al. 2013), jednak mimo to zanotowany ponad czterokrotny wzrost liczebności można uważać za wyjątkowy. Nie można wykluczyć zaniżenia jego liczebności w poprzednich badaniach atlasowych.

PROBLEMY I ZAGROŻENIA

Największym zagrożeniem dla tego gatunku są zapewne nielegalne polowania, podczas których może być on mylony z myszołowem *Buteo buteo* lub jastrzębiem *Accipiter gentilis*.

Počet obsazených kvadrátů / Liczba zajętych kwadratów

Kategorie hnízdění Kategoria lęgowości	1991–94 (115 kv/kw)		2012–14 (115 kv/kw)		2012–14 (471 kv/kw)	
	n	%	n	%	n	%
A	6	55	33	83	54	82
B + C	5	45	7	17	12	18
Celkem / Suma	**11**	**10**	**40**	**35**	**66**	**14**

Počet obsazených kvadrátů
Liczba zajętych kwadratów

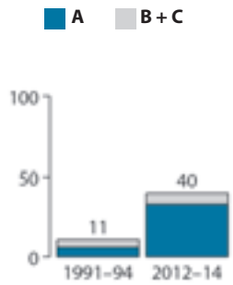

Porovnání výskytu v letech 1991–94 a 2012–14
Porównanie występowania w latach 1991–94 i 2012–14

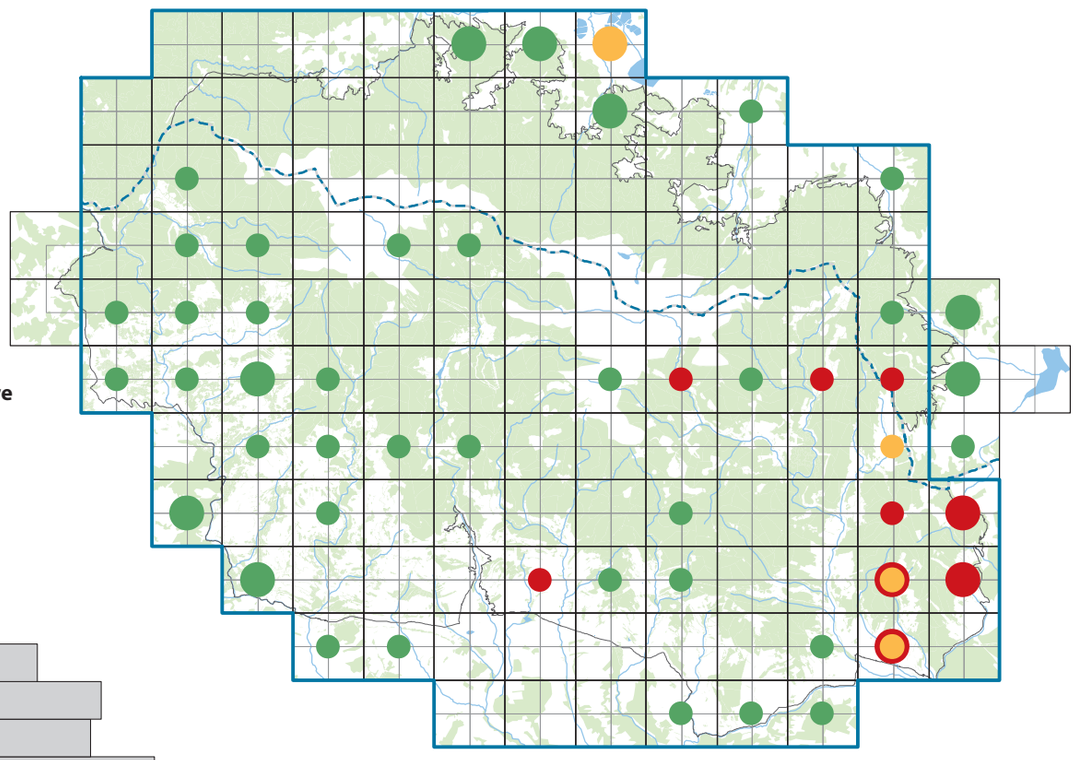

Výškové rozšíření
Rozmieszczenie wysokościowe

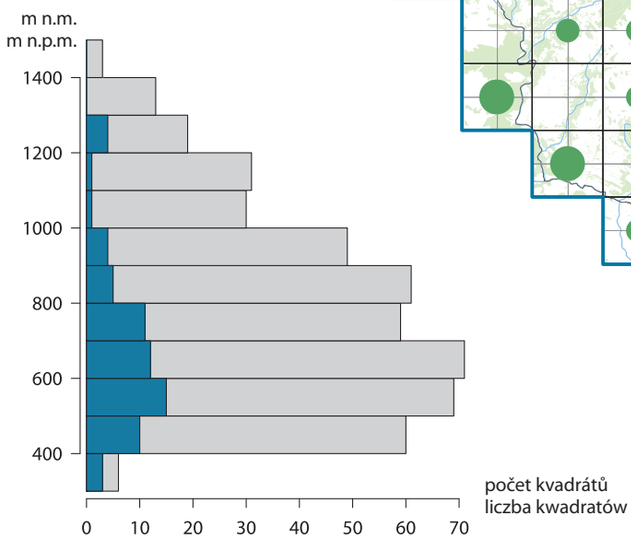

Hnízdní rozšíření v letech 2012–14
Rozmieszczenie ptaków lęgowych w latach 2012–14

Pravděpodobnost zastižení (během 1 hodiny mapování)
Prawdopodobieństwo stwierdzenia
(w ciągu 1 godziny mapowania)

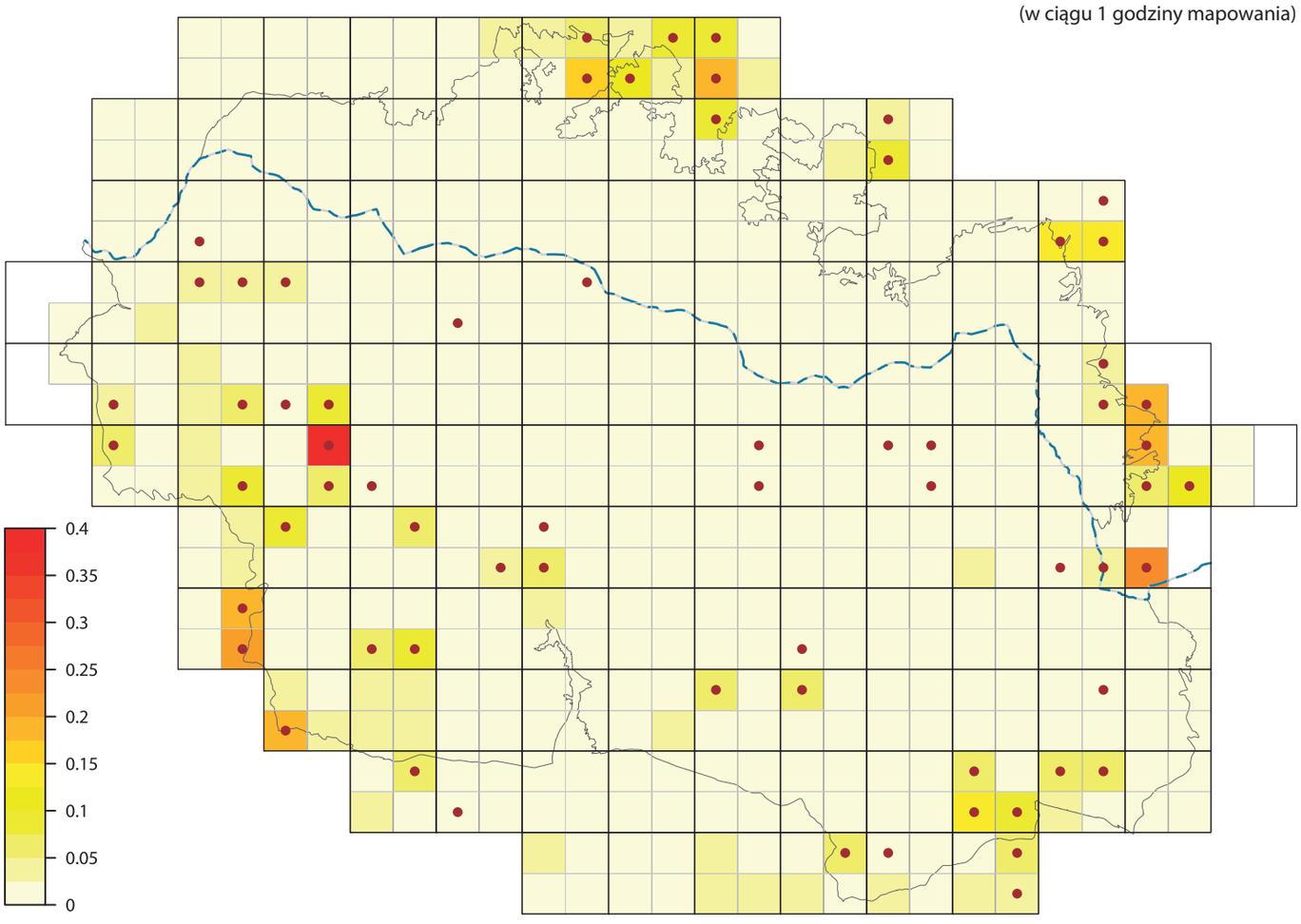

Luňák červený
Kania ruda
Milvus milvus

Rotmilan
Red Kite

CZ: KO, ČS: CR, PL: CH[1], PCL: NT, ERL: NT, BDir I, SPEC 2, Bern II, Bonn II, RAPT, CITES II

CHARAKTERISTIKA VÝSKYTU

Velmi vzácný druh, pravděpodobně hnízdící v českém i polském podhůří do nadmořské výšky kolem 600–650 m (oblast Roprachtic, Poniklé, Víchové nad Jizerou a Dolních Štěpanic).

PROSTŘEDÍ

Kulturní krajina s roztroušenými vesnicemi, s nesouvislými lesními porosty a remízky a s převahou pastvin a obhospodařovaných luk.

ODHAD POČETNOSTI

2012–14 (E-I): 3–6 párů (CZ 3–5, PL 0–1)
[1991–94 (E): 2–3 p, 2012–14 (E): 3–5 p]

VÝVOJ POPULACE

S ohledem na chybějící pozorování ještě z počátku 80. let 20. století (Miles 1986) lze usuzovat, že luňák červený začal osídlovat české Krkonoše až v 90. letech (první nález v hnízdním období pochází z roku 1991); na polské straně u rybníků u Podgórzynu však byl pozorován již v letech 1981–83 (Gramsz 1991). Ptáci se pravděpodobně šíří z populací ve Slezské nížině (Dyrcz et al. 1991, Sikora et al. 2007), vyloučit však nelze ani osídlování z českého území (Šťastný et al. 2006). V období od minulého mapování jeho početnost mírně vzrostla, zejména na jižním úpatí hor.

PROBLÉMY A OHROŽENÍ

Bez významného ohrožení, s rizikem ilegálního odstřelu a otrav ilegálními návnadami.

CHARAKTERYSTYKA WYSTĘPOWANIA

Bardzo rzadki gatunek prawdopodobnie lęgowy, występujący u podnóża gór, po czeskiej i polskiej stronie, do wysokości ok. 600–650 m. n.p.m. (okolice Roprachtic, Poniklé, Víchové n. Jiz. i Dolních Štěpanic).

ŚRODOWISKO

Krajobraz kulturowy z rozproszonymi wioskami, lasami i grupami drzew, z przewagą pastwisk i zagospodarowanych łąk.

OCENA LICZEBNOŚCI

2012–14 (E-I): 3–6 par (CZ 3–5, PL 0–1)
[1991–94 (E): 2–3 p, 2012–14 (E): 3–5 p]

ZMIANY POPULACJI

Ponieważ jeszcze na początku lat 80. XX w. na badanym obszarze nie stwierdzono obecności tego gatunku (Miles 1986) można wnioskować, że kania ruda zaczęła zasiedlać czeskie Karkonosze dopiero w latach 90. (pierwsza obserwacja w sezonie lęgowym została odnotowana w roku 1991); chociaż po polskiej stronie gór, na stawach w okolicach Podgórzyna, gatunek był już obserwowany w latach 1981–83 (Gramsz 1991). Prawdopodobnie ptaki te rozprzestrzeniają się z populacji zamieszkujących Nizinę Śląską (Dyrcz et al. 1991, Sikora et al. 2007), nie można jednak wykluczyć również ich pochodzenia z obszaru Republiki Czeskiej (Šťastný et al. 2006). W okresie od poprzednich badań atlasowych liczebność gatunku nieznacznie wzrosła, zwłaszcza na południowym podnóżu gór.

PROBLEMY I ZAGROŻENIA

Brak oczywistych zagrożeń, z ryzykiem nielegalnego odstrzału i ewentualnymi zatruciami nielegalnie stosowanymi zatrutymi przynętami.

Počet obsazených kvadrátů / Liczba zajętych kwadratów

Kategorie hnízdění Kategoria lęgowości	1991–94 (115 kv/kw)		2012–14 (115 kv/kw)		2012–14 (471 kv/kw)	
	n	%	n	%	n	%
A	1	25	9	90	16	89
B + C	3	75	1	10	2	11
Celkem / Suma	**4**	**3**	**10**	**9**	**18**	**4**

Počet obsazených kvadrátů
Liczba zajętych kwadratów

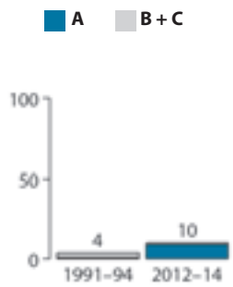

Porovnání výskytu v letech 1991–94 a 2012–14
Porównanie występowania w latach 1991–94 i 2012–14

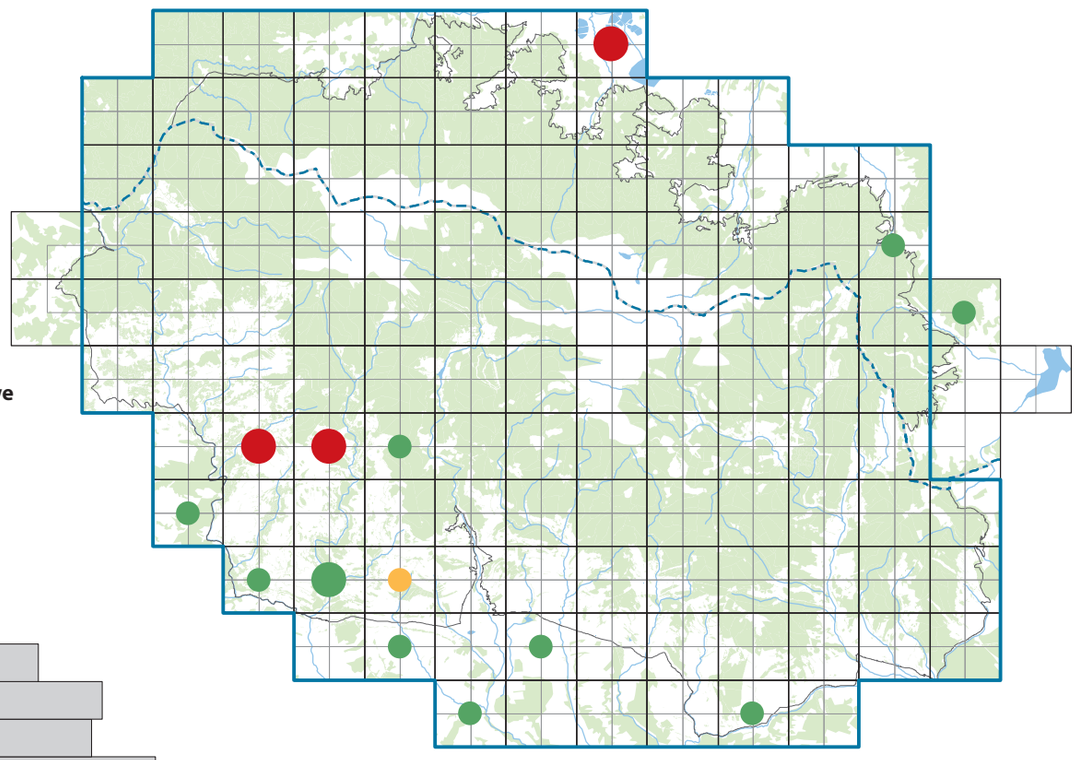

Výškové rozšíření
Rozmieszczenie wysokościowe

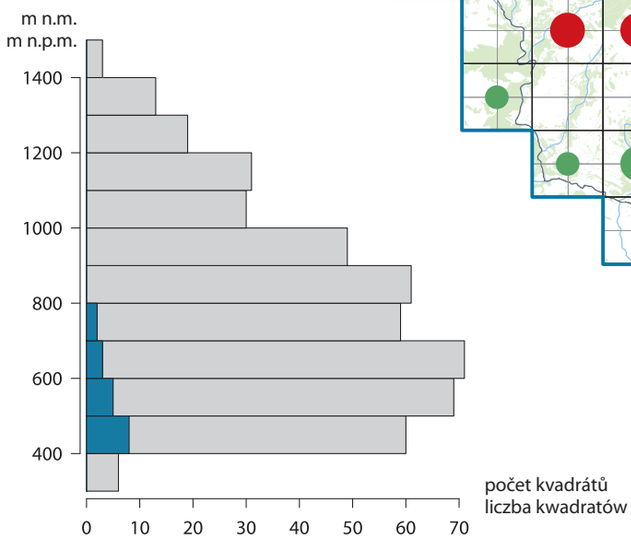

Hnízdní rozšíření v letech 2012–14
Rozmieszczenie ptaków lęgowych w latach 2012–14

Zjištěný výskyt (dle kategorií hnízdění A-C)
Stwierdzone występowanie (dla kategorii lęgowości A-C)

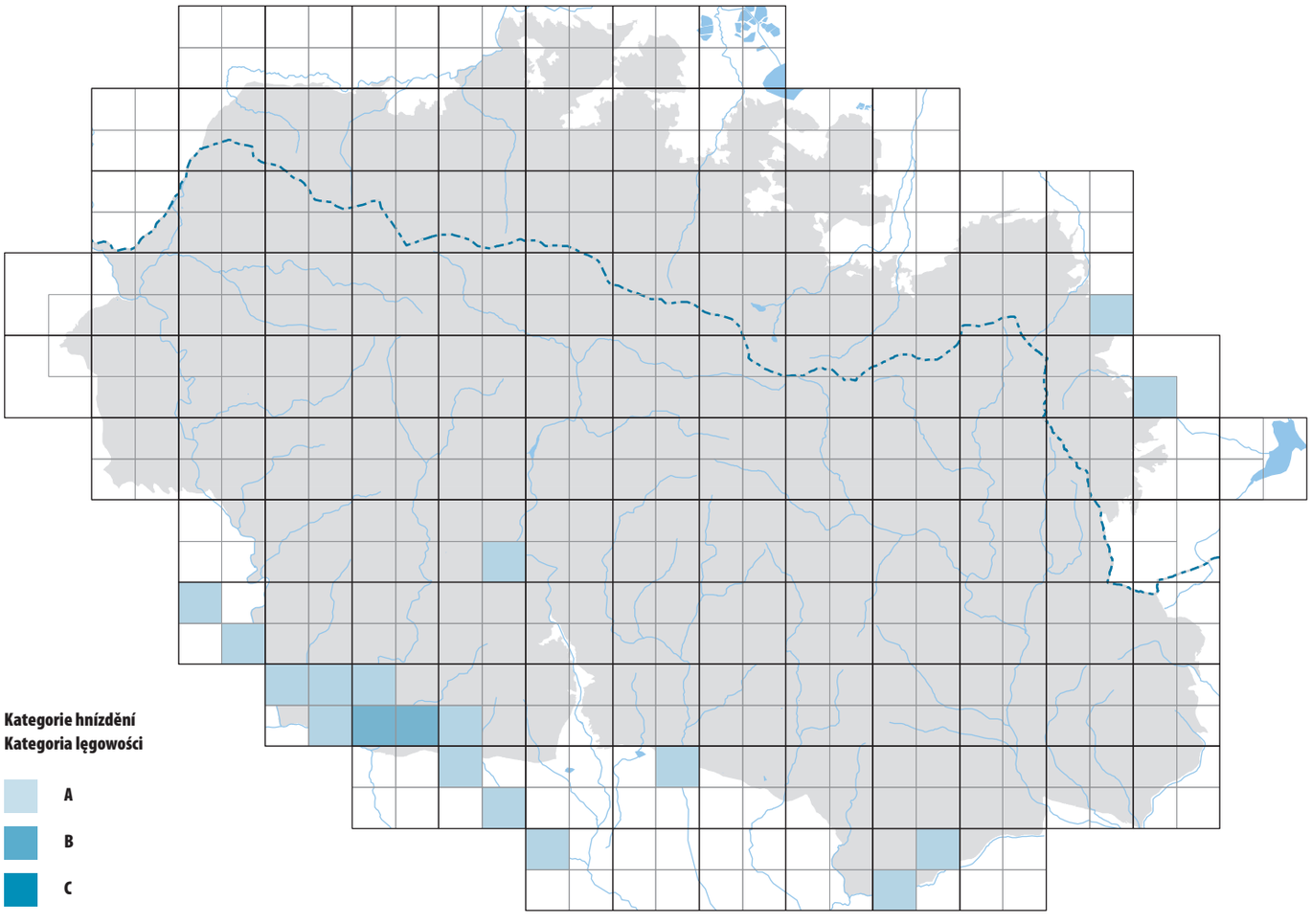

Luňák hnědý
Kania czarna
Milvus migrans

Schwarzmilan
Black Kite

CZ: KO, ČS: CR, PL: CH[1], PCL: NT, ERL: LC, BDir I, SPEC 3, Bern II, Bonn II, RAPT, CITES II

CHARAKTERISTIKA VÝSKYTU

Velmi vzácný druh, jehož hnízdění dosud nebylo v Krkonoších jednoznačně prokázáno. Zjištěn byl pouze na české straně pohoří do výšky zhruba 750 m n. m. (Jestřabí v Krkonoších).

PROSTŘEDÍ

Kulturní krajina s roztroušenými vesnicemi a četnými malými lesíky, remízky, liniovou zelení a mozaikou pastvin, luk a polí.

ODHAD POČETNOSTI

2012–14 (E-I): 2–4 páry
[1991–94 (E): 2–3 p, 2012–14 (E): 2–3 p]

VÝVOJ POPULACE

Luňák hnědý byl pozorován již v letech 1981–83 u rybníků u Podgórzynu (Gramsz 1991), z české strany pohoří však nebyl na počátku 80. let 20. století ještě známý (Miles 1986). Pravidelněji se v Krkonoších začal objevovat zhruba před 25 lety; pronikají sem ptáci patrně z populací ve Slezské nížině (Dyrcz et al. 1991, Sikora et al. 2007), možná i z českého území (Šťastný et al. 2006). Ve srovnání s minulým mapováním se jeho početnost nezměnila.

PROBLÉMY A OHROŽENÍ

Bez významného ohrožení, s rizikem ilegálního odstřelu a otrav ilegálními návnadami.

CHARAKTERYSTYKA WYSTĘPOWANIA

Bardzo rzadki gatunek, którego gniazdowanie w Karkonoszach jak dotąd nie zostało jednoznacznie wykazane. Stwierdzony tylko po czeskiej stronie gór, do wysokości ok. 750 m n.p.m. (Jestřabí v Krkonoších).

ŚRODOWISKO

Krajobraz kulturowy z rozproszonymi wioskami, lasami, grupami drzew i pasami zieleni oraz mozaiką pastwisk, łąk i pól.

OCENA LICZEBNOŚCI

2012–14 (E-I): 2–4 pary
[1991–94 (E): 2–3 p, 2012–14 (E): 2–3 p]

ZMIANY POPULACJI

Kania czarna była obserwowana już w latach 1981–83 na stawach w okolicach Podgórzyna (Gramsz 1991), w czeskiej części gór jednak do początku lat 80. XX w. nie była jeszcze znana (Miles 1986). Regularnie zaczęła się pojawiać na terenie Karkonoszy ok. 25 lat temu; prawdopodobnie z populacji zasiedlających Nizinę Śląską (Dyrcz et al. 1991, Sikora et al. 2007), lub również z obszaru Republiki Czeskiej (Šťastný et al. 2006). W porównaniu z poprzednim mapowaniem liczebność gatunku nie uległa zmianie.

PROBLEMY I ZAGROŻENIA

Brak oczywistych zagrożeń, z ryzykiem nielegalnego odstrzału i ewentualnymi zatruciami nielegalnie stosowanymi zatrutymi przynętami.

Počet obsazených kvadrátů / Liczba zajętych kwadratów

Kategorie hnízdění Kategoria lęgowości	1991–94 (115 kv/kw)		2012–14 (115 kv/kw)		2012–14 (471 kv/kw)	
	n	%	n	%	n	%
A	2	50	7	88	10	91
B + C	2	50	1	12	1	9
Celkem / Suma	**4**	**3**	**8**	**7**	**11**	**2**

Počet obsazených kvadrátů
Liczba zajętych kwadratów

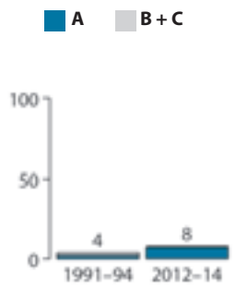

Porovnání výskytu v letech 1991–94 a 2012–14
Porównanie występowania w latach 1991–94 i 2012–14

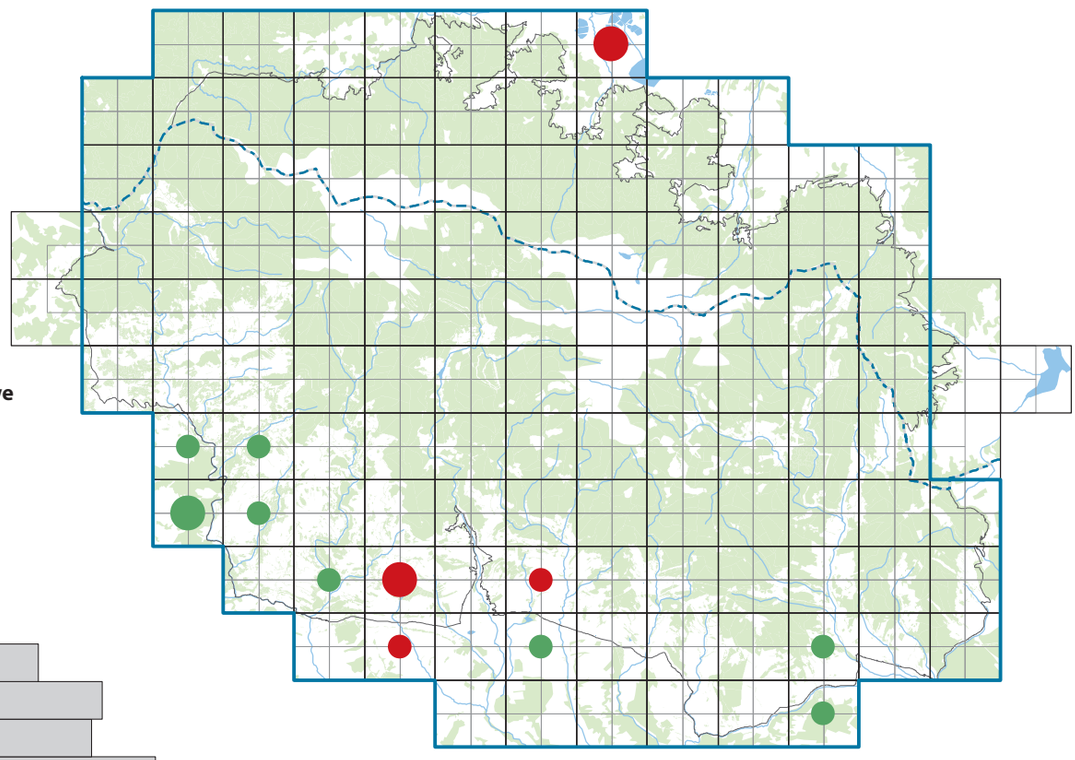

Výškové rozšíření
Rozmieszczenie wysokościowe

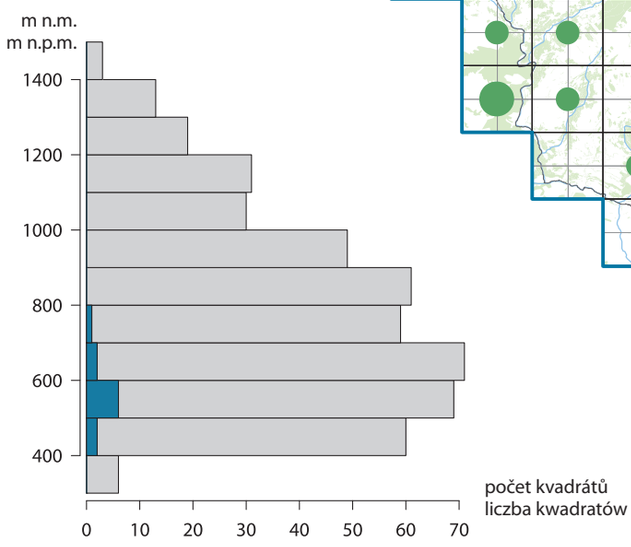

Hnízdní rozšíření v letech 2012–14
Rozmieszczenie ptaków lęgowych w latach 2012–14

Zjištěný výskyt (dle kategorií hnízdění A-C)
Stwierdzone występowanie (dla kategorii lęgowości A-C)

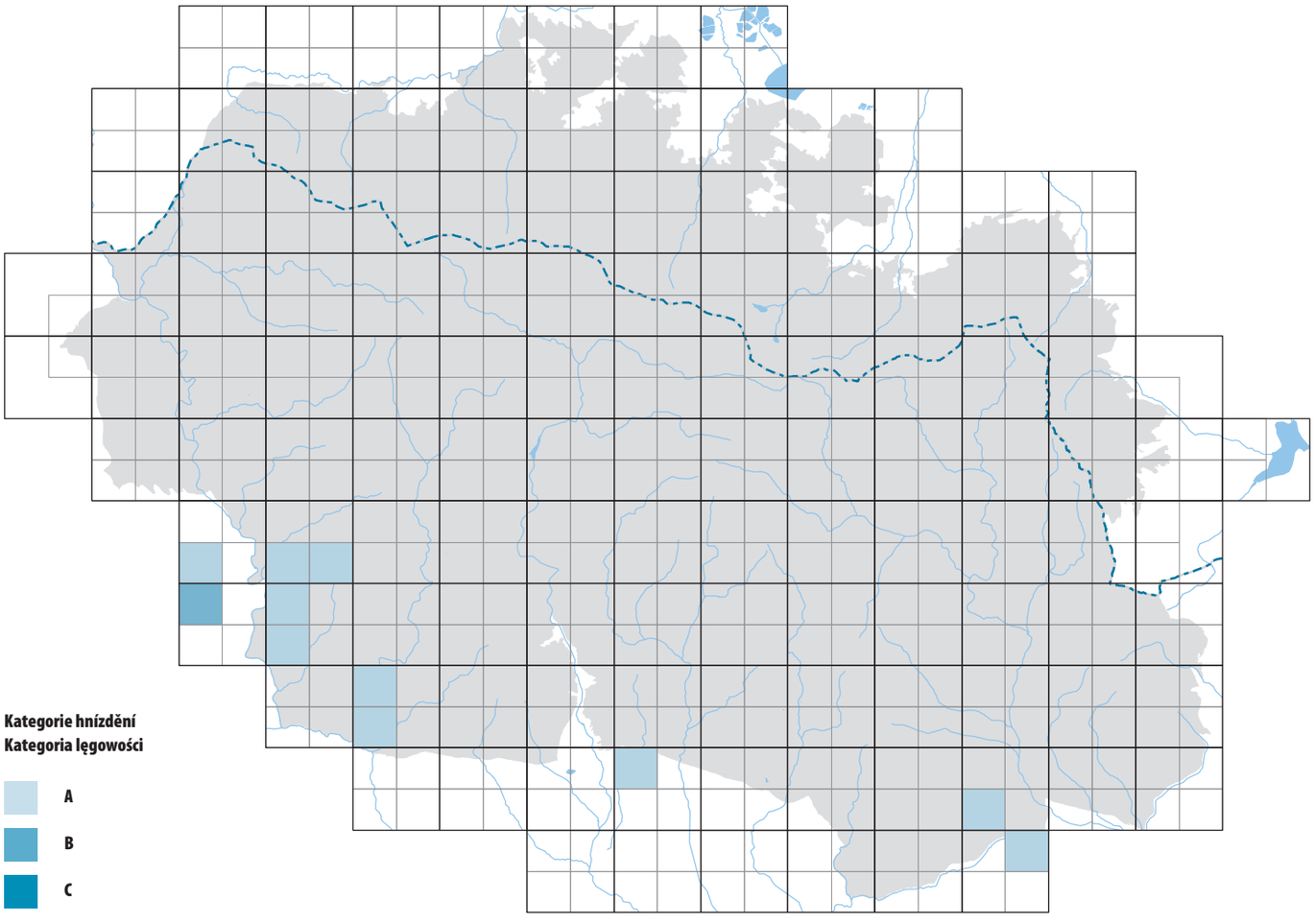

Orel mořský
Bielik
Haliaeetus albicilla

Seeadler
White-tailed Eagle

CZ: KO, ČS: CR, PL: CH, PCL: LC, ERL: LC, BDir I, SPEC 1, Bern II, Bonn I, RAPT, CITES I

CHARAKTERISTIKA VÝSKYTU

Velmi vzácný druh, hnízdící pouze na jediné lokalitě v polské části pohoří (595 m n. m.).

PROSTŘEDÍ

Druhově chudá horská bučina ve strmém svahu; potravní teritorium zahrnuje rybníky u Podgórzynu.

ODHAD POČETNOSTI

2012–14 (E-I): 1 pár
[1991–94 (E): 0–1 p, 2012–14 (E): 1 p]

VÝVOJ POPULACE

Při minulém mapování byl výskyt orla mořského opakovaně zaznamenán v hnízdním období v oblasti Podgórzynu, včetně pozorování 2 adultních a 1 nedospělého ptáka (podrobněji Flousek & Gramsz 1999). Nálezy však nebyly přisuzovány možnému hnízdění na území Krkonoš. Hnízdění bylo prokázáno až v roce 1999 (Dybalski in Pałucki 1999), zpětně však nelze vyloučit, že tu druh hnízdil již dříve. Od té doby hnízdí na sledovaném území pravidelně jeden pár (Gramsz 2003, Gramsz & Rąpała 2010).

PROBLÉMY A OHROŽENÍ

Významným problémem je rušení na hnízdišti v období inkubace vajec a vysoké riziko otrav ptáků nezákonně používanými otrávenými návnadami (viz www.karbofuran.cz).

CHARAKTERYSTYKA WYSTĘPOWANIA

Bardzo rzadki gatunek, gniazdujący wyłącznie na jednym stanowisku po polskiej stronie gór (595 m n.p.m.).

ŚRODOWISKO

Uboga buczyna górska na zboczu; terytorium łowieckie gatunku obejmuje stawy w okolicach Podgórzyna.

OCENA LICZEBNOŚCI

2012–14 (E-I): 1 para
[1991–94 (E): 0–1 p, 2012–14 (E): 1 p]

ZMIANY POPULACJI

Podczas poprzednich badań atlasowych w sezonie lęgowym wielokrotnie obserwowano bieliki na stawach w okolicach Podgórzyna, włącznie ze stwierdzeniem 2 ad. i 1 młodego ptaka (szczegóły patrz Flousek & Gramsz 1999). Obserwacje jednak nie zostały zaklasyfikowane w kategorii gniazdowania możliwego tego gatunku na terenie Karkonoszy. Gniazdowanie zostało wykazane dopiero w 1999 r. (Dybalski w Pałucki 1999), chociaż nie można zupełnie wykluczyć, że gatunek ten gniazdował w Karkonoszach już wcześniej. Od tego czasu na badanym terenie regularnie gnieździ się jedna para ptaków (Gramsz 2003, Gramsz & Rąpała 2010).

PROBLEMY I ZAGROŻENIA

Znaczącym problemem jest niepokojenie na stanowisku lęgowym w okresie inkubacji jaj oraz ewentualne ryzyko zatrucia ptaków nielegalnie stosowanymi zatrutymi przynętami (patrz: www.karbofuran.cz).

Počet obsazených kvadrátů / Liczba zajętych kwadratów

Kategorie hnízdění Kategoria lęgowości	1991–94 (115 kv/kw)		2012–14 (115 kv/kw)		2012–14 (471 kv/kw)	
	n	%	n	%	n	%
A	1	100	4	67	6	75
B + C	0	0	2	33	2	25
Celkem / Suma	**1**	**< 1**	**6**	**5**	**8**	**2**

Počet obsazených kvadrátů
Liczba zajętych kwadratów

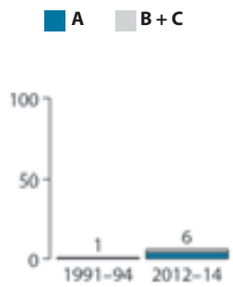

Porovnání výskytu v letech 1991–94 a 2012–14
Porównanie występowania w latach 1991–94 i 2012–14

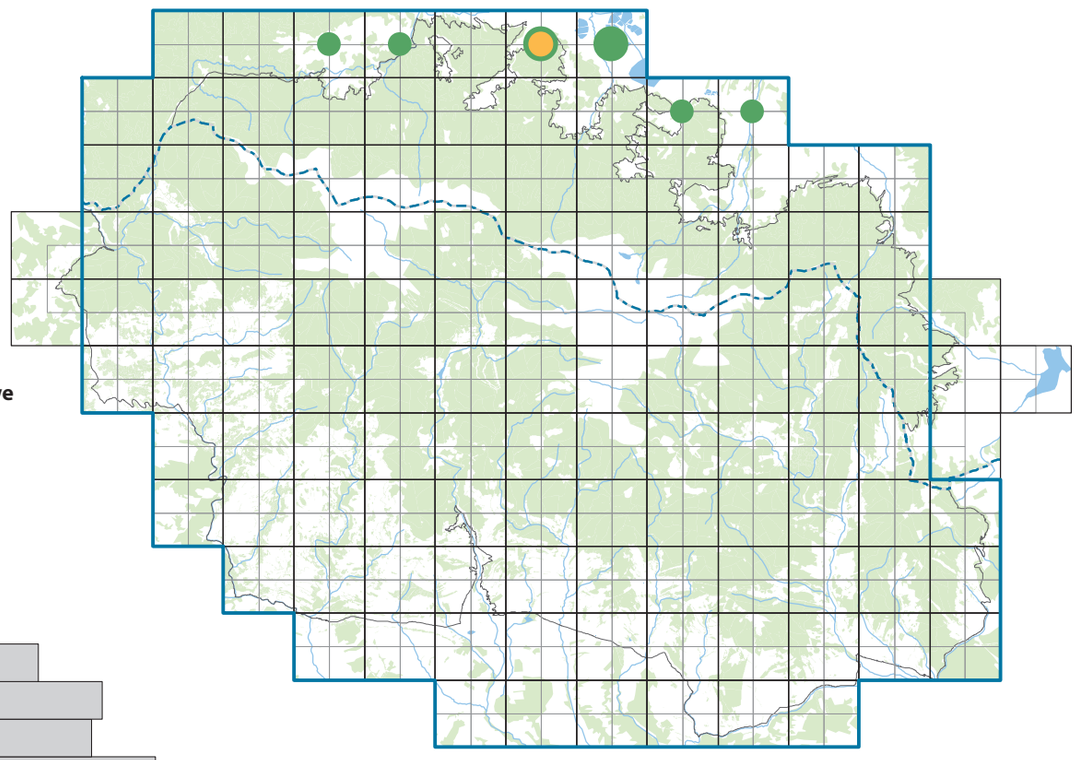

Výškové rozšíření
Rozmieszczenie wysokościowe

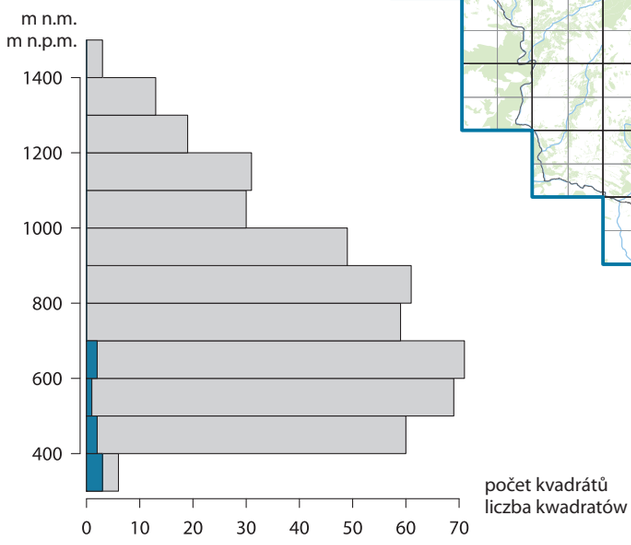

Hnízdní rozšíření v letech 2012–14
Rozmieszczenie ptaków lęgowych w latach 2012–14

Zjištěný výskyt (dle kategorií hnízdění A-C)
Stwierdzone występowanie (dla kategorii lęgowości A-C)

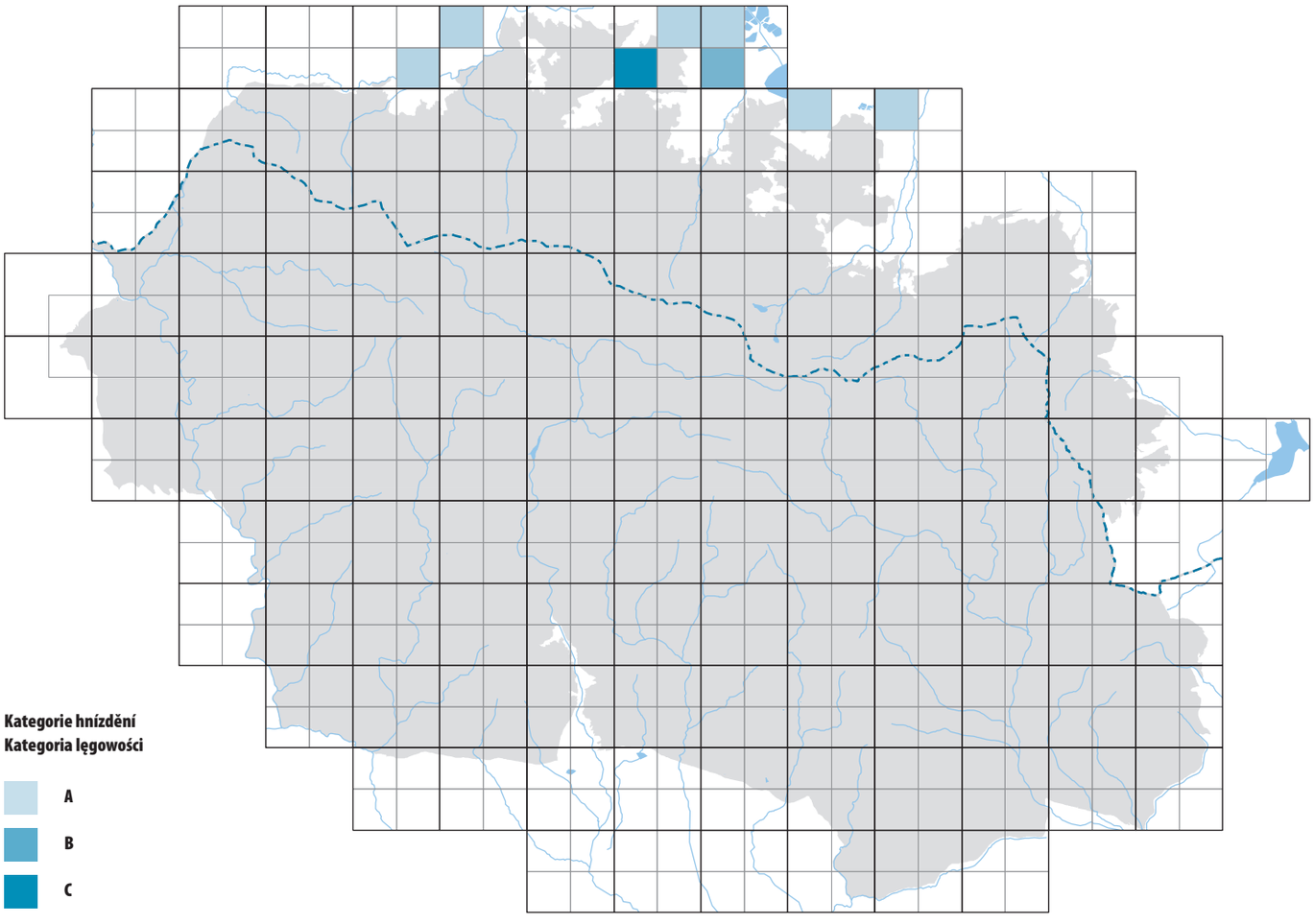

Moták pochop
Błotniak stawowy
Circus aeruginosus

Rohrweihe
Western Marsh-harrier

CZ: O, ČS: VU, PL: CH[1], ERL: LC, BDir I, Bern II, Bonn II, RAPT, CITES II

CHARAKTERISTIKA VÝSKYTU

Vzácně hnízdící, ale přibývající druh se vyskytuje zejména v krkonošském podhůří, pravidelně na rybnících u Podgórzynu (340 m) a na jižním úpatí středních Krkonoš (zhruba do 530 m n. m.). V hnízdním období však bývá pozorován i na hřebenových rašeliništích (Pančavská louka: 1350 m, Úpské rašeliniště: 1420 m n. m.).

PROSTŘEDÍ

Rybníky s lemovými porosty především rákosu obecného *Phragmites australis*, orobinců *Typha* sp. a ostřic *Carex* sp.; vegetace meliračních příkopů uprostřed obilných lánů; výjimečně také hřebenová rašeliniště nebo podmáčené subalpínské trávníky s roztroušenými porosty kleče.

ODHAD POČETNOSTI

2012–14 (E-II): 12–16 párů (CZ 2–3, PL 10–13)
[1991–94 (E): 3–5 p, 2012–14 (E): 11–14 p]

VÝVOJ POPULACE

V období od minulého mapování v letech 1991–94 hnízdní populace výrazně stoupla, zhruba na trojnásobek původní početnosti. Vzrostl i počet obsazených kvadrátů (ze 4 na 15), zejména v podhorské zemědělské krajině. Šíření druhu do vyšších poloh je doloženo posunem průměrné hranice jeho výškového výskytu ze 437 na 676 m n. m. během uplynulých 20 let. Početnost v ČR silně narůstá, v Polsku je populace stabilní (ČSO 2014, PMŚ 2014)

PROBLÉMY A OHROŽENÍ

Bez významného ohrožení, s rizikem ilegálního odstřelu a otrav ilegálními návnadami.

CHARAKTERYSTYKA WYSTĘPOWANIA

Rzadki gatunek lęgowy, zwiększający liczebność, występujący tylko u podnóża Karkonoszy – regularnie na stawach w okolicach Podgórzyna (340 m), ale również w południowej części podnóża gór (do ok. 530 m n.p.m.). W okresie lęgowym pojawia się również na torfowiskach w partiach grzbietowych (Pančavská louka: 1350 m, torfowisko Úpské rašeliniště: 1420 m n.p.m.).

ŚRODOWISKO

Stawy rybne z nadbrzeżną roślinnością szuwarową głównie trzciną *Phragmites australis*, pałką *Typha* sp. i turzycą *Carex* sp.; roślinność rowów melioracyjnych przecinających łany zbóż; wyjątkowo także torfowiska w partiach grzbietowych lub podmokłe łąki subalpejskie z rozproszonymi płatami kosodrzewiny *Pinus mugo*.

OCENA LICZEBNOŚCI

2012–14 (E-II): 12–16 par (CZ 2–3, PL 10–13)
[1991–94 (E): 3–5 p, 2012–14 (E): 11–14 p]

ZMIANY POPULACJI

W okresie jaki upłynął od poprzedniego mapowania w latach 1991–94 populacja lęgowa gatunku wzrosła trzykrotnie w stosunku do pierwotnej liczebności. Zwiększyła się również liczba kwadratów, w których gatunek został wykazany (z 4 do 15), zwłaszcza w krajobrazie rolniczym u podnóża gór. Rozprzestrzenianie się błotniaka stawowego do wyższych położeń górskich zostało potwierdzone przesunięciem, w stosunku do poprzednich badań sprzed 20 lat, średniej wysokości nad poziomem morza jego występowania z 437 do 676 m n.p.m. W Republice Czeskiej zanotowano silny wzrost populacji gatunku, natomiast w Polsce trend pozostaje stabilny (ČSO 2014, PMŚ 2014).

PROBLEMY I ZAGROŻENIA

Brak oczywistych zagrożeń, z ryzykiem nielegalnego odstrzału i ewentualnymi zatruciami nielegalnie stosowanymi zatrutymi przynętami.

Počet obsazených kvadrátů / Liczba zajętych kwadratów

Kategorie hnízdění Kategoria lęgowości	1991–94 (115 kv/kw)		2012–14 (115 kv/kw)		2012–14 (471 kv/kw)	
	n	%	n	%	n	%
A	1	25	12	80	13	68
B + C	3	75	3	20	6	32
Celkem / Suma	**4**	**3**	**15**	**13**	**19**	**4**

Počet obsazených kvadrátů
Liczba zajętych kwadratów

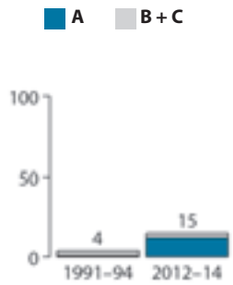

Porovnání výskytu v letech 1991–94 a 2012–14
Porównanie występowania w latach 1991–94 i 2012–14

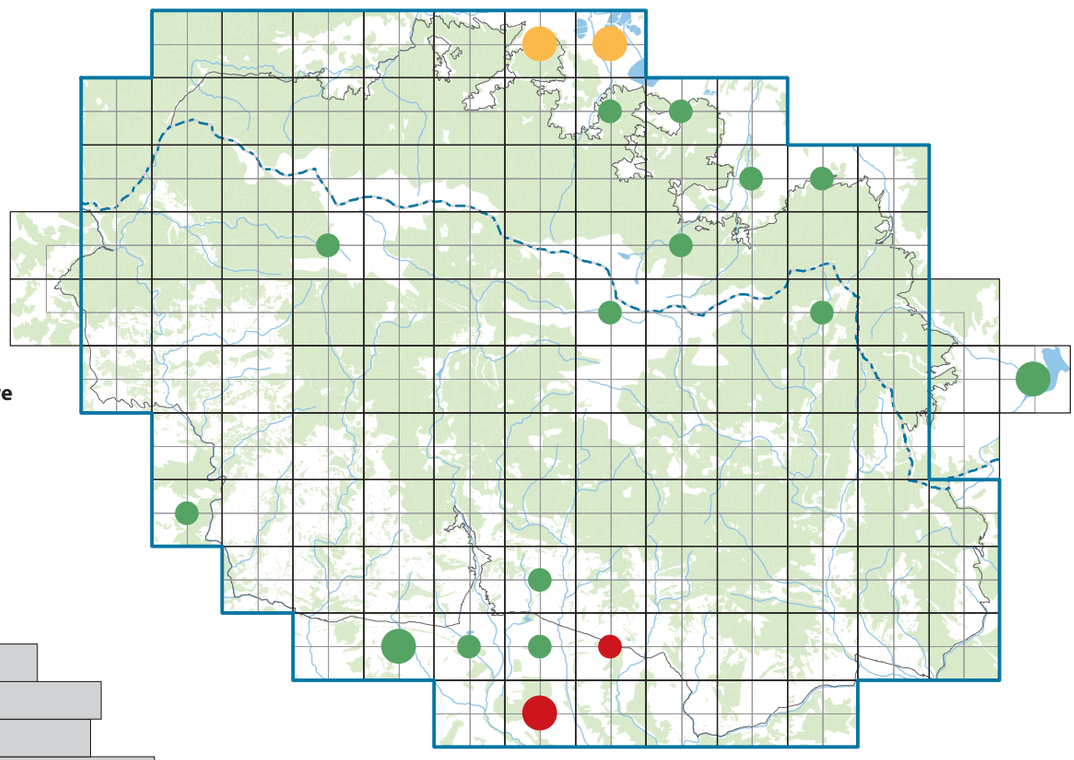

Výškové rozšíření
Rozmieszczenie wysokościowe

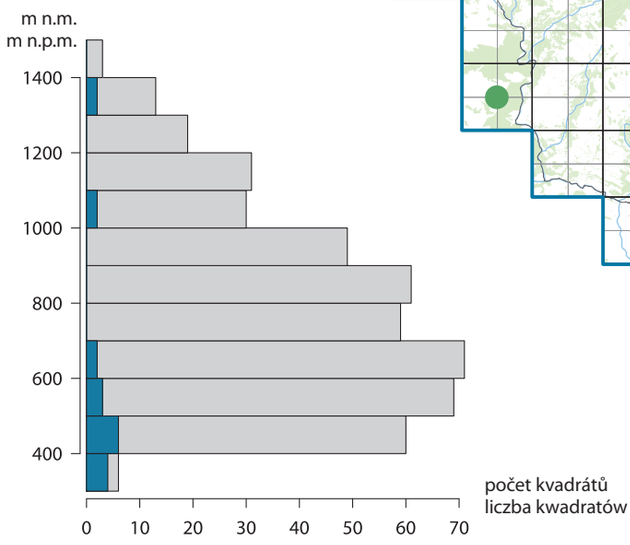

Hnízdní rozšíření v letech 2012–14
Rozmieszczenie ptaków lęgowych w latach 2012–14

Pravděpodobnost zastižení (během 1 hodiny mapování)
Prawdopodobieństwo stwierdzenia
(w ciągu 1 godziny mapowania)

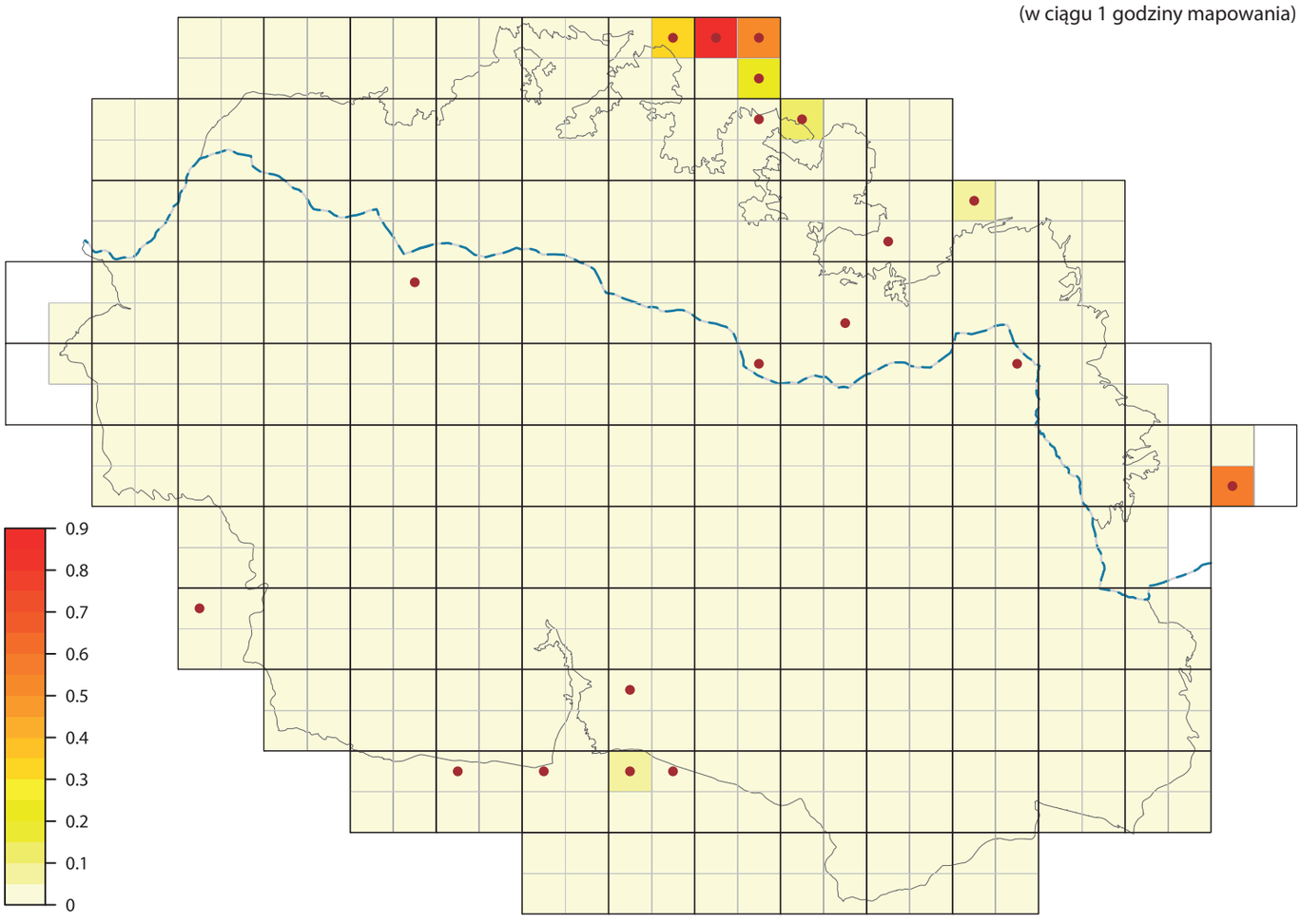

Moták pilich
Błotniak zbożowy
Circus cyaneus

Kornweihe
Northern Harrier

CZ: SO, ČS: CR, PL: CH[1], PCL: VU, ERL: NT, BDir I, SPEC 3, Bern II, Bonn II, RAPT, CITES II

CHARAKTERISTIKA VÝSKYTU

Pravděpodobně vymizelý druh. U jediného pozorování z hnízdního období nelze totiž vyloučit pozdní migraci (A1: 15. 5. 2012, 1 ex. hledající potravu, Horní Lánov, 550 m n. m. – Grúz 2013).

PROSTŘEDÍ

Smrkové lesy (většinou monokultury různého stáří) s mýtinami a holinami nebo lemované poli a pastvinami.

ODHAD POČETNOSTI

2012–14 (E-I): 0–1 pár
[1991–94 (E): 1–4 p, 2012–14 (E): 0–1 p]

VÝVOJ POPULACE

Výsledky minulého mapování a jejich srovnání s údaji Milese (1986) naznačovaly zhruba setrvalý stav početnosti od 70. do 90. let 20. století. V současnosti je velmi pravděpodobné, že moták pilich už v Krkonoších nehnízdí. Jeho populace v ČR rychle ubývá, v Polsku již jako hnízdící druh patrně vymizel (Mrlík et al. 2013, KOO 2014).

PROBLÉMY A OHROŽENÍ

Riziko ilegálního odstřelu a otrav ilegálními návnadami; riziko predace hnízd zvyšujícími se stavy lišek a divokých prasat.

CHARAKTERYSTYKA WYSTĘPOWANIA

Gatunek prawdopodobnie zanikły. W przypadku jedynego obserwowanego w okresie lęgowym ptaka nie można bowiem wykluczyć późnej migracji (A1: 15.5.2012, 1 osobnik żerujący, Horní Lánov, 550 m n.p.m. – Grúz 2013).

ŚRODOWISKO

Lasy świerkowe (zazwyczaj monokultury w różnym wieku) z przesiekami i polanami lub otoczone polami i pastwiskami.

OCENA LICZEBNOŚCI

2012–14 (E-I): 0–1 par
[1991–94 (E): 1–4 p, 2012–14 (E): 0–1 p]

ZMIANY POPULACJI

Wyniki poprzedniego mapowania i ich porównanie z danymi Miles'a (1986) sugerują mniej więcej stabilną liczebność błotniaka zbożowego od lat 70. do 90. XX w. Obecnie istnieje duże prawdopodobieństwo, że gatunek już nie gniazduje w Karkonoszach. W Republice Czeskiej jego populacja szybko maleje, zaś w Polsce prawdopodobnie przestał już być gatunkiem lęgowym (Mrlík et al. 2013, KOO 2014).

PROBLEMY I ZAGROŻENIA

Ryzyko związane z nielegalnym odstrzałem i ewentualnymi zatruciami nielegalnie stosowanymi zatrutymi przynętami; ryzyko drapieżnictwa gniazd wynikające z wysokiego zagęszczenia lisów i dzików.

Počet obsazených kvadrátů / Liczba zajętych kwadratów

Kategorie hnízdění Kategoria lęgowości	1991–94 (115 kv/kw)		2012–14 (115 kv/kw)		2012–14 (471 kv/kw)	
	n	%	n	%	n	%
A	3	75	1	100	1	100
B + C	1	25	0	0	0	0
Celkem / Suma	**4**	**3**	**1**	**< 1**	**1**	**< 1**

Počet obsazených kvadrátů
Liczba zajętych kwadratów

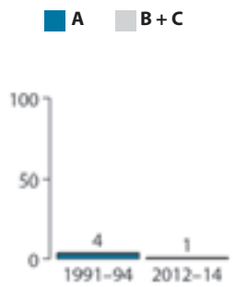

Porovnání výskytu v letech 1991–94 a 2012–14
Porównanie występowania w latach 1991–94 i 2012–14

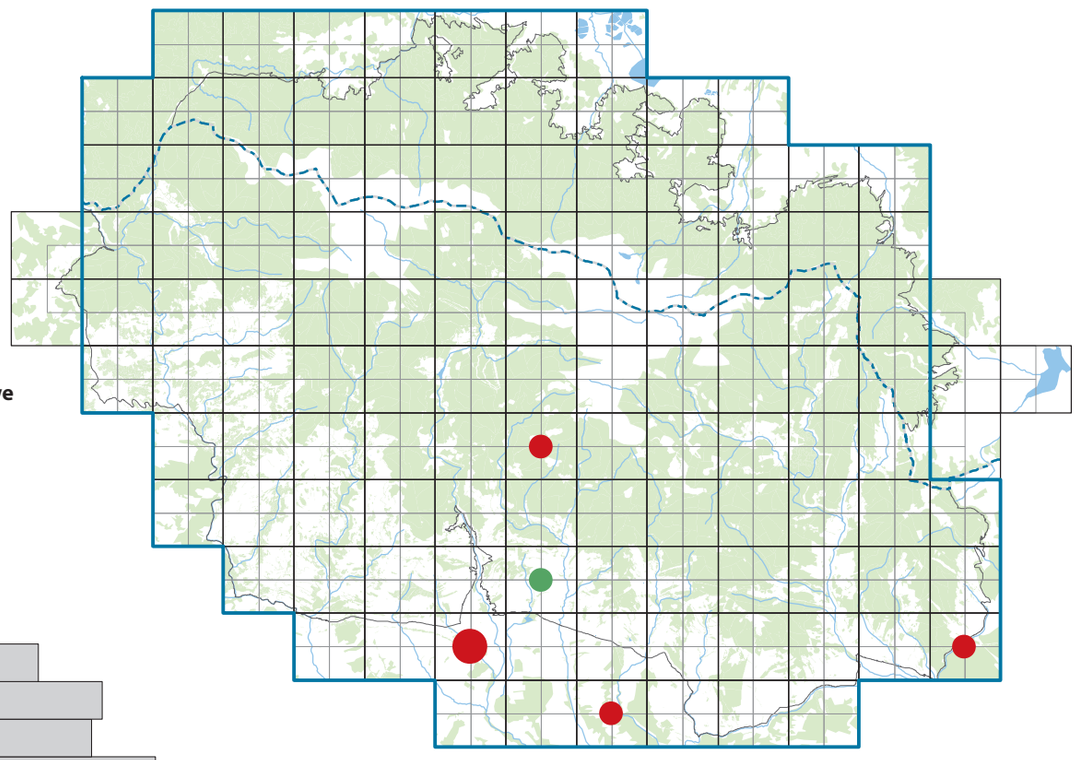

Výškové rozšíření
Rozmieszczenie wysokościowe

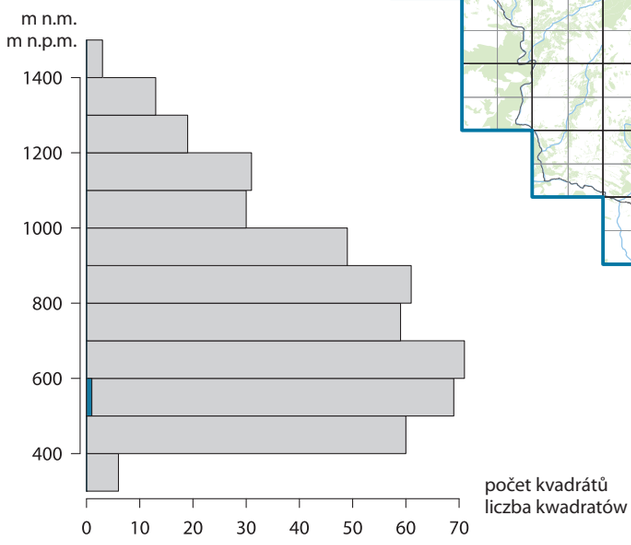

Hnízdní rozšíření v letech 2012–14
Rozmieszczenie ptaków lęgowych w latach 2012–14

Zjištěný výskyt (dle kategorií hnízdění A-C)
Stwierdzone występowanie (dla kategorii lęgowości A-C)

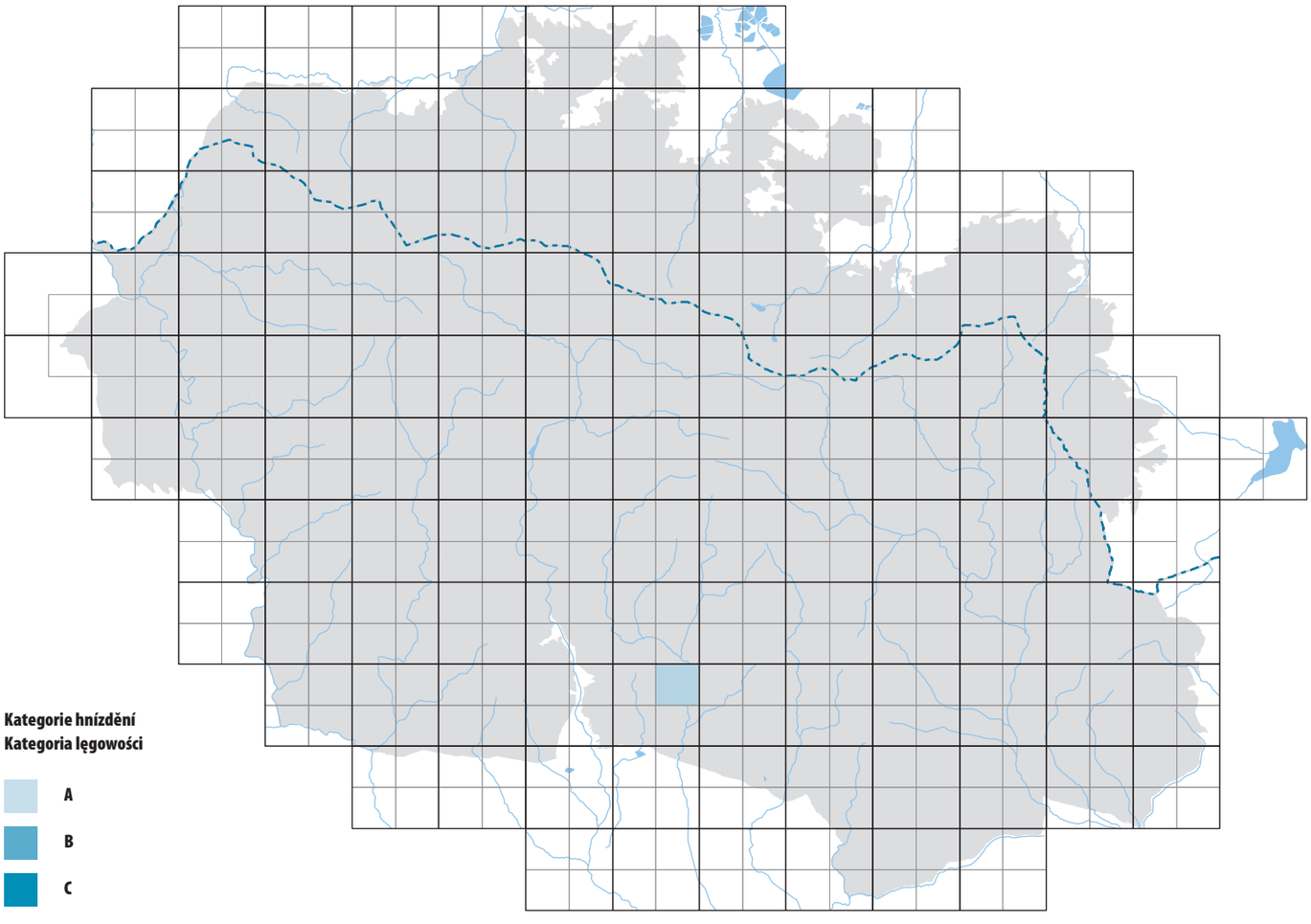

Krahujec obecný
Krogulec
Accipiter nisus

Sperber
Eurasian Sparrowhawk

CZ: SO, ČS: VU, PL: CH, ERL: LC, Bern II, Bonn II, RAPT, CITES II

CHARAKTERISTIKA VÝSKYTU

Nepočetný druh, hnízdící ve vhodných biotopech na celém sledovaném území od podhůří po horní hranici lesa, nejčastěji ale do 900 m n. m.; za potravou zaletuje až na horské hřebeny (Úpské rašeliniště: 1430 m n. m.).

PROSTŘEDÍ

Především smíšené a smrkové lesní porosty od zemědělské krajiny v podhůří až k horní hranici lesa (1350 m n. m.).

ODHAD POČETNOSTI

2012–14 (E-III): 95–115 párů
[1991–94 (E): 65–80 p, 2012–14 (E): 95–115 p]

VÝVOJ POPULACE

Ve srovnání s mapováním v letech 1991–94 vzrostl počet obsazených kvadrátů (o necelých 20 %) a zvýšil se i odhad početnosti (o necelých 50 %). Za uvedený nárůst však odpovídá pouze polská část sledovaného území, protože v české části pohoří počet obsazených kvadrátů naopak mírně poklesl (o 10 %). Početnost krahujce obecného v Polsku během posledních 20 let, po silném populačním propadu v 60. a 70. letech minulého století, výrazně narůstá (KOO 2014); hnízdní populace v ČR je dlouhodobě stabilní (Šťastný et al. 2006, ČSO 2014).

PROBLÉMY A OHROŽENÍ

Bez významného ohrožení, s rizikem ilegálního odstřelu.

CHARAKTERYSTYKA WYSTĘPOWANIA

Nieliczny, ale powszechny gatunek, gniazdujący w odpowiednich siedliskach na całym badanym terenie, od podnóża gór do górnej granicy lasu, ale najczęściej do wysokości 900 m; żerujące ptaki zalatują aż na górskie grzbiety (torfowisko Úpské rašeliniště: 1430 m n.p.m.).

ŚRODOWISKO

Przede wszystkim lasy świerkowe i mieszane, od krajobrazu rolniczego u podnóża gór do górnej granicy lasu (1350 m n.p.m.).

OCENA LICZEBNOŚCI

2012–14 (E-III): 95–115 par
[1991–94 (E): 65–80 p, 2012–14 (E): 95–115 p]

ZMIANY POPULACJI

W porównaniu z mapowaniem przeprowadzonym w latach 1991–94 nieznacznie wzrosła liczba kwadratów, w których wykazano gatunek (o niecałe 20%), zwiększyła się również ogólna jego liczebność (o niecałe 50%). Wyżej wymienione wzrosty odnotowano jednak wyłącznie po polskiej stronie badanego obszaru, gdyż w czeskiej części gór liczba zajętych przez gatunek kwadratów uległa nawet niewielkiemu obniżeniu (o 10%). W okresie ostatnich dwóch dekad liczebność gatunku w Polsce wykazuje jednak długotrwały wyraźny trend wzrostowy, po okresie silnego spadku w latach 60. i 70. ubiegłego wieku (KOO 2014). W Republice Czeskiej populacja jest długookresowo stabilna (Šťastný et al. 2006, ČSO 2014).

PROBLEMY I ZAGROŻENIA

Brak znaczących zagrożeń, ryzyko związane jest z nielegalnym odstrzałem.

Počet obsazených kvadrátů / Liczba zajętych kwadratów

Kategorie hnízdění Kategoria lęgowości	1991–94 (115 kv/kw)		2012–14 (115 kv/kw)		2012–14 (471 kv/kw)	
	n	%	n	%	n	%
A	3	4	60	69	128	74
B + C	71	96	27	31	44	26
Celkem / Suma	**74**	**64**	**87**	**76**	**172**	**37**

Počet obsazených kvadrátů
Liczba zajętych kwadratów

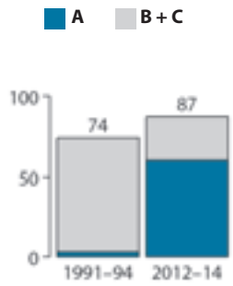

Porovnání výskytu v letech 1991–94 a 2012–14
Porównanie występowania w latach 1991–94 i 2012–14

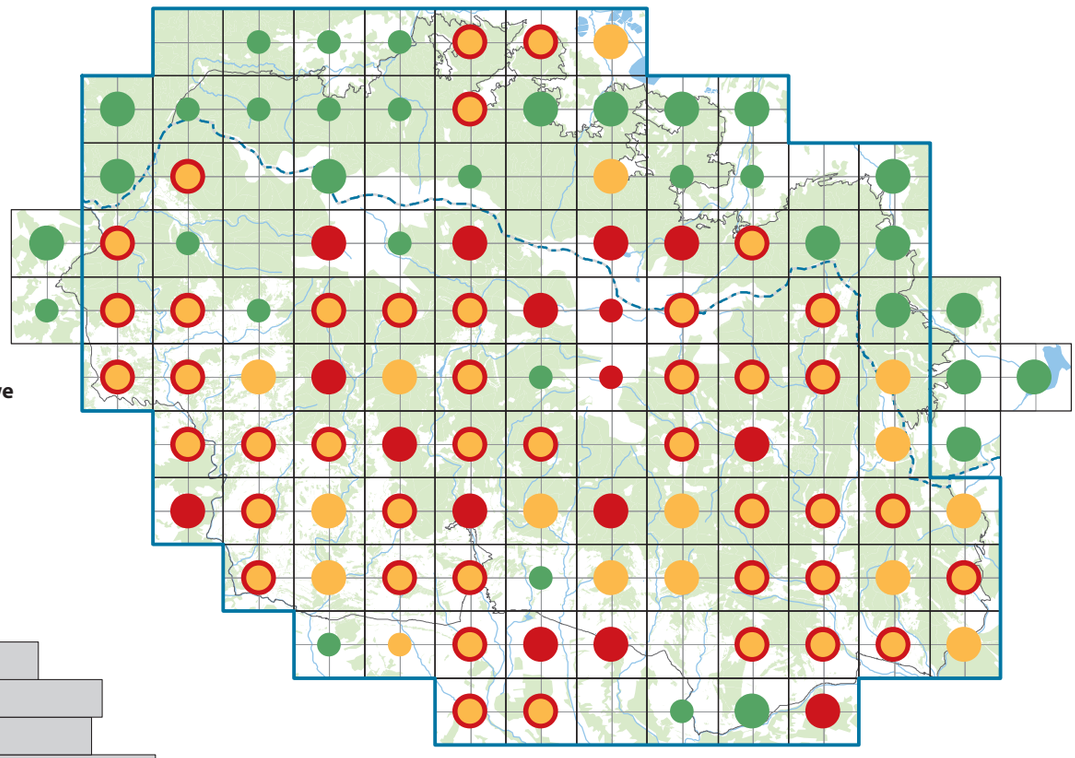

Výškové rozšíření
Rozmieszczenie wysokościowe

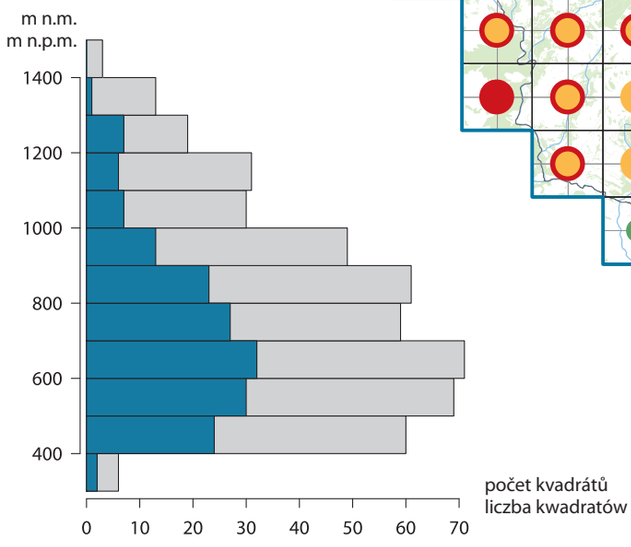

Hnízdní rozšíření v letech 2012–14
Rozmieszczenie ptaków lęgowych w latach 2012–14

Pravděpodobnost zastižení (během 1 hodiny mapování)
Prawdopodobieństwo stwierdzenia
(w ciągu 1 godziny mapowania)

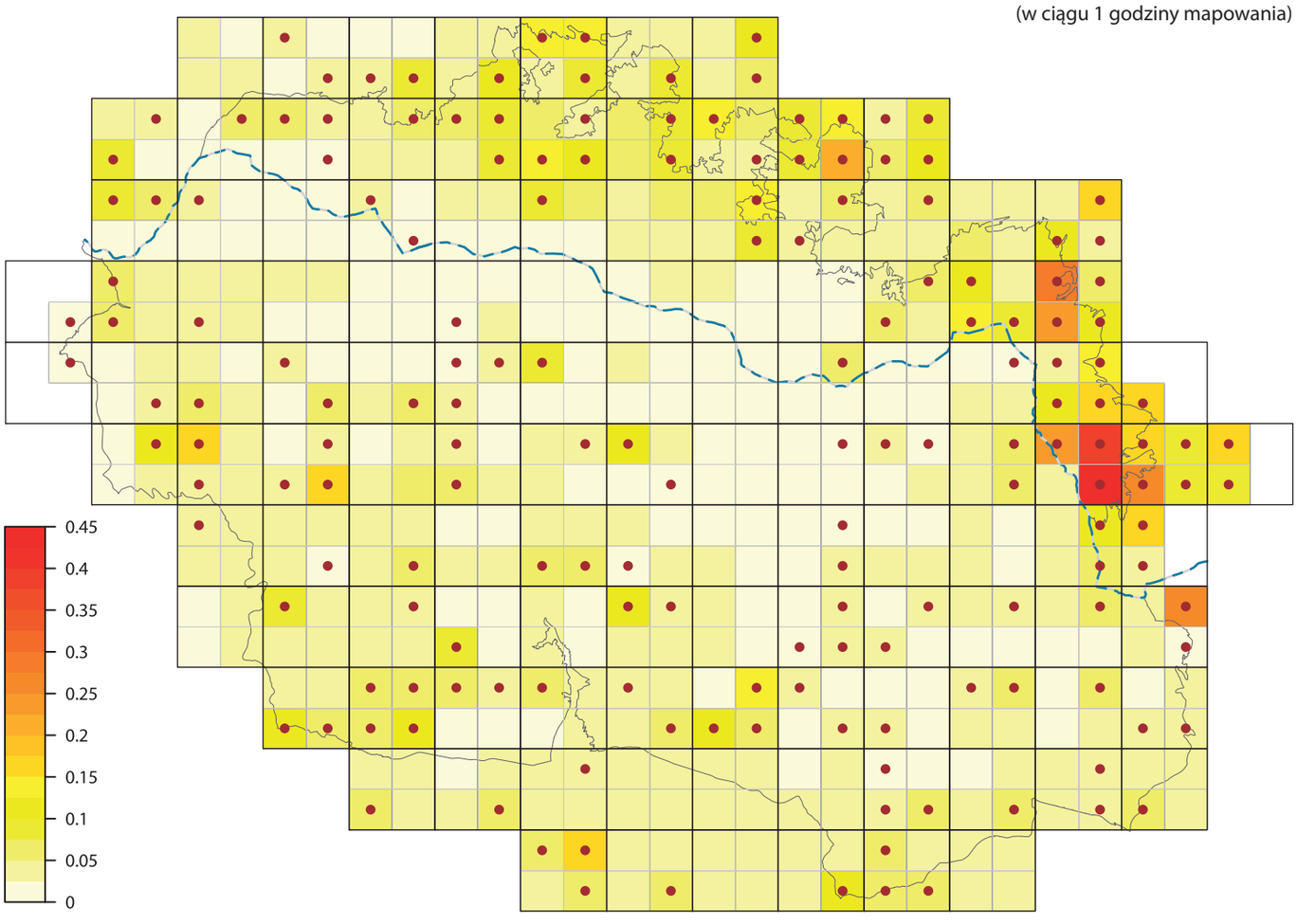

Jestřáb lesní
Jastrząb
Accipiter gentilis

Habicht
Northern Goshawk

CZ: O, ČS: VU, PL: CH, ERL: LC, Bern II*, Bonn II, RAPT, CITES II

CHARAKTERISTIKA VÝSKYTU

Nepočetně se vyskytující druh na obou stranách pohoří, hnízdící od podhůří do středních poloh, nejčastěji zhruba do 800 m n. m., nepočetně i výše.

PROSTŘEDÍ

Smíšené a smrkové lesní porosty; izolované lesíky v zemědělsky obhospodařované krajině.

ODHAD POČETNOSTI

2012–14 (E-III): 35–50 párů
[1991–94 (E): 30–40 p, 2012–14 (E): 35–50 p]

VÝVOJ POPULACE

Ve srovnání s minulým mapováním byl jestřáb lesní zjištěn ve větším množství kvadrátů (o 20 %) na obou stranách pohoří a zvýšil se i odhad početnosti (o 15–25 %). Zjištěný trend však spíše zpřesňuje data získaná před 20 lety, protože řada nových nálezů pochází z nahrávek, tj. z účinnější metody než jsou návštěvy mapovatele. Hnízdní populace v ČR má mírně klesající tendenci, v Polsku je stabilní (Šťastný et al. 2006, PMŚ 2014).

PROBLÉMY A OHROŽENÍ

Významné ohrožení nezákonným odstřelem a odchytem (jestřábí koše), případně i necitlivým hospodařením v lesích (úbytek vhodných hnízdišť v souvislosti s intenzivní těžbou – Mrlík et al. 2013).

CHARAKTERYSTYKA WYSTĘPOWANIA

Rzadki, ale powszechny gatunek występujący po obu stronach gór, od ich podnóża do średnich partii, najczęściej do ok. 800 m n.p.m., rzadziej też wyżej.

ŚRODOWISKO

Lasy mieszane i świerkowe, zadrzewienia śródpolne w krajobrazie rolniczym.

OCENA LICZEBNOŚCI

2012–14 (E-III): 35–50 par
[1991–94 (E): 30–40 p, 2012–14 (E): 35–50 p]

ZMIANY POPULACJI

W porównaniu z poprzednim mapowaniem w latach 1991–94 stwierdzono występowanie jastrzębia w większej liczbie kwadratów (o 20%) po obu stronach gór. Wzrosła też ogólna liczebność gatunku (o 15–25%). Niemniej jednak obserwowany trend jest raczej uściśleniem danych sprzed 20 lat, ponieważ wiele nowych stwierdzeń pochodzi z nagrań głosów tj. bardziej efektywnej metody badań niż wizyta osoby mapującej w kwadracie. Populacja lęgowa w Republice Czeskiej wykazuje nieznacznie spadkową tendencję, w Polsce trend jest stabilny (Šťastný et al. 2006, PMŚ 2014).

PROBLEMY I ZAGROŻENIA

Znaczące zagrożenie nielegalnym odstrzałem i odłowem ptaków, ewentualnie również niewłaściwa gospodarka leśna (zmniejszenie powierzchni optymalnych siedlisk na skutek intensywnej wycinki lasu – Mrlík et al. 2013).

Počet obsazených kvadrátů / Liczba zajętych kwadratów

Kategorie hnízdění Kategoria lęgowości	1991–94 (115 kv/kw)		2012–14 (115 kv/kw)		2012–14 (471 kv/kw)	
	n	%	n	%	n	%
A	13	27	44	76	83	82
B + C	35	73	14	24	18	18
Celkem / Suma	**48**	**42**	**58**	**50**	**101**	**21**

Počet obsazených kvadrátů
Liczba zajętych kwadratów

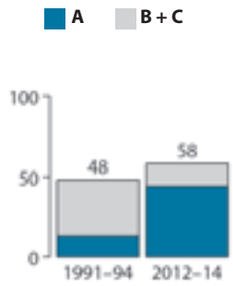

Porovnání výskytu v letech 1991–94 a 2012–14
Porównanie występowania w latach 1991–94 i 2012–14

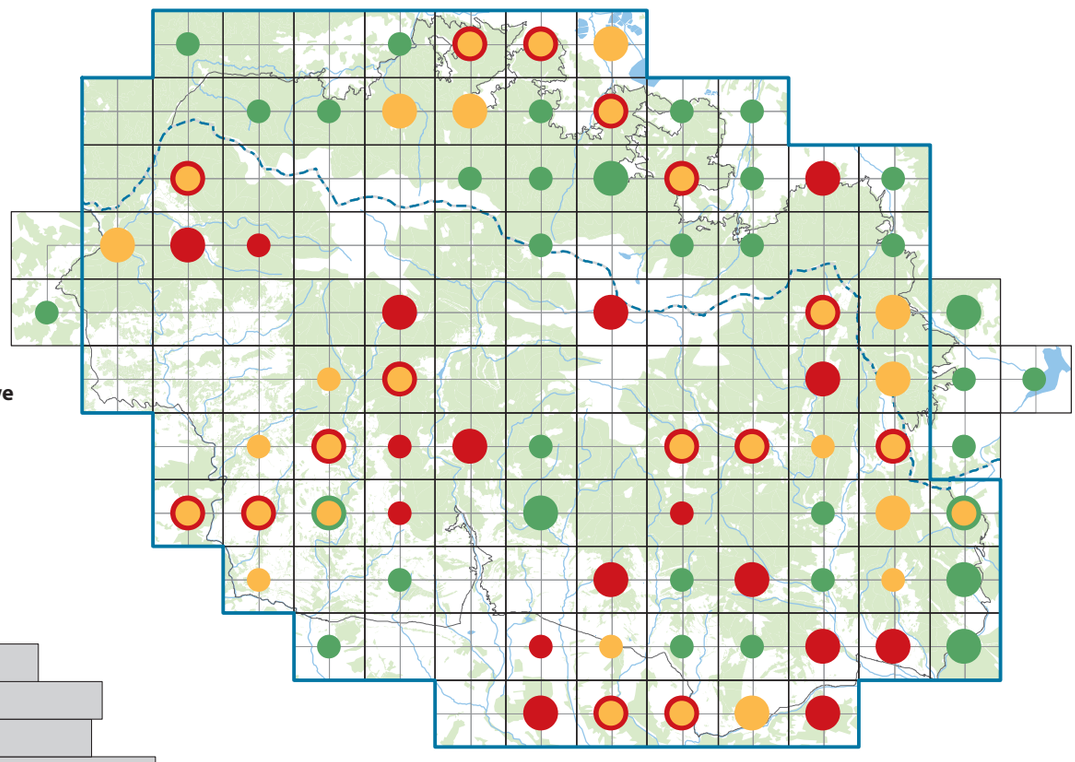

Výškové rozšíření
Rozmieszczenie wysokościowe

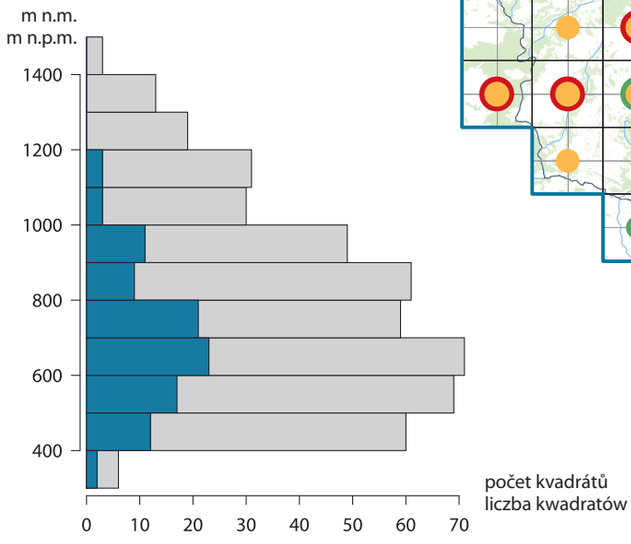

Hnízdní rozšíření v letech 2012–14
Rozmieszczenie ptaków lęgowych w latach 2012–14

Pravděpodobnost zastižení (během 1 hodiny mapování)
Prawdopodobieństwo stwierdzenia
(w ciągu 1 godziny mapowania)

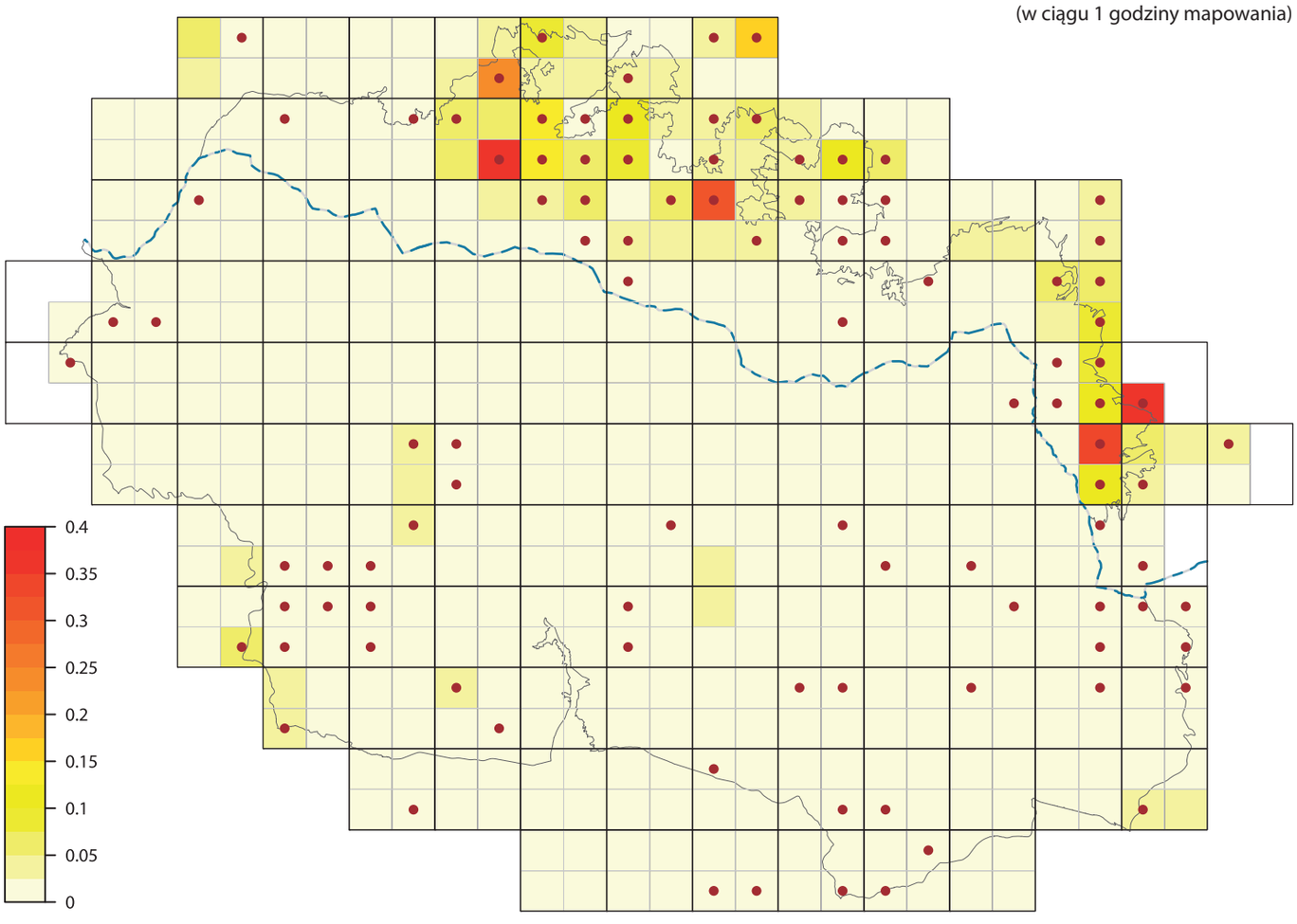

Káně lesní
Myszołów
Buteo buteo

Mäusebussard
Common Buzzard

CZ: –, PL: CH, ERL: LC, Bern II*, Bonn II, RAPT, CITES II

CHARAKTERISTIKA VÝSKYTU

Početný druh, hnízdící na celém sledovaném území od podhůří po horní hranici lesa (1300 m n. m.); směrem do vyšších poloh však jeho početnost klesá (zejména v polohách nad 900 m n. m).

PROSTŘEDÍ

Všechny typy prostředí se vzrostlou zelení (izolované lesíky, remízky, liniová zeleň, souvislejší listnaté, smíšené a smrkové lesní komplexy) od zemědělské krajiny v podhůří po horní hranici lesa.

ODHAD POČETNOSTI

2012–14 (E-II): 190–230 párů
[1991–94 (E): 160–200 p, 2012–14 (E): 180–220 p]

VÝVOJ POPULACE

Početnost je ovlivněna nabídkou dostupné potravy, a kolísá proto v závislosti na početnosti drobných savců, především hraboše polního *Microtus arvalis* v podhůří a na horských loukách. Dusík (2012) uvádí pro rozhraní lesních porostů a zemědělských ploch v oblasti Rýchor a Hertvíkovic poměrně vysokou denzitu 0,64 páru/km², pro lesnatou krajinu západních Krkonoš pak 0,4 páru/km². Diviš (in litt. 2014) odhaduje denzitu 0,20–0,24 páru/km² pro oblast Rýchor a Žacléřského hřbetu. Hodnoty jsou srovnatelné s údaji z minulého mapování, takže hnízdní populaci lze považovat za dlouhodobě stabilní; v ČR mírně stoupá, v Polsku je rovněž stabilní (ČSO 2014, PMŚ 2014).

PROBLÉMY A OHROŽENÍ

Bez významných problémů, s rizikem ilegálního odstřelu.

CHARAKTERYSTYKA WYSTĘPOWANIA

Liczny gatunek, gniazdujący na całym badanym obszarze, od podnóża gór po górną granicę lasu (1300 m); wraz z wysokością nad poziomem morza jego liczebność spada (szczególnie powyżej 900 m n.p.m.).

ŚRODOWISKO

Wszelkie typy siedlisk z roślinnością drzewiastą (zadrzewienia śródpolne, kępy i szpalery drzew, zwarte liściaste, mieszane i świerkowe kompleksy leśne) począwszy od krajobrazu rolniczego u podnóża gór po górną granicę lasu.

OCENA LICZEBNOŚCI

2012–14 (E-II): 190–230 par
[1991–94 (E): 160–200 p, 2012–14 (E): 180–220 p]

ZMIANY POPULACJI

Liczebność gatunku jest uwarunkowana obecnością dostępnej zdobyczy i waha się w zależności od obfitości drobnych ssaków, przede wszystkim nornika zwyczajnego *Microtus arvalis* u podnóża i na górskich łąkach. Dusík (2012) podaje dla lasów i krajobrazu rolniczego w okolicach Rýchor i Hertvíkovic stosunkowo wysokie zagęszczenie gatunku wynoszące 0,64 pary/km², zaś w przypadku zalesionych obszarów zachodniej części Karkonoszy – 0,4 pary/km². Diviš (in litt. 2014) stwierdził zagęszczenie 0,20–0,24 pary/km² w okolicach Rýchor i Žacléřského hřbetu. Wartości te są porównywalne z uzyskanymi podczas poprzednich badań atlasowych, w związku z czym populację lęgową w Karkonoszach można uznać za długotrwale stabilną; w Republice Czeskiej populacja nieznacznie wzrasta, w Polsce jest również stabilna (ČSO 2014, PMŚ 2014).

PROBLEMY I ZAGROŻENIA

Bez znaczących zagrożeń, z ryzykiem związanym z nielegalnym odstrzałem.

Počet obsazených kvadrátů / Liczba zajętych kwadratów

Kategorie hnízdění Kategoria lęgowości	1991–94 (115 kv/kw)		2012–14 (115 kv/kw)		2012–14 (471 kv/kw)	
	n	%	n	%	n	%
A	1	< 1	43	39	237	61
B + C	114	99	68	61	150	39
Celkem / Suma	**115**	**100**	**111**	**97**	**387**	**82**

Počet obsazených kvadrátů
Liczba zajętych kwadratów

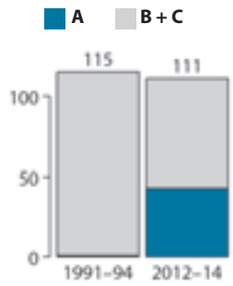

Porovnání výskytu v letech 1991–94 a 2012–14
Porównanie występowania w latach 1991–94 i 2012–14

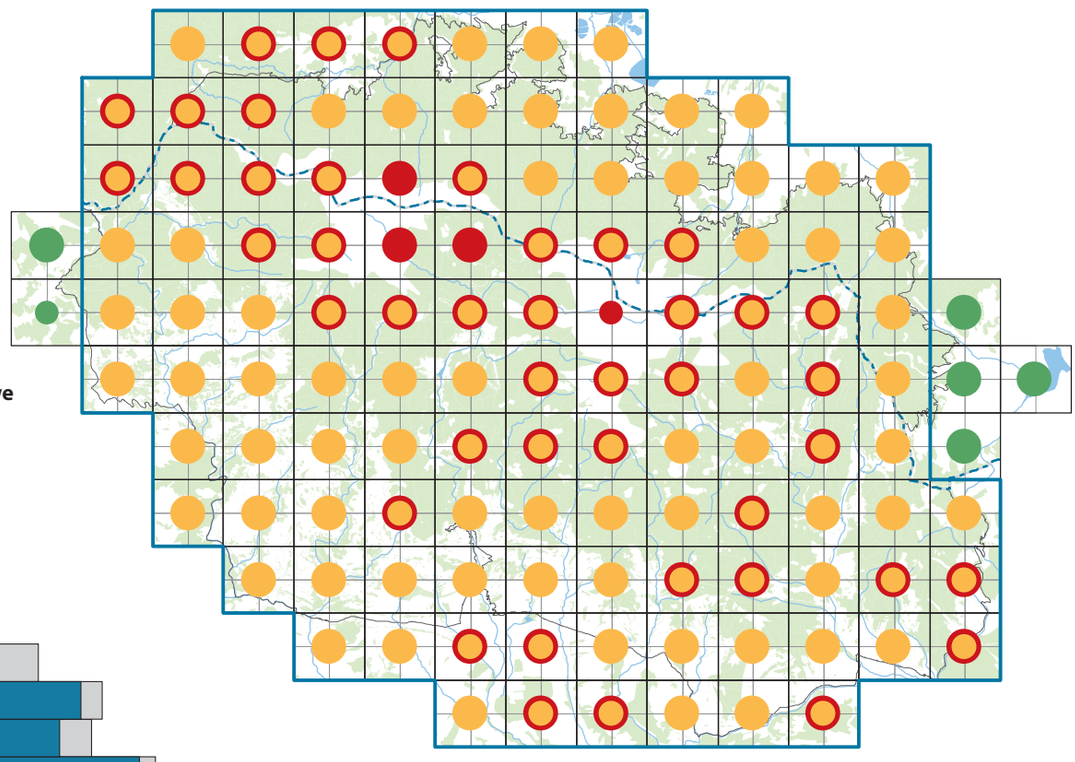

Výškové rozšíření
Rozmieszczenie wysokościowe

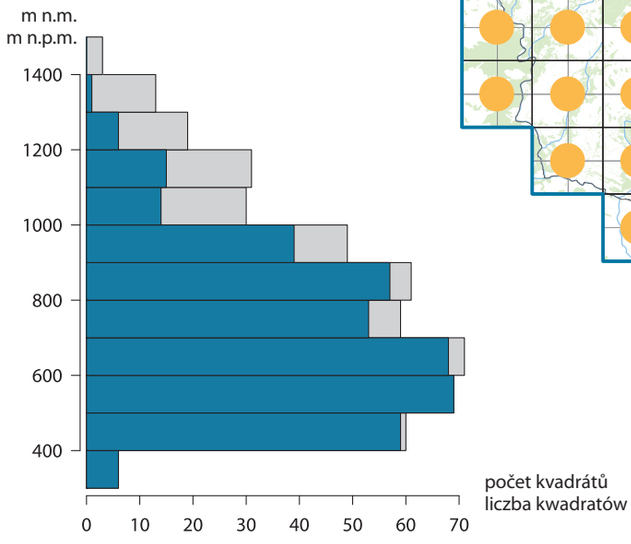

Hnízdní rozšíření v letech 2012–14
Rozmieszczenie ptaków lęgowych w latach 2012–14

Pravděpodobnost zastižení (během 1 hodiny mapování)
Prawdopodobieństwo stwierdzenia
(w ciągu 1 godziny mapowania)

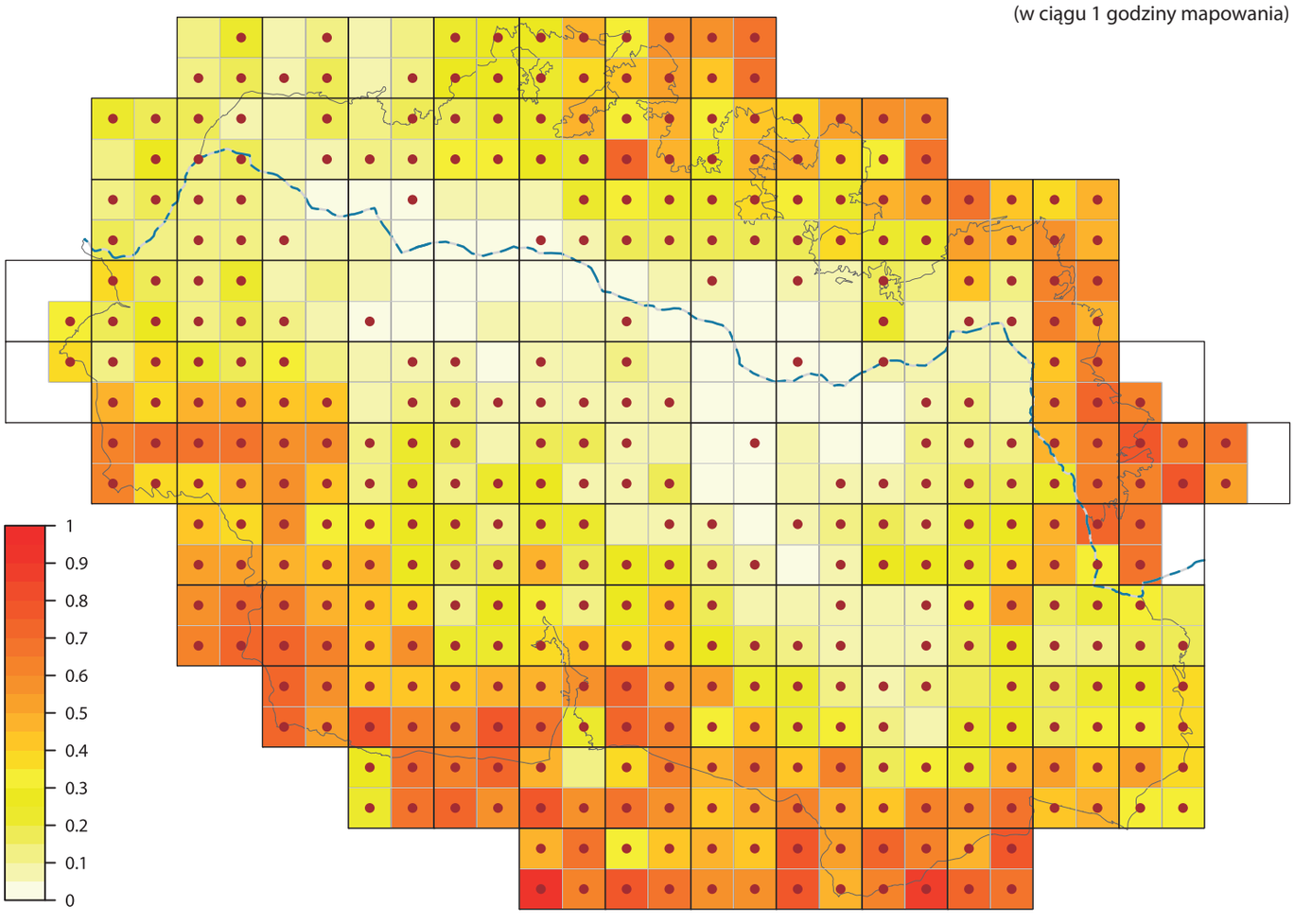

Orel křiklavý
Orlik
Aquila pomarina

Schreiadler
Lesser Spotted Eagle

CZ: KO, ČS: RE, PL: CH[1], PCL: LC, ERL: LC, BDir I, SPEC 2, Bern II, Bonn II, RAPT, CITES II

CHARAKTERISTIKA VÝSKYTU

Jen výjimečně se vyskytující druh, jehož hnízdění v Krkonoších nebylo nikdy doloženo.

PROSTŘEDÍ

Horská údolí v nižších a středních polohách, se souvislejšími komplexy smíšených a smrkových lesů, s rozsáhlými, obhospodařovanými loukami a pastvinami a roztroušeným osídlením.

ODHAD POČETNOSTI

2012–14: nezjištěn
[1991–94 (E): 0–1 pár]

VÝVOJ POPULACE

Problematický druh krkonošské avifauny. Jeho hnízdní výskyt v oblasti Rýchor (Albeřice, Lysečiny, Babí u Trutnova, Niedamirów) je uváděn od 50. let 20. století, neexistuje však žádný spolehlivý doklad o hnízdění (Miles 1986). Při minulém mapování byl v uvedené oblasti opakovaně pozorován v hnízdním období, během aktuálního mapování již zaznamenán nebyl. Občasný výskyt orla křiklavého v Krkonoších dokládají dvě pozorování z posledních 15 let – 21. 6. 2003, přelet 2 ex., Albeřický vrch (Pelz 2004); 26. 4. 2013, 1 migrující ex., Mrklov (L. Petrilák).

PROBLÉMY A OHROŽENÍ

Riziko ilegálního odstřelu a otrav ilegálními návnadami.

CHARAKTERYSTYKA WYSTĘPOWANIA

Jedynie wyjątkowo występujący gatunek, którego gniazdowanie w Karkonoszach nie zostało nigdy potwierdzone.

ŚRODOWISKO

Górskie doliny w niższych i średnich partiach gór ze zwartymi kompleksami mieszanych i świerkowych lasów, rozległymi zagospodarowanymi łąkami i pastwiskami oraz rozproszoną zabudową.

OCENA LICZEBNOŚCI

2012–14: nie stwierdzono
[1991–94 (E): 0–1 para]

ZMIANY POPULACJI

Problematyczny gatunek karkonoskiej awifauny. Wzmianki o jego występowaniu i ewentualnych lęgach w okolicach Rýchor (Albeřice, Lysečiny, Babí u Trutnova, Niedamirów) pojawiają się od lat 50. XX w., nie istnieje jednak żaden sprawdzony dowód potwierdzający jego gniazdowanie (Miles 1986). Podczas poprzednich badań atlasowych na wyżej wymienionym terenie był wielokrotnie obserwowany w sezonie lęgowym, jednak podczas aktualnego mapowania nie stwierdzono już jego obecności. Sporadyczne występowanie orlika w Karkonoszach potwierdzają dwie obserwacje z okresu ostatnich 15 lat – 21.6.2003, 2 przelatujące os., Albeřický vrch (Pelz 2004); 26.4.2013, 1 migrujący os., Mrklov (L. Petrilák).

PROBLEMY I ZAGROŻENIA

Ryzyko związane z nielegalnym odstrzałem i ewentualnymi zatruciami nielegalnie stosowanymi zatrutymi przynętami.

Počet obsazených kvadrátů / Liczba zajętych kwadratów

Kategorie hnízdění Kategoria lęgowości	1991–94 (115 kv/kw)		2012–14 (115 kv/kw)		2012–14 (471 kv/kw)	
	n	%	n	%	n	%
A	2	40	0	0	0	0
B + C	3	60	0	0	0	0
Celkem / Suma	**5**	**4**	**0**	**0**	**0**	**0**

Počet obsazených kvadrátů
Liczba zajętych kwadratów

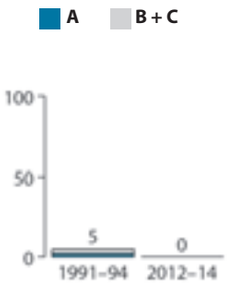

Porovnání výskytu v letech 1991–94 a 2012–14
Porównanie występowania w latach 1991–94 i 2012–14

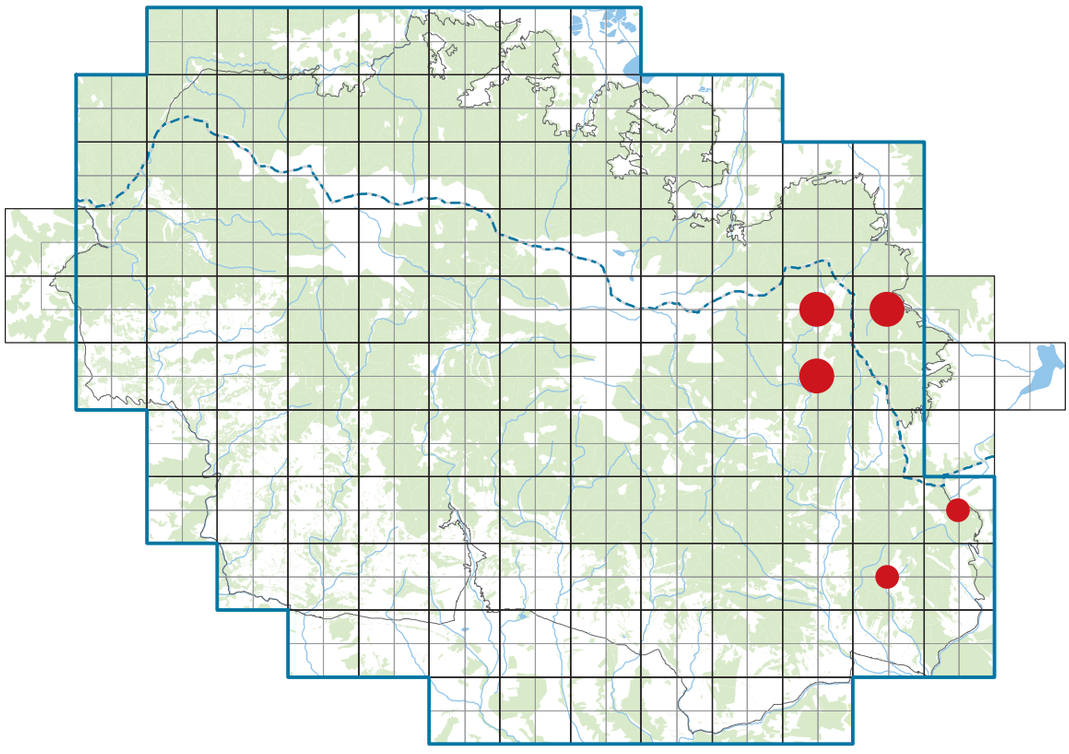

Poštolka obecná
Pustułka
Falco tinnunculus

Turmfalke
Common Kestrel

CZ: –, PL: CH[1], ERL: LC, SPEC 3, Bern II*, Bonn II, RAPT, CITES II

CHARAKTERISTIKA VÝSKYTU

Početný a běžně hnízdící druh, který se vyskytuje na celém sledovaném území od podhůří až po nejvyšší vrcholy (jihozápadní svahy Sněžky: 1500 m n. m.).

PROSTŘEDÍ

Rozličné typy prostředí od měst, vesnic a přilehlé zemědělské krajiny na úpatí hor přes lesní porosty s lučními enklávami a holinami až po skalní stěny v ledovcových karech a na svazích vrcholů.

ODHAD POČETNOSTI

2012–14 (E-II): 200–280 párů
[1991–94 (E): 150–200 p, 2012–14 (E): 190–270 p]

VÝVOJ POPULACE

Početnost je ovlivněna nabídkou dostupné potravy, a kolísá proto v závislosti na početnosti drobných savců, především hraboše polního *Microtus arvalis* v podhůří a na horských loukách. Diviš (in litt. 2014) odhaduje hustotu 0,12–0,16 páru/km² pro oblast Rýchor a Žacléřského hřbetu. Denzita budkové populace v českých Krkonoších dosahovala 0,24–0,51 páru/km², s lokálními hustotami v podhůří mezi 1,3–2,0 páru/km² (Dusík & Plesník 2010, Dusík 2012 a 2014). Trend budkové populace, částečně zřejmě ovlivněný postupným přivykáním ptáků na takovýto typ hnízda, je stoupající (viz graf). Na základě uvedených podkladů lze usuzovat, že velikost hnízdní populace se od minulého mapování mírně zvýšila (v ČR i v Polsku je trend stabilní – ČSO 2014, PMŚ 2014).

PROBLÉMY A OHROŽENÍ

Bez významného ohrožení.

CHARAKTERYSTYKA WYSTĘPOWANIA

Liczny i powszechnie występujący gatunek lęgowy, zamieszkujący cały badany obszar od podnóża gór aż po najwyższe szczyty (SW stok Śnieżki: 1500 m n.p.m.).

ŚRODOWISKO

Różnorodne typy środowisk, od miast, wiosek i otaczających je obszarów rolniczych u podnóża gór, poprzez lasy z enklawami łąkowymi i poleśnymi haliznami, po ściany skalne w kotłach polodowcowych i na zboczach szczytów.

OCENA LICZEBNOŚCI

2012–14 (E-II): 200–280 par
[1991–94 (E): 150–200 p, 2012–14 (E): 190–270 p]

ZMIANY POPULACJI

Liczebność gatunku jest uwarunkowana obecnością dostępnej zdobyczy i waha się w zależności od obfitości drobnych ssaków, przede wszystkim nornika zwyczajnego *Microtus arvalis* u podnóża i na górskich łąkach. Diviš (in litt. 2014) podaje zagęszczenie pustułki 0,12–0,16 par/km² na obszarze Rýchor i Žacléřského hřbetu. Zaś zagęszczenie populacji zasiedlającej budki lęgowe w czeskich Karkonoszach wynosi nawet 0,24–0,51 par/km², z lokalnymi zagęszczeniami u podnóża gór wahającymi się w granicach 1,3–2,0 pary/km² (Dusík & Plesník 2010, Dusík 2012, 2014). Trend populacji gniazdującej w budkach jest więc wzrostowy (patrz wykres), pomimo dość stopniowego przyzwyczajania się ptaków do tego typu miejsc lęgowych. Na podstawie powyższych danych można sądzić, że liczebność populacji lęgowej w Karkonoszach nieznacznie wzrosła od czasu poprzednich badań atlasowych (w Republice Czeskiej i w Polsce trend jest stabilny – ČSO 2014, PMŚ 2014).

PROBLEMY I ZAGROŻENIA

Bez znaczących zagrożeń.

Počet obsazených kvadrátů / Liczba zajętych kwadratów

Kategorie hnízdění Kategoria lęgowości	1991–94 (115 kv/kw)		2012–14 (115 kv/kw)		2012–14 (471 kv/kw)	
	n	%	n	%	n	%
A	11	11	43	41	166	55
B + C	93	89	62	59	136	45
Celkem / Suma	**104**	**90**	**105**	**91**	**302**	**64**

Změny početnosti / Zmiany liczebności

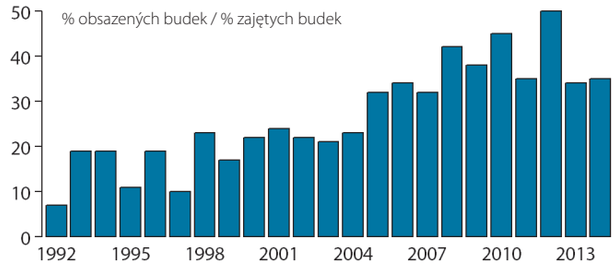

Počet obsazených kvadrátů
Liczba zajętych kwadratów

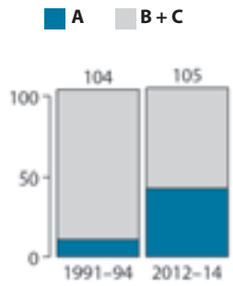

Porovnání výskytu v letech 1991–94 a 2012–14
Porównanie występowania w latach 1991–94 i 2012–14

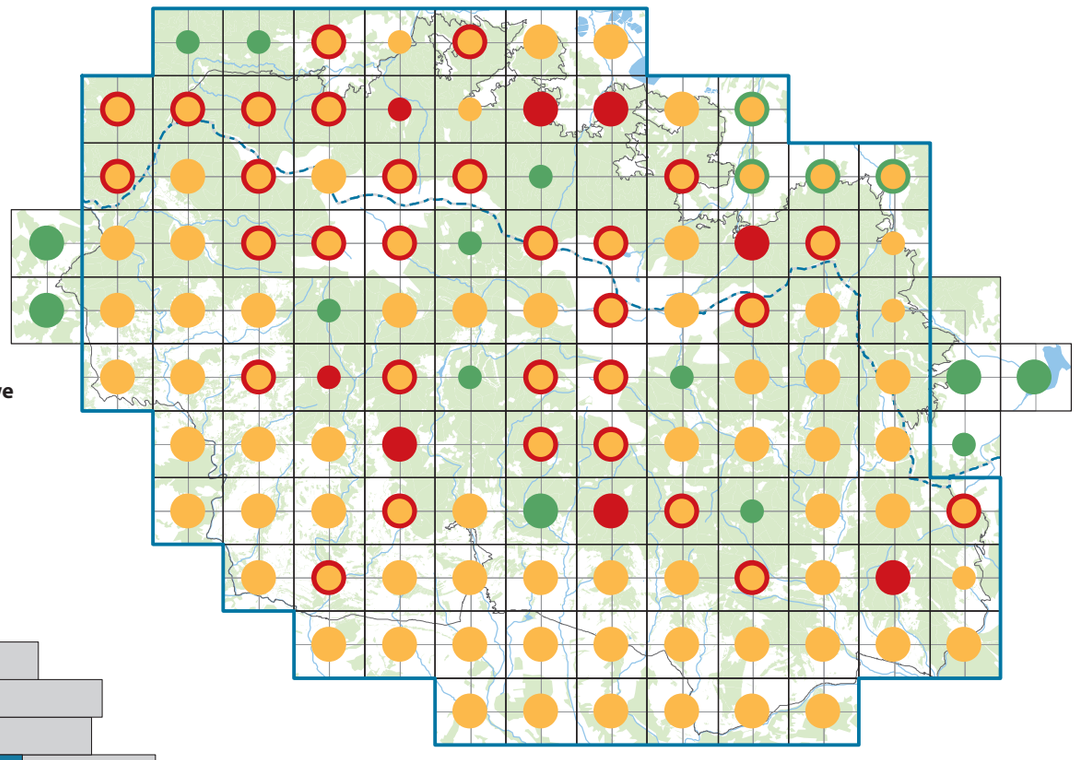

Výškové rozšíření
Rozmieszczenie wysokościowe

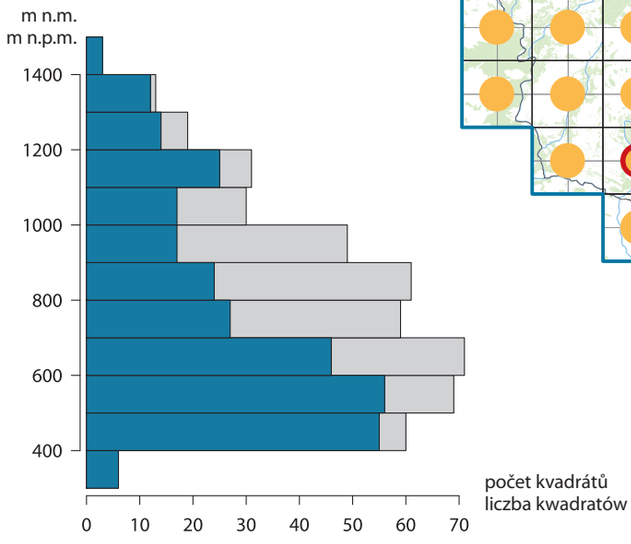

Hnízdní rozšíření v letech 2012–14
Rozmieszczenie ptaków lęgowych w latach 2012–14

Pravděpodobnost zastižení (během 1 hodiny mapování)
Prawdopodobieństwo stwierdzenia
(w ciągu 1 godziny mapowania)

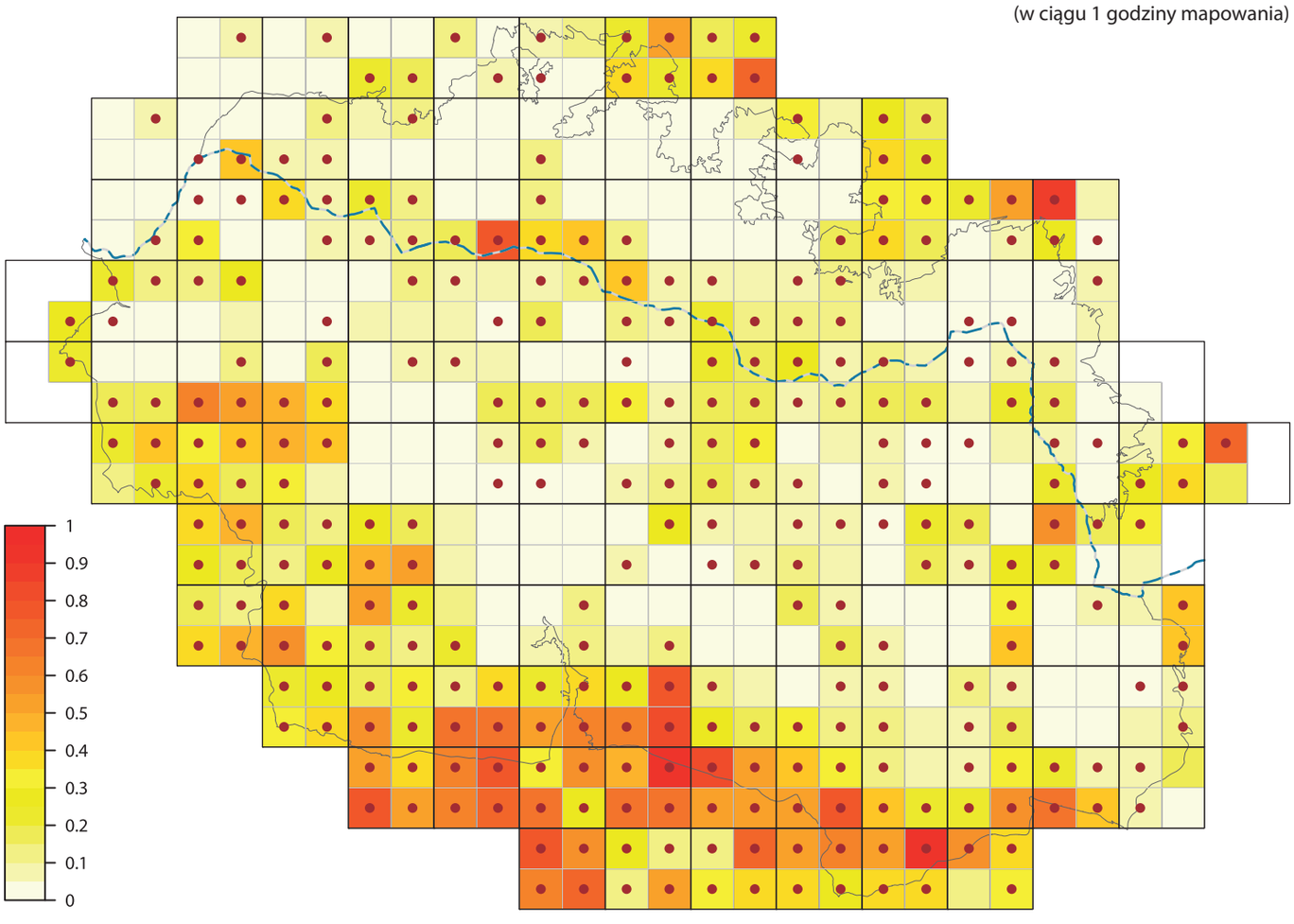

Dřemlík tundrový
Drzemlik
Falco columbarius

Merlin
Merlin

CZ: SO, PL: CH, ERL: LC, BDir I, Bern II, Bonn II, RAPT, CITES II

CHARAKTERISTIKA VÝSKYTU

Patrně nejkontroverznější druh krkonošské avifauny, jehož hnízdění na hřebenech hor se v literárních podkladech traduje již od 19. století. I přes řadu historických údajů a četná pozorování z hnízdního období posledních čtyř desetiletí 20. století (Miles 1986) však neexistuje přesvědčivý doklad, opravňující jeho zařazení mezi druhy hnízdící v Krkonoších. Při minulém mapování byl uveden jako druh s možným hnízděním (A1) na základě jediného pozorování v závěru potenciálního hnízdního období (ale i s možností předčasného tahu) – 31. 7. 1994, samec, Pančavská louka, 1320 m n. m. (K. Harant, J. Horák). Pozorování bylo akceptováno Faunistickou komisí ČR (viz rovněž Hudec & Šťastný 2005).

PROSTŘEDÍ

Subarktické rašeliniště s mozaikou klečových porostů a subalpínských luk, ze tří stran ohraničené skalními stěnami ledovcových karů.

ODHAD POČETNOSTI

2012–14: nezjištěn
[1991–94 (E): 0–1 pár]

VÝVOJ POPULACE

V hnízdním období nebyl pozorován ani v letech 2012–14, ani v období mezi oběma mapováními.

PROBLÉMY A OHROŽENÍ

Bez významného ohrožení.

CHARAKTERYSTYKA WYSTĘPOWANIA

Prawdopodobnie najbardziej kontrowersyjny gatunek karkonoskiej awifauny. Wzmianki o jego gniazdowaniu na grzbietach gór pojawiają się w literaturze już od XIX w. Jednak pomimo wielu dostępnych danych historycznych i licznych obserwacji podczas okresu lęgowego w ostatnim czterdziestoleciu ubiegłego wieku (Miles 1986), nie istnieje żaden przekonujący dowód, umożliwiający zaliczenie tego gatunku do karkonoskich ptaków lęgowych. Podczas poprzednich badań atlasowych gatunek został zaklasyfikowany do kategorii gniazdowania możliwego (A1), na podstawie jednej obserwacji z końca potencjalnego okresu lęgowego (jednak również z możliwością przedwczesnej migracji) – 31.7.1994, samiec, Pančavská louka, 1320 m n.p.m. (K. Harant, J. Horák). Obserwacja została zaakceptowana przez Komisję Faunistyczną Republiki Czeskiej (patrz Hudec & Šťastný 2005).

ŚRODOWISKO

Torfowisko subarktyczne z mozaiką zarośli kosodrzewiny i łąk subalpejskich, z trzech stron ograniczone skalnymi ścianami kotłów polodowcowych.

OCENA LICZEBNOŚCI

2012–14: nie stwierdzono
[1991–94 (E): 0–1 para]

ZMIANY POPULACJI

W okresie lęgowym nie stwierdzono jego obecności ani w latach 2012–14, ani w okresie pomiędzy dwoma mapowaniami atlasowymi.

PROBLEMY I ZAGROŻENIA

Bez znaczących zagrożeń.

Počet obsazených kvadrátů / Liczba zajętych kwadratów

Kategorie hnízdění Kategoria lęgowości	1991–94 (115 kv/kw)		2012–14 (115 kv/kw)		2012–14 (471 kv/kw)	
	n	%	n	%	n	%
A	1	100	0	0	0	0
B + C	0	0	0	0	0	0
Celkem / Suma	**1**	**< 1**	**0**	**0**	**0**	**0**

Počet obsazených kvadrátů
Liczba zajętych kwadratów

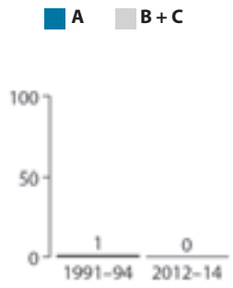

Porovnání výskytu v letech 1991–94 a 2012–14
Porównanie występowania w latach 1991–94 i 2012–14

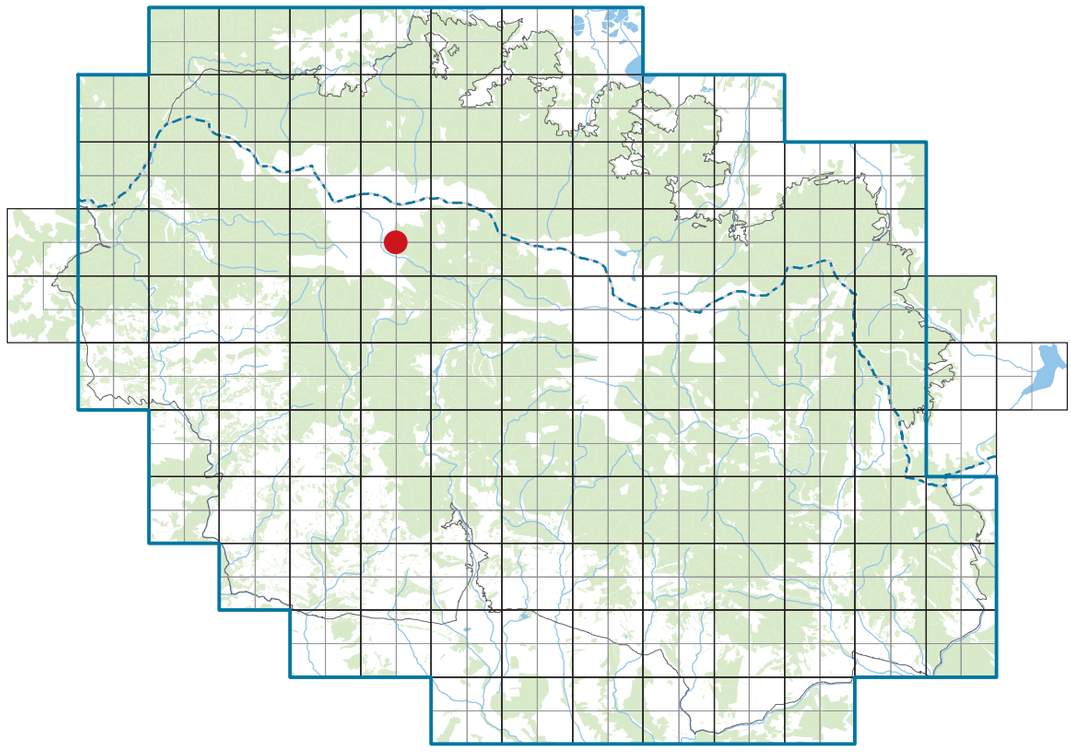

Ostříž lesní
Kobuz
Falco subbuteo

Baumfalke
Eurasian Hobby

CZ: SO, ČS: EN, PL: CH1, ERL: LC, Bern II, Bonn II, RAPT, CITES II

CHARAKTERISTIKA VÝSKYTU

Vzácně hnízdící a rychle mizející druh, vyskytující se především ve východní části sledovaného území, v polohách od podhůří zhruba do 1200 m n. m. (oblast Stohu). Lovící jedinci zaletují až nad horské hřebeny (Luční a Studniční hora: 1550 m n. m.).

PROSTŘEDÍ

Okraje smrkových porostů především v nižších a středních polohách, obklopené obhospodařovanými loukami a pastvinami, s roztroušenou zástavbou.

ODHAD POČETNOSTI

2012–14 (E-I): 9–12 párů (CZ 5–7, PL 4–5)
[1991–94 (E): 17–24 p, 2012–14 (E): 8–10 p]

VÝVOJ POPULACE

Na základě výsledků mapování v letech 1991–94 byla krkonošská populace považována za postupně vzrůstající. Od té doby však došlo k dramatickému úbytku hnízdících ptáků. Počet obsazených kvadrátů klesl o celou třetinu, přičemž byla opuštěna většina tradičních hnízdišť (druh byl zjištěn v pouhých 10 % kvadrátů obsazených při minulém mapování). Odhadovaná početnost hnízdní populace klesla na méně než polovinu stavu před 20 lety.

PROBLÉMY A OHROŽENÍ

Úbytek vhodných hnízdišť zejména v podhorské krajině (likvidace vzrostlé rozptýlené zeleně, vč. menších lesíků); velmi pravděpodobně i zhoršená nabídka potravy zejména v rekreačních centrech. Nezákonná likvidace hnízd jiřičky obecné *Delichon urbica* při údržbě či rekonstrukci objektů (např. Pec pod Sněžkou, Špindlerův Mlýn, Horní Mísečky – Jasso 2009a) snižuje početnost této důležité složky potravy ostřížů a v některých případech vedla až k opuštění tradičních hnízdišť (Diviš 2007a).

Počet obsazených kvadrátů / Liczba zajętych kwadratów

Kategorie hnízdění Kategoria lęgowości	1991–94 (115 kv/kw)		2012–14 (115 kv/kw)		2012–14 (471 kv/kw)	
	n	%	n	%	n	%
A	4	15	18	100	26	96
B + C	23	85	0	0	1	4
Celkem / Suma	**27**	**23**	**18**	**16**	**27**	**6**

CHARAKTERYSTYKA WYSTĘPOWANIA

Rzadki i szybko zanikający gatunek lęgowy, występujący przede wszystkim we wschodniej części badanego obszaru, w partiach od podnóża gór do ok. 1200 m n.p.m. (okolice Stohu). Polujące osobniki pojawiają się jednak nawet nad szczytami gór (Luční i Studniční hora: 1550 m n.p.m.).

ŚRODOWISKO

Skraje lasów świerkowych, położonych przede wszystkim w niższych i średnich partiach gór, otoczone zagospodarowanymi łąkami i pastwiskami, z rozproszoną zabudową.

OCENA LICZEBNOŚCI

2012–14 (E-I): 9–12 par (CZ 5–7, PL 4–5)
[1991–94 (E): 17–24 p, 2012–14 (E): 8–10 p]

ZMIANY POPULACJI

Na podstawie wyników mapowania przeprowadzonego w latach 1991–94, karkonoska populacja tego gatunku uznana została za stopniowo wzrastającą. Niestety, od tamtego czasu doszło do dramatycznego spadku liczby ptaków lęgowych. Liczba zajętych kwadratów obniżyła się o jedną trzecią, przy czym opuszczona została większość tradycyjnych stanowisk lęgowych (obecność gatunku stwierdzono jedynie w 10% kwadratów, w których występował on w poprzednich badaniach atlasowych). W porównaniu ze stanem sprzed 20 lat liczebność populacji lęgowej obniżyła się o ponad połowę.

PROBLEMY I ZAGROŻENIA

Zmniejszenie powierzchni optymalnych siedlisk, szczególnie u podnóża gór (likwidacja rozproszonej zieleni, w tym mniejszych lasów); prawdopodobne pogorszenie bazy pokarmowej szczególnie w okolicach centrów rekreacyjnych; nielegalne usuwanie gniazd oknówki *Delichon urbica* podczas konserwacji i renowacji budynków (np. Pec pod Sněžkou, Špindlerův Mlýn, Horní Mísečky – Jasso 2009a), przyczyniające się do obniżenia liczebności tego ważnego składnika diety kobuzów, a w niektórych przypadkach prowadzące wręcz do opuszczania przez ptaki tradycyjnych siedlisk lęgowych (Diviš 2007a).

Počet obsazených kvadrátů
Liczba zajętych kwadratów

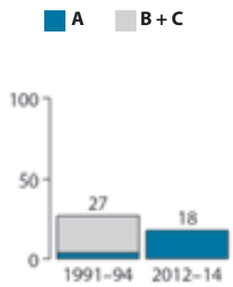

Porovnání výskytu v letech 1991–94 a 2012–14
Porównanie występowania w latach 1991–94 i 2012–14

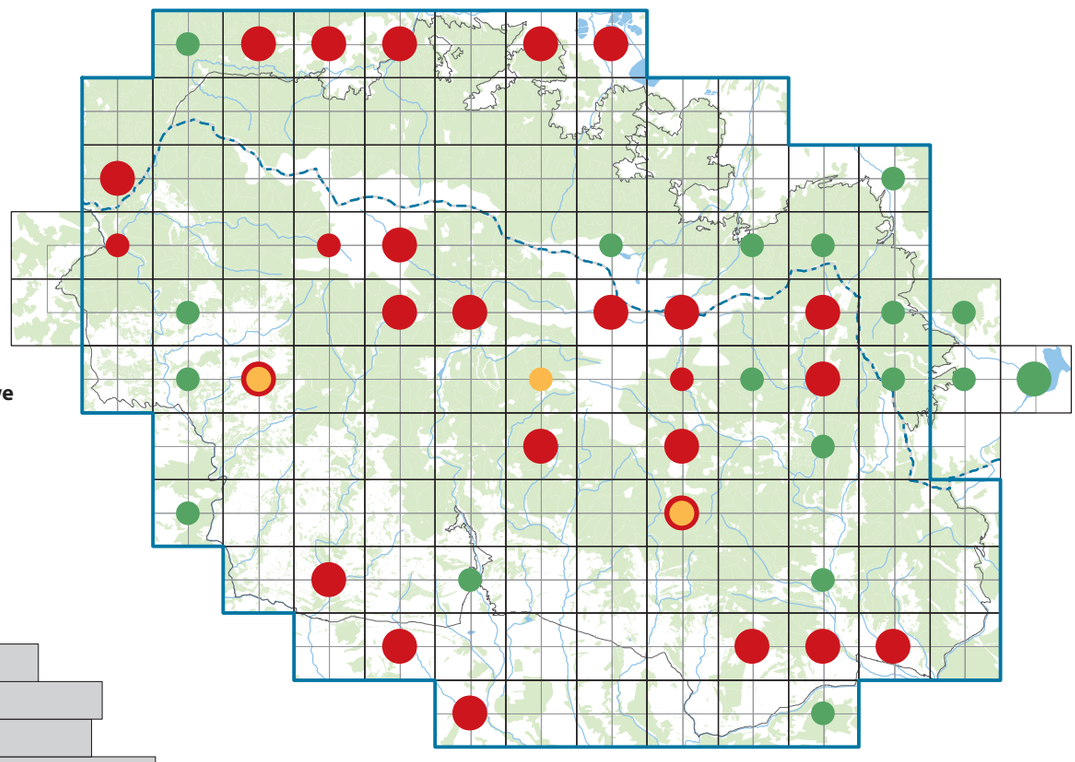

Výškové rozšíření
Rozmieszczenie wysokościowe

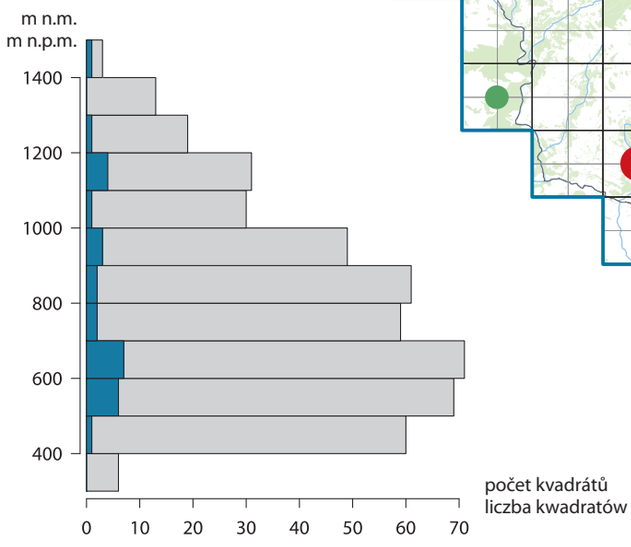

Hnízdní rozšíření v letech 2012–14
Rozmieszczenie ptaków lęgowych w latach 2012–14

Zjištěný výskyt (dle kategorií hnízdění A-C)
Stwierdzone występowanie (dla kategorii lęgowości A-C)

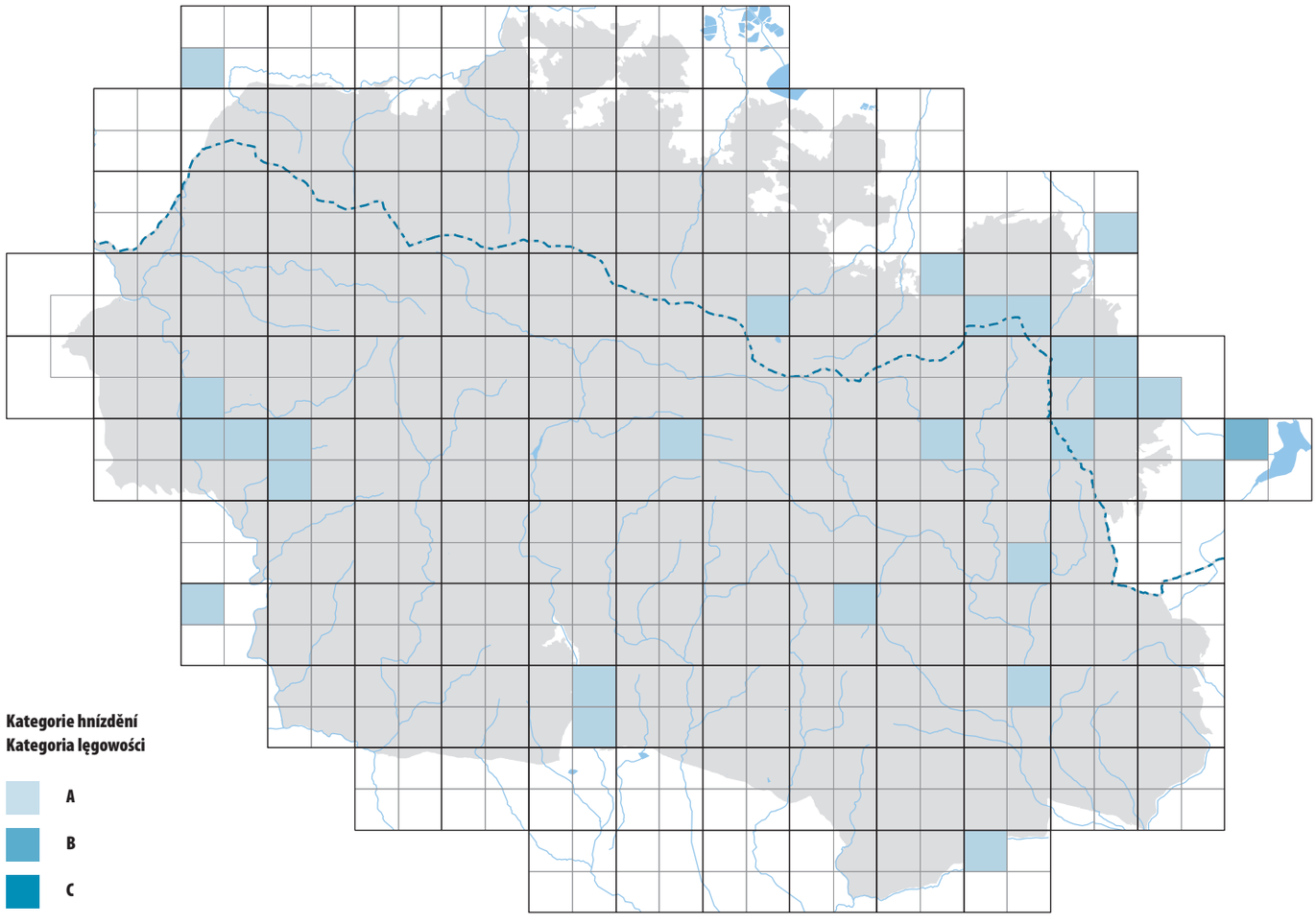

Sokol stěhovavý
Sokół wędrowny
Falco peregrinus

Wanderfalke
Peregrine Falcon

CZ: KO, ČS: CR, PL: CH1, PCL: CR, ERL: LC, BDir I, SPEC 3, Bern II, Bonn II, RAPT, CITES I

CHARAKTERISTIKA VÝSKYTU

Velmi vzácný druh s rostoucí početností, pravidelně hnízdící na obou stranách pohoří v polohách od 1100 do 1450 m n. m. Lovící ptáci zalétají až nad hřebenová rašeliniště a subalpínské a alpínské trávníky (až 1550 m n. m.).

PROSTŘEDÍ

Izolované skalní útvary v lesních porostech, skalní stěny ledovcových karů v závěrech horských údolí; při lovu se vyskytuje nad kterýmkoliv typem prostředí.

ODHAD POČETNOSTI

2012–14 (E-I): 6–8 párů (CZ 4–5, PL 2–3)
[1991–94 (E): 1 p, 2012–14 (E): 6–8 p]

VÝVOJ POPULACE

Sokol stěhovavý hnízdil v Krkonoších patrně do roku 1960 (Staněk 1967, Miles 1986), pak jako hnízdící druh na více než 30 let vymizel. Vrátil se v roce 1992 (bez dokladu je udávané hnízdění na Studniční hoře před tímto rokem – Vrána in litt. 1999), v letech 1992–93 hnízdil jeden pár na české straně pohoří. V roce 1995 pravděpodobně zahnízdil jeden pár i v polské části hor (Flousek & Gramsz 1999), ale hnízdění tu bylo prokázáno až roku 2006 (Gramsz 2006). Od té doby početnost sokola stěhovavého výrazně vzrostla na dnešních až 8 hnízdících párů (viz graf).

PROBLÉMY A OHROŽENÍ

Bez významného ohrožení; nezanedbatelné je však riziko nezákonného vybírání mláďat z hnízd.

CHARAKTERYSTYKA WYSTĘPOWANIA

Bardzo rzadki gatunek o wzrastającej liczebności, regularnie gniazdujący po obu stronach gór, na wysokościach od 1100 do 1450 m n.p.m. Polujące ptaki dolatują nawet nad wierzchowinowe torfowiska oraz alpejskie i subalpejskie łąki (do wysokości 1550 m n.p.m.).

ŚRODOWISKO

Izolowane skały w lasach, skalne ściany w kotłach polodowcowych oraz w górnych częściach górskich dolin; podczas polowania różnorodne typy siedlisk.

OCENA LICZEBNOŚCI

2012–14 (E-I): 6–8 par (CZ 4–5, PL 2–3)
[1991–94 (E): 1 p, 2012–14 (E): 6–8 p]

ZMIANY POPULACJI

Sokół wędrowny prawdopodobnie gniazdował w Karkonoszach do 1960 r. (Staněk 1967, Miles 1986), aby później zaniknąć jako gatunek lęgowy na ponad 30 lat. Powrócił w 1992 r. (prawdopodobne wcześniejsze gniazdowanie na Studniční hoře nie zostało udokumentowane – Vrána in litt. 1999), w latach 1992–93 gnieździła się jedna para po czeskiej stronie gór, w 1995 r. prawdopodobnie jedna para była też lęgowa po stronie polskiej (Flousek & Gramsz 1999), choć gniazdowanie gatunku zostało tutaj udowodnione dopiero w 2006 r. (Gramsz 2006). Od tego czasu liczebność sokoła wędrownego wyraźnie wzrosła do obecnych 8 par lęgowych (patrz wykres).

PROBLEMY I ZAGROŻENIA

Brak znaczących zagrożeń; niebagatelne jest jednak ryzyko związane z prawdopodobnym nielegalnym wybieraniem piskląt z gniazd.

Počet obsazených kvadrátů / Liczba zajętych kwadratów

Kategorie hnízdění Kategoria lęgowości	1991–94 (115 kv/kw)		2012–14 (115 kv/kw)		2012–14 (471 kv/kw)	
	n	%	n	%	n	%
A	1	33	9	56	14	58
B + C	2	67	7	44	10	42
Celkem / Suma	**3**	**3**	**16**	**14**	**24**	**5**

Změny početnosti / Zmiany liczebności

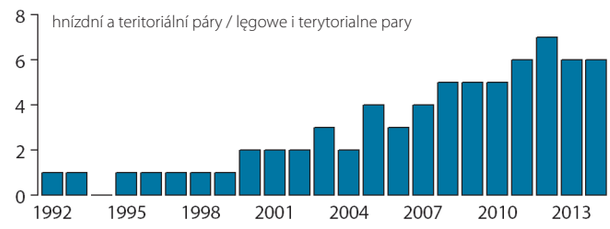

Počet obsazených kvadrátů
Liczba zajętych kwadratów

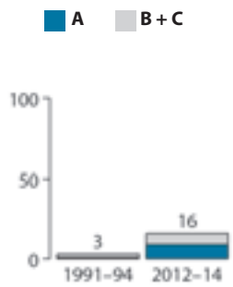

Porovnání výskytu v letech 1991–94 a 2012–14
Porównanie występowania w latach 1991–94 i 2012–14

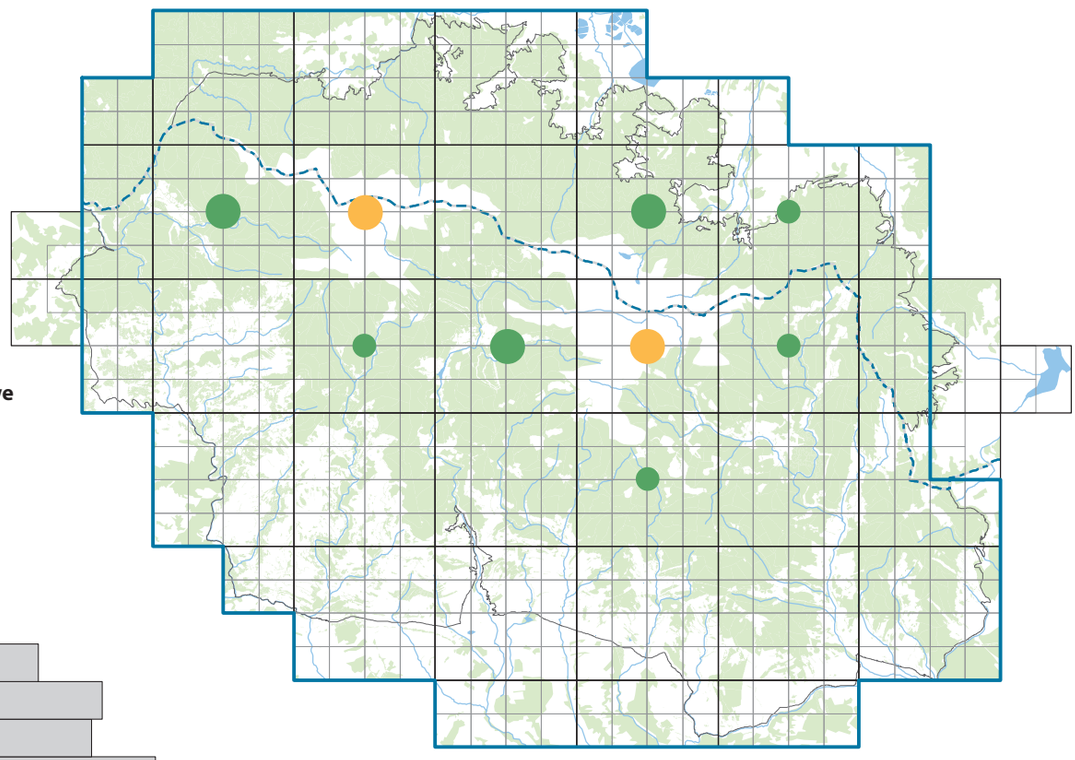

Výškové rozšíření
Rozmieszczenie wysokościowe

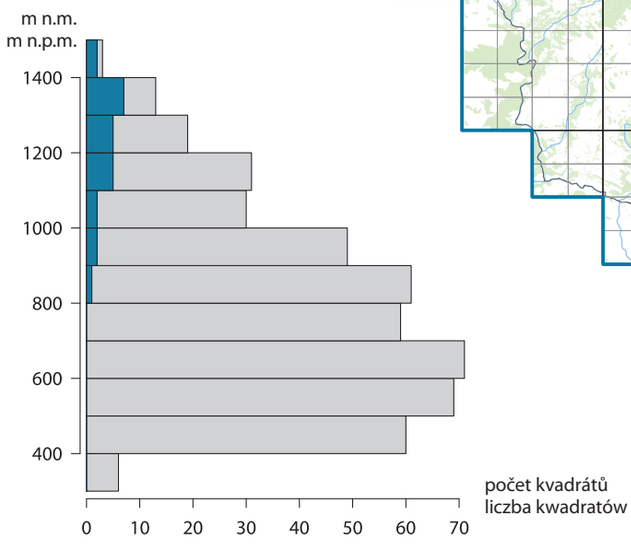

Hnízdní rozšíření v letech 2012–14
Rozmieszczenie ptaków lęgowych w latach 2012–14

Zjištěný výskyt (dle kategorií hnízdění A-C)
Stwierdzone występowanie (dla kategorii lęgowości A-C)

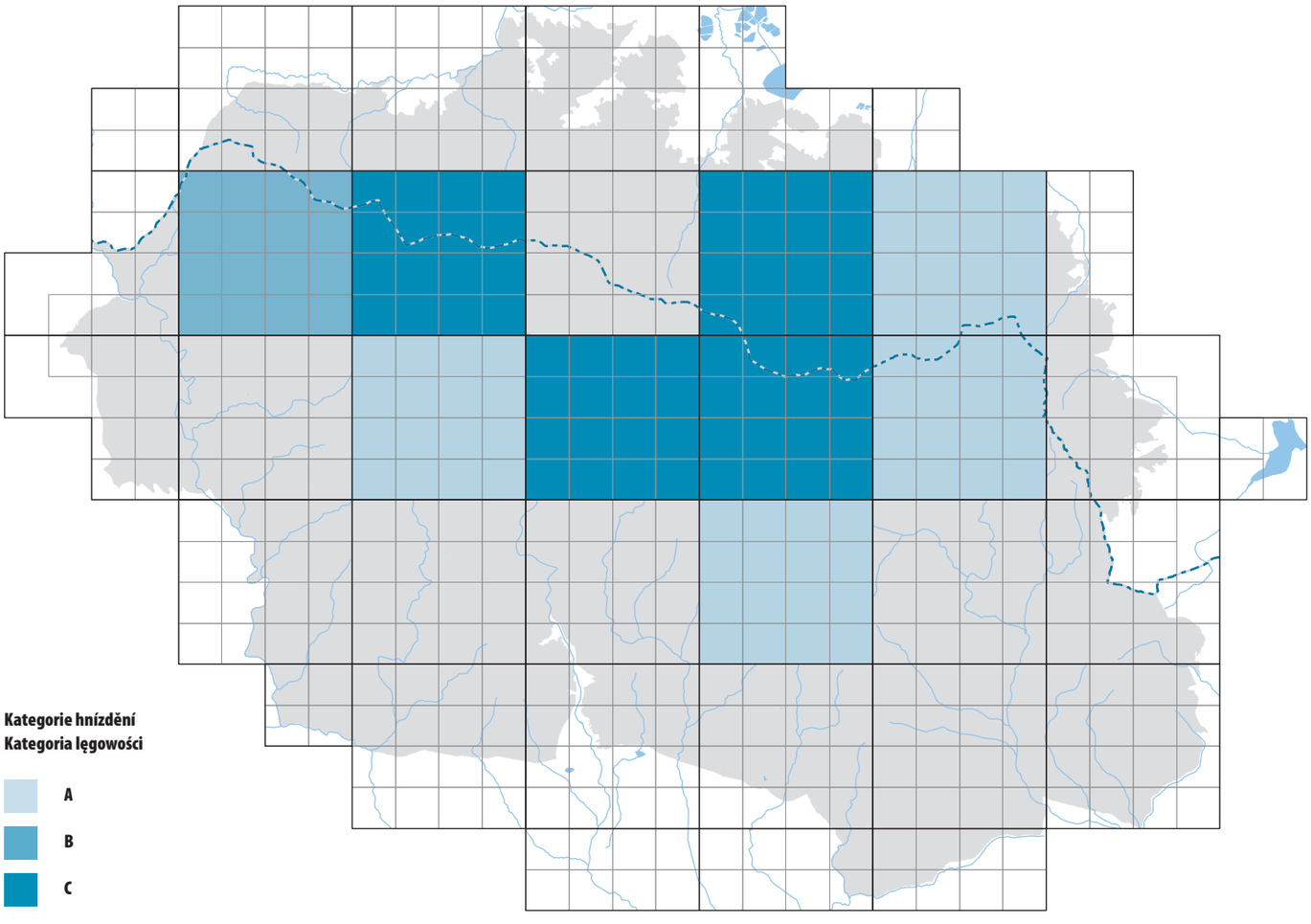

Chřástal vodní
Wodnik
Rallus aquaticus

Wasserralle
Water Rail

CZ: SO, ČS: VU, PL: CH, ERL: LC, BDir IIB, Bern III, AEWA

CHARAKTERISTIKA VÝSKYTU

Vzácně se vyskytující druh, hnízdící pouze na rybnících a vodních nádržích v polském podhůří (do 535 m n. m.: vodní nádrž Bukówka).

PROSTŘEDÍ

Rybníky a vodní nádrže s lemovými porosty především rákosu obecného *Phragmites australis*, orobinců *Typha* sp. a ostřic *Carex* sp.

ODHAD POČETNOSTI

2012–14 (E-I): 8–12 párů
[1991–94 (E): 0–1 p, 2012–14 (E): 7–10 p]

VÝVOJ POPULACE

Při minulém mapování byl hodnocen jako nehnízdící druh. Zpětná interpretace tehdejších nálezů však nevylučuje možné hnízdění již tehdy. Od té doby jeho početnost zřetelně vzrostla, zejména na rybnících u Podgórzynu.

PROBLÉMY A OHROŽENÍ

Intenzivní rybářské obhospodařování a rozsáhlé úpravy rybníků, vedoucí k likvidaci vhodných hnízdních biotopů; vypalování břehových porostů; vysychání a zarůstání rybníků.

CHARAKTERYSTYKA WYSTĘPOWANIA

Rzadki gatunek lęgowy, występujący wyłącznie na stawach i zbiornikach wodnych u podnóża polskich Karkonoszy (do 535 m n.p.m.: Zbiornik Bukówka).

ŚRODOWISKO

Stawy rybne i zbiorniki wodne z roślinnością szuwarową, przede wszystkim trzciną pospolitą *Phragmites australis*, pałką *Typha* sp. i turzycą *Carex* sp.

OCENA LICZEBNOŚCI

2012–14 (E-I): 8–12 par
[1991–94 (E): 0–1 p, 2012–14 (E): 7–10 p]

ZMIANY POPULACJI

Podczas poprzednich badań atlasowych został zaklasyfikowany jako gatunek nielęgowy. Ponowna interpretacja ówczesnych danych jednak nie wyklucza zupełnie możliwości jego gnieżdżenia się już w tamtym okresie. Od tamtego czasu jego liczebność wyraźnie wzrosła, szczególnie na stawach w okolicach Podgórzyna.

PROBLEMY I ZAGROŻENIA

Intensywne zagospodarowywanie i remontowanie jednych stawów, a wysychanie i zarastanie innych, likwidacja optymalnych siedlisk w nadbrzeżnej roślinności szuwarowej, wypalanie roślinności stawowej, intensywna gospodarka hodowlana ryb.

Počet obsazených kvadrátů / Liczba zajętych kwadratów

Kategorie hnízdění Kategoria lęgowości	1991–94 (115 kv/kw)		2012–14 (115 kv/kw)		2012–14 (471 kv/kw)	
	n	%	n	%	n	%
A	1	100	1	33	3	60
B + C	0	0	2	67	2	40
Celkem / Suma	**1**	**< 1**	**3**	**3**	**5**	**1**

Počet obsazených kvadrátů
Liczba zajętych kwadratów

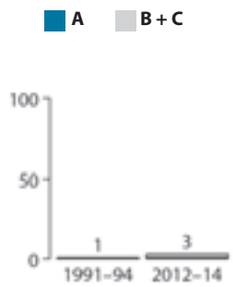

Porovnání výskytu v letech 1991–94 a 2012–14
Porównanie występowania w latach 1991–94 i 2012–14

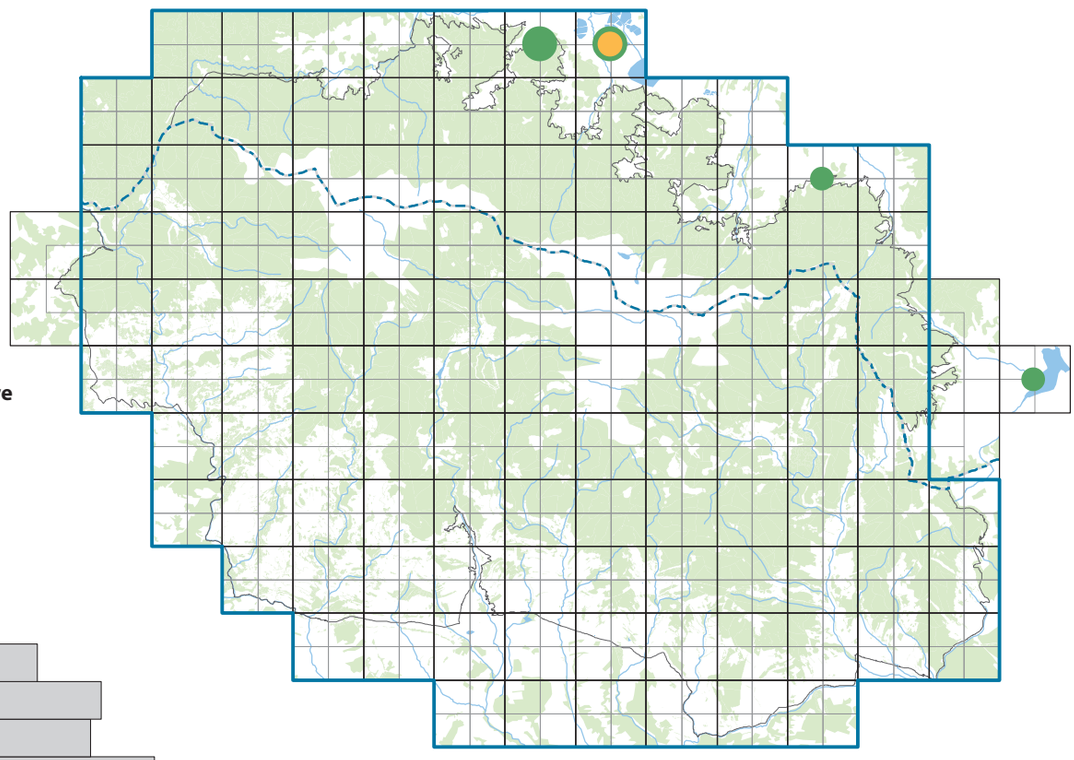

Výškové rozšíření
Rozmieszczenie wysokościowe

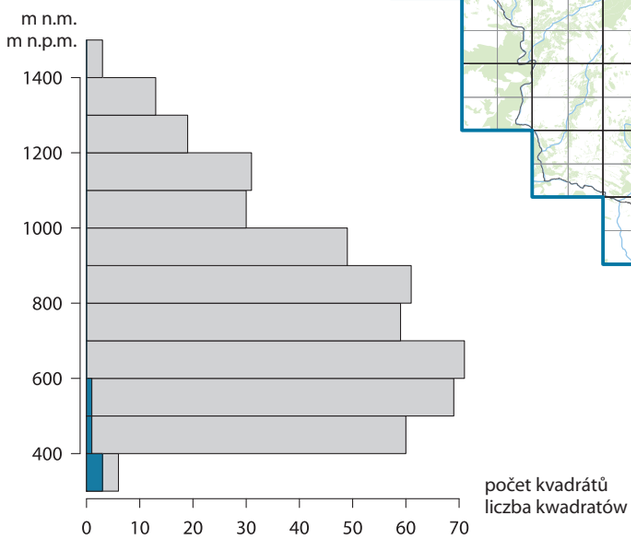

Hnízdní rozšíření v letech 2012–14
Rozmieszczenie ptaków lęgowych w latach 2012–14

Zjištěný výskyt (dle kategorií hnízdění A-C)
Stwierdzone występowanie (dla kategorii lęgowości A-C)

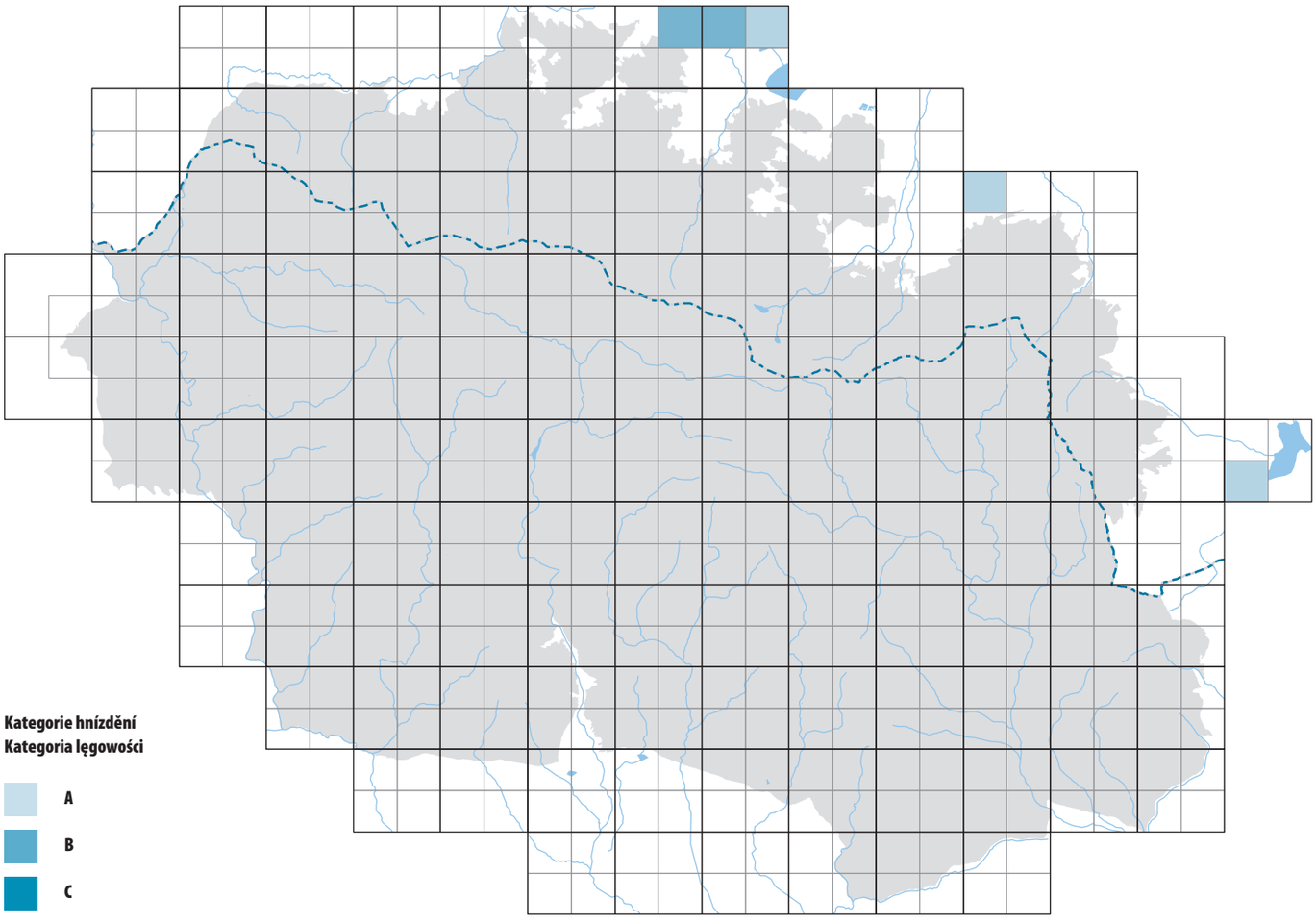

Chřástal polní
Derkacz
Crex crex

Wachtelkönig
Corncrake

CZ: SO, ČS: VU, PL: CH1, PCL: DD, ERL: LC, BDir I, SPEC 1, Bern II, Bonn II, AEWA

CHARAKTERISTIKA VÝSKYTU

Běžně hnízdící druh, vyskytující se zejména podél celého úpatí hor na české straně a v severovýchodní části polského podhůří. Hnízdí od nejnižších poloh (Podgórzyn: 340 m) až po horní hranici lesa (Klínové Boudy: 1250 m), nejčastěji však mezi 400–900 m n. m.

PROSTŘEDÍ

Obhospodařované louky a pastviny i dlouhodobě nekosené vlhké horské louky (častý výskyt v pásech nitrofilní vegetace pod horskými boudami), především ve středních a vyšších polohách. Důležitá je výška vegetace (ideálně nad 30 cm), poskytující dostatečný úkryt pro hnízda, mláďata i dospělé ptáky.

ODHAD POČETNOSTI

2012–14 (E-II): 150–220 samců (CZ 100–140, PL 50–80)
[1991–94 (E): 55–75 s, 2012–14 (E): 125–175 s]

VÝVOJ POPULACE

V minulosti běžný druh téměř vymizel ve 2. polovině 20. století, jeho počty nově narůstají až od roku 1993. Při minulém mapování byl zjištěn pouze na české straně hor. V polské části pohoří scházejí vhodné biotopy, které lze nalézt jen v severovýchodním a východním podhůří, zejména v nově mapovaných kvadrátech. V uplynulých 20 letech se druh rozšířil na české i polské straně Krkonoš, výrazně stoupl počet obsazených kvadrátů (o 150 %), vzrostla i odhadovaná početnost (více než dvojnásobně). Populace na dlouhodobě sledovaných plochách v české části pohoří kolísala s mírně klesajícím trendem (viz graf).

PROBLÉMY A OHROŽENÍ

Úbytek vhodných hnízdišť (např. likvidace podmáčených stanovišť), nevhodné způsoby hospodaření (chemizace, časné kosení, používání rychle jedoucích sekaček s širokým záběrem, kosení od kraje ke středu louky aj.). Výrazné výkyvy početnosti mohou souviset s nepříznivými podmínkami na afrických zimovištích.

Počet obsazených kvadrátů / Liczba zajętych kwadratów

Kategorie hnízdění Kategoria lęgowości	1991–94 (115 kv/kw)		2012–14 (115 kv/kw)		2012–14 (471 kv/kw)	
	n	%	n	%	n	%
A	0	0	42	65	125	78
B + C	26	100	23	35	36	22
Celkem / Suma	**26**	**23**	**65**	**57**	**161**	**34**

CHARAKTERYSTYKA WYSTĘPOWANIA

Liczny i powszechny gatunek lęgowy, występujący zwłaszcza wzdłuż całego podnóża czeskiej strony gór i w północno-wschodniej części badanego obszaru. Gniazduje od najniższych partii (Podgórzyn: 340 m) aż po górną granicę lasu (Klínové Boudy: 1250 m), najczęściej jednak pomiędzy 400–900 m n.p.m.

ŚRODOWISKO

Zagospodarowane łąki i pastwiska oraz przez dłuższy czas nie koszone wilgotne łąki górskie (częste występowanie w pasach roślinności nitrofilnej przy schroniskach górskich), przede wszystkim w średnich i wyższych partiach gór. Istotna jest wysokość roślinności (optymalnie powyżej 30 cm), zapewniająca odpowiednie kryjówki dla gniazd, piskląt i dorosłych ptaków.

OCENA LICZEBNOŚCI

2012–14 (E-II): 150–220 samców (CZ 100–140, PL 50–80)
[1991–94 (E): 55–75 s, 2012–14 (E): 125–175 s]

ZMIANY POPULACJI

W przeszłości powszechny gatunek, który prawie zaniknął w 2 połowie XX w., jednak jego liczebność ponownie zaczęła wzrastać od 1993 roku. Podczas poprzedniego mapowania stwierdzono jego występowanie wyłącznie po czeskiej stronie gór. W polskiej części generalnie brak optymalnych dla gatunku biotopów, które znajdują się tu tylko na północno-wschodnim i wschodnim podnóżu gór, głównie w obrębie nowych, włączonych do aktualnego obszaru badań kwadratów. Od czasu ostatniego mapowania gatunek wyraźnie rozprzestrzenił się na czeskiej, ale i na polskiej stronie Karkonoszy. Wyraźnie wzrosła zarówno liczba zajętych kwadratów (o 150%) jak też ogólna liczebność gatunku (ponad dwukrotnie). Populacja na długofalowo monitorowanych obszarach w czeskiej części gór waha się z nieznaczną tendencją spadkową (patrz wykres).

PROBLEMY I ZAGROŻENIA

Zmniejszenie powierzchni optymalnych siedlisk (np. likwidacja terenów podmokłych), niewłaściwe sposoby zagospodarowania (chemizacja rolnictwa, zbyt częste i niewłaściwe koszenia – od skraju do środka łąki, używanie nowoczesnych, szybkich i szeroko zgarniających kosiarek, itp.). Wahania liczebności mogą być również zależne od warunków panujących na zimowiskach afrykańskich.

Změny početnosti / Zmiany liczebności

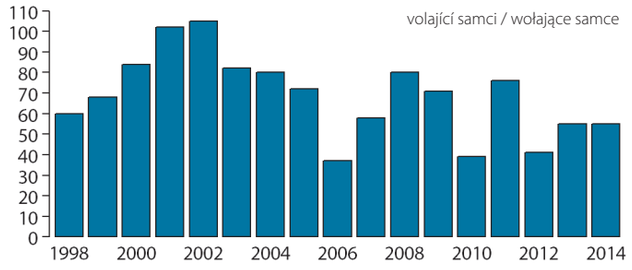

Počet obsazených kvadrátů
Liczba zajętych kwadratów

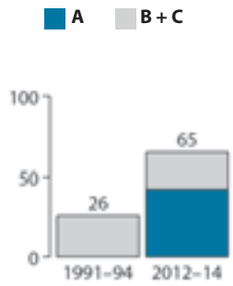

Porovnání výskytu v letech 1991–94 a 2012–14
Porównanie występowania w latach 1991–94 i 2012–14

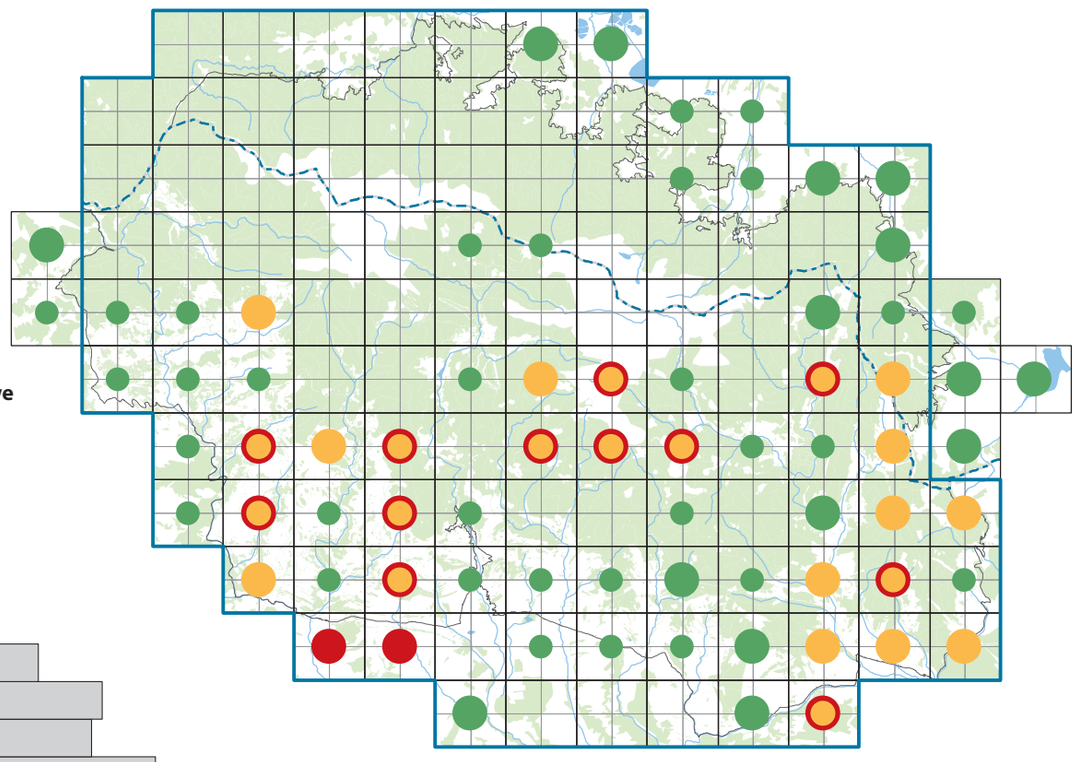

Výškové rozšíření
Rozmieszczenie wysokościowe

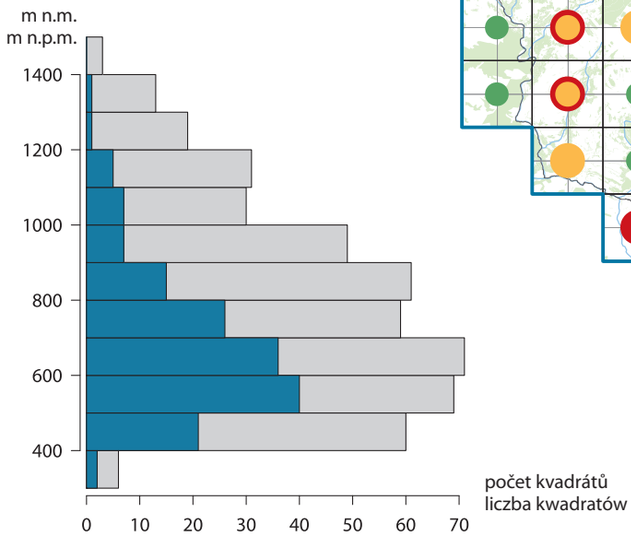

Hnízdní rozšíření v letech 2012–14
Rozmieszczenie ptaków lęgowych w latach 2012–14

Pravděpodobnost zastižení (během 1 hodiny mapování)
Prawdopodobieństwo stwierdzenia
(w ciągu 1 godziny mapowania)

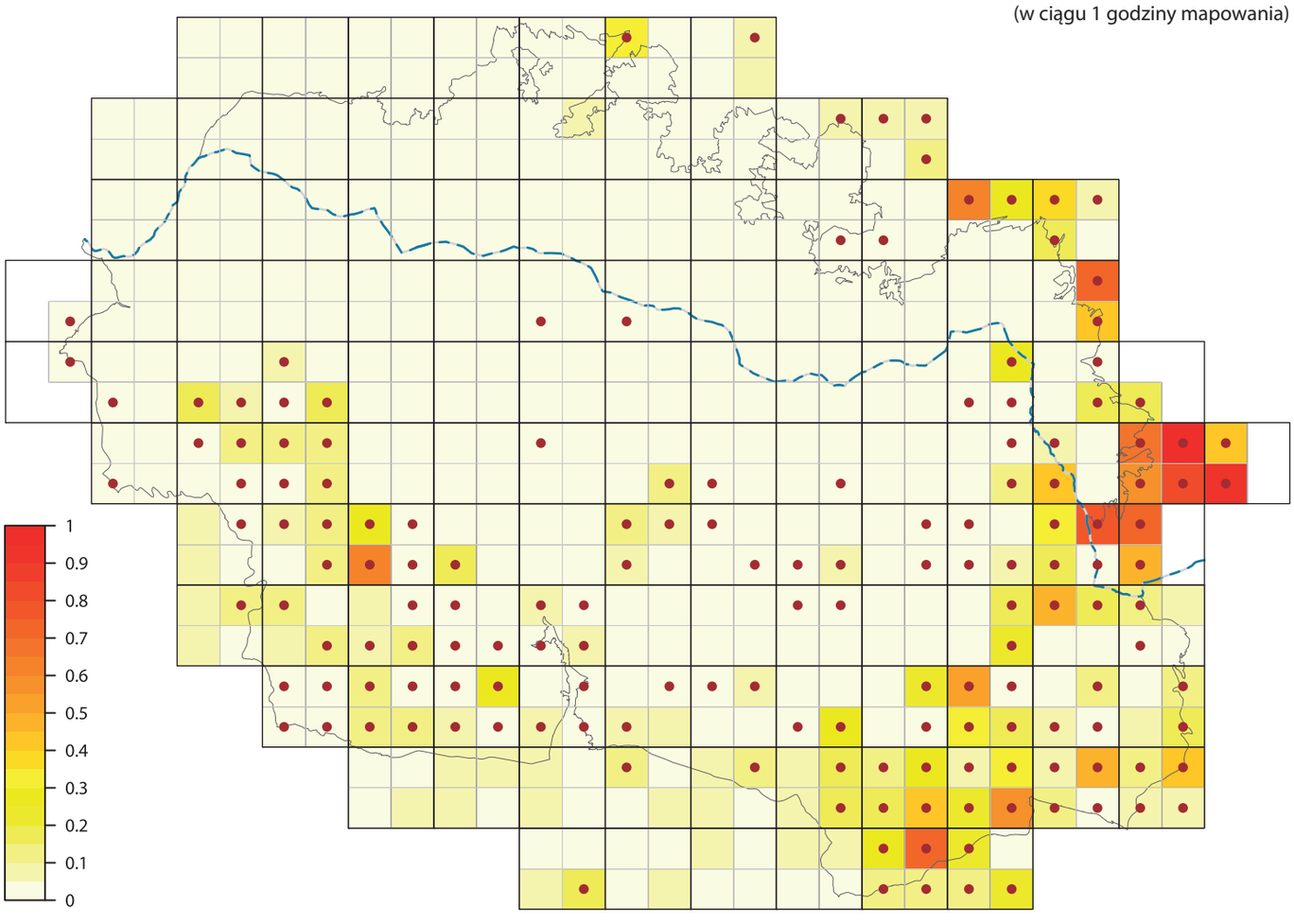

Slípka zelenonohá
Kokoszka
Gallinula chloropus

Teichhuhn
Common Moorhen

CZ: –, ČS: NT, PL: CH, ERL: LC, BDir IIB, Bern III, AEWA

CHARAKTERISTIKA VÝSKYTU

Vzácně hnízdící druh, vyskytující se u rybníků a vodních nádrží převážně v polském podhůří (do 535 m n. m.: vodní nádrž Bukówka), nepravidelně i na českém úpatí hor (Vrchlabí: 470 m; Jilemnice: 480 m n. m.).

PROSTŘEDÍ

Rybníky a vodní nádrže s lemovými porosty především rákosu obecného *Phragmites australis*, orobinců *Typha* sp. a ostřic *Carex* sp.

ODHAD POČETNOSTI

2012–14 (E-I): 6–12 párů (CZ 1–2, PL 5–10)
[1991–94 (E): 3–5 p, 2012–14 (E): 4–8 p]

VÝVOJ POPULACE

Ve srovnání s mapováním v letech 1991–94 byl druh nalezen na několika dalších lokalitách, jeho početnost se však za uplynulých 20 let významně nezměnila (populace v ČR je stabilní – ČSO 2014).

PROBLÉMY A OHROŽENÍ

Intenzivní rybářské obhospodařování a rozsáhlé úpravy rybníků, vedoucí k likvidaci vhodných hnízdních biotopů; vypalování břehových porostů; vysychání a zarůstání rybníků.

CHARAKTERYSTYKA WYSTĘPOWANIA

Rzadki gatunek lęgowy, występujący na stawach i zbiornikach wodnych, przeważnie u podnóża polskich gór (do 535 m n.p.m.: Zbiornik Bukówka) i nieregularnie również po stronie czeskiej (Vrchlabí: 470 m; Jilemnice: 480 m n.p.m.).

ŚRODOWISKO

Stawy rybne i zbiorniki wodne z roślinnością szuwarową, przede wszystkim trzciną pospolitą *Phragmites australis*, pałką *Typha* sp. i turzycą *Carex* sp.

OCENA LICZEBNOŚCI

2012–14 (E-I): 6–12 par (CZ 1–2, PL 5–10)
[1991–94 (E): 3–5 p, 2012–14 (E): 4–8 p]

ZMIANY POPULACJI

W porównaniu z mapowaniem przeprowadzonym w latach 1991–94, gatunek ten został zaobserwowany również na kilku nowych stanowiskach, w ciągu ostatnich 20 lat jego liczebność nie uległa jednak znaczącej zmianie (populacja w Republice Czeskiej jest stabilna – ČSO 2014).

PROBLEMY I ZAGROŻENIA

Intensywne zagospodarowywanie i remontowanie jednych stawów, a wysychanie i zarastanie innych, likwidacja optymalnych siedlisk w nadbrzeżnej roślinności szuwarowej, wypalanie roślinności stawowej, intensywna gospodarka hodowlana ryb.

Počet obsazených kvadrátů / Liczba zajętych kwadratów

Kategorie hnízdění Kategoria lęgowości	1991–94 (115 kv/kw)		2012–14 (115 kv/kw)		2012–14 (471 kv/kw)	
	n	%	n	%	n	%
A	1	25	3	50	4	44
B + C	3	75	3	50	5	56
Celkem / Suma	**4**	**3**	**6**	**5**	**9**	**2**

Počet obsazených kvadrátů
Liczba zajętych kwadratów

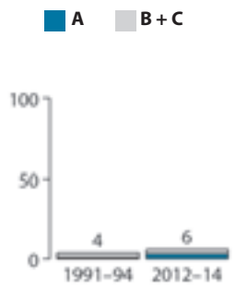

Porovnání výskytu v letech 1991–94 a 2012–14
Porównanie występowania w latach 1991–94 i 2012–14

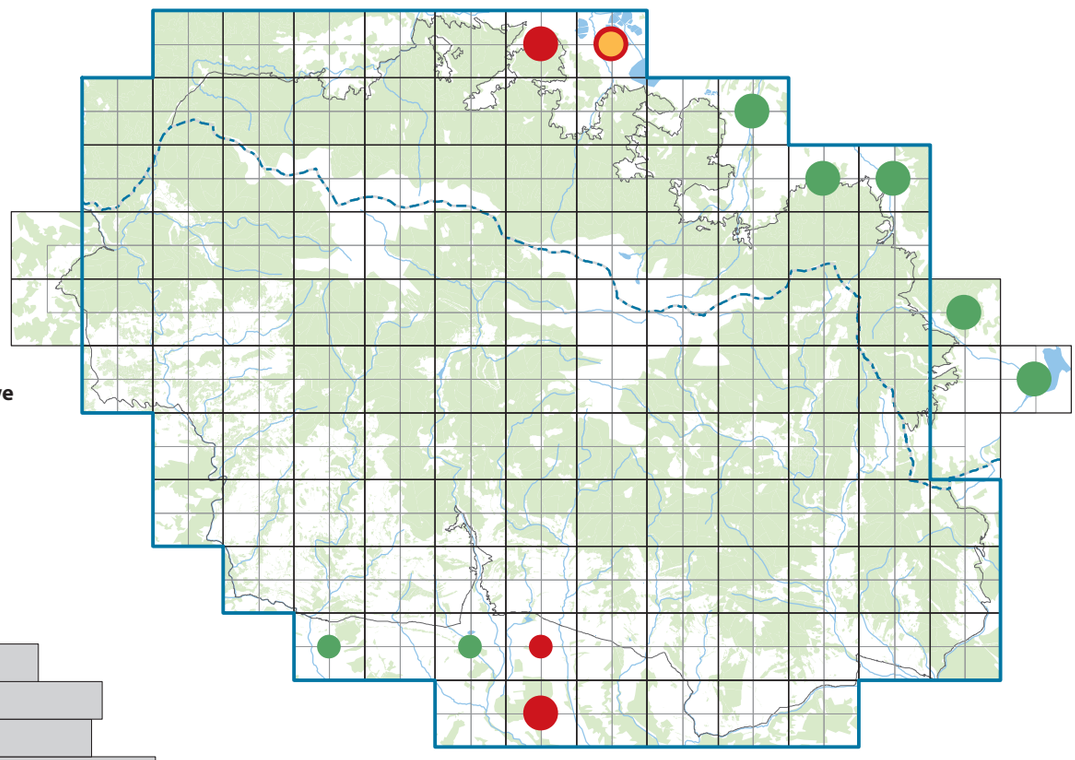

Výškové rozšíření
Rozmieszczenie wysokościowe

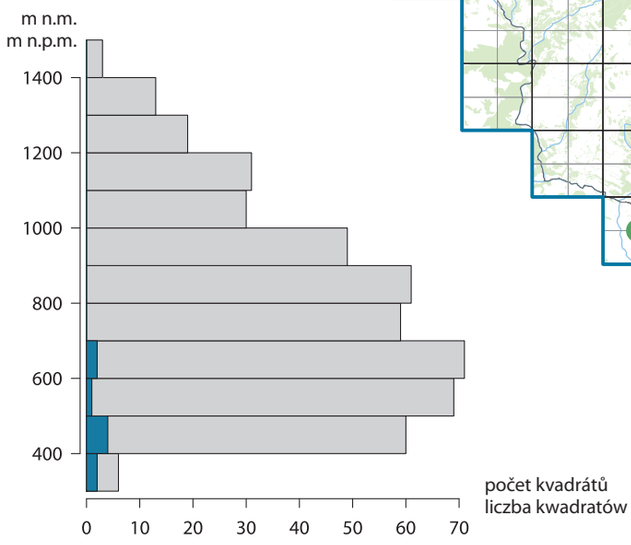

Hnízdní rozšíření v letech 2012–14
Rozmieszczenie ptaków lęgowych w latach 2012–14

Zjištěný výskyt (dle kategorií hnízdění A-C)
Stwierdzone występowanie (dla kategorii lęgowości A-C)

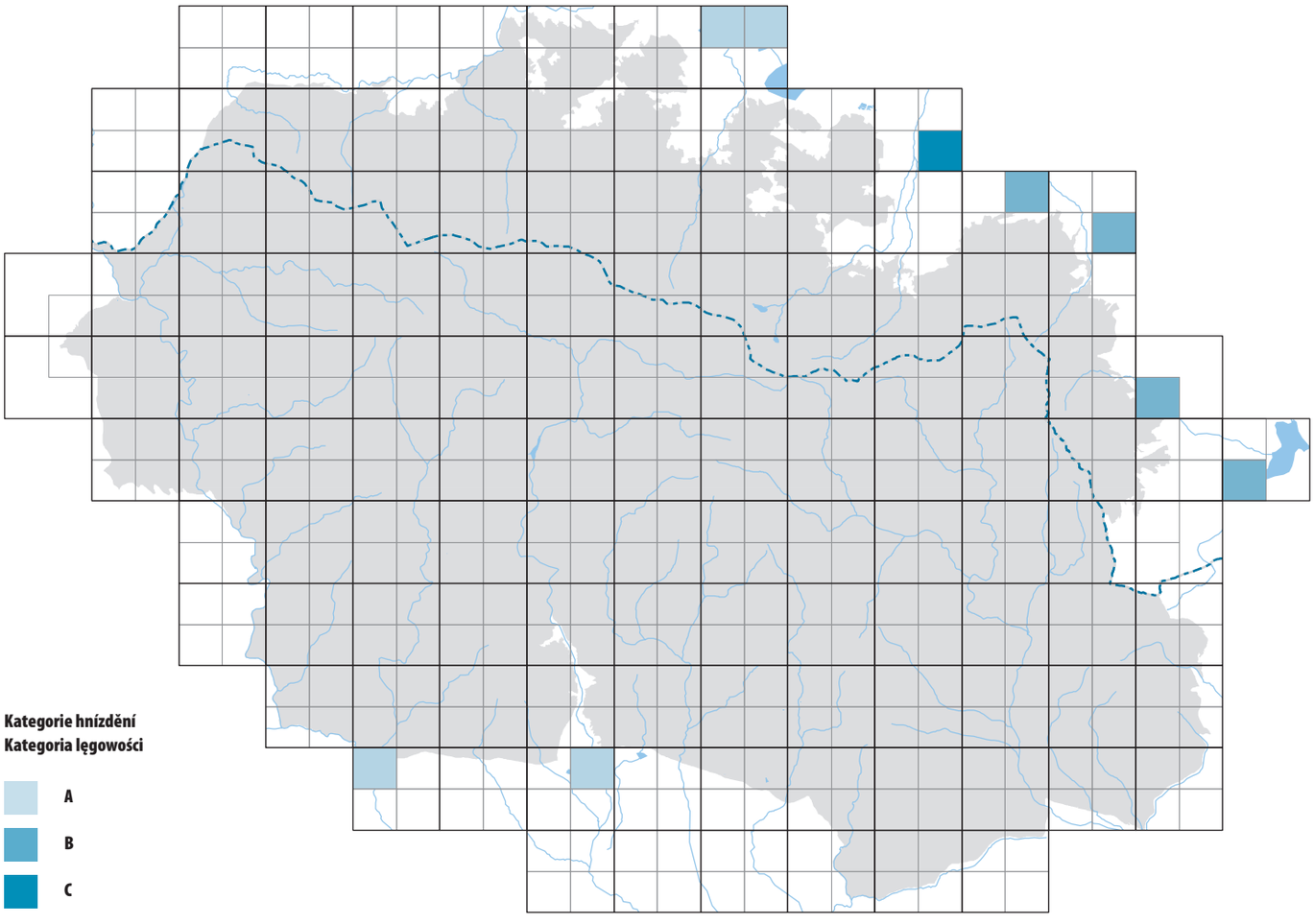

Lyska černá
Łyska
Fulica atra

Bläßhuhn
Common Coot

CZ: –, PL: –, ERL: NT, BDir IIA, Bern III, AEWA

CHARAKTERISTIKA VÝSKYTU

Nepočetný, ale běžně hnízdící druh, vyskytující se na rybnících a vodních nádržích převážně v polském podhůří (do 535 m n. m.: vodní nádrž Bukówka), výjimečně i na českém úpatí hor (Dolní Branná: 450 m n. m.). V českém podhůří je pravidelně pozorován během jarní migrace.

PROSTŘEDÍ

Rybníky a vodní nádrže s lemovými porosty především rákosu obecného *Phragmites australis*, orobinců *Typha* sp. a ostřic *Carex* sp.

ODHAD POČETNOSTI

2012–14 (E-II): 90–110 párů (CZ 0–1, PL 90–110)
[1991–94 (E): 33–36 p, 2012–14 (E): 85–100 p]

VÝVOJ POPULACE

Ve srovnání s minulým mapováním byla lyska černá nalezena na řadě nových lokalit v polském podhůří, což tu mimo jiné souvisí i se vznikem nových vodních nádrží. Naopak jako hnízdící druh patrně vymizela na českém úpatí hor (poslední prokázané hnízdění jednoho páru pochází z roku 2009 – Flousek 2010c). Výrazný nárůst hnízdní populace (téměř na trojnásobek stavu z let 1991–94) tak souvisí se vzrůstem početnosti v polské části sledovaného území. Trend v ČR je mírně stoupající (ČSO 2014).

PROBLÉMY A OHROŽENÍ

Intenzivní rybářské obhospodařování a rozsáhlé úpravy rybníků, vedoucí k likvidaci vhodných hnízdních biotopů; vypalování břehových porostů; vysychání a zarůstání rybníků. Důvody vymizení na české straně nejsou zřejmé.

CHARAKTERYSTYKA WYSTĘPOWANIA

Nieliczny, ale rozpowszechniony gatunek lęgowy, występujący na stawach i zbiornikach wodnych, przeważnie po polskiej stronie gór (do 535 m n.p.m.: Zbiornik Bukówka), wyjątkowo również u podnóża czeskich Karkonoszy (Dolní Branná: 450 m n.p.m.). Po obu stronach gór obserwowany regularnie podczas wiosennej migracji.

ŚRODOWISKO

Stawy rybne i zbiorniki wodne z roślinnością szuwarową, przede wszystkim trzciną pospolitą *Phragmites australis*, pałką *Typha* sp. i turzycą *Carex* sp.

OCENA LICZEBNOŚCI

2012–14 (E-II): 90–110 par (CZ 0–1, PL 90–110)
[1991–94 (E): 33–36 p, 2012–14 (E): 85–100 p]

ZMIANY POPULACJI

W porównaniu z poprzednim mapowaniem obecność łyski została stwierdzona na wielu nowych stanowiskach na polskiej stronie gór, co jest związane między innymi z powstaniem od tamtego czasu na tym obszarze nowych zbiorników wodnych. Natomiast jako gatunek lęgowy prawdopodobnie zaniknęła u podnóży czeskich gór (ostatni udokumentowany lęg jednej pary stwierdzono tu w roku 2009 – Flousek 2010c). Wyraźny wzrost populacji lęgowej (niemal potrojenie w porównaniu ze stanem z lat 1991–94) wynika więc ze wzrostu liczebności odnotowanego w polskiej części badanego obszaru. Trend w Republice Czeskiej jest nieznacznie wzrastający (ČSO 2014).

PROBLEMY I ZAGROŻENIA

Intensywne zagospodarowywanie i remontowanie jednych stawów, a wysychanie i zarastanie innych, likwidacja optymalnych siedlisk w nadbrzeżnej roślinności szuwarowej, wypalanie roślinności stawowej, intensywna gospodarka hodowlana ryb. Przyczyny wymarcia po czeskiej stronie gór nie są oczywiste.

Počet obsazených kvadrátů / Liczba zajętych kwadratów

Kategorie hnízdění Kategoria lęgowości	1991–94 (115 kv/kw)		2012–14 (115 kv/kw)		2012–14 (471 kv/kw)	
	n	%	n	%	n	%
A	0	0	3	43	3	27
B + C	5	100	4	57	8	73
Celkem / Suma	**5**	**4**	**7**	**6**	**11**	**2**

Počet obsazených kvadrátů
Liczba zajętych kwadratów

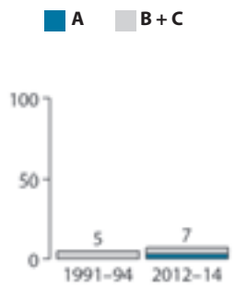

Porovnání výskytu v letech 1991–94 a 2012–14
Porównanie występowania w latach 1991–94 i 2012–14

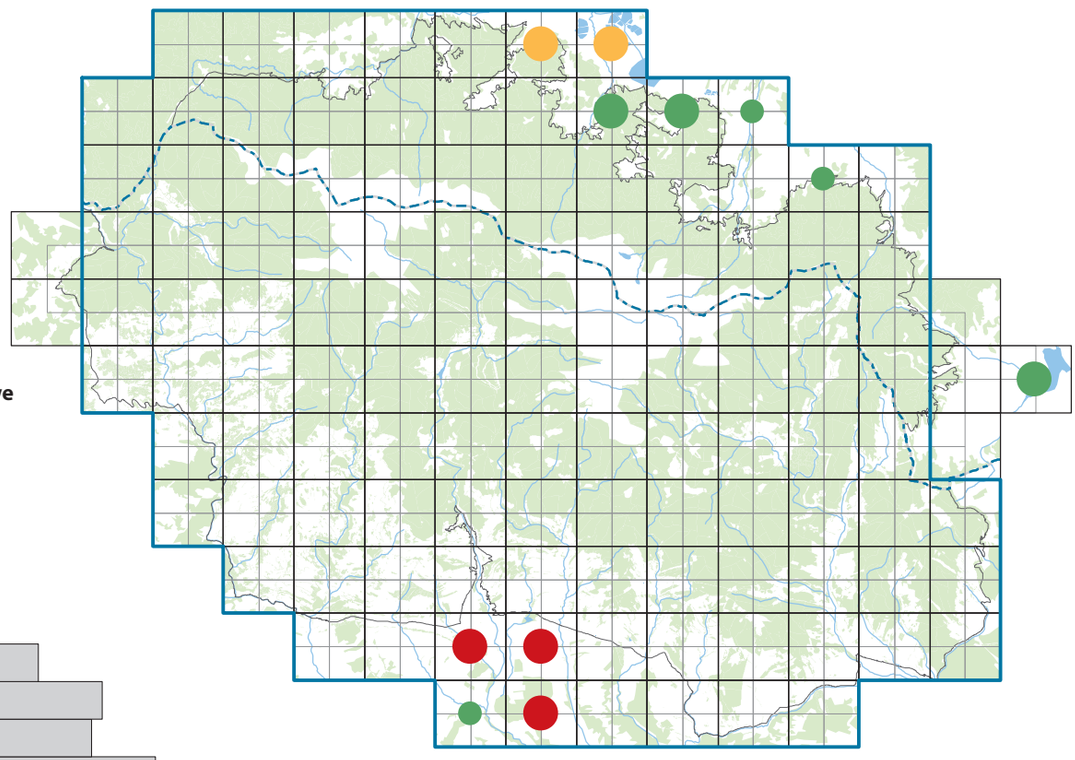

Výškové rozšíření
Rozmieszczenie wysokościowe

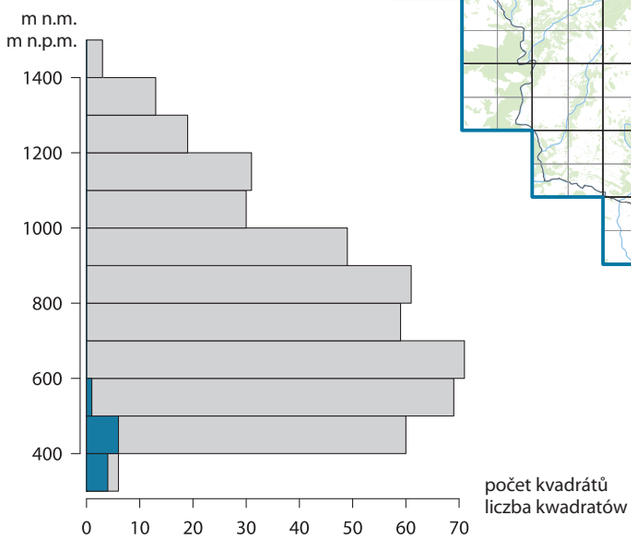

Hnízdní rozšíření v letech 2012–14
Rozmieszczenie ptaków lęgowych w latach 2012–14

Zjištěný výskyt (dle kategorií hnízdění A-C)
Stwierdzone występowanie (dla kategorii lęgowości A-C)

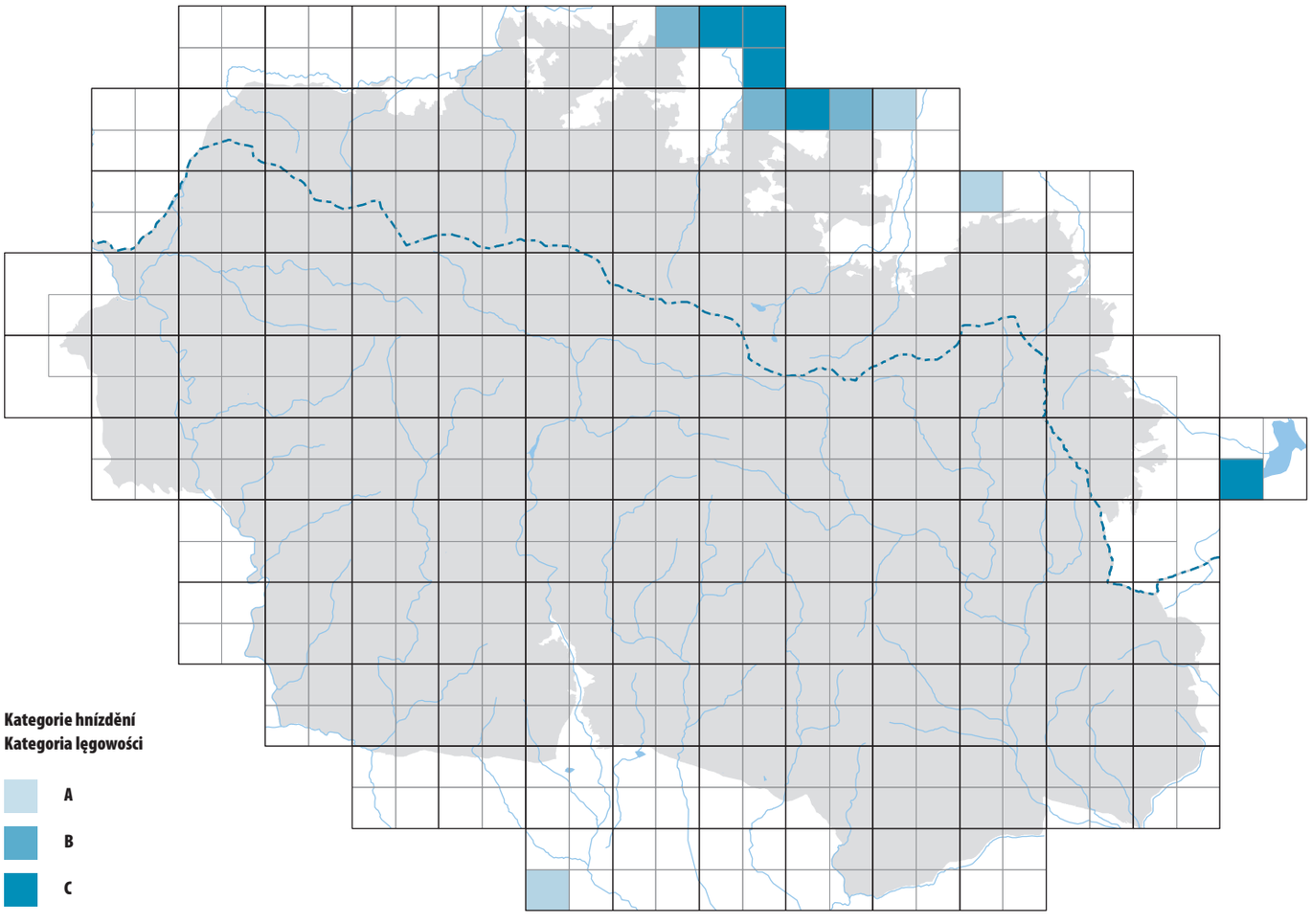

Jeřáb popelavý
Żuraw
Grus grus

Kranich
Common Crane

CZ: KO, ČS: CR, PL: CH, ERL: LC, BDir I, SPEC 2, Bern II, Bonn II, AEWA, CITES II

CHARAKTERISTIKA VÝSKYTU

Nově hnízdící druh. Zjištěn byl na třech lokalitách pouze v polském podhůří (rybníky u Podgórzynu: 340–380 m; vodní nádrž Bukówka: 535 m; Bagnisko u Jakuszyc: 850 m n. m.).

PROSTŘEDÍ

Rybníky a vodní nádrže s lemovými porosty rákosu obecného *Phragmites australis*, orobinců *Typha* sp. a ostřic *Carex* sp.; podmáčená stanoviště na otevřených plochách rašelinišť uprostřed lesních porostů.

ODHAD POČETNOSTI

2012–14 (E-I): 4–6 párů (další 2–3 páry nehnízdící)

VÝVOJ POPULACE

Při minulém mapování v letech 1991–94 nebyl jeřáb popelavý zjištěn, na úpatí polských Krkonoš poprvé zahnízdil v roce 2002. Z české části hor pocházejí z hnízdního období pouze dva nálezy – 21. 5. 2010, Medvědín, přelet 2 ex. k Pančavské louce (Volf in litt.); 19. 5. 2012, Mrtvý vrch, stopy v bahně (Jůna 2013). Při opakovaných návštěvách obou lokalit však nebyli žádní jeřábi zjištěni (M. Jůna, J. Flousek).

PROBLÉMY A OHROŽENÍ

Bez významného ohrožení; potenciální riziko likvidace vhodných hnízdních biotopů v příbřežních porostech rybníků a nádrží nebo na rašeliništích.

CHARAKTERYSTYKA WYSTĘPOWANIA

Nowy gatunek lęgowy. Stwierdzono jego występowanie na trzech stanowiskach wyłącznie na polskiej stronie gór (stawy w okolicach Podgórzyna: 340 m; Zbiornik Bukówka: 535 m; Bagnisko pod Jakuszycami: 850 m n.p.m.).

ŚRODOWISKO

Stawy rybne i zbiorniki wodne z roślinnością szuwarową, przede wszystkim trzciną pospolitą *Phragmites australis*, pałką *Typha* sp. i turzycą *Carex* sp.; podmokłe siedliska na otwartych przestrzeniach torfowisk położonych wśród lasów.

OCENA LICZEBNOŚCI

2012–14 (E-I): 4–6 par (kolejne 2–3 to pary nielęgowe)

ZMIANY POPULACJI

Podczas poprzedniego mapowania z lat 1991–94 nie stwierdzono występowania żurawia, zaś u podnóża polskich Karkonoszy po raz pierwszy gniazdował on w roku 2002. Z czeskiej części gór pochodzą tylko dwie obserwacje z sezonu lęgowego – 21.5.2010, Medvědín, przelot 2 os. w kierunku Pančavskiej louki (Volf in litt.); 19.5.2012, Mrtvý vrch, tropy w błocie (Jůna 2013). W trakcie ponownych wizyt na obu stanowiskach nie stwierdzono jednak obecności żurawi (M. Jůna, J. Flousek).

PROBLEMY I ZAGROŻENIA

Bez oczywistych zagrożeń. Potencjalne ryzyko likwidacji odpowiednich biotopów lęgowych w przybrzeżnych zaroślach stawów i zbiorników wodnych lub na torfowiskach.

Počet obsazených kvadrátů / Liczba zajętych kwadratów

Kategorie hnízdění Kategoria lęgowości	1991–94 (115 kv/kw)		2012–14 (115 kv/kw)		2012–14 (471 kv/kw)	
	n	%	n	%	n	%
A	0	0	0	0	0	0
B + C	0	0	4	100	7	100
Celkem / Suma	**0**	**0**	**4**	**3**	**7**	**1**

Počet obsazených kvadrátů
Liczba zajętych kwadratów

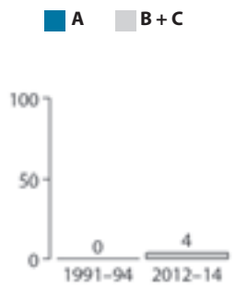

Porovnání výskytu v letech 1991–94 a 2012–14
Porównanie występowania w latach 1991–94 i 2012–14

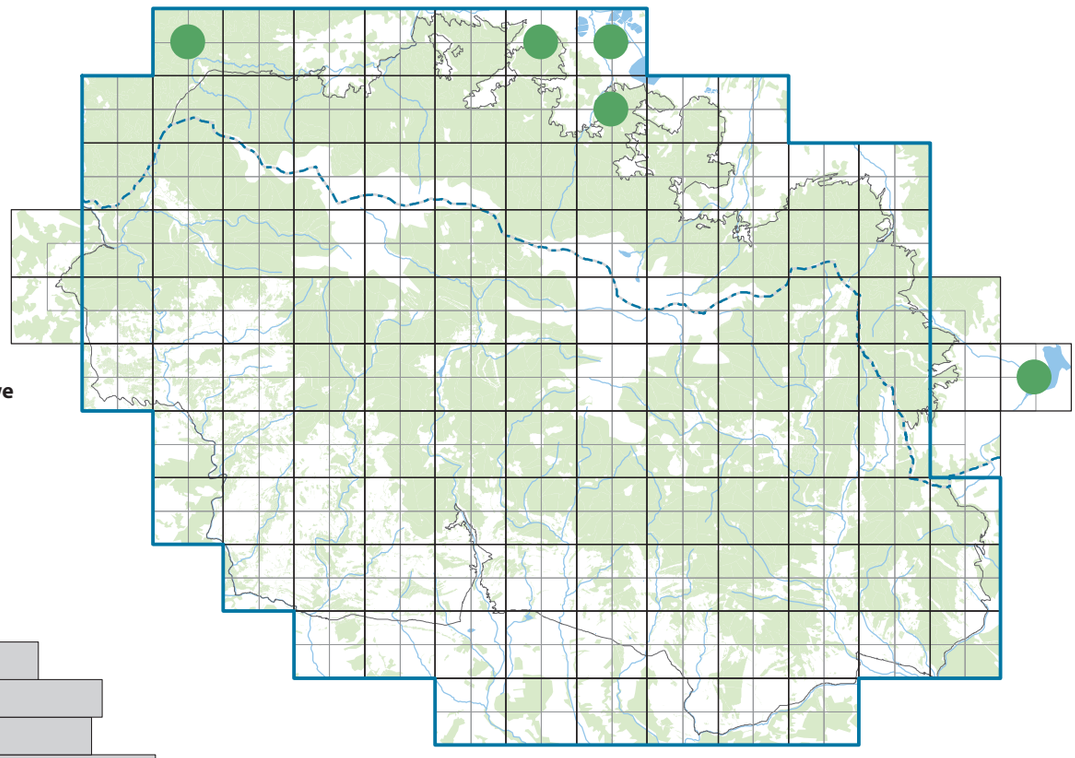

Výškové rozšíření
Rozmieszczenie wysokościowe

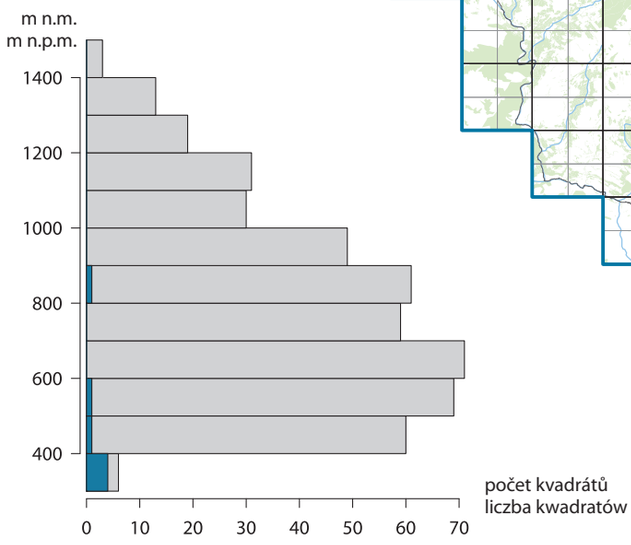

Hnízdní rozšíření v letech 2012–14
Rozmieszczenie ptaków lęgowych w latach 2012–14

Zjištěný výskyt (dle kategorií hnízdění A-C)
Stwierdzone występowanie (dla kategorii lęgowości A-C)

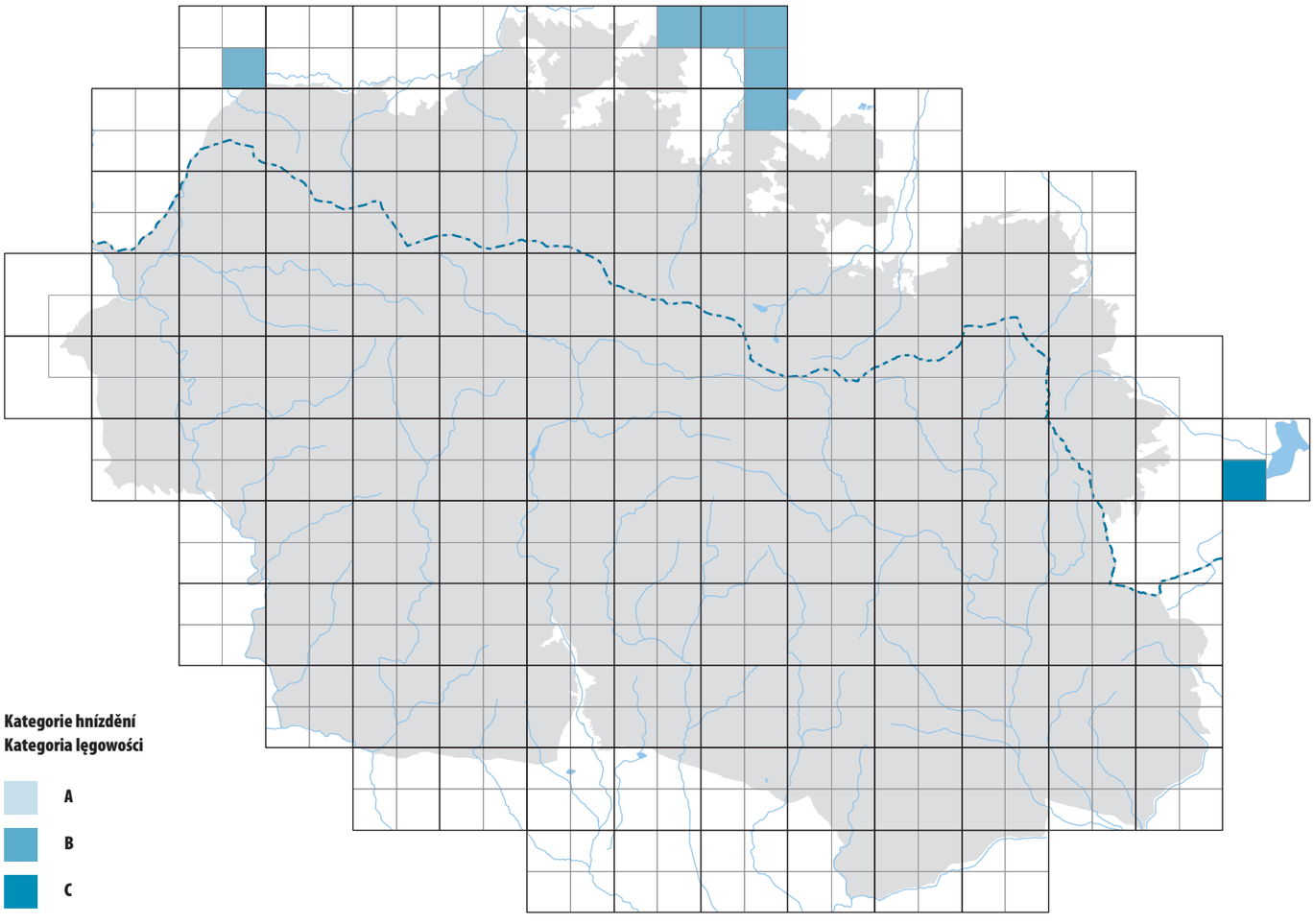

Čejka chocholatá
Czajka
Vanellus vanellus

Kiebitz
Northern Lapwing

CZ: –, ČS: VU, PL: CH1, ERL: VU, BDir IIB, SPEC 2, Bern III, Bonn II, AEWA

CHARAKTERISTIKA VÝSKYTU

V současnosti již jen vzácně hnízdící a rychle mizející druh, vyskytující se na několika málo lokalitách v severním a jižním podhůří do nadmořské výšky 500 m na české straně (Hertvíkovice) a do 620 m na polské straně hor (Niedamirów). Na polském území je nejpočetnější na nově mapovaných plochách v okolí Jarkowic a Miszkowic.

PROSTŘEDÍ

Obnažené břehy rybníků a vodních nádrží, osetá pole, méně často vlhké obhospodařované louky a pastviny v nižších polohách.

ODHAD POČETNOSTI

2012–14 (E-I): 14–22 párů (CZ 3–4, PL 11–18)
[1991–94 (E): 30–40 p, 2012–14 (E): 8–12 p]

VÝVOJ POPULACE

Čejka chocholatá dramaticky mizí ze zemědělské krajiny zejména v českém podhůří, kde od minulého mapování v letech 1991–94 poklesl počet obsazených kvadrátů o 70 %. Úbytku vhodných hnízdních lokalit odpovídá i vývoj početnosti, která se snížila na necelou třetinu stavu před 20 lety. Podobně prudký pokles vykazují i populace v celé ČR a v Polsku (ČSO 2014, PMŚ 2014).

PROBLÉMY A OHROŽENÍ

Výrazné změny v podhorské zemědělské krajině, zejména na české straně – úbytek vhodných hnízdních stanovišť, související s velkoplošným zemědělským hospodařením, jeho mechanizací a chemizací, se změnami ve způsobech hospodaření (např. zvyšující se podíl ozimů) i s šířící se plošnou zástavbou ve volné krajině.

CHARAKTERYSTYKA WYSTĘPOWANIA

Obecnie bardzo rzadko gniazdujący i szybko ginący gatunek, występujący jedynie na kilku stanowiskach na północnym i południowym podnóżu Karkonoszy, do wysokości 500 m po stronie czeskiej (Hertvíkovice) i do 620 m n.p.m. po polskiej stronie gór (Niedamirów). W części polskiej najliczniej występuje w nowych mapowanych kwadratach w okolicach Jarkowic i Miszkowic.

ŚRODOWISKO

Odsłonięte brzegi stawów i zbiorników wodnych oraz obsiane pola u podnóża gór, rzadziej wilgotne i zagospodarowane łąki oraz pastwiska w niższych położeniach górskich.

OCENA LICZEBNOŚCI

2012–14 (E-I): 14–22 par (CZ 3–4, PL 11–18)
[1991–94 (E): 30–40 p, 2012–14 (E): 8–12 p]

ZMIANY POPULACJI

Czajka w sposób dramatyczny zanika w krajobrazie rolniczym szczególnie po czeskiej stronie gór, gdzie od poprzedniego mapowania w latach 1991–94 liczba zajętych przez ten gatunek kwadratów zmalała o 70%. Adekwatny do zanikania stanowisk lęgowych jest również trend populacji, której liczebność obecnie stanowi mniej niż jedną trzecią stanu notowanego przed 20 laty. Również populacja w całej Republice Czeskiej a także w Polsce wykazuje silną tendencję spadkową (ČSO 2014, PMŚ 2014).

PROBLEMY I ZAGROŻENIA

Wyraźne zmiany w krajobrazie rolniczym karkonoskiego podnóża, głównie po czeskiej stronie gór, zanik optymalnych siedlisk lęgowych związany z rozwojem rolnictwa wielkoobszarowego, jego mechanizacją i chemizacją oraz ze zmianami w sposobie gospodarowania (np. wzrost udziału roślin ozimych) a także postępująca zabudowa na dotychczas otwartych terenach.

Počet obsazených kvadrátů / Liczba zajętych kwadratów

Kategorie hnízdění Kategoria lęgowości	1991–94 (115 kv/kw)		2012–14 (115 kv/kw)		2012–14 (471 kv/kw)	
	n	%	n	%	n	%
A	0	0	3	50	6	55
B + C	16	100	3	50	5	45
Celkem / Suma	**16**	**14**	**6**	**5**	**11**	**2**

Počet obsazených kvadrátů
Liczba zajętych kwadratów

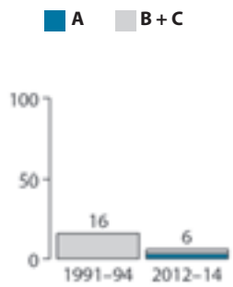

Porovnání výskytu v letech 1991–94 a 2012–14
Porównanie występowania w latach 1991–94 i 2012–14

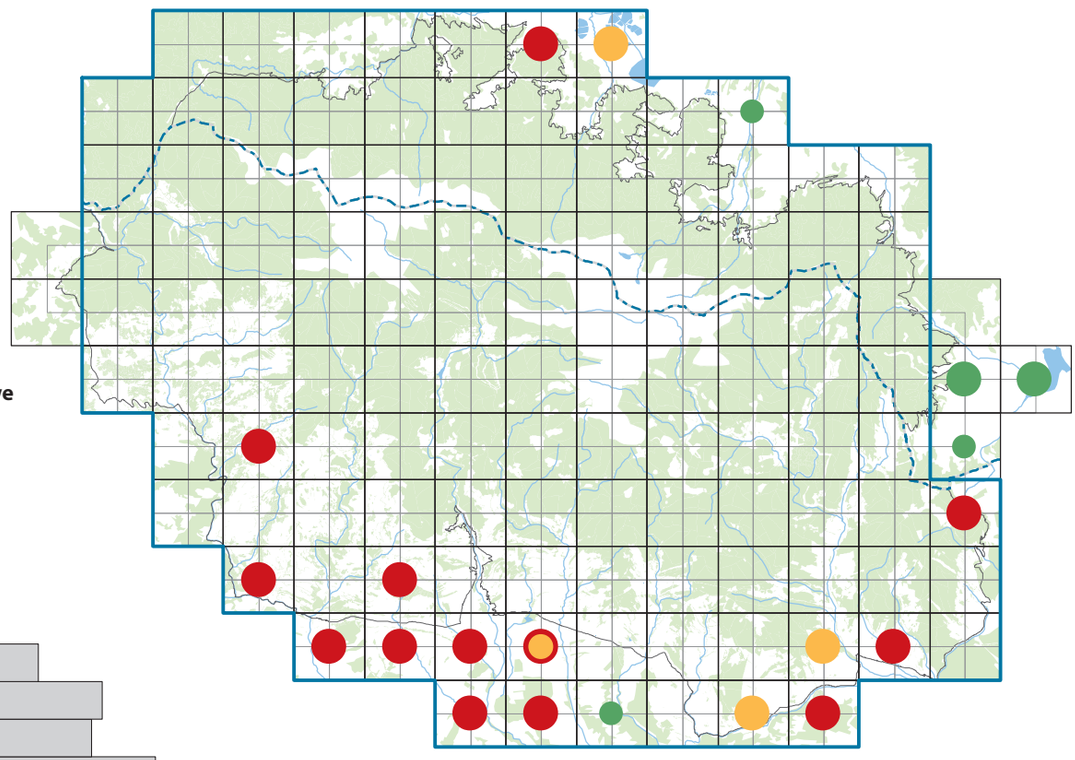

Výškové rozšíření
Rozmieszczenie wysokościowe

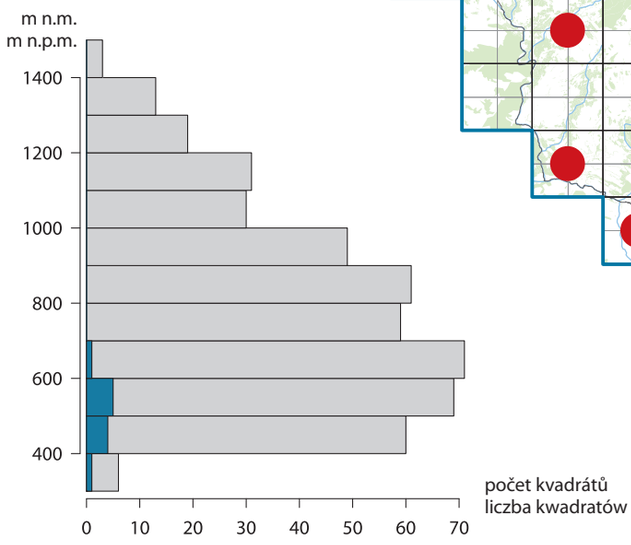

Hnízdní rozšíření v letech 2012–14
Rozmieszczenie ptaków lęgowych w latach 2012–14

Zjištěný výskyt (dle kategorií hnízdění A-C)
Stwierdzone występowanie (dla kategorii lęgowości A-C)

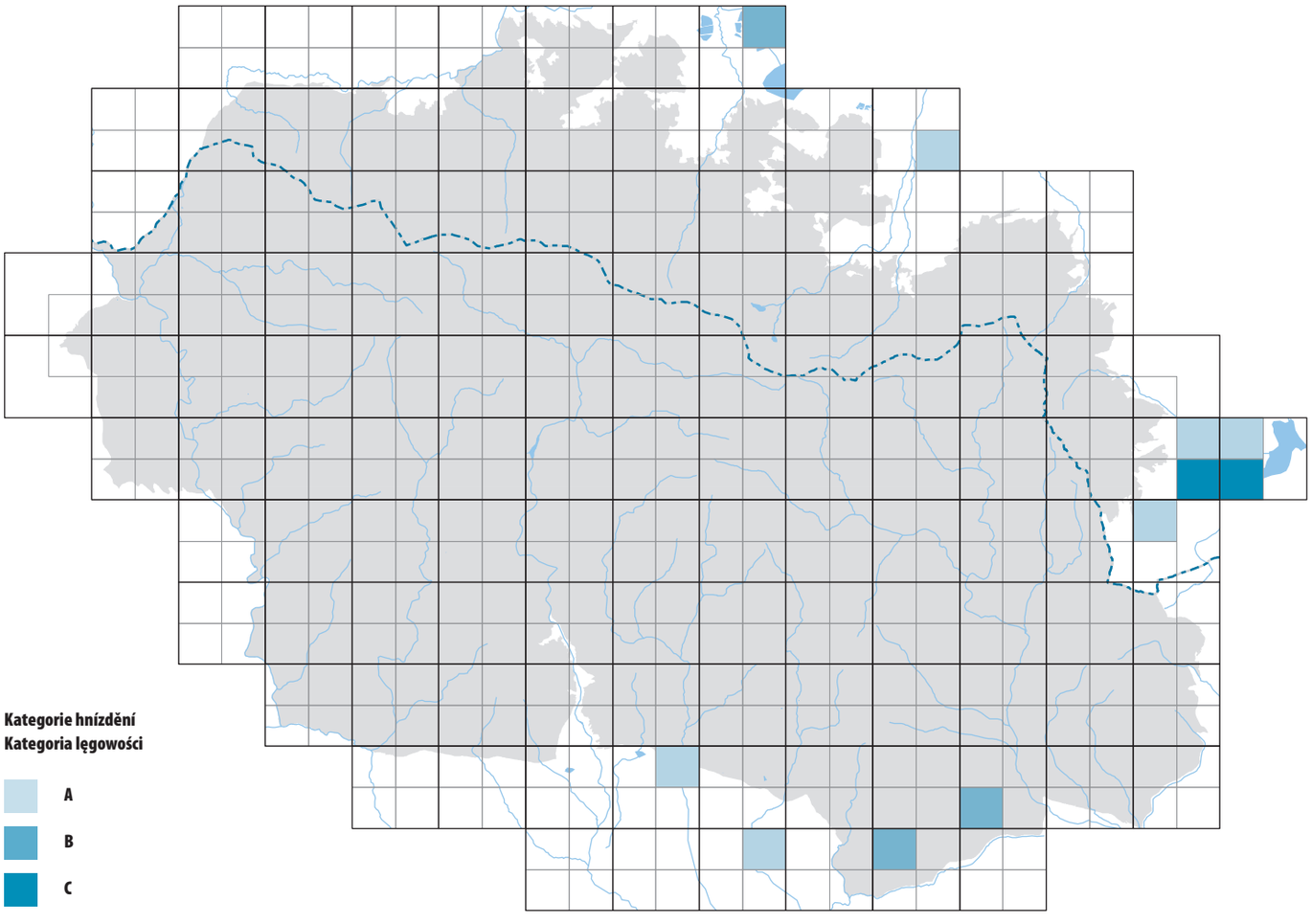

Kulík říční
Sieweczka rzeczna
Charadrius dubius

Flußregenpfeifer
Little Ringed Plover

CZ: –, ČS: VU, PL: CH, ERL: LC, Bern II, Bonn II, AEWA

CHARAKTERISTIKA VÝSKYTU

Vzácně se vyskytující druh, hnízdící pouze v krkonošském podhůří, s nejvýše zaznamenaným výskytem v nadmořské výšce 600 m (lom Horní Lánov).

PROSTŘEDÍ

Obnažené břehy rybníků a vodních nádrží, řídce zarostlá a bahnitá dna nenapuštěných rybníků, terasy vápencových lomů, méně často i osetá pole.

ODHAD POČETNOSTI

2012–14 (E-I): 10–15 párů (CZ 2–3, PL 8–12)
[1991–94 (E): 18–21 p, 2012–14 (E): 9–13 p]

VÝVOJ POPULACE

Ve srovnání s minulým mapováním byly nalezeny nově obsazené kvadráty v polském podhůří a naopak byla opuštěna polovina hnízdních lokalit na české straně hor. Početnost hnízdní populace klesla v uplynulých 20 letech na polovinu (v ČR se zdá být stabilní – ČSO 2014).

PROBLÉMY A OHROŽENÍ

Likvidace hnízd na březích rybníků a nádrží s výraznými výkyvy vodní hladiny nebo v rybnících napouštěných až během hnízdního období; likvidace hnízd na terasách aktivních lomů; úbytek vhodných hnízdních stanovišť, související se změnami v zemědělském hospodaření (např. zvyšující se podíl ozimů) a s šířící se plošnou zástavbou ve volné krajině.

CHARAKTERYSTYKA WYSTĘPOWANIA

Rzadki gatunek lęgowy, gniazdujący wyłącznie u podnóża Karkonoszy, którego występowanie zanotowano maksymalnie do wysokości 600 m n.p.m. (kamieniołom Horní Lánov).

ŚRODOWISKO

Odkryte brzegi stawów i zbiorników wodnych, słabo zarośnięte i bagniste dna nienapełnionych stawów, terasy kamieniołomów wapiennych, rzadziej obsiane pola.

OCENA LICZEBNOŚCI

2012–14 (E-I): 10–15 par (CZ 2–3, PL 8–12)
[1991–94 (E): 18–21 p, 2012–14 (E): 9–13 p]

ZMIANY POPULACJI

W porównaniu z poprzednim mapowaniem w latach 1991–94 gatunek zajął dwa nowe kwadraty u polskiego podnóża gór, z kolei opuszczona została połowa stanowisk lęgowych po czeskiej stronie Karkonoszy. W trakcie minionych 20 lat liczebność całej populacji lęgowej zmniejszyła się prawie o połowę (w Republice Czeskiej populacja wydaje się być stabilna – ČSO 2014).

PROBLEMY I ZAGROŻENIA

Zatapianie gniazd usytuowanych na brzegach stawów i zbiorników wodnych o wyraźnych wahaniach poziomu lustra wody, niewłaściwa gospodarka stawowa związana ze zbyt późnym napełnianiem niektórych stawów, na których dnie znajdują się już gniazda ptaków, zagrożenie lęgów zakładanych na terasach aktywnych kamieniołomów; zanik optymalnych siedlisk lęgowych, związany ze zmianami w gospodarce rolnej (np. wzrost udziału ozimin) oraz postępująca zabudowa na dotychczas otwartych terenach.

Počet obsazených kvadrátů / Liczba zajętych kwadratów

Kategorie hnízdění Kategoria lęgowości	1991–94 (115 kv/kw)		2012–14 (115 kv/kw)		2012–14 (471 kv/kw)	
	n	%	n	%	n	%
A	1	12	1	14	3	25
B + C	7	88	6	86	9	75
Celkem / Suma	**8**	**7**	**7**	**6**	**12**	**3**

Počet obsazených kvadrátů
Liczba zajętych kwadratów

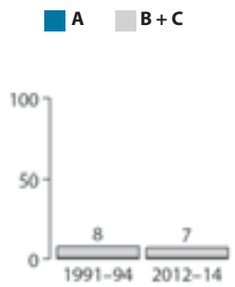

Porovnání výskytu v letech 1991–94 a 2012–14
Porównanie występowania w latach 1991–94 i 2012–14

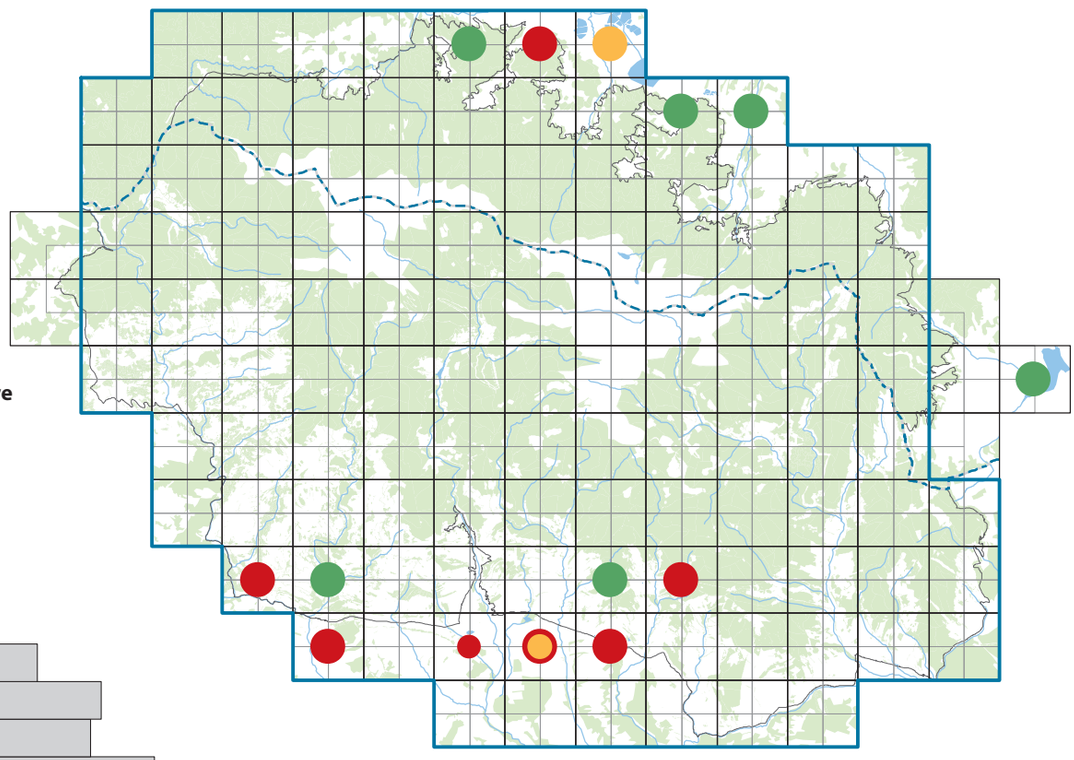

Výškové rozšíření
Rozmieszczenie wysokościowe

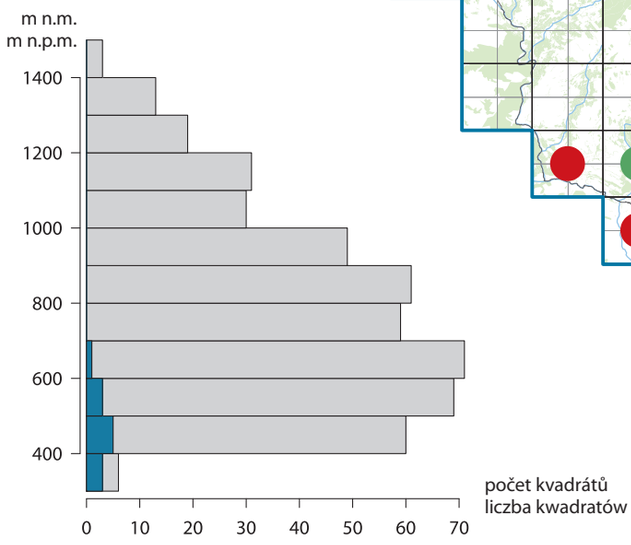

Hnízdní rozšíření v letech 2012–14
Rozmieszczenie ptaków lęgowych w latach 2012–14

Zjištěný výskyt (dle kategorií hnízdění A-C)
Stwierdzone występowanie (dla kategorii lęgowości A-C)

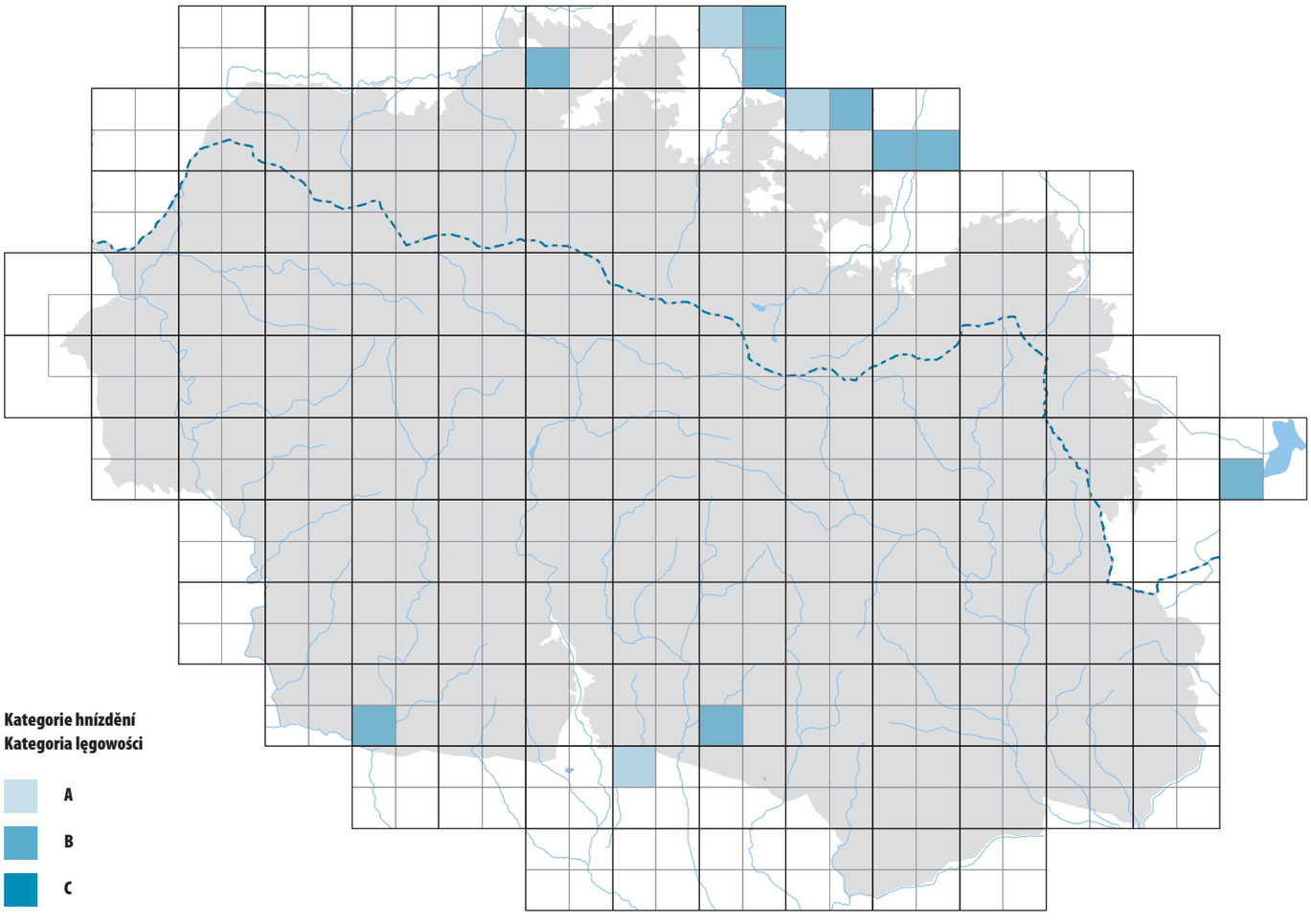

Kulík hnědý
Mornel
Charadrius morinellus

Mornell-Regenpfeifer
Eurasian Dotterel

CZ: KO, ČS: CR, PL: CH, PCL: CR, ERL: LC, BDir I, Bern II, Bonn II, AEWA

CHARAKTERISTIKA VÝSKYTU

Velmi sporadicky hnízdící druh, preferující biotopy krkonošské tundry v nadmořské výšce 1510–1550 m (Sněžka, Luční a Studniční hora, Vysoké Kolo).

PROSTŘEDÍ

Mozaika kamenitých polí a alpínských trávníků se sporou bylinnou vegetací na nejvyšších vrcholech v alpínském vegetačním stupni.

ODHAD POČETNOSTI

2012–14: nezjištěn
[1991–94 (E): 0–1 pár]

VÝVOJ POPULACE

Izolovaná populace, která v 19. století dosahovala početnosti asi desítek párů (Pax 1925), vymizela v polovině 20. století. Za hlavní příčinu lze považovat činnost člověka (lov ptáků, sběr vajec z hnízd). Poslední hnízdění bylo prokázáno v roce 1946 na Luční hoře (Mařan 1946). Při minulém mapování byl kulík hnědý opakovaně zjištěn v hnízdní době, ale další hnízdění bylo prokázáno až v roce 1999 opět na Luční hoře (nález adultního ptáka s nevzletnými mláďaty – Skřivan 1999); v roce 2002 bylo na stejné lokalitě nalezeno hnízdo s vejci (Flousek 2002a). Z let 2000–01, 2004 a 2009–10 existuje řada údajů s hnízdním chováním pozorovaných ptáků také z dalších lokalit (Vysoké Kolo, Studniční hora, Sněžka – Skřivan & Skřivan 2000, Vaněk 2001, Flousek 2005, Dobrowolska 2011, Harčarik et al. 2011). Během aktuálního mapování nebyl druh zjištěn.
Střídavá přítomnost a nepřítomnost kulíka hnědého v Krkonoších patrně souvisí s izolací tohoto hnízdiště, přes které ptáci protahují na tradiční lokality ve Skandinávii a pouze v některých letech tu i zahnízdí (asi ne s více než 1–3 snůškami v ideálních letech).

PROBLÉMY A OHROŽENÍ

Bez významného ohrožení na krkonošských hnízdištích; rizikem může být chov domácích koček na vrcholových boudách.

Počet obsazených kvadrátů / Liczba zajętych kwadratów

Kategorie hnízdění Kategoria lęgowości	1991–94 (115 kv/kw)		2012–14 (115 kv/kw)		2012–14 (471 kv/kw)	
	n	%	n	%	n	%
A	1	50	0	0	0	0
B + C	1	50	0	0	0	0
Celkem / Suma	**2**	**2**	**0**	**0**	**0**	**0**

CHARAKTERYSTYKA WYSTĘPOWANIA

Bardzo sporadycznie występujący gatunek lęgowy, preferujący biotopy tundry karkonoskiej, położone na wysokości 1510–1550 m. n.p.m. (Śnieżka, Luční i Studniční hora, Vysoké Kolo).

ŚRODOWISKO

Mozaika terenów kamienistych i łąk alpejskich, ze skąpą roślinnością zielną, na najwyższych szczytach w piętrze alpejskim.

OCENA LICZEBNOŚCI

2012–14: nie stwierdzono
[1991–94 (E): 0–1 para]

ZMIANY POPULACJI

Karkonoska populacja mornela, która w XIX stuleciu liczyła prawdopodobnie kilkadziesiąt par (Pax 1925), wyginęła w połowie XX wieku. Za główną przyczynę można uznać działalność człowieka (polowania na ptaki, wybieranie jaj z gniazd). Ostatnie lęgi stwierdzono w 1946 r. na Luční hoře (Mařan 1946). Podczas poprzedniego mapowania w latach 1991–94 mornel był kilkakrotnie obserwowany w okresie lęgowym, jednak gniazdowanie zostało udokumentowane dopiero w 1999 r. na Luční hoře (odnalezienie dorosłego ptaka z pisklętami jeszcze niezdolnymi do lotu – Skřivan 1999); w 2002 r. na tym samym stanowisku znaleziono gniazdo z jajami (Flousek 2002a). W latach 2000–01, 2004 i 2009–10 zanotowano wiele obserwacji ptaków wykazujących zachowania lęgowe również na innych stanowiskach (Vysoké Kolo, Studniční hora, Śnieżka – Skřivan & Skřivan 2000, Vaněk 2001, Flousek 2005a, Dobrowolska 2011, Harčarik et al. 2011). W trakcie aktualnego mapowania nie stwierdzono występowania gatunku. Naprzemienne występowanie i nie występowanie mornela w Karkonoszach ma prawdopodobnie związek z izolacją tego terenu lęgowego, przez który ptaki migrują na tradycyjne lęgowiska w Skandynawii i gniazdują tu jedynie co jakiś czas (prawdopodobnie nie więcej niż 1–3 p).

PROBLEMY I ZAGROŻENIA

Bez oczywistych zagrożeń na karkonoskich stanowiskach lęgowych; ryzykiem może być hodowla domowych kotów w schroniskach górskich na szczytach gór.

Počet obsazených kvadrátů
Liczba zajętych kwadratów

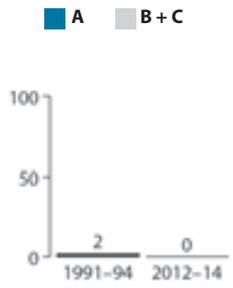

Porovnání výskytu v letech 1991–94 a 2012–14
Porównanie występowania w latach 1991–94 i 2012–14

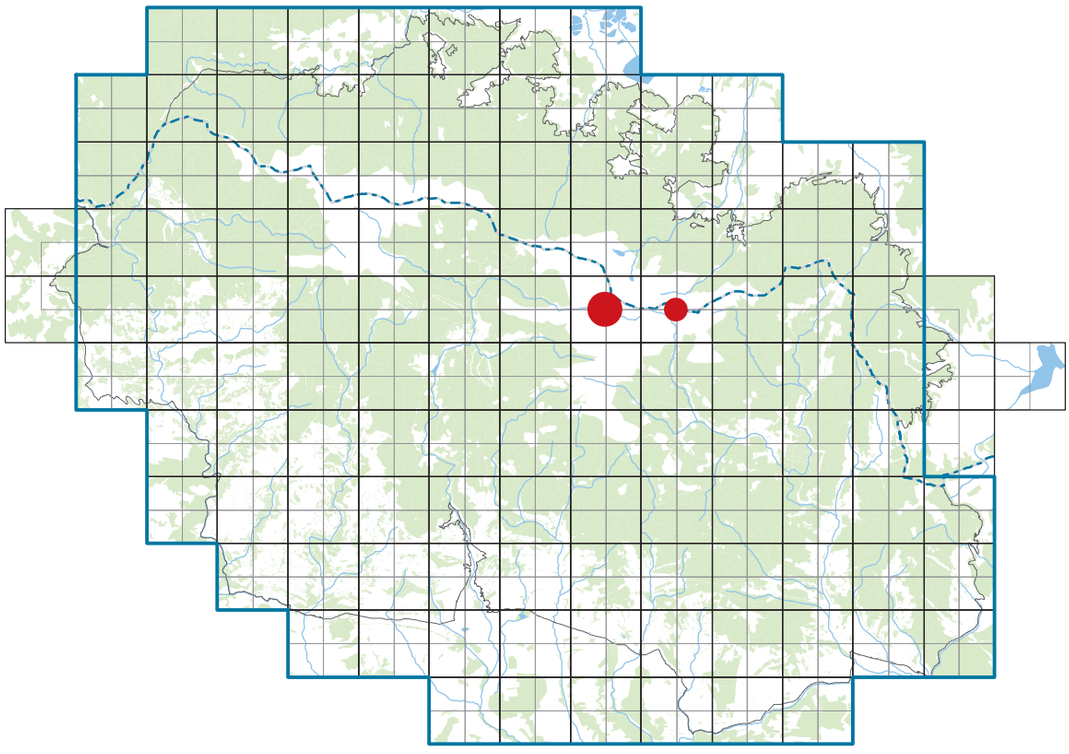

Sluka lesní
Słonka
Scolopax rusticola

Waldschnepfe
Eurasian Woodcock

CZ: O, ČS: VU, PL: –, PCL: DD, ERL: LC, BDir IIA, SPEC 3, Bern III, Bonn II, AEWA

CHARAKTERISTIKA VÝSKYTU

Nepočetně hnízdící druh, vyskytující se na celém sledovaném území od podhůří po horní hranici lesa (zhruba 1350 m n. m.).

PROSTŘEDÍ

Smíšené a smrkové lesní porosty s podmáčenými plochami, s vyvinutým keřovým patrem a s přítomností mýtin, světlin a lučních enkláv.

ODHAD POČETNOSTI

2012–14 (E-IV): 100–200 samců
[1991–94 (E): 15–35 s, 2012–14 (E): 100–200 s]

VÝVOJ POPULACE

Obtížná registrace sluky lesní v terénu, nedostatečné znalosti o jejích hnízdních hustotách a problematická interpretace získaných dat neumožňují objektivně hodnotit dlouhodobé změny její početnosti. Při aktuálním mapování byl druh zaznamenán v pětinásobném množství kvadrátů než v letech 1991–94. Zachycený stav je však zásadně ovlivněn použitou metodikou, protože naprostá většina nálezů byla nyní získána z nahrávek, tj. účinnějším způsobem než jsou kontroly lokalit mapovatelem. Současné údaje tak patrně pouze zpřesňují data získaná před 20 lety a nelze z nich vyvozovat skutečný vývoj zdejší hnízdní populace.

PROBLÉMY A OHROŽENÍ

Při citlivém hospodaření v lesních porostech bez významného ohrožení na hnízdních lokalitách; rizikem je intenzivní lov migrujících a zimujících ptáků zejména ve Středomoří.

CHARAKTERYSTYKA WYSTĘPOWANIA

Nieliczny gatunek lęgowy, występujący powszechnie na całym badanym obszarze, od podnóża gór po górną granicę lasu (ok. 1350 m n.p.m.).

ŚRODOWISKO

Lasy mieszane i świerkowe z obszarami podmokłymi, z rozwiniętym piętrem krzewów, z obecnością polan, przesiek oraz enklaw łąkowych.

OCENA LICZEBNOŚCI

2012–14 (E-IV): 100–200 samców
[1991–94 (E): 15–35 s, 2012–14 (E): 100–200 s]

ZMIANY POPULACJI

Ze względu na trudności w obserwacji słonki w terenie, zbyt małą wiedzę na temat jej zagęszczenia lęgowego i problemy związane z interpretacją pozyskanych danych, nie jest możliwe dokonanie obiektywnej oceny zmian liczebności tego gatunku. W porównaniu z mapowaniem z lat 1991–94, podczas obecnego mapowania słonkę zaobserwowano w pięciokrotnie większej liczbie kwadratów. Zasadniczy wpływ na stwierdzony stan rzeczy ma jednak wykorzystana aktualnie inna metodyka badań, ponieważ zdecydowana większość obserwacji pochodzi obecnie z nagrań głosów, czyli sposobu skuteczniejszego od wizyt osoby mapującej w kwadracie. W związku z tym informacje zebrane obecnie prawdopodobnie tylko uściślają dane zdobyte 20 lat temu i nie można na ich podstawie określać rzeczywistych zmian tutejszej populacji lęgowej.

PROBLEMY I ZAGROŻENIA

Pod warunkiem prowadzenia przemyślanej gospodarki leśnej brak znaczących zagrożeń na stanowiskach lęgowych; ryzykiem są intensywne polowania na migrujące i zimujące ptaki, szczególnie na obszarach śródziemnomorskich.

Počet obsazených kvadrátů / Liczba zajętych kwadratów

Kategorie hnízdění Kategoria lęgowości	1991–94 (115 kv/kw)		2012–14 (115 kv/kw)		2012–14 (471 kv/kw)	
	n	%	n	%	n	%
A	2	14	53	75	124	84
B + C	12	86	18	25	24	16
Celkem / Suma	**14**	**12**	**71**	**62**	**148**	**31**

Počet obsazených kvadrátů
Liczba zajętych kwadratów

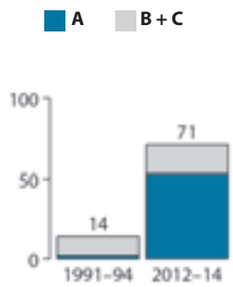

Porovnání výskytu v letech 1991–94 a 2012–14
Porównanie występowania w latach 1991–94 i 2012–14

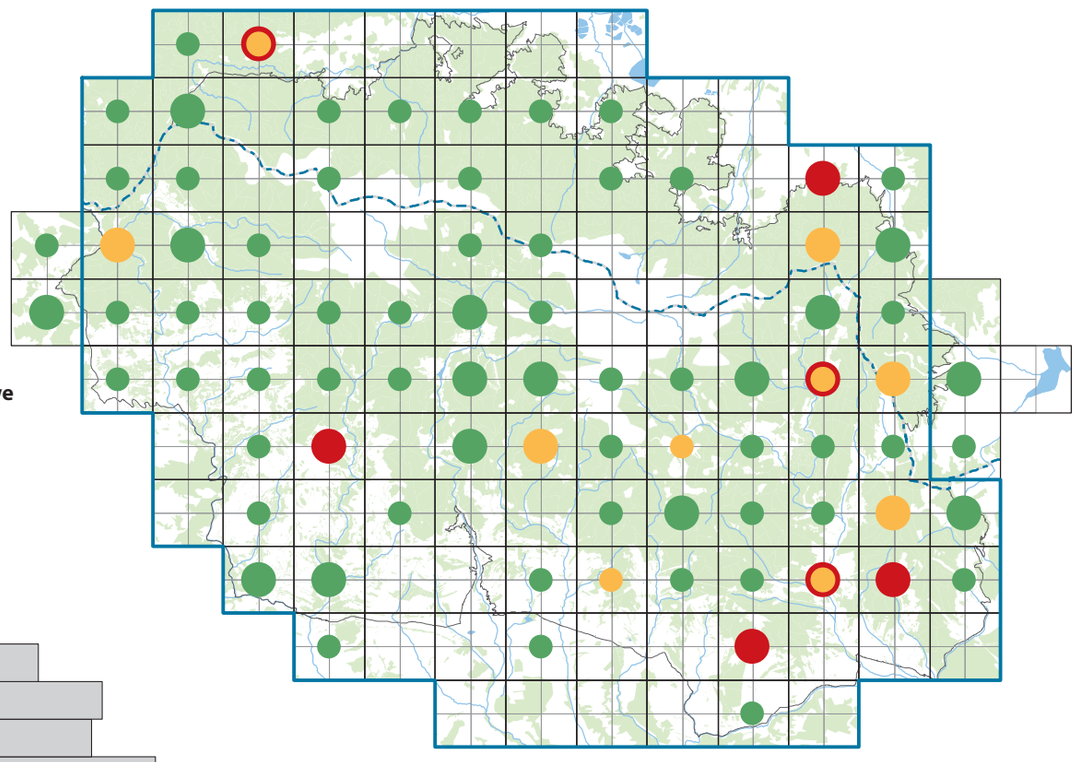

Výškové rozšíření
Rozmieszczenie wysokościowe

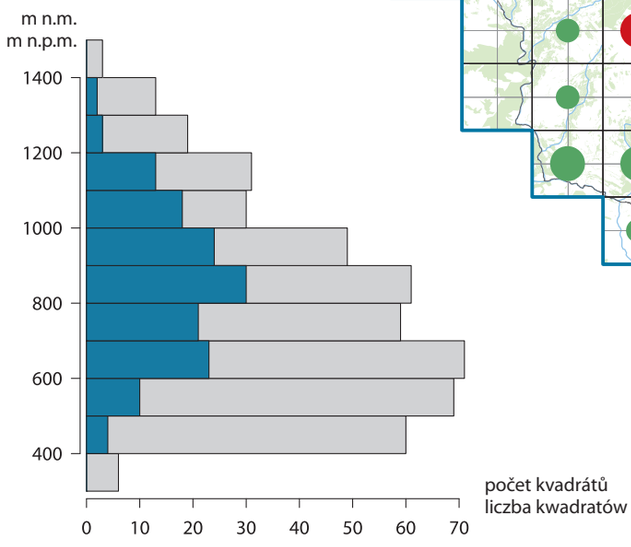

Hnízdní rozšíření v letech 2012–14
Rozmieszczenie ptaków lęgowych w latach 2012–14

Zjištěný výskyt (dle kategorií hnízdění A-C)
Stwierdzone występowanie (dla kategorii lęgowości A-C)

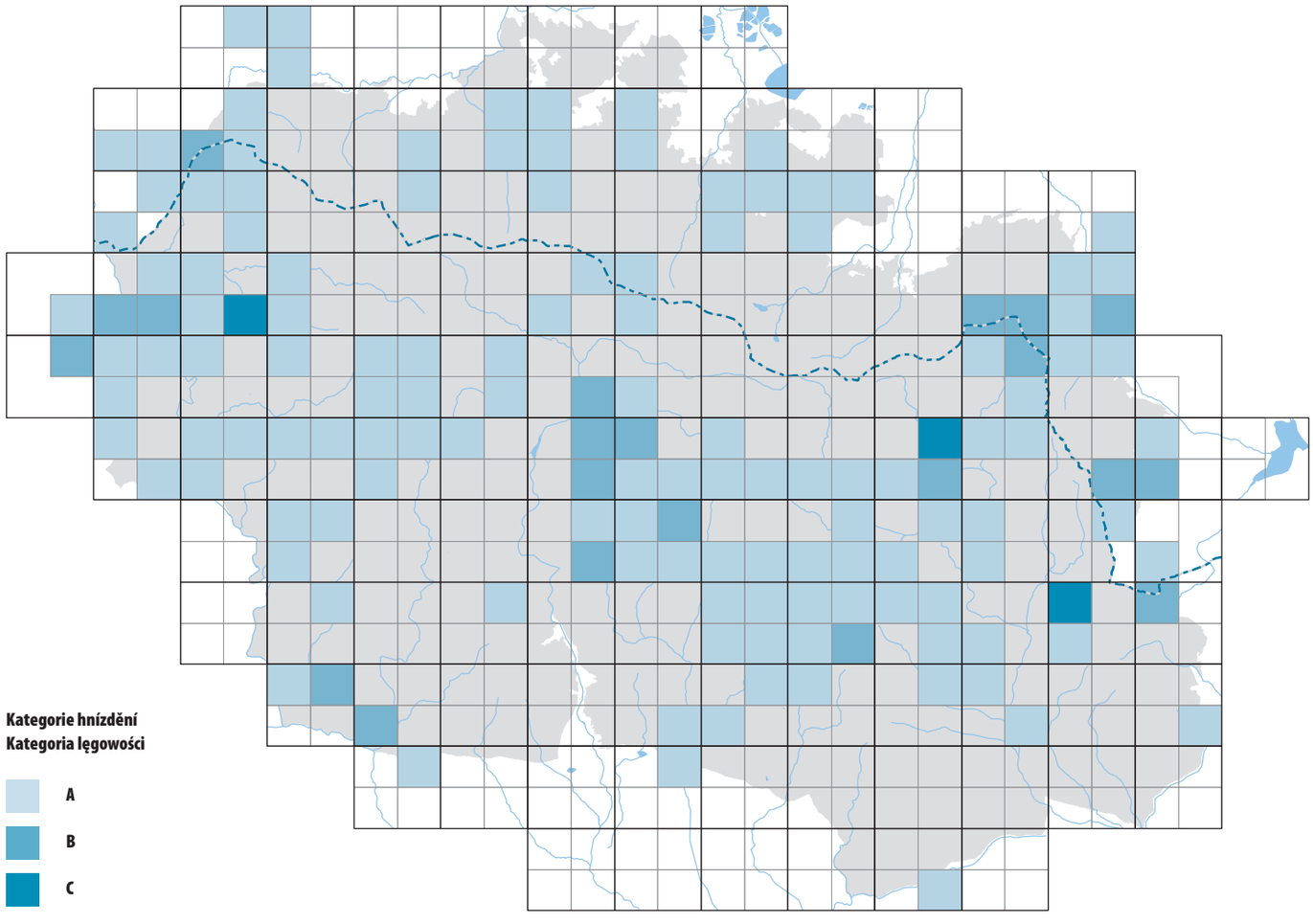

Bekasina otavní
Kszyk
Gallinago gallinago

Bekassine
Common Snipe

CZ: SO, ČS: EN, PL: CH, ERL: LC, BDir IIA, SPEC 3, Bern III, Bonn II, AEWA

CHARAKTERISTIKA VÝSKYTU

Vzácný druh, pravidelně hnízdící v obou extrémních polohách pohoří – v podhůří a nad horní hranicí lesa, nejvýše na Úpském rašeliništi (1430 m n. m.).

PROSTŘEDÍ

Mokřadní stanoviště různého typu – břehová vegetace rybníků a vodních nádrží na úpatí hor, podmáčené až velmi vlhké nekosené horské louky ve vyšších polohách a bylinné porosty subarktických rašelinišť na hřebenech hor (Kovařík et al. 2003).

ODHAD POČETNOSTI

2012–14 (E-I): 18–28 párů (CZ 5–8, PL 13–20)
[1991–94 (E): 7–10 p, 2012–14 (E): 13–20 p]

VÝVOJ POPULACE

Počet obsazených kvadrátů zůstal zhruba stejný jako před 20 lety, odhad aktuální početnosti je ale dvojnásobný díky početnějšímu výskytu na rybnících u Podgórzynu a na hřebenových rašeliništích. Hnízdní populace v ČR silně ubývá, naopak v Polsku mírně roste (ČSO 2014, PMŚ 2014).

PROBLÉMY A OHROŽENÍ

Bez významného ohrožení; potenciální riziko likvidace vhodných hnízdních biotopů v příbřežních porostech rybníků a nádrží a na intenzivně obhospodařovaných horských loukách.

CHARAKTERYSTYKA WYSTĘPOWANIA

Rzadki gatunek lęgowy, regularnie gniazdujący w obu skrajnych partiach gór – u podnóża i ponad górną granicą lasu, z najwyższym stanowiskiem na torfowisku Úpské rašeliniště (1430 m n.p.m.).

ŚRODOWISKO

Siedliska podmokłe różnego typu – nadbrzeżna roślinność przy stawach i zbiornikach wodnych u podnóża gór, położone w wyższych partiach podmokłe i bardzo wilgotne, niekoszone łąki górskie oraz roślinność zielna na subarktycznych torfowiskach wierzchowinowych (Kovařík et al. 2003).

OCENA LICZEBNOŚCI

2012–14 (E-I): 18–28 par (CZ 5–8, PL 13–20)
[1991–94 (E): 7–10 p, 2012–14 (E): 13–20 p]

ZMIANY POPULACJI

Liczba zajętych przez gatunek kwadratów pozostała mniej więcej taka sama jak przed 20 laty, jednak całkowita jego liczebność podwoiła się dzięki liczniejszemu występowaniu na stawach w okolicach Podgórzyna oraz na torfowiskach na wierzchowinie gór (w Republice Czeskiej liczebność silnie spada, ale w Polsce wykazuje umiarkowany wzrost – ČSO 2014, PMŚ 2014).

PROBLEMY I ZAGROŻENIA

Brak znaczących zagrożeń. Potencjalne ryzyko likwidacji optymalnych siedlisk lęgowych w nadbrzeżnej roślinności stawów i zbiorników wodnych oraz na intensywnie zagospodarowywanych łąkach górskich.

Počet obsazených kvadrátů / Liczba zajętych kwadratów

Kategorie hnízdění Kategoria lęgowości	1991–94 (115 kv/kw)		2012–14 (115 kv/kw)		2012–14 (471 kv/kw)	
	n	%	n	%	n	%
A	3	33	3	30	6	33
B + C	6	67	7	70	12	67
Celkem / Suma	**9**	**8**	**10**	**9**	**18**	**4**

Počet obsazených kvadrátů
Liczba zajętych kwadratów

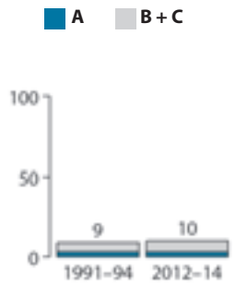

Porovnání výskytu v letech 1991–94 a 2012–14
Porównanie występowania w latach 1991–94 i 2012–14

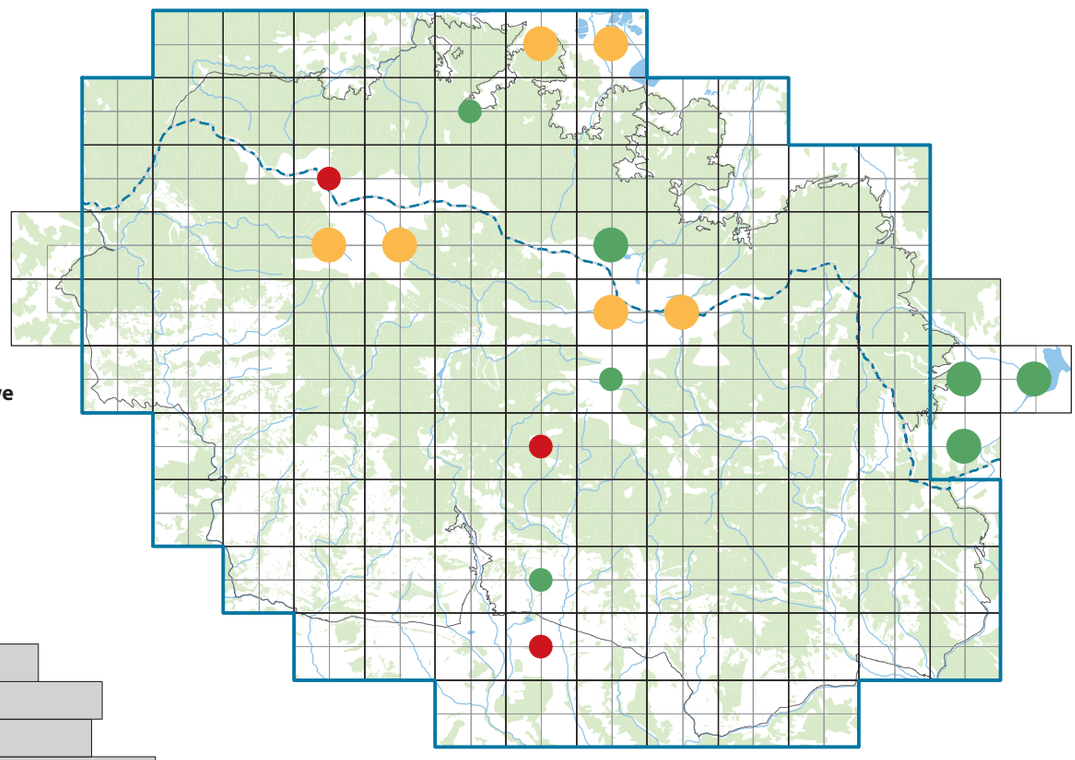

Výškové rozšíření
Rozmieszczenie wysokościowe

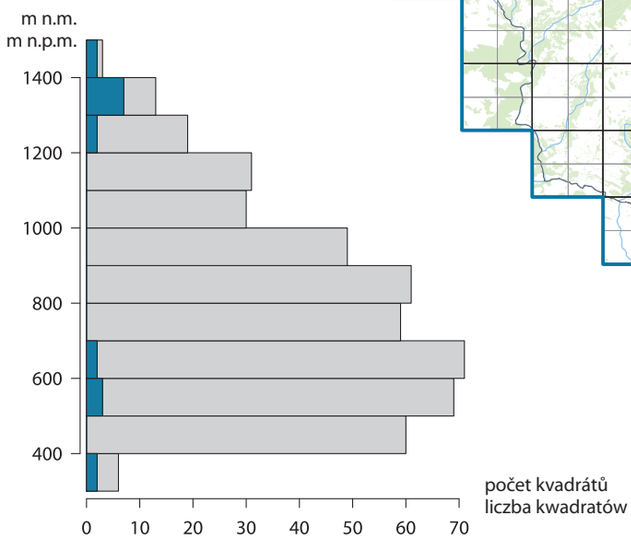

Hnízdní rozšíření v letech 2012–14
Rozmieszczenie ptaków lęgowych w latach 2012–14

Pravděpodobnost zastižení (během 1 hodiny mapování)
Prawdopodobieństwo stwierdzenia
(w ciągu 1 godziny mapowania)

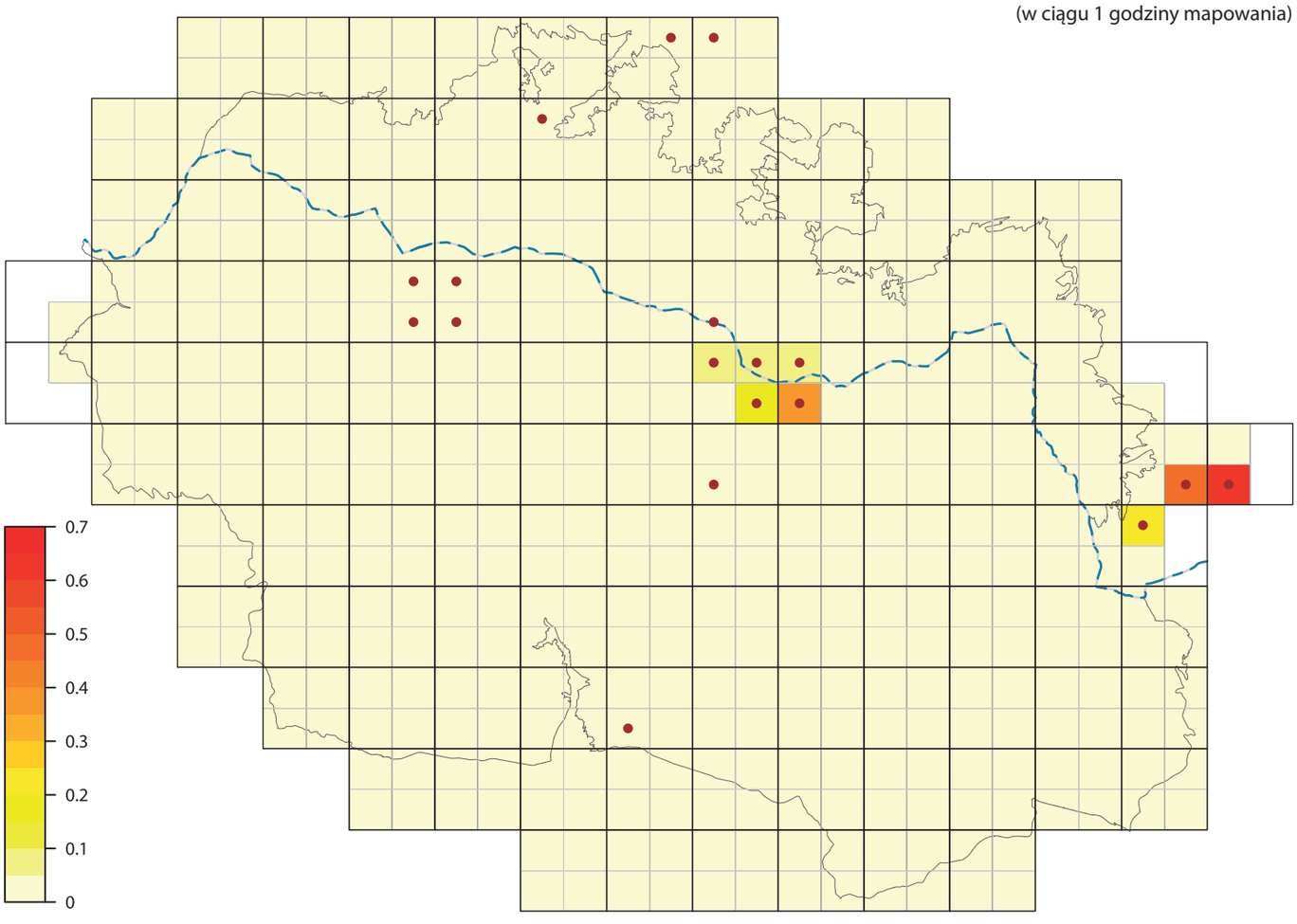

Pisík obecný
Piskliwiec
Actitis hypoleucos

Flußuferläufer
Common Sandpiper

CZ: SO, ČS: EN, PL: CH, ERL: LC, SPEC 3, Bern II, Bonn II, AEWA

CHARAKTERISTIKA VÝSKYTU

V současnosti již jen velmi vzácně hnízdící a rychle mizející druh, vyskytující se na několika málo lokalitách v severním i jižním podhůří do nadmořské výšky 680 m na české straně (přehrada Labská) a do 850 m na polské straně hor (Jakuszyce).

PROSTŘEDÍ

Kamenité a štěrkové břehy horských řek a potoků ve středních polohách hor, obnažené bahnité břehy rybníků v podhůří; obě stanoviště často se sporou vegetací.

ODHAD POČETNOSTI

2012–14 (E-I): 3–5 párů (CZ 2–3, PL 1–2)
[1991–94 (E): 7–11 p, 2012–14 (E): 3–5 p]

VÝVOJ POPULACE

Pisík obecný dramaticky vymizel z většiny hnízdních lokalit v Krkonoších. Počet obsazených kvadrátů se v uplynulých 20 letech snížil o 60 %, velikost hnízdní populace klesla zhruba na polovinu stavu z let 1991–94.

PROBLÉMY A OHROŽENÍ

Přesné důvody zjištěného ústupu pisíka obecného nejsou známy. Velmi významným negativním faktorem může být predace norkem americkým *Neovison vison* – nepůvodním druhem, který se v posledních asi 20 letech rozšířil podél řek v českém podhůří (Jizera, Labe, Malé Labe, Úpa – Poledník & Poledníková 2012 a 2013), tj. v místech, kde ve stejné době zmizeli pisíci. Vyloučit nelze ani úbytek vhodných hnízdních biotopů (zpevňování břehů řek a vodních ploch, likvidace říčních náplavů, kolísání vodní hladiny, rušení na hnízdištích podél vodních toků, příp. jejich znečištění).

CHARAKTERYSTYKA WYSTĘPOWANIA

Obecnie jest to już bardzo rzadki i szybko zanikający gatunek lęgowy, występujący jedynie na kilku stanowiskach u północnego i południowego podnóża gór, do wysokości 680 m po czeskiej stronie (tama Labská) i do 850 m n.p.m. po polskiej stronie gór (Jakuszyce).

ŚRODOWISKO

Kamieniste i żwirowe brzegi rzek i potoków górskich na średnich wysokościach, niezarośnięte, bagniste brzegi stawów u podnóża gór; oba typy siedlisk często ze skąpą roślinnością.

OCENA LICZEBNOŚCI

2012–14 (E-I): 3–5 par (CZ 2–3, PL 1–2)
[1991–94 (E): 7–11 p, 2012–14 (E): 3–5 p]

ZMIANY POPULACJI

Piskliwiec gwałtownie zniknął z większości stanowisk lęgowych w Karkonoszach. W ciągu minionych 20 lat liczba zajętych przez niego kwadratów obniżyła się o 60%, zaś wielkość populacji lęgowej w porównaniu ze stanem z lat 1991–94 spadła o około połowę.

PROBLEMY I ZAGROŻENIA

Dokładne przyczyny zaniku gatunku nie są znane. Bardzo znaczącym czynnikiem negatywnym mogło być drapieżnictwo norki amerykańskiej *Neovison vison* – obcego gatunku, który w ciągu ostatnich 20 lat rozprzestrzenił się wzdłuż rzek na czeskiej stronie gór (Jizera, Labe, Malé Labe, Úpa – Poledník & Poledníková 2012, 2013), czyli w miejscach, w których w tym samym czasie zaniknęły piskliwce. Nie można również wykluczyć zaniku optymalnych biotopów (wzmacnianie brzegów rzek i zbiorników wodnych, usuwanie osadów rzecznych, zmiany poziomu lustra wody, niepokojenie na stanowiskach lęgowych, względnie zanieczyszczenie wód).

Počet obsazených kvadrátů / Liczba zajętych kwadratów

Kategorie hnízdění Kategoria lęgowości	1991–94 (115 kv/kw)		2012–14 (115 kv/kw)		2012–14 (471 kv/kw)	
	n	%	n	%	n	%
A	3	30	4	100	5	100
B + C	7	70	0	0	0	0
Celkem / Suma	**10**	**9**	**4**	**3**	**5**	**1**

Počet obsazených kvadrátů
Liczba zajętych kwadratów

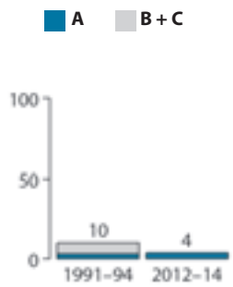

Porovnání výskytu v letech 1991–94 a 2012–14
Porównanie występowania w latach 1991–94 i 2012–14

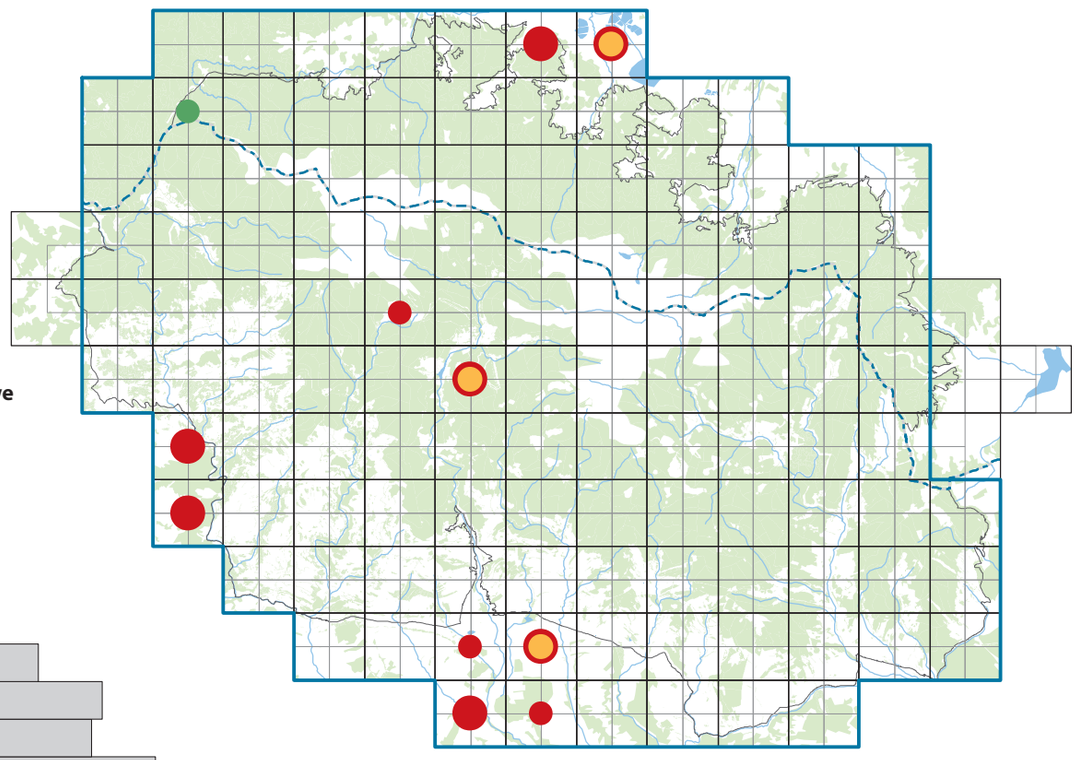

Výškové rozšíření
Rozmieszczenie wysokościowe

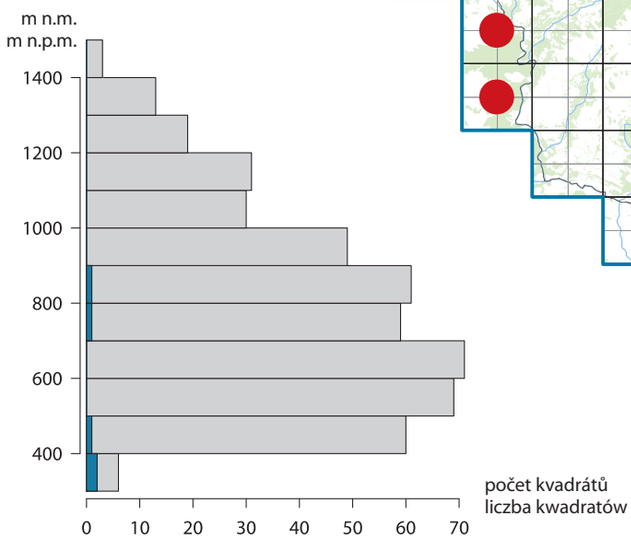

Hnízdní rozšíření v letech 2012–14
Rozmieszczenie ptaków lęgowych w latach 2012–14

Zjištěný výskyt (dle kategorií hnízdění A-C)
Stwierdzone występowanie (dla kategorii lęgowości A-C)

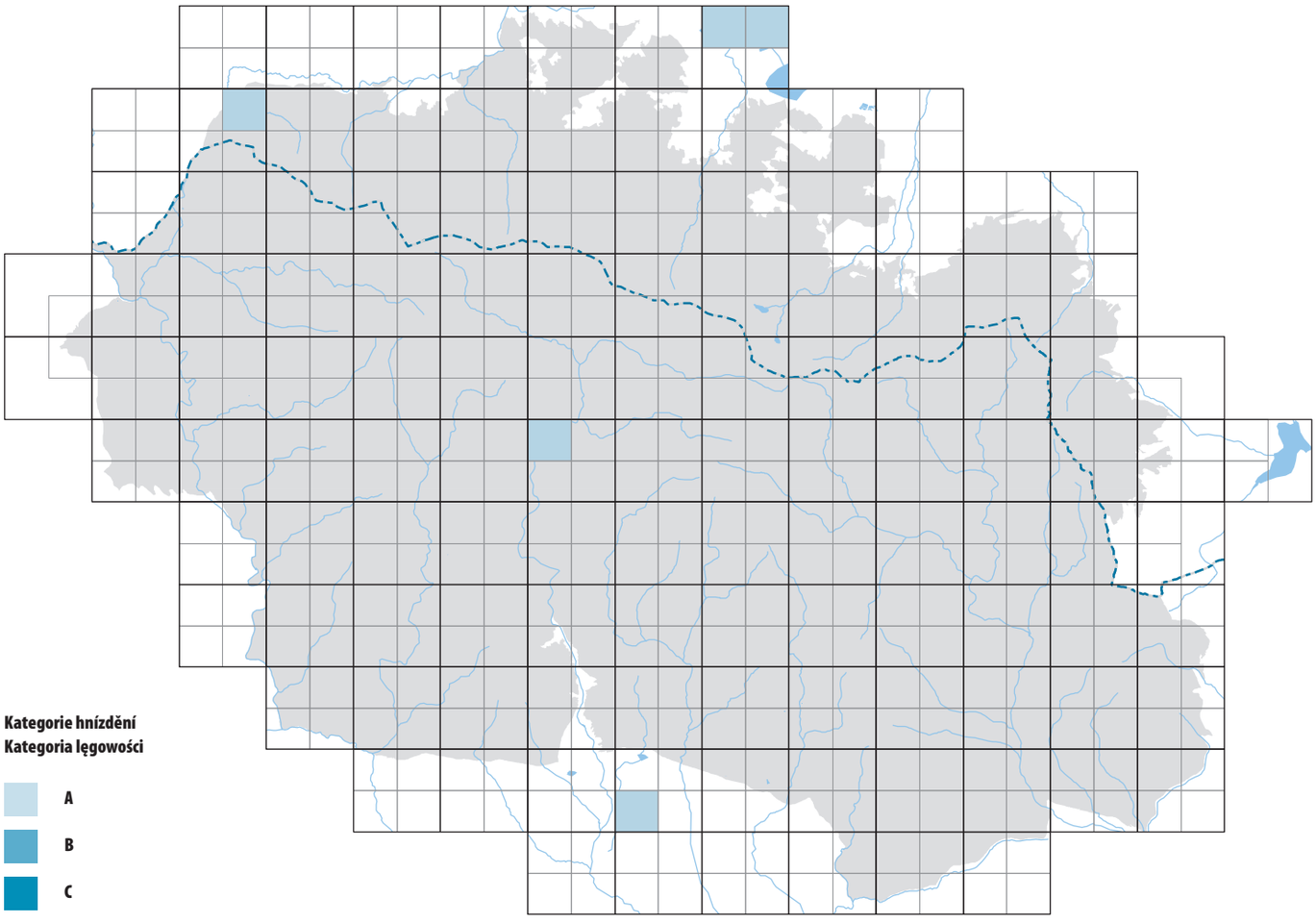

Vodouš kropenatý
Samotnik
Tringa ochropus

Waldwasserläufer
Green Sandpiper

CZ: SO, ČS: EN, PL: CH1, ERL: LC, Bern II, Bonn II, AEWA

CHARAKTERISTIKA VÝSKYTU

Velmi sporadicky se vyskytující druh, jehož hnízdění nebylo v Krkonoších ještě prokázáno, ale nelze je vyloučit. V letech 1991–94 pravděpodobně hnízdil na jediné lokalitě u Horní Branné (B7: 13.–14. 6. 1992, 2 jedinci s hnízdním chováním, Bohdaneč, 510 m n. m. – J. Flousek). Během aktuálního mapování byli zastiženi pravděpodobně jen migrující ptáci na podhorských rybnících a subarktických rašeliništích.

PROSTŘEDÍ

Fragmenty lužních lesů a olšin v blízkosti rybníků.

ODHAD POČETNOSTI

2012–14 (E-I): 0–1 pár
[1991–94 (E): 0–1 p, 2012–14 (E): 0–1 p]

VÝVOJ POPULACE

Bez hodnotitelného trendu.

PROBLÉMY A OHROŽENÍ

Bez významného ohrožení.

CHARAKTERYSTYKA WYSTĘPOWANIA

Bardzo sporadycznie występujący gatunek lęgowy, którego gniazdowanie w Karkonoszach jak dotąd nie zostało udokumentowane, nie można jednak jego zupełnie wykluczyć. W latach 1991–94 prawdopodobnie gniazdował na jednym stanowisku przy Horní Branné (B7: 13.–14. 6.1992, 2 os. o zachowaniu lęgowym, Bohdaneč, 510 m n.p.m. – J. Flousek). Podczas aktualnego mapowania były obserwowane prawdopodobnie tylko migrujące ptaki na stawach u podnóża gór i torfowiskach subarktycznych.

ŚRODOWISKO

Fragmenty łęgów i olsów w pobliżu stawów rybnych.

OCENA LICZEBNOŚCI

2012–14 (E-I): 0–1 par
[1991–94 (E): 0–1 p, 2012–14 (E): 0–1 p]

ZMIANY POPULACJI

Bez oceny trendu zmian liczebności.

PROBLEMY I ZAGROŻENIA

Bez znaczących zagrożeń.

Počet obsazených kvadrátů / Liczba zajętych kwadratów

Kategorie hnízdění Kategoria lęgowości	1991–94 (115 kv/kw)		2012–14 (115 kv/kw)		2012–14 (471 kv/kw)	
	n	%	n	%	n	%
A	1	50	1	100	1	100
B + C	1	50	0	0	0	0
Celkem / Suma	**2**	**2**	**1**	**< 1**	**1**	**< 1**

Počet obsazených kvadrátů
Liczba zajętych kwadratów

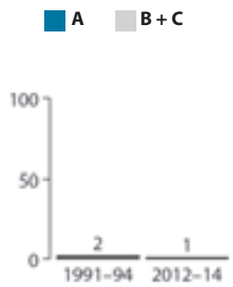

Porovnání výskytu v letech 1991–94 a 2012–14
Porównanie występowania w latach 1991–94 i 2012–14

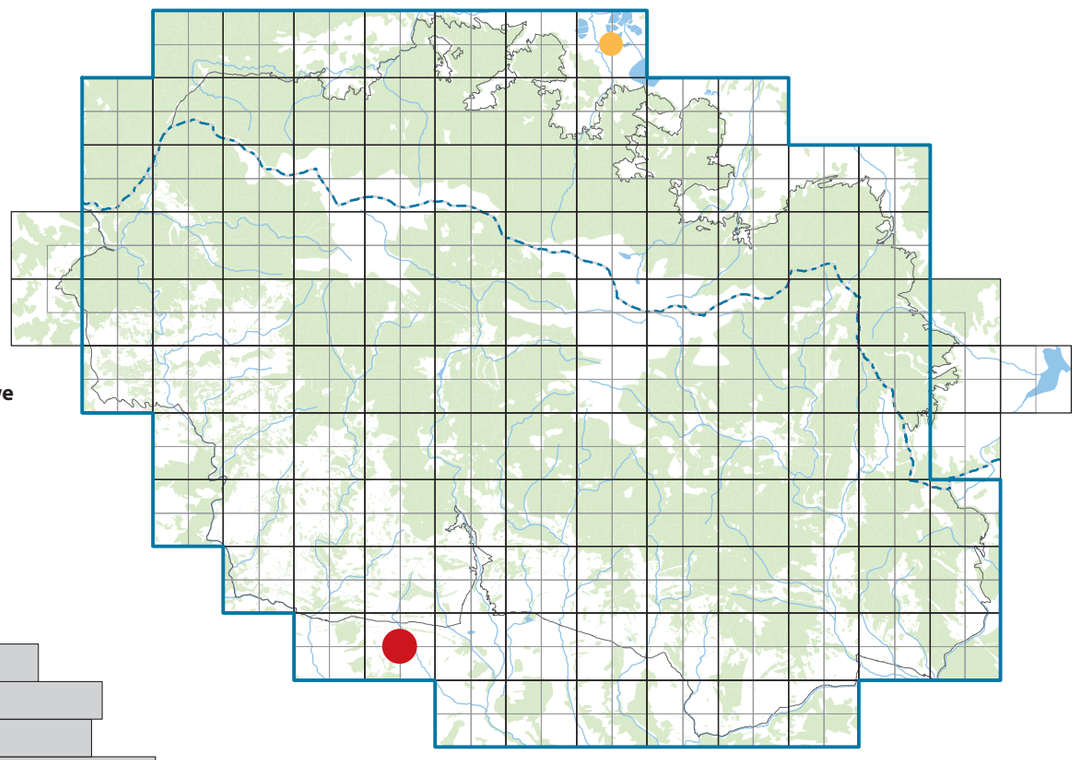

Výškové rozšíření
Rozmieszczenie wysokościowe

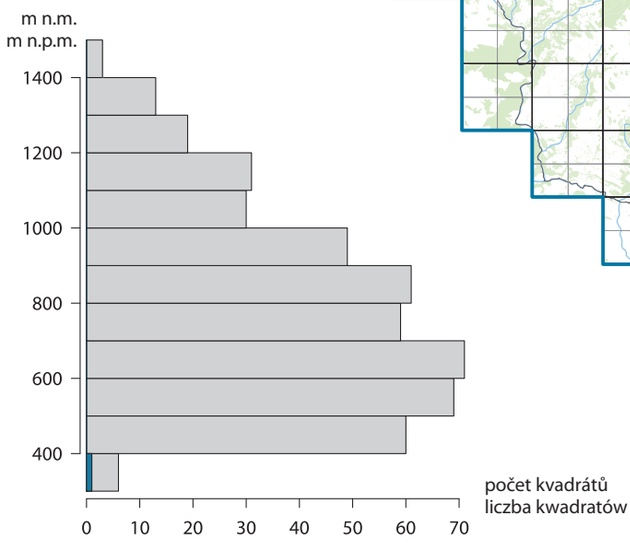

Hnízdní rozšíření v letech 2012–14
Rozmieszczenie ptaków lęgowych w latach 2012–14

Zjištěný výskyt (dle kategorií hnízdění A-C)
Stwierdzone występowanie (dla kategorii lęgowości A-C)

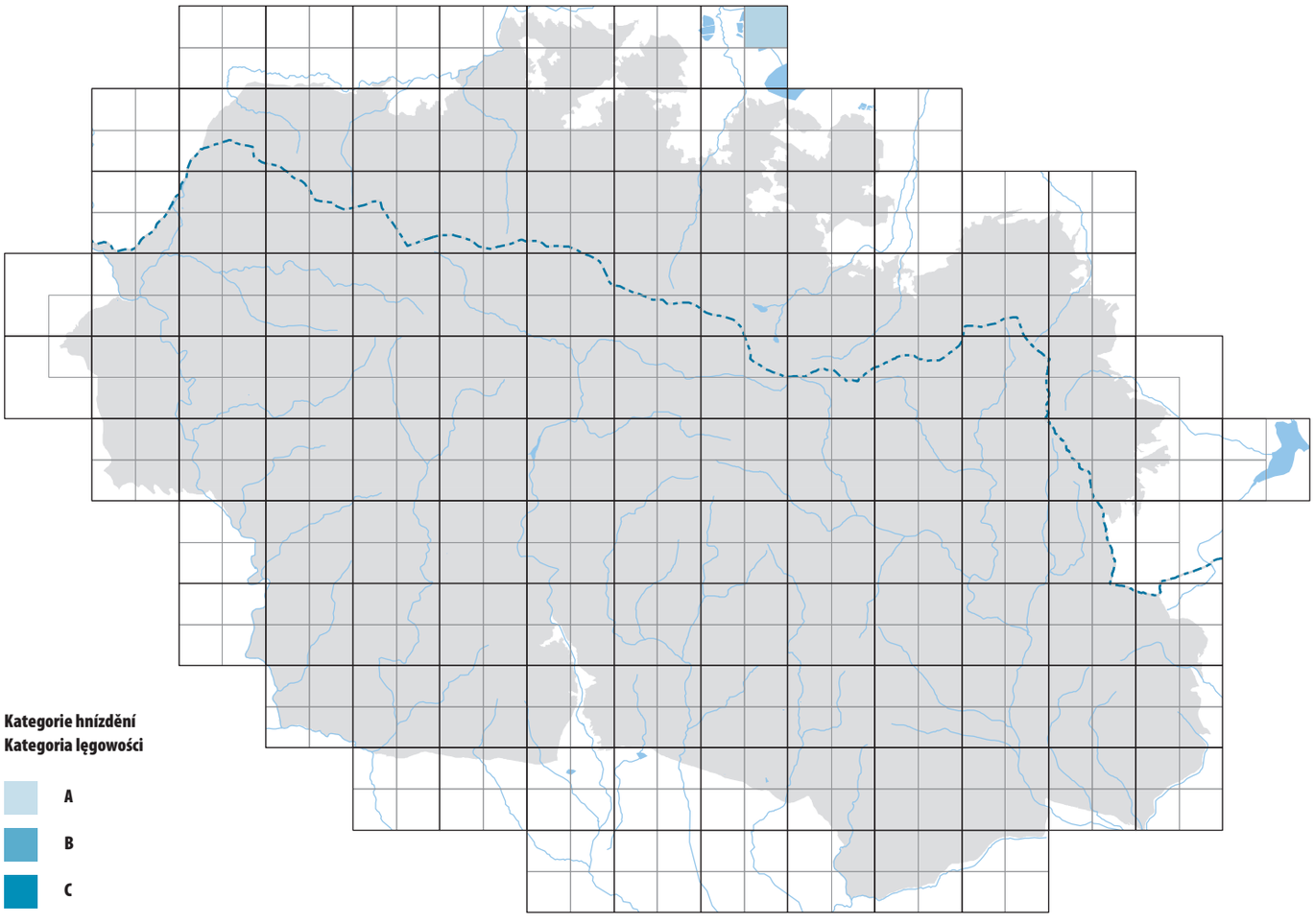

Holub domácí
Gołąb miejski
Columba livia f. *domestica*

Straßentaube
Feral Pigeon

CZ: –, PL: –

CHARAKTERISTIKA VÝSKYTU

Početný a běžně hnízdící druh, vyskytující se v nižších a středních polohách na české a polské straně pohoří až do nadmořské výšky asi 950 m n. m. (Horní Malá Úpa).

PROSTŘEDÍ

Zástavba měst a vesnic zejména v podhůří, se zemědělskou krajinou v přilehlém okolí; rozsáhlejší luční enklávy s budovami uprostřed lesních komplexů.

ODHAD POČETNOSTI

2012–14 (E-IV): 300–600 párů
[1991–94 (E): 220–440 p, 2012–14 (E): 300–600 p]

VÝVOJ POPULACE

Trend se liší na severních a jižních svazích hor. Při minulém mapování v letech 1991–94 byl holub domácí zjištěn na všech vhodných lokalitách v polském podhůří, po 20 letech však nebyl zaznamenán téměr v polovině dříve obsazených kvadrátů. Naopak na české straně byl minule zjištěn pouze ve velkých městech (Vrchlabí, Jilemnice), ale v současnosti se vyskytuje podél celého podhůří a nově se objevil i v rekreačních centrech (Špindlerův Mlýn, Pec pod Sněžkou) a dokonce i na horských enklávách. Četnější výskyt v nitru hor souvisí s rozšířením chovu holubů do nových lokalit (např. Krausovy Boudy, Volský Důl), v případě městských populací však nejsou důvody ústupu na polské a vzestupu na české straně známy.

PROBLÉMY A OHROŽENÍ

Zdomácnělý druh, bez ohrožení.

CHARAKTERYSTYKA WYSTĘPOWANIA

Liczny i powszechnie występujący gatunek lęgowy, zamieszkujący niższe i średnie partie gór po czeskiej i polskiej stronie, do wysokości około 950 m n.p.m. (Horní Malá Úpa).

ŚRODOWISKO

Zabudowa miejska i wiejska, zwłaszcza u podnóża gór, w otoczeniu krajobrazu rolniczego; większe enklawy łąkowe z zabudowaniami w środku kompleksów leśnych.

OCENA LICZEBNOŚCI

2012–14 (E-IV): 300–600 par
[1991–94 (E): 220–440 p, 2012–14 (E): 300–600 p]

ZMIANY POPULACJI

Trend gatunku różni się na północnych i południowych stokach gór. Podczas poprzedniego mapowania w latach 1991–94 obecność gołębia miejskiego stwierdzono we wszystkich odpowiednich siedliskach po polskiej stronie gór, jednak po 20 latach nie zanotowano jego występowania w niemal połowie wcześniej zajętych kwadratów. Przeciwnie po czeskiej stronie był wcześniej obserwowany jedynie w większych miastach (Vrchlabí, Jilemnice), obecnie jednak występuje wzdłuż całego podnóża, pojawiając się również w centrach rekreacyjnych (Špindlerův Mlýn, Pec pod Sněžkou) a nawet w enklawach górskich. Liczniejsze występowanie we wnętrzu gór ma związek z rozpowszechnieniem hodowli gołębi w niektórych nowych lokalizacjach (np. Krausovy Boudy, Volský Důl). W przypadku populacji miejskiej nie są jednak znane przyczyny jej spadku po polskiej stronie oraz jej wzrostu po czeskiej stronie gór.

PROBLEMY I ZAGROŻENIA

Gatunek udomowiony, bez zagrożeń.

Počet obsazených kvadrátů / Liczba zajętych kwadratów

Kategorie hnízdění Kategoria lęgowości	1991–94 (115 kv/kw)		2012–14 (115 kv/kw)		2012–14 (471 kv/kw)	
	n	%	n	%	n	%
A	0	0	25	54	54	68
B + C	24	100	21	46	25	32
Celkem / Suma	**24**	**21**	**46**	**40**	**79**	**17**

Počet obsazených kvadrátů
Liczba zajętych kwadratów

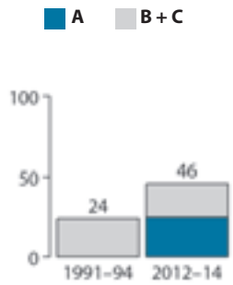

Porovnání výskytu v letech 1991–94 a 2012–14
Porównanie występowania w latach 1991–94 i 2012–14

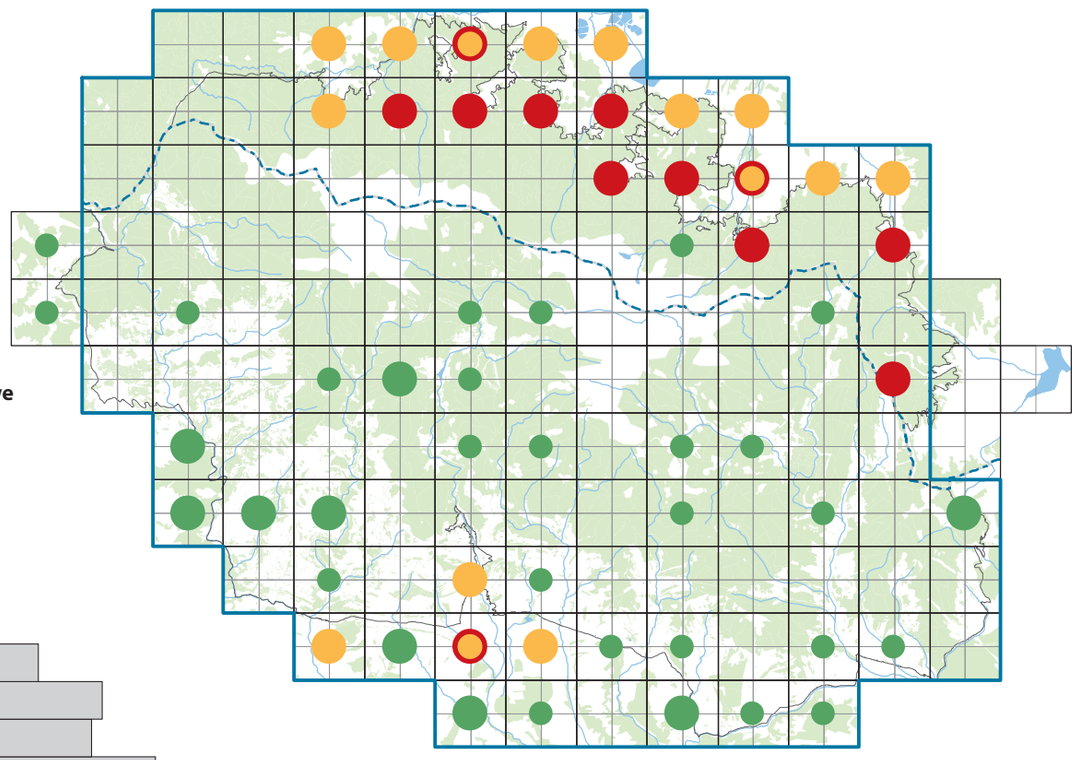

Výškové rozšíření
Rozmieszczenie wysokościowe

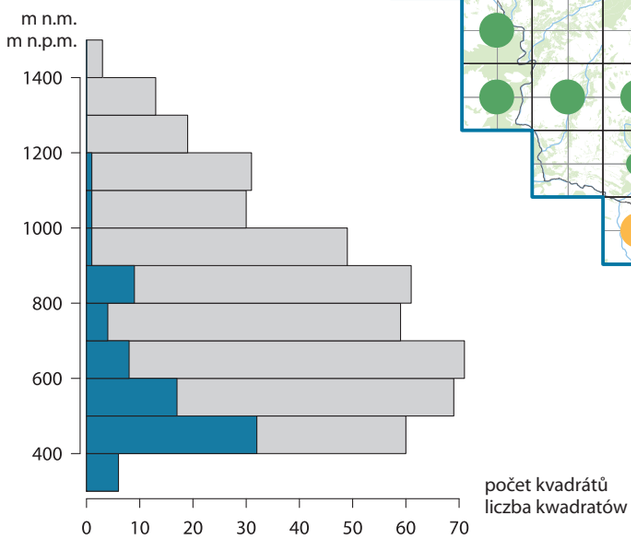

Hnízdní rozšíření v letech 2012–14
Rozmieszczenie ptaków lęgowych w latach 2012–14

Pravděpodobnost zastižení (během 1 hodiny mapování)
Prawdopodobieństwo stwierdzenia
(w ciągu 1 godziny mapowania)

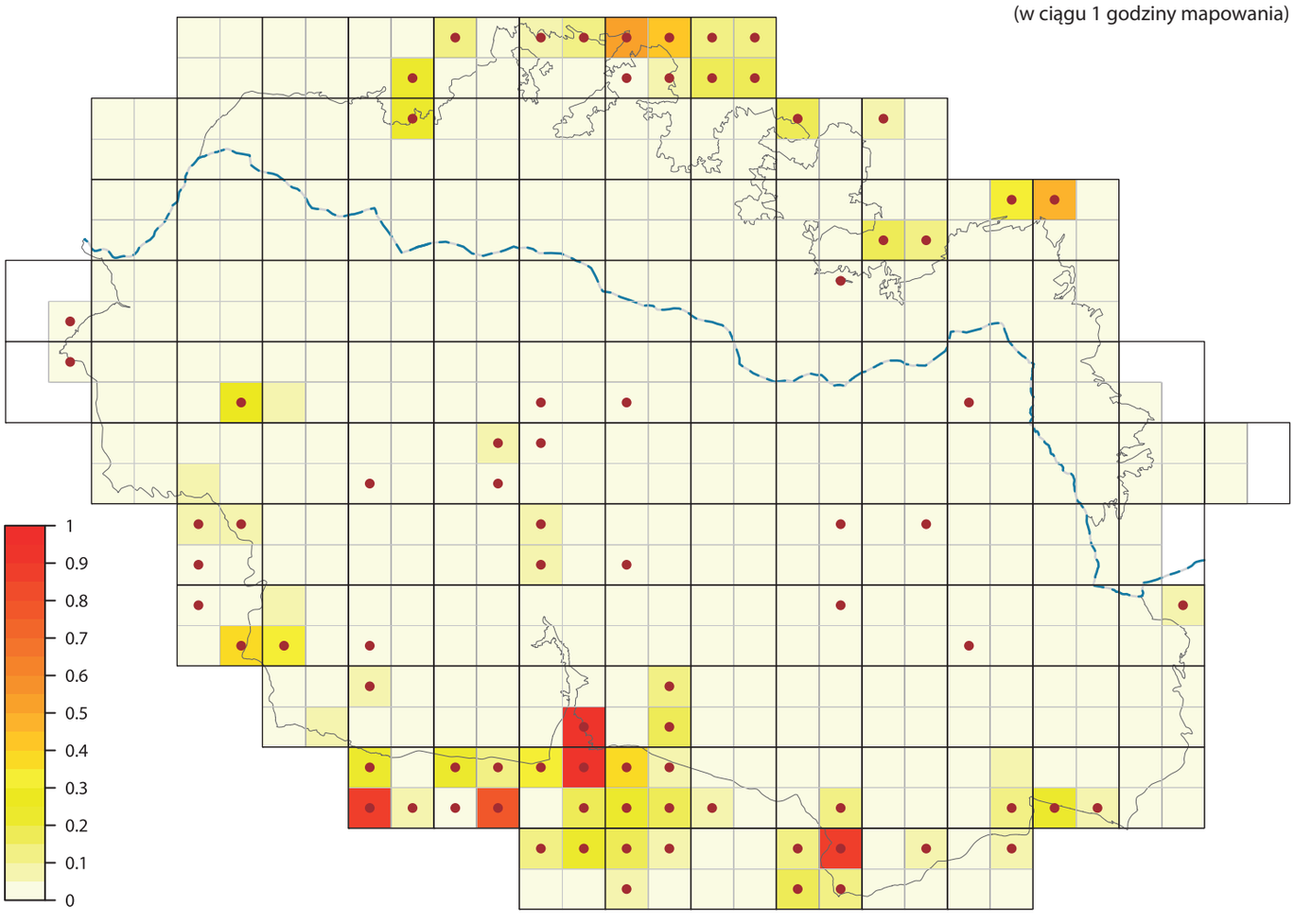

Holub doupňák
Siniak
Columba oenas

Hohltaube
Stock Pigeon

CZ: SO, ČS: VU, PL: CH, ERL: LC, BDir IIB, Bern III

CHARAKTERISTIKA VÝSKYTU

Běžný druh se stoupající početností, hnízdící v nižších a středních polohách na obou stranách pohoří; nejčastěji do 700 m n. m., výjimečně vystupuje i do vyšších poloh (Dolina Kamieńczyka: 1100 m n. m.).

PROSTŘEDÍ

Bukové a smíšené (buk, smrk) lesy, méně často smrkové porosty se vtroušeným bukem v podhůří a středních polohách; nezbytné je zastoupení doupných stromů (všechna nalezená hnízda byla v dutinách buku).

ODHAD POČETNOSTI

2012–14 (M): 320–590 párů
[1991–94 (E): 140–170 p, 2012–14 (E): 390–610 / 400–630 p]

VÝVOJ POPULACE

Již při minulém mapování bylo ze srovnání s údaji Milese (1986) usuzováno, že hnízdní populace od 60. let 20. století vzrostla. V uplynulých 20 letech stoupající trend početnosti pokračoval. Počet obsazených kvadrátů se zdvojnásobil, nárůst byl zřetelný zejména na české straně hor. Odhadovaná početnost se zvýšila zhruba na trojnásobek stavu z minulého mapování (populace v ČR i v Polsku také stoupá – ČSO 2014, PMŚ 2014).

PROBLÉMY A OHROŽENÍ

Při citlivém hospodaření v lesích (zejména ochrana bučin a ponechávání doupných stromů v porostech) bez významného ohrožení.

CHARAKTERYSTYKA WYSTĘPOWANIA

Liczny i powszechnie występujący gatunek o wzrastającej liczebności, gniazdujący w niższych i średnich partiach po obu stronach gór; najczęściej do 700 m; wyjątkowo również wyżej (Dolina Kamieńczyka: 1100 m n.p.m.).

ŚRODOWISKO

Buczyny i lasy mieszane (buk *Fagus sylvatica*, świerk *Picea abies*), rzadziej lasy świerkowe z domieszką buka, w niższych i średnich położeniach górskich; z niezbędną obecnością dziuplastych drzew (wszystkie znalezione gniazda usytuowane były w dziuplach buków).

OCENA LICZEBNOŚCI

2012–14 (M): 320–590 par
[1991–94 (E): 140–170 p, 2012–14 (E): 390–610 / 400–630 p]

ZMIANY POPULACJI

Już w ostatnich badaniach atlasowych populacja gatunku wzrosła w stosunku do lat 60. XX w. (Miles 1986). W ciągu następnych 20 lat tendencja wzrostowa się utrzymywała. Liczba zajętych przez gatunek kwadratów podwoiła się, przy czym wzrost był zauważalny szczególnie po czeskiej stronie gór. W porównaniu ze stanem zaobserwowanym podczas poprzedniego mapowania liczebność gatunku wzrosła mniej więcej trzykrotnie (populacja w Republice Czeskiej i Polsce również wzrasta – ČSO 2014, PMŚ 2014).

PROBLEMY I ZAGROŻENIA

Brak znaczących zagrożeń pod warunkiem prowadzenia przemyślanej gospodarki leśnej mającej na celu ochronę lasów bukowych i dziuplastych drzew.

Počet obsazených kvadrátů / Liczba zajętych kwadratów

Kategorie hnízdění Kategoria lęgowości	1991–94 (115 kv/kw)		2012–14 (115 kv/kw)		2012–14 (471 kv/kw)	
	n	%	n	%	n	%
A	0	0	31	40	102	60
B + C	36	100	46	60	69	40
Celkem / Suma	**36**	**31**	**77**	**67**	**171**	**36**

Počet obsazených kvadrátů
Liczba zajętych kwadratów

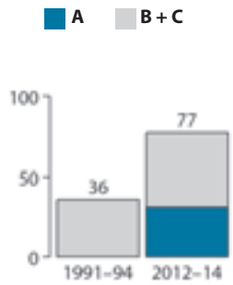

Porovnání výskytu v letech 1991–94 a 2012–14
Porównanie występowania w latach 1991–94 i 2012–14

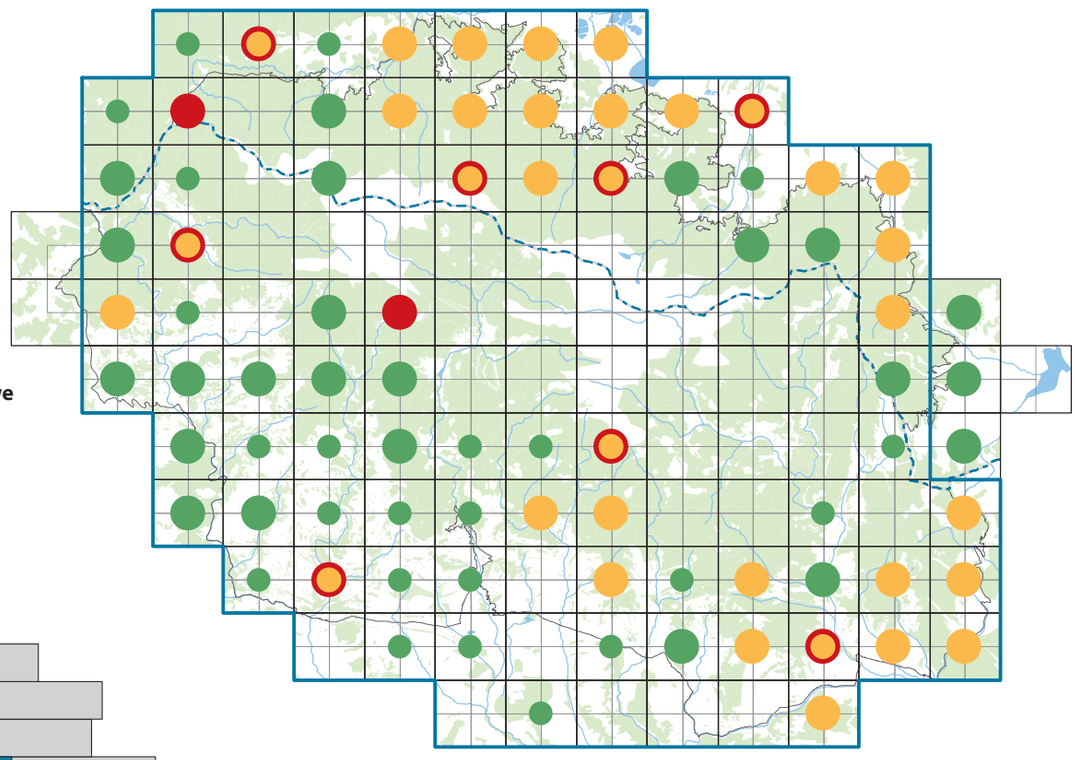

Výškové rozšíření
Rozmieszczenie wysokościowe

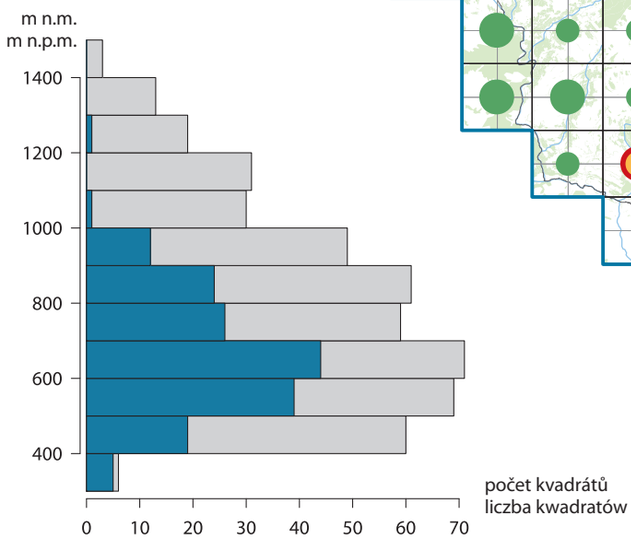

Hnízdní rozšíření v letech 2012–14
Rozmieszczenie ptaków lęgowych w latach 2012–14

Pravděpodobnost zastižení (během 1 hodiny mapování)
Prawdopodobieństwo stwierdzenia
(w ciągu 1 godziny mapowania)

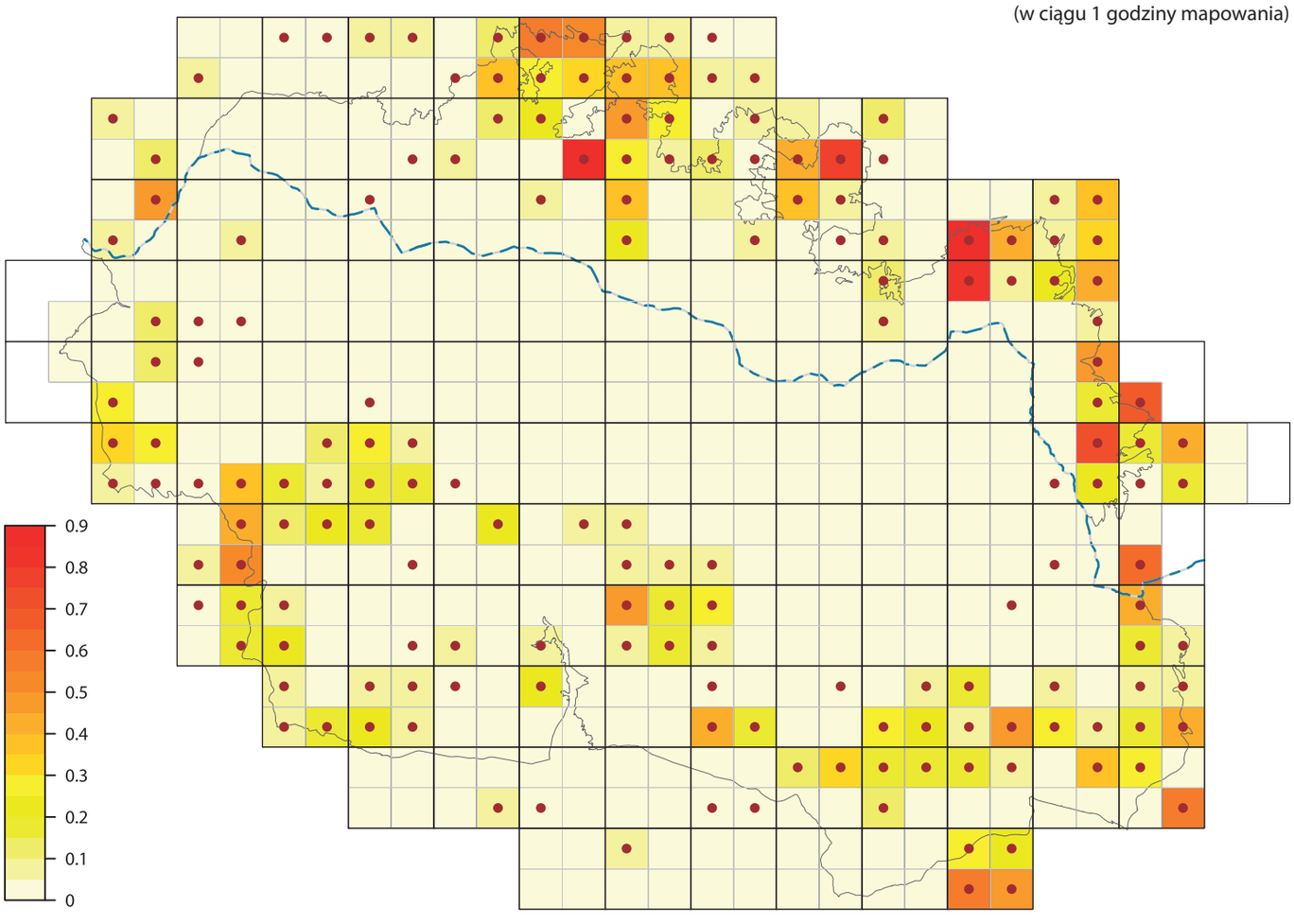

Holub hřivnáč
Grzywacz
Columba palumbus

Ringeltaube
Common Wood-pigeon

CZ: –, PL: –, ERL: LC, BDir IIA

CHARAKTERISTIKA VÝSKYTU

Velmi hojný druh s rostoucí početností, který hnízdí na celém sledovaném území od podhůří až po horní hranici lesa (1350 m n. m).

PROSTŘEDÍ

Listnaté, smíšené a smrkové lesní porosty ve všech vegetačních stupních; rozptýlená zeleň ve městech a vesnicích (parky, aleje i solitérní stromy).

ODHAD POČETNOSTI

2012–14 (M): 5380–7500 párů
[1991–94 (E): 1780–3960 p, 2012–14 (E): 3100–6900 / 3200–7100 p]

VÝVOJ POPULACE

V období od minulého mapování početnost holuba hřivnáče silně stoupala, takže velikost hnízdní populace je nyní asi o 75 % vyšší než před 20 lety (viz graf); v ČR i v Polsku rovněž vzrůstá (ČSO 2014, PMŚ 2014). V letech 1991–94 se vzácně vyskytoval v městských parcích v polském podhůří, na české straně však v tomto prostředí zjištěn nebyl. Objevil se tu poprvé až v roce 2003 (zámecký park ve Vrchlabí – Zahradníková 2004), v současnosti již běžně hnízdí v lidských sídlech na obou stranách pohoří.

PROBLÉMY A OHROŽENÍ

Bez významného ohrožení.

CHARAKTERYSTYKA WYSTĘPOWANIA

Bardzo liczny i powszechnie występujący gatunek lęgowy o wzrastającej populacji, gniazdujący na całym badanym obszarze od podnóża gór do górnej granicy lasu (1350 m n.p.m.).

ŚRODOWISKO

Lasy liściaste, mieszane i świerkowe we wszystkich piętrach górskich; rozproszona zieleń w miastach i wsiach (parki, aleje i samotne drzewa).

OCENA LICZEBNOŚCI

2012–14 (M): 5380–7500 par
[1991–94 (E): 1780–3960 p, 2012–14 (E): 3100–6900 / 3200–7100 p]

ZMIANY POPULACJI

W okresie jaki upłynął od poprzednich badań atlasowych populacja grzywacza wzrastała, tak że teraz jej liczebność jest o ok. 75% wyższa niż 20 lat temu (patrz wykres); w Republice Czeskiej i Polsce również wzrasta (ČSO 2014, PMŚ 2014). W latach 1991–94 występował również rzadko w parkach miejskich u podnóża polskiej części gór, jednak po stronie czeskiej nie obserwowano go wówczas w tym środowisku. Pojawił się tam dopiero w 2003 r. (park zamkowy we Vrchlabí – Zahradníková 2004) i obecnie już powszechnie gniazduje w osiedlach ludzkich po obu stronach gór.

PROBLEMY I ZAGROŻENIA

Bez znaczących zagrożeń.

Počet obsazených kvadrátů / Liczba zajętych kwadratów

Kategorie hnízdění Kategoria lęgowości	1991–94 (115 kv/kw)		2012–14 (115 kv/kw)		2012–14 (471 kv/kw)	
	n	%	n	%	n	%
A	0	0	2	2	38	8
B + C	115	100	112	98	425	92
Celkem / Suma	**115**	**100**	**114**	**99**	**463**	**98**

Změny početnosti / Zmiany liczebności (1984 = 100 %)

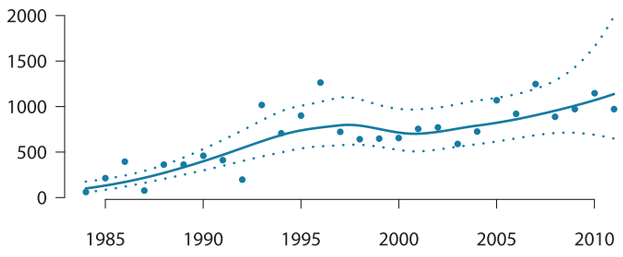

Počet obsazených kvadrátů
Liczba zajętych kwadratów

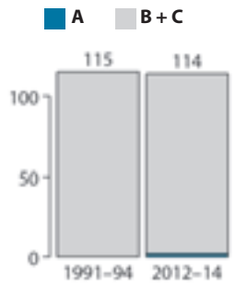

Porovnání výskytu v letech 1991–94 a 2012–14
Porównanie występowania w latach 1991–94 i 2012–14

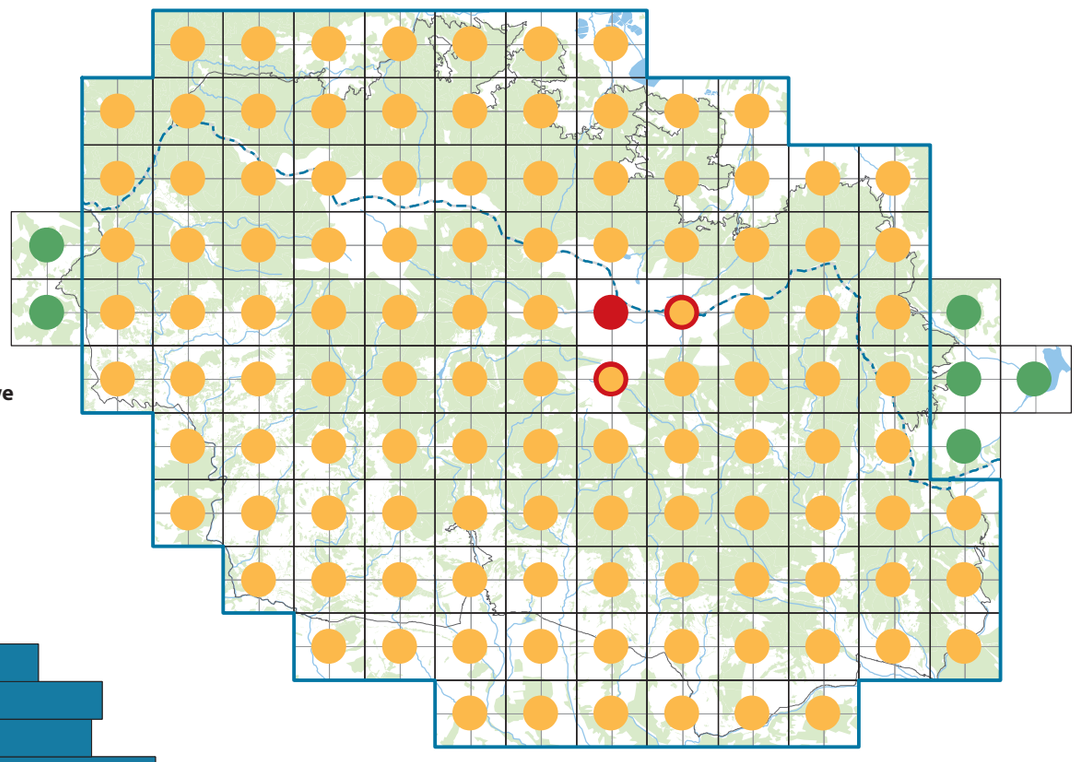

Výškové rozšíření
Rozmieszczenie wysokościowe

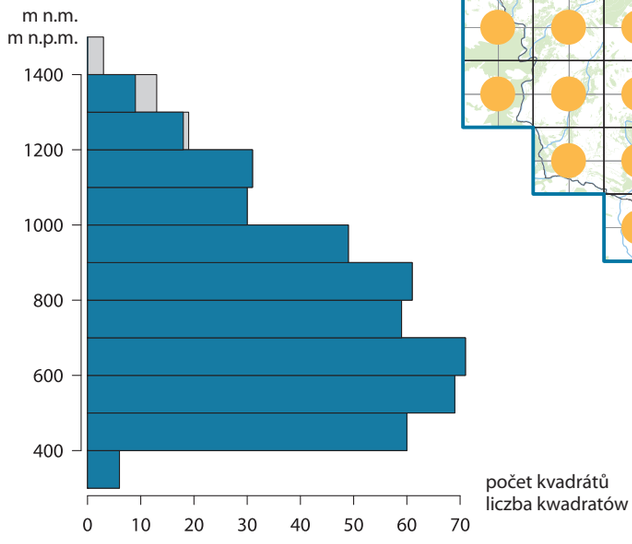

Hnízdní rozšíření v letech 2012–14
Rozmieszczenie ptaków lęgowych w latach 2012–14

Pravděpodobnost zastižení (během 1 hodiny mapování)
Prawdopodobieństwo stwierdzenia
(w ciągu 1 godziny mapowania)

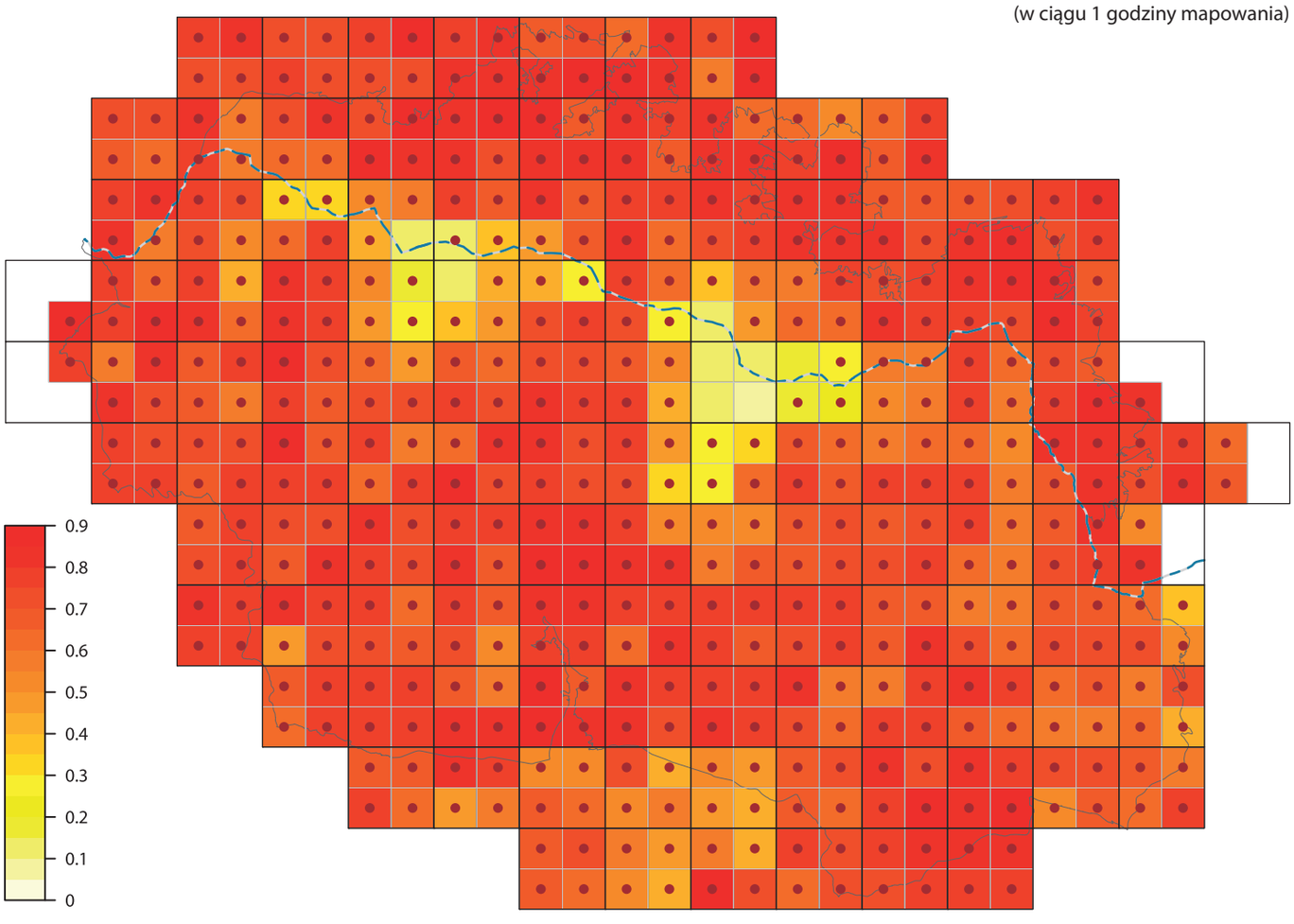

Hrdlička divoká
Turkawka

Streptopelia turtur

Turteltaube
European Turtle-dove

CZ: –, PL: CH, PCL: DD, ERL: VU, BDir IIB, SPEC 3, Bern III, Bonn II

CHARAKTERISTIKA VÝSKYTU

Nepočetně hnízdící a ubývající druh, výrazně méně početný v polské části pohoří; pravidelně se vyskytuje zhruba do nadmořské výšky 900 m, výjimečně i ve vyšších polohách (Přední Rennerovky: 1200 m n. m.).

PROSTŘEDÍ

Rozptýlená vzrostlá zeleň v zemědělské krajině krkonošského podhůří (listnaté, smíšené a smrkové lesíky, stromořadí, remízky), méně často i staré horské smrčiny.

ODHAD POČETNOSTI

2012–14 (E-II): 130–210 párů
[1991–94 (E): 170–300 p, 2012–14 (E): 120–200 p]

VÝVOJ POPULACE

Počet obsazených kvadrátů se ve srovnání s minulým mapováním téměř nezměnil, v některých částech pohoří nebyla hrdlička divoká po 20 letech nalezena (např. jihovýchodní úpatí hor), v jiných se nově objevila (např. západní a severovýchodní část území). Velikost hnízdní populace se však snížila asi o třetinu ve srovnání se stavem před 20 lety, což odpovídá i celkovému trendu v ČR a v Polsku (ČSO 2014, PMŚ 2014).

PROBLÉMY A OHROŽENÍ

Úbytek vhodných hnízdišť v podhorské zemědělské krajině (likvidace rozptýlené zeleně, vč. menších lesíků); významným rizikem je intenzivní lov migrujících ptáků na tahových cestách do afrických zimovišť.

CHARAKTERYSTYKA WYSTĘPOWANIA

Nieliczny i zanikający gatunek lęgowy, znacznie mniej liczny po polskiej stronie gór; najczęściej do wysokości 900 m, wyjątkowo także w wyższych partiach (Přední Rennerovky: 1200 m n.p.m.).

ŚRODOWISKO

Rozproszone zadrzewienia w krajobrazie rolniczym u podnóża Karkonoszy (liściaste, mieszane i świerkowe oraz aleje i kępy drzew), rzadziej również stare górskie lasy świerkowe.

OCENA LICZEBNOŚCI

2012–14 (E-II): 130–210 par
[1991–94 (E): 170–300 p, 2012–14 (E): 120–200 p]

ZMIANY POPULACJI

W porównaniu z poprzednimi badaniami atlasowymi liczba zajętych przez gatunek kwadratów prawie się nie zmieniła, jednak w niektórych częściach gór po 20 latach nie zanotowano już obecności turkawki (np. w części południowo-wschodniej), z kolei w innych pojawiła się niedawno (np. w zachodniej i północno-wschodniej). W porównaniu ze stanem sprzed 20 lat liczebność populacji lęgowej obniżyła się jednak o jedną trzecią, co jest zgodne również z ogólnym trendem panującym w Republice Czeskiej i Polsce (ČSO 2014, PMŚ 2014).

PROBLEMY I ZAGROŻENIA

Zanik siedlisk lęgowych u podnóża gór (likwidacja rozproszonej zieleni włącznie z zadrzewieniami śródpolnymi w krajobrazie rolniczym); znaczącym ryzykiem są intensywne polowania na ptaki podczas ich migracji na afrykańskie zimowiska.

Počet obsazených kvadrátů / Liczba zajętych kwadratów

Kategorie hnízdění Kategoria lęgowości	1991–94 (115 kv/kw)		2012–14 (115 kv/kw)		2012–14 (471 kv/kw)	
	n	%	n	%	n	%
A	5	11	30	64	67	74
B + C	39	89	17	36	23	26
Celkem / Suma	**44**	**38**	**47**	**41**	**90**	**19**

Počet obsazených kvadrátů
Liczba zajętych kwadratów

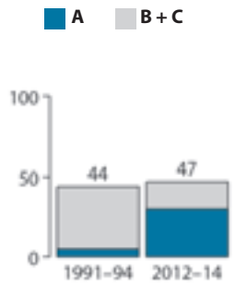

Porovnání výskytu v letech 1991–94 a 2012–14
Porównanie występowania w latach 1991–94 i 2012–14

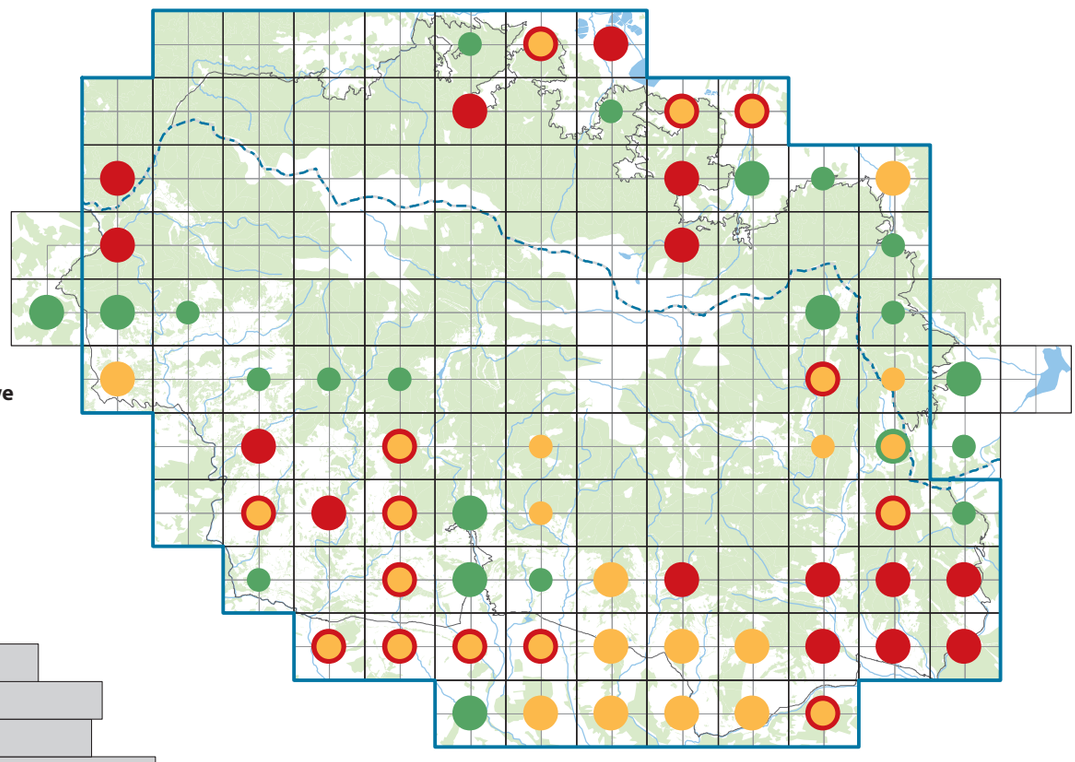

Výškové rozšíření
Rozmieszczenie wysokościowe

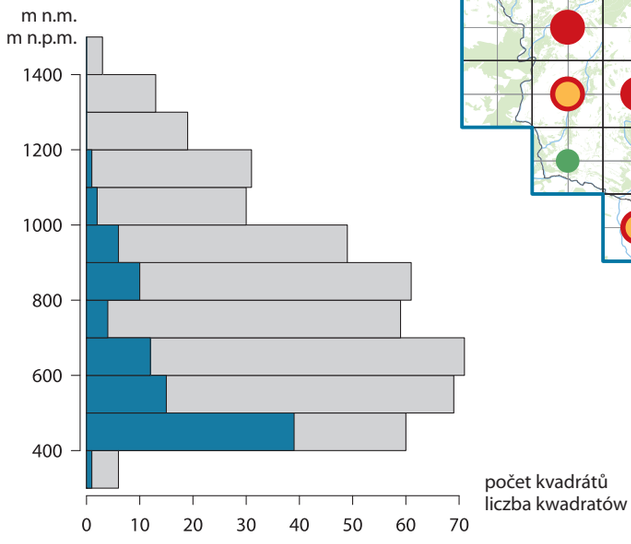

Hnízdní rozšíření v letech 2012–14
Rozmieszczenie ptaków lęgowych w latach 2012–14

Pravděpodobnost zastižení (během 1 hodiny mapování)
Prawdopodobieństwo stwierdzenia
(w ciągu 1 godziny mapowania)

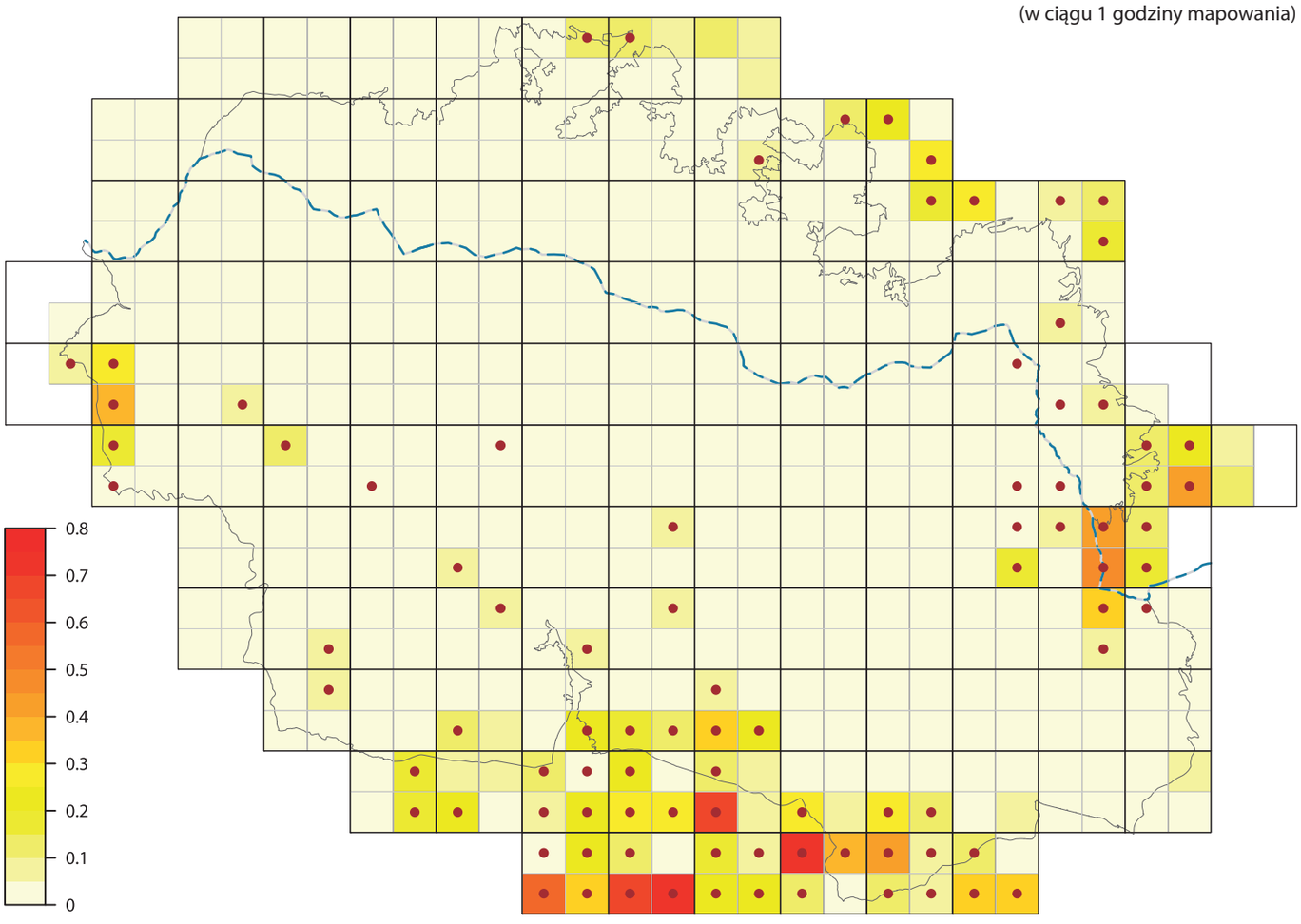

Hrdlička zahradní
Sierpówka
Streptopelia decaocto

Türkentaube
Eurasian Collared-dove

CZ: –, PL: CH, ERL: LC, BDir IIB, Bern III

CHARAKTERISTIKA VÝSKYTU

Hojný druh, hnízdící v severním i jižním podhůří celého pohoří, s těžištěm výskytu mezi 400–700 m n. m., ale vystupující až do nadmořské výšky 1050 m (Horní Malá Úpa).

PROSTŘEDÍ

Rozptýlená zeleň ve městech a vesnicích (parky, zahrady, hřbitovy, aleje aj.) především v krkonošském podhůří.

ODHAD POČETNOSTI

2012–14 (M): 500–1050 párů
[1991–94 (E): 410–840 p]

VÝVOJ POPULACE

Druh se během 20. století postupně šířil z Balkánského poloostrova severozápadním směrem a do Krkonoš dorazil v 50. letech. Ve Vrchlabí byl poprvé zjištěn v roce 1958 (Fábera 1958), v Jeleniej Góre poprvé zahnízdil o dva roky později (Dyrcz 1973), ve Špindlerově Mlýně se první pár objevil roku 1972 a za další dva roky tu hnízdilo již 7 párů (Ouzký 1974). Od té doby obsadil vhodné biotopy v celém podhůří. Počet obsazených kvadrátů se od minulého mapování téměř nezměnil, druh se ale vrátil do Špindlerova Mlýna, kde nebyl v letech 1991–94 zjištěn. Pro hodnocení dlouhodobého trendu však nejsou dostatečné údaje (populace v ČR mírně stoupá – ČSO 2014).

PROBLÉMY A OHROŽENÍ

Bez významného ohrožení.

CHARAKTERYSTYKA WYSTĘPOWANIA

Liczny i powszechny gatunek lęgowy, występujący zarówno na północnym jak i południowym podnóżu Karkonoszy, głównie do wysokości 400–700 m, pojawiający się jednak również wyżej (Horní Malá Úpa – 1050 m n.p.m.).

ŚRODOWISKO

Rozproszona zieleń w miastach i wsiach (parki, ogrody, cmentarze, aleje itd.) przede wszystkim u podnóża gór.

OCENA LICZEBNOŚCI

2012–14 (M): 500–1050 par
[1991–94 (E): 410–840 p]

ZMIANY POPULACJI

W ciągu XX wieku gatunek stopniowo rozprzestrzenił się z Półwyspu Bałkańskiego na północny-zachód, docierając do Karkonoszy w latach 50. We Vrchlabí po raz pierwszy stwierdzono jego obecność w 1958 r. (Fábera 1958), w Jeleniej Górze – dwa lata później (Dyrcz 1973), z kolei w Špindlerovym Mlýně pierwszą parę wykazano w 1972 r., a po dwóch latach gniazdowało tu już 7 par (Ouzký 1974). Od tego czasu sierpówka zasiedliła kolejne optymalne biotopy u podnóża gór. Liczba zajętych przez gatunek kwadratów od czasu poprzednich badań atlasowych niemal się nie zmieniła, jednak ponownie powrócił on do Špindlerovego Mlýna, gdzie jego obecności nie stwierdzono w latach 1991–94. Brak wystarczających danych do oceny trendu długookresowego (populacja w Republice Czeskiej nieznacznie wzrasta – ČSO 2014).

PROBLEMY I ZAGROŻENIA

Bez znaczących zagrożeń.

Počet obsazených kvadrátů / Liczba zajętych kwadratów

Kategorie hnízdění Kategoria lęgowości	1991–94 (115 kv/kw)		2012–14 (115 kv/kw)		2012–14 (471 kv/kw)	
	n	%	n	%	n	%
A	0	0	16	28	43	30
B + C	55	100	41	72	98	70
Celkem / Suma	**55**	**48**	**57**	**50**	**141**	**30**

Počet obsazených kvadrátů
Liczba zajętych kwadratów

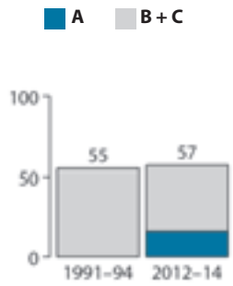

Porovnání výskytu v letech 1991–94 a 2012–14
Porównanie występowania w latach 1991–94 i 2012–14

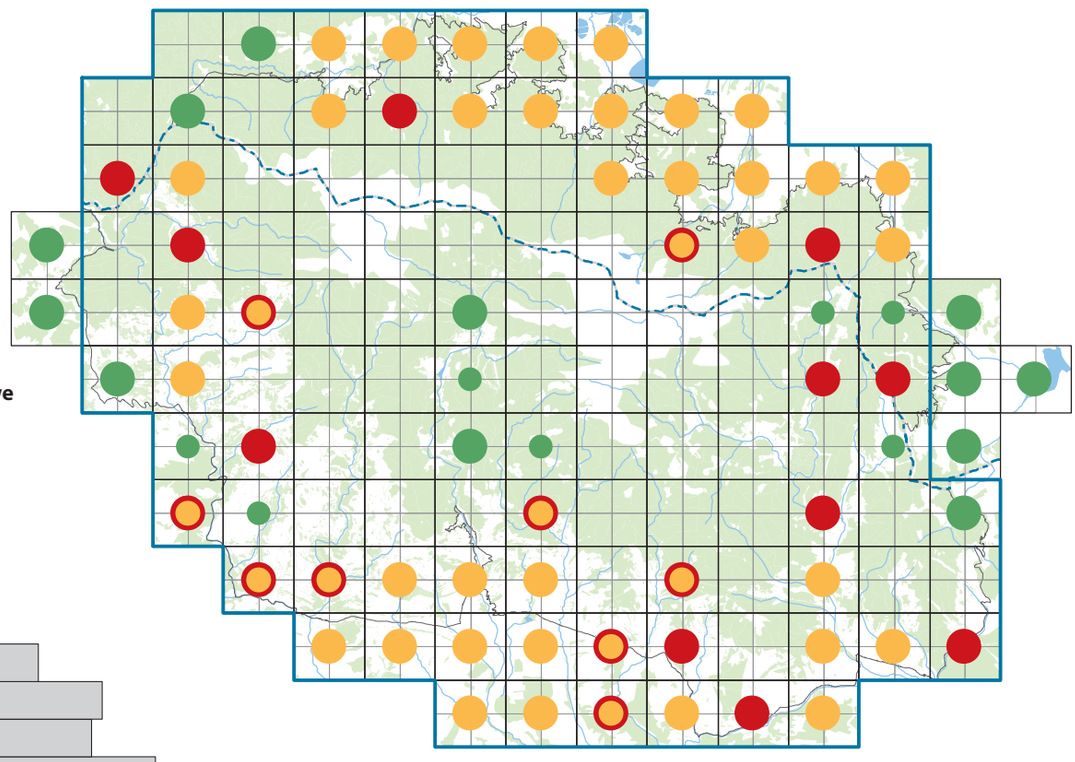

Výškové rozšíření
Rozmieszczenie wysokościowe

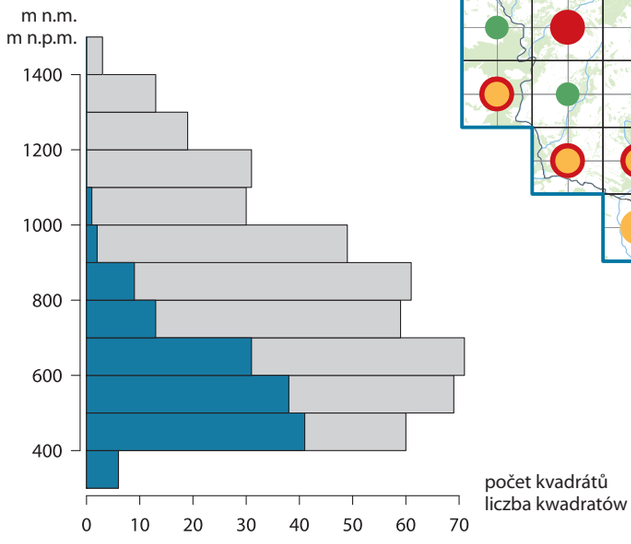

Hnízdní rozšíření v letech 2012–14
Rozmieszczenie ptaków lęgowych w latach 2012–14

Pravděpodobnost zastižení (během 1 hodiny mapování)
Prawdopodobieństwo stwierdzenia
(w ciągu 1 godziny mapowania)

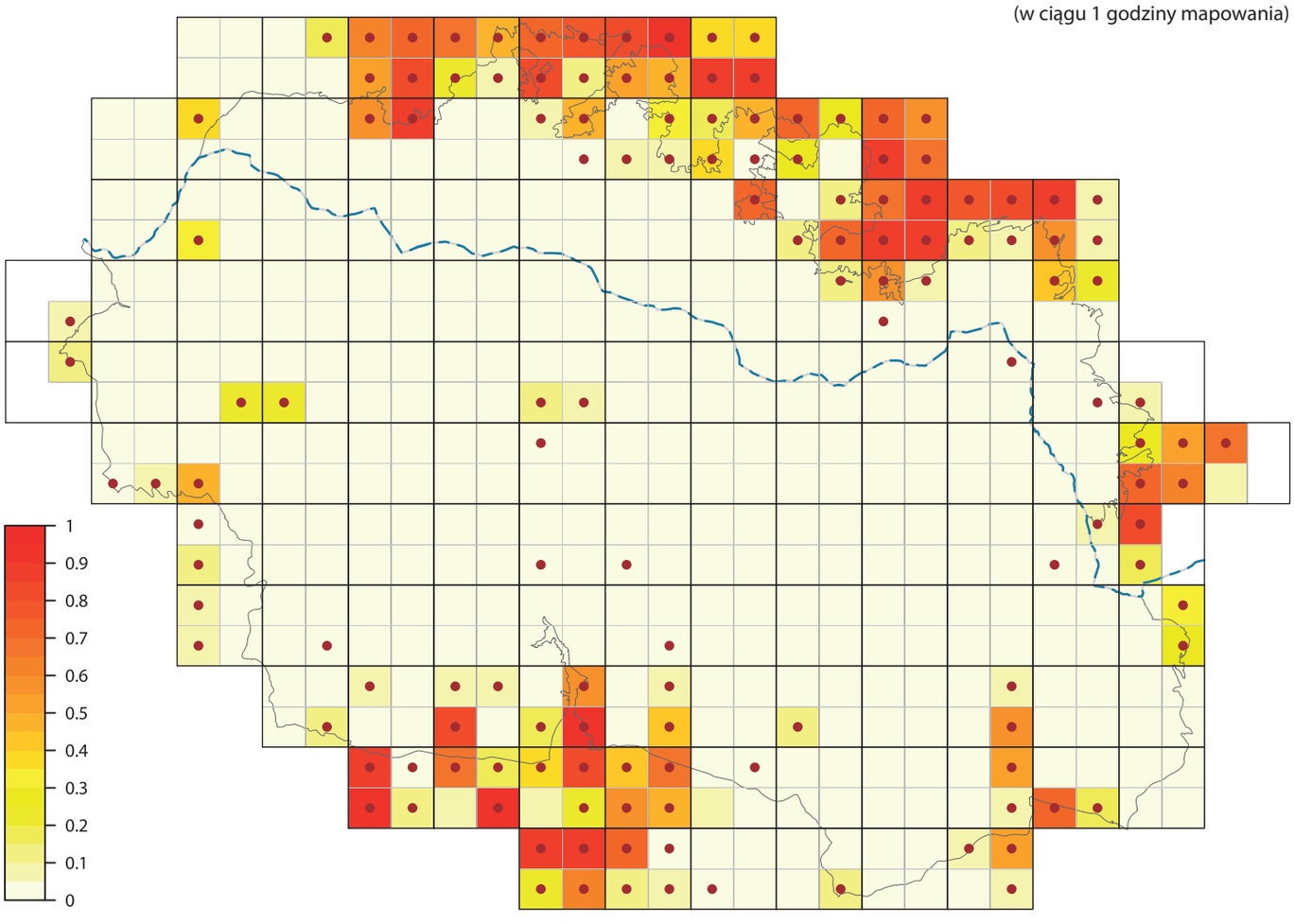

Kukačka obecná
Kukułka

Cuculus canorus

Kuckuck
Common Cuckoo

CZ: –, PL: CH, ERL: LC, Bern III

CHARAKTERISTIKA VÝSKYTU

Běžně hnízdící druh na celém sledovaném území, vyskytující se od podhůří po nejvyšší hřebeny (Úpské rašeliniště: 1430 m n. m.). Početnější je ve středních a vyšších polohách pohoří, směrem do polského podhůří četnost jeho výskytu klesá, na řadě míst českého podhůří pak úplně schází.

PROSTŘEDÍ

Rozmanité typy prostředí od měst a vesnic přes smíšené a smrkové lesní porosty až po imisní holiny a subalpínské trávníky. Podmínkou je přítomnost vhodných hostitelských druhů – na rybnících a vodních nádržích rákosníci *Acrocephalus* sp., v nižších polohách rehek domácí *Phoenicurus ochruros* a konipasi *Motacilla* sp., ve vyšších polohách hlavně lindušky *Anthus* sp.

ODHAD POČETNOSTI

2012–14 (M): 125–470 samců
[1991–94 (E): 360–600 s, 2012–14 (E): 340–570 / 350–590 s]

VÝVOJ POPULACE

Ve srovnání s minulým mapováním se počet obsazených kvadrátů výrazně nezměnil. Početnost hnízdní populace značně kolísá, ale dlouhodobě je stabilní (viz graf); v ČR mírně klesá, v Polsku je stabilní (ČSO 2014, PMŚ 2014).

PROBLÉMY A OHROŽENÍ

Bez významného ohrožení.

CHARAKTERYSTYKA WYSTĘPOWANIA

Liczny i powszechny gatunek lęgowy występujący na całym badanym obszarze, gniazdujący od podnóża gór po najwyższe grzbiety (torfowisko Úpské rašeliniště – 1430 m n.p.m.). Liczniejszy w średnich i wyższych położeniach górskich, zmniejszający liczebność w kierunku polskiego podnóża gór, a w niektórych miejscach na czeskim podnóżu w ogóle nie występujący.

ŚRODOWISKO

Różnorodne typy siedlisk od miast i wsi, poprzez lasy mieszane i świerkowe kończąc na poimisyjnych haliznach i subalpejskich łąkach. Warunkiem jest obecność odpowiednich gatunków ptaków – gospodarzy: na stawach i zbiornikach wodnych przedstawicieli rodzaju *Acrocephalus*, w niższych partiach gór – kopciuszka *Phoenicurus ochruros* czy pliszek *Motacilla* sp., zaś w wyższych – głównie świergotków *Anthus* sp.

OCENA LICZEBNOŚCI

2012–14 (M): 125–470 samców
[1991–94 (E): 360–600 s, 2012–14 (E): 340–570 / 350–590 s]

ZMIANY POPULACJI

W porównaniu z poprzednim mapowaniem liczba zajętych kwadratów nie uległa wyraźnej zmianie. Liczebność populacji lęgowej wyraźnie się waha, jednak w dłuższej perspektywie czasowej jest stabilna (patrz wykres). W Republice Czeskiej nieznacznie spada, w Polsce trend jest stabilny (ČSO 2014, PMŚ 2014).

PROBLEMY I ZAGROŻENIA

Brak znaczących zagrożeń.

Počet obsazených kvadrátů / Liczba zajętych kwadratów

Kategorie hnízdění Kategoria lęgowości	1991–94 (115 kv/kw)		2012–14 (115 kv/kw)		2012–14 (471 kv/kw)	
	n	%	n	%	n	%
A	0	0	41	38	156	48
B + C	115	100	67	62	169	52
Celkem / Suma	**115**	**100**	**108**	**94**	**325**	**69**

Změny početnosti / Zmiany liczebności (1984 = 100 %)

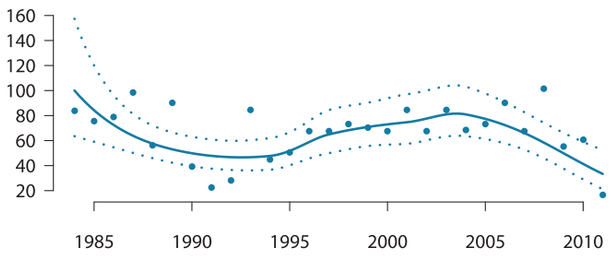

Počet obsazených kvadrátů
Liczba zajętych kwadratów

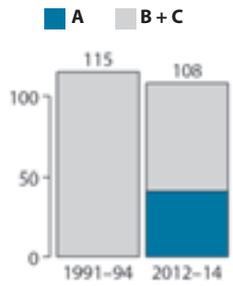

Porovnání výskytu v letech 1991–94 a 2012–14
Porównanie występowania w latach 1991–94 i 2012–14

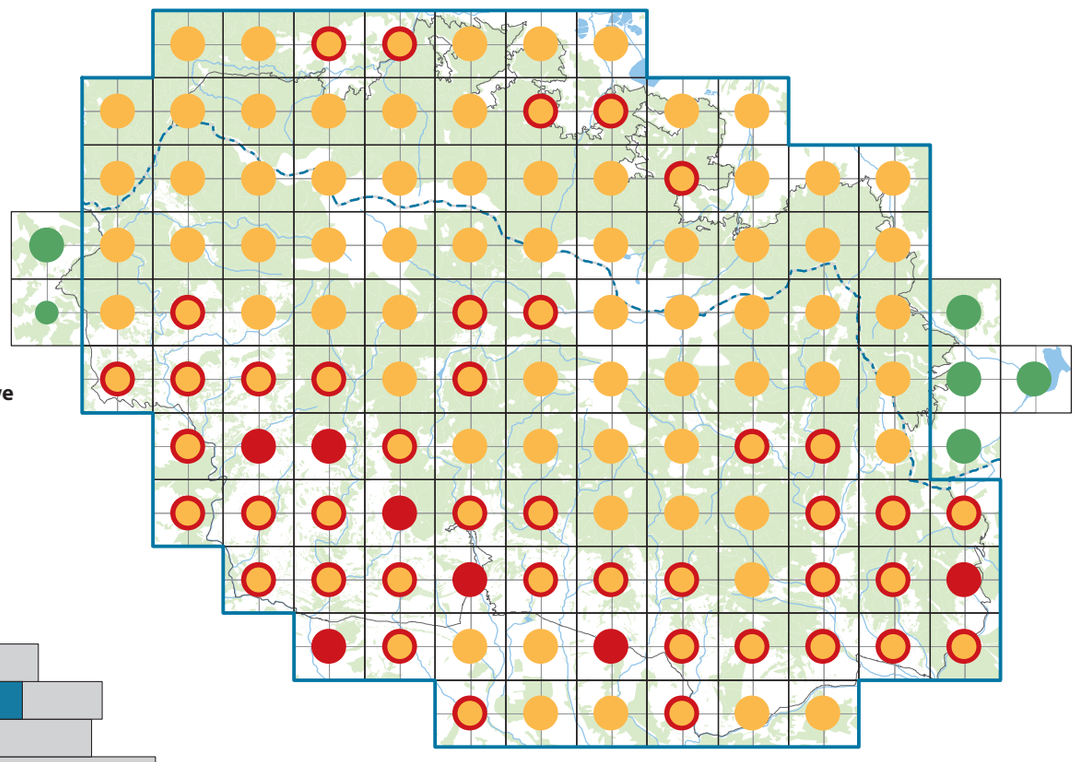

Výškové rozšíření
Rozmieszczenie wysokościowe

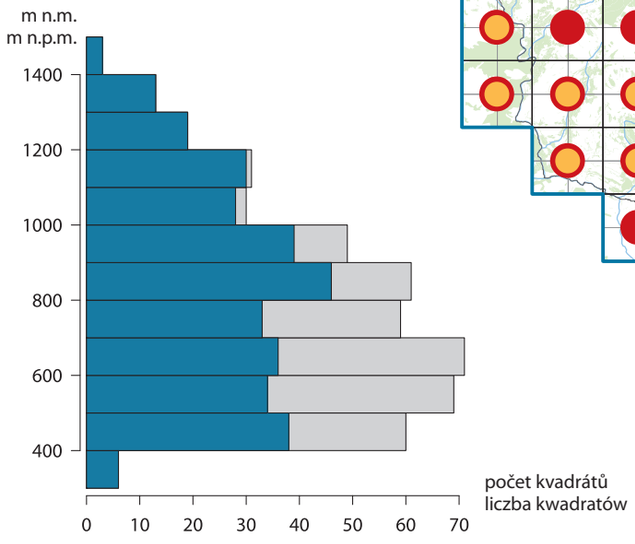

Hnízdní rozšíření v letech 2012–14
Rozmieszczenie ptaków lęgowych w latach 2012–14

Pravděpodobnost zastižení (během 1 hodiny mapování)
Prawdopodobieństwo stwierdzenia
(w ciągu 1 godziny mapowania)

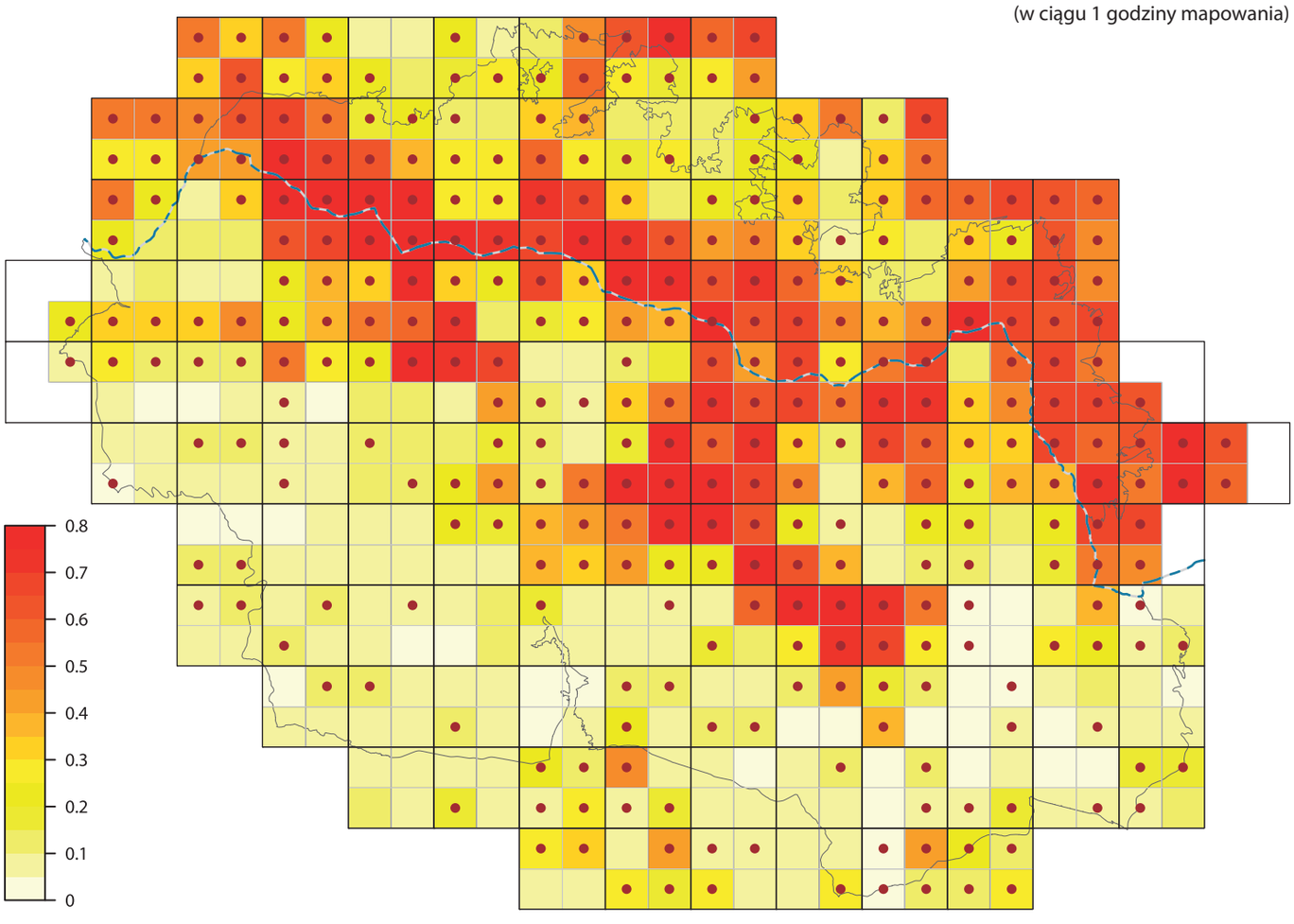

Výr velký
Puchacz
Bubo bubo

Uhu
Eurasian Eagle-owl

CZ: O, ČS: EN, PL: CH1, PCL: NT, ERL: LC, BDir I, SPEC 3, Bern II*, CITES II

CHARAKTERISTIKA VÝSKYTU

Vzácně hnízdící druh, vyskytující se na obou stranách pohoří do výšky 700 m n. m. (lom Černý Důl), zaznamenaný ale v hnízdním období až v 1150 m n. m. (Přední Rennerovky).

PROSTŘEDÍ

Opuštěné i provozované lomy v zemědělské krajině nebo v lesích na úpatí hor (často na okrajích obcí); přirozené skalní výstupy v bukových, smíšených a smrkových porostech, méně často mýtiny a okraje lesů a luk ve strmých údolích.

ODHAD POČETNOSTI

2012–14 (E-I): 11–15 párů (CZ 9–12, PL 2–3)
[1991–94 (E): 8–10 p, 2012–14 (E): 11–15 p]

VÝVOJ POPULACE

Od 50. do 90. let 20. století se početnost výra velkého v českém podhůří mírně zvýšila (cf. Miles 1986). Na polské straně hor nebyl při minulém mapování zjištěn, nebyl udáván ani dříve (Dyrcz 1973, Dyrcz et al. 1991) a první informace o pravděpodobném hnízdění dvou párů pocházejí z let 1995–96 (Gramsz & Flousek 1998); hnízdění bylo prokázáno až v roce 2002 (Rąpała in Gramsz 2003) a obě hnízdiště jsou od té doby stále obsazena (Gramsz & Rąpała 2010, Gramsz 2014b). Počet kvadrátů se zaznamenaným výskytem se v posledních 20 letech zvýšil o 70 %, velikost hnízdní populace vzrostla asi o 50 %.

PROBLÉMY A OHROŽENÍ

Na hnízdištích bez významného ohrožení. Nezanedbatelným rizikem jsou střety s auty a vlaky na silnicích a železnicích, ohrožen je nezákonným odstřelem a vybíráním mláďat z hnízd.

CHARAKTERYSTYKA WYSTĘPOWANIA

Rzadki gatunek lęgowy, występujący po obu stronach gór do 700 m (kamieniołom Černý Důl), notowany w sezonie lęgowym również do wysokości 1150 m n.p.m. (Přední Rennerovky).

ŚRODOWISKO

Opuszczone i czynne kamieniołomy w krajobrazie rolniczym lub w lasach u podnóża gór (często w pobliżu miejscowości), naturalne wychodnie skalne w buczynach, lasach mieszanych i świerkowych, rzadziej skraje lasów i łąk w stromych dolinach.

OCENA LICZEBNOŚCI

2012–14 (E-I): 11–15 par (CZ 9–12, PL 2–3)
[1991–94 (E): 8–10 p, 2012–14 (E): 11–15 p]

ZMIANY POPULACJI

Od lat 50. do 90. XX w. liczebność puchacza na czeskiej stronie gór nieznacznie wzrosła (cf. Miles 1986). Podczas poprzednich badań atlasowych nie stwierdzono obecności tego gatunku po polskiej stronie, nie był tam zresztą podawany nigdy wcześniej (Dyrcz 1973, Dyrcz et al. 1991) a pierwsze informacje o prawdopodobnym gniazdowaniu dwóch par pochodzą z lat 1995–96 (Gramsz & Flousek 1998). Czynne gniazda stwierdzono dopiero w 2002 r. (Rąpała w Gramsz 2003), a oba stanowiska są do dzisiaj aktualne (Gramsz & Rąpała 2010, Gramsz 2014b). Liczba kwadratów ze stwierdzonym występowaniem puchacza w ciągu ostatnich 20 lat wzrosła o 70%, zaś liczebność populacji lęgowej zwiększyła się o ok. 50%.

PROBLEMY I ZAGROŻENIA

Na terenach lęgowych brak istotnych zagrożeń. Znaczącym ryzykiem są zderzenia z samochodami i pociągami na drogach i liniach kolejowych, zagrożeniem jest też nielegalny odstrzał i wybieranie piskląt z gniazd.

Počet obsazených kvadrátů / Liczba zajętych kwadratów

Kategorie hnízdění Kategoria lęgowości	1991–94 (115 kv/kw)		2012–14 (115 kv/kw)		2012–14 (471 kv/kw)	
	n	%	n	%	n	%
A	4	31	14	64	25	74
B + C	9	69	8	36	9	26
Celkem / Suma	**13**	**11**	**22**	**19**	**34**	**7**

Počet obsazených kvadrátů
Liczba zajętych kwadratów

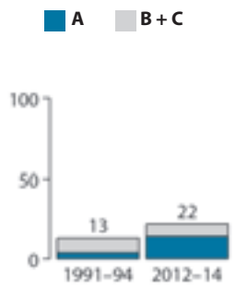

Porovnání výskytu v letech 1991–94 a 2012–14
Porównanie występowania w latach 1991–94 i 2012–14

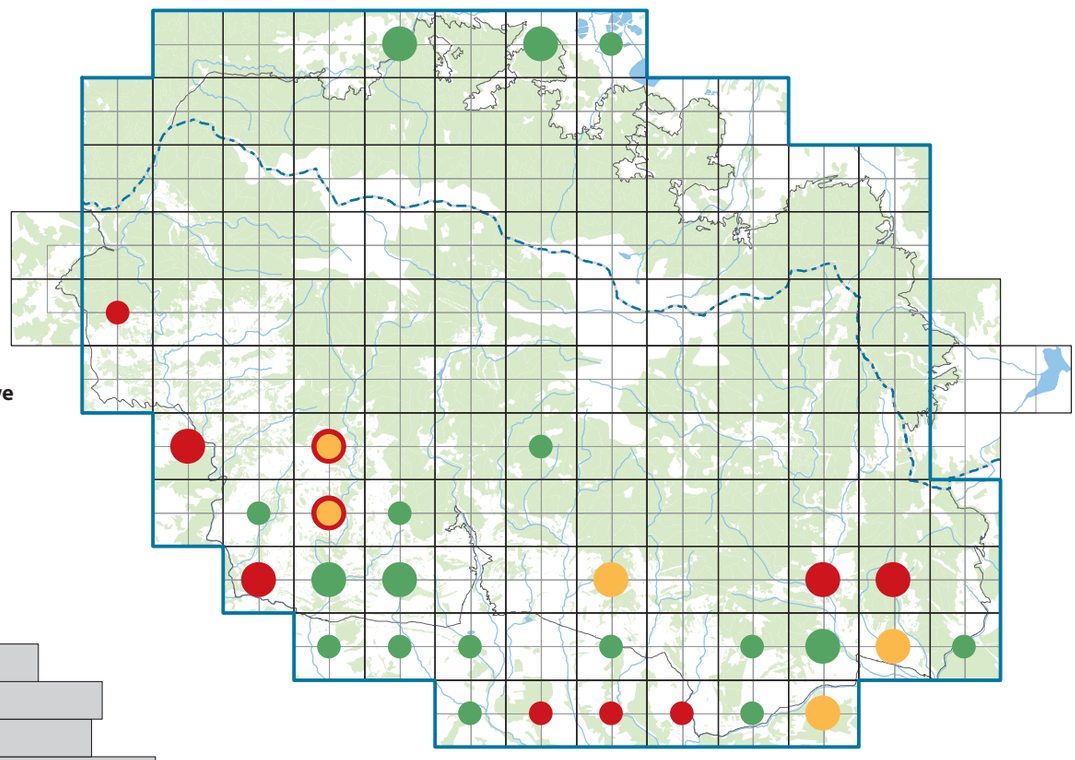

Výškové rozšíření
Rozmieszczenie wysokościowe

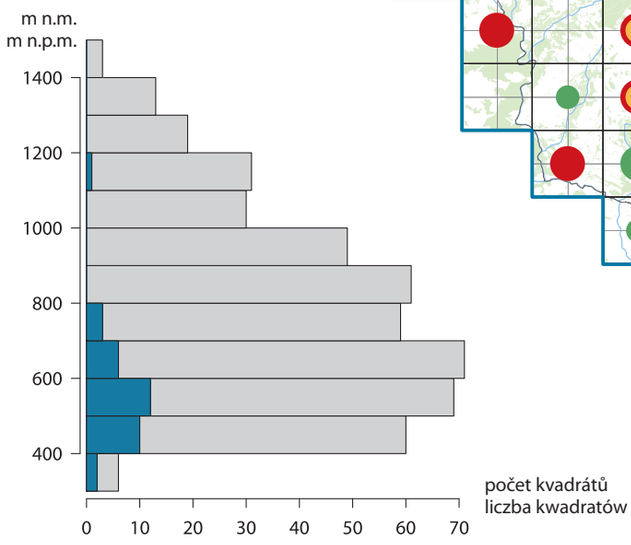

Hnízdní rozšíření v letech 2012–14
Rozmieszczenie ptaków lęgowych w latach 2012–14

Zjištěný výskyt (dle kategorií hnízdění A-C)
Stwierdzone występowanie (dla kategorii lęgowości A-C)

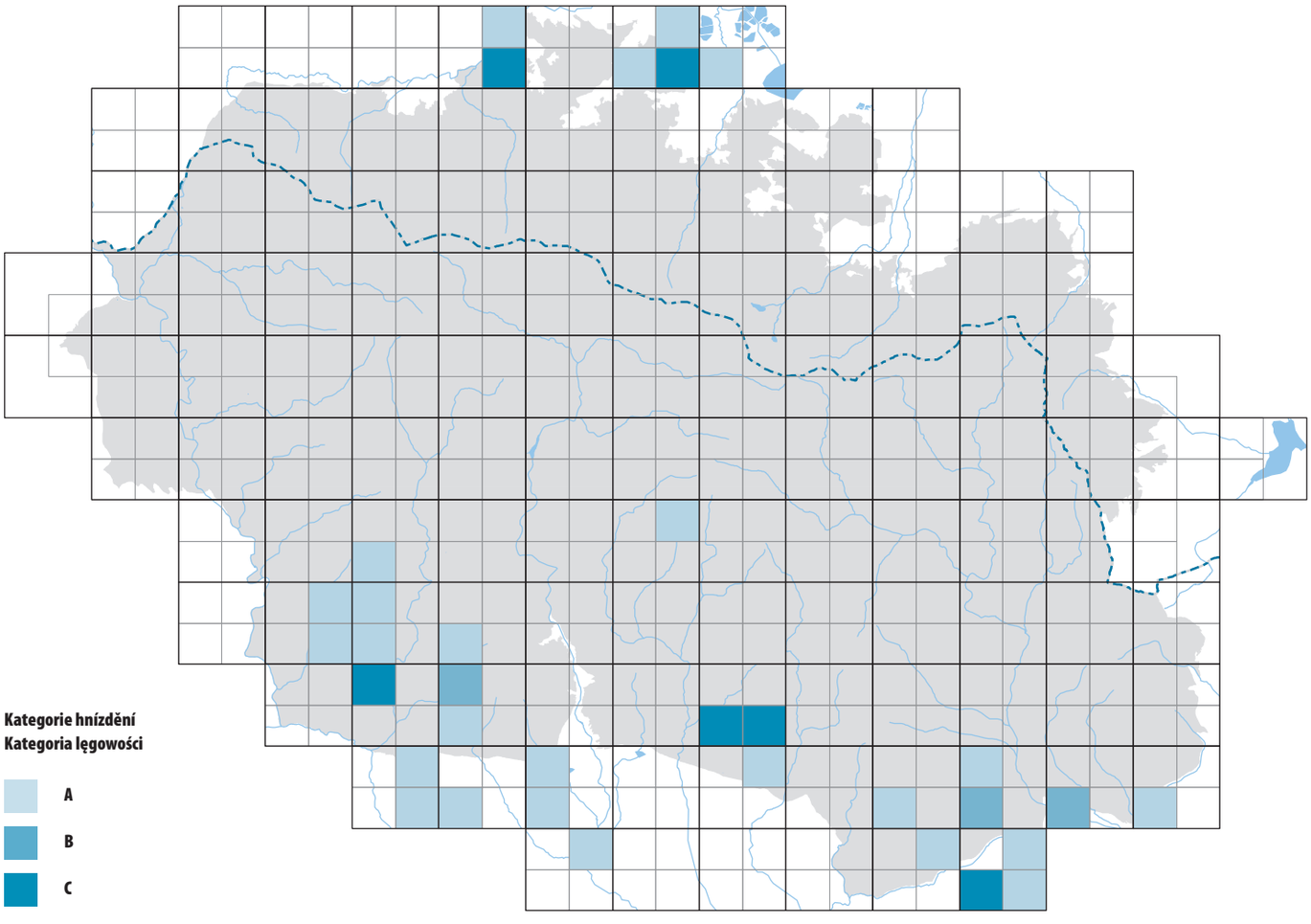

Puštík obecný
Puszczyk
Strix aluco

Waldkauz
Tawny Owl

CZ: –, PL: CH, ERL: LC, Bern II, CITES II

CHARAKTERISTIKA VÝSKYTU

Nepočetný druh, hnízdící zejména v podhůří na obou stranách pohoří (těžiště výskytu do 800 m n. m.), ale svým hnízdním výskytem dosahující až k horní hranici lesa (Klínové Boudy: 1200 m n. m.).

PROSTŘEDÍ

Města a vesnice (parky, hřbitovy, aleje starých stromů, půdy budov apod.), zemědělská krajina s rozptýlenou vzrostlou zelení; listnaté, smíšené a smrkové porosty; vždy s nezbytnou přítomností přirozených nebo umělých dutin a polodutin.

ODHAD POČETNOSTI

2012–14 (E-II): 100–130 párů
[1991–94 (E): 85–105 p, 2012–14 (E): 100–130 p]

VÝVOJ POPULACE

Početnost je ovlivněna nabídkou dostupné potravy, a kolísá proto v závislosti na početnosti drobných savců, především hraboše polního *Microtus arvalis* v podhůří. Sledování populace na úpatí středních Krkonoš však ukazuje na dlouhodobě stabilní počty hnízdících ptáků (0,21–0,26 páru/km² – Grúz 1998). Ve srovnání s mapováním v letech 1991–94 vzrostl počet obsazených kvadrátů o 20 %, s posunem zejména do vyšších poloh. Trend budkové populace v českých Krkonoších, s denzitou 0,05–0,13 páru/km² (Dusík 2014), je mírně stoupající (viz graf), což může být částečně ovlivněno i postupným přivykáním ptáků na takovýto typ hnízda. Diviš (in litt. 2014) odhaduje hustotu 0,12–0,20 páru/km² pro oblast Rýchor a Žacléřského hřbetu. Na základě uvedených podkladů lze usuzovat, že velikost hnízdní populace se od minulého mapování mírně zvýšila.

PROBLÉMY A OHROŽENÍ

Bez významného ohrožení.

CHARAKTERYSTYKA WYSTĘPOWANIA

Nieliczny, ale dość powszechny gatunek, gniazdujący przede wszystkim w niższych położeniach górskich (głównie do wysokości 800 m), ale lęgi stwierdzano także aż po górną granicę lasu (Klínové Boudy: 1200 m n.p.m.).

ŚRODOWISKO

Miasta i wsie (parki, cmentarze, aleje starych drzew, strychy budynków itd.), krajobraz rolniczy z rozproszoną roślinnością drzewiastą, lasy liściaste, mieszane i świerkowe; wszędzie z niezbędną obecnością naturalnych lub sztucznych dziupli i półdziupli.

OCENA LICZEBNOŚCI

2012–14 (E-II): 100–130 par
[1991–94 (E): 85–105 p, 2012–14 (E): 100–130 p]

ZMIANY POPULACJI

Liczebność gatunku jest uwarunkowana obecnością dostępnej zdobyczy i waha się w zależności od obfitości drobnych ssaków, przede wszystkim nornika zwyczajnego *Microtus arvalis*. Badania populacji u podnóża czeskich Karkonoszy wskazują jednak na długookresową stabilną liczebność ptaków lęgowych (0,21–0,26 pary/km² – Grúz 1998). W porównaniu z mapowaniem przeprowadzonym w latach 1991–94 liczba zajętych przez gatunek kwadratów zwiększyła się o 20%, zwłaszcza w kierunku wyższych partii gór. Trend populacji gnieżdżącej się w budkach lęgowych w czeskich Karkonoszach z zagęszczeniem 0,05–0,13 pary/km² (Dusík 2014), wykazuje nieznaczny wzrost (patrz wykres), co może być też częściowo związane ze stopniowym przyzwyczajaniem się ptaków do tego rodzaju gniazd. Diviš (in litt. 2014) w przypadku Rýchor i Žacléřského hřbetu podaje zagęszczenie puszczyka wynoszące 0,12–0,20 pary/km². Na podstawie powyższych danych można sądzić, że liczebność populacji lęgowej nieznacznie wzrosła od czasu poprzednich badań atlasowych.

PROBLEMY I ZAGROŻENIA

Brak znaczących zagrożeń.

Počet obsazených kvadrátů / Liczba zajętych kwadratów

Kategorie hnízdění Kategoria lęgowości	1991–94 (115 kv/kw)		2012–14 (115 kv/kw)		2012–14 (471 kv/kw)	
	n	%	n	%	n	%
A	0	0	35	46	104	63
B + C	63	100	41	54	61	37
Celkem / Suma	**63**	**55**	**76**	**66**	**165**	**35**

Změny početnosti / Zmiany liczebności

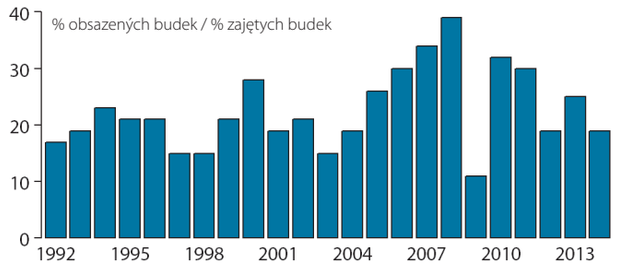

Počet obsazených kvadrátů
Liczba zajętych kwadratów

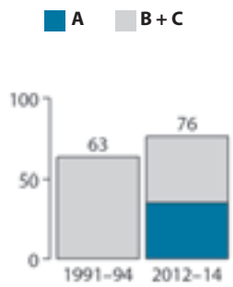

Porovnání výskytu v letech 1991–94 a 2012–14
Porównanie występowania w latach 1991–94 i 2012–14

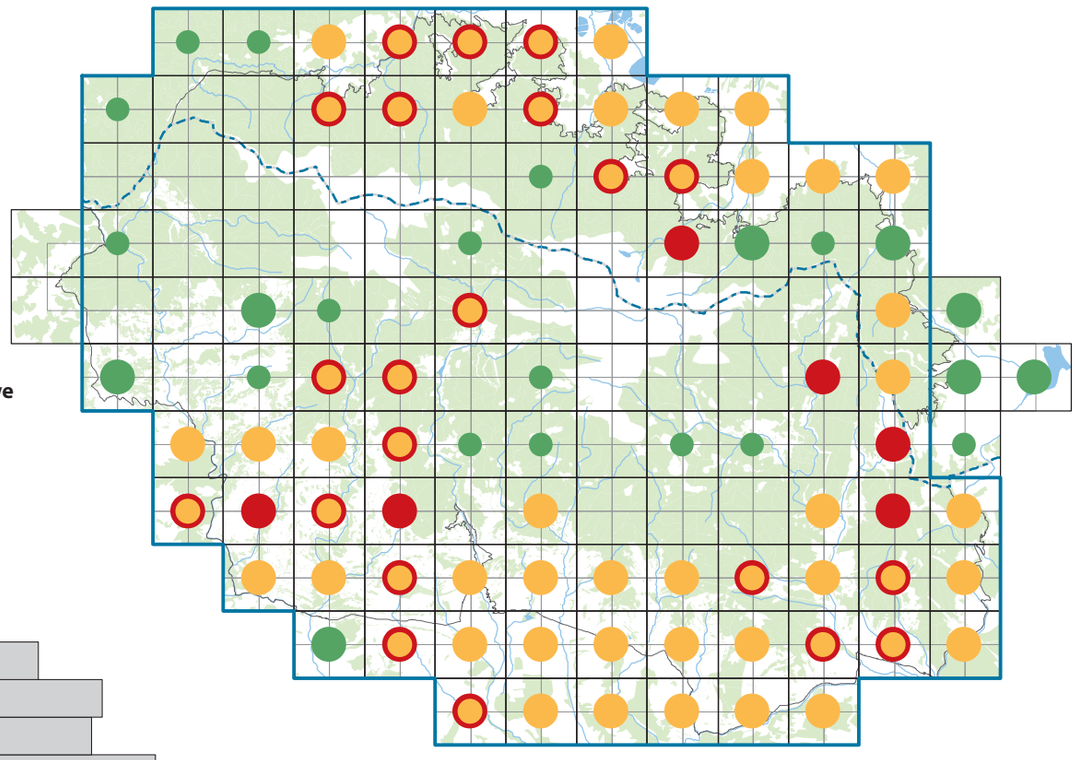

Výškové rozšíření
Rozmieszczenie wysokościowe

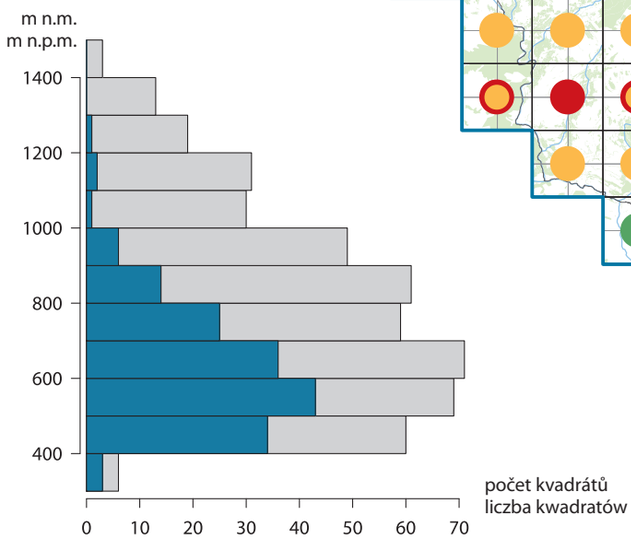

Hnízdní rozšíření v letech 2012–14
Rozmieszczenie ptaków lęgowych w latach 2012–14

Zjištěný výskyt (dle kategorií hnízdění A-C)
Stwierdzone występowanie (dla kategorii lęgowości A-C)

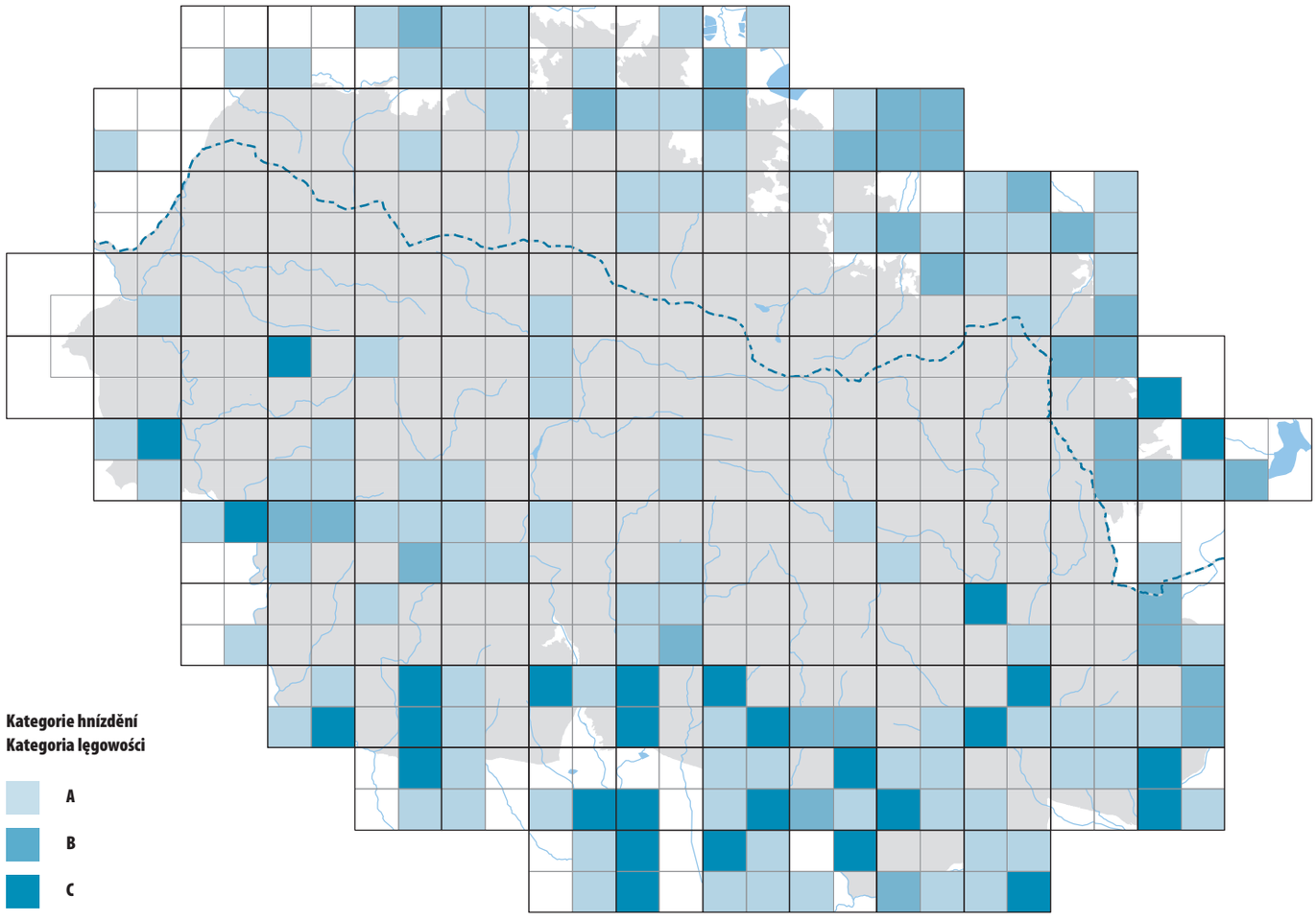

Kulíšek nejmenší
Sóweczka
Glaucidium passerinum

Sperlingskauz
Eurasian Pygmy-owl

CZ: SO, ČS: VU, PL: CH1, PCL: LC, ERL: LC, BDir I, Bern II, CITES II

CHARAKTERISTIKA VÝSKYTU

V současnosti nepočetně hnízdící druh s výrazně rostoucí početností, vyskytující se především ve středních polohách sledovaného území (zejména mezi 600–1000 m n. m.), ale s nálezy až po horní hranici lesa (Liščí hora, Biały Jar: asi 1200 m n. m.).

PROSTŘEDÍ

Různověké smrkové porosty s mozaikou světlin, mýtin a lučních enkláv, vzácně také izolované lesíky v zemědělské krajině; důležitá je přítomnost stromových dutin.

ODHAD POČETNOSTI

2012–14 (E-II): 100–130 párů (CZ 60–80, PL 40–50)
[1991–94 (E): 7–10 p, 2012–14 (E): 95–120 p]

VÝVOJ POPULACE

Při minulém mapování byl kulíšek nejmenší nalezen pouze na české straně pohoří, v roce 1995 bylo jeho hnízdění prokázáno i v polské části v okolí Szklarskiej Poręby (Gramsz & Flousek 1998). Na přelomu 20. a 21. století osídlil polské Krkonoše v hustotě od 0,13 (v letech 1998–2000) do 0,22 párů/km² (2000–04) (Pałucki 2000, Gramsz & Zając 2006). O 10 let později udává Diviš (in litt. 2014) denzitu 0,32–0,40 páru/km² pro oblast Rýchor a Žacléřského hřbetu v jihovýchodní části sledovaného území. V letech 2000–04 bylo v polské části pohoří zjištěno 36–40 párů (Gramsz & Zając 2006), k roku 2010 byla hnízdní populace pro celé Krkonoše odhadnuta na více než 70 párů (Flousek 2011), současný odhad je ještě o polovinu vyšší.

PROBLÉMY A OHROŽENÍ

Při citlivém hospodaření v lesích a ponechávání stromů s hnízdními dutinami bez významného ohrožení.

CHARAKTERYSTYKA WYSTĘPOWANIA

Nieliczny gatunek lęgowy o wyraźnie wzrastającej liczebności, występujący przede wszystkim w średnich położeniach górskich (szczególnie od 600 do 1000 m), obserwowany również aż do górnej granicy lasu (Liščí hora, Biały Jar: ok. 1200 m n.p.m.).

ŚRODOWISKO

Lasy świerkowe w różnym wieku, z mozaiką polan, przesiek i enklaw łąkowych, rzadko również zadrzewienia śródpolne w krajobrazie rolniczym, zawsze z konieczną obecnością dziuplastych drzew.

OCENA LICZEBNOŚCI

2012–14 (E-II): 100–130 par (CZ 60–80, PL 40–50)
[1991–94 (E): 7–10 p, 2012–14 (E): 95–120 p]

ZMIANY POPULACJI

Podczas poprzednich badań atlasowych gatunek został wykazany wyłącznie po czeskiej stronie gór, w 1995 r. gniazdowanie zostało udokumentowane również w polskiej części, w okolicach Szklarskiej Poręby (Gramsz & Flousek 1998). Na przełomie XX i XXI w. gatunek ten zasiedlał polskie Karkonosze osiągając zagęszczenia od 0,13 (w latach 1998–2000) do 0,22 pary/km² (w latach 2000–04) (Pałucki 2000, Gramsz & Zając 2006). Zaś 10 lat później Diviš (in litt. 2014) podał zagęszczenie wynoszące już 0,32–0,40 pary/km² dla okolic Rýchor i Žacléřského hřbetu w południowo-wschodniej części obszaru badań. W latach 2000–04 wykazano w polskiej części Karkonoszy 36–40 par (Gramsz & Zając 2006), zaś w 2010 r. populacja lęgowa w całych górach oszacowana została na ponad 70 par (Flousek 2011). Oceny dotyczące stanu obecnego są jeszcze o połowę wyższe.

PROBLEMY I ZAGROŻENIA

Pod warunkiem prowadzenia przemyślanej gospodarki leśnej i pozostawiania dziuplastych drzew, brak znaczących zagrożeń.

Počet obsazených kvadrátů / Liczba zajętych kwadratów

Kategorie hnízdění Kategoria lęgowości	1991–94 (115 kv/kw)		2012–14 (115 kv/kw)		2012–14 (471 kv/kw)	
	n	%	n	%	n	%
A	0	0	29	81	43	81
B + C	7	100	7	19	10	19
Celkem / Suma	**7**	**6**	**36**	**31**	**53**	**11**

Počet obsazených kvadrátů
Liczba zajętych kwadratów

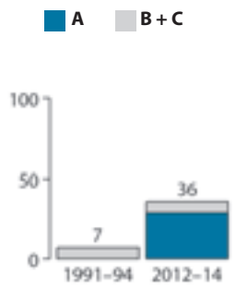

Porovnání výskytu v letech 1991–94 a 2012–14
Porównanie występowania w latach 1991–94 i 2012–14

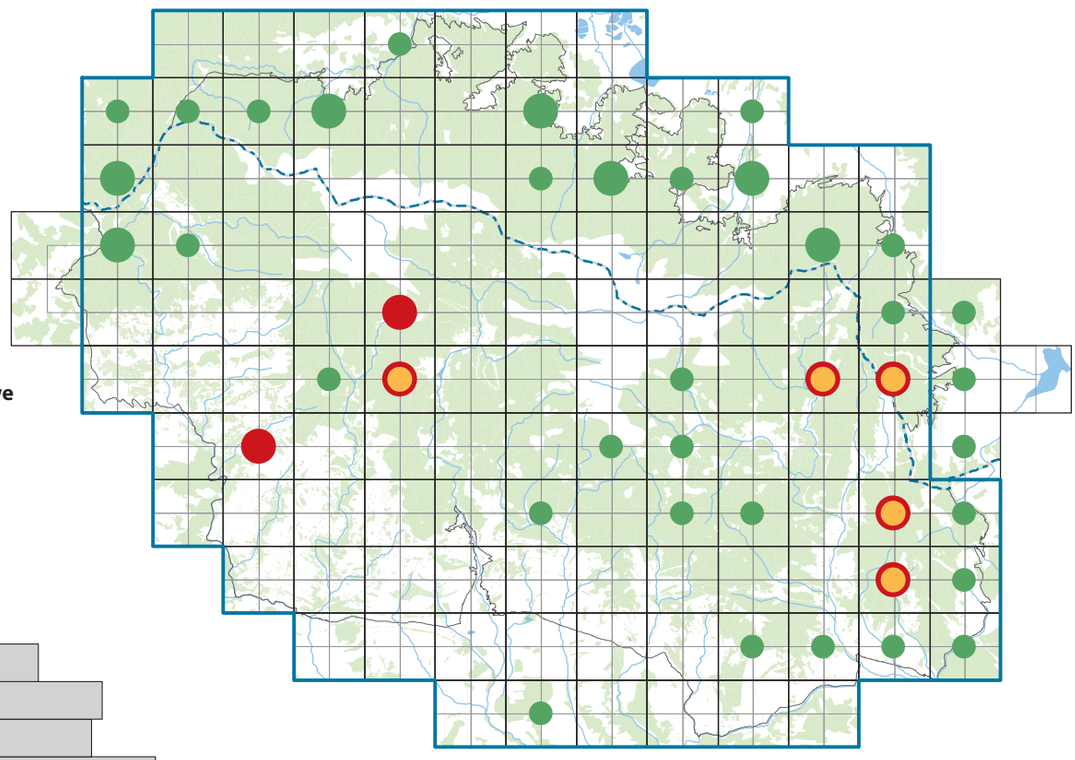

Výškové rozšíření
Rozmieszczenie wysokościowe

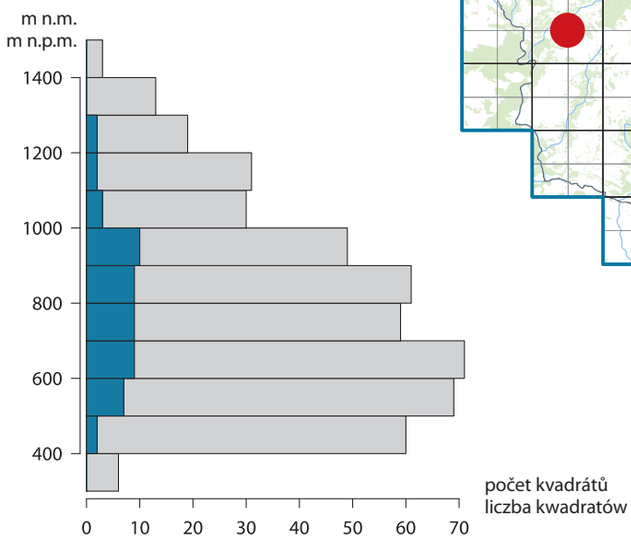

Hnízdní rozšíření v letech 2012–14
Rozmieszczenie ptaków lęgowych w latach 2012–14

Zjištěný výskyt (dle kategorií hnízdění A-C)
Stwierdzone występowanie (dla kategorii lęgowości A-C)

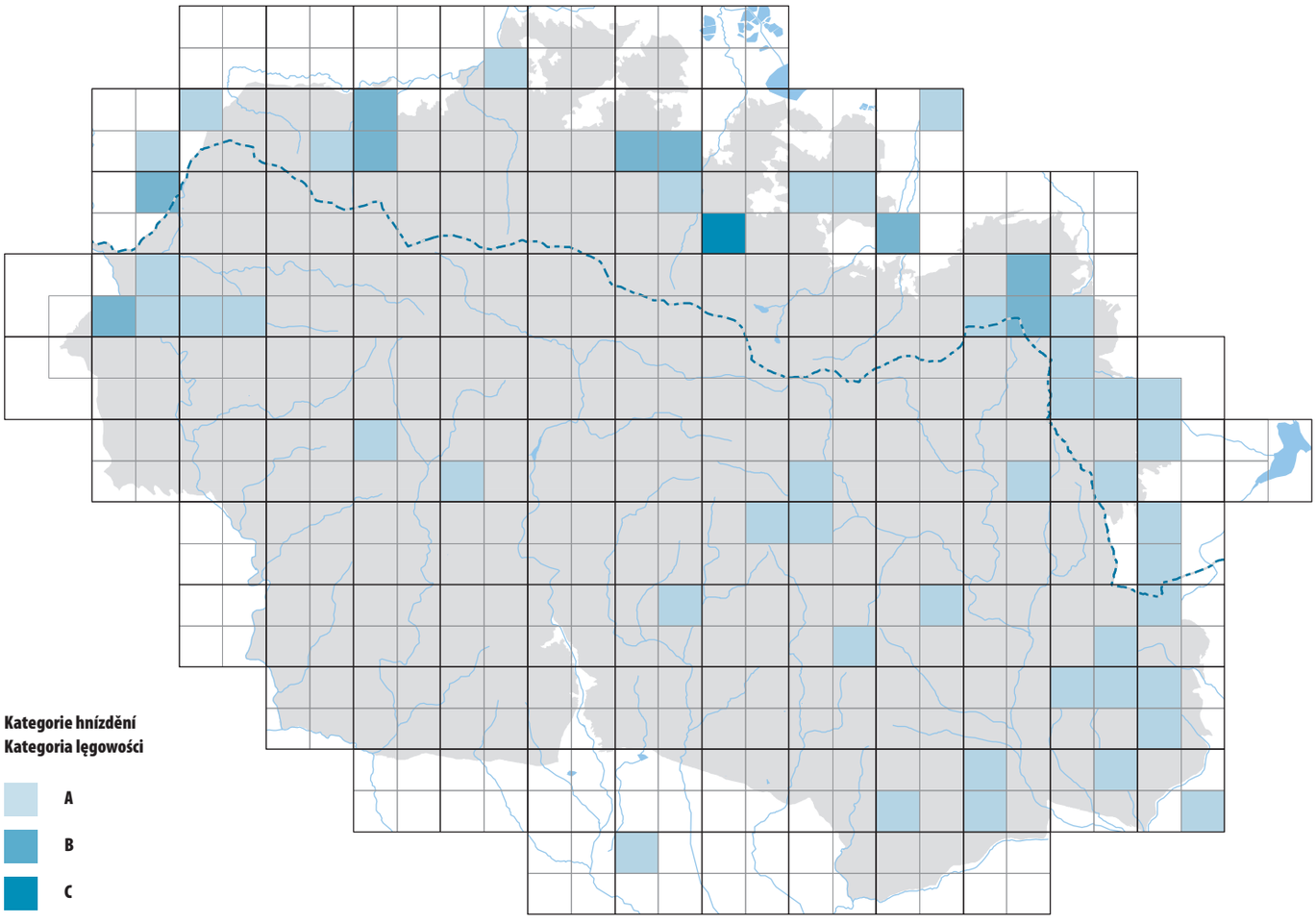

Sýček obecný
Pójdźka

Athene noctua

Steinkauz
Little Owl

CZ: SO, ČS: EN, PL: CH1, ERL: LC, SPEC 3, Bern II, CITES II

CHARAKTERISTIKA VÝSKYTU

Druh byl ojediněle zaznamenán pouze v kategorii možného hnízdění (A2: 12. 3. 2014, nahrávka houkajícího samce, Miszkowice, 550 m n. m. – V. Kodet, D. Kořínková). Přítomnost teritoriálního samce ve vhodném hnízdním prostředí nás ale vedla k zařazení sýčka obecného mezi druhy pravděpodobně hnízdící na sledovaném území.

PROSTŘEDÍ

Vesnice ve strukturně pestré zemědělské krajině s mozaikou polí, pastvin, stromořadí a remízků.

ODHAD POČETNOSTI

2012–14 (E-I): 0–1 pár

VÝVOJ POPULACE

Druh nově zjištěný v hnízdním období; při minulém mapování v letech 1991–94 nebyl zaznamenán. Staněk (1967) uvádí výskyt sýčka obecného na české straně pohoří až do 1000 m n. m., Miles (1986) zmiňuje nález z listopadu 1975 od Michlova Mlýna. V polském podhůří, bezprostředně za hranicí sledovaného území severně od rybníků u Podgórzynu (katastr Jeleniej Góry-Cieplice), byl sýček obecný opakovaně zaznamenán, i v hnízdní době, v letech 1997, 1999 a 2000 (Zając 2001). Byl zjištěn rovněž v hnízdním období 2013 u hranice zájmového území v Lubawce-Podgórzu (Wasiak nepubl.). Další pozorování už nejsou známa, hnízdní výskyt v Krkonoších lze proto považovat za ojedinělý.

PROBLÉMY A OHROŽENÍ

Úbytek vhodných hnízdišť, dlouhodobé změny ve struktuře zemědělské krajiny a způsobech jejího obhospodařování (druh mizí v celé střední Evropě).

CHARAKTERYSTYKA WYSTĘPOWANIA

Gatunek sporadyczny odnotowany tylko w kategorii gniazdowania możliwego (A2: 12.3.2014, nagranie samca odzywającego się głosem terytorialnym, Miszkowice, 550 m n.p.m. – V. Kodet, D. Kořínková). Obecność terytorialnego samca w odpowiednim siedlisku lęgowym skłoniła nas do zaklasyfikowania gatunku do grupy gatunków prawdopodobnie lęgowych na badanym terenie.

ŚRODOWISKO

Wioski w zróżnicowanym strukturalnie krajobrazie rolniczym z mozaiką pól i pastwisk oraz z występowaniem alei i kęp drzew.

OCENA LICZEBNOŚCI

2012–14 (E-I): 0–1 para

ZMIANY POPULACJI

Gatunek nowo wykryty w okresie lęgowym, który nie został odnotowany podczas poprzedniego mapowania z lat 1991–94. Staněk (1967) podawał informację o stanowisku pójdźki po czeskiej stronie Karkonoszy na wysokości 1000 m n.p.m., natomiast Miles (1986), informował o wykryciu gatunku w listopadzie 1975 r. w okolicach Michlovego Mlýna. Po polskiej stronie w bezpośrednim sąsiedztwie terenu badań – na północ od stawów w okolicach Podgórzyna, w granicach Jeleniej Góry-Cieplic, notowano gatunek wielokrotnie, również w sezonie lęgowym, w latach 1997, 1999 i 2000 (Zając 2001). W okresie lęgowym 2013 r. zarejestrowano pójdźkę również bezpośrednio za granicami badanego terenu – w Lubawce-Podgórzu (Wasiak niepubl.). Poza tym nie zanotowano innych obserwacji. Występowanie gatunku w Karkonoszach można więc uznać za sporadyczne.

PROBLEMY I ZAGROŻENIA

Zanik siedlisk, długofalowe zmiany w strukturze krajobrazu rolniczego oraz w sposobie zagospodarowania terenu (gatunek zanika w całej Europie Środkowej).

Počet obsazených kvadrátů / Liczba zajętych kwadratów

Kategorie hnízdění Kategoria lęgowości	1991–94 (115 kv/kw)		2012–14 (115 kv/kw)		2012–14 (471 kv/kw)	
	n	%	n	%	n	%
A	0	0	0	0	1	100
B + C	0	0	0	0	0	0
Celkem / Suma	**0**	**0**	**0**	**0**	**1**	**< 1**

Počet obsazených kvadrátů
Liczba zajętych kwadratów

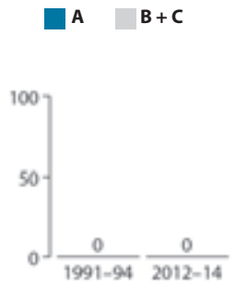

Porovnání výskytu v letech 1991–94 a 2012–14
Porównanie występowania w latach 1991–94 i 2012–14

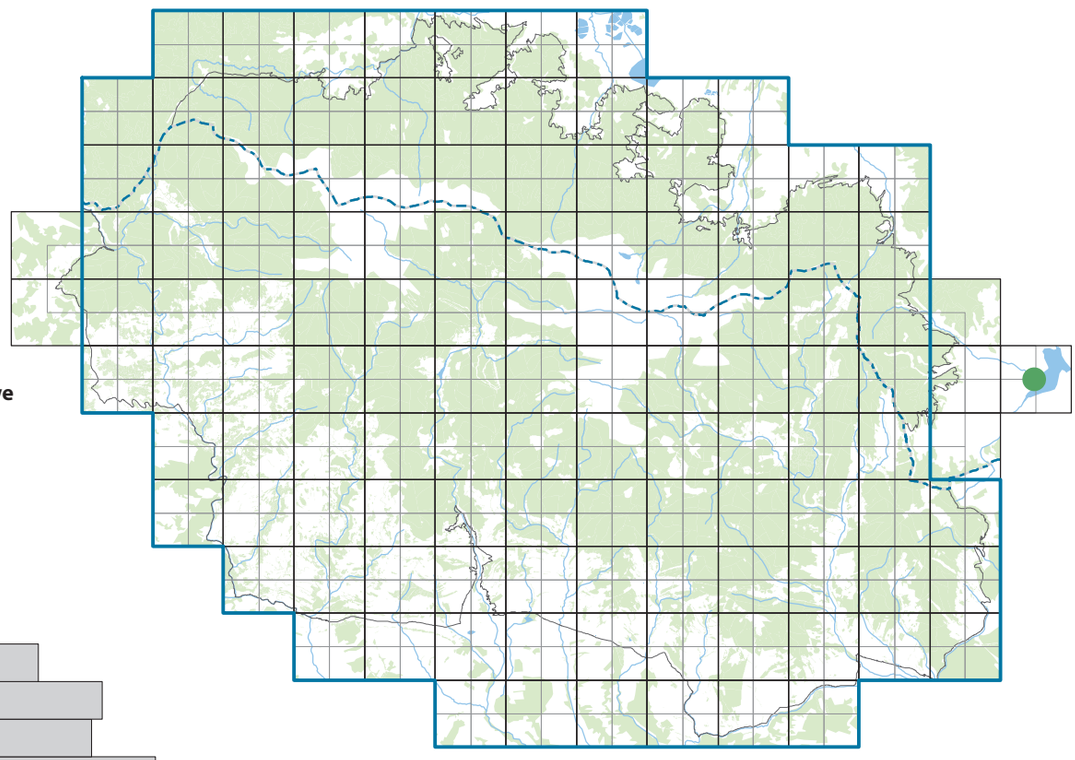

Výškové rozšíření
Rozmieszczenie wysokościowe

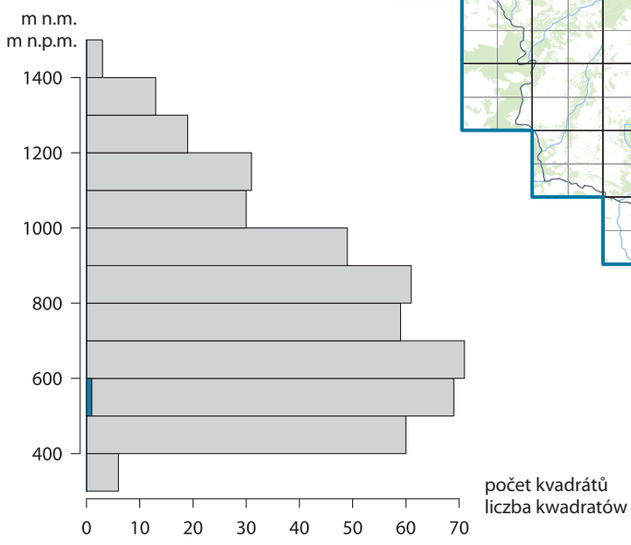

Hnízdní rozšíření v letech 2012–14
Rozmieszczenie ptaków lęgowych w latach 2012–14

Zjištěný výskyt (dle kategorií hnízdění A-C)
Stwierdzone występowanie (dla kategorii lęgowości A-C)

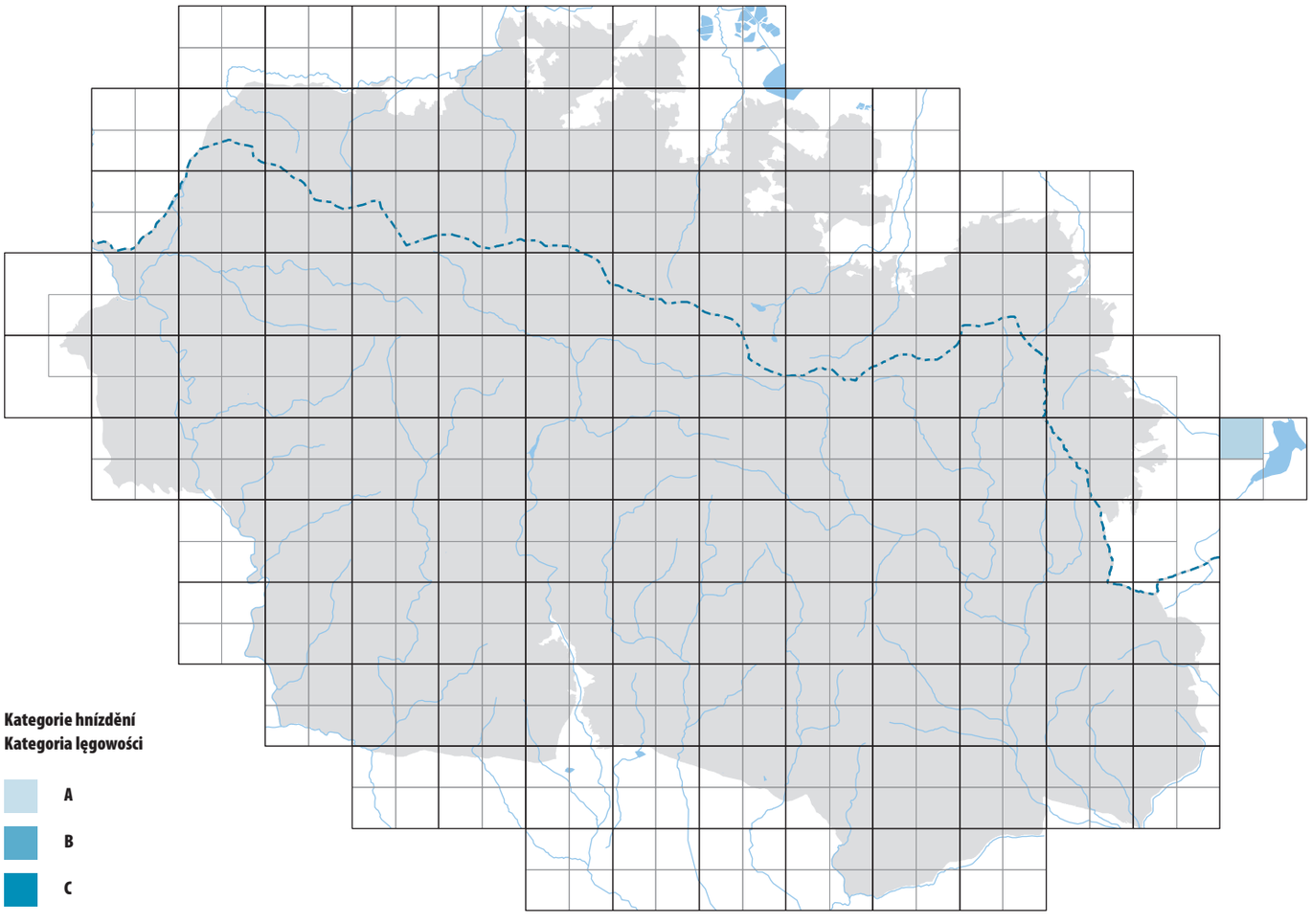

Sýc rousný
Włochatka
Aegolius funereus

Rauhfußkauz
Boreal Owl

CZ: SO, ČS: VU, PL: CH[1], PCL: LC, ERL: LC, BDir I, Bern II, RAPT, CITES II

CHARAKTERISTIKA VÝSKYTU

Nepočetný druh, hnízdící zejména ve středních a vyšších polohách až po horní hranici lesa (Labská rokle: 1300 m), s hnízdním výskytem i v polském (Milków: 430 m) a českém podhůří (Dolní Lánov: Čihadlo, 550 m n. m.). Výskyt v nižších polohách (zhruba pod 700 m n. m.) je výrazně limitován přítomností významného predátora – puštíka obecného *Strix aluco*.

PROSTŘEDÍ

Různověké i stejnověké smíšené a smrkové porosty s přítomností mýtin a holin nebo sousedící s lučními enklávami, méně často zarůstající imisní holiny s jednotlivými suchými stromy; nezbytné je zastoupení přirozených nebo umělých dutin.

ODHAD POČETNOSTI

2012–14 (E-II): 150–200 párů (CZ 120–160, PL 30–40)
[1991–94 (E): 75–95 p, 2012–14 (E): 150–200 p]

VÝVOJ POPULACE

Počet obsazených kvadrátů je ve srovnání s minulým mapováním o 40 % vyšší. Na české straně hor byl druh zjištěn na řadě nových lokalit, naopak potvrzen nebyl v nižších polohách na polském území. Zachycený stav je však významně ovlivněn použitou metodikou, protože značná část nálezů (40 % kvadrátů) byla získána nahrávkami, tj. účinnější metodou než minule. Současné údaje tak patrně pouze zpřesňují data získaná před 20 lety a nelze z nich usuzovat na růst početnosti. Nasvědčují tomu i podklady Dusíka (in litt. 2001 a 2013), který odhaduje velikost krkonošské populace na 170–220 párů (polská část populace byla v letech 2007–09 odhadnuta na 20–25 párů, Gramsz & Rąpała 2010). Dusík (2012 a 2014) uvádí pro celé Krkonoše hnízdní hustotu 0,04–0,23 páru/km², lokálně až 1,0 páru/km²; populace výrazně kolísá v závislosti na početnosti drobných savců (viz graf).

PROBLÉMY A OHROŽENÍ

Při citlivém hospodaření v lesích (zejména ponechávání doupných stromů v porostech) bez významného ohrožení.

Počet obsazených kvadrátů / Liczba zajętych kwadratów

Kategorie hnízdění Kategoria lęgowości	1991–94 (115 kv/kw)		2012–14 (115 kv/kw)		2012–14 (471 kv/kw)	
	n	%	n	%	n	%
A	2	4	25	33	75	44
B + C	52	96	51	67	94	56
Celkem / Suma	**54**	**47**	**76**	**66**	**169**	**36**

CHARAKTERYSTYKA WYSTĘPOWANIA

Nieliczny, ale dość powszechny gatunek, gniazdujący szczególnie w średnich i wyższych partiach gór aż do górnej granicy lasu (Labská rokle: 1300 m); lęgowy zarówno w polskiej (Miłków: 430 m) jak i czeskiej części podnóża (Dolní Lánov: Čihadlo, 550 m n.p.m.). Występowanie w niższych partiach gór (poniżej 700 m n.p.m.) jest wyraźnie limitowane obecnością zasadniczego dla włochatki drapieżnika – puszczyka *Strix aluco*.

ŚRODOWISKO

Różnowiekowe i jednowiekowe lasy mieszane i świerkowe, z obecnością poręb i polan lub sąsiadujące z łąkowymi enklawami, rzadziej zarastającymi poimisyjnymi haliznami z pojedynczymi suchymi drzewami; niezbędne jest występowanie naturalnych lub sztucznych dziupli.

OCENA LICZEBNOŚCI

2012–14 (E-II): 150–200 par (CZ 120–160, PL 30–40)
[1991–94 (E): 75–95 p, 2012–14 (E): 150–200 p]

ZMIANY POPULACJI

W porównaniu z poprzednimi badaniami atlasowymi liczba zajętych przez gatunek kwadratów zwiększyła się o 40%. Po czeskiej stronie gór stwierdzono obecność gatunku na wielu nowych stanowiskach, nie potwierdzono jednak jego występowania w niższych partiach po stronie polskiej. Wyraźny wpływ na odnotowany stan miała wykorzystana metodyka, ponieważ znaczna część obserwacji (40% kwadratów) została uzyskana w wyniku nagrań głosów, czyli metody skuteczniejszej od zastosowanej w poprzednim atlasie. W związku z tym aktualne informacje są raczej uściśleniem danych sprzed 20 lat i na ich podstawie nie można wnioskować o wzroście liczebności populacji. Świadczą o tym również badania Dusíka (in litt. 2001, 2013), który szacuje liczebność karkonoskiej populacji na około 170–220 par (zaś w latach 2007–09 polską część populacji oszacowano na 20–25 par, Gramsz & Rąpała 2010). Dusík (2012, 2014) podaje zagęszczenie gatunku dla całych Karkonoszy wynoszące 0,04–0,23 pary/km² a lokalnie aż do 1,0 pary/km²; populacja wyraźnie waha się w zależności od liczebności drobnych ssaków (patrz wykres).

PROBLEMY I ZAGROŻENIA

Brak znaczących zagrożeń pod warunkiem prowadzenia przemyślanej gospodarki leśnej (pozostawiania w lasach dziuplastych drzew).

Změny početnosti / Zmiany liczebności

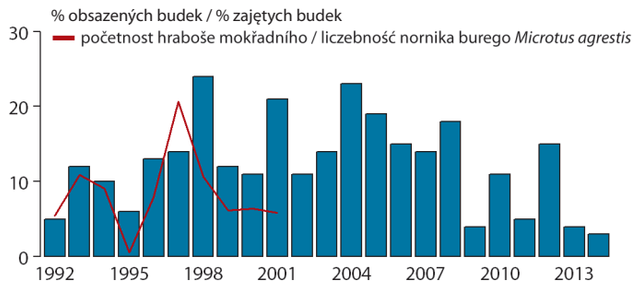

Počet obsazených kvadrátů
Liczba zajętych kwadratów

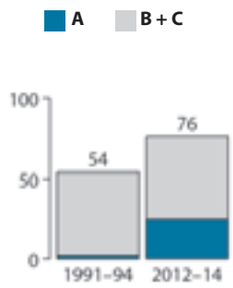

Porovnání výskytu v letech 1991–94 a 2012–14
Porównanie występowania w latach 1991–94 i 2012–14

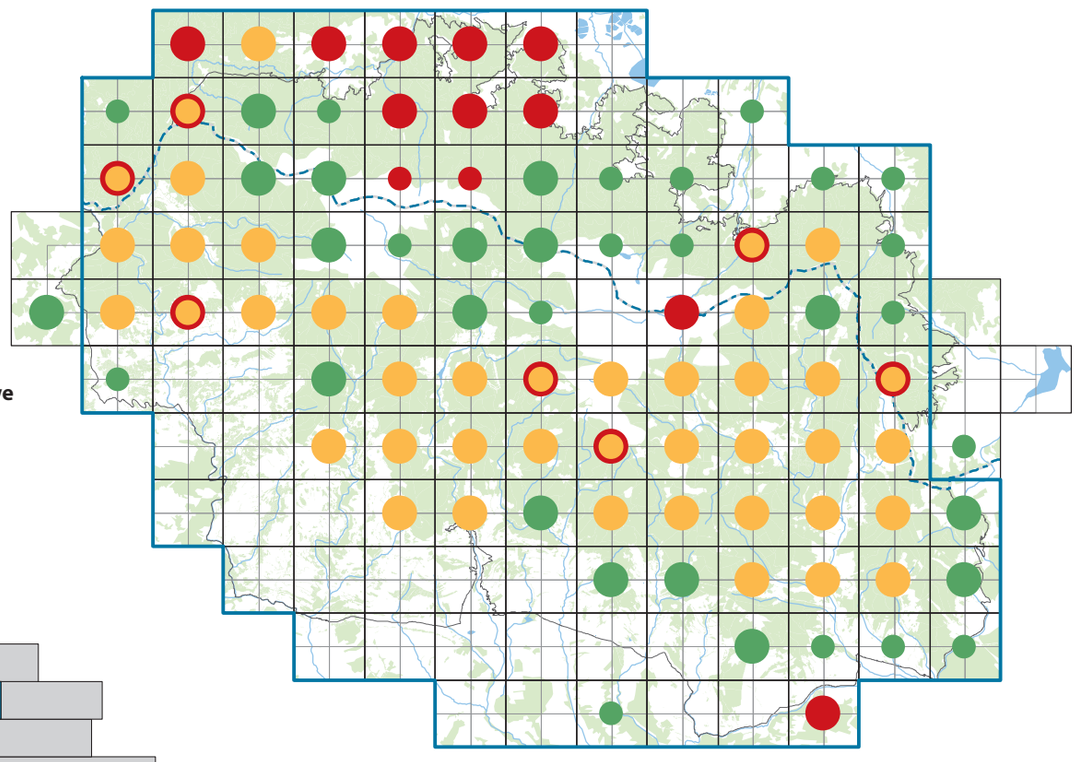

Výškové rozšíření
Rozmieszczenie wysokościowe

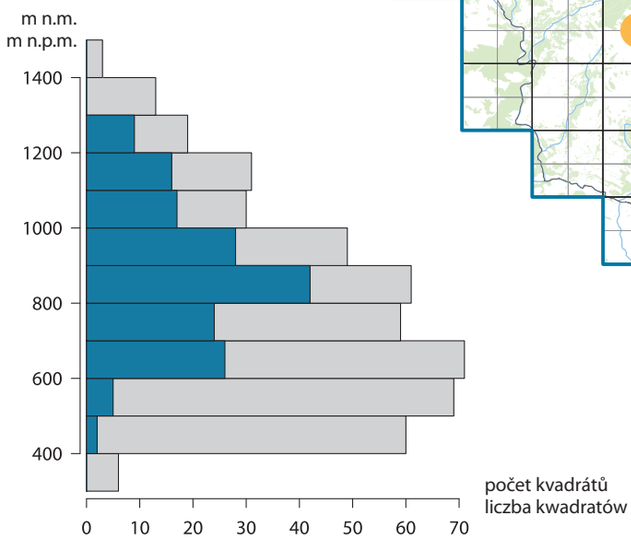

Hnízdní rozšíření v letech 2012–14
Rozmieszczenie ptaków lęgowych w latach 2012–14

Zjištěný výskyt (dle kategorií hnízdění A-C)
Stwierdzone występowanie (dla kategorii lęgowości A-C)

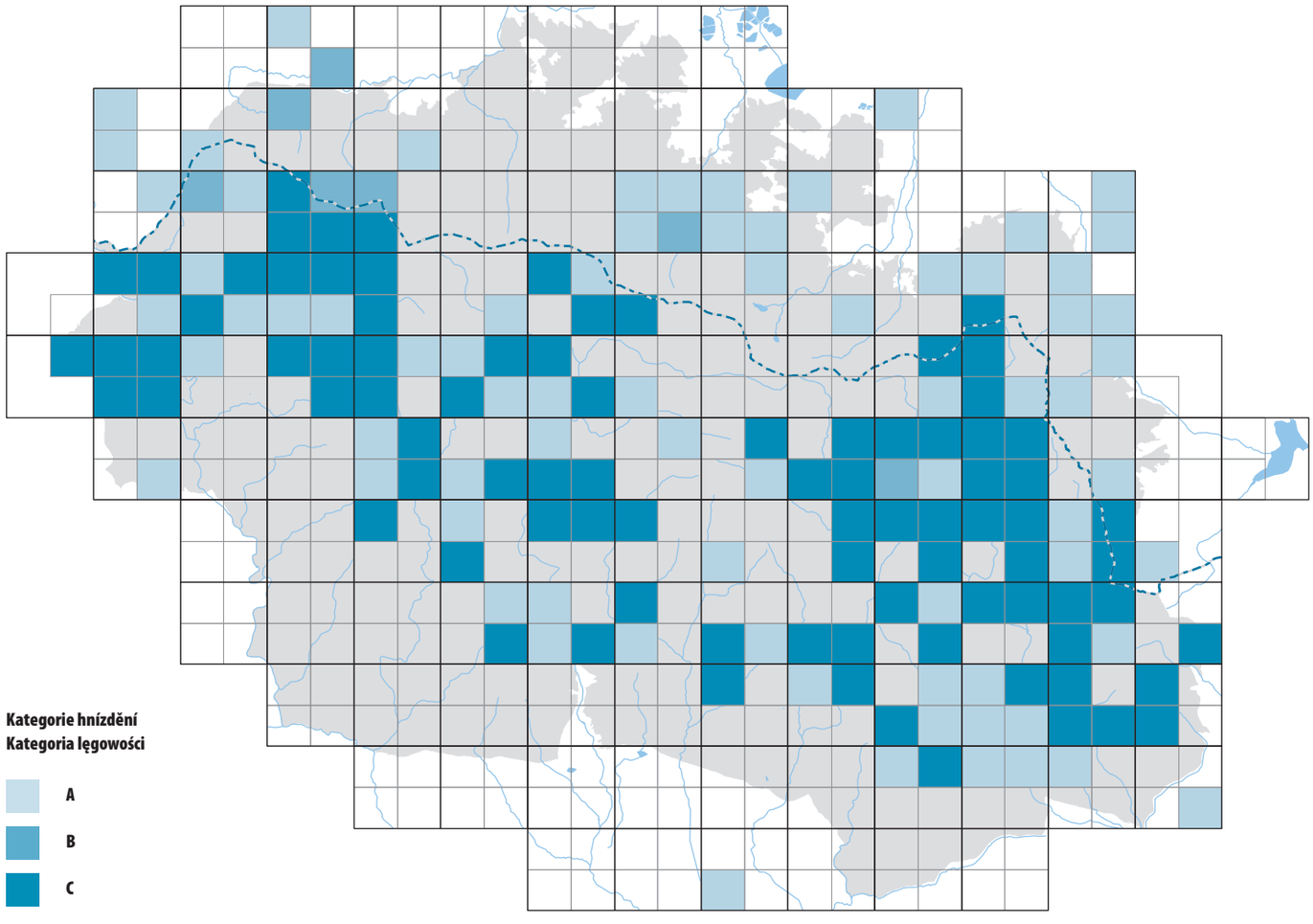

Kalous ušatý
Uszatka
Asio otus

Waldohreule
Long-eared Owl

CZ: –, ČS: LC, PL: CH, ERL: LC, Bern II, RAPT, CITES II

CHARAKTERISTIKA VÝSKYTU

Vzácný a ubývající druh, hnízdící převážně jen na české straně pohoří, s nejvýše zjištěným hnízdním výskytem kolem 1100 m n. m. (Pec pod Sněžkou: Lučiny).

PROSTŘEDÍ

Města, vesnice a okolní zemědělská krajina s rozptýlenou vzrostlou zelení; smíšené a smrkové porosty sousedící s rozsáhlejšími lučními enklávami.

ODHAD POČETNOSTI

2012–14 (E-II): 11–17 párů (CZ 10–15, PL 1–2)
[1991–94 (E): 16–21 p, 2012–14 (E): 10–15 p]

VÝVOJ POPULACE

V polské části Krkonoš byl kalous ušatý zaznamenán pouze v jednom nově mapovaném kvadrátu, naopak už nebyl zjištěn v oblasti, která byla mapována v letech 1991–94 a kdy tu byl obsazen také jen jediný kvadrát. Na české straně z řady kvadrátů vymizel, na několika nových se objevil, i tak ale klesl počet obsazených čtverců o čtvrtinu. V případě uvedeného druhu nepomohly ani nahrávky, které odhalily jeho přítomnost pouze na pěti lokalitách. Během uplynulých 20 let se odhadovaná početnost hnízdících ptáků snížila asi o 30 %.

PROBLÉMY A OHROŽENÍ

Rozsáhlé změny v zemědělské krajině krkonošského podhůří – úbytek vhodných hnízdních a potravních stanovišť, související s velkoplošným zemědělským hospodařením, jeho mechanizací a chemizací, s likvidací rozptýlené zeleně a s šířící se plošnou zástavbou ve volné krajině.

CHARAKTERYSTYKA WYSTĘPOWANIA

Rzadki i zanikający gatunek, gniazdujący przeważnie tylko po czeskiej stronie gór, którego występowanie zanotowano najwyżej do wysokości 1100 m n.p.m. (Pec pod Sněžkou: Lučiny).

ŚRODOWISKO

Miasta i wsie wraz z otaczającym krajobrazem rolniczym, z rozproszonymi zadrzewieniami; lasy mieszane i świerkowe sąsiadujące z rozległymi enklawami łąkowymi.

OCENA LICZEBNOŚCI

2012–14 (E-II): 11–17 par (CZ 10–15, PL 1–2)
[1991–94 (E): 16–21 p, 2012–14 (E): 10–15 p]

ZMIANY POPULACJI

W polskiej części Karkonoszy uszatka została aktualnie stwierdzona tylko w jednym nowym, mapowanym kwadracie, natomiast nie potwierdzono jej obecności w obrębie obszaru badań z lat 1991–94, gdzie występowała 20 lat temu (też w obrębie tylko jednego kwadratu). Po stronie czeskiej, gatunek zaniknął w wielu kwadratach, pojawiając się równocześnie w kilku nowych, ale i tak liczba zajętych kwadratów obniżyła się tu o jedną czwartą. W przypadku tego gatunku nie pomogło nawet zastosowanie bardziej efektywnej metodyki – nagrań głosów, dzięki której zanotowano obecność uszatki tylko na pięciu stanowiskach. W ciągu minionych 20 lat liczebność ptaków lęgowych obniżyła się o ok. 30%.

PROBLEMY I ZAGROŻENIA

Znaczne zmiany w krajobrazie rolniczym u karkonoskiego podnóża – zanik optymalnych siedlisk lęgowych oraz miejsc obfitujących w pokarm, związane z rozwojem rolnictwa wielkoobszarowego oraz jego mechanizacją i chemizacją, jak również likwidacja rozproszonej zieleni i postępujący rozwój zabudowy na dotychczas otwartych terenach.

Počet obsazených kvadrátů / Liczba zajętych kwadratów

Kategorie hnízdění Kategoria lęgowości	1991–94 (115 kv/kw)		2012–14 (115 kv/kw)		2012–14 (471 kv/kw)	
	n	%	n	%	n	%
A	2	12	7	64	9	64
B + C	14	88	4	36	5	36
Celkem / Suma	**16**	**14**	**11**	**10**	**14**	**3**

Počet obsazených kvadrátů
Liczba zajętych kwadratów

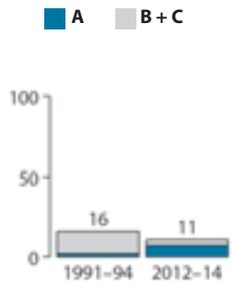

Porovnání výskytu v letech 1991–94 a 2012–14
Porównanie występowania w latach 1991–94 i 2012–14

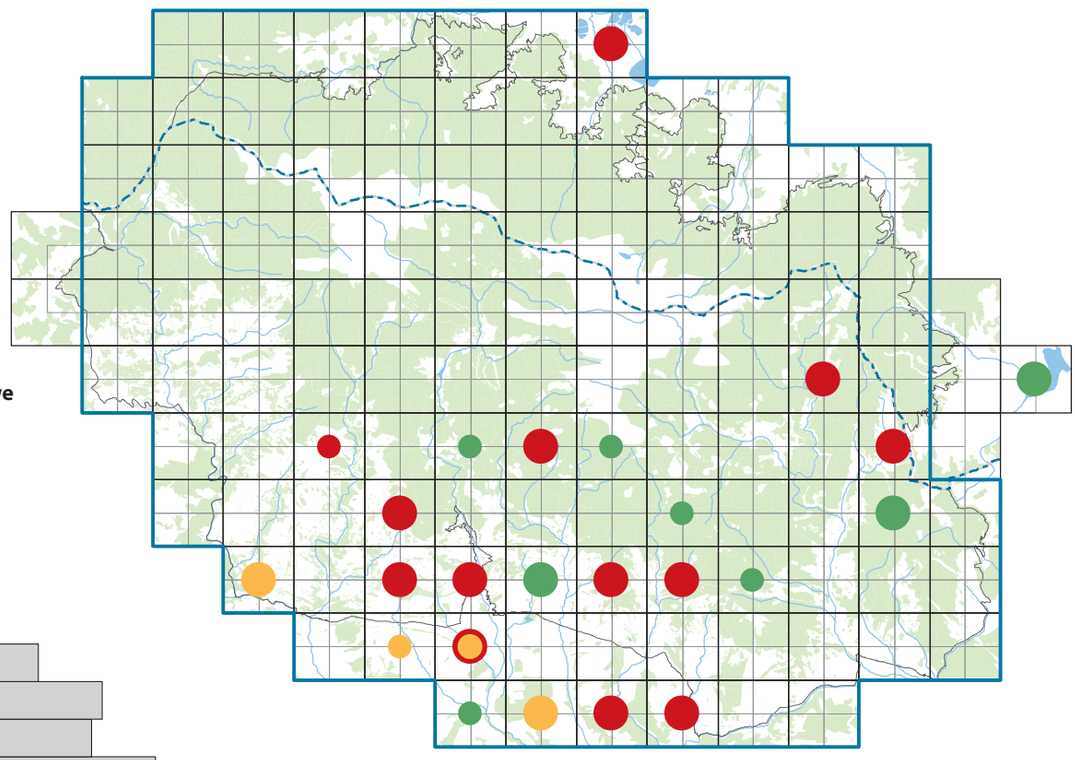

Výškové rozšíření
Rozmieszczenie wysokościowe

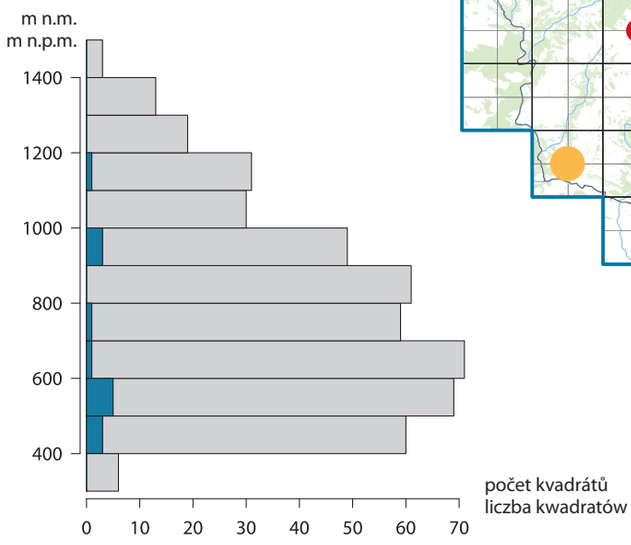

Hnízdní rozšíření v letech 2012–14
Rozmieszczenie ptaków lęgowych w latach 2012–14

Zjištěný výskyt (dle kategorií hnízdění A-C)
Stwierdzone występowanie (dla kategorii lęgowości A-C)

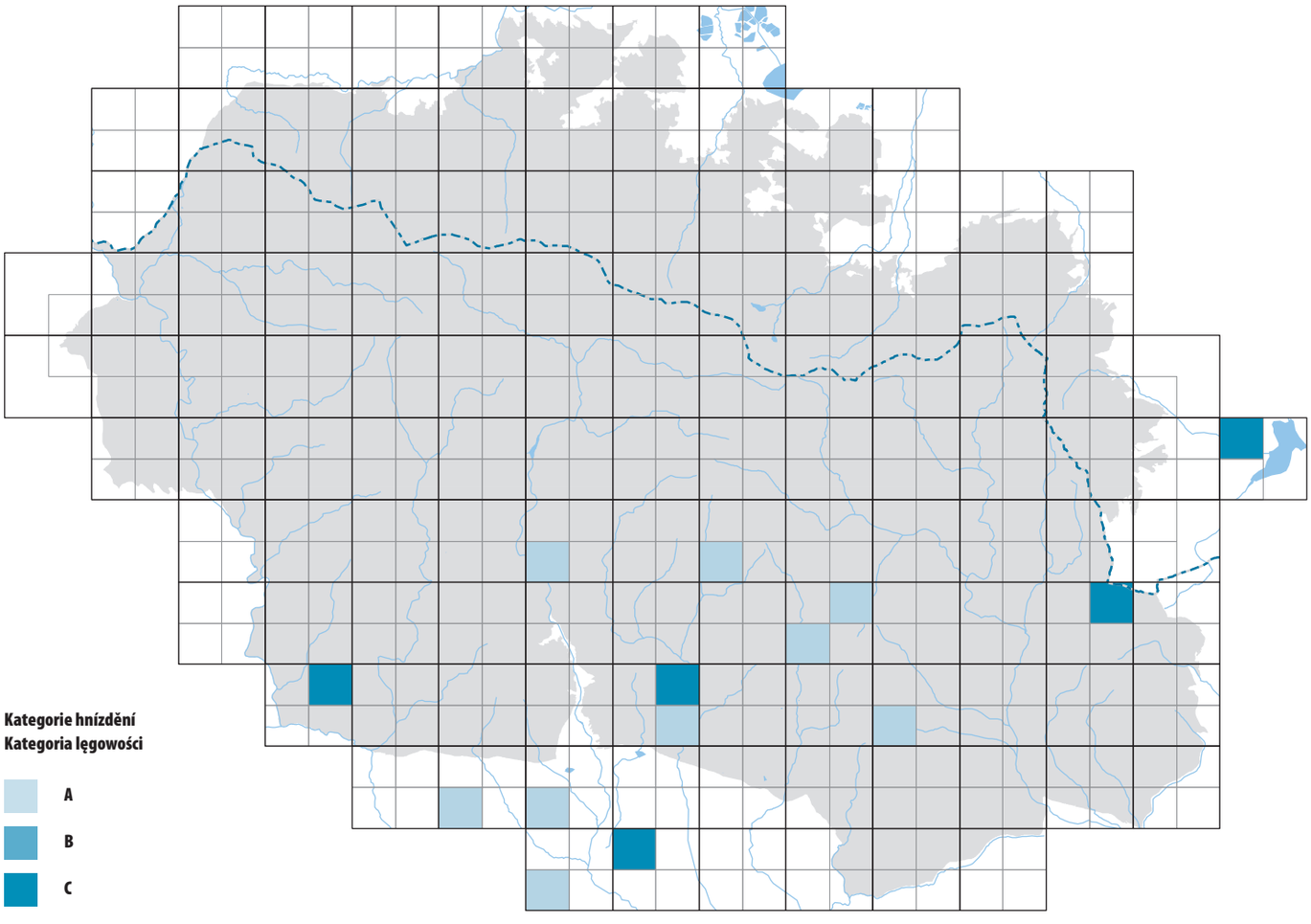

Kalous pustovka
Uszatka błotna
Asio flammeus

Sumpfohreule
Short-eared Owl

CZ: SO, ČS: VU, PL: CH1, PCL: VU, ERL: LC, BDir I, SPEC 3, Bern II, RAPT, CITES II

CHARAKTERISTIKA VÝSKYTU

Druh byl ojediněle zaznamenán pouze v kategorii možného hnízdění (A1). Dvě pozorování z vhodného hnízdního prostředí a mimo období hlavního tahu přes území ČR (12. 5. 2013, přelet 1 ex., Černá hora, 1000 m n. m. – K. Čihák; 24. 4. 2014, 1 ex. vyplašen ze země na zarůstající pasece, jižní svah Šeřína, 1000 m n. m. – J. Čejka) nás vedla k zařazení kalouse pustovky mezi druhy, u nichž nelze vyloučit hnízdění na sledovaném území. Bezprostředně za jeho hranicí byl pozorován 1 ex. u obce Bukówka (5. 5. 2012 – Wasiak nepubl.).

PROSTŘEDÍ

Rozsáhlé imisní holiny s odrůstajícími výsadbami smrku a s hustým bylinným patrem s převahou třtiny chloupkaté *Calamagrostis villosa*.

ODHAD POČETNOSTI

2012–14 (E-I): 0–1 pár

VÝVOJ POPULACE

Druh nově zaznamenaný v hnízdním období, při minulém mapování v letech 1991–94 nebyl zjištěn. Z Krkonoš je udáván pouze z období jarního a podzimního tahu (Miles 1986), další pozorování z posledních let nejsou známa.

PROBLÉMY A OHROŽENÍ

Bez významného ohrožení.

CHARAKTERYSTYKA WYSTĘPOWANIA

Gatunek sporadyczny, który został stwierdzony wyłącznie w kategorii gniazdowania możliwego (A1). Dwie obserwacje w optymalnym siedlisku lęgowym i poza okresem głównej fali migracji przez teren Republiki Czeskiej (12.5.2013, przelot 1 os., Černá hora, 1000 m n.p.m. – K. Čihák; 24.4.2014, 1 os. spłoszony z ziemi na zarastającej polanie, S stok Šeřína, 1000 m n.p.m. – J. Čejka), skłoniły autorów do zaklasyfikowania uszatki błotnej do grupy gatunków, których gniazdowanie na badanym terenie nie jest zupełnie wykluczone. Również w bezpośrednim sąsiedztwie obszaru badań po polskiej stronie – w okolicach wsi Bukówka, 1 os. uszatki błotnej był obserwowany 5.5.2012 r. (Wasiak niepubl.).

ŚRODOWISKO

Rozległe poimisyjne halizny z odrastającymi nasadzeniami świerka *Picea abies* oraz gęstym runem złożonym z roślinności zielnej, głównie trzcinnika owłosionego *Calamagrostis villosa*.

OCENA LICZEBNOŚCI

2012–14 (E-I): 0–1 para

ZMIANY POPULACJI

Gatunek nowo wykryty w okresie lęgowym, podczas poprzedniego mapowania z lat 1991–94 nie został stwierdzony. W Karkonoszach notowany jedynie podczas wiosennych i jesiennych migracji (Miles 1986), w ostatnich latach nie obserwowany.

PROBLEMY I ZAGROŻENIA

Bez znaczących zagrożeń.

Počet obsazených kvadrátů / Liczba zajętych kwadratów

Kategorie hnízdění Kategoria lęgowości	1991–94 (115 kv/kw)		2012–14 (115 kv/kw)		2012–14 (471 kv/kw)	
	n	%	n	%	n	%
A	0	0	2	100	2	100
B + C	0	0	0	0	0	0
Celkem / Suma	**0**	**0**	**2**	**2**	**2**	**< 1**

Počet obsazených kvadrátů
Liczba zajętych kwadratów

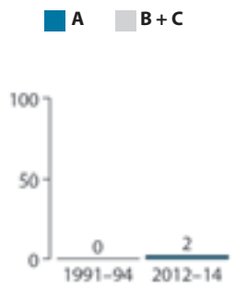

Porovnání výskytu v letech 1991–94 a 2012–14
Porównanie występowania w latach 1991–94 i 2012–14

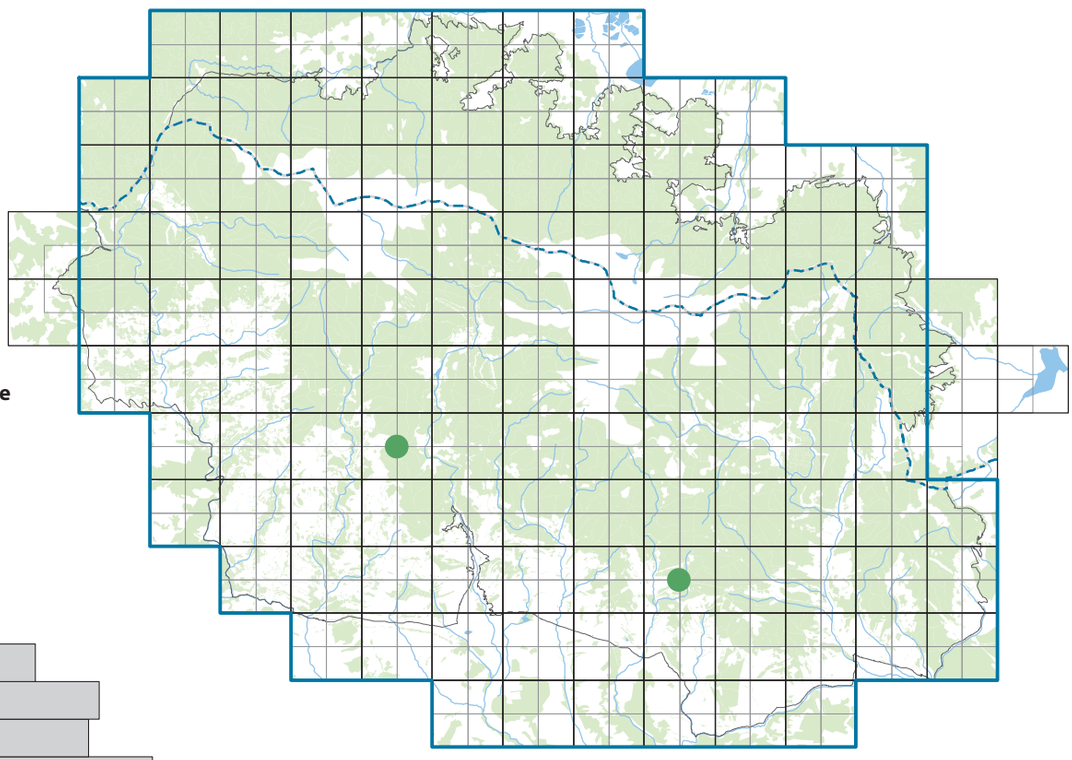

Výškové rozšíření
Rozmieszczenie wysokościowe

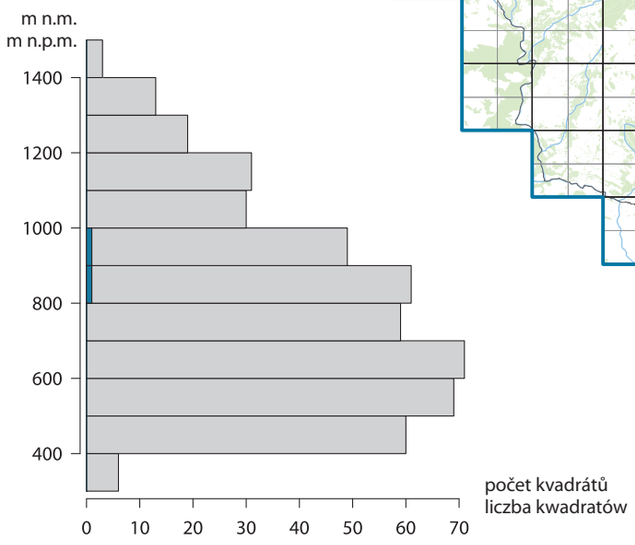

Hnízdní rozšíření v letech 2012–14
Rozmieszczenie ptaków lęgowych w latach 2012–14

Zjištěný výskyt (dle kategorií hnízdění A-C)
Stwierdzone występowanie (dla kategorii lęgowości A-C)

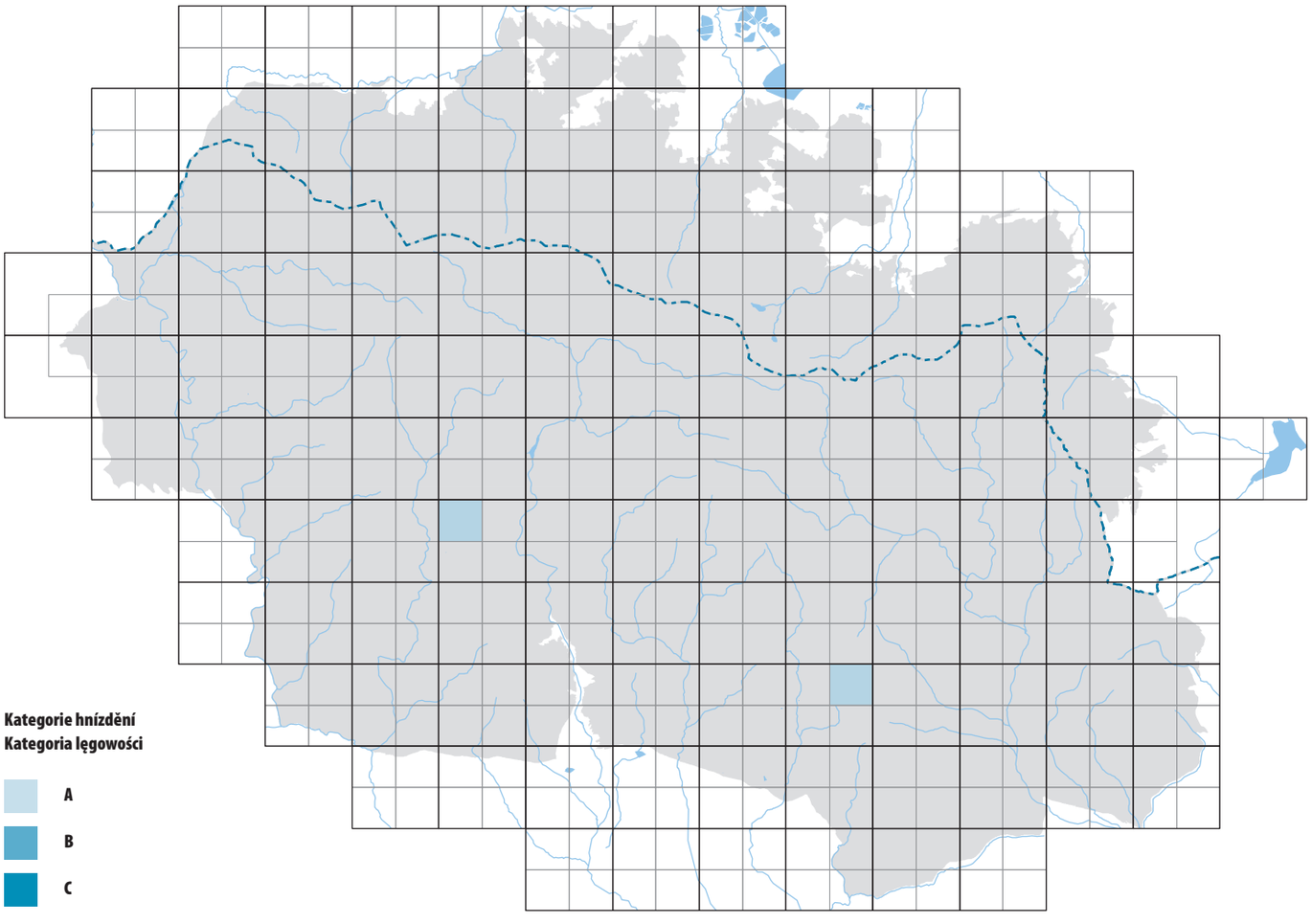

Lelek lesní
Lelek
Caprimulgus europaeus

Ziegenmelker
Eurasian Nightjar

CZ: SO, ČS: EN, PL: CH, ERL: LC, BDir I, SPEC 2, Bern II

CHARAKTERISTIKA VÝSKYTU

Do konce 20. století pouze ojediněle pozorovaný druh, jehož hnízdění nebylo jednoznačně prokázáno, avšak s ohledem na obtížnou registraci druhu nelze vyloučit (Miles 1986 jej hodnotí jako vzácně hnízdící druh s výskytem do 900 m n. m.). Při minulém mapování byl uveden jako druh s možným hnízděním na základě pozorování ze dvou lokalit (A1: 1992, Vítkovice v Krkonoších a Benecko, vždy 1 ex. – vše M. Pokorný).

PROSTŘEDÍ

Smrkové porosty s mýtinami, lemované obhospodařovanými loukami a pastvinami.

ODHAD POČETNOSTI

2012–14: nezjištěn
[1991–94 (E): 0–2 páry]

VÝVOJ POPULACE

V hnízdním období 2012–14 nebyl zaznamenán ani s pomocí nočních nahrávek; zjištěn nebyl ani v období mezi oběma mapováními. Populace v ČR dramaticky ubývá (Šťastný et al. 2006).

PROBLÉMY A OHROŽENÍ

Úbytek vhodných hnízdních stanovišť.

CHARAKTERYSTYKA WYSTĘPOWANIA

Do końca XX w. jedynie sporadycznie obserwowany gatunek, którego gniazdowanie nie zostało jednoznacznie udokumentowane, jednak ze względu na trudności w jego obserwacji, nie można całkowicie go wykluczyć (Miles 1986 odnotowuje go jako gatunek rzadko gniazdujący, występujący do wysokości 900 m n.p.m.). Podczas poprzednich badań atlasowych został zaklasyfikowany w kategorii gniazdowania możliwego na podstawie obserwacji pochodzących z dwóch stanowisk (A1: 1992, Vítkovice v Krkonoších i Benecko, każdorazowo 1 os. – wszystko M. Pokorný).

ŚRODOWISKO

Lasy świerkowe z porębami, otoczone zagospodarowanymi łąkami i pastwiskami.

OCENA LICZEBNOŚCI

2012–14: nie stwierdzono
[1991–94 (E): 0–2 pary]

ZMIANY POPULACJI

W okresie lęgowym 2012–14 nie stwierdzono obecności lelka również w wyniku nagrań nocnych; nie został wykazany także w okresie pomiędzy poprzednimi a aktualnymi badaniami atlasowymi. Populacja gatunku w Republice Czeskiej dramatycznie spada (Šťastný et al. 2006).

PROBLEMY I ZAGROŻENIA

Zanik optymalnych siedlisk lęgowych.

Počet obsazených kvadrátů / Liczba zajętych kwadratów

Kategorie hnízdění Kategoria lęgowości	1991–94 (115 kv/kw)		2012–14 (115 kv/kw)		2012–14 (471 kv/kw)	
	n	%	n	%	n	%
A	2	100	0	0	0	0
B + C	0	0	0	0	0	0
Celkem / Suma	**2**	**2**	**0**	**0**	**0**	**0**

Počet obsazených kvadrátů
Liczba zajętych kwadratów

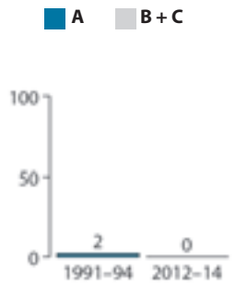

Porovnání výskytu v letech 1991–94 a 2012–14
Porównanie występowania w latach 1991–94 i 2012–14

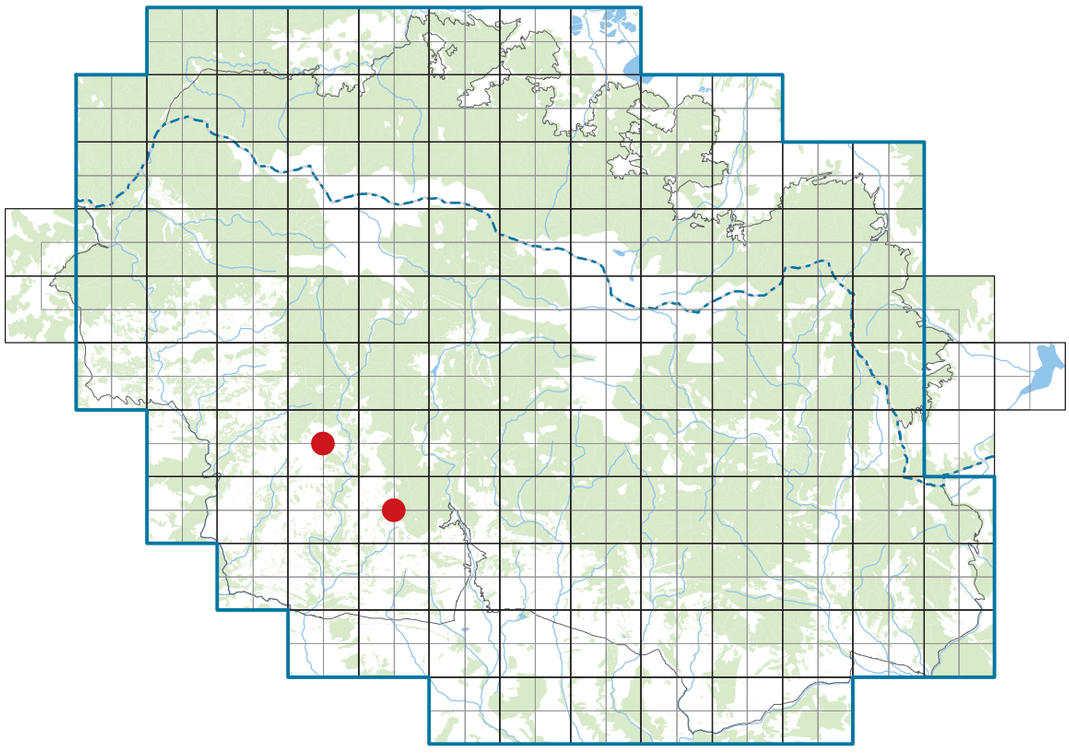

Rorýs obecný
Jerzyk
Apus apus

Mauersegler
Common Swift

CZ: O, PL: CH1, ERL: LC, Bern III

CHARAKTERISTIKA VÝSKYTU

Velmi hojný druh v severním a jižním podhůří Krkonoš, ojediněle hnízdící i na horských hřebenech (Labská bouda: 1310 m, Dom Śląski: 1390 m n. m.).

PROSTŘEDÍ

Vyšší budovy především ve městech a vesnicích v krkonošském podhůří, ojediněle i horské boudy nad horní hranicí lesa; vzácně hnízdí v ptačích budkách. V hnízdním období se však vyskytuje nad všemi typy prostředí.

ODHAD POČETNOSTI

2012–14 (E-IV): 900–1870 párů
[1991–94 (E): 830–1740 p, 2012–14 (E): 870–1810 p]

VÝVOJ POPULACE

Poměrně obtížné zjišťování početnosti rorýse obecného nedovoluje objektivně zhodnotit dlouhodobé změny jeho populace v celých Krkonoších; počet obsazených kvadrátů však během uplynulých 20 let vzrostl (+18 %). Při inventarizaci hnízdišť ve Vrchlabí byla zjištěna hnízdní denzita 17 párů/km^2 pro celé sledované území a 91 párů/km^2 pro zastavěné plochy, což umožnilo odhadnout zdejší populaci na minimálně 100 párů (Vodnárek & Fišera 2013). Ze srovnatelných odhadů početnosti pro jednotlivé kvadráty při minulém a současném mapování a z rostoucího počtu obsazených kvadrátů lze usuzovat, že populace v Krkonoších pravděpodobně mírně vzrostla.

PROBLÉMY A OHROŽENÍ

Úbytek vhodných hnízdišť a přímá likvidace hnízd při modernizaci zejména bytových a panelových domů (znepřístupnění štěrbin a větracích otvorů při zateplování, provádění prací v hnízdním období apod. – Vodnárek 2013). Významným přirozeným faktorem je nepříznivé počasí v době krmení mláďat.

CHARAKTERYSTYKA WYSTĘPOWANIA

Gatunek bardzo liczny na północnym i południowym podnóżu Karkonoszy, sporadycznie gniazdujący również na grzbietach górskich (Labská bouda: 1310 m, Dom Śląski: 1390 m n.p.m.).

ŚRODOWISKO

Wysokie budynki przede wszystkim w miastach i wsiach u podnóża Karkonoszy, sporadycznie również schroniska górskie ponad górną granicą lasu; bardzo rzadko gniazduje w budkach lęgowych. W okresie lęgowym spotykany we wszystkich typach siedlisk.

OCENA LICZEBNOŚCI

2012–14 (E-IV): 900–1870 par
[1991–94 (E): 830–1740 p, 2012–14 (E): 870–1810 p]

ZMIANY POPULACJI

Stosunkowo trudne oszacowanie liczby par lęgowych tego gatunku nie pozwoliło obiektywnie ocenić długofalowych zmian jego populacji w całych Karkonoszach; liczba zajętych kwadratów jednak w ciągu ostatnich 20 lat wzrosła (o 18%). Podczas inwentaryzacji gniazd we Vrchlabí stwierdzono zagęszczenie 17 par/km^2 odnośnie całego badanego obszaru oraz 91 par/km^2 odnośnie powierzchni zabudowanych, co umożliwiło oszacowanie tamtejszej populacji na co najmniej 100 par (Vodnárek & Fišera 2013). W wyniku porównania liczebności par w poszczególnych kwadratach między poprzednimi a aktualnymi badaniami atlasowymi oraz mając na uwadze wzrost liczby zajętych kwadratów, można wnioskować że populacja jerzyka w Karkonoszach prawdopodobnie nieznacznie się zwiększyła.

PROBLEMY I ZAGROŻENIA

Zanik optymalnych siedlisk lęgowych i likwidacja gniazd podczas remontów i renowacji budynków (uniemożliwienie dostępu do szczelin i otworów wentylacyjnych, wykonywanie prac w trakcie sezonu lęgowego ptaków itd. – Vodnárek 2013). Znaczącym czynnikiem naturalnym jest niesprzyjająca pogoda w okresie karmienia piskląt.

Počet obsazených kvadrátů / Liczba zajętych kwadratów

Kategorie hnízdění Kategoria lęgowości	1991–94 (115 kv/kw)		2012–14 (115 kv/kw)		2012–14 (471 kv/kw)	
	n	%	n	%	n	%
A	4	5	29	32	107	46
B + C	74	95	63	68	126	54
Celkem / Suma	**78**	**68**	**92**	**80**	**233**	**49**

Počet obsazených kvadrátů
Liczba zajętych kwadratów

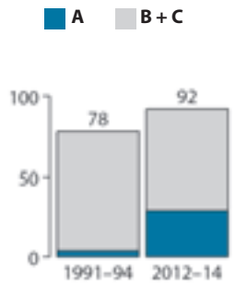

Porovnání výskytu v letech 1991–94 a 2012–14
Porównanie występowania w latach 1991–94 i 2012–14

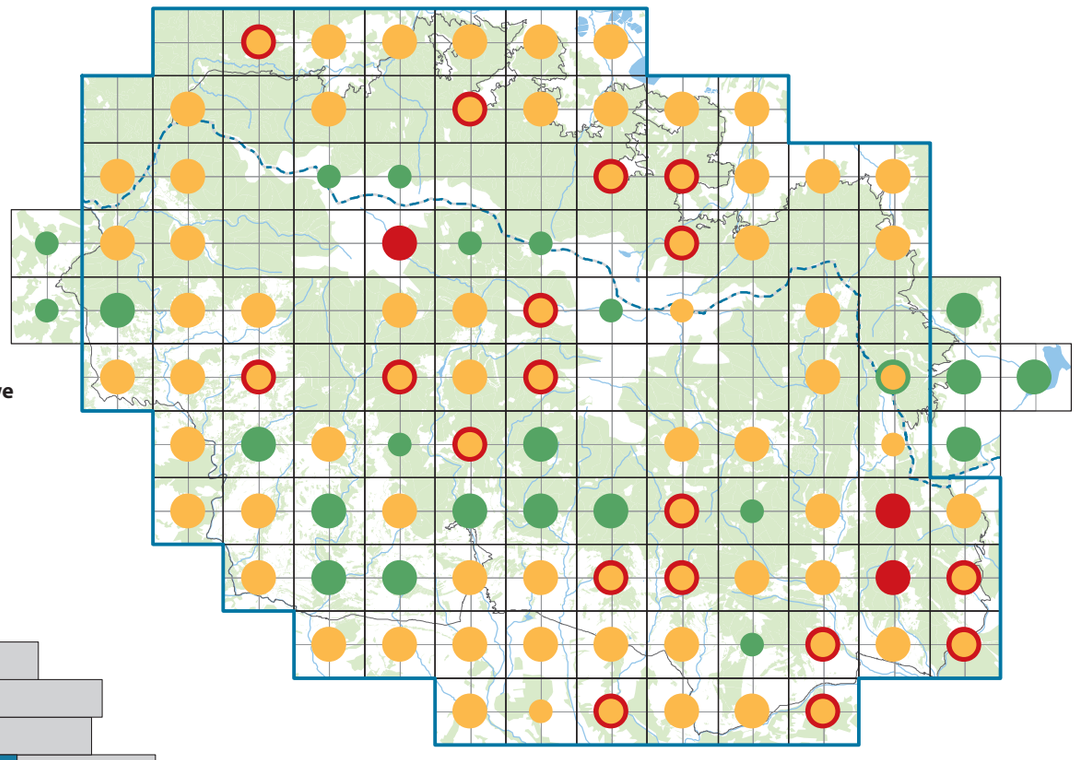

Výškové rozšíření
Rozmieszczenie wysokościowe

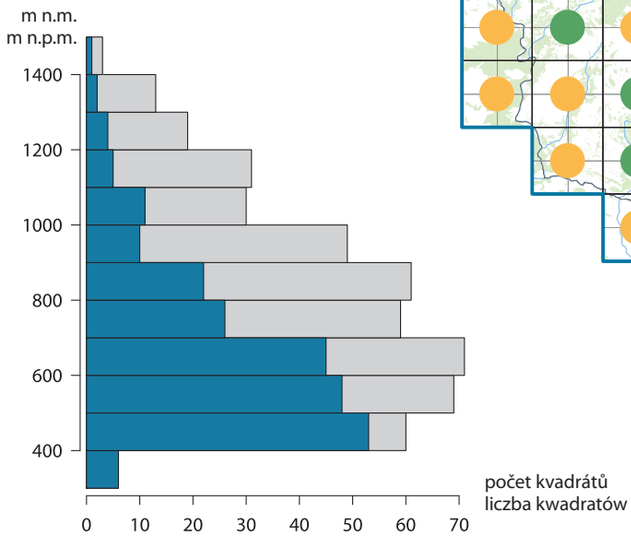

Hnízdní rozšíření v letech 2012–14
Rozmieszczenie ptaków lęgowych w latach 2012–14

Pravděpodobnost zastižení (během 1 hodiny mapování)
Prawdopodobieństwo stwierdzenia
(w ciągu 1 godziny mapowania)

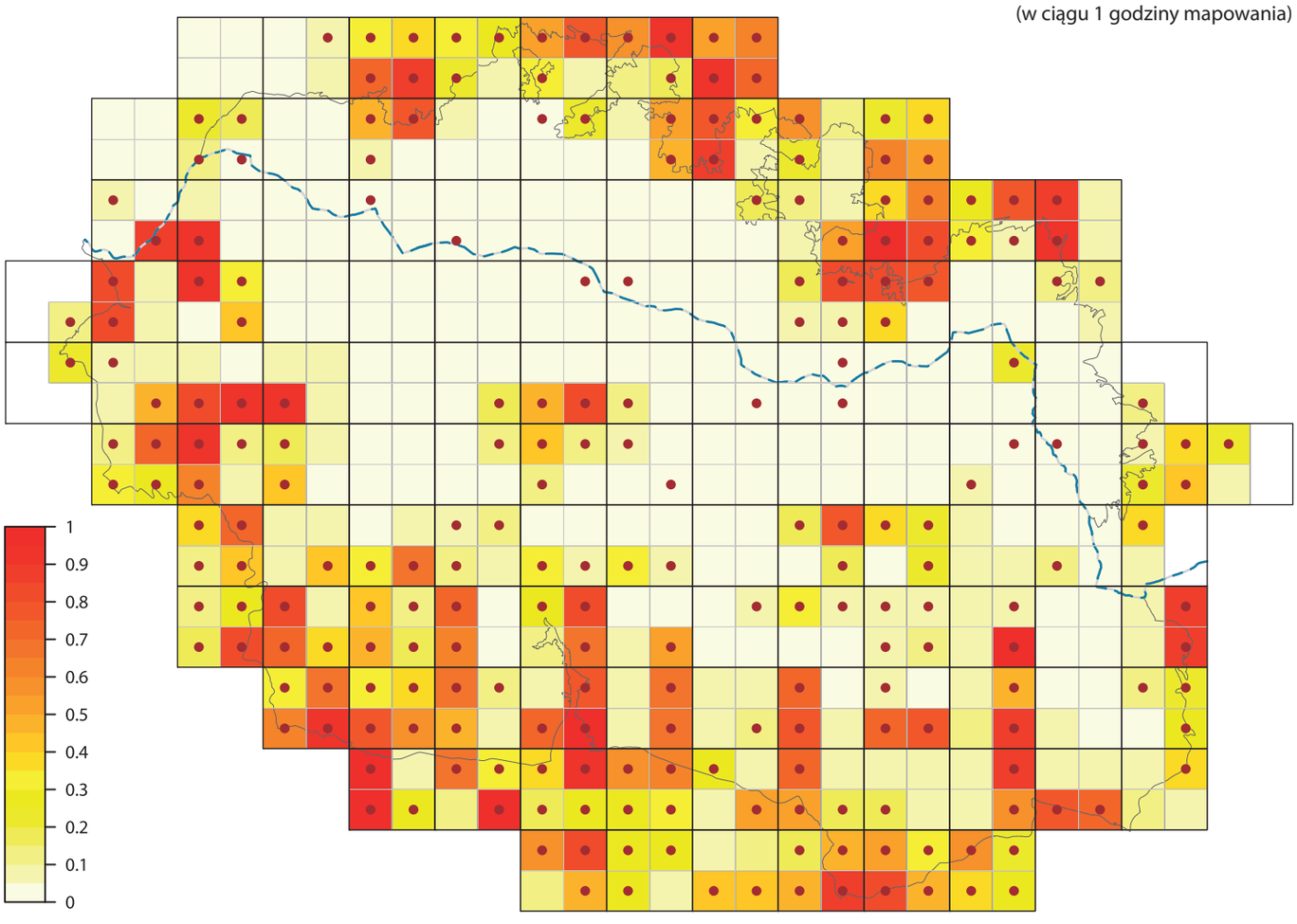

Ledňáček říční
Zimorodek
Alcedo atthis

Eisvogel
Common Kingfisher

CZ: SO, ČS: VU, PL: CH, ERL: VU, BDir I, SPEC 3, Bern II

CHARAKTERISTIKA VÝSKYTU

V současnosti vzácný, mizející druh, který hnízdí jen na několika málo lokalitách v severním (do 535 m n. m.: nádrž Bukówka) a jižním podhůří (do 450 m n. m.: řeka Jizera u Hradska).

PROSTŘEDÍ

Rybníky a vodní toky v nejnižších polohách, s nezbytnou přítomností vhodných břehů ke hloubení hnízdních nor.

ODHAD POČETNOSTI

2012–14 (E-II): 8–12 párů (CZ 3–4, PL 5–8)
[1991–94 (E): 13–15 p, 2012–14 (E): 7–10 p]

VÝVOJ POPULACE

Počet obsazených kvadrátů klesl na pouhou třetinu (v českém podhůří dokonce na čtvrtinu) ve srovnání se stavem před 20 lety. Početnost hnízdících párů se ve stejném období snížila zhruba o 40 %; výrazný pokles na české straně byl částečně kompenzován vyšším počtem ptáků v polském podhůří (populace v ČR mírně stoupá – ČSO 2014).

PROBLÉMY A OHROŽENÍ

Úbytek vhodných břehů, umožňujících budování hnízdních nor, podél vodních toků a nádrží (např. při regulaci řek a opravách hrází); znečišťování vodních toků, projevující se úbytkem ryb nebo ztíženými podmínkami pro jejich lov.

CHARAKTERYSTYKA WYSTĘPOWANIA

Obecnie już rzadki, zanikający gatunek, gniazdujący jedynie na nielicznych stanowiskach na północnym (do 535 m n.p.m.: Zbiornik Bukówka) i południowym podnóżu gór (do 450 m n.p.m.: rzeka Izera w okolicy Hradska).

ŚRODOWISKO

Stawy i cieki wodne w najniższych położeniach górskich, z niezbędną obecnością brzegów odpowiednich do drążenia nor lęgowych.

OCENA LICZEBNOŚCI

2012–14 (E-II): 8–12 par (CZ 3–4, PL 5–8)
[1991–94 (E): 13–15 p, 2012–14 (E): 7–10 p]

ZMIANY POPULACJI

W porównaniu ze stanem zanotowanym 20 lat temu liczba zajętych przez gatunek kwadratów spadła o dwie trzecie (na czeskiej stronie gór nawet o trzy czwarte). W tym samym czasie liczebność par lęgowych obniżyła się mniej więcej o 40%; wyraźny spadek po czeskiej stronie Karkonoszy został częściowo skompensowany wzrostem liczby par u podnóża polskich gór (populacja w Republice Czeskiej nieznacznie wzrasta – ČSO 2014).

PROBLEMY I ZAGROŻENIA

Zanik zbiorników i cieków wodnych z odpowiednimi brzegami umożliwiającymi drążenie nor lęgowych (np. w wyniku regulacji cieków); zanieczyszczenie wód skutkujące zmniejszeniem różnorodności gatunkowej ryb lub pogorszeniem warunków polowania.

Počet obsazených kvadrátů / Liczba zajętych kwadratów

Kategorie hnízdění Kategoria lęgowości	1991–94 (115 kv/kw)		2012–14 (115 kv/kw)		2012–14 (471 kv/kw)	
	n	%	n	%	n	%
A	9	41	3	43	5	56
B + C	13	59	4	57	4	44
Celkem / Suma	**22**	**19**	**7**	**6**	**9**	**2**

Počet obsazených kvadrátů
Liczba zajętych kwadratów

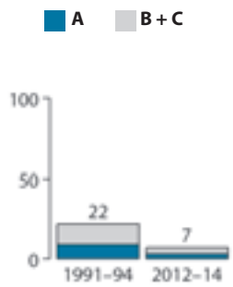

Porovnání výskytu v letech 1991–94 a 2012–14
Porównanie występowania w latach 1991–94 i 2012–14

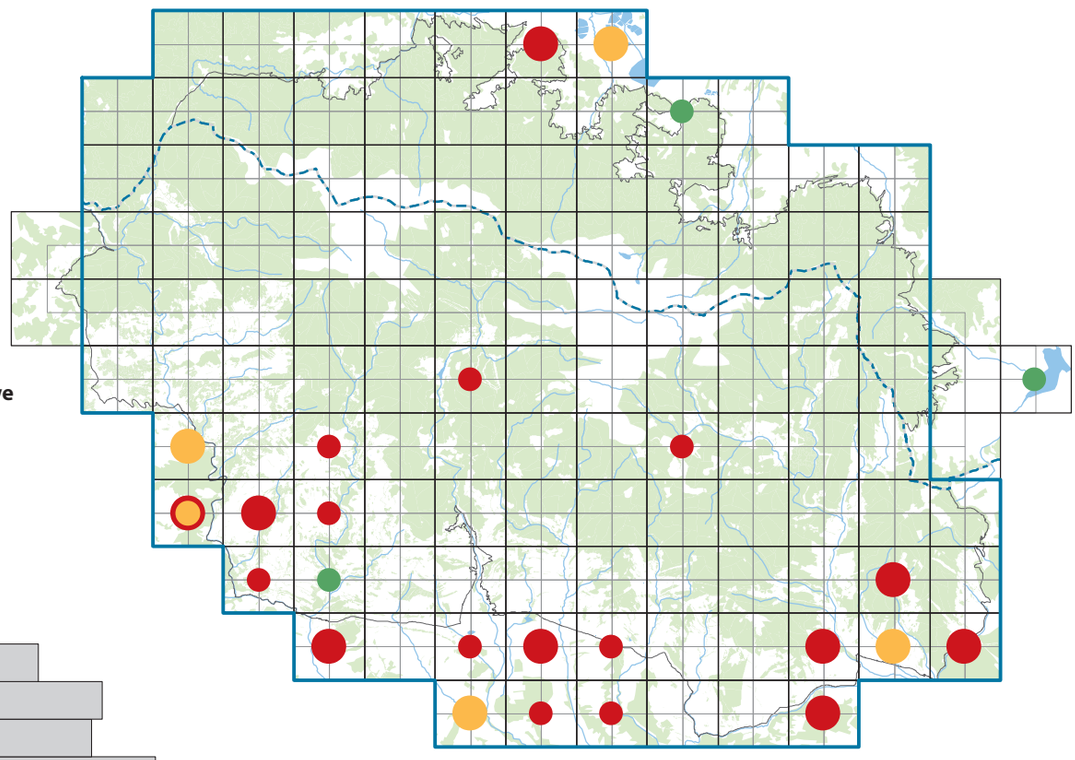

Výškové rozšíření
Rozmieszczenie wysokościowe

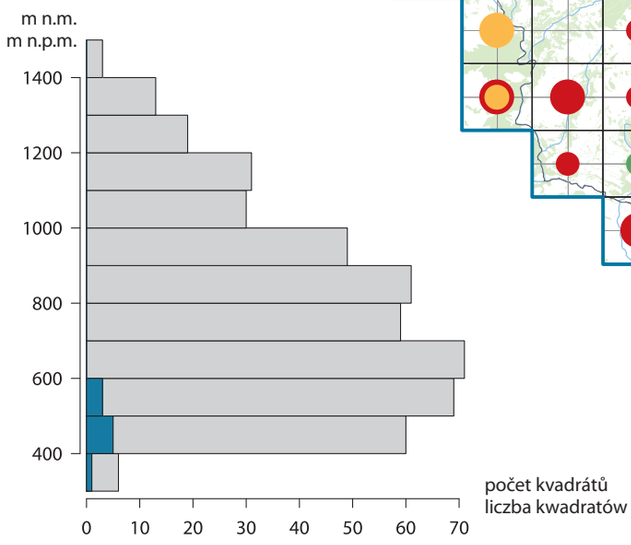

Hnízdní rozšíření v letech 2012–14
Rozmieszczenie ptaków lęgowych w latach 2012–14

Zjištěný výskyt (dle kategorií hnízdění A-C)
Stwierdzone występowanie (dla kategorii lęgowości A-C)

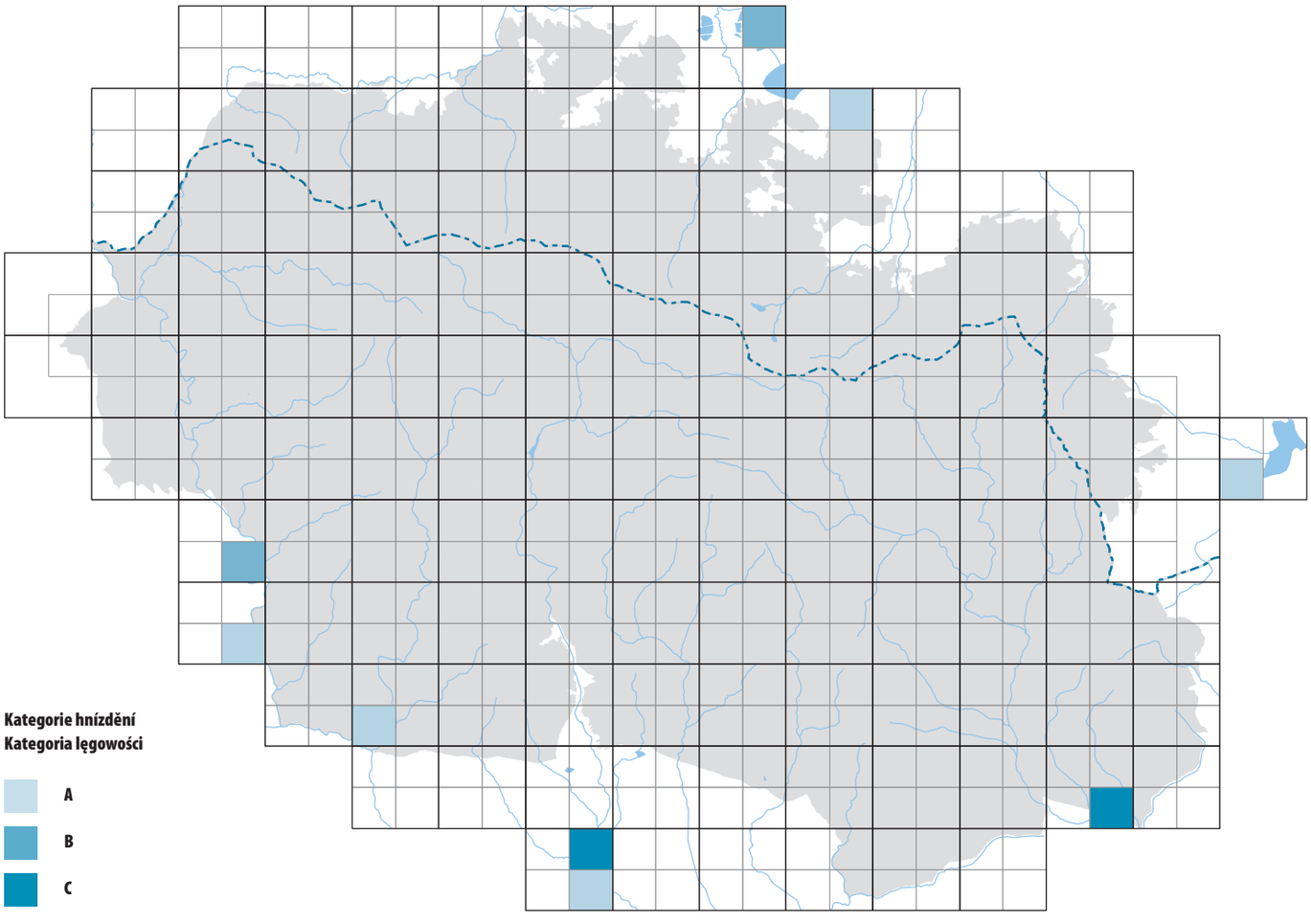

Dudek chocholatý
Dudek

Upupa epops

Wiedehopf
Eurasian Hoopoe

CZ: SO, ČS: EN, PL: CH1, PCL: DD, ERL: LC, SPEC 3, Bern II

CHARAKTERISTIKA VÝSKYTU

Druh byl při minulém i současném mapování zaznamenán pouze v kategorii možného hnízdění (A1). Pravidelně každým rokem je pozorován na jarním tahu, takže řada pozorování ze začátku května může souviset ještě s migrujícími ptáky. U pozdějších nálezů však nelze vyloučit hnízdní výskyt (30. 5. 2014, 1 ex., Vrchlabí, 470 m n. m. – D. Vodnárek). K této úvaze vede i nedávný nález mrtvé samice s hnízdní nažinou v Horní Malé Úpě (950 m n. m., 27. 6. 2009 – Andrle 2010). Na základě výše uvedených důvodů jsme se rozhodli pro zařazení dudka chocholatého mezi druhy, u nichž je možné uvažovat o ojedinělém hnízdění na sledovaném území.

PROSTŘEDÍ

Zemědělsky obhospodařovaná krajina krkonošského podhůří s bohatým zastoupením rozptýlené zeleně (vč. starých ovocných stromů) a s chovem dobytka a koní.

ODHAD POČETNOSTI

2012–14 (E-I): 0–1 pár
[1991–94 (E): 0–3 p, 2012–14 (E): 0–1 p]

VÝVOJ POPULACE

Bez hodnotitelného trendu.

PROBLÉMY A OHROŽENÍ

Úbytek hnízdních stanovišť i potravních zdrojů v současné zemědělské krajině.

CHARAKTERYSTYKA WYSTĘPOWANIA

Podczas poprzednich i obecnych badań atlasowych gatunek ten został przypisany wyłącznie do kategorii gniazdowania możliwego (A1). Corocznie jest regularnie notowany podczas migracji wiosennych, tak że większość obserwacji pochodzących z początku maja może być związana jeszcze z migrującymi ptakami. Jednak w przypadku późniejszych obserwacji nie można zupełnie wykluczyć ewentualnego gniazdowania gatunku (30.5.2014, 1 os., Vrchlabí, 470 m n.p.m. – D. Vodnárek). Do takiego wniosku skłania także niedawne znalezisko samicy posiadającej plamę lęgową (Horní Malé Úpě, 950 m n.p.m., 27.6.2009 – Andrle 2010). Na postawie wyżej wymienionych obserwacji zdecydowaliśmy się zaklasyfikować dudka jako gatunek, w przypadku którego można rozważać ewentualne sporadyczne gniazdowanie na badanym terenie.

ŚRODOWISKO

Zagospodarowany krajobraz rolniczy u podnóża Karkonoszy, z liczną rozproszoną zielenią (włącznie ze starymi drzewami owocowymi) oraz hodowlą bydła i koni.

OCENA LICZEBNOŚCI

2012–14 (E-I): 0–1 para
[1991–94 (E): 0–3 p, 2012–14 (E): 0–1 p]

ZMIANY POPULACJI

Bez oceny trendu zmian liczebności.

PROBLEMY I ZAGROŻENIA

Zanik siedlisk lęgowych i bazy pokarmowej w obecnym zagospodarowanym krajobrazie rolniczym.

Počet obsazených kvadrátů / Liczba zajętych kwadratów

Kategorie hnízdění Kategoria lęgowości	1991–94 (115 kv/kw)		2012–14 (115 kv/kw)		2012–14 (471 kv/kw)	
	n	%	n	%	n	%
A	6	100	3	100	3	100
B + C	0	0	0	0	0	0
Celkem / Suma	**6**	**5**	**3**	**3**	**3**	**< 1**

Počet obsazených kvadrátů
Liczba zajętych kwadratów

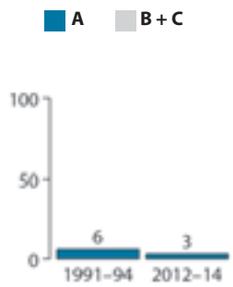

Porovnání výskytu v letech 1991–94 a 2012–14
Porównanie występowania w latach 1991–94 i 2012–14

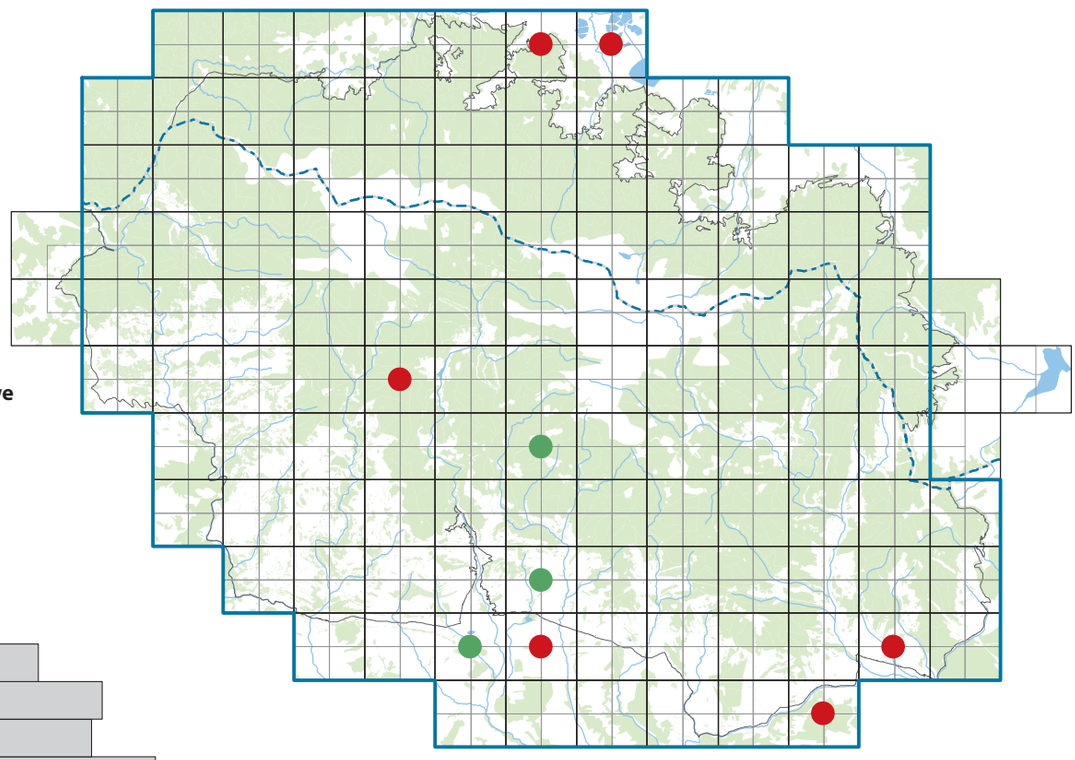

Výškové rozšíření
Rozmieszczenie wysokościowe

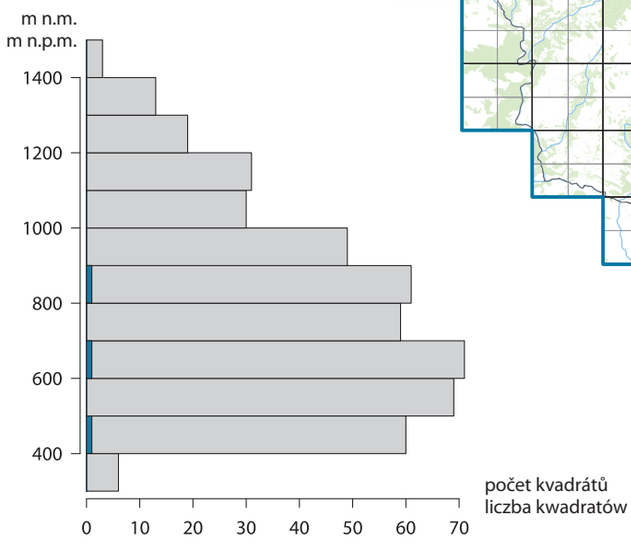

Hnízdní rozšíření v letech 2012–14
Rozmieszczenie ptaków lęgowych w latach 2012–14

Zjištěný výskyt (dle kategorií hnízdění A-C)
Stwierdzone występowanie (dla kategorii lęgowości A-C)

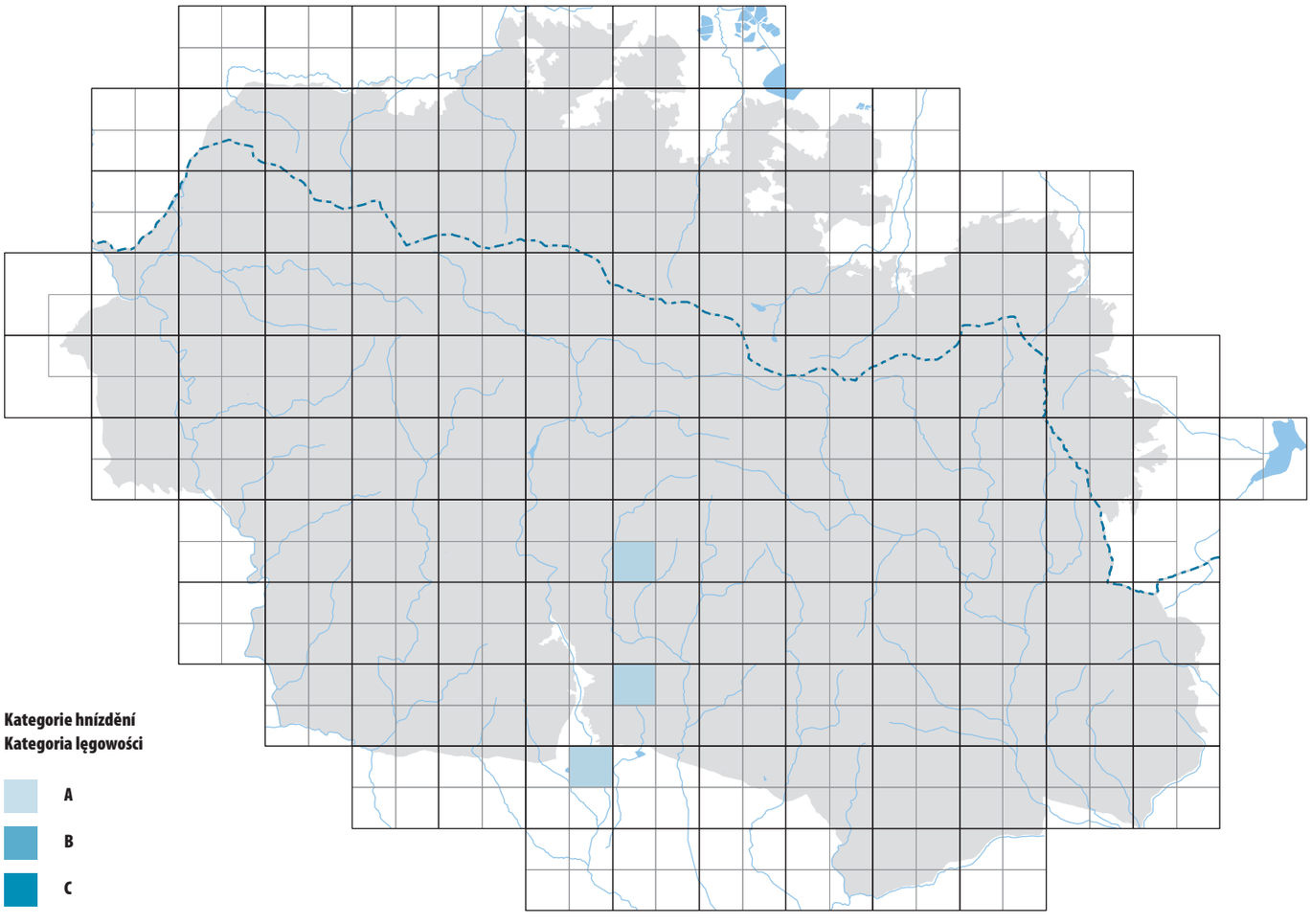

Krutihlav obecný
Krętogłów
Jynx torquilla

Wendehals
Eurasian Wryneck

CZ: SO, ČS: VU, PL: CH, ERL: LC, SPEC 3, Bern II

CHARAKTERISTIKA VÝSKYTU

Vzácně hnízdící druh, vyskytující se převážně v nižších polohách na obou stranách pohoří (většinou do 500 m n. m.), jen výjimečně i výše (Slunečné údolí pod Svorovou horou: 1250 m, Czarna Kopa: 1400 m n. m.).

PROSTŘEDÍ

Suchá, osluněná stanoviště s rozptýlenou zelení v zemědělské krajině (vč. alejí, starých sadů nebo zahrad); nyní již jen ojediněle také zarůstající imisní holiny s jednotlivými suchými stromy; nezbytnou podmínkou je přítomnost přirozených nebo umělých dutin.

ODHAD POČETNOSTI

2012–14 (E-II): 20–30 párů (CZ 6–10, PL 14–20)
[1991–94 (E): 11–16 p, 2012–14 (E): 15–22 p]

VÝVOJ POPULACE

Při srovnání s minulým mapováním byl druh zaznamenán ve vyšším počtu kvadrátů (nárůst o 150 %), včetně polské strany, kde nebyl před 20 lety nalezen. Až na dvě výjimky byl zjištěn pouze na lokalitách v podhůří, naopak téměř vymizel z výše položených imisních holin, kde minule ještě hnízdil. Ústup z vyšších poloh potvrzuje významné snížení průměrné hranice výškového rozšíření z 855 na 587 m n. m. během uplynulých 20 let. Početnost se oproti mapování v letech 1991–94 zvýšila zhruba o polovinu. Hnízdní populace v ČR mírně klesá, naopak v Polsku je pozorován mírný vzestup (ČSO 2014, PMŚ 2014).

PROBLÉMY A OHROŽENÍ

Úbytek vhodných hnízdních stanovišť s nabídkou dutin a s dostatkem dostupné potravy (mravenci).

CHARAKTERYSTYKA WYSTĘPOWANIA

Rzadki gatunek lęgowy, występujący przeważnie w niższych partiach po obu stronach gór, zazwyczaj do 500 m, ale wyjątkowo również wyżej (Slunečné údolí pod Svorovą horą: 1250 m, Czarna Kopa: 1400 m n.p.m.).

ŚRODOWISKO

Suche, nasłonecznione siedliska w krajobrazie rolniczym, z rozproszoną zielenią (w tym aleje drzew, stare ogrody i sady); obecnie również sporadycznie – zarastające poimisyjne halizny z pojedynczymi suchymi drzewami; niezbędna jest obecność naturalnych lub sztucznych dziupli.

OCENA LICZEBNOŚCI

2012–14 (E-II): 20–30 par (CZ 6–10, PL 14–20)
[1991–94 (E): 11–16 p, 2012–14 (E): 15–22 p]

ZMIANY POPULACJI

W porównaniu z poprzednimi badaniami atlasowymi występowanie gatunku zostało zarejestrowane w większej liczbie kwadratów (wzrost o 150%), włącznie ze stroną polską, gdzie przed 20 laty nie stwierdzono jego obecności. Poza dwoma wyjątkami był jednak obserwowany wyłącznie na stanowiskach położonych u podnóża gór i kompletnie zaniknął na wyżej położonych poimisyjnych haliznach, gdzie gniazdował jeszcze podczas poprzedniego mapowania. Potwierdzeniem ustąpienia gatunku z wyższych partii gór jest obniżenie średniej wysokości nad poziomem morza jego występowania z 855 do 587 m n.p.m. w ciągu ubiegłych 20 lat. Liczebność gatunku w porównaniu z danymi z lat 1991–94 wzrosła mniej więcej o połowę (w Republice Czeskiej populacja nieznacznie spada, natomiast w Polsce obserwowany jest umiarkowany wzrost – ČSO 2014, PMŚ 2014).

PROBLEMY I ZAGROŻENIA

Zanik optymalnych siedlisk lęgowych z dziuplastymi drzewami i odpowiednią bazą pokarmową (mrówki).

Počet obsazených kvadrátů / Liczba zajętych kwadratów

Kategorie hnízdění Kategoria lęgowości	1991–94 (115 kv/kw)		2012–14 (115 kv/kw)		2012–14 (471 kv/kw)	
	n	%	n	%	n	%
A	0	0	15	83	21	78
B + C	7	100	3	17	6	22
Celkem / Suma	**7**	**6**	**18**	**16**	**27**	**6**

Počet obsazených kvadrátů
Liczba zajętych kwadratów

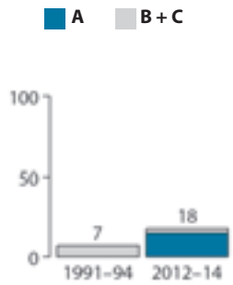

Porovnání výskytu v letech 1991–94 a 2012–14
Porównanie występowania w latach 1991–94 i 2012–14

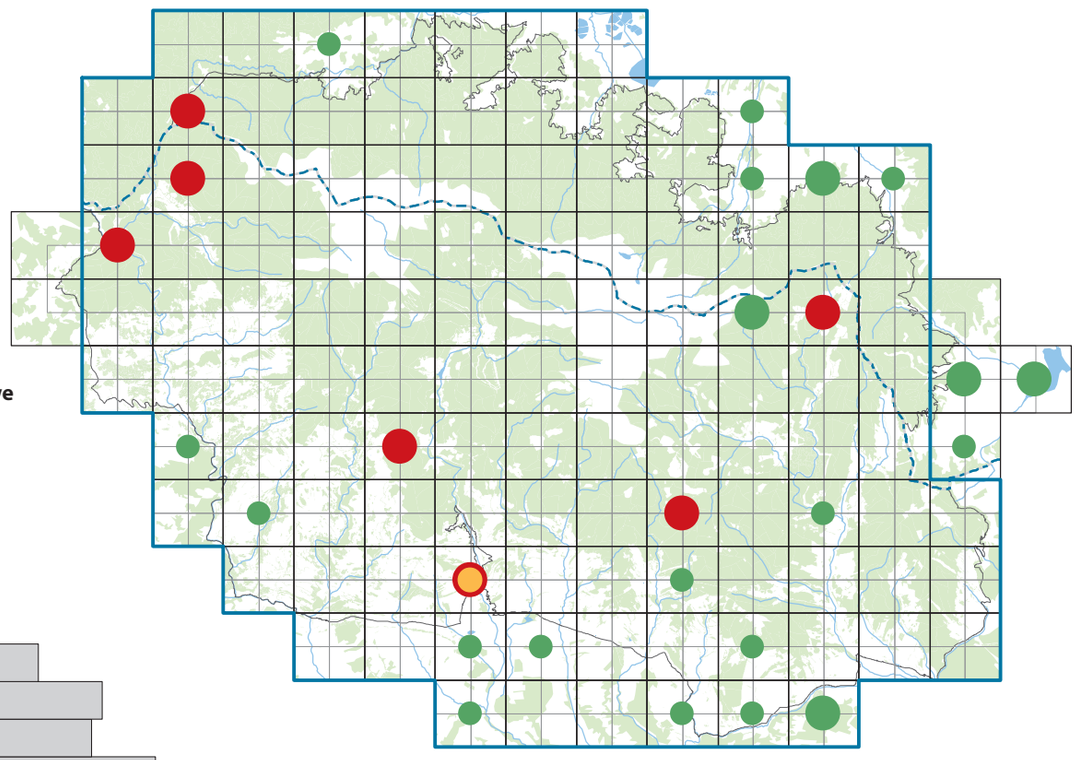

Výškové rozšíření
Rozmieszczenie wysokościowe

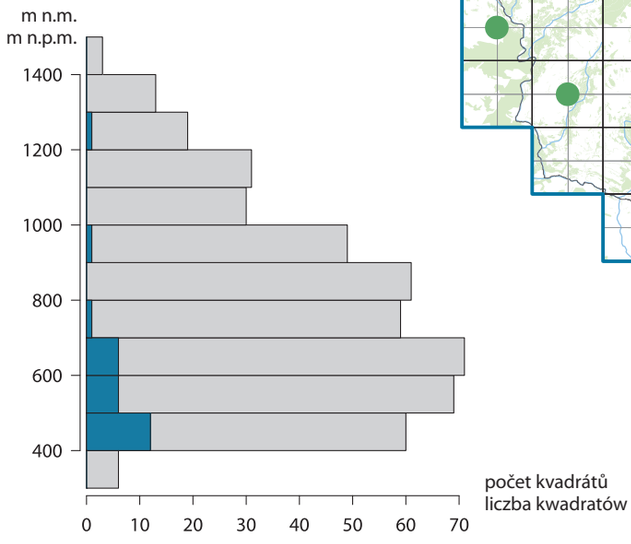

Hnízdní rozšíření v letech 2012–14
Rozmieszczenie ptaków lęgowych w latach 2012–14

Pravděpodobnost zastižení (během 1 hodiny mapování)
Prawdopodobieństwo stwierdzenia
(w ciągu 1 godziny mapowania)

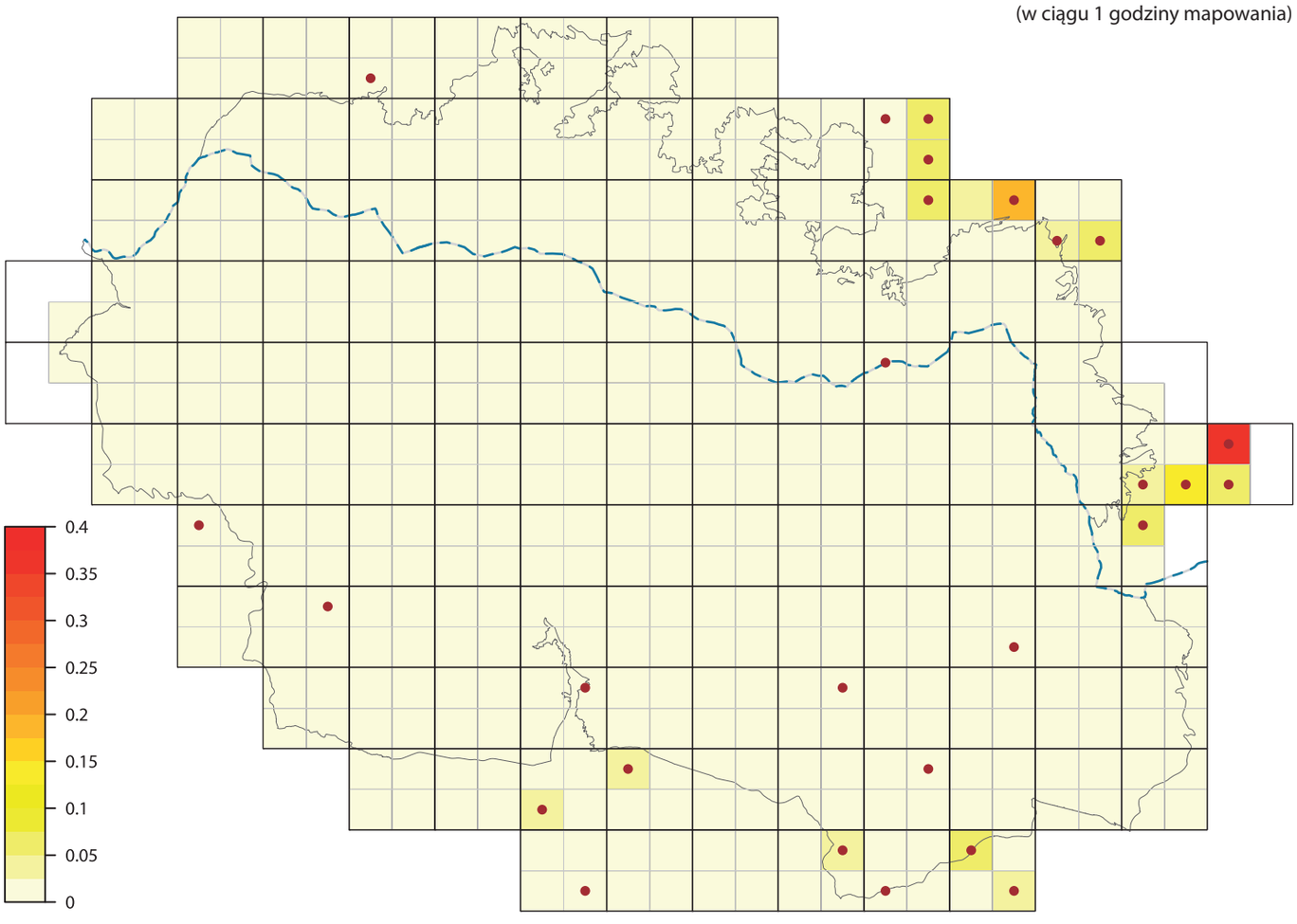

Strakapoud malý
Dzięciołek

Dendrocopos minor

Kleinspecht
Lesser Spotted Woodpecker

CZ: –, ČS: VU, PL: CH, ERL: LC, Bern II

CHARAKTERISTIKA VÝSKYTU

Nepočetně hnízdící druh, vyskytující se především v podhůří na jižním i severním úpatí hor, s horní hranicí výskytu kolem 800 m n. m. (Velká Úpa, Grzbiet Lasocki).

PROSTŘEDÍ

Listnaté a smíšené břehové porosty podél vodních toků a rybníků, rozptýlená zeleň v podhorské zemědělské krajině, parky a zahrady v lidských sídlech; výjimečně asi i horské smrčiny.

ODHAD POČETNOSTI

2012–14 (E-II): 75–130 párů
[1991–94 (E): 70–110 p, 2012–14 (E): 65–110 p]

VÝVOJ POPULACE

Počet obsazených kvadrátů se ve srovnání s minulým mapováním výrazně nezměnil. Výskyt na polské straně zůstal zhruba srovnatelný, v českém podhůří nebyl zjištěn na jihovýchodním úpatí hor a naopak byl nově nalezen v západní části území. Hnízdní populace se zdá být dlouhodobě stabilní (stejně jako v ČR a v Polsku – ČSO 2014, PMŚ 2014).

PROBLÉMY A OHROŽENÍ

Bez významného ohrožení.

CHARAKTERYSTYKA WYSTĘPOWANIA

Nieliczny gatunek lęgowy, występujący przede wszystkim u południowego i północnego podnóża gór, z górną granicą występowania na wysokości ok. 800 m n.p.m. (Velká Úpa, Grzbiet Lasocki).

ŚRODOWISKO

Lasy liściaste i mieszane porastające brzegi cieków wodnych i stawów, rozproszona zieleń w krajobrazie rolniczym u podnóża gór, parki i ogrody w pobliżu siedzib ludzkich; wyjątkowo także górskie lasy świerkowe.

OCENA LICZEBNOŚCI

2012–14 (E-II): 75–130 par
[1991–94 (E): 70–110 p, 2012–14 (E): 65–110 p]

ZMIANY POPULACJI

W porównaniu z poprzednimi badaniami atlasowymi liczba zajętych przez gatunek kwadratów nie uległa wyraźnej zmianie. Występowanie po polskiej stronie jest mniej więcej porównywalne, po czeskiej zaś nie odnotowano gatunku u południowo-wschodniego podnóża gór i odwrotnie znaleziono nowe stanowiska w części zachodniej. Wszystko wskazuje na to, że populacja lęgowa dzięciołka jest długookresowo stabilna (podobnie jak w Republice Czeskiej i Polsce – ČSO 2014, PMŚ 1914).

PROBLEMY I ZAGROŻENIA

Brak znaczących zagrożeń.

Počet obsazených kvadrátů / Liczba zajętych kwadratów

Kategorie hnízdění Kategoria lęgowości	1991–94 (115 kv/kw)		2012–14 (115 kv/kw)		2012–14 (471 kv/kw)	
	n	%	n	%	n	%
A	9	26	20	67	46	70
B + C	25	74	10	33	20	30
Celkem / Suma	**34**	**30**	**30**	**26**	**66**	**14**

Počet obsazených kvadrátů
Liczba zajętych kwadratów

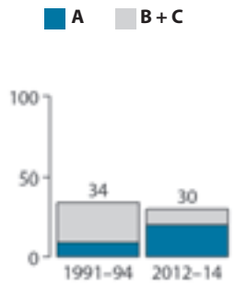

Porovnání výskytu v letech 1991–94 a 2012–14
Porównanie występowania w latach 1991–94 i 2012–14

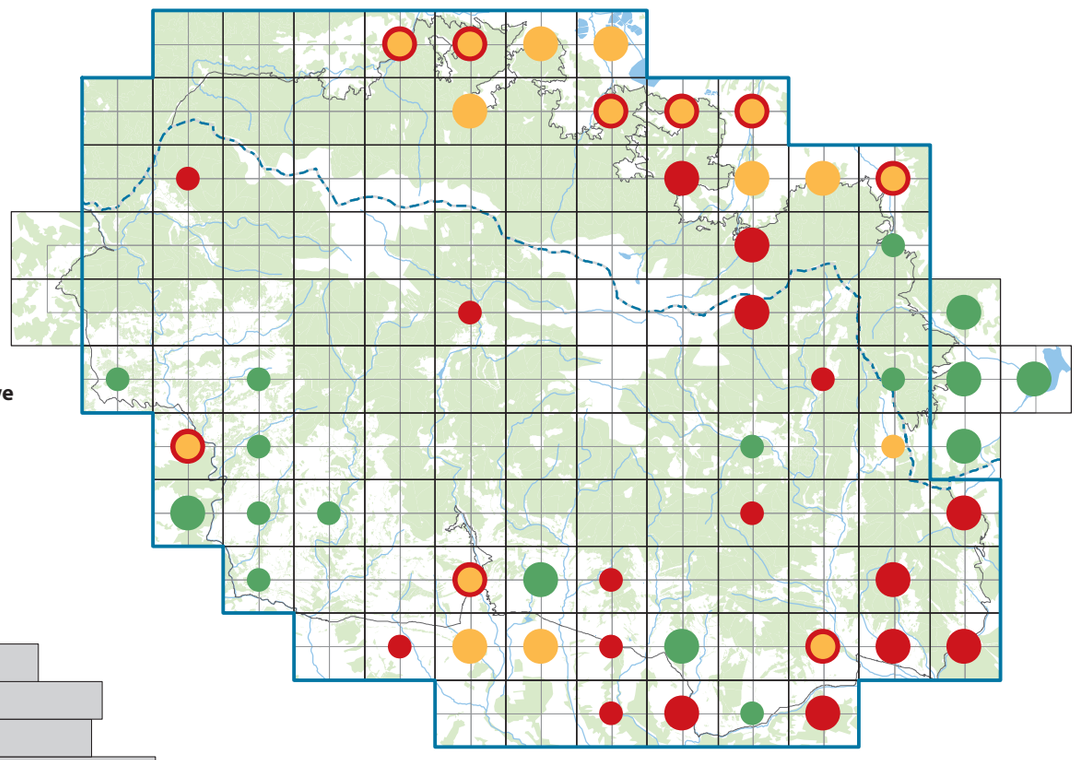

Výškové rozšíření
Rozmieszczenie wysokościowe

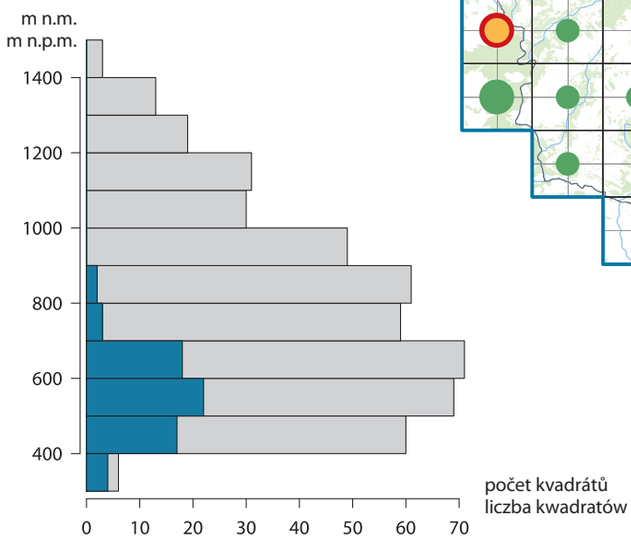

Hnízdní rozšíření v letech 2012–14
Rozmieszczenie ptaków lęgowych w latach 2012–14

Pravděpodobnost zastižení (během 1 hodiny mapování)
Prawdopodobieństwo stwierdzenia
(w ciągu 1 godziny mapowania)

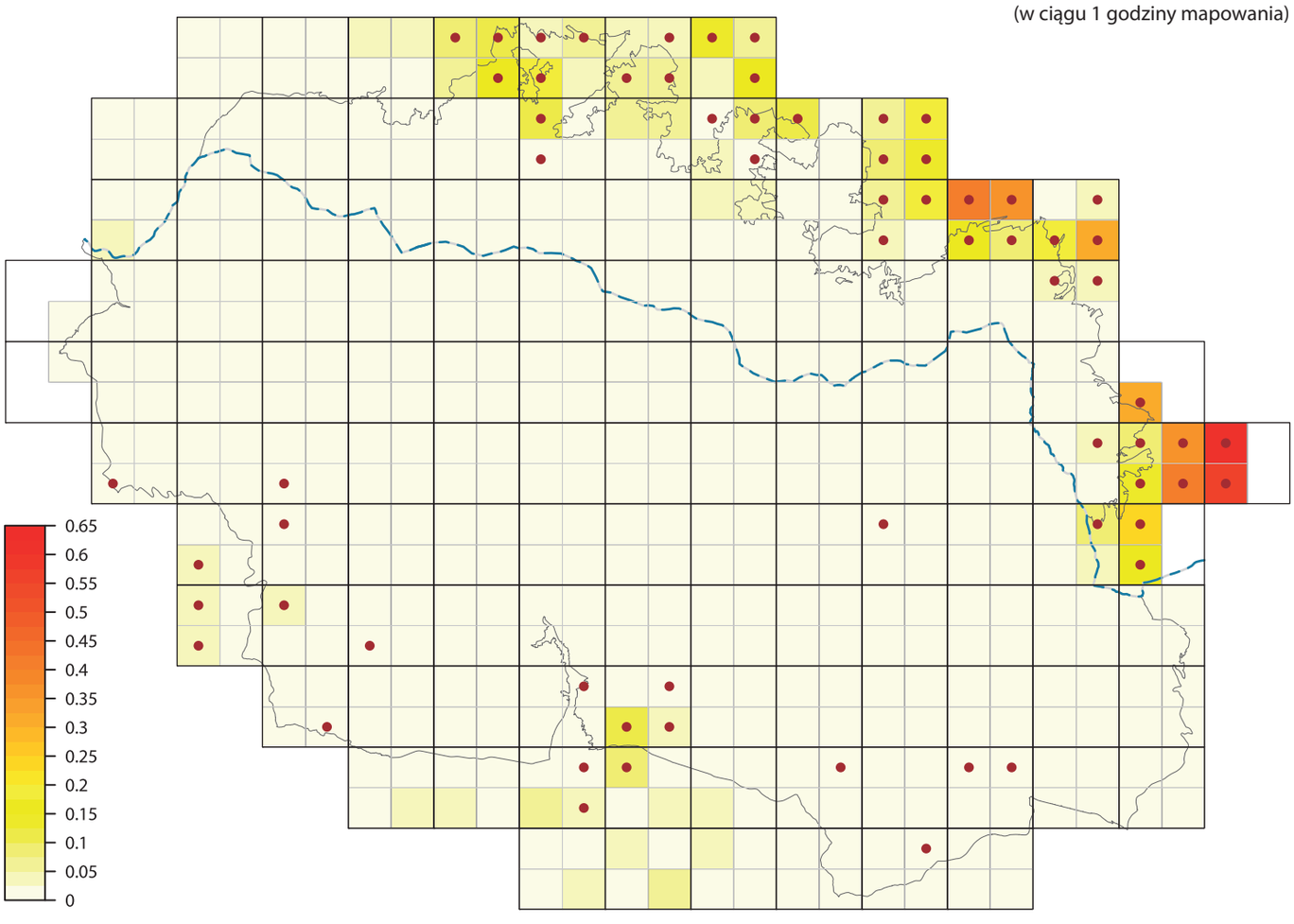

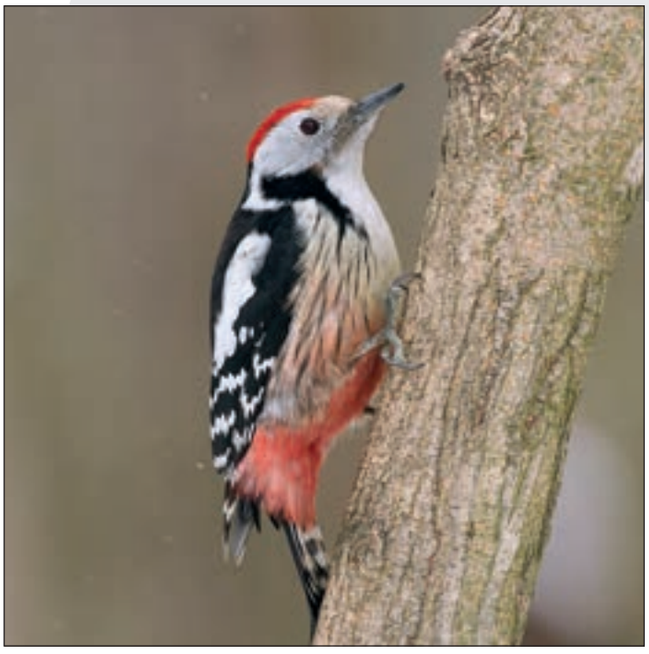

Strakapoud prostřední
Dzięcioł średni
Dendrocopos medius

Mittelspecht
Middle Spotted Woodpecker

CZ: O, ČS: VU, PL: CH[1], ERL: LC, BDir I, Bern II

CHARAKTERISTIKA VÝSKYTU

Velmi vzácně se vyskytující druh, hnízdící pouze na úpatí polských Krkonoš zhruba do 650 m n. m. (Jagniątków).

PROSTŘEDÍ

Bukové lesy a smíšené i smrkové porosty s významným zastoupením buku; rozptýlená vzrostlá zeleň v zemědělsky obhospodařované krajině.

ODHAD POČETNOSTI

2012–14 (E-I): 3–4 páry
[1991–94 (E): 0–1 p, 2012–14 (E): 3–4 p]

VÝVOJ POPULACE

Při minulém mapování byl zaznamenán pouze na jedné lokalitě na české straně pohoří v kategorii možného hnízdění (A1), nově je uváděn ze tří lokalit na polském území. Hnízdní početnost mírně vzrostla.

PROBLÉMY A OHROŽENÍ

V Krkonoších bez známých problémů.

CHARAKTERYSTYKA WYSTĘPOWANIA

Bardzo rzadko występujący gatunek lęgowy, gniazdujący wyłącznie u podnóża polskich Karkonoszy, mniej więcej do wysokości 650 m n.p.m. (Jagniątków).

ŚRODOWISKO

Buczyny oraz lasy mieszane i świerkowe ze znacznym udziałem buka *Fagus sylvatica*, rozproszone zadrzewienia w krajobrazie rolniczym.

OCENA LICZEBNOŚCI

2012–14 (E-I): 3–4 pary
[1991–94 (E): 0–1 p, 2012–14 (E): 3–4 p]

ZMIANY POPULACJI

Podczas poprzednich badań atlasowych zaobserwowany wyłącznie na jednym stanowisku po czeskiej stronie gór, w kategorii gniazdowania możliwego (A1), w trakcie aktualnych badań stwierdzony w trzech lokalizacjach po polskiej stronie badanego obszaru. Liczebność gatunku nieznacznie wzrosła.

PROBLEMY I ZAGROŻENIA

W Karkonoszach bez znanych problemów.

Počet obsazených kvadrátů / Liczba zajętych kwadratów

Kategorie hnízdění Kategoria lęgowości	1991–94 (115 kv/kw)		2012–14 (115 kv/kw)		2012–14 (471 kv/kw)	
	n	%	n	%	n	%
A	1	100	1	33	3	60
B + C	0	0	2	67	2	40
Celkem / Suma	**1**	**< 1**	**3**	**3**	**5**	**1**

Počet obsazených kvadrátů
Liczba zajętych kwadratów

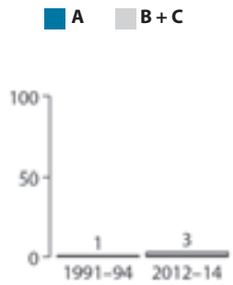

Porovnání výskytu v letech 1991–94 a 2012–14
Porównanie występowania w latach 1991–94 i 2012–14

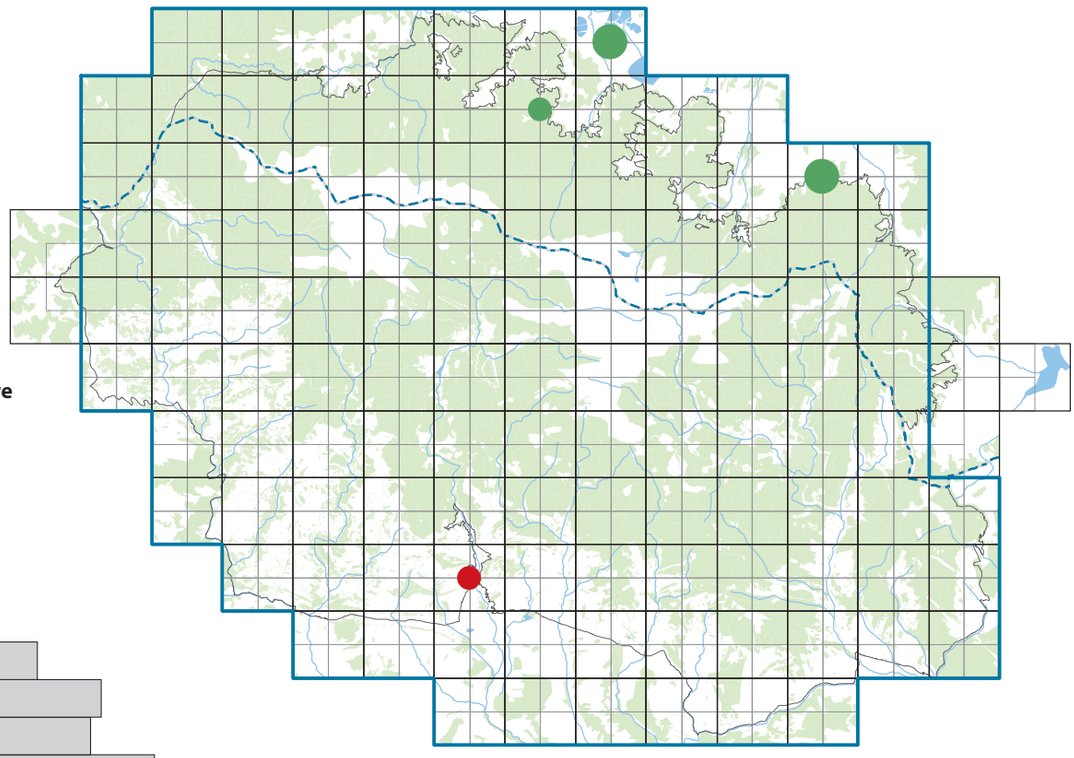

Výškové rozšíření
Rozmieszczenie wysokościowe

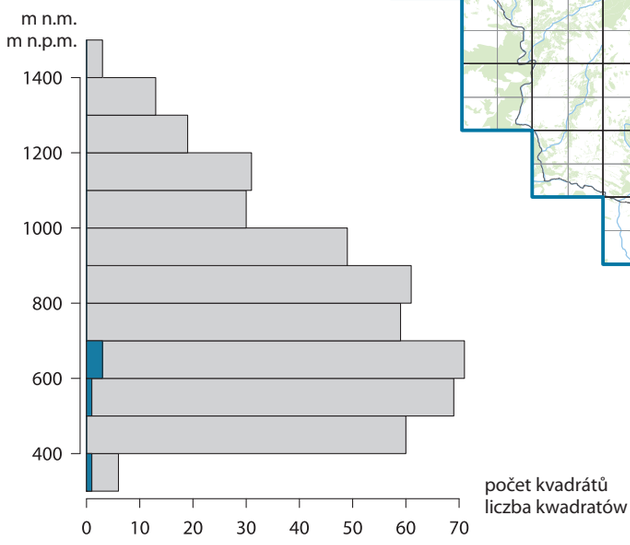

Hnízdní rozšíření v letech 2012–14
Rozmieszczenie ptaków lęgowych w latach 2012–14

Zjištěný výskyt (dle kategorií hnízdění A-C)
Stwierdzone występowanie (dla kategorii lęgowości A-C)

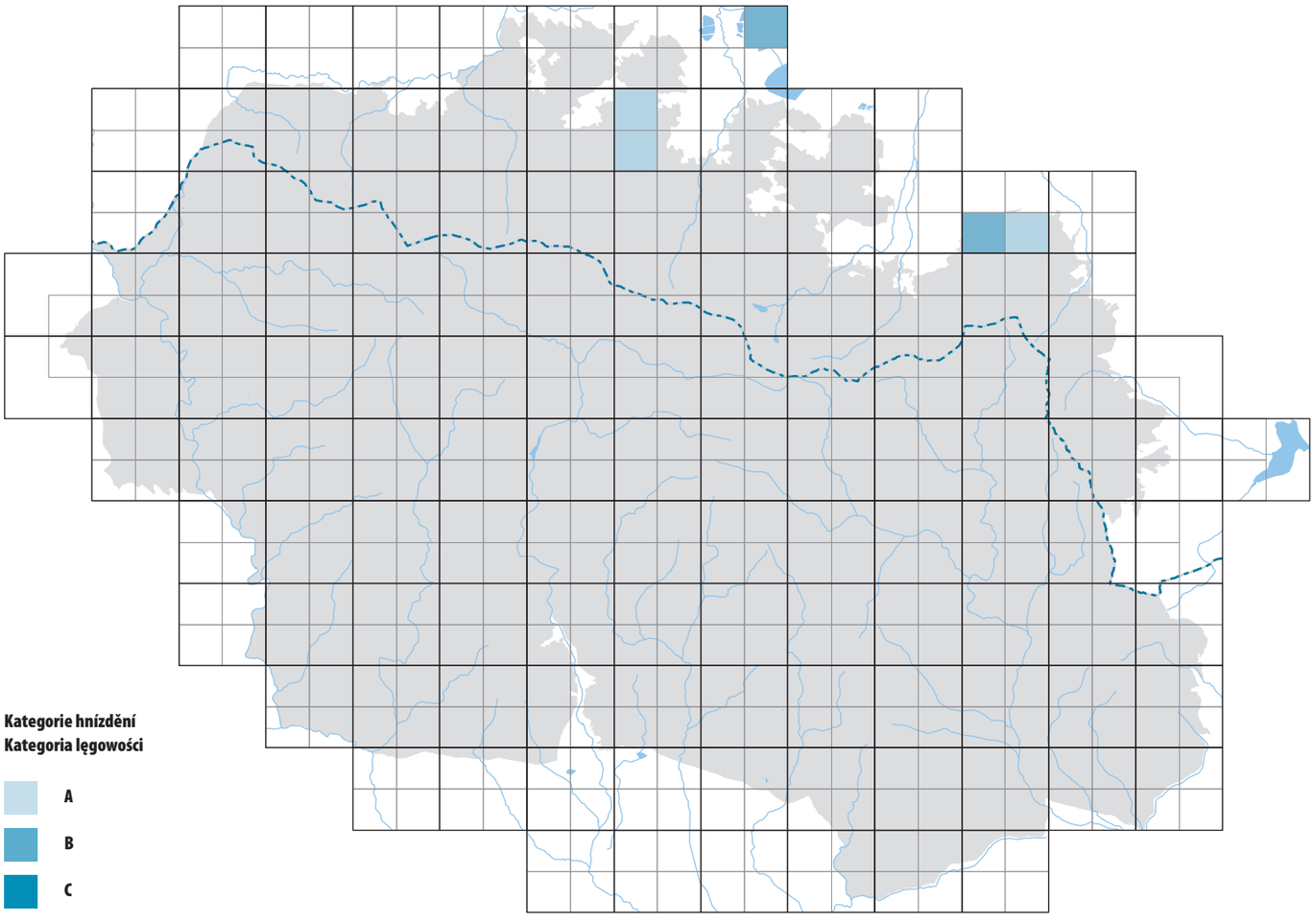

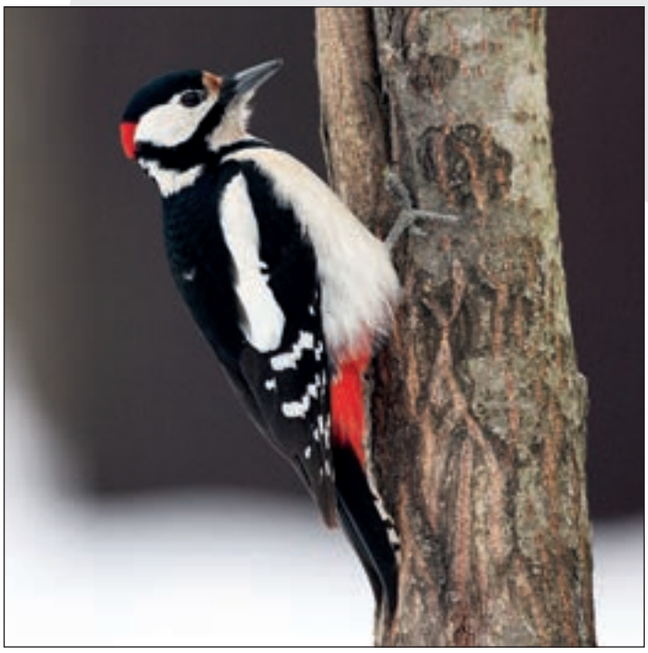

Strakapoud velký
Dzięcioł duży
Dendrocopos major

Buntspecht
Great Spotted Woodpecker

CZ: –, PL: CH, ERL: LC, Bern II

CHARAKTERISTIKA VÝSKYTU

Velmi hojný druh s narůstající početností, hnízdící na celém sledovaném území od podhůří po horní hranici lesa kolem 1300 m n. m.

PROSTŘEDÍ

Listnaté, smíšené a smrkové lesní porosty; rozptýlená zeleň ve městech, vesnicích a v okolní zemědělské krajině.

ODHAD POČETNOSTI

2012–14 (M): 940–2080 párů
[1991–94 (E): 1240–2540 p, 2012–14 (E): 2300–4500 / 2400–4600 p]
Důvody disporporce v odhadech M a E nejsou zřejmé; oba mohou odpovídat reálné početnosti.

VÝVOJ POPULACE

Již při minulém mapování byla zaznamenána rostoucí početnost v 80. a 90. letech 20. století. Tento trend pokračoval i v uplynulých 20 letech a hnízdní populace je v současnosti téměř dvojnásobná (viz graf). Vzestup početnosti plně odpovídá stoupajícímu trendu na úrovni ČR, Polska i Evropy (ČSO 2014, PMŚ 2014, Voříšek & Škorpilová 2014). Vyloučit ale nelze ani návrat k původní početnosti po poklesu, ke kterému došlo při plošné destrukci krkonošských lesů v 70. a 80. letech minulého století (viz např. srovnatelný trend sýkory uhelníčka *Periparus ater*). Strakapoud velký totiž patřil mezi druhy, jejichž denzita klesala s rostoucím poškozením lesa (Gramsz 1993, Flousek 1994a).

PROBLÉMY A OHROŽENÍ

Bez významného ohrožení.

CHARAKTERYSTYKA WYSTĘPOWANIA

Bardzo liczny gatunek lęgowy o rosnącej populacji, występujący na całym badanym obszarze od podnóża po górną granicę lasu, do wysokości ok. 1300 m n.p.m.

ŚRODOWISKO

Lasy liściaste, mieszane i świerkowe; rozproszone zadrzewienia w miastach, wsiach i w otaczającym krajobrazie rolniczym.

OCENA LICZEBNOŚCI

2012–14 (M): 940–2080 par
[1991–94 (E): 1240–2540 p, 2012–14 (E): 2300–4500 / 2400–4600 p]
Przyczyny dysproporcji w ocenach szacunkowych M i E nie są jasne; obie oceny mogą odzwierciedlać rzeczywistą liczebność.

ZMIANY POPULACJI

Już w poprzednich badaniach atlasowych odnotowano wzrost liczebności gatunku między latami 80. a 90. XX w. Powyższy trend nie zmienił się w ciągu minionych 20 lat i w porównaniu z poprzednim mapowaniem populacja gatunku jest obecnie niemal dwukrotnie liczniejsza (patrz wykres). Wzrost liczebności jest w pełni zgodny z trendem obserwowanym zarówno w Republice Czeskiej, Polsce jak i całej Europie (ČSO 2014, PMŚ 2014, Voříšek & Škorpilová 2014). Ale nie można całkiem wykluczyć możliwości powrotu populacji do pierwotnego stanu jaki miał miejsce w czasie klęski ekologicznej w Karkonoszach w latach 70. i 80. ubiegłego stulecia (patrz np. porównywalny trend sosnówki *Periparus ater*). Dzięcioł duży należy do gatunków, których zagęszczenie spada wraz ze wzrostem stopnia uszkodzenia lasu (Gramsz 1993, Flousek 1994a).

PROBLEMY I ZAGROŻENIA

Bez znaczących zagrożeń.

Počet obsazených kvadrátů / Liczba zajętych kwadratów

Kategorie hnízdění Kategoria lęgowości	1991–94 (115 kv/kw)		2012–14 (115 kv/kw)		2012–14 (471 kv/kw)	
	n	%	n	%	n	%
A	1	< 1	12	11	106	25
B + C	105	99	101	89	315	75
Celkem / Suma	**106**	**92**	**113**	**98**	**421**	**89**

Změny početnosti / Zmiany liczebności (1984 = 100 %)

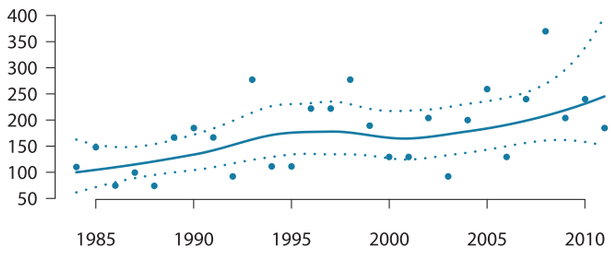

Počet obsazených kvadrátů
Liczba zajętych kwadratów

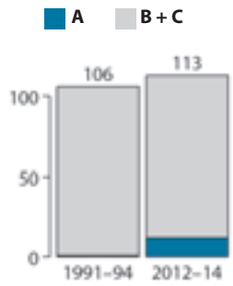

Porovnání výskytu v letech 1991–94 a 2012–14
Porównanie występowania w latach 1991–94 i 2012–14

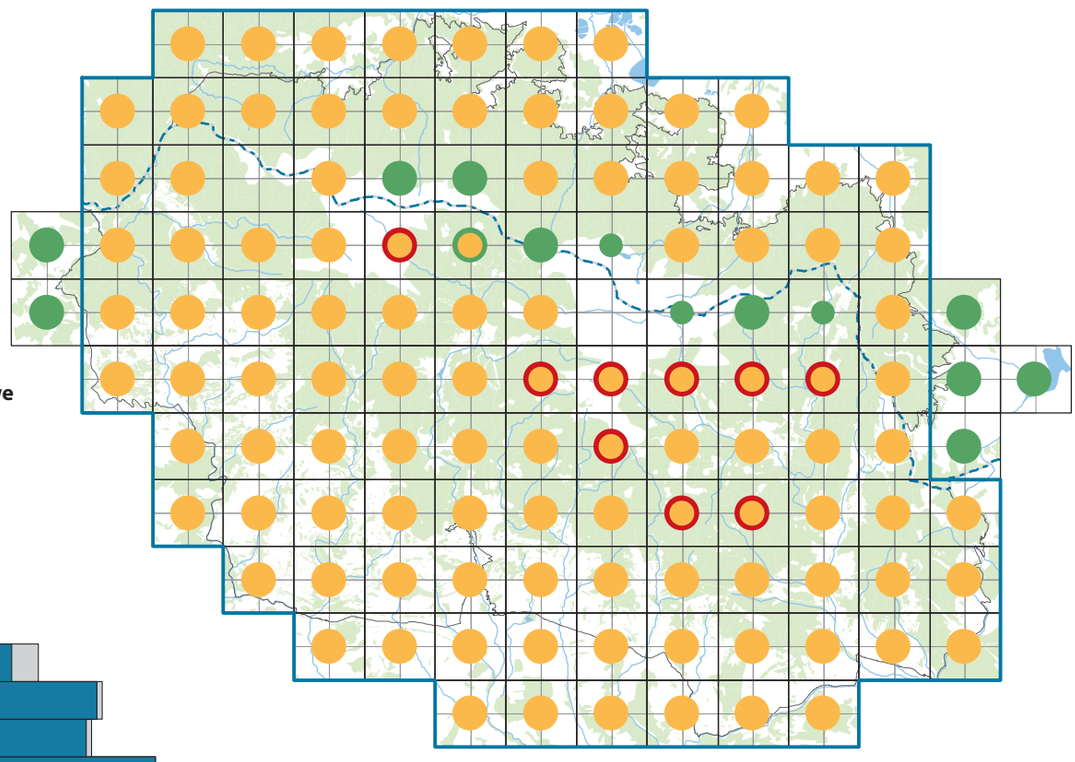

Výškové rozšíření
Rozmieszczenie wysokościowe

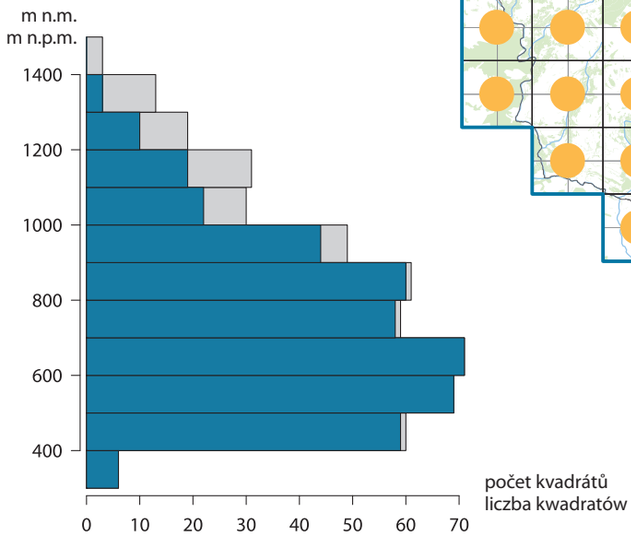

Hnízdní rozšíření v letech 2012–14
Rozmieszczenie ptaków lęgowych w latach 2012–14

Pravděpodobnost zastižení (během 1 hodiny mapování)
Prawdopodobieństwo stwierdzenia
(w ciągu 1 godziny mapowania)

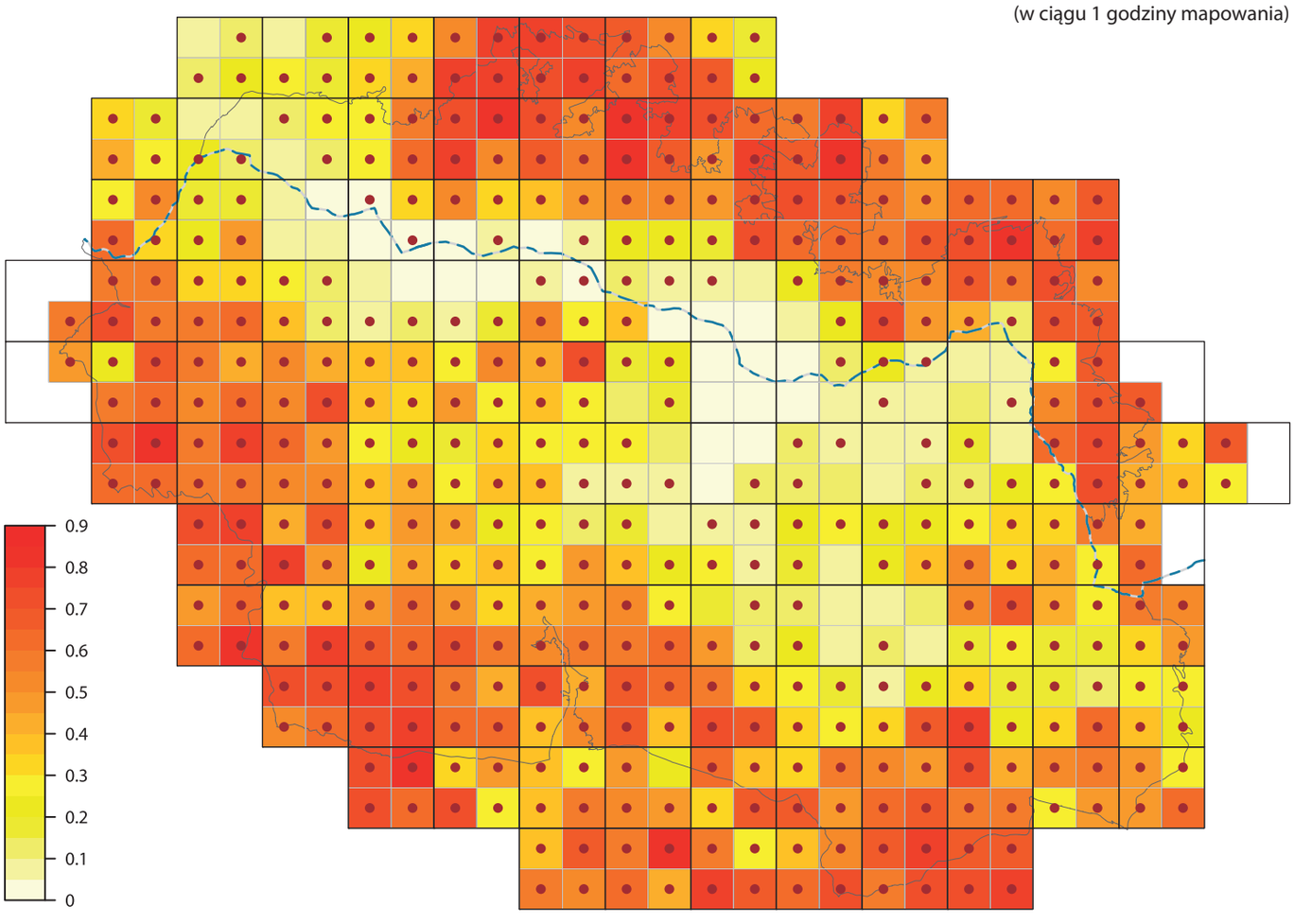

Datlík tříprstý
Dzięcioł trójpalczasty
Picoides tridactylus

Dreizehenspecht
Eurasian Three-toed Woodpecker

CZ: SO, ČS: EN, PL: CH[1], PCL: VU, ERL: LC, BDir I, SPEC 3, Bern II

CHARAKTERISTIKA VÝSKYTU

Nově hnízdící druh, nalezený dosud jen na čtyřech lokalitách v české části pohoří (oblast Vosecké strouhy a Malé Mumlavy; Medvědí důl; oblast Koule, Růžové hory a Jeleního dolu; oblast Černé hory), s těžištěm známého výskytu mezi 1100–1300 m n. m.

PROSTŘEDÍ

Strukturně pestré, rozvolněné horské smrčiny při horní hranici lesa.

ODHAD POČETNOSTI

2012–14 (E-II): 7–11 párů

VÝVOJ POPULACE

Při minulém mapování nebyl zjištěn, po 50 letech od posledního nálezu (Špindlerův Mlýn, 1960 – Miles 1975) byl nově pozorován v roce 2010 u Malé Mumlavy (Flousek 2010d, Marek & Kobr 2011). V následujících letech byl objeven na dalších lokalitách (Čihák in litt., Mikešová 2012, Flousek 2012b) a prokázáno bylo i jeho hnízdění na Černohorském rašeliništi (Kodera 2013, Flousek 2013b). Je velmi pravděpodobné, že se datlík tříprstý v Krkonoších vyskytoval trvale a pouze nebyl vzhledem k velmi nízké početnosti zaznamenán. Lze proto předpokládat, že žije i na dalších vhodných lokalitách (Flousek 2010d).

PROBLÉMY A OHROŽENÍ

Klíčovým faktorem je dostatečná nabídka potravy (různá stádia dřevokazných brouků, zejména lýkožrouti), související s dostatečným množstvím mrtvého dřeva v porostech. Pro management lesa na datlíkových lokalitách se doporučuje zachovávat min. 5 % stojících mrtvých stromů ve starých porostech větších než 100 ha, což odpovídá min. 15 m³ mrtvého stojícího dřeva na 1 ha lesa (Bütler et al. 2004).

CHARAKTERYSTYKA WYSTĘPOWANIA

Nowy gatunek lęgowy, zaobserwowany do tej pory na czterech stanowiskach w czeskiej części gór (Vosecká strouha i Malá Mumlava; Medvědí důl; Koule, Růžová hora i Jelení důl; Černá hora), na wysokości 1100–1300 m n.p.m.

ŚRODOWISKO

Rzadkie lasy świerkowe o urozmaiconej strukturze, przy górnej granicy lasu.

OCENA LICZEBNOŚCI

2012–14 (E-II): 7–11 par

ZMIANY POPULACJI

Podczas poprzednich badań atlasowych nie stwierdzono obecności gatunku, przy czym ostatnie wzmianki o jego występowaniu w Karkonoszach pochodzą z lat 60 XX w. (Špindlerův Mlýn, 1960 – Miles 1975). Po 50 latach przerwy ponownie zaobserwowano go w roku 2010, w okolicach Malé Mumlavy (Flousek 2010d, Marek & Kobr 2011). W kolejnych latach był obserwowany również na innych stanowiskach (Čihák in litt., Mikešová 2012, Flousek 2012b), udokumentowane zostało również gniazdowanie na torfowisku Černohorské rašeliniště (Kodera 2013, Flousek 2013b). Istnieje duże prawdopodobieństwo, że występował on w Karkonoszach przez cały czas, jednak z powodu małej liczebności nie był odnotowany. Można zatem przypuszczać, że występuje również w innych odpowiednich lokalizacjach (Flousek 2010d).

PROBLEMY I ZAGROŻENIA

Kluczowym czynnikiem jest obecność optymalnej dla gatunku bazy pokarmowej (różne stadia rozwojowe chrząszczy pasożytujących w drewnie, głównie korników), co wiąże się z koniecznością występowania martwego drewna w lasach. Na stanowiskach lęgowych gatunku zaleca się służbom leśnym pozostawianie co najmniej 5% stojących martwych drzew na ponad 100 ha powierzchni leśnej, co odpowiada min. 15 m³ drewna na 1 ha lasu (Bütler et al. 2004).

Počet obsazených kvadrátů / Liczba zajętych kwadratów

Kategorie hnízdění Kategoria lęgowości	1991–94 (115 kv/kw)		2012–14 (115 kv/kw)		2012–14 (471 kv/kw)	
	n	%	n	%	n	%
A	0	0	2	33	2	29
B + C	0	0	4	67	5	71
Celkem / Suma	**0**	**0**	**6**	**5**	**7**	**1**

Počet obsazených kvadrátů
Liczba zajętych kwadratów

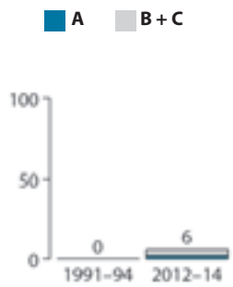

Porovnání výskytu v letech 1991–94 a 2012–14
Porównanie występowania w latach 1991–94 i 2012–14

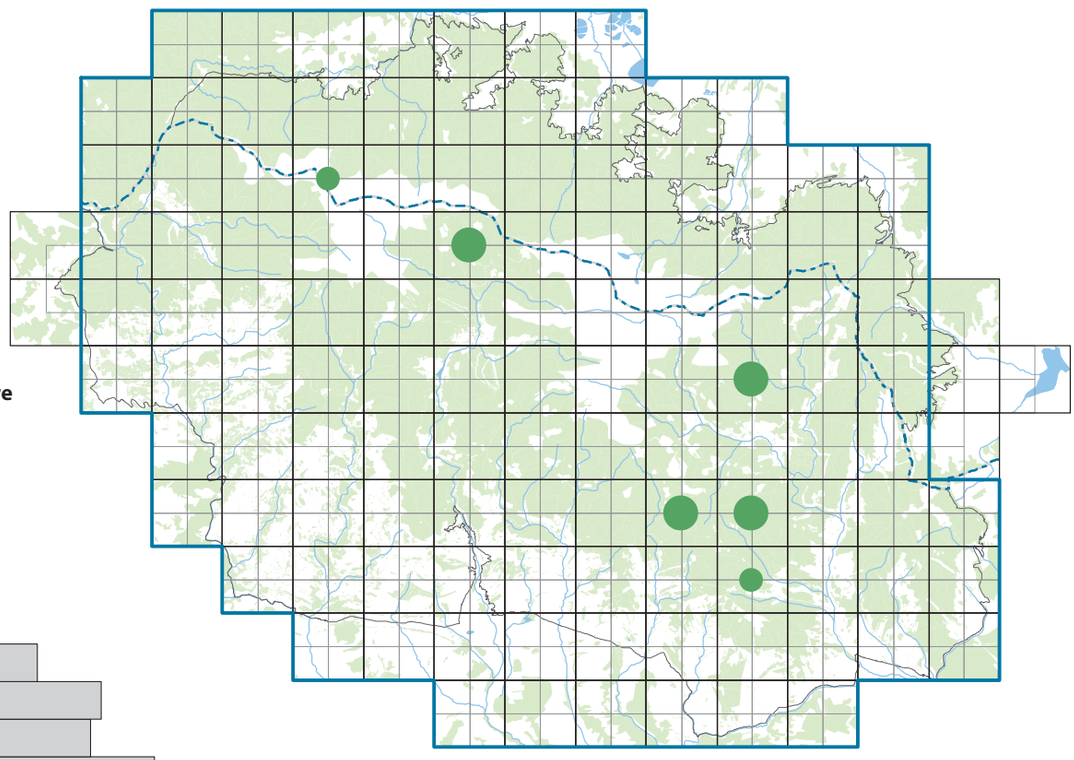

Výškové rozšíření
Rozmieszczenie wysokościowe

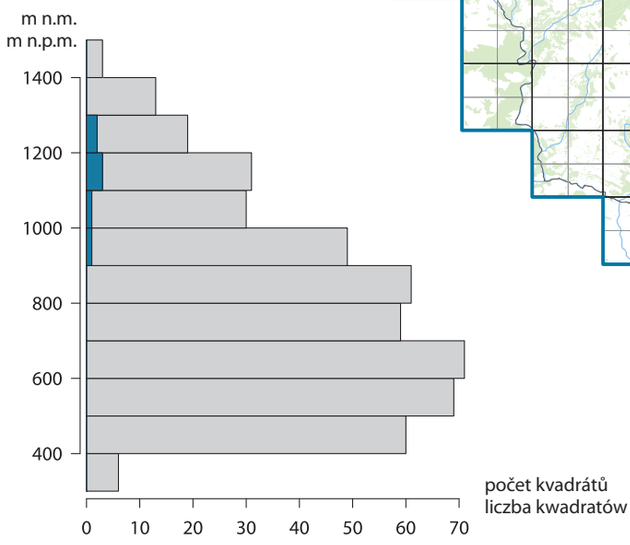

Hnízdní rozšíření v letech 2012–14
Rozmieszczenie ptaków lęgowych w latach 2012–14

Zjištěný výskyt (dle kategorií hnízdění A-C)
Stwierdzone występowanie (dla kategorii lęgowości A-C)

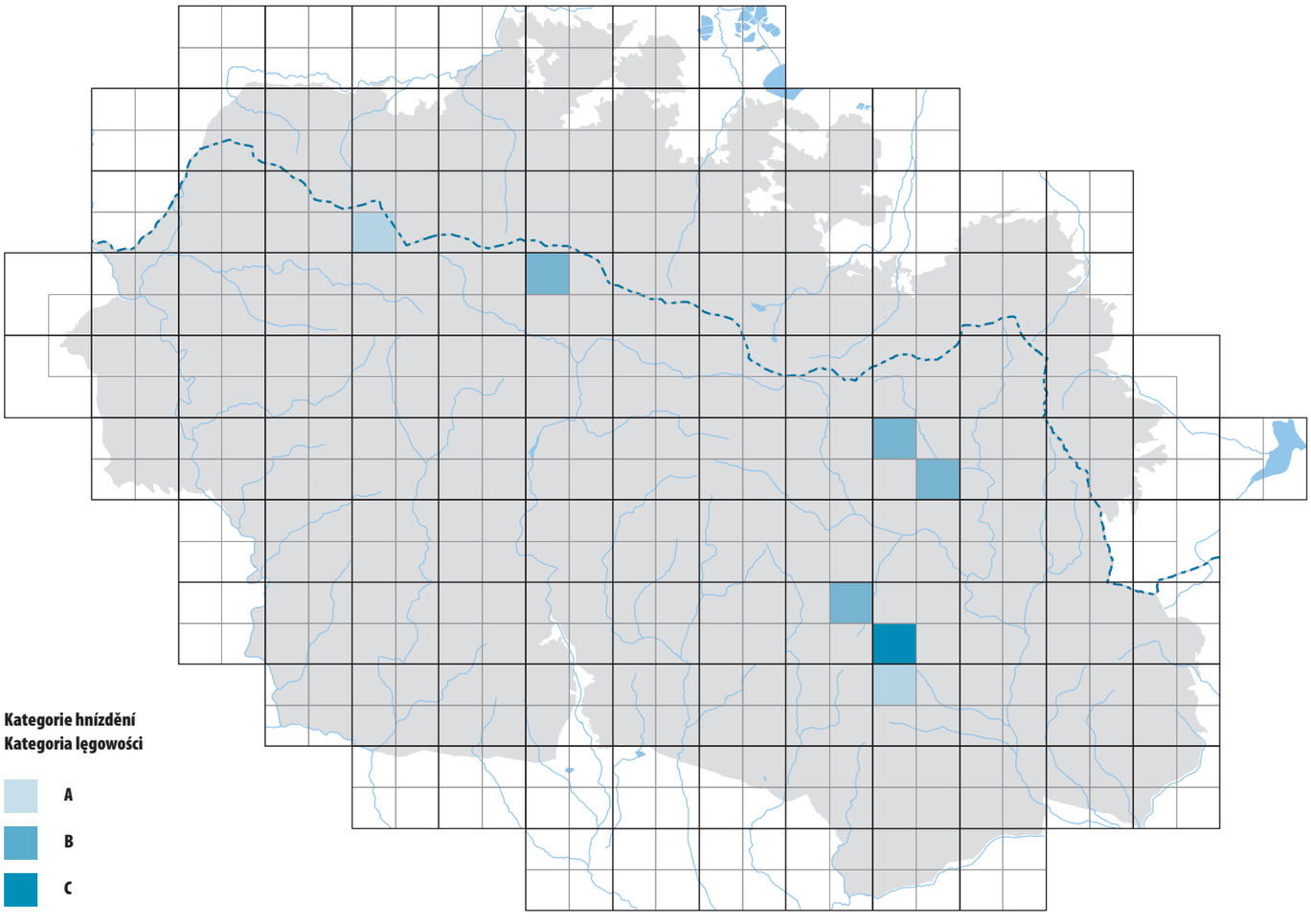

Datel černý
Dzięcioł czarny
Dryocopus martius

Schwarzspecht
Black Woodpecker

CZ: –, ČS: LC, PL: CH[1], ERL: LC, BDir I, Bern II

CHARAKTERISTIKA VÝSKYTU

Běžný druh, hnízdící v celém pohoří od podhůří po horní hranici lesa kolem 1300 m n. m. Četnost výskytu je však zřetelně vyšší v bukových a smíšených lesích na severních svazích pohoří.

PROSTŘEDÍ

Souvislé listnaté, smíšené a smrkové lesní porosty; méně často i lesíky v podhorské zemědělské krajině.

ODHAD POČETNOSTI

2012–14 (M): 145–405 párů
[1991–94 (E): 140–190 p, 2012–14 (E): 220–350 p]

VÝVOJ POPULACE

V období od minulého mapování osídlil datel černý celé jižní podhůří, počet obsazených kvadrátů tu vzrostl téměř o 15 %. Monitoring v letech 2010 a 2013 přispěl ke znalostem o jeho početnosti na české straně hor – zjištěno bylo 0,19–0,22 teritoria na 1 km transektu v lesním prostředí, tj. v přepočtu 0,40–0,48 páru/km² (Šimurda et al. 2012, Flousek nepubl.). Diviš (in litt. 2014) odhaduje denzitu 0,28–0,36 páru/km² v oblasti Rýchor a Žacléřského hřbetu. Velikost hnízdní populace vzrůstá, stejně jako v celé ČR a v Polsku (ČSO 2014, PMŚ 2014).

PROBLÉMY A OHROŽENÍ

Při citlivém hospodaření v lesích (vč. ponechávání starých a doupných stromů v porostech) bez významného ohrožení.

CHARAKTERYSTYKA WYSTĘPOWANIA

Liczny i powszechnie występujący gatunek, gniazdujący w całych górach, od ich podnóża po górną granicę lasu, do wysokości ok. 1300 m n.p.m. Jego występowanie jest znacznie liczniejsze w lasach bukowych i mieszanych rosnących na północnych stokach gór.

ŚRODOWISKO

Zwarte lasy liściaste, mieszane i świerkowe; rzadziej również zadrzewienia w krajobrazie rolniczym u podnóża gór.

OCENA LICZEBNOŚCI

2012–14 (M): 145–405 par
[1991–94 (E): 140–190 p, 2012–14 (E): 220–350 p]

ZMIANY POPULACJI

W okresie od poprzednich badań atlasowych dzięcioł czarny zasiedlił cały obszar południowego podnóża gór, liczba zajętych kwadratów wzrosła prawie o 15%. Monitoring w latach 2010 i 2013 przyczynił się do poznania liczebności tego gatunku po czeskiej stronie – stwierdzono 0,19–0,22 terytoria na 1 km transektu w siedlisku leśnym, tj. 0,40–0,48 par/km² (Šimurda et al. 2012, Flousek niepubl.). Diviš (in litt. 2014) szacuje zagęszczenie tego gatunku na 0,28–0,36 par/km² w okolicach Rýchor i Žacléřského hřbetu. Populacja lęgowa wzrosła, zgodnie z trendem panującym w Republice Czeskiej i Polsce (ČSO 2014, PMŚ 2014).

PROBLEMY I ZAGROŻENIA

Brak istotnych zagrożeń, pod warunkiem prowadzenia przemyślanej gospodarki leśnej (włącznie z pozostawianiem w lasach starych dziuplastych drzew).

Počet obsazených kvadrátů / Liczba zajętych kwadratów

Kategorie hnízdění Kategoria lęgowości	1991–94 (115 kv/kw)		2012–14 (115 kv/kw)		2012–14 (471 kv/kw)	
	n	%	n	%	n	%
A	4	4	37	32	235	59
B + C	96	96	77	68	161	41
Celkem / Suma	**100**	**87**	**114**	**99**	**396**	**84**

Počet obsazených kvadrátů
Liczba zajętych kwadratów

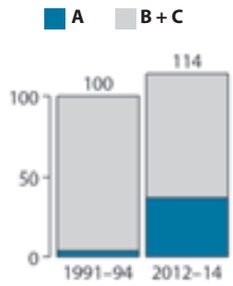

Porovnání výskytu v letech 1991–94 a 2012–14
Porównanie występowania w latach 1991–94 i 2012–14

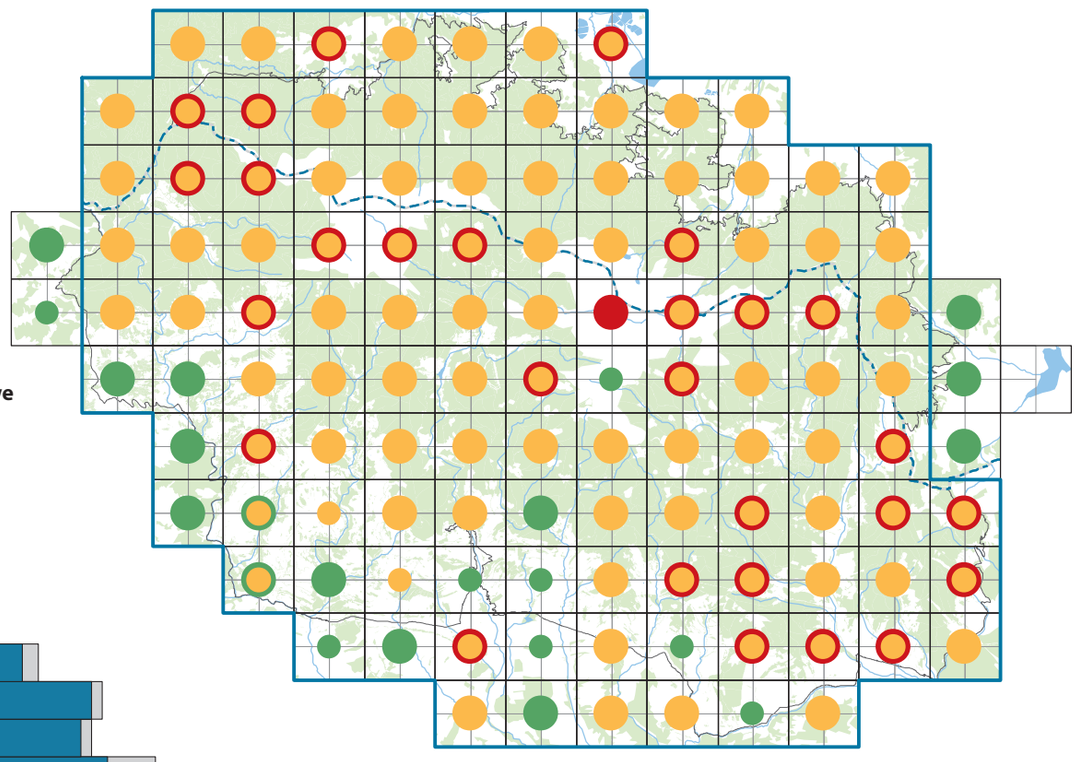

Výškové rozšíření
Rozmieszczenie wysokościowe

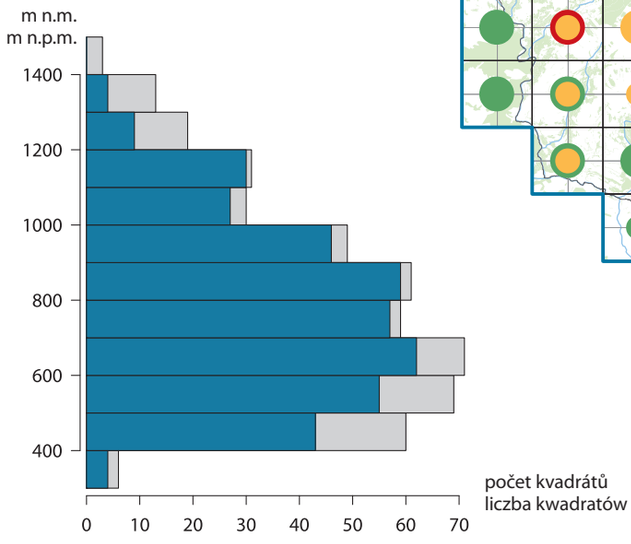

Hnízdní rozšíření v letech 2012–14
Rozmieszczenie ptaków lęgowych w latach 2012–14

Pravděpodobnost zastižení (během 1 hodiny mapování)
Prawdopodobieństwo stwierdzenia
(w ciągu 1 godziny mapowania)

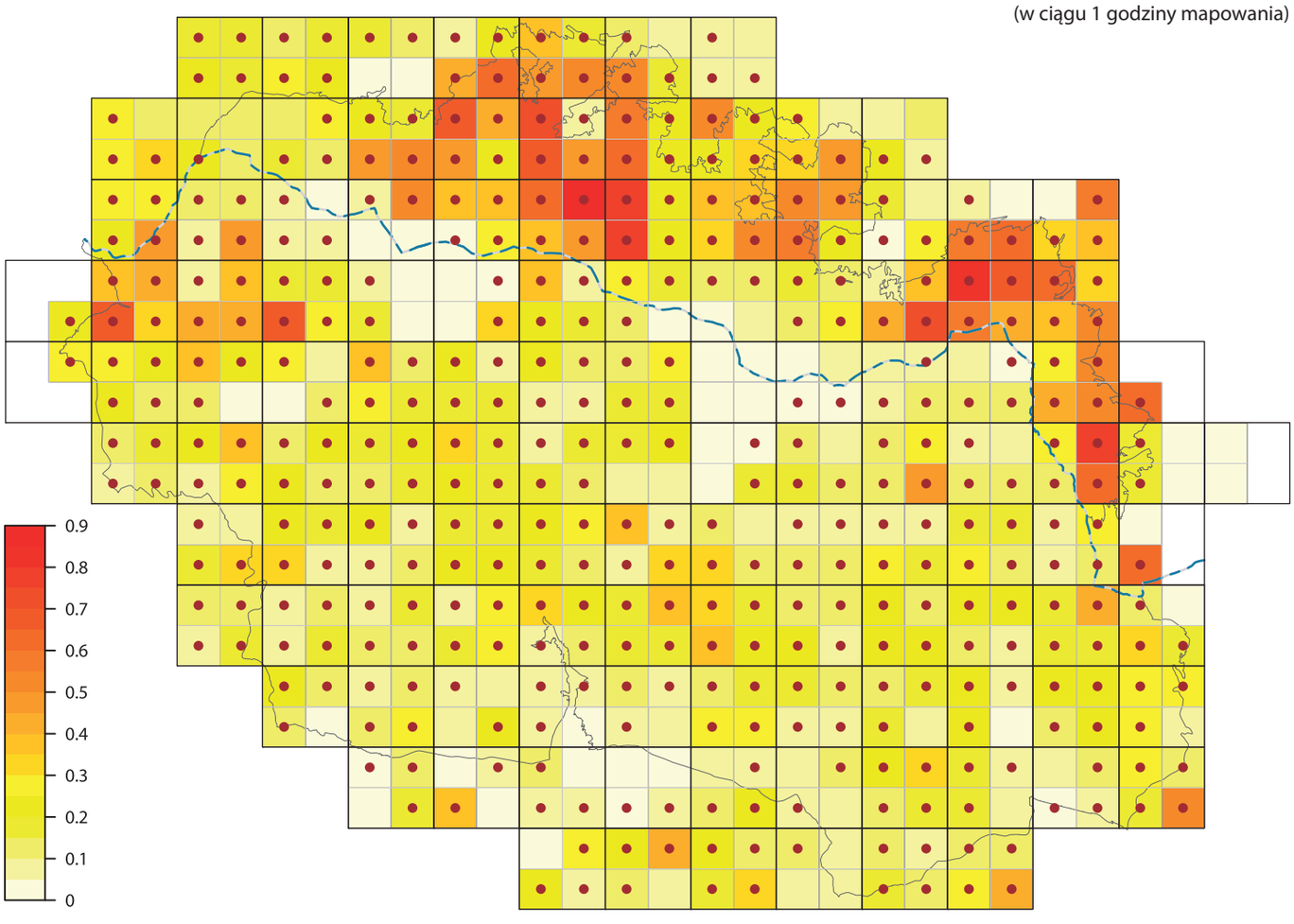

Žluna zelená
Dzięcioł zielony
Picus viridis

Grünspecht
Eurasian Green Woodpecker

CZ: –, ČS: LC, PL: CH[1], ERL: LC, SPEC 2, Bern II

CHARAKTERISTIKA VÝSKYTU

Nepočetně se vyskytující druh, hnízdící v nižších a středních polohách na obou stranách pohoří; uvnitř hor žije pouze v rekreačních centrech (Špindlerův Mlýn, Pec pod Sněžkou). Těžiště výskytu se nachází mezi 400–700 m n. m., ojediněle vystupuje až do 1200 m n. m. (Kozí hřbety).

PROSTŘEDÍ

Strukturně pestré smíšené a smrkové lesy až do středních poloh pohoří; zemědělská krajina s rozptýlenou vzrostlou zelení (vč. měst a vesnic); vždy se zastoupením doupných stromů.

ODHAD POČETNOSTI

2012–14 (E-III): 100–150 párů
[1991–94 (E): 45–55 p, 2012–14 (E): 90–140 p]

VÝVOJ POPULACE

Ve srovnání s minulým mapováním vzrostl počet obsazených kvadrátů o 70 %, druh byl nově zaznamenán na řadě lokalit zejména v polském podhůří a posunul se svým výskytem i výše do hor (osídlil např. oblast Špindlerova Mlýna). Diviš (in litt. 2014) odhaduje hnízdní denzitu na 0,08–0,12 páru/km² pro oblast Rýchor a Žacléřského hřbetu v jihovýchodním cípu sledovaného území. Početnost hnízdní populace se během uplynulých 20 let zhruba zdvojnásobila, což odpovídá i stoupajícímu trendu v ČR a v Polsku (ČSO 2014, PMŚ 2014).

PROBLÉMY A OHROŽENÍ

Bez významného ohrožení; rizikem je úbytek vhodných hnízdních stanovišť s doupnými stromy.

CHARAKTERYSTYKA WYSTĘPOWANIA

Nieliczny, ale powszechnie występujący gatunek, gniazdujący w niższych i średnich partiach po obu stronach gór; we wnętrzu gór występuje wyłącznie w centrach rekreacyjnych (Špindlerův Mlýn, Pec pod Sněžkou). Głównie na wysokości pomiędzy 400–700 m n.p.m., sporadycznie pojawia się także w wyższych partiach (Kozí hřbety – 1200 m n.p.m).

ŚRODOWISKO

Strukturalnie urozmaicone lasy mieszane i świerkowe aż do średnich wysokości nad poziomem morza, krajobraz rolniczy z rozproszonymi zadrzewieniami (w tym miasta i wsie); niezbędna obecność dziuplastych drzew.

OCENA LICZEBNOŚCI

2012–14 (E-III): 100–150 par
[1991–94 (E): 45–55 p, 2012–14 (E): 90–140 p]

ZMIANY POPULACJI

W porównaniu z poprzednimi badaniami atlasowymi liczba zajętych przez gatunek kwadratów wzrosła o 70%, a dzięcioł zielony pojawił się również na kilku nowych stanowiskach, głównie u polskiego podnóża i poszerzył swoje występowanie również w kierunku wyższych partii gór (osiedlił się np. w okolicach Špindlerovego Mlýna). Diviš (in litt. 2014) szacuje zagęszczenie populacji na 0,08–0,12 par/km² w okolicach Rýchor i Žacléřského hřbetu, w południowo-wschodniej części badanego obszaru. W ciągu ostatnich 20 lat liczebność populacji lęgowej gatunku wzrosła około dwukrotnie, co zgadza się również z trendem wzrostowym notowanym w Republice Czeskiej i Polsce (ČSO 2014, PMŚ 2014).

PROBLEMY I ZAGROŻENIA

Brak znaczących zagrożeń; ryzykiem jest zmniejszanie się powierzchni optymalnych dla gatunku siedlisk lęgowych bogatych w dziuplaste drzewa.

Počet obsazených kvadrátů / Liczba zajętych kwadratów

Kategorie hnízdění Kategoria lęgowości	1991–94 (115 kv/kw)		2012–14 (115 kv/kw)		2012–14 (471 kv/kw)	
	n	%	n	%	n	%
A	1	3	34	69	101	81
B + C	28	97	15	31	23	19
Celkem / Suma	**29**	**25**	**49**	**43**	**124**	**26**

Počet obsazených kvadrátů
Liczba zajętych kwadratów

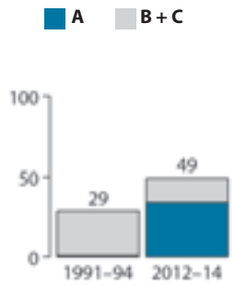

Porovnání výskytu v letech 1991–94 a 2012–14
Porównanie występowania w latach 1991–94 i 2012–14

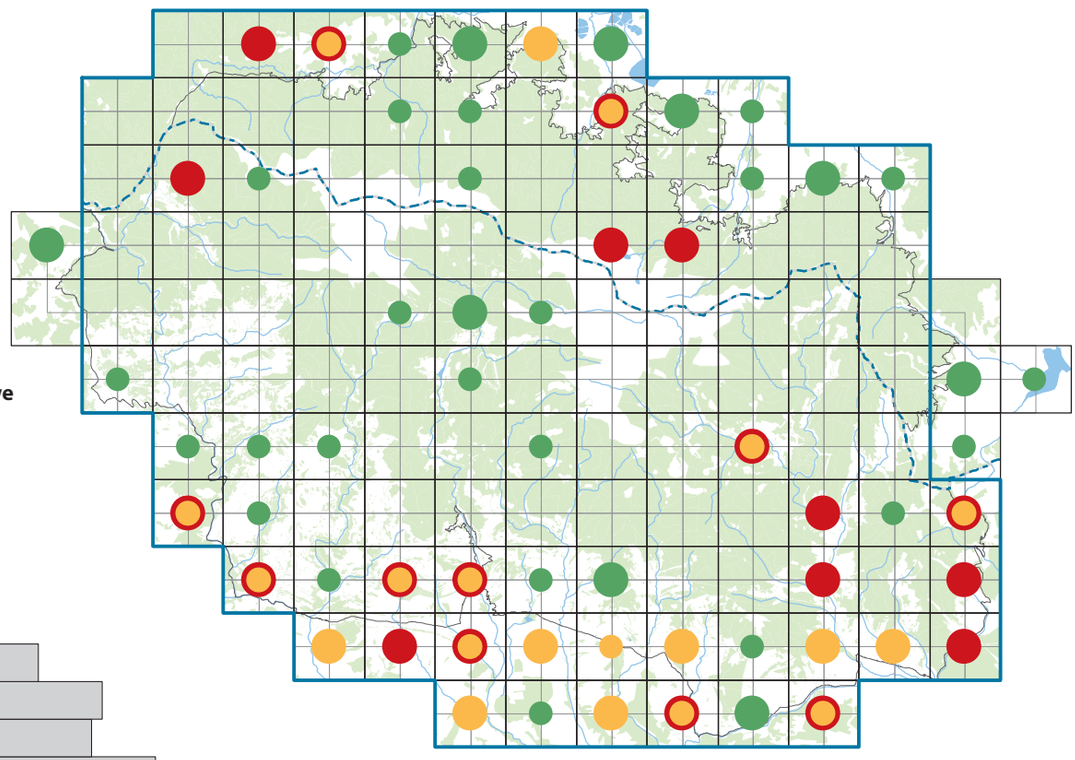

Výškové rozšíření
Rozmieszczenie wysokościowe

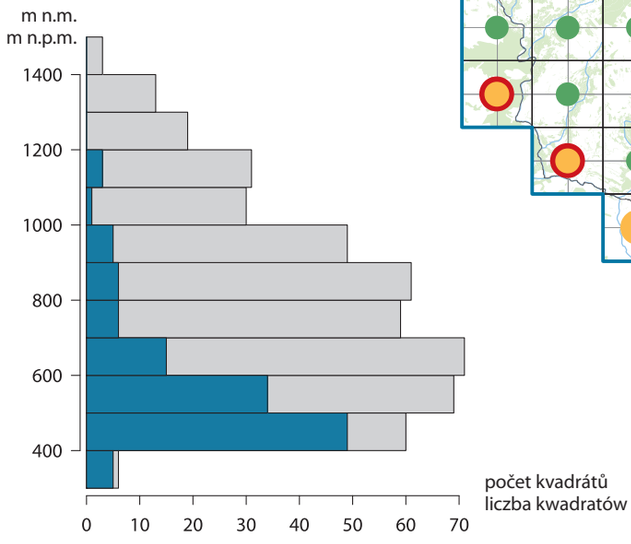

Hnízdní rozšíření v letech 2012–14
Rozmieszczenie ptaków lęgowych w latach 2012–14

Pravděpodobnost zastižení (během 1 hodiny mapování)
Prawdopodobieństwo stwierdzenia
(w ciągu 1 godziny mapowania)

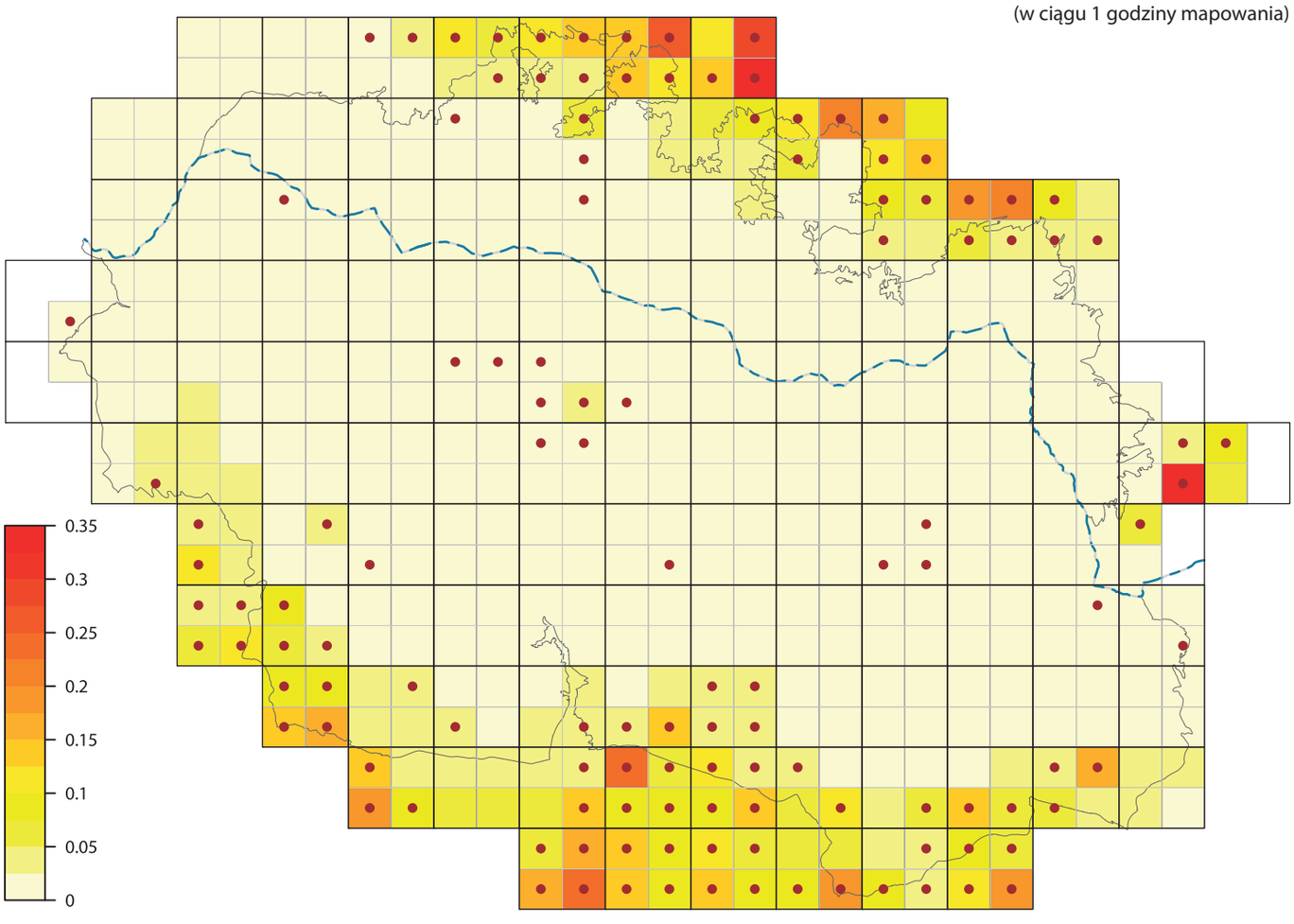

Žluna šedá
Dzięcioł zielonosiwy
Picus canus

Grauspecht
Grey-faced Woodpecker

CZ: –, ČS: VU, PL: CH[1], ERL: LC, BDir I, SPEC 3, Bern II

CHARAKTERISTIKA VÝSKYTU

Nepočetně hnízdící druh, vyskytující se zejména v polském podhůří a roztrouseně i na české straně pohoří; s těžištěm výskytu mezi 400–700 m, vystupující ale až do 950 m n. m. (Kozlí hřbet u Dolních Míseček, Kozacka Dolina).

PROSTŘEDÍ

Zemědělská krajina s rozptýlenou vzrostlou zelení v blízkosti lidských sídel, městské parky; strukturně pestré smíšené a smrkové lesy spíše v nižších polohách, se světlinami, mýtinami a lučními enklávami; vždy se zastoupením doupných stromů.

ODHAD POČETNOSTI

2012–14 (E-III): 70–110 párů
[1991–94 (E): 30–40 p, 2012–14 (E): 60–100 p]

VÝVOJ POPULACE

Počet obsazených kvadrátů stoupl ve srovnání s minulým mapováním o 60 %, zejména v podhůří a nižších polohách na obou stranách hor. Hnízdní početnost vzrostla v posledních 20 letech asi na dvojnásobek, což odpovídá rovněž rostoucímu trendu v ČR (ČSO 2014).

PROBLÉMY A OHROŽENÍ

Bez významného ohrožení; rizikem je úbytek vhodných hnízdních stanovišť s doupnými stromy.

CHARAKTERYSTYKA WYSTĘPOWANIA

Nieliczny, powszechnie występujący gatunek lęgowy, gniazdujący w szczególności u podnóża po polskiej stronie gór oraz na rozproszonych stanowiskach również w części czeskiej. Najczęściej występuje na wysokości 400–700 m, choć notowany jest nawet do 950 m n.p.m. (Kozlí hřbet w okolicy Dolních Míseček, Kozacka Dolina).

ŚRODOWISKO

Krajobraz rolniczy z rozproszonymi zadrzewieniami w pobliżu osiedli ludzkich, parki miejskie; położone raczej w niższych partiach gór lasy mieszane i świerkowe o urozmaiconej strukturze, z polanami, przesiekami i enklawami łąkowymi; niezbędna obecność dziuplastych drzew.

OCENA LICZEBNOŚCI

2012–14 (E-III): 70–110 par
[1991–94 (E): 30–40 p, 2012–14 (E): 60–100 p]

ZMIANY POPULACJI

W porównaniu z poprzednimi badaniami atlasowymi liczba zajętych przez gatunek kwadratów zwiększyła się o 60%, szczególnie u podnóża i w niższych partiach po obu stronach gór. W ciągu ostatnich 20 lat liczebność populacji lęgowej wzrosła mniej więcej dwukrotnie, co jest zgodne ze wzrostową tendencją w Republice Czeskiej (ČSO 2014).

PROBLEMY I ZAGROŻENIA

Bez wyraźnych zagrożeń; ryzykiem jest zanik optymalnych siedlisk lęgowych bogatych w dziuplaste drzewa.

Počet obsazených kvadrátů / Liczba zajętych kwadratów

Kategorie hnízdění Kategoria lęgowości	1991–94 (115 kv/kw)		2012–14 (115 kv/kw)		2012–14 (471 kv/kw)	
	n	%	n	%	n	%
A	0	0	30	77	58	77
B + C	24	100	9	23	17	23
Celkem / Suma	**24**	**21**	**39**	**34**	**75**	**16**

Počet obsazených kvadrátů
Liczba zajętych kwadratów

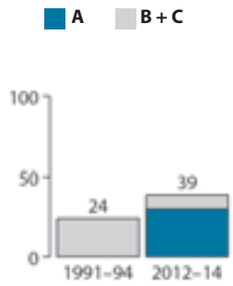

Porovnání výskytu v letech 1991–94 a 2012–14
Porównanie występowania w latach 1991–94 i 2012–14

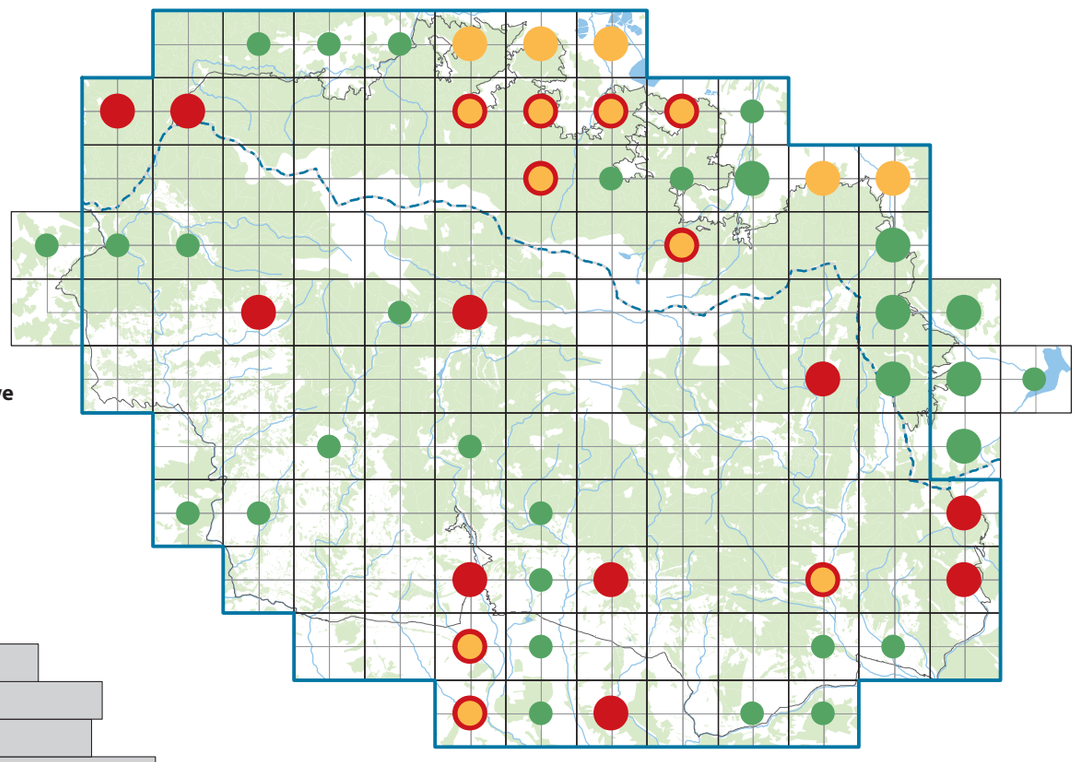

Výškové rozšíření
Rozmieszczenie wysokościowe

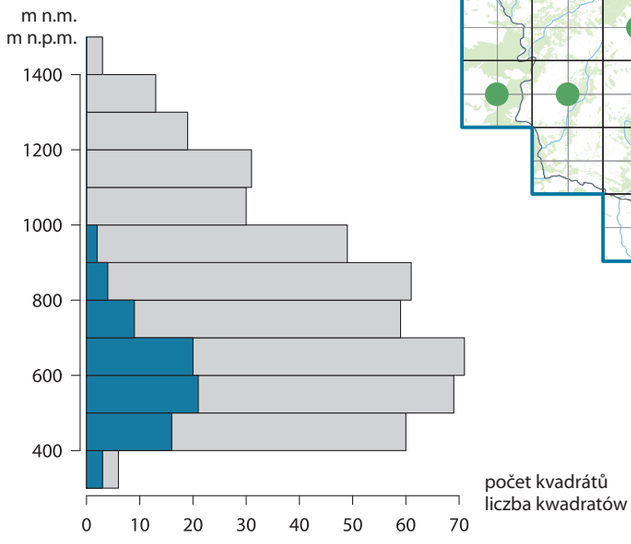

Hnízdní rozšíření v letech 2012–14
Rozmieszczenie ptaków lęgowych w latach 2012–14
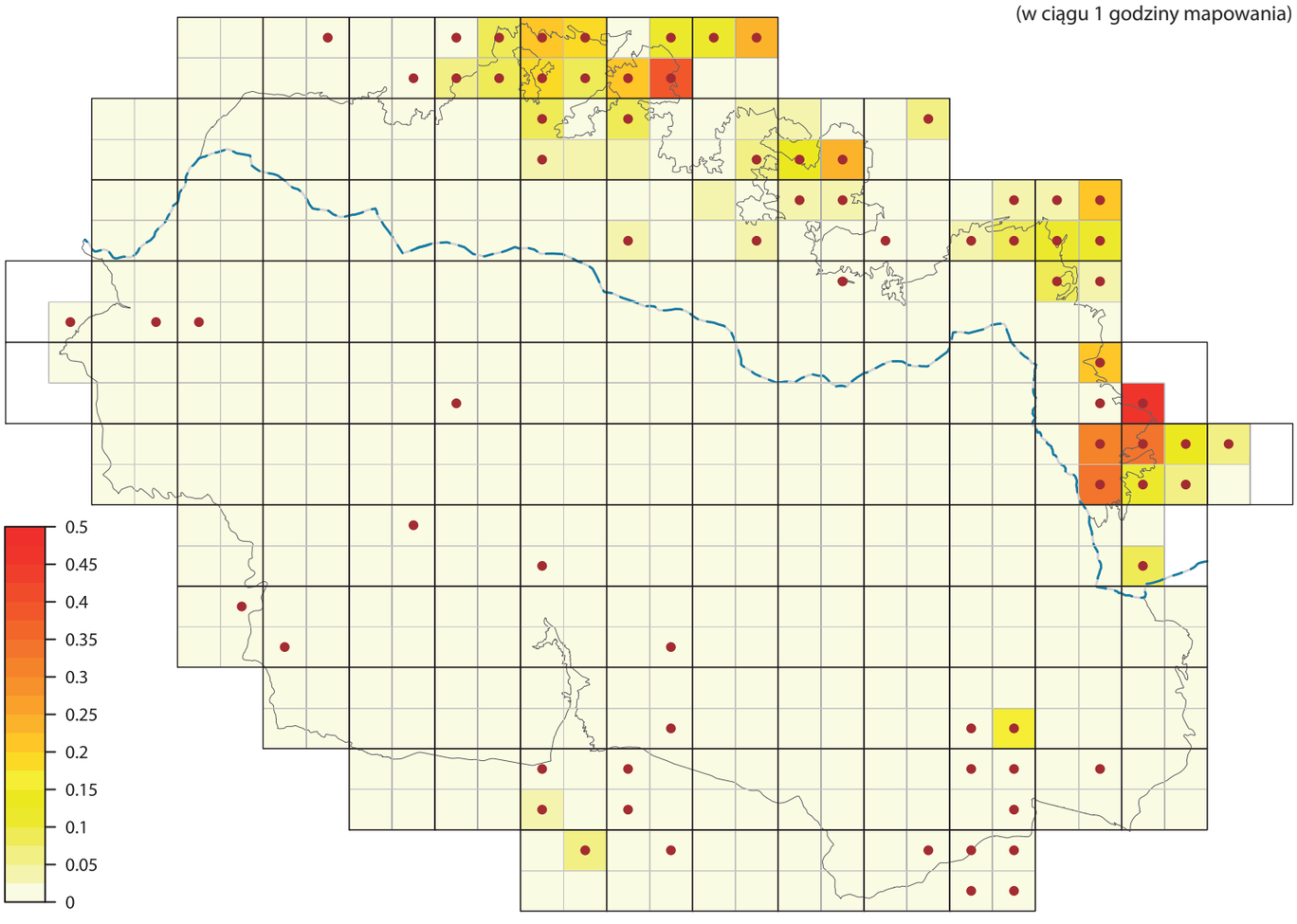
Pravděpodobnost zastižení (během 1 hodiny mapování)
Prawdopodobieństwo stwierdzenia
(w ciągu 1 godziny mapowania)